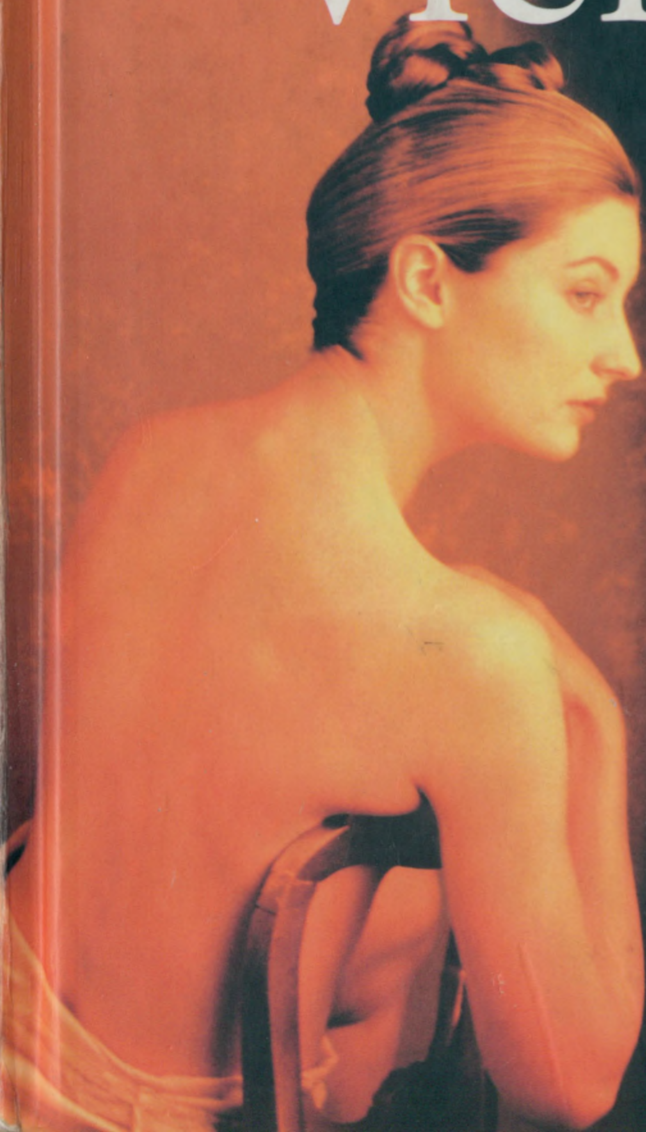
Josephine Cox

Neverk viena

Josephine Cox

Neverk viena

Josephine Cox

Neverk viena

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
NIDA NORKŪNIENĖ

Alma
littera

UDK 820-3
Co-297

Versta iš: Josephine Cox
DON'T CRY ALONE
Headline, London, 1993

ISBN 9955-08-264-X

MANO SKAITYTOJAMS

Nemažai jūsų man sakėte, kiek daug tikitės iš mano dedikacijų – jos atskleidžia dalelę manojo gyvenimo. Pernelyg neišsiduodama galiu pasakyti, kad kiekviena tokia trumpa žinutė turi savo istoriją.

Kaip kiekviena šeima, mūsiškė irgi išgyvena savo pakilimus ir nuosmukius, džiaugsmus ir sielvartus, tačiau visa tai apgaubta meilės, ir mes visuomet vieni kitus sergstime bei vieni kitų laukiame.

Savo dedikacijomis aš galiu paprašyti atleidimo arba sugrįžti namo, arba laiminga pasveikinti giminės naujagimį. Dažnai padėkoju broliui ar seseriai, kitam šeimos nariui už kokį gerą, man reikšmingą poelgį. Kartais atsisveikinu su man brangiu žmogumi arba pasiunčiu ypatingą žinutę draugui.

Jūs prašote parašyti autobiografiją... Galiu tik atsiprašyti ir pasakyti, kad apie tai nedrįstu net pagalvoti. Pernelyg daug įskaudinčiau ir priblokščiau mylimų žmonių. Galbūt kada ir parašysiu, bet išleisti ją bus galima tik po daugelio metų.

Visi mano romanai daugiau ar mažiau atskleidžia „tiesą" – per autentišką veiksmo vietą ir laiką, tikroviškus charakterius.

Visuomet laukiu jūsų mielų laiškų ir pastabų.

Labai jums dėkoju, ir telaimina jus Dievas.

Josephine Cox

PIRMA DALIS

1886

ŠEIMOS

PIRMAS SKYRIUS

– Turbūt aš kuoktelėjau! Dėl Dievo, ar man galvoj pasimaišė, kad atvežiau tave į šitokią vietą? – Benas Vardas nepatogiai pasimuistė krėsle ir su siaubu įsistebeilijo į seserį. – Iš tiesų, Beta, per tavo aklą aistrą Taileriui Bleklokui mus abu pakars.

Piktomis tamsiomis akimis bei ryžtinga gražaus veido mina atrėmusi jo žvilgsnį, Beta tyliu balsu jį supeikė:

– Tu neturi jokios teisės taip sakyti, Benai. – Jos balsas šiek tiek drebėjo, ir jaunuolį iškart pradėjo graužti sąžinė. – Juk žinai, kad Taileriui jaučiu visai ne aklą aistrą. Aš jį myliu! O jis myli mane. – Kalbant Betos žvilgsnis darėsi rūstus. – Aš neleisiu jai išardyti mūsų draugystės, nors ir labai stengtųsi ar grasintų kažko imtis. – Beta pažvelgė Benui už nugaros, kur kaukiantis vėjas plakė lietų į karietos stiklą. Ilgą trikdančią akimirką, regis, ji išgyveno džiaugsmą dėl anapus saugaus jų prieglobsčio šėlstančių gamtos gaivalų. Kai vėl pažvelgė broliui į veidą, atrodė juodesnė už pačią naktį. Nuojautos kupinu kimiu balsu Beta sušnabždėjo: – Teatleidžia man Dievas, bet kartais aš jos nekenčiu.

– Ne, Beta, tu tikrai taip nemanai. – Benas papurtė galvą, tarsi vydamas jos žodžius. Sesuo tylėjo. Brolis paėmė jos ranką ir taip suspaudė, kad ji net krūptelėjo. – Esi pati sau didžiausias priešas, – sušnabždėjo Benas, jo balse galėjai justi baimę.

Jis mąstė, kokia ji neapsakomai miela, bet kartu ir pavojingai maištinga. Nors Beta buvo audringos prigimties, vis tiek ją dievino ir slapta jai pavydėjo.

Sesuo buvo kažkuo ypatinga. Kiek tik prisiminė, ji džiugino savo nuotykių dvasia, tiesiu, atviru būdu. Buvo tikras džiaugsmas matyti ją linksmą ir valiūkišką. Dar vaikai, tarp kurių vos dvejų metų skirtumas, jiedu buvo labai artimi, mėgavosi vienas kito draugija. Jo paties charakteris buvo ne toks tvirtas, ne toks nepaklusnus kaip Betos. Benas ėjo ten, kur ji vedė: jeigu jis delsdavo, sesuo padrąsindavo. Ir kai mama priversdavo Betą kęsti ilgą vienatvę bei atskyrimą, Benas būdavo jos riteris blizgančiais šarvais – kartkartėmis įsibraudavo į maisto podėlį ir drąsiai sėlindavo tamsoje į rūsį su sūrio gabalu ar sviestine bandele, kuriuos, suraikytus plonomis riekelėmis, įkišdavo pro durų apačią.

Ilgainiui santykiams tarp tėvų šlyjant, Benas ir Elizabeta ieškojo paguodos vienas kito draugijoje. Pasidalydavo savo vaikiškomis paslaptimis, beviltiškai tikėdami, kad Ričardo Vardo ir jo žmonos santykiai pagerės. Bet santykiai vis prastėjo. Beta ir jos motina juo toliau, juo labiau viena kitos nemėgo. Tai buvo liūdna, bet neišvengiama. Nors Benas labai mylėjo savo neklusnią seserį, motiną mylėjo dar labiau, taigi išmoko nepalaikyti nė vienos pusės. Daug kuo jis buvo panašus į tėvą: jei tik įmanoma, rinkdavosi gyvenimą be sukrėtimų. Išvaizda Benas buvo stulbinančiai panašus į Ričardą Vardą – toks pat kampuotas, brunetas, nors tėvo garbanos dabar buvo retesnės, išmargintos žilų sruogų. Be to, Benas buvo vidutinio ūgio, o tėvas – dramblotas milžinas.

Beta, regis, iš abiejų tėvų paveldėjo visa, kas geriausia: tokią pat smulkią ir grakščią motinos figūrėlę, bet tamsias tankiomis blakstienomis – tėvo akis. Tiesa, Ričardas Vardas nebuvo labai emocingas, o Beta atrodė kupina gyvybės ir

aistringa, kerinčiai graži. Mėgo paleisti ant nugaros ilgus rudus plaukus, bet dažniau tekdavo apjuosti juos storu minkštu vainiku apie galvą. Šįvakar, skubėdama palenkti bei išvilioti iš namų sunkiai pasiduodantį ir atkaklų Beną, kol jų dar niekas nepasigedo, ji paliko plaukus plaikstytis ant smulkių tiesių pečių tarsi žvilgantį apsiaustą.

Karieta atvyko į vietą ir pasuko į šalikelę. Atsigręžęs ir pažvelgęs į seserį Benas garsiai atsiduso. Jis puikiai suprato, kad šis vakaras – didelė klaida, ir keikė save, kam įsivėlė.

Žinodama, kad broliui nerimą kelia jos antipatija motinai, Beta pasilenkė ir su meile pabučiavo jį į kaktą.

– Atleisk man, – tarė švelniai. – Neturėjau taip sakyti.

„Bet galiu taip mąstyti", – tarė pati sau. Jos su motina nebesiejo nė krislelis meilės. Beta taip pat žinojo, kad jos nuomonei apie Esterą Vard pritaria visas Londonas, – ypač apleistuose ir sunykusiuose nuomojamuose daugiabučiuose namuose, kurie buvo negailestingai sugriauti dėl pažangos, nė nepagalvojus apie tuos nelaimingus, ten gyvenusius žmones.

– Nekalbėkime apie ją, – pasakė Beta, – aš tik pasakiau tai, ką manau, Benai... Neleisiu jai stoti tarp manęs ir Tailerio.

– Ak, Beta! – Benas garsiai suaimanavo. – Tu tokia jauna... tokia pažeidžiama. Ji tik stengiasi tave apsaugoti.

Tačiau Benas žinojo, kad viso to šaknys kur kas gilesnės. Estera Vard buvo grėsminga moteris, visada žūtbūt pasiekdavusi savo. Jos duktė, nors tvirto bei ryžtingo būdo, turėjo visa, kas moters viduje švelniausia ir mieliausia. Gailestingą širdį, gebėjimą atleisti... Tik motinai Betos širdis buvo šalta. Dar vaikystėje ji pernelyg dažnai rodydavo savo atsidavimą Esterai Vard, bet būdavo atstumta. Tie vaikystės pri-

siminimai gyvai įsirėžė į atmintį ir labai skaudino. Beta patyrė tokį sielvartą, kuris ilgainiui nepraeina. Ji regėjo tamsiąją ir žiauriąją Esteros Vard pusę ir neįstengė šios mylėti taip, kaip mylėjo tėvą. Benas matė tarp motinos ir sesers tvyrantį svetimumą ir niekada jo iš tikrųjų nesuprato. Jųdviejų santykiuose buvo kažkas siaubinga... ir tai baugino. Bet kaip jis galėjo tikėtis, kad Beta atleis motinai, per dienas laikiusiai dukrą užsklęstą rūsyje? Mažą, įbaugintą vaiką, kurio kiekvieną žodį ar veiksmą suprato kaip pavojingą iššūkį savo autoritetui... Per tas ilgai trukusias bausmes iš Betos atimdavo mylimas, tėvo nupirktas lėles. Ričardas Vardas retai kada įsikišdavo, nes tada ir jis neišvengdavo tirados, koks esąs netikęs vyras ir tėvas. Dabar, matyt, jis buvo ne daugiau kaip laivo priekio papuošalas – visada pasirengęs patarti ar padrąsinti, tačiau kažkoks išblėsęs, bedvasis. Visą jo verslą tvarkė žmona.

– Manęs nereikia saugoti nuo Tailerio. – Tamsiose Betos akyse sužibo ryžtas. – Jis geras žmogus. Juk tu žinai, ar ne, Benai? – Ir sukuždėjo: – Stiprus ir atviras, tiesus. Toks, koks kadaise buvo tėtis.

– Na, taip... – Benas turėjo pripažinti tiesą. – Tikiu, kad Taileris Bleklokas geras žmogus. Bet jau sakiau, kad tu kilusi iš garbingos giminės, o jis... – Benas nutilo, jo veidas iš sumišimo paraudo, kai įsiterpė Beta ir šaižiai nukirto brolio sakinį:

– O jis tik mano tėvo darbininkas!

Po trumpos apmaudžios tylos, kai kiekvienas apsvarstė šiuos piktus žodžius, Beta prisipažino:

– Tavo argumentas nelabai skiriasi nuo Tailerio. Kai paskutinįsyk matėmės, jis stengėsi įtikinti, kad man būtų geriau be jo. Jis, kaip ir tu, nemano, kad yra man tinkama pora... Nuolat primena, kaip mūsų šeima kyla ir kad vieną

gražią dieną aš gausiu nemažą palikimą. Ar žinai, kad jis kaltina save dėl mano ir... *jos* nesutarimų? – Beta nuleidusi galvą kurį laiką patylėjo. Prisiminimai buvo pernelyg skaudūs, kad juos išsakytų žodžiais. Netrukus vėl pakėlė galvą ir liūdnai nusišypsojo tokia šypsena, kuri Beną labai paveikdavo. – Ak, aš taip jį myliu. Ir žinau, kad mudu galėtume būti laimingi. – Vieną akimirką, vieną sekundės dalelytę Betą užvaldė pagunda patikėti broliui savo paslaptį.

Bet jos akys įžūliai suliepsnojo:

– Man nesvarbu, net jeigu Taileris pragyvenimui užsidirbtų šluodamas gatves. Jis geras ir doras, išdidus ir darbštus. Kai prieš vienuolika metų buvo išmestas iš tos našlaičių prieglaudos... be cento, be jokio draugo visame pasaulyje... Tada Taileriui buvo penkiolika. Ir žiūrėk, kaip jis pasikeitė! Tu žinai, kaip viršininkas juo pasikliauja. Žino: jeigu pačiam reikės kur pasitraukti, Taileris užmes akį į statybos aikštelę. Be to, visi iki vieno tėvo darbovietėje jį gerbia!

– Pasakysiu tau – jis ambicingas. – Benas atsipalaidavo ir nusišypsojo išgirdęs, kaip sesuo karštai gina mylimąjį. – Ir tikiu, kad jis dievina žemę, kuria tu žengi. Antraip niekada nesutikčiau dalyvauti mažutėje šio vakaro išdaigoje. – Atsidusęs jis atsilošė kietoje odinėje sėdynėje ir pakėlė neramias rudas akis į karietos lubas. Žinojo, kad blogai elgiasi. Priminė sau, kad jeigu juos sučiups, pasekmės – ypač Betai – tikrai bus labai rimtos.

– Prašau, Benai. Man reikia su juo pasikalbėti, – maldavo ji švelniai. Tik šiandien Beta nugirdo, kad motina rezga planus atleisti Tailerį iš Vardo Plėtros kompanijos. Dabar bijojo, kad gali būti per vėlu. Galbūt Taileris jau išvykęs?

Benas pažvelgė į nelaimingą sesers veidą, ir jame atsispindėjusi meilė sužadino jam pavydą ir išgąsdino. Pats ne-

suprasdamas kodėl, Benas supyko. Norėjo sugriauti tai, kas užsimezgė tarp Betos ir Tailerio Blekloko, ir kartu nekentė savęs už tokias mintis. Netaręs nė žodžio, atidarė dureles ir išlipo į tamsią rugsėjo lietaus nuplautą gatvę. Iš dulsvų tarpdurių ir šešėliuotų kampų primerktos įtarios akys stebėjo kiekvieną jo judesį. Buvo penktadienis, diena, kai dauguma Vaitčepelio darbininkų, gavę savo menką uždarbį, po ilgos sunkios savaitės susiburdavo pasišnekėti ir pagurkšnoti. Bet, kaip ir visos panašios vietos, Vaitčepelis pritraukdavo ir kitokių lankytojų – daug šiurkštesnių, nešvankesnių, kur kas labiau atsiduodančių mirtimi negu žiurkės, kurios zujo kanalizacijos vamzdžiais po miestu.

Pažvelgęs į Betą Benas perspėjamai sumurmėjo:

– Viliuosi, žinai, ką darai. – Ji daugiau nieko neatsakė, tik meldė jį paskubėti. Tad Benas papurtė galvą, trankiai uždarė dureles ir sušuko vežėjui: – Palauk čia. Aš neužtruksiu. Ir nežiopsok, jei brangus savas kailis. Saugok ją kaip savo akį!

– Nesijaudinkite, pone, kad pasiektų panelę, jiems pirma teks susikauti su manimi.

Karietos vežėjas buvo surukęs senas džiūsna šiurkščia oda ir kreivais iškirmijusiais dantimis. Kai juokdavosi kaip dabar, atrodydavo labai nemaloniai. Senis tebekrizeno, kai jaunuolis pasuko per grindinio akmenis į siaurą skersgatvį, kur dujinių žibintų šviesa metė pikta lemiančius šešėlius. Tai buvo pamėkliška vieta – tokia, kur karieta įvažiuoti neįmanoma. Skersgatvio gale naktį užliejo gelsvas švytėjimas – tai pro smuklės langus švietė lempa. Ūkanotame vakaro ore buvo girdėti šiurkštūs, gergždžiantys vyriški balsai, pritariantys dainai „Deni, vaikine". Smarkiai susijaudinęs ir apimtas netikėto ilgesio karietos vežėjas irgi ėmė nuoširdžiai, sentimentaliai niūniuoti: „Iš siauro slėnio į siaurą slėnį ir

kalno atšlaitę... aš būsiu čia ar saulė, ar ūkana, ak, Deni, vaikine, Deni, vaikine, myliu tave". Kaip ir daugelis šių darbininkų, jis seniai buvo išvykęs iš tėvų namų žaliose Airijos kalvose. Trumpą mirksnį vežėją apniko liūdesys, tačiau širdis džiaugėsi tuo dainavimu. Išsiblaškęs ir pamiršęs ypatingus jaunuolio nurodymus jis greitai paniro į užburiančius dainos kerus. Jo komiškai disonuojantis balsas sklandė virš kitų iš aludės sklindančių balsų. Didžiai susidomėję du įtartini tipai prislinko truputį arčiau, norėdami geriau įsižiūrėti, kas karietos viduje.

Nežinodama, kad yra stebima, Beta užsimerkė, atsilošė sėdynėje ir mintimis nuklydo pas Tailerį, o sunerimusi širdis buvo sklidina meilės jam.

Argi nuo jų pirmojo susitikimo tepraėjo metai? Prisiminus, kas nutiko Regento gatvėje, merginos lūpų kampučiuose ėmė žaisti šypsena. Iki jos dvidešimt trečiojo gimtadienio buvo likusios tik kelios dienos. Tądien žemę plakė lietus su žvarbiu vėju, persmelkiančiu net storiausius drabužius. Beta prisiminė, kaip beviltiškai nelaiminga išlėkė iš namų po ypač nemalonios scenos tarp motinos ir tėvo. Klausydamasi jų barnio koridoriuje ji taip troško, kad tėvas apgintų savo autoritetą ir bent kartą – nors kartą – laimėtų ginčą. Bet jis, kaip visada, nusileido valdingai Esterai Vard. Todėl visi namai atšlaitėje ir juose gyvenančios šeimos nekaltai nukentėjo nuo to, kas arogantiškai pavadinta „progresu", o iš tiesų tebuvo būdas pasipelnyti... „Verslo sandoris", kurio rezultatas – benamiai ir sudaužytos širdys.

Ilgai dar Betai buvo sunku, tiesiog negalėjo atleisti tėvui. Tačiau nors juo ir pasibjaurėjo, ir nusivylė, vis tiek mylėjo tą švelnų milžiną tikėdama, kad jis – tokia pat auka kaip ir tie, kurių namus nušlavė nežabotas jos motinos valdžios siekimas. Vis dėlto, nors ir mylėjo tėvą, Beta negalėjo nu-

slopinti įtūžio dėl jo silpnumo. Šis įtūžis prasiverždavo įvairiai – ne tik maištaujant dėl vietos, kurią motina išrūpino Betai pas puikiausią Londono modistę. Įsitikinusi, kad galėtų dirbti kur kas geriau apmokamą darbą, Beta kreipėsi į tėvą. Šis savo ruožtu – į Esterą. Stulbinantis rezultatas – Beta tapo šeimos Krašto plėtros verslo tarnautoja. Kaip tik čia dirbdama ji aptiko kitas mamos pragaištingos veiklos smulkmenas.

Tą dieną, kai Beta išbėgo iš namų, o Taileris drąsiai puolė jos gelbėti, kad nesutraiškytų arklių ketverto traukiama karieta, ji suvokė, kad tas vaikinas – nuostabus draugas ir partneris. Pamažu ši draugystė virto stipria, ištikima meile.

Vildamasi, gal brolis jau grįžta su Taileriu, Beta pasilenkė į priekį ir pažvelgė pro langą. Bet nepastebėjo dviejų įtartinų tipų, vogčia sėlinančių prie karietos. Kai mergina įdėmiai apžvelgė gatvelę, jų purvini pirštai jau siekė jos...

* * *

Bare dainavimas pasiekė tokį *crescendo,* kad nieko daugiau negalėjai girdėti. Braudamasis pro linguojančius kūnus Benas lengviau atsiduso, pagaliau išvydęs pažįstamą Taileric Blekloko figūrą: aukštaūgis, plačiapetis, juodais iki mėlynumo pečius siekiančiais plaukais – su niekuo nesupainiosi.

– Taileri!.. Taileri Bleklokai! – Beno balsas pradingo ūžesy. Neišsigandęs, trokštantis, kad Beta grįžtų namo, kol jos nepasigedo, vaikinas brovėsi į priekį, paskubomis alkūnėmis nustumdamas visas kely pasitaikančias kliūtis. Daugybė balsų jam šaukė: „Ei! Surimtėk, drauguži!" ir „Koks čia prakeiktas žaidimas?" Kelis kartus Benas buvo geraširdiškai apkabintas bei paragintas: „Padainuok mums, nenau-

dėli!" Aiškindamasis, kad skuba, jis tiesiog brovėsi pro tirštus pypkių dūmus, tvyrančius aludėje lyg pilkas rūkas. Aplinkui tarsi lipnus garas tvyrojo aitrus išgertuvių bei prakaito tvaikas. Pagaliau prasiveržęs pro šiltą linguojančių kūnų užtvarą Benas atsimušė tiesiai į Tailerį Blekloką. Šis atsigręžė į jį ir nustebęs šūktelėjo:

– Benai! Dėl Dievo, ką čia veiki? – Juodžemio žalsvumo akys žvelgė už Beno nugaros tarsi kažko ieškodamos. Gražiame Tailerio veide šmėstelėjo palengvėjimas, sumišęs su nusivylimu. Paskui jis vėl linksmai pažvelgė į Beną.

– Gali sau klausti, – atsiduso Benas. – Šįvakar pats ne kartą savęs to klausiau. Tai dėl Betos. Ji panoro tave susirasti – su manimi ar viena. Ir aš, žinoma, neketinau jai vienai leisti bastytis Vaitčepelio gatvėmis!

– Ką! – išsigando Taileris. Sugriebęs Beną už pečių jis paklausė: – Ar tai reiškia, kad čia atsivežei savo seserį!? Į šitokią vietą? Gerasis Dieve, o žmogau! Ar tu proto netekai? Negi nežinai, kad kažkur netoliese valkiojasi žmogžudys? – Tailerio akys iš baimės išsiplėtė, o gniaužtai taip suspaudė, kad Benas net šūktelėjo.

Taileris nekantriai nustūmė jį į šalį ir ėmė brautis pro daugybę kelią užtvėrusių tvirtų figūrų. Benas lėkė paskui šaukdamas:

– Aš palikau ją karietoje, griežtai prisakęs vežėjui saugoti. Manau, senis ją apsaugos nuo bet kokio „Skerdiko". – Šis garsiai ištartas ir nevilties kupinas sakinys staiga privertė visus nutilti. Čia aplinkui šlaistydavosi labai žiaurūs žmogžudžiai, kurie paprastiems doriems žmonėms stingdė kraują.

Stojo tyla, paskui pasigirdo išgąstingas murmesys, ir skubiai prasiskiriančius vyrus apėmė siaubinga nuojauta. Tačiau besilinksminančiųjų nerimas truko tol, kol jie matė abu vyrus, taip atvirai šnekėjusius apie „Skerdiką". Buvo penk-

tadienio vakaras, ir jų kišenėse žvangėjo svarios monetos. Visi ligi vieno buvo linksmi bei įraudę nuo išgertuvių. Jų strėnos dar juto minkštų švelnių moters šlaunų šilumą. Nesvarbu, ar tai daug iškentėjusi žmona, ar viena iš daugybės išsidažiusių kekšelių, pernelyg lengvai puolančių į vyriškio glėbį. Tą galėtų pasakyti tik naktis ir išgertuvių svaigulio aptemdytas protas. Laikas dar nebuvo vėlyvas, ir kompanija nelabai išranki. Netrukus žemi šiurkštūs balsai vėl pakiliai traukė dainą, išėjus dviem vyriškiams durys pasisupo ir užsitrenkė, kitapus palikdamos naktį bei sėlinančius šešėlius.

Kai jie išsmuko iš pastato į blankiai apšviestą gatvę, grumtynės akligatvio pradžioje iškart įspėjo apie pavojų. Nutrauktas nuo savo aukšto sosto vežėjas drąsiai ėmėsi su vienu apkūniu užpuoliku, o karietos viduje vyko dar žiauresnės grumtynės.

– Dieve Visagali, ji pateko į bėdą! Beta pateko į bėdą! – išsigandęs Benas perrėkė klegesį. Išgirdęs tą šūksmą Taileris šovė pirmyn, jo veidas suakmenėjo it granitas, galingi kumščiai kietai susigniaužė. Palikęs Benui vežėją užpuolusį plėšiką, jis atplėšė karietos dureles ir bloškėsi ant tamsios stambios žmogystos, besiraitančios su kita ant grindų.

Taileris įsiveržė pačiu laiku. Įsibrovėlis Betą įspraudė tarp dviejų sėdynių. Priešindamasi mažais aštriais nagiukais ji akėjo užpuolikui marmūzę ir privertė jį rėkti. Tačiau staigus merginos pasipriešinimas užpuoliko neatbaidė, netgi, regis, dar labiau sujaudino. Išskėtęs rankas ir stengdamasis sugriebti skaudžiai mušančius kumščius, jis užsikvempė ant Betos. Į veidą tvokstelėjo šlykštus dvokas.

– Ak tu, maža besikumščiuojanti kale, – suriaumojo užpuolikas. Jo siauros šypsančios akutės beveik pradingo bjauriame, raupų paženklintame veide. Primygęs Betą taip skau-

džiai, kad ji negalėjo nė pajudėti, vyriškis lėtai stūmėsi savo groteskišku kūnu, kildamas bei leisdamasis ant jos, iš anksto mėgaudamasis būsimu malonumu.

Jo viltys greitai subliūško. Kažkas tvirtai sugriebė jį už pakarpos ir iškėlė į orą.

– Ei! Ką čia darai, prakeiktasis?.. – Užpuoliko šūksnis virto slopia dejone, nes Taileris iš visų jėgų krumpliais trenkė jam į veidą. Susverdėjęs nuo skausmo vyriškis griuvo atbulas, iš nosies pasipylė kraujas. Jis netikėtai kyštelėjo ranką į kišenę. Taileris nė nespėjo pamatyti peilio. Tik pajuto aštrų deginantį skausmą. Ašmenys įsmigo giliai į petį, paskui dar kartą į minkštą raumenį virš alkūnės, o niekšas užvirto ant jo ir taikėsi geležtę suvaryti tiesiai į širdį. Bet neapskaičiavo bauginančios priešininko jėgos. Nors Taileris buvo sunkiai sužeistas, užpuolikui greitai teko ginti savo apgailėtiną gyvybę.

Apimtas nevilties jis nėrė pro atviras karietos dureles ir bumbtelėjo ant kietų grindinio akmenų. Nė neatsigręždamas pasinaudojo proga ir spruko siaura gatvele. Jo draugelis, pajutęs, kad priešininkų daugiau, kaipmat nusekė įkandin. Žingsniai sparčiai tolo, juos pasivijo seno vežėjo žodžiai:

– Ei, bailiai nevidonai! Kokie niekšai gali užpulti seną žmogų ir bejėgę merginą? Gėda jums! GĖDA JUMS!

– Tu elgeisi kaip dera, – guodė jį Benas. Pakėlęs nuo grindinio kepurę, padavė vežėjui. Nors ir dėjosi drąsus, buvo aišku, kad senis smarkiai išsigandęs.

Beta buvo išgąsdinta dar labiau. Kai Taileris ištraukė merginą iš siauro sėdynių tarpo, ji mirtinai susigėdo – palaidinės priekis perplėštas, matyti balta it pienas krūtinė; plaukai išsitaršę, žemyn nuo kaklo ėjo ryškiai raudoni brėžiai. Taileris su meile apglėbė Betą. Blausioje gatvės lempos švie-

soje ji išvydo vaikino veide sustingusį siaubą. Taileris guodė draugę kimiu virpančiu balsu:

– Viskas gerai, mieloji. Dabar tu saugi. – Pajutęs jos drebulį, tvirtai, bet švelniai paklausė: – Ar jis... ar tas kiaulė?..

Beta pakėlė galvą. Baisu buvo matyti Tailerio žvilgsnį.

– Ne, – sumurmėjo ji.

Vienas žodis, tik vienas žodis. To pakako. Įtampa Tailerio veide atslūgo.

– Ačiū Dievui! Prisiekiu, Beta... tas niekšas nuo manęs niekur nepasislėptų! – Dabar jo pyktis atsigręžė prieš ją. – Dėl Dievo, kas nutiko, kad tau šovė mintis važiuoti į Vaitčepelį... ir dar tokiu vėlyvu metu?

– Man būtinai reikėjo tave pamatyti. – Tamsiose Betos akyse susitvenkė sielvartas. – Žinau, pažadėjau pagalvoti apie... mūsų santykius... kokią savaitę nesimatyti su tavimi. Bet, o Taileri, man nereikia galvoti. Aš myliu tave. Taip bijojau, kad tu pasitrauksi...

– Net tau nepranešęs? – Vaikinas šyptelėjęs papurtė galvą. Staiga jį nusmelkė skausmas. Petys degte degė, jis jautė, kad teka kraujas ir jėgos senka. Nors akys žavėjosi Betos meilumu, o rankos spaudė ją prie savęs, pojūčiai silpo. Kyštelėjęs galvą į karietą Benas išgirdo:

– Niekuomet nereikėjo jos čia atsivežti! Dėl Dievo, Benai, vežk ją namo. – Išsinėręs iš švarko Taileris apgaubė nuogus Betos pečius. – Pasirūpink ja, Benai.

– Aš nevažiuosiu, kol nesutiksi su manimi pasimatyti. Rytoj! – Mergina buvo atkakli.

Švelniai stumtelėjęs ją sėsti Taileris pažadėjo:

– Mes pasikalbėsime, Beta. Duodu tau žodį.

– Rytoj.

– Greitai.

– Rytoj!

Lempos šviesoje tamsios Betos akys vertino Tailerį, drąsiai tyrinėjo jo gražius, tarsi nulietus bruožus, tankius neklusnius plaukus, krintančius ant kaktos lyg tamsūs potėpiai ant bronzinės drobės, ir tamsiai žalias dideles akis. Jos žvilgsnis nukrypo į smakrą – kampuotą, ryžtingą, plačius, raumeningus pečius... Ją apėmė baimė. Kažkas buvo ne taip! Akimirksniu Beta pašoko ant kojų, ištiesė rankas ir palietė ryškią raudoną dėmę, tiesiog akyse plintančią nuo peties.

– BENAI! – nuskardėjo naktyje veriantis Betos klyksmas. Ji kyštelėjo galvą pro tarpdurį ir pamatė, kad brolis jau lipa į karietą. – Taileris sunkiai sužeistas. – Jos tamsios akys atrodė išsigandusios.

Pakako žvilgtelėti į žaizdą.

– Ji teisi, – pritarė Benas. – Tu netekai daug kraujo. – Nors Taileris protestavo, Benas patogiai pasodino jį ant sėdynės. – Mes privalome nugabenti tave į ligoninę.

– Jokios ligoninės!

– Nekvailiok, žmogau. Tu mirtinai nukraujuosi!

– Tik parvežk Betą namo. – Taileriui nedavė ramybės mintis, kad po šio siaubingo įvykio ją reikia kuo greičiau parvežti namo. Be to, jis įtarė, kad atvykdama čia Beta neatsiklausė tėvų. Šio vakaro įvykiai dar kartą patvirtino tai, kuo jis visada buvo įsitikinęs, – kad mylėdamas Betą atneša jai tik nelaimes.

– Aš spręsiu, kada man vykti namo, – piktai atsakė jam Beta.

Atsisukusi į vežėją, kuris stovėjo atsišliejęs į duris, griežtai įsakė:

– Į ligoninę... ir, dėl Dievo, paskubėkite!

Šis sunerimęs linktelėjo.

– NE! – šaižus Tailerio riksmas grąžino vežėją prie durų. Jausdamas, kad tuoj neteks sąmonės, ir žinodamas, jog Be-

ta nieko nepaisydama reikalauja vežti jį į ligoninę, Taileris kreipėsi į jos brolį: – Nereikia ligoninės, Benai, – sumurmėjo. – Siųsk karietą į mano namus, Levišemo gatvė, dvylika. – Kol sąmonė visai neaptemo, Taileris pamatė, kaip Benas pritariamai linktelėjo. Jis suprato. Juk pažinojo savo seserį kaip niekas kitas. Tačiau, paklusęs Taileriui, nuogąstavo, kad pasmerkė jį mirčiai.

ANTRAS SKYRIUS

– Jeigu leistumėte man pasakyti, panele Vard, atrodote taip, lyg ant gležnų dailių jūsų pečių būtų užkritusi viso pasaulio našta. – Tomas Reinoldsas buvo mažas vaidingas vyriokas sidabriniais plaukais, turintis gluminantį įprotį taip įdėmiai stebėti žmones, kad šie dažnai neišmanydavo, kur dėtis nuo jo žvilgsnio. Visi žinojo, kad Reinoldsas kamavosi dėl nepakenčiamai vienišo savo gyvenimo. Vienintelis jo draugas buvo nususęs terjeras, baisiai nuožmaus būdo ir mėgėjas atsiplėšti žmogienos. Kartą, kai Tomas į darbą atsivedė šunį, šis sukėlė tokį pragarą, kad Ričardas Vardas buvo priverstas išsiųsti vyriausiąjį pavaldinį su tuo nelemtu padaru namo. Ir pasiūlė pasirinkti: arba grįžti į darbą vienam, arba visai negrįžti.

Kiti du įstaigos tarnautojai – ne pirmos jaunystės darbo bitė Metijas Voris ir nuolat krizenanti jauna moteris, apdovanota neabejotinu talentu raminti įtūžusius verslo klientus, – slapta vylėsi, kad nepakenčiamas mažutis žmogėnas visai negrįš. Bet jis grįžo, ir Ričardas Vardas lengviau atsiduso. Mat nors Tomas Reinoldsas – apsigimęs vandens drumstėjas, be to, blogo būdo, vis dėlto nepaprastai protingas ir skrupulingai atlikdavo viską, ko tik imdavosi. Pro jo akylą žvilgsnį neprasprūsdavo nė viena klaida. Būdamas klastingas ir landus, jis pelnė Esteros Vard malonę: apdai-

riai atkreipė dėmesį, kad toks Taileris Bleklokas, įrašytas Vardo plėtros kompanijos algalapyje, „išdrįso įsižiūrėti jūsų dukterį". Negana to, kad pridarė užtektinai žalos ir sukėlė pikčiausius Esteros Vard įtarimus, Reinoldsas pridūrė laikąs savo „pareiga pranešti, kaip mačiau minėtąjį jaunąjį vyriškį kartu su jūsų dukra vaikštinėjančius Regento parke. Visų akyse!" Vėliau, kai žmona užsipuolė Ričardą Vardą, šis panoro sužinoti, kas skleidžia tokias paskalas. Suvokusi, kad Tomas Reinoldsas – tikras šniukštinėtojas, galėsiantis praversti ateityje, Estera Vard jo neišdavė. Todėl Ričardui teliko pareikalauti pasiaiškinti pačią Betą. Taip paaiškėjo tiesa.

Beta dėl to nesigailėjo. Jai tik buvo apmaudu, kad meilė Taileriui dar pagilino prarają tarp tėvo ir motinos. Ji įtarė, kad tą košę užvirė Tomas Reinoldsas. Dažnai norėjo tiesiogiai jį apkaltinti, tačiau neturėjo įrodymų ir žinojo, koks jis reikalingas tėvo verslui. Beta nenoromis tą incidentą pamiršo. Tačiau neslėpė, kad nemėgsta šito žmogaus. Dabar tai atsispindėjo jos akyse ir balse, kai pažvelgusi į Reinoldsą šaltai tarė:

– Kaip malonu, kad nerimaujate dėl manęs, pone Reinoldsai. Bet tikrai nėra dėl ko.

Atsišliejęs į raudonmedžio stalo kampą žmogelis stebėjo ją. Siauros raustelėjusios akutės jam nusišypsojus virto plyšeliais, o veidas šiek tiek persikreipė. Reinoldsas manė, kad Beta nepaprastai išdidi. Išdidi ir kerinti. Ir geidžiama. O taip! Jis galvojo, kokia geidžiama Elizabeta Vard, pati geidžiamiausia būtybė, kokią kada yra regėjęs. Jeigu gyvenime išvis dėl ko nors apgailestavo, tai tik dėl to, kad niekada neturėjo moters, kad dar nežino, ką reiškia patirti tą nelemtą galią, kuria mėgaujasi dauguma vyrų. Širdyje Reinoldsas juokėsi. Jo darbdaviui Ričardui Vardui irgi nelemta

patirti tos galios. Jis nuolat menkinamas, jam įsakinėjama, juo manipuliuojama taip pat meistriškai, kaip Reinoldsas – to apkvailinto vyro buhalterijos tarnautojas – manipuliuodavo prieš jį stovinčiais žmonėmis.

Tačiau koks vyras galėtų iškilti virš tokios negailestingos moters kaip Estera Vard? Tokia moteris gali iščiulpti paskutinius syvus. Taigi jos žūtbūt reikėjo vengti, jeigu negalėjai būti subtiliai naudingas ir už tai gauti atlygį... Vis dėlto Esteros dukra Elizabeta buvo visai kitokia. Tai moteris, kuria galėjai iš tolo žavėtis ar be galo trokšti dienos darbų bruzdesy ir tamsioje nykios ilgos nakties vienumoje. Elizabeta turėjo išskirtinę sielą ir buvo labai graži. Tačiau ar daug šansų turėtų jis, Reinoldsas, ypač kai šalia Taileris Bleklokas iš visai kito, ją stebinančio pasaulio? Išvis jokių... *tokiomis aplinkybėmis*. Bet jis nebuvo tik amžinai dūsaujantis žmogelis. Priešingai, pastatęs ausis, gaudė kiekvieną pasitaikančią progą. Ir nors plaukai buvo žili, teturėjo tris dešimtis metų. Aistros karštis nuvilnydavo jo strėnomis lygiai taip, kaip bet kurio kito vyro. Tačiau jis buvo gudrus. Gudresnis už bet kurį kitą vyrą šiame pasaulyje. Suktas, kiek tik galėjai įsivaizduoti. Ir klasta dar niekada nebuvo suktesnė nei dabar, kaip tik šią akimirką, kai Reinoldso akys susidūrė su įžūliomis, bet gražiomis ir tamsiomis Elizabetos Vard akimis. Išsitiesęs ir pasitempęs jis saldžiu balseliu ištarė taip, kad merginos nugara perbėgo šiurpulys:

– Džiaugiuosi tai girdėdamas, panele Vard. Tačiau turėtumėte jausti, kad jums reikia patikėtinio bei ramybės nuo visko, kas galėtų kelti rūpesčių... – Reinoldsas dar plačiau išsišiepė ir trumpam nutilo. Paskui intymesniu balsu sušnabždėjo: – Jums tereikia paprašyti. – Jis ištiesė ranką, norėdamas paliesti Betą. Ši instinktyviai atšlijo, ir mažos jo aku-

tės piktai sužaibavo: – Gali ateiti tokia diena, – pasakė vyriškis nemaloniu balsu, – kai džiaugsitės mano draugyste. – Reinoldsas žinojo apie įtemptus Betos santykius su motina ir jau seniai nujautė artėjančią nelaimę.

Beta palenkė galvą ir tvardydamasi tarė:

– Jeigu jūs neprieštarausite... aš turiu daug darbo.

– Žinoma, žinoma! – Reinoldsas pajuto merginos antipatiją, ir tai jį kankino. Kaip būtų gerai šią antipatiją paversti susižavėjimu! Jis svarstė, ar tai įmanoma, ir jau ne pirmąsyk pajuto smilktelint kartėlį. Tačiau trumpam. Beveik iškart tą kartėlį nusvėrė arogancija. „Laikas ir kantrybė, – mąstė jis, – ir šiek tiek gudrumo. Štai svarbios vertybės, kurios daro stebuklus". Teisybę sakant, nebuvo žmogaus, geriau už jį suvokiančio laiką, kantresnio, nenuoširdesnio, negailestingesnio, kai kalbama apie intriguojantį galvosūkį. Ypač kai tas „galvosūkis" – išskirtinio grožio moteris. Bet, žinoma, grožis – ne vienintelis Elizabetos Vard privalumas. Nors tokie dalykai, kaip pinigai ir perspektyva, rūpėjo ne tik jam vienam, Reinoldsas negalėjo paneigti, kaip malonu matyti, jog Vardo plėtros kompanija tampa vis svarbesnė ir įgyja pavydėtiną reputaciją. Jis visada manė esąs paprasto sukirpimo žmogus. Bet žmonės keičiasi, kartais – tiesiog neatpažįstamai. Ir dažniausiai juos keičia moterys. Kadangi Elizabeta Vard pamalonino šią menką tarnybėlę savo buvimu, Reinoldsas pajuto, kad nuo tos dienos ėmė keistis. Dabar nusigręžęs nuo Betos pasijuto kaip katė, prisilaižiusi grietinės. Ar bent jos paragavusi...

Kai nemalonus mažasis vyriokas pasitraukė, Betai palengvėjo. Ji palinko prie savo darbų ir, kaip visada, mintimis nuskriejo pas vyrą, kurį mylėjo. Tiek daug visko nutiko per tą savaitę po užpuolimo Vaitčepelyje! Vienas dalykas

privertė Betą nemiegoti naktimis ir nuogąstauti dėl ateities. Net dabar ji nedrįso niekam atskleisti savo siaubingos paslapties, netgi tam, pas kurį skriejo visos mintys.

– Apie ką susimąstėte, panele Vard? – Priešais Betą jau kelias minutes stovėjo Metijas Voris. Pagaliau jam pavyko pažadinti merginą iš gilaus susimąstymo.

– Ak! – Ji pakėlė akis kalta veido išraiška, kurią senis iškart suprato. – Atleiskite, – pasakė, o lengvas raudonis atgaivino nepaprastai išblyškusį ir iškankintą veidą.

Senas bendradarbis palingavo galva.

– Užsisvajojote, ar ne? – Metijas nusijuokė. – O kodėl gi nepasvajoti? Juolab tokiai jaunai ir gražiai merginai kaip jūs.

Artimas jai savo dvasia ir labai gerbiamas Metijas Voris žinojo, kada negalima kištis į svetimus reikalus. Buvo akivaizdu, kad žavioji Ričardo Vardo dukra mąsto ne tik apie daugybės klientų reikalavimus bei rūpesčius. Net aklas galėtų pamatyti, kad ji pati turi kur kas didesnį sielvartą. Elizabetos Vard nesutarimai su motina niekam nebuvo paslaptis ir, be abejo, jie jaunai panelei slėgė širdį ne mažiau nei jos tėvui. Tačiau Metijas kažkaip pajuto, kad Betos nerimas mažai ką turi bendra su motina. Buvo įsitikinęs, kad jis kyla dėl kažko daug brangesnio merginos širdžiai.

Sklido gandai apie tokį jauną vyruką, vardu Taileris Bleklokas, tą patį, kuris nesirodė darbe daugiau kaip savaitę. O jei ir pasirodytų, sužinotų, kad yra atleistas. Pati Estera Vard taip patvarkė. Taileris Bleklokas niekada negaus darbo jokioje statybos aikštelėje, dirbančioje išvien su Vardo plėtros kompanija. Kerštingoji moteris ir tuo pasirūpino – įspėjo kitas kompanijas dėl jaunuolio „įtartino bei nepatikimo charakterio".

* * *

Jie neturėjo pagrindo suabejoti Esteros Vard žodžiais, mat ji, nors pagarsėjo kaip negailestinga ir nesukalbama, pelnė puikią reputaciją, nes nepaprastai gerai išmanė žemės pardavimo dokumentus. Tai juo labiau stulbino, nes ji buvo moteris. Ne taip lengva rasti gerų statybininkų. Gana dažnai statybos brigadoje pasitaikydavo chuliganų ir sukčių. Vienas blogas žodis apie darbininką, ir jis lėkdavo iš darbo, jo nepriimdavo į jokią kitą Londono statybos aikštelę. Estera Vard tarė žodį dėl Tailerio Blekloko. Tą vardą prisimins. Ir to vyro nė artyn neprisileis.

Beta šiltai ir nuoširdžiai nusišypsojo senam bendradarbiui.

– Ką čia turi, Metijau? – paklausė ir parodė į pluoštą dokumentų, kuriuos jis laikė gumbuotais pirštais. – Dar atnešei man darbo?

– Bijau, kad taip, panele, – pasakė Metijas ir plačiai nusišypsojo, parodydamas puikių dantų eilę. Jis visada labai didžiuodavosi ir girdavosi: „Geri dantys yra palaima, kuri perduodama iš kartos į kartą. Geri stiprūs dantys, kuriuos nusinešiu į grabą ir kurie tvers ilgiau nei pats Metijas!" Gaila, kad seni kaulai nebuvo tokie tvirti kaip dantys, nes kai Metijas pasilenkė, norėdamas padėti dokumentus Betai ant stalo, jo sąnariai sugirgždėjo. – Jūsų tėvas pareikalavo šių planų kopijų ir seniai atliktų darbų tvarkaraščio. Supratau, kad prieš eidamas namo vėl užsuks į įstaigą. Jis nori, kaip visuomet, originalus užrakinti seife, o kopijas patyrinėti šįvakar laisvalaikiu. – Metijas dėbtelėjo į laikrodį, kabantį Betai už nugaros. – Dabar beveik pusė penkių, – pridūrė jis ir apsidairė, tarsi baimindamasis pamatyti įžengiantį Ričardą Vardą. Purtydamas nuplikusią galvą paaiškino, kiek susi-

kaupė darbų, nes „šie dokumentai buvo sudėtingesni, nei maniau", todėl prireikė beveik visos popietės, kol jis įsigilino į jų teisėtumą.

– Tad jei būtumėte tokia gera, panele, gal galėtumėte atidėti į šalį savo darbus ir parengti kopijas? – Metijas nejaukiai nutilo, tarsi tik dabar supratęs, kad kalba su viršininko dukra. Paskui prisiminė, kad Elizabeta Vard nėra išpuikusi. Iš tiesų ji elgėsi paprastai – kaip ir bet kuris iš jų, visada buvo draugiška ir pareiginga. Labiausiai pagirtinas Betos stropumas, nes kompanija būtent jos pastangomis pradėjo gauti didesnius sandorius. Džiaugtis sėkme dar buvo per anksti, ir Ričardas Vardas negalėjo priimti dar vieno reikalingo darbuotojo. – Aš žinau, kad turėjau padaryti tai prieš valandą, suprantu, jog nedaviau jums pakankamai laiko, bet būčiau labai dėkingas, panele... nes jūsų tėvas pasakė, kad šie popieriai labai svarbūs. – Nerimo šešėlis nuslinko Metijo veidu. Jis ėmė nervingai linksėti – kaip visada, kai manydavo būsiąs papeiktas.

– Viskas gerai, Metijau, – patikino jį Beta galvodama, koks menkas jo rūpestis, palyginti su jos. – Palik man dokumentus. Ketinau šiandien išeiti anksčiau, bet pažadu: kol nepadarysiu, tol neišeisiu.

– Dievaži, panele. – Metijas juokingai palinko ir iškilmingu mostu padėjo dokumentus ant stalo. – Tik nenorėčiau, kad ponia Vard manytų, jog neatlieku savo pareigų.

– Niekas taip apie jus nemanys, – atsakė Beta rūšiuodama dokumentus ir iškart dėdama juos priešais save. Ji visai nesistebėjo, kad Metijui svarbi motinos nuomonė apie jį. Nurodymus senajam vyriškiui davė Ričardas, tačiau, be abejo, kruopščiai išnagrinėti dokumentus – Esteros įgeidis. Tik žvilgtelėjusi į titulinį puslapį, Beta suprato, kad jie susiję su nauju ir svarbiu sandoriu. Tėvas, norėdamas gauti prestiži-

nį sklypą, turėjo sumaniai sutriuškinti varžovus. Dėkui Dievui, šįkart nereikėjo nieko iškraustyti. Sklype stovėjo nenaudojama plytinė, užimanti tris akrus geriausios žemės netoli naujojo Merilbouno kelio. Tai buvo vienas iš kelių šioje puikioje vietoje likusių sklypų ir jo gviešėsi daugybė didelių bei pelningų kompanijų. Kad, verdant tokiai nuožmiai konkurencijai, Ričardas Vardas gavo šį sklypą, liudijo jo įžvalgumą. Deja, visas Londono centras dabar buvo beveik užstatytas, išskyrus vieną laisvą sklypą, pasiūlytą plėtrai. Todėl dauguma savininkų jau seniai stengėsi atnaujinti ir pertvarkyti nuosavybę, už kurią buvo kritęs nuomos mokestis.

– Dar kartą dėkoju, panele, – keistai palenkęs galvą Metijas nukrypavo tolyn. Jis buvo senas žmogus, neturintis kitų pajamų, išskyrus čia mokamą algą. Mintis, kad gali būti išmestas iš darbo, versdavo jį sudrebėti nuo galvos iki kojų.

Supratusi, kad Metijas Voris davė jai sunkią užduotį, Beta nuėjo tiesiai kopijuoti medžiagos. Mergina visą laiką jautė, kaip Tomas Reinoldsas akylai stebi ją iš kambario galo.

Po kurio laiko ji dirstelėjo į laikrodį. Buvo beveik šešios – paprastai tokiu metu įstaigą uždarydavo. Tas Metijo užduotas darbas sugaišino ilgiau, nei ji tikėjosi. Kol kas tėvas dar neatėjo į įstaigą. Beta buvo už tai dėkinga. Šią savaitę namie netrūko nesutarimų, ir nors ji visuomet galėdavo pasikliauti tėvu, dabar jautė, kad jo bijo ir gėdijasi. Vis dėlto kartu su baime ir gėda jautė didžiulį pasididžiavimą bei džiaugsmą. O juk būtų nuostabu pasidalyti su kuo nors savo paslaptimi, galbūt – su broliu Benu, o gal su draugu. Tačiau dabar Benas labai graužėsi dalyvavęs slaptoje išvykoje, o dėl savo griežto ir uždaro auklėjimo Beta taip ir neišmoko įsigyti draugų. Bet juk turi patikėti savo „paslaptį" bent vieninteliam žmogui, kuris jai reiškė daugiau už

patį gyvenimą! Su šia guodžiančia mintimi Beta apsivilko paltą, ant tankiai susivijusių plaukų užsidėjo mėlyną vilnonę beretę ir linksmai sušukusi „labos nakties" kolegoms nuskubėjo per medžiu išmuštą įstaigą durų link.

– Tikriausiai dar neketinate išeiti, panele Vard? – Tomas Reinoldsas pastojo jai kelią. – Oras siaubingas, – pasakė saldžiai ir dirbtinai nusišypsodamas, – niekur nepagausite vežėjo. Bet jeigu luktelėsite, kol visi išeis ir aš galėsiu užrakinti, saugiai parvešiu jus namo. – Ryte rijo ją akimis. – Pamatysite, kad aš – puikus bičiulis. – Reinoldsas nusišypsojo.

Iš trumpo Betos atsakymo jis nesuprato, kad merginos jausmai staigiai pasikeitė.

– Jūs labai malonus, pone Reinoldsai, bet esu tikra, kad man pasiseks. – Betą apėmė išdykėliška nuotaika, ir ji nuostabiai nusišypsojusi pridūrė: – Ir dar esu visiškai tikra, kad mano tėvas bus labai patenkintas sužinojęs, kaip rūpinatės mano gerove. – Atsitiko taip, kaip ji ir tikėjosi. Reinoldsas išblyško vien pagalvojęs, kad Ričardas Vardas sužinos, kaip jo tarnautojas merginosi Betai. Vyriškis nemanė, kad darbdavys jaučia kokią nors simpatiją.

– Tada labos nakties, – atsakė ir atsitraukė, o veidas pasidarė atšiaurus. Viduje sukilo apmaudas, ir juo ilgiau žvelgė į žavų Betos veidą, juo stiprėjo troškimas ją turėti.

Pralinksminta niūrios Reinoldso fizionomijos Beta dėkingai linktelėjo. Paskui, netarusi nė žodžio, greitai atidarė duris ir per pliaupiantį lietų žengė ant šaligatvio. Pasistačiusi apykaklę ir nuo lietaus dengdama galvą gobelenu apmuštu portfeliu, ji šypsojosi; „Reinoldsas teisus tik dėl vieno, – pasakė sau, – oras tikrai siaubingas".

Užmetusi akį į Kotrynos rūmų kiemą Beta suprato: turi paskubėti, jei nori gauti kebą. Jau buvo matyti juodai deng-

tos Hensomo karietos, Trejybės skvere ieškančios keleivių. Tokiu vakaro laiku dauguma įstaigų tarnautojų, išėję iš niūrių darbo kabinetų, ieško šilumos ir jaukių savo širdies išrinktųjų linksmybės. Tad šlapią vėjuotą penktadienį skvero link jau traukė siaura tamsių figūrų eilė. Susirūpinusi, kad tėvas gali bet kada pasirodyti, ir nekantraudama kuo greičiau nusigauti į Levišemo gatvę Beta nepaisė atsargumo. Prilaikydama sijono kraštą, kad nesiplaktų apie kojas, palenkusi galvą ir nepanaši į ledi bėgo per lietų tiesiai į Kotrynos aikštę. Uždususi, šnopuodama staiga sustojo tiesiai priešais Martiną Drarį, storą ir nevykusį vyno pirklį.

– Žiūrėk tu man! – šnarpštelėjo šis, spigindamas į merginą iš po drėgnų voro antakių ir stengdamasis išlikti tiesus.

– Atleiskite, pone Drari, – sušuko Beta, vikriai vinguriuodama tarp nustebusių žmogystų. Kiaurai permirkusi ji be kvapo užšoko ant šaligatvio ir gobeleno portfeliu ėmė moti artėjančios karietos vežėjui. Tuo metu karieta privažiavo, o ją prisivijusi minia ėmė stumtis bei bruktis vidun. Labiausiai – storasis vyno pirklys, kuriam buvo malonu šiurkščiai įsisprausti tarp Betos ir karietos durelių. Bet jis neįvertino merginos ryžto. Kai jos smailių batelių kulniukas įsmigo į juodų, blizgančių Drario batų nosį, apvalų pirklio veidą iškreipė skausmo grimasa. Paskui jis išsižiojo iš nuostabos, nes Beta užlindo ir įlipo į karietą.

Linksmai stebėjęs įvykį vežėjas vis dar šypsojosi klausdamas:

– Kur pageidausite, panele?

Išgirdus adresą, šypsena dingo. Tada drėgna ranka persibraukė liesą kaulėtą veidą, paskui ėmė krenkšėti, nusiėmė cilindrą ir nupurtė lietaus lašus. Ir pro stogo langelį įdėmiai įsižiūrėjo į Betą. Supratęs, kad mergina neketina

trauktis, vežėjas gūžtelėjo siaurais pečiais, vėl kostelėjo, uždengė stoglangį ir sužiuro į nerimstančius arklius tarp ienų. Rūškaną dieną didžiojo keršio nuotaika (kaip ir šeimininko) nebuvo pati geriausia.

– Kaip sau norite, – subambėjo atlyžęs vežikas. – Levišemo gatvė, dvylika.

Jiems nuvažiavus, į likusias juodas karietas greitai prilipo šlapių ir išvargusių keleivių. Netrukus ant šaligatvio neliko nė gyvos dvasios. Net storulio vyno pirklio...

* * *

Betos niekada nevargino senojo miesto triukšmas. Lietus, saulė, vėjas ar sniegas... Londono gatvės nuolat kirbėjo ir bruzdėjo – šūkčiodavo prekiautojai, girdami savo prekes bei ragindami besigrūdančią minią „šiandien pasivaišinti" ar „nusipirkti skrudintų karštų riešutų". Čia buvo pilna gėlių pardavėjų, sulinkusių senukų, kėblinančių šaligatviais su dvigubom skelbimų lentom ant nugarų, nutrūktgalvių drąsuolių, dėl penso ar fartingo įšokdavusių į arklių traukiamą vežimą, laikraščių kioskų su dideliais plakatais, kur rėkiančios raidės skelbė skandalingas bei intriguojančias istorijas. Daugelio dėmesį traukė didžiulė įmonė, konstruojanti tiltą, sujungsiantį du krantus uosto rajone, taip pat, kaip rutuliosis maištaujančios darbo klasės išjudinti įvykiai. Aibė demonstracijų bei riaušių Trafalgaro aikštėje pažadino politinį ir visuomeninį sąmoningumą, visa tai buvo gyvai aptarinėjama, komentuojama.

Kai karieta priartėjo prie nurodyto adreso, Beta pasirengė išlipti. Levišemo gatvė buvo apgriuvusioje Londono dalyje – niūrių apgailėtinų pastatų, jau seniai turėju-

sių būti sulygintų su žeme, rajone. Apgyventa neturtingų, bet išdidžių žmonių, kurių visas pasaulietiškasis turtas buvo tik vaikai, gatvė kvepėjo gausybe vijoklinių augalų bei kitokiais žiedais, puošiančiais kiekvieną palangę. Tarp šių šliaužiančiųjų sodų buvo daug siauručių inkilėlių; juose čiulbėjo paukščiai, dažniausiai strazdai ir sniegenos. Žmonės čia galėjo kęsti didžiausią skurdą, bet nepasidavė depresijai. Tvirti ir drąsūs, jie buvo kupini ypatingos vilties – tarsi giminės, kurie remiasi vienas į kitą ir stengiasi džiaugtis tuo, ką turi.

– Ar tikrai manote, kad jums nieko nenutiks, panele? – vežėjas įsistebeilijo į Betą, kai ji pirštinėta ranka padavė užmokestį. Jis nervingai apsidairė, aiškiai jausdamas daug stebinčių akių... vieni vogčia sekė iš už atsargiai plevenančių užuolaidų, kiti atvirai spoksojo iš purvinų prieangių. Vyriškis apstulbo, kai jaunoji ledi paliepė nuvežti į Levišemo gatvę, – vietą, kurioje jis nebuvo lankęsis per savo trumpą darbo laiką karietų firmoje. Bet ta vieta leido suprasti, kad nemėgsta lankytojų... išskyrus namų savininkus ir krautuvininką, pienininką, galbūt sekmadienį kokį sraigiautoją, kuriam nesvarbu, kur dirbti savo darbą.

Lietus nurimo, išsigiedrijo, ir į lauką pabiro žmonės. Netoliese senutė apvytusiu veidu ir bedante šypsena išsinešė ant šaligatvio trikojį staliuką. Jos mažo namelio langai, kuriuos puošė gražios gėlėtos užuolaidos, stulbinamai žėrėjo. Užuolaidos, be abejo, buvo išprašytos ar „pasiskolintos“ iš kažko laimingesnio už ją. Ant akmenuoto grindinio pabiro vaikai. Ritinėjo per klanus ratlankius ir vaikėsi vienas kitą krykšdami bei džiūgaudami, kad gali būti lauke ir lakstyti it pasiutę, triukšmauti kiek nori. Palei visą gatvę vėrėsi durys ir laukan lindo kėdės. Pasirodė dideli juodi mažylių vežimėliai. Susėdusios mažomis draugingomis grupelėmis

moterys šnekučiavo, juokėsi. Gatvė iškart pasikeitė – pasidarė tokia knibždanti ir gyvastinga kaip šeštadienio turgus.

Šypsodamasi vežėjui Beta patikino:

– Viskas bus gerai. Dėkui. – Mintis, kad pamatys Tailerį, džiugino jos širdį, ir visas nerimas, rodės, ištirpo.

– Jūs geriau žinote, panele, – pritariamai linktelėjo. – Tai aš keliausiu. – Vežėjas kilstelėjo ilgą odinį botagą ir švelniai bakstelėjo į arklio pasturgalį. Kai gyvulys pajudėjo žingine pirmyn, vyriškis garsiai paragino, liepdamas jam bėgti risčia. Didžiuliams mediniams ratams tarkštelėjus į lietaus latako išmuštą duobę, Beta greitai atšoko atgal. Bet suknelės kraštai jau buvo spėję sušlapti, o gobtuvas permirkti. Plaukai draikėsi drėgnais kuokštais apie veidą ir pečius. Dabar, pasukusi prie dvylikto numerio, mergina tiesiog drebėjo. Pajuto, kad ją krečia šiurpulys.

Dvyliktuoju numeriu pažymėtas namas buvo vienas didesnių atšlaitėje. Kaip daugelis apsukresnių nuomotojų, kurių neapsunkino tuntas vaikų, namo prižiūrėtoja daugumą kambarių pavertė pensionu. Vadovaudamasi tam tikromis taisyklėmis bei nuostatomis, ji buvo atsargi ir savo paslaugų plačiai nereklamavo. O tikrieji savininkai užmerkdavo akis – galbūt jie gaudavo didžiąją metinių pajamų dalį. Tarp jų visada pasitaikydavo panorusių krautis kapitalą iš kitų žmonių nelaimių. Todėl daug didelių Londono namų buvo taip drastiškai padalyti, kad neretai didelės šeimos, dažniausiai vargšų imigrantų, būdavo priverstos gyventi susispaudusios viename ar dviejuose apgailėtinai mažuose kambariuose.

Vis dėlto Florencija Bol buvo klastinga ir sukta. Kaip ir tie „nosį riečiantys nenaudėliai, kurie įsivaizduoja esą vieninteliai, iškilę virš visų kitų". Kai tik atvykdavo nuomojamo namo savininkas, ji gebėdavo suvaryti tris nuominin-

kus į „saugią vietą“. Visada įtari, budri, kai beldimas į duris kaip mirties ženklas nuaidėdavo per visą didžiulį namą, ji atsargiai bei lėtai praverdavo jas ir paklausdavo, kokiu reikalu atėjo žmogus. Tada arba įleisdavo, arba vulgariu balsu liepdavo nešdintis.

Beta niekada nežinodavo, kaip bus sutikta. Dabar ji pakėlė geležinį belstuką ir skambiai padaužė į ąžuolinę lentą. Laukė, regis, visą amžinybę, kol išgirdo lėtus žingsnius. Kai šlepsėjimas nutilo, Beta krumpliais pabeldė į duris. Akimirka, ir žingsniai vėl sušlepsėjo, paskui nutilo.

– Kas ten? – Balsas buvo šaižus ir gergždžiantis, kupinas baimės, įtarumo.

– Čia aš, Elizabeta Vard. – Beta palinko į priekį, kad galėtų kalbėti per laiškų dėžutę. Metalinis dangtis pakilo, ir prietemoje pasirodė pora mažų, blizgančių, krauju pasruvusių akių. – Čia tik aš, – vėl pasakė Beta. – Atėjau pamatyti pono Blekloko.

– Hm! – balsas šnirptelėjo. Bildėdama nukrito sklendė. Vapėjimas ir šniokštavimas bylojo Betai, kad ją ketina įleisti. Durys prasivėrė. Kokių keturiasdešimties metų moteriškė Florencija Bol nebuvo nei graži, nei draugiška, iš pirmo žvilgsnio tikra kerėpla ir keistuolė, visuomet ta pačia beforme suknele su pilka prijuoste, juokingai apvali bei išpurtusi. Jai iki dienų pabaigos buvo lemta išsaugoti gerai pritinkančią pavardę, nes neatsirado toks drąsuolis, kuris duotų savąją. Žili, neklusnūs ir itin tankūs plaukai krito kuokštais tarsi aureolė apie raukšlėtą veidą. Gausybė šiurkščių styrančių plaukelių kyšojo iš giliai įdubusių šnervių. Netrūko jų ir ant plataus smakro, tad Florencija atrodė it gąsdinantis jūrų vėplys. Jos akys buvo mažutės, nosis – it svogūnas, o burna visada atvipusi, pasak Florencijos dukters, nuolat „pasirengusi stverti mėsinę musę“.

Metusi į Betą tą patį įtarų žvilgsnį, kuriuo perverdavo kiekvieną prašalaitį, nelaimėlė šiek tiek pasipiktinusi išdrožė:

– Aš labai gerai žinau, pas ką atėjote... nors vargiai galiu nuspėti, kodėl tokia ledi vaikosi Tailerį Blekloką. – Pralinksmėjusi dėl savo įžūlios pastabos bei akivaizdaus fakto, kad tuodu smarkiai traukia vieną prie kito, Florencija tyliai sukrizeno. Jos gyvą vaizduotę kaitino nepadorios mintys: – Ak, bet kodėl gi ne, – sumurmėjo tyliai, – gal ir galiu suprasti... gal ir galiu. Ar kas drįstų jus kaltinti? Taileris, be abejonės, puikiai nuaugęs vyras. Ir aš turėčiau suprasti, juk prisižiūrėjau į jį, kai išrengusi nuogą maudydavau dažniau, nei galiu suskaičiuoti. – Nusivylusi, kad šie žodžiai nepadarė tokio įspūdžio, kokio tikėjosi, moteriškė žengė į vidų. Palenkusi savo žilą galvą nuėjo laiptų koridoriaus gale link. – Verčiau užeikite. Nenoriu, kad stovėtumėte tarpdury, nes visas sumautas pasaulis sužinos apie mūsų reikalus. Dievas žino, netrūksta smalsių iškrypėlių, kurie prie dviejų pridėję du pridarytų nemažai rūpesčių!

Skubėdama paskui Florenciją į blausų prieangį Beta išmintingai nepaisė intymių bei įžūlių pastabų. Tik dėkingai tarė:

– Žinau, kaip jūs rūpinotės ponu Blekloku šią savaitę. Ir tikrai esu labai dėkinga.

– Ak... gerai. – Florencija Bol užsklendė duris ir nusivedė viešnią koridoriumi. – Tik netrukus judu visa tai pamiršite. – Moteriškė nusišypsojo ir stvėrėsi už nugaros, tarsi staiga būtų surėmęs skausmas. – Aš nebe tokia jauna kaip anksčiau, o tas Bleklokas – stambus vaikinas. Ne taip lengva kiloti bei vartyti tokį žaliūką... tvarstyti jo žaizdas. Taigi! Nebuvo lengva, tikrai nebuvo lengva. Bet aš padariau tai, ko manęs prašė. Ir padariau gerai.

– Aš nesiginčiju, ponia Bol, – greitai patikino Beta, – jums bus dosniai atlyginta. Aš pažadu.

– Žinoma, bus! Antraip niekada nebūčiau sutikusi rūpintis juo ir slaugyti. Taileris pasakė, kad tai ne jo kaltė. Gerai... jeigu ne jo kaltė, tai koks velnias taip padarė? – Moteriškė atsigręžė į Betą, kopiančią laiptais iš paskos. Ji dar visko nepasakė. – Mano nuomone, kai vaikinas šitaip supjaustomas... tegaliu pasakyti, kad devyniskart iš dešimties nenaudėlis pats to prašėsi!

– Šįkart ne, ponia Bol.

– Aha. Jūs manote, kad ne?

– Užtikrinu jus. Tai, kas nutiko ponui Bleklokui, buvo ne jo kaltė.

– Tikrai? Visi jie taip sako. – Florencijos balsas keistai surimtėjo, ir nuotaika subjuro. Per savo permainingą gyvenimą ji buvo patyrusi daugiau bėdų nei reikia, – rūpesčių, kivirčų ir dar didesnių blogybių. Bauginančių nelaimių, susijusių su valdžia, ir apiplėšimą, ir... žmogžudystę! Tai prisiminus moterį nukrėtė šiurpas. Susimąsčiusi ji toliau kopė laiptais, kol pasiekė pirmą laiptų aikštelę. Beta tyliai sekė įkandin. – Manau, rasi jį gerokai pasitaisiusį, nors dar reikia paprakaituoti, kol vėl galės dirbti. – Florencija susiraukė ir lyg pati sau pridūrė: – Nors puikiai suprantu, kad yra žmonių, nenorinčių, jog tas vargšelis kada nors vėl grįžtų į darbą... – Ji luktelėjo, bet liko nusivylusi, kai ši pastaba nesulaukė Betos atsako. Tačiau tie žodžiai neliko neišgirsti. Mergina puikiai suprato užuominą. Netgi Levišemo gatvėje nebuvo paslaptis, ko Estera Vard prikalbėjo apie Taileri Blekloką.

Sustojusi prie Tailerio kambario durų Florencija Bol apsisuko. Jos storas kaklas buvo įsmigęs į apvalius pakumpusius pečius. Moteriškė pažvelgė į Betą lyg iš aukšto, pavy-

džiai nužiūrėjo laibą gražią figūrėlę. Tada pagalvojo apie save, atrodančią kaip Tobijo ąsotis, ir giliai viduje pajuto kartėlį. Florencija niekada nebuvo tokia žavi, tokia miela. Netgi vaikystėje atrodė kažkokia gremėzdiška ir bjauri. Buvo tik vienintelis vaikinas, kuriam ji patiko, ir tik todėl, kad būdavo toks girtas, jog priešais veidą nematydavo net savo rankos. Dabar pavydas paskatino moteriškę atskleisti gilesnes, slaptesnes mintis.

– Žinai, aš niekada nebuvau graži. Niekada nieko neturėjau, tik vieną vaikiną. – Ji ėmė juoktis tai prisiminusi, bet juokas buvo liūdnas, nelaimingas. Vienintelis vaikinas per visą gyvenimą! Ir Dievas žino, tas vaikinas nebuvo joks laimikis. Bet Florencija turėjo griebtis bet kokios pasitaikiusios progos. Suvokdama, kad ši gali būti vienintelė, ji iš kailio nėrėsi stengdamasi sugundyti vyruką sugulti kartu.

– Vienas geras vyras – tai visa, ko reikia moteriai, – priminė jai Beta.

Moteriškė drebėjo nuo juoko.

– Tu teisi! Tiktai tas nenaudėlis neužsibuvo, kai rytą išsiblaivęs išvydo, su kuo pametė galvą. Vos pažvelgęs į tą, kurią naktį taip noriai spaudė glėbyje, paskubėjo užsimauti kelnes. – Prisiminusi Florencija suprunkštė: – Neturėčiau daug bambėti, – tarė, – nes jis po viso to atsidėkojo... du sidabriniai šilingai ir *ačiū,* kuris truko devynis mėnesius... tris ilgas nepamirštamo gimdymo skausmo dienas ir dar šešiolika metų auginimo. Pavadinau ją Fani, nes būtent „fanny"* užtraukė mamai tokią bėdą. Nors vargšelei tas vardas niekada nepatiko... Kai pakankamai suaugo, kad galėtų atsikalbinėti, ji pasivadino Eni.

---

* Fanny – angl. užpakalis (vert. past.).

Nors nesvarbu, ji vis tiek man yra Fani, patinka jai ar ne. – Senutė garsiai atsiduso. – Taigi, brangute, niekuomet nebuvau kitokia, visad nedaili ir nepatraukli, – sudejavo; bet pamanė, kad turėjo vieną gražų bruožą – tankius tamsius plaukus. Nors anais laikais net jie mažai džiugino. Ilgesingai žvelgdama į puikius, nors ir sulytus bei sulipusius Betos plaukus, Florencija Bol svarstė, kodėl vieni žmonės gauna iš gyvenimo viską, o kiti – nieko. Bet paskui ji pasitaisė. Šiame Dievo kampelyje nėra sielos, kuriai nebūtų tekę nešti savo kryžiaus; netgi žaviajai Elizabetai Vard. Jos kryžius buvo mama... „Ledi“, kuri kažkada neturėjo nieko ir kurios dabar visi nekenčia ir bijo labiau nei Londono gatvėmis besišlaistančių pikčiausių chuliganų. Estera Vard buvo prakeikimas! Jeigu būtų jos valia, visi namai rytiniame Londone būtų nušluoti nuo pamatų, o vargšeliai jų gyventojai perkelti į kapines. Užtat duktė... taigi duktė buvo visai kitokia. „Būk atsargi, Florencija, – perspėjo ji save. – Viena yra „jie“, o kita – „mes“; ir verčiau „jais“ nepasitikėti... kad ir kokie atrodytų švelnūs bei geri“. Florencija nepamiršo, kad buvo skolinga pinigų. Ir negerai pasielgtų, jeigu neišviliotų iš šitos „ledi“ nors kelių pensų. Sąžinė niekuomet neprikimš alkano pilvo ir neišsaugos stogo virš galvos. Tokie vargšai kaip ji negali sau leisti jokios sąžinės. Nežiopsok, jei gali išpešti skatiką! Ir kaip tik tą Florencija ketina daryti... bus budri, kol gaus pinigų. Sunkiai ir dorai uždirbtų pinigų. Kokių jos senos akys daugiau gal niekada neregės. Ak taip! Florencija buvo visiškai tikra, kad gaus pelnytą atlygį... Nors kažkur giliai širdyje jautė simpatiją šiai jaunai panelei; nes ji buvo ledi. Ne taip, kaip ta kita, jos motina.

– Dėkui, ponia Bol, – šiltai ir nuoširdžiai pasakė Beta. Ji kantriai laukė, kol moteris atvers duris ir įleis ją į kambarį.

– Hm! – Florencijos šypsena virto grimasa. – Dėkui – dar ne viskas. Bet pinigai... Taigi jie visai kas kita. Įeikit, brangute. – Kai Beta praslinko pro Florenciją, ši tyliai ir familiariai pridūrė: – Aš pasistengsiu, kad jums netrukdytų. – Uždariusi duris paskui laibą Betos figūrėlę ji sukryžiavo rankas ant milžiniškos krūtinės, palinko į priekį ir ramiai sukrizeno iš savo pačios nedorų minčių. Vis dar krizendama greitai, kiek leido jos apkūnumas, nukurnėjo laiptais žemyn. Tada iš niūrios laiptų aikštelės šešėlio išlindo jauna, aukšta ir pagal savo amžių pernelyg gražaus sudėjimo mergaitė. Ji girdėjo dviejų moterų pokalbį. Atsišliejusi į šaltą, drėgną sieną ji žiūrėjo į Tailerio Blekloko kambario duris. Savo vaizduotėje matė juos abu: vyrą, pažadinusį jos aistrą, ir moterį... taip, moterį! Kerinčio grožio moterį. Gailestingą ir gerą. Tokią, paskui kurią vyras sektų į pasaulio kraštą.

– Tai ne aš, – apmaudžiai sumurmėjo mergaitė. – Žiūrėdamas į mane vyras gali galvoti apie vieną kartu praleistą naktį, na, gal dvi. Bet ne apie visą gyvenimą. – Jos mažos rudos akutės sužėrėjo neapykanta, keistai sumišusia su ilgesiu. Gražiuose bruožuose sustingo ryžtas. Ji troško Tailerio Blekloko nuo to laiko, kai jis pirmąkart atėjo į šiuos namus. Troško jo, kaip bet kuri moteris gali trokšti vyro. Po kelių dienų jai sukaks šešiolika. Mergaitė nusišypsojo bei švelniai ir aistringai sušnabždėjo: – Gal ir pamanei, kad aš tau tinkama moteris, Taileri Bleklokai. Tikrai būčiau tikusi, jeigu tavęs nebūtų apakinusi ji!

Neapykanta rūsčiose akyse sustiprėjo. Kai sunkiai sužeistą ir bejėgį kaip kūdikį Tailerį parnešė namo, ji slapta džiūgavo manydama, kad pagaliau tai jos ilgai laukta proga. Pagelbėdama mamai vaikiną maudyti, regėdama jį nuogą ir būdama taip arti, mergina ėmė labai jo geisti. Kai Tai-

leris sustiprėjo, ji ėmė nekęsti mamos, kad ši ją pavarė bei liepė tylėti, jog ir dukra slaugė sužeistąjį.

– Jeigu kuris nors iš jų sužinos, kad aš tokią kumelaitę kaip tu užleidau ant to vaikino, nebus jokių pinigų! – Florencija Bol rūpinosi tik savo užmokesčiu ir jokiu būdu nenorėjo juo rizikuoti. Savo dukros akyse ji matė troškimą, ir tai ją pralinksmino. Moteriškė nesuprato, kas už viso to slypi. Neįžvelgė pavydo, neįvertino žiaurios ir valdingos savo dukros prigimties.

Visą tą laiką Florencijos Bol duktė sumaniai slėpė savo stiprius jausmus ir laukė progos, kuri tikrai turėjo pasitaikyti. Ironiška, kad ta proga pasitaikė pačios Elizabetos Vard pavidalu. Merginos galvoje nuolat kirbėjo viena mintis. Planas! Nedoras, piktdžiugiškas, dvigubas planas. Pirma, Elizabeta turėjo išsiskirti su Taileriu; antra, iš viso to dar buvo galima išpešti daug naudos. Čia mergina tyliai nusijuokė. Argi galėtų nepasisekti? Nagi! Esteros Vard duktė ateina į tokią vietą kaip Levišemo gatvė ir užsidaro su jaunuoliu jo kambaryje. Vaje! Kiek būtų vertas toks mažutis skandaliukas? Kiek Elizabeta sumokėtų, kad jis nekiltų? Bet ne dabar. Dar ne. Kol nepasišnekės akis į akį su savo mama. Florencija Bol nemėgo skandalų, todėl galėjo atkalbėti savo dukrą. Bet lašelis smarvės suveiktų. Patepk Florenciją trupučiu viskio ir ji išsiskleis kaip gėlė pavasarį. Mergina tyliai sukikeno. Juk visi žino: jei paduosi žmogui gerą virvės galą, jis mielai pasikars.

Perėjusi laiptų aikštelę mergina sustojo per kelis colius nuo Tailerio kambario durų. Prigludo prie jų, įdėmiai pasiklausė. Viduje nebuvo jokio garso. Merginos veidas apsiniaukė. Prisiminė mamos posakį: „Viskas ateina tam, kuris moka laukti". Taip, bet Fani neketino laukti. Kantrybė nebuvo viena iš jos dorybių. Dabar, kai nujautė greitą atpildą,

klastingas veidas nušvito džiaugsmu. Fani būtų dar labiau nudžiugusi, jeigu būtų žinojusi, kad artėja įvykiai, atlyginsią jai dosniau, nei kada nors svajojo...

Kambaryje Beta kurį laiką pastovėjo prie durų. Tamsiomis akimis žvelgė į krėsle miegantį žmogų. Širdis veržėsi pas jį. Tai buvo pirmas kartas, kai Beta matė Tailerį pakilusį iš lovos po tos nakties Vaitčepelyje, kada jį taip žiauriai sužalojo. Tos kelios pirmos dienos, kai merginai atrodė, kad gali jį prarasti, buvo tikras košmaras. Netgi skausmo kamuojamas Taileris reikalavo Beno: „Išvežk ją iš čia!" Vis dėlto tomis, atrodo, beviltiškomis minutėmis Beta neklausė Tailerio ir liko šalia, kol Benas įtikino seserį, kad jos buvimas gali užtraukti pavojų ir jai, ir Taileriui. Dėl savęs ji nesirūpino, bet mylimasis buvo bejėgis. Beta žinojo, kaip Estera Vard pjudė jį. Ir toliau pjudys. Ir jeigu mama suuos, kad Beta vis dar susitinka su Taileriu, jam nebeliks kur dėtis.

Benas buvo tvirtumo įsikūnijimas. Tai jis įkalbėjo Florenciją Bol laikyti liežuvį už dantų, nors tai jam brangiai kainavo. Bet pinigai buvo išleisti ne tuščiai, ypač kai ta sukta moteris iš kažkur ištraukė abejotinos reputacijos, bet išsamių medicinos žinių turintį vyruką. Tiesa, jis buvo pavojingai ištroškęs ugningojo skysčio ir jaunų nekaltų merginų. Žinoma, tai patraukė teismo dėmesį ir pavertė jį varganiausiu Levišemo gatvės valkata. Gilių ir bjaurių žaizdų vaizdas išblaivė jį pakankamai ilgam, kad spėtų sustabdyti kraujavimą ir išgelbėti Taileriui gyvybę. Paskui vyrukas užsukdavo kasdien, kol praėjo infekcijos pavojus. Ponia Bol, kuri, visiems žinoma, nebuvo „ponia", bet vis tiek mėgo tą kreipinį, buvo nepaprastai gabi slaugė. Kaip ir nelaimingąjį gydytoją, iš visų jėgų stengtis ją skatino pažadas pasunkinti piniginę.

Tyliai, kad nepažadintų Tailerio, Beta žengė į kambarį. Šis būtų stebinęs erdvumu, jeigu ne tamsa. Vienintelis mažytis langelis žvelgė į vidinį kiemą. Iš gretimų namų kaminų besiverčiantys dūmai nudažė dangų tiršta pilka migla. Kambarys buvo menkai apstatytas, bet švarus. Dvigulę lovą juosė nublizginti žalvariniai turėklai. Ji buvo užklota didžiuliu gėlėtu užtiesalu. Virš lovos ąžuolo rėmeliuose „ošė" jūra. Paveikslėlį temdė rudas tabako dūmų sluoksnis, kuris per daugelį metų atrodė lyg prisiklijavęs prie stiklo. Kambario gale dvejos tamsių panelių durys rodė esančią sieninę drabužių spintą. Po langu stovėjo ilgas išlenktas tualetinis stalelis su plačiu ornamentuotu veidrodžiu, šalia – pinta kėdė mėlyna medžiaga aptraukta sėdyne, o prie jos – maža ąžuolinė komoda. Niūriausiame kampe vos regima siaurutė rankų plautuvė su veidrodžiu ir kvadratinis neatpažįstamų spalvų raštuotas kilimėlis, dengiantis didžiumą nusitrynusio linoleumo. Nors baldų nedaug, kambarys atrodė labai mielas. Vienas kitas krėslas aukštomis atkaltėmis, įdubusiomis sėdynėmis buvo lygiai tokie kaip tas, kuriame dabar miegojo Taileris.

Pasidėjusi savo gobelenu aptrauktą portfelį Beta pirštų galais perėjo kambarį. Jos žvilgsnis buvo įsmeigtas į miegantį vyrą. Stabtelėjusi priešais jį nusišypsojo ir pamanė, kad Taileris atrodo kaip vaikas: šiek tiek pravira burna, ant veido užkritę tamsūs pasišiaušę plaukai. Vaikino veidas vėl buvo atgavęs spalvą – lengvą rausvumą, bylojantį, kad jis greit pasveiks. Ne visai apsirengęs Taileris atrodė mielas ir labai jaudino Betą. Ilgos kojos aptemptos pažįstamomis rudomis kelnėmis ir ištiestos. Taileris buvo basas, vilkėjo tamsiais languotais marškiniais, viena rankovė paraitota iki alkūnės, kita kabėjo tuščia. Marškiniai prasegti iki juosmens,

tad buvo matyti plati tamsiais plaukeliais apžėlusi krūtinė ir dalis tvarsčių ant žaizdos. Mylimasis atrodė truputį sumenkęs. Žiūrėdama į jį Beta pamanė, kad dar niekada jo taip negeidė, kaip šią akimirką.

Bijodama pažadinti vaikiną, o dar labiau – nepažadinti, ji pasilenkė ir švelniai paglostė veidą.

– Taileri... čia aš, Beta, – tarė neįtikimai švelniai. Jos balsas buvo kupinas meilės. Taileris sukrutėjo, Beta tebežvelgė jam į veidą, trokšdama išvysti meilę jo akyse. Vaikinui pakakdavo pažvelgti į ją, ir ji paskęsdavo tame žvilgsnyje.

Apniktas neramių sapnų Taileris pajuto Betos prisilietimą, išgirdo balsą ir iškart suprato, kaip jam jos reikia. Lėtai, kaip žmogus, bundantis iš alpulio, jis atmerkė akis. Taip, ji buvo čia!

– Beta! – Džiaugsmas užplūdo Tailerį tarsi potvynio banga, bet staiga jis prisiminė. Susiraukė iš skausmo, stengdamasis išsitiesti krėsle. – Dėl Dievo meilės, Beta, tu neturėjai čia ateiti! – Stengdamasis nuslopinti tvinkčiojantį skausmą Taileris truputį pakilo iš krėslo ir suėmė smulkius tiesius Betos pečius. Jo akyse sumišo ir pyktis, ir susižavėjimas. – Na, ką man su tavim daryti? – šyptelėjęs sumurmėjo jis. – Esi užsispyrėlė, neklaužada ir tiesiog nesitveri prieštarauti viskam, ką sakau.

– Teisybė. – Beta pažvelgė į Tailerį ir jos akys sukibirkščiavo. Mylimojo prisilietimas sukėlė emocijų audrą viduje. Beta jautė Tailerio jėgą ir žinojo, kad jo meilė tokia pat stipri kaip ir jos.

– Oi, Beta, Beta! Argi nesupranti, kad čia ateidama galėjai prisidaryti bėdos?

– Turi galvoje mano motiną?

– Taip, tavo motiną ir tėvą... Tavo gyvenimo būdą ir saugias garantijas, kurias turi. – Taileris sudejavo ir tarsi ieš-

kodamas atsakymo pakėlė galvą. Jis niūriai žiūrėjo į nuo lubų byrantį tinką.

– Man tai nerūpi, – švelniai pasakė Beta. – Aš myliu tave, Taileri, ir noriu būti su tavimi. Visada.

Dabar jis pažvelgė į ją, į tas nuostabias, ryžtu degančias juodas akis, ryškius gražius bruožus ir išvydo bauginančias meilės gelmes. Bauginančias todėl, kad žinojo, jog gali suteikti Betai daug širdgėlos. Bet kaip galėjo tai pasakyti? Dėl Dievo, kaip pasakyti Betai, kad jiems abiem nėra jokios vilties? Ir niekuomet nebus?

– Oi, Beta, Beta! – Taileris atplėšė merginą nuo savęs, jo balse buvo justi didžiulis skausmas. Už lango, pro kurį nieko nematydamas žvelgė į tolį, namų stogai ir gamyklų kaminai liejosi su vakaro prieblanda. – Ar manai, kad aš tavęs nemyliu? – apmaudžiai paklausė Taileris, tyčia nusukdamas akis nuo Betos akių.

– Ne, aš taip nemanau. – Jausdama vidinę vaikino kovą Beta nedavė valios jausmams. Staiga ji išsigando.

– Myliu tave labiau už gyvybę... labiau, nei įsivaizdavau, kad taip įmanoma. Aš per daug tave myliu, Beta. Per daug, kad rizikuočiau užsitraukti tavo neapykantą. Per daug, kad ištraukčiau tave iš saugaus bei patogaus gyvenimo. Aš esu niekas, Beta. Nieko neturiu, net padoraus darbo. Taip, tikiuosi kur nors jį rasti – gal Šiaurėje, fabrikuose, o gal uostuose. Bet argi nesupranti, kad to nepakanka? Juk negaliu prašyti tavęs dalytis su manim gyvenimu, kur tavęs laukia vien vargas. Nesu tikras, ar gausiu darbą ir pastogę. Gali būti, kad teks skersai išilgai išmaišyti visą kraštą, kaip jau esu daręs anksčiau. Laikai sunkūs, ir pernelyg daug žmonių ieško net menkiausio darbelio.

Visa tai Taileriui jau seniai kėlė nerimą. Niekas nesugriauna meilės greičiau, negu skurdas ir vargas, o jis nenorėjo šitaip prarasti Betos.

– Aš turiu pinigų.

– Niekuomet! – Taileris atsigręžė ir pažvelgė į ją. – Jeigu vyras negali išlaikyti savo moters, vadinasi, jis jos nevertas!

Šie žodžiai neatbaidė Betos. Ji priėjo prie lango ir atsistojo greta Tailerio.

– Ar aš tokia? – paklausė ji prisiversdama žiūrėti į stogvamzdį, iš kurio ant akmenų varvėjo lietaus lašai. Šypsodamasi sušnabždėjo: – Tavo moteris? – Betai patiko šių žodžių skambesys. Išėję iš Tailerio lūpų, jie buvo gražiausi pasaulyje. Pakėlusi galvą Beta drąsiai pažvelgė į Tailerį. – Ar tikrai manai, kad man rūpi tai, ką dabar turiu? – paklausė ji. Šypsena dingo, mielus veido bruožus išryškino rimtis. – Aš, kaip ir tu, nieko neturiu. Bent jau nieko vertinga.

Taileris ilgai žiūrėjo į ją. Jis iš visos širdies troško, kad aplinkybės būtų kitokios. Bet vien gerais norais jų nepakeisi. Pro langą sklidusioje blausioje vakaro šviesoje vaikinas pastebėjo, kad mylimosios šypsena slepia skausmą. Tamsios Betos akys žvelgė švelniai ir maldaujamai, tas žvilgsnis draskė širdį tarsi beprotiški gniaužtai. Lygi pieno baltumo oda žvilgėjo it perlas, nuostabios garbanos tiesiog prašyte prašėsi paliečiamos... Taileris instinktyviai ištiesė ranką, norėdamas panardinti pirštus į Betos plaukus. Išvydus ašaras mylimosios akyse jo ryžtas ištirpo. Suvaitojęs Taileris priglaudė Betą prie savęs, palenkė galvą ir įsikniaubė veidu į jos plaukus. Beta suvirpėjo. Taileris pajuto, kad jos drabužiai ir plaukai drėgni. Keikdamas save, kad anksčiau to nesuprato, atitraukė ją per rankos atstumą ir nužvelgė apsiaustą bei nuo drėgmės sulipusius plaukus.

– Visagali Dieve, Beta... tu kiaurai permirkusi! – Vaikinas sveikąja ranka nutraukė drėgną apsiaustą ir permetė per kėdės atkaltę. Vesdamas Betą per kambarį prie traškančios ugnies griežtai pasakė: – Pašauksiu Florenciją. Tuoj pat nusivilk šiuos drėgnus drabužius, antraip susirgsi plaučių uždegimu. – Tai pasakęs Taileris nusisuko.

– Ne. – Beta sulaikė vaikiną, suimdama jo pirštus. – Pasilik čia, su manimi, – kviesdama tyliai sušnabždėjo.

– Beta, ar supranti, ką sakai? – Jos žodžiai Tailerį nustebino ir sujaudino. Mielose akyse išvydo jų prasmę, ir jam užgniaužė kvapą.

– Mylėk mane, – sukuždėjo Beta. – Kaip anksčiau.

Tik „anksčiau" buvo įvykę ne šiame kambaryje. Ir ne tokią niūrią lietingą dieną. Truputį daugiau kaip prieš du mėnesius, nuostabų liepos vakarą, ji su Taileriu nuvyko į Hempstedo dykynę – ir dėl pramogos, ir iš smalsumo. Jos tėvas senose dvaro žemėse neseniai buvo įsigijęs apleistą džentelmeno rezidenciją. Didelis namas nebuvo visai sugriuvęs, bet jam atstatyti reikėjo daugiau investicijų, nei galėtum atgauti. Todėl Ričardas sutelkė dėmesį į trijų akrų sklypą – pirmarūšė žemė plėtrai! Hempstedas buvo geidžiamiausias rajonas su daugybe patogumų, iš kurių gana svarbus – pati dykynė. Be to, jis buvo lengvai pasiekiamas iš Londono centro. Sudominta vaizdingo tėvo pasakojimo, koks tas namas kadaise buvo gražus, kokie seni vijoklių sodai, Beta panoro pati viską pamatyti. Nors Taileris spyriojosi, tą nuostabų vakarą įtikino jį palydėti ją į Hempstedą. Tai buvo atmintiniausias vakaras Betos gyvenime: švietė saulė, čiulbėjo paukščiai ir niekas jų su Taileriu nešnipinėjo. Susikibę už rankų jie klajojo po dykynę, stebėjo įvairiausius atžalyne šokuojančius gyvūnus, suko pro suvešėjusias pievas bei sodus ir

buvo sužavėti liūdnai griūvančio namo su frontonais ir bokštais.

Vėliau susėdo apvaliame, gana gerai išsilaikiusiame vasarnamyje, kur saulė įspįsdavo iš visų pusių. Sėdėdama toje jaukioje vietelėje, apsuptoje tik nuostabios Dievo gamtos ir savo džiaugsmą išgiedančių paukščių, Beta pajuto širdyje ramybę. Ten jiedu su Taileriu pirmąsyk mylėjosi – visą gyvenimą Beta prisimins tą ypatingą vakarą, kai gulėjo jo glėbyje ir visas pasaulis atrodė nutolęs per tūkstančius mylių! Tą vakarą jie pradėjo kūdikį – meilės kūdikį, jos ir Tailerio meilės vaisių. Jau kelias savaites tą įtarė, o dabar buvo tikra. O, kaip troško savo džiaugsmu pasidalyti su mylimuoju! Bet bijojo. Taileris jau įsitikinęs, kad griauna jos gyvenimą, įsiterpdamas tarp Betos ir šeimos. Jei pasakytų apie vaiką, tik sustiprintų jo kaltės jausmą, o to mergina nenorėjo. Dar spės sužinoti. Beta instinktyviai jautė, kad dabar ne laikas.

Uždėjusi delnus Taileriui ant krūtinės ji šypsančiomis akimis laukė atsakymo.

– Mylėk mane, Taileri, – švelniai ragino. – Čia. Dabar.

– Tu tikra burtininkė, – sumurmėjo vaikinas. Žalios akys patamsėjo nuo aistros, rankos glostė jos plaukus... Vidinė kova tapo nebepakeliama. Taileris labai mylėjo Betą ir skausmingai troško jos visa savo esybe. Tačiau žinojo: jis jai ne pora. Beta irgi žinojo, tik neleido sau tuo patikėti. Savaitę gulėdamas lovoje ir manydamas, kad yra arti mirties, Taileris Bleklokas suprato, kiek daug Beta ryžtasi dėl jo aukoti. Ne, negalėjo jai to leisti! Bet negalėjo ir įsivaizduoti savo gyvenimo be jos. Užtat padarė išvadą, kad jo meilė savanaudiška. Betos brolis Benas jam daug ką atskleidė.

– Ji turi žavų gerbėją, – neseniai sakė jam Benas. – Maždaug dvidešimties metų Vilsoną Rajaną, kuris vieną dieną

paveldės šiokį tokį turtą. Jo tėvas turi keletą skrybėlių krautuvių. Vaikinas susipažino su Beta, kai mama sumaniai nusivedė ją į vieną Rajano krautuvę, ir dabar apsilanko namuose kiekviena proga. Betai jis irgi patinka, nors, manau, tai ir viskas, ne daugiau. Tas Vilsonas dievina ją... garbina žemę, kuria ji vaikšto.

Taileris suprato – Benas visa tai pasakoja ne tam, kad įskaudintų. Gan keista, bet juodu su Benu gerbė ir mylėjo vienas kitą, nors kartais Tailerį trikdė Betos brolio azartiniai lošimai bei keistas draugų pasirinkimas. Bet ne Tailerio reikalas, ką Benas veikia, todėl nedera kištis su savo patarimais. Vis dėlto buvo dėkingas jam už pagalbą seseriai, nes, kaip ir Taileris, Benas suprato, jog meilė tarp skirtingų visuomenės sluoksnių žmonių neįmanoma, ji tik užtrauks nelaimę.

– Ne, Beta. – Merginos pirštų prisilietimas prie nuogos krūtinės sustiprino Tailerio geismą. Jam prireikė visos valios pastangų, kad uždėtų ranką ant josios ir sulaikytų. Tačiau Beta tik šypsojosi ir nepaprastai gražiomis, meilės sklidinomis tamsiomis akimis užburiančiai žvelgė į jį. Nustūmusi Tailerio rankas ji nusegė mažą kamėjos segę nuo baltos palaidinės apykaklės. Padėjusi ją ant židinio pakėlė rankas ir iš plaukų ištraukė perlinį segtuką. Ilgi plaukai pasklido ant pečių.

Betos grožis užkando Taileriui žadą. Pajutęs didžiulę aistrą suprato, kad kelio atgal nėra. Tada ramiai priėjo prie durų ir užstūmė sklendę. Truputį pastovėjo palenkęs galvą, nedrįsdamas atsigręžti. Viduje tebevyko kova: tarp meilės ir baimės. Tačiau meilė buvo stipresnė, ji visuomet stipresnė. Kai atsigręžė pažiūrėti, išvydo Betą stovinčią išskėstomis rankomis, ant jos gražaus veido mirguliavo ugnies atšvaitai. Taileris suprato, kad niekuomet nenorės jokios

kitos moters. Lėtai priėjo prie jos. Nejautė nei skausmo, nei baimės, tik staiga apėmusį džiugesį ir virpulį, kad greit laikys Betą taip arti, kaip daugelis vyrų laiko savo mylimas moteris...

Kai Taileris ją apkabino, Beta pamiršo visa, kas bloga, visa, kas stengėsi juos išskirti. Jo meilės glėbyje jautėsi saugi. Širdyje tikėjo, kad niekas šioje žemėje negali sugriauti jų laimės. Nuogo Tailerio kūno šiluma nuvilnijo ja ir uždegė geismą. Jo rankos buvo švelnios, burna slydo jos veidu, braukė per plaukus, glostė krūtinę. Kai Taileris stūmėsi į ją, aistra sustiprėjo, ir išsiveržė skausminga dejonė. Prisiglaudusi, atsiduodama su visa meile Beta žinojo svarbiausia: tai jos visas gyvenimas – šitas vyras ir jų vaikas. Ir nieko daugiau netrokšo iki pat mirties.

Apačioje, virtuvėje, mergina atsilošė supamajame krėsle ir pasipiktinusi pažvelgė į lubas. Mintis apie Tailerį Blekloką ir jo lankytoją kankino kaip pūliuojanti žaizda. Bet jai nebuvo duota laiko stabtelėti prie vaizdų, kurie jau kilo mintyse. Juos šiurkščiai nutraukė garsus Florencijos Bol reikalavimas:

– Dar vieną, brangute. Tik dar vieną mažą lašelį savo senai mamytei. – Sename odiniame krėsle sudribusi girtutėlė moteriškė ištiesė putlią ranką ir pastatė tuščią stiklą priešais židinio groteles. Jos prašymas buvo sutiktas niūria tyla. Tada Florencija pakėlė galvą, pasilenkė į priekį ir įbedė į dukterį drumzlinas smerkiančias akis: – Tik nesakyk man, kad nieko nebeliko! – sušuko pagauta siaubo. – Nagi, nedorėle! Tegu mane galas, jeigu nenueisi ir neatneši dar! – Moteris pradėjo kepurnėtis iš krėslo, bet buvo šiurkščiai pastumta atgal. Iš pradžių ji priblokšta sukiojo galvą į šalis, stengdamasi pamatyti, kas taip padarė. Su-

pratusi, kad tai tik jos duktė, garsiai krizendama pakėlė rankas ir sumojavo virš galvos. – Tu atsiimsi, mažoji beždžionėle, – juokėsi Florencija. – Man dar pakaks proto įkrėsti tau per nuogą užpakalį... jei taip erzinsi savo mamą! Mane, kuri tave myli ir kuri visuomet buvo tavo geriausia draugė. – Dabar Florencija suvokė, kaip neprotingai pasielgė mergina, stengdamasi užginti jai mėgautis malonumu. – Negražu taip elgtis su savo mama. – Ir nutaisė įsižeidusią miną.

– Na, o taip gerai? – Mergina paėmė butelį ir jau buvo bepilanti auksinį skystį į mamos stiklą, bet staiga sustojo, pažvelgė jai į veidą ir tyliu balsu gudriai tarė: – Taigi... tu manai, kad visuomet buvai mano geriausia draugė, tiesa?

– Ak, žinoma. Pati tikriausia, – pareiškė girta Florencija. – Geriausia draugė... visuomet geriausia draugė. – Ji staiga atkuto išvydusi virš stiklo pakibusį butelį.

– Tuomet keista...

– Keista? Kas keista? – Florencija nebuvo nusiteikusi spėlioti – jos galvoje tarsi vyko žiurkių karas.

– Tiesiog... supranti, aš visuomet maniau, kad geriausios draugės išsipasakoja savo didžiausias paslaptis.

– Taip jos ir elgiasi! Taip ir elgiasi! – Florencija atkišo stiklą. – Jos visuomet pasidalija gėrimu ir viskuo, – pasakė raukydamasi. – Bet ką tu čia dabar kalbi... išsipasakoti paslaptis? Juk aš niekad nieko nuo tavęs neslėpiau, argi ne? – Ponia Bol nusišypsojo, kai butelis šiek tiek pasviro ir iš jo išvarvėjo mažulytis lašelis. – Nagi, pasakyk man, ar esu ką nors nuo tavęs nuslėpusi, – niurnėjo ji, – ir mes nieko nelaukdamos tą nenaudėlę priversim viską iškloti... antraip tavo mama nusikirs liežuvį. Tikrai. – Staiga Florencija sukrizeno ir supratingai mirktelėjo. – O, imu suprasti, kur suki, gudri telyčaite, – sušnabždėjo ji ir metė akį į duris bijodama, kad

šios neprasivertų. – Tai ne aš slepiu paslaptį, tiesa? *Tu* ją saugai! – Moteriškė dar garsiau nusijuokė. – Kvaiša! Ar manai, kad nepastebėjau, kaip tau rūpi tas vyrukas viršuje? – Ji parodė nykščiu į viršų. – Tik jis ne tavo nosiai! Taigi išmesk jį iš galvos. Cha cha! Tavo užpakalis dar lopšiu kvepia... o jam jau dvidešimt penkeri!

Mergina nutaisė labai saldžią šypseną: taip, ji privers mamą laukti savo nepamainomo gėrimo. Senoji furija lauks tol, kol į viską ims žiūrėti kitaip.

* * *

Buvo vidurnaktis, kai į duris pabeldė. Duslus garsas išgąsdino merginą ir pažadino ją iš gilaus susimąstymo. Dabar nebeliko abejonių, kad mama padės. Tiesa, buvo galima pasirinkti turtingesnį už Taileri, bet Fani geidė jo ir norėjo gauti geruoju ar bloguoju. Tokie vyrai kaip Taileris Bleklokas nesimėto.

Truputį susirūpinusi mergina smalsiai priėjo prie durų. Namuose buvo tylu. Taileris neseniai grįžo parvežęs Betą namo, Florencija vis dar gerokai apsvaigusi, o du kiti nuomininkai miega kaip užmušti. Tyliai nusikeikusi Fani nuėjo atidaryti.

Prie slenksčio stovėjo nedidelio ūgio džentelmenas sustingusiu veidu. Jis nepasakė pavardės, bet jo išvaizda, ypač baltų plaukų kupeta, iškart krito į akis ir net baugino.

– Manau, bus geriau, jei aš kuo greičiau įeisiu vidun ir nestyrosiu gatvėje, – tarė jis merginai. Kadangi toji delsė, vyriškis įkišo ranką į švarko kišenę. – Tai, ką pasakysiu, bus jūsų pačių labui, – įtaigiai bei ramiai pridūrė ir parodė Fani storiausią piniginę, kokią tik kada buvo mačiusi.

Nepraėjo nė minutė, mergina atidarė duris ir įleido džentelmeną vidun. Netrukus abu sėdėjo prie virtuvės stalo vienas priešais kitą ir jis aiškino savo apsilankymo priežastį. Vyriškiui kalbant merginos akys plėtėsi iš nuostabos. Nes tai buvo ta pati proga, kurios taip seniai laukė!

– Dėl Dievo, Beta! – Benas šiurkščiai stvėrė seserį ir prispaudė prie sienos. – Kur, po galais, velnias tave nešioja? Mama yra čia. – Nekantriai mostelėjo į svetainę netoli koridoriaus. – Vilsonas Rajanas – irgi. Jis laukia jau dvi valandas.

– Ko jam reikia? – sušnabždėjo Beta. Dabar nenorėjo matyti nė vieno iš jų.

– Tu labai gerai žinai, ko jam reikia! – Benas kalbėjo irgi pašnabždomis, bet jo žodžiai buvo smerkiantys. – Jis atėjo pasimatyti su tavimi. Kai mama paklausė, kur tu, atsakiau, kad atsigulei, nes labai skauda galvą. Ir prašei, kad niekas netrukdytų.

– Ji tavimi patikėjo? – Beta ranka užsidengė burną, kad sulaikytų išdykėlišką juoką. Nesvarbu, ką sakė Benas. Niekas negalėjo sugadinti nuostabaus vakaro, kurį ji praleido su Taileriu.

– Nežinau. Mama įtaraus būdo. Tačiau man bent jau pavyko prikalbėti neiti į tavo kambarį, kai atvyko Vilsonas. Dėkui jam, kad nuo tada mama buvo užsiėmusi. – Benas nusišypsojo mintyse palyginęs rimtą bei ramų Vilsono Rajano būdą su natūraliu Betos gyvumu. – Jis kiek užtruko, ar ne? – Dabar Benas vos įstengė sulaikyti juoką, bet paskui rimtai pridūrė: – Vis dėlto Vilsonas geras vyrukas ir dievina tave. Jis tikrai pasirūpintų tavimi, Beta... Visada. Tau niekada nieko netrūktų. – Sesers santykiai su Taileriu Blekloku kėlė jam didelį nerimą. Benas vylėsi, kad Beta susiras turtingesnį vyrą. Nors tokias viltis veikiau žadino jo kišenė, ne jos.

Beta papurtė galvą. Veidas tapo keistai liūdnas.

– Tu klysti, Benai, – tarė ji. – Aš visuomet rinkčiausi Taileri. Be jo niekada nebūčiau laiminga.

Mergina garsiai atsiduso, ryžtingu žvilgsniu atrėmė sunerimusį brolio žvilgsnį. Jo akyse buvo sumišę pyktis ir meilė.

– Nežinau, kodėl vargstu su tavimi! – šiurkščiai drėbė Benas. Kai Beta po šių žodžių nusišypsojo, jis iškart atsakė šypsena. – Gerai, – nusileido, – apie tai mudu galime pasikalbėti rytoj. Pro praviras duris neramiai žvilgtelėjęs į svetainę Benas pridūrė: – Klausyk, Beta, jei nenori įrodyti, kad aš melagis, verčiau greitai dumk į savo kambarį. – Ir įsikibęs seseriai į parankę greitai nuvedė per erdvų koridorių prie plačių suktų laiptų.

– Paskubėk! Jeigu mama mus čia pagaus, užvirs tikras pragaras.

– Netveriu su ja susidurti, – piktai šnabždėjo Beta, – ir pasiųsti po velnių! – Ištarusi paskutinį žodį ji apstulbo – kiek pykčio jos sakinyje! Ir susigėdo. Apie tokius dalykus galima galvoti, bet nederėtų jų garsiai ištarti, ypač girdint Benui, kuris visuomet džiaugėsi geresniais santykiais su mama. Dabar Beta pažvelgė į brolį. Nuovargis jo veide nusmelkė širdį. – Ak, Benai, man nederėjo taip sakyti, – sumurmėjo sugniaužusi jo rankas. Merginos akyse buvo matyti apgailestavimas.

– Tik eik į savo kambarį, Beta... prašau.

– Labos nakties.

– Dėl Dievo, Beta, tik eik. – Benas bejėgiškai nuleido galvą ant krūtinės.

Pasiuntusi jam bučinį Beta tyliai lipo laiptais, kojos be garso grimzdo į mėlyną raštuotą kilimą, maži kumšteliai laikė sijono kraštą, kad nesipintų apie kulkšnis. Visą laiką ji

aiškiai suvokė, kad svetainėje vyksta pokalbis. Iš žemo monotoniško ūžesio suprato, jog kažkas įtemptai svarstoma. Kartkartėmis nugirsdavo savo vardą. Vadinasi, jos įtarimai pasitvirtino! Jie kalbėjo apie ją. Savo brolio, vis dar sekusio ją akimis, siaubui, Beta stabtelėjo laiptų viduryje ir persilenkė per turėklą, kad aiškiau girdėtų. Stiprus melodingas Esteros Vard balsas nepaliko jokių abejonių. Jam antrino ramesnis Vilsono Rajano, tačiau net ir labai stengdamasi Beta neišgirdo, ką jie sako. Tėvo balso beveik nebuvo girdėti. „Bet juk niekuomet ir negirdėjau", – lipdama laiptais liūdnai galvojo Beta.

Viršuje ji atsigręžė palinkėti Benui labos nakties. Šis atsakė greitu rankos mostelėjimu. Toks gestas reiškė kuo greičiau dingti iš akių, kol jos neužklupo. Išvydęs Betą uždarančią kambario priešais laiptus duris, Benas lengviau atsiduso ir greitai nužingsniavo koridoriumi svetainės link. Skubėjo grįžti, kol mamai nešovė į galvą eiti jo paieškoti. Netrukus vaikinas prisidėjo prie svarstymų, stengdamasis nusukti kalbą nuo savo „aikštingosios sesers", kuriai, pasak Esteros, „būtų labai naudinga vedybų disciplina... Ji, žinoma, taptų puikia žmona tokiam vyrui kaip jūs, pone Rajanai". Netvardomas Vilsono entuziazmas privertė Esterą nusišypsoti (o tą ji darydavo gana retai), mat mintyse pasvėrė pelningų jo tėvo krautuvių vertę. Ji nemylėjo Betos. Šiaip ar taip, neturėjo jokio motinos instinkto. Tad nė kiek nedvejojo, ketindama išnaudoti merginą, kad išpuoštų savo pačios lizdelį.

Viršuje, savo kambaryje, Beta atsisėdo ant lovos. Nieko negalvodama žvelgė į šešėlius ant sienos, metamus mirgančios lempelės šviesos. Merginos žvilgsnis tingiai klaidžiojo po kambarį. Keista, bet ji niekuomet nesijautė priklausanti šitiems namams, šitam kambariui ar net Esterai. Ji visuo-

met mylėjo tėvą, visuomet manė, kad jis geriausias ir švelniausias vyras šioje Dievo žemėje. Kadaise tėčiui pakako stiprybės ir drąsos pasakyti savo nuomonę, bet Estera visa tai iš jo atėmė. Ji išėiulpė jo orumą bei troškimą gyventi, kaip būtų padariusi ir Betai, jei dukros valia nebūtų stipresnė už jos pačios. Beta vis dar mylėjo tėvą, nors jautė didelį nusivylimą, kam jis leidžia mamai vadovauti. Ji mylėjo ir Beną, nors nerimavo dėl slaptų brolio azartinių lošimų ir ne kartą buvo prašiusi jį liautis. Benas patikino, kad dabar tikrai nelošia, na, nebent labai retai, tačiau Beta įtarė, kad galėjo ir meluoti. Kai tik paliesdavo šią temą, jis pakreipdavo kalbą ir kaltindavo seserį, kad „tyčia pykdo mamą pasirinkdama netikusį jaunikį". Nors Benas troško gero, jam nebuvo lengva tarp dviejų mylimų, tačiau viena kitos nemėgstančių moterų. Beta tai suprato ir kiek galėdama stengėsi nesukelti broliui skausmo.

Atsilošusi ant pagalvės ji prisiminė brolio žodžius: „Tu tikrai pati sau esi didžiausias priešas". Tam tikra prasme jis buvo teisus. Tačiau ji negalėjo pasikeisti. Toks jos būdas, ji tik gina tai, ką širdyje tiki esant teisingą, o širdis sakė, kad jų su Taileriu meilė – pats nuostabiausias ir tikriausias dalykas pasaulyje. Kada tik Beta atsidurdavo jo glėbyje, ją užliedavo ramybė ir gyvenimo pilnatvė. Taileris jai įkūnijo viską, ko troško. Jis buvo kažkoks ypatingas. Turėjo tai, ko nenusipirksi už pinigus. Dabar Beta galvojo apie Taileri, atgaivino vakaro įvykius ir leido jo atvaizdui užvaldyti mintis. To atvaizdo sukeltas džiaugsmas sujaudino merginą iki ašarų.

– Aš visuomet būsiu su juo, – sumurmėjo Beta. – Ne čia. Ne šitoje vietoje, kur blogų prisiminimų daugiau nei gerų. Aš nepriklausau šiai vietai. Ir niekuomet nepriklausiau.

Namas Bedfordo aikštėje buvo didžiulis, prašmatnus, su įspūdingomis paradinėmis durimis ir plačiais laiptais. Abipus durų iškaltos puskolonės. Santūraus didingumo atmosfera bylojo lankytojams, kad čia gyvena šeima, kilusi iš paprastų žmonelių, bet pasiekusi tikrai nemažai. Tą galėjai išvysti kiekviename namo kambaryje: tvirti, patvarūs tamsaus ąžuolo baldai, aukšti bufetai, pilni skoningo porceliano bei neregėtų sidabro dirbinių, puikiausiai išausti kilimėliai ir kilimai. Čia netgi samdė ekonomę – tiesą sakant, ji buvo ir virėja, ir kambarinė, ir padavėja, ir darbininkė – viskas kartu. Estera aprūpino vargšelę keliomis skirtingomis kepuraitėmis bei juodos pagrindinės uniformos apykaklėmis ir visais atvejais tikėjosi geriausio aptarnavimo. Iš vargšų prieglaudos kilusi tarnaitė buvo puikiai išmokusi nuolankumo. Ji gaudavo valgį ir pakenčiamą algą, tad nesiskundė ir nekėlė rūpesčių. Keista, Estera atrodė visiškai patenkinta ta moterimi ir svečių akyse dar nebuvo iškėlusi jai scenos. Bet tokiu atveju jai būtų reikėję labai pasistengti, kad surastų kitą tokią darbo bitę. Todėl nedarė ir nesakė nieko, kas paskatintų moterį kitur ieškoti darbo.

Nors motina akivaizdžiai nepritarė, Beta tyčia pasistengė savo kambarį padaryti linksmesnį. Pati pasiuvo gėlėtas užuolaidas, gražius melsvus pagalvėlių užvalkalus ir mažą apvalią lėlytę ant pusmėnulio formos tualetinio stalelio. Šalia siauros lovos buvo raudonai mėlynas kilimėlis, ant sienos kabėjo du pailgi įrėminti paveikslai. Rudai dažytą palangę pagyvino siaura vazelė su spalvotomis šilko gėlėmis, židinio angą – uždangalas su ilgais mėlynais kutais, kurie kylant karščiui judėjo. Kambarys nebuvo labai erdvus. Jį visą užėmė lova, tualetinis stalelis bei priderinta drabužių spinta.

Ramioje kambario prieblandoje iš holo pasigirdę senelio laikrodžio dūžiai skambėjo kaip laidotuvių varpai. Die-

na buvo ilga. Išsiėmusi iš stalčiaus švarų rankšluostį Beta į rausvą gėlėtą dubenį ant stalelio įsipylė šalto vandens, nusirengė ir nusiprausė. Šaltas vanduo, tikšdamas ant nuogo kūno, kėlė drebulį. Nusišluosčiusi apsivilko medvilninius naktinius marškinius ir atsisėdo prie tualetinio stalelio veidrodžio šukuoti ilgų tankių plaukų. Šukavo tol, kol jie ėmė blizgėti kaip lakuotas kaštonas. Paskui išsitiesė lovoje ir gulėjo atmerktomis akimis žiūrėdama į keistus raštus ant lubų bei stebėdamasi, kodėl staiga pajuto keistą baimę.

Po kurio laiko išgirdo, kaip trinktelėjo paradinės durys.

– Labanakt, Vilsonai, – sumurmėjo Beta, – prašau tave laikytis atokiau... taip tik apsunkinsi man gyvenimą. – Ji neturėjo nieko prieš tą vaikiną. Bet kad ir ką Vilsonas Rajanas su mama planuotų, jis buvo ne jai. Nei dabar, nei kada nors.

TREČIAS SKYRIUS

Estera Vard aukštai iškelta galva ir pikta žebenkšties mina lėtai nulipo žemyn. Su ilgu tiesiu burgundiškojo vyno spalvos sijonu ir krakmolyta balta palaidine, kurios aukštą apykaklę bei rankogalius puošė nėrinių raukinukai, ji atrodė įspūdingai. Mažos kojos įspraustos į brangius juodos odos batus su storu kryžmai einančiu dirželiu, užsegamu elegantiška sidabrine saga. Gražūs rudi plaukai sušukuoti nuo aukštos baltos kaktos taip griežtai, kad prie smilkinių buvo matyti įtempta oda. Plonos sruogos ant sprando susuktos žiedu ir prismeigtos nepaprastai dailiomis vėžlio kiauto šukomis. Ši valdingų manierų bei įgimto gaižumo prašmatni ir graži moteris ryškiai mėlynomis skvarbiomis akimis atrodė vyresnė negu keturiasdešimt šešerių metų.

Laiptų apačioje Estera Vard stabtelėjo ir ėmė dairytis į visas puses, tarsi baimindamasi, kad kas nors gali ją stebėti. Bet nieko nepamatė. Namas buvo bauginamai tylus. Dabar moters dėmesį patraukė senelio laikrodis koridoriaus kampe. Išvydusi, kad dar nėra šešių ryto, iš pasitenkinimo sučiaupė siauras lūpas ir nusišypsojo akimis. Dar kartą apžvelgusi koridorių Estera įsmeigė žvilgsnį į virtuvės duris, mintimis skverbdamasi į tą mažą kambarėlį, kuriame gyveno darbo bitė. Žinodama, kad toji būtybė bet kurią akimirką atsikels pradėti savo ruošos, ir nenorėdama su ja susi-

durti akis į akį, Estera nuskubėjo koridoriumi. Negerai, jei kas pastebėtų namų ponią, išsėlinančią tarsi paprasčiausią vagilę. Ji priėjo prie aukšto ąžuolinio stovo palei paradines duris, netyčia įspyrusi į jį nusikeikė ir nusikabino nuo gembės savo juodą paltą bei apvalią mažą skrybėlaitę su joje gulėjusiomis pirštinėmis. Tada apsirengė su tuo pačiu skrupulingu tikslumu, visuomet labai erzinančiu tuos, kurie buvo priversti tai stebėti. Pirmiausia apsivilko paltą, užsagstė ilgą siaurą medžiaga aptrauktų sagučių eilę; paskui užsidėjo skrybėlę su plunksna, turėjusia būti kaip tik ties dešine ausimi, tada ėmė mautis pirštines... Iš pradžių tampriai aptraukė visus pirštus po vieną, paskui aptempė riešus ir stropiai išlygino, kad nebūtų jokių raukšlių.

Po kurio laiko atidžiai apžiūrėjusi save apvaliame veidrodyje Estera liko patenkinta savo išvaizda. Ištiesusi siaurus kietus pečius ji dar kartą pažvelgė į veidrodį. Gyvos mėlynos akys pergalingai žybtelėjo, ir ji sumurmėjo:

– Tai manai, kad išsisuksi, Elizabeta Vard? – Ji nusijuokė. Į namo tylą, rodės, įsirėžė žemas, nemalonus garsas. – Niekada taip nemanyk, kvaiša. Niekada. – Moteris atsiduso, skvarbios mėlynos akys vis dar tyrinėjo atvaizdą veidrodyje: galva aukštai iškelta, veido išraiška nepaprastai arogantiška. – Geresnės už tave padarė tokią klaidą ir neįvertino manęs, mano brangioji Elizabeta, – sušnabždėjo ji kimiai. – Tarp jų ir tavo... – Estera Vard nutilo, jos veidą iškreipė nenuoširdi šypsena. Paskui – neįtikėtinai greitai – šypsena virto nepritarimu, antakiai susiraukė, akys sužibėjo it kieti šviesūs brangakmeniai. – Būk atsargi, Estera! – perspėjo atvaizdą veidrodyje. – Po visų tų metų yra dalykų, apie kuriuos verčiau neprasitarti.

Jai užgniaužė kvapą, nes veidrodyje staiga pasirodė aukštesnės moters ilgais tiesiais plaukais bei gražiais veido bruožais atvaizdas. Ši rimtomis akimis žvelgė į Esterą. Virš gal-

vos laikė iškėlusi žarsteklį ir taikėsi trenkti per sprandą. Vieną baugią akimirką Estera pamanė, kad praeitis sugrįžo jos persekioti. Suklikusi atsigręžė ir pakėlė rankas gintis. Bet tuomet suprato savo klaidą, kiekvieną esybės kertelę užplūdo palengvėjimas, greitai virtęs įsiūčiu.

– Ar tu išprotėjai? – sušvokštė ji, prisiversdama kalbėti kuo tyliau, kad nepažadintų šeimos. Pripuolusi ištraukė žarsteklį iš drebančių moters pirštų. Vieną akimirką atrodė, kad iš pasiutimo galėtų užtvoti juo vargšelei, bet nugalėjo sveikas protas, ir Estera atsipalaidavo.

– Ak! Tai jūs, ponia! Aš išgirdau triukšmą ir pamaniau, kad tai įsilaužėlis. – Tarnaitė atrodė sukrėsta, kad tas „įsilaužėlis" buvo jos šeimininkė.

– Beprote! Ar aš tau panaši į įsilaužėlę? – Estera buvo sukrėsta labiau nei tarnaitė. Ji ir taip nervinosi, kad turėjo anksti keltis. Pastaruoju metu Estera Vard vis labiau nerimavo dėl niekaip nenutrūkstančių Elizabetos ir Blekloko santykių, rodės, kad ir ką sakė ar darė, niekas negelbėjo... Ji pakankamai ilgai tvardėsi ir nesigriebė „netradicinių" metodų, bet sužinojusi, kad dukra vis tiek neklauso, ėmė regzti visokiausius planus. Iš tiesų Estera buvo labai patenkinta, kad yra tokia sukta, ir pati tuo stebėjosi. Apmaudžiai piktinosi, kad ją palaikė kvaile. Ir tą vakarą Elizabeta ją mulkino, įtraukdama net brolį, kad šis apgaudinėtų mamą. Nejaugi jie tikrai mano, kad ji patikėjo Beno suregzta istorija, esą sesuo užmigusi savo miegamajame? Tik Vilsono Rajano apsilankymas Betą apsaugojo nuo baisios scenos.

Tačiau dėl to vakaro Estera beveik visą naktį nemiegojo; o rytą, vos išaušus, staiga suvokė, ko griebtis. Jau buvo pasimokiusi, kad nėra jokios prasmės prašyti Elizabetą klausyti sveiko proto; Blekloko apjuodinimas irgi nieko nedavė... Dukra tik puolė jo ginti. Ne! Išeitis vienintelė – Elizabeta

privalo pati nutraukti tuos santykius. Vilsonas Rajanas vestų ją nors rytoj. Kad tik užtektų sveiko proto! Pernai numirė Agata Rajan, ir Moriso Rajano susidomėjimas šeimos verslu taip susilpnėjo, kad dauguma administracinio darbo užgulė vienturčio jo sūnaus pečius. Vieną gražią dieną (netolimoje ateityje) viskas atiteks Vilsonui Rajanui... ir Elizabetai, jeigu tik ji tars savo žodį. Rajano kapitalo investicijos sukrovė nemažą turtą, o susiliejusios dvi kompanijos sudarytų galingą aljansą. Tokia perspektyva susižavėjusios Esteros niekas nesustabdys, kol tai nebus įgyvendinta!

Šiaip ar taip, ji buvo linkusi savo pačios interesus iškelti aukščiau už Elizabetos. Čia svarbu buvo ne tik geras skonis. Tai jaunai nepakenčiamai gražuolei reikėjo aplaužyti ragus!

Nepakanti ir įtūžusi, kad buvo užklupta išeinanti iš namų tokią neįprastą valandą, Estera Vard nužvelgė tarnaitę ir tyliu grasinančiu balsu iškošė:

– Tu nieko niekam apie tai nepasakysi. Supratai?

– Taip, ponia. Bet ką man sakyti, jei kas paklaus, kur jūs? – Tarnaitė atrodė gerokai susirūpinusi, mat buvo nepratusi dalyvauti sąmoksluose.

– Nieko nereikės sakyti. Sugrįšiu, kol šeima dar nebus spėjusi sėsti pusryčių.

– Labai gerai, ponia.

– O dabar iškart apsirenk. Aš nelaikysiu tokių tarnų, kurie vienmarškiniai slampinėja po namus. – Estera nužvelgė ilgus tiesius tarnaitės plaukus, mintyse palygino tankias sruogas su savo pačios plonais plaukais. Keista, kaip ši moteris priminė jai kitą... matytą daugiau kaip prieš dvidešimtį metų. Gerą ir švelnią moterį, kuriai ji labai pakenkė, tačiau kuri, jos manymu, pakenkė Esterai dar labiau. Ilgam nuslopinti prisiminimai staiga grasė ją užvaldyti. – Eik ša-

lin! – šiurkščiai pavarė Estera. – Ir niekuomet daugiau nesirodyk tokiais palaidais plaukais, arba turėsiu pasirūpinti, kad tau juos patrumpintų.

Regis, ištisą amžinybę nebuvo jokio atsakymo, tarnaitė skaidriomis akimis žvelgė į Esterą. Tada truputį palenkusi galvą tyliai tarė:

– Atleiskite, ponia. Daugiau tai nepasikartos.

– Tikiuosi, kad ne. Eik sau. Ir nepamiršk – šįryt tu nieko nematei. – Kai moteris basa nušlepsėjo į virtuvę, Estera pasijuto nepaprastai sutrikusi. Smalsiai stebėjo, kol tarnaitė dingo už virtuvės durų. Estera buvo tikra, kad ji apie šį įvykį niekam nepasakos. Tačiau po šio susidūrimo jautėsi keistai ir nejaukiai.

– Kvailė! – pakuždom subambėjo. – Aplink mane vieni kvailiai. – Tada dar sykį pažvelgė į save veidrodyje ir greitai išėjo iš namų.

– Tu bloga moteris, Estera Vard.

Siaurame, menkai apstatytame kambarėlyje už virtuvės tarnaitė užsirišo prijuostę, susuko savo ilgus plaukus ir sukišo juos po raukta balta kepuraite. Kai ėjo į virtuvę, sunerimusios akys žvelgė mąsliai, tas žvilgsnis buvo kupinas skausmo ir graužaties. Ji tyliai ir liūdnai sušnabždėjo:

– Kokia bloga moteris... Kiek daug liūdesio! – Tarnaitė sužiuro į lubas. Ten, antrame aukšte, savo lovoje miegojo Ričardas Vardas. Moters žvilgsnis trumpam sušvelnėjo, atšilo. Bet ji vėl nusuko akis. – Už tai, ką padarei prieš daugelį metų, už tai, ką darai dabar, vieną dieną būsi nubausta, Estera Vard, – sumurmėjo, – ir, drįstu sakyti, tave nubaus Viešpats. – Tarnaitė dar kartą pažvelgė į lubas, paskui išsitiesė ir gyvai pati sau tarė: – Dabar paskubėk, Tile, tau prieš akis ilga diena, nėra laiko apmąstymams.

Tyliai niūniuodama ji nuėjo į virtuvę ir greitai ėmė šluoti iš židinio pelenus.

– Jokio atsakymo, ponia, – vežėjas storais pirštais įsikibo į karietos dureles ir pro langelį pažvelgė į prietemoje sėdinčią mažą tiesią figūrą. „Keista, – galvojo jis, – ką, po paraliais, taip anksti čia veikia prašmatni ponia? Ir dar jam reikia daužyti duris Odlėjaus gatvėje, kai ji saugiai lindi karietoje? Čia kažkas labai keista". – Turbūt būtų geriau, jei čia sugrįžtume truputį vėliau, ponia... kai žmonės bus jau atsikėlę ir apsirengę. – Jo keleivė vis dar nieko nesakė, tad vežėjas truputį padrąsėjo. – Nenustebčiau, jeigu pasirodytų policininkas, – tarė jis pagarbiai. – Ir, meldžiu atleisti, ponia, bet neįsivaizduoju, kaip reikėtų paaiškinti, kodėl tokiu metu daužau duris, kai visi padorūs žmonės turėtų būti savo lovose, išskyrus, žinoma, vežėjus, privalančius bildėti grindinio akmenimis bet kuriuo paros metu, kad užsidirbtų duonos kąsnį. – Padrąsintas moters tylėjimo (atrodė, kad ji giliai paskendusi mintyse), jis nesivaržydamas paklausė: – Tai ką darysime? Grįšime tinkamesniu laiku? – Ir jau buvo besukąs.

– Mes to nedarysime! – Jį sustabdė iš prietemos atsklidęs šaižus Esteros Vard balsas. – Dar pasibelsk į duris. Ir belskis, kol kas nors atsilieps. Bet ne per garsiai. Nereikia, kad pabustų visi kaimynai.

Atkaklus beldimas į duris aidėjo siaurais niūriais namo koridoriais, kilo laiptais aukštyn į drėgną, bet padorų miegamąjį, kur Tomas Reinoldsas manė dar sapnuojąs klaikų košmarą; tamsus ir baisus patyrimas, kuris kasnakt persekiojo ir, rodės, išvarys iš proto, vis baigdavosi jo sūpavimusi kil-

poje. Kol budelis rengė kartuves, iš kažkur tarsi būgnų dundėjimas sklido vienodas duslaus beldimo ritmas.

– Ne! Eik šalin ir leisk man gyventi. Sakau tau, esu nekaltas! – Reinoldsas atsimerkė ir sužiuro į niūrią kambario erdvę. Beldimas nesiliovė, ir jis suprato, kad tai ne košmaras. Nutraukęs antklodę nuo veido, pasislinko aukštyn ant pagalvės ir atgalia ranka perbraukė suprakaitavusią galvą. Prireikė vienos akimirkos atsitokėti, kitos – įkišti rankoms ir veidui į vandens dubenį; paskui dar vienos – praverti langui ir piktai sušukti:

– Kas manęs ieško tokią valandą?

– Jūsų ieško ledi, – su palengvėjimu atsakė vežėjas. – Dėl Dievo meilės, atidarykite duris, kitaip mus visus areštuos!

– Ledi? – Tomas Reinoldsas apsiblaususiu žvilgsniu dėbtelėjo į kelkraštyje stovinčią karietą. Nekantri keleivė atsargiai pasilenkė ir pažvelgė aukštyn į jį. Išvydęs Esterą Reinoldsas net išsižiojo, akys suapvalėjo it žuvies. Jis iškart įlindo į kambarį ir uždarė langą. Per neįtikėtinai trumpą laiką išlėkė iš savo kuklaus mažo namuko, uždarė duris ir įsitaisė karietoje šalia įniršusios Esteros, kuri greitai paliepė vežėjui:

– Važiuok iš čia kuo greičiau! Varyk arklį risčia mažiau važinėjamais keliais.

Tik jie spėjo išvažiuoti iš Odlėjaus gatvės, Tomas Reinoldsas pateikė Esterai visus faktus.

– Mergaitė žais mūsų žaidimą, – išdidžiai tarė jis ir gudriai pridūrė: – Be to, aš gavau visą informaciją apie jūsų dukterį.

Estera nustėro – pasirodo, Beta tikrai lankėsi Tailerio Blekloko kambaryje. Ir ne kartą. Ji truputį pasvarstė, ką galėjo sukurti gyva tos merginos vaizduotė. Jei galima tikėti Tomu Reinoldsu, mergina patyrė daug džiaugsmo atpasa-

kodama Betos apsilankymo smulkmenas. Visa sužinojusi Estera turėjo gerai pagalvoti. Paskui liūdnu balsu paklausė:

– O tas vyras... Taileris Bleklokas. Sakai, kad jis sveiksta? – Ji buvo nusivylusi, kad jis nemirė nuo žaizdų.

– Bijau, kad taip. Man labai gaila. Tikrai maniau, kad tie chuliganai jį sudoros.

– Nesvarbu. Tikrai nesvarbu, nes supratau, kad yra geresnis būdas. Mažiau pavojingas, bet, manau, kur kas veiksmingesnis.

Išklausęs Esteros planą Tomas Reinoldsas pajuto, kad privalo pritarti. Būtų norėjęs plačiau tai apsvarstyti, bet, kaip visada, tik gavusį nurodymus ir pinigus jį greitai paleido.

– Laikyk liežuvį už dantų. Ir neužmiršk... jeigu kada kas nors paaiškės, atsidursi teisiamųjų suole man nė nespėjus surasti advokato. Supranti, ką sakau?

Reinoldsas puikiai suprato! Pernelyg puikiai. Nespėjęs atsakyti, buvo išlaipintas iš karietos prie Haid Parko ir paliktas savarankiškai parkeliauti namo.

Dešimt minučių po aštuntos Beta nulipo į valgomąjį. Abudu tėvai sėdėjo prie pusryčių stalo. Jai įėjus pro duris tėtis pažvelgė ir maloniai šypsodamasis tarė:

– Puiku, dabar atrodai guvi ir linksma. Kažkur išsirengei ypatinga proga, tiesa?

Tikėdamasis ilgo pokalbio sulankstė laikraštį ir pasidėjo šalia lėkštės. Atsilošęs kėdėje Ričardas Vardas, regis, išaugo. Jis dar buvo gražus vyras – plačiapetis, švelniomis riešutų spalvos akimis ir žilstančiais rudais plaukais, besiraitančiais prie smilkinių. Nors turėjo keturiasdešimt aštuonerius metus, pagal savo amžių atrodė tikrai gerai, o vaikiški bruožai darė jį patraukliai tyrą. Ričardas buvo aštraus proto ir verslo reikaluose gana kietaširdis, tačiau na-

mie tapdavo nuolankus. Jis šypsodamasis pritariamai nužvelgė dukterį ir pamanė, kaip ji gražiai atrodo. Žinoma, šįryt Beta stengėsi: pasipuošė savo mėgstamu tamsiai mėlynu sijonu, kremine šilkine palaidinuke ir gražia mėlyna trumpa striukele, išryškinusia liemenį. Žvilgantys rudi plaukai driekėsi palaidi ant nugaros, o veidas švytėjo žavesiu.

– Ne, nėra jokios ypatingos progos, – pabučiavusi tėvą į kaktą atsakė ji. Paskui atsisėdo prie stalo ir iš balto porcelianinio arbatinuko įsipylė į puodelį arbatos. – Susiruošiau į turgų. – Beta apdairiai nutylėjo, kad ketina susitikti su Taileriu.

– Tuomet gerai. – Ričardas nusišypsojo ir pasiėmė savo laikraštį. Matė, kad dukra nenusiteikusi šnekėti. – Manau, į valdžią grėsmingai ateina kioskų savininkai, – tėvo šypsena virto juoku. Retais jo džiaugsmo proveržiais visuomet užsikrečianti Beta irgi nusijuokė. Bet pajutę Esteros nepritarimą abu ūmai nutilo. Beta susikaupusi gėrė arbatą, tėvas entuziastingai peržvelgė laikraštį ir pakomentavo: – Darbininkų klasė nenurims, kol negaus savo dalies balsų. Netrukus jie ateis... parlamente vis daugiau leiboristų ir liberalų.

Išgirdusi šią pastabą Estera pakėlė akis ir kandžiai pareiškė:

– Darbininkų klasė dar turi daug ko išmokti. Jai reikia pasirinkti tarp konservatorių ir liberalų. Dangau, padėk mums, jeigu jie kada gaus savo dalį politikoje. – Estera palūkuriavo, tikėdamasi ginčo, bet kai niekas nieko nepasakė, atsigręžė į Betą: – Tu tikriausiai neketini eiti šitaip – palaidais plaukais? – Nelaukdama atsakymo kalbėjo toliau: – Be to, manau, tau geriau apsivilkti kitą sijoną, kuris uždengtų kelius... Atrodai kaip kokia gatvės merga! – Skvarbios mėlynos akys tyrinėjo Betos veidą. – Ar tau ne gėda?

– Duok mergaitei ramybę. – Ričardas padėjo laikraštį ir pažvelgė kažkur Betai virš galvos. – Laikai keičiasi, jaunos

panelės vis drąsėja. Šiais laikas visur pamatysi gražias kulkšnis. – Jis nusišypsojo Betai ir iškart pelnė dukters simpatijas bei pritarimą. – Be to, mūsų Beta niekuomet negalėtų atrodyti kaip gatvės merga.

Įniršusi žmona nubraukė atgal plaukus ir pašoko.

– Taip ir tikėjausi, kad ją ginsi. Verčiau susitelk į savo laikraštį bei politiką, Ričardai, ir palik ją man. – Tada kreipėsi į Betą: – Lipk į viršų! Persivilk ką nors paprasčiau... ir susisek plaukus.

Beta nieko neatsakė, tik pakilusi nuo stalo dar pažvelgė į tėvą vildamasi, kad jis vėl įsikiš. Bet Ričardas pasislėpė už laikraščio ir tyčia juo prisidengė, kad nesutiktų Esteros žvilgsnio. Betai sukilo pyktis ir bejėgiškumas, nes ji suprato paprastą tiesą. Tėvas bijo! Ričardas Vardas – žmogus, greitai susikūręs vardą verslo pasaulyje, kuriame visi stveria vienas kitą už gerklės, bijo savo žmonos! Staiga merginos pyktis nukrypo į moterį, kuri jį tokį padarė.

– Nė neketinu persirengti, – tarė Beta. – Ir neketinu susisegti plaukų. Aš nebe vaikas, tad prašau šitaip su manimi nesielgti.

Mažiau kaip prieš metus ji nebūtų buvusi tokia įžūli norėdama apsiginti. Tai meilė darė ją įžūlią. Meilė ir baimė, nes Beta žinojo: jei duosi motinai valią, ji išsiųs Tailerį ir nuvarys dukterį prie altoriaus su Vilsonu Rajanu. Ne! Ne su Vilsonu Rajanu, o su moteriškų skrybėlaičių krautuvių tinklu – kūlgrinda, kuria eidama Estera Vard galėtų tapti viena garsiausių moterų.

– Sakai, nebe vaikas? – Estera dukters pyktį sutiko šaltai, ir tai nustebino ją pačią. Moteris prakalbo su stebinančia savitvarda. – Ir dvidešimt ketverių metų dar nesi moteris. – Lėtai, žiauriai nusišypsojusi ji ramiai pridūrė: – Daryk, kaip nori. Tokio aikštingo ir nepaklusnaus charakterio vai-

siai kris ant tavo, o ne mano pečių. – Estera nepamiršo rytinio susitikimo su Tomu Reinoldsu. Planas, kuris skleidėsi čia pat, suteikė jai pakilią nuotaiką. Betai einant iš kambario, motina pasuko galvą ir beveik negirdimai sušnabždėjo: – Greitai nebebūsi tokia išdidi... aš bet kokia kaina tavęs atsikratysiu.

– Ką tu pasakei? – Ričardas Vardas jau seniai išmoko nesikišti į žmonos ir dukters santykius. Beta daug ko nežinojo... „Meldžiu, Dieve, kad niekada ir nesužinotų", – galvojo jis. Ir Ričardas, ir Beta už daug ką buvo skolingi Esterai. Vyriškį baugino tų dviejų moterų priešiškumas, bet jis jautėsi bejėgis ką nors pakeisti. Ir taip buvo nuo pat pradžių. Bet galbūt jis tik viską įsivaizduoja? Iš kur ji galėtų žinoti? Visa tai buvo taip seniai...

– Aš nieko nesakiau, – tarė žmona.

– Ak, tai man turbūt pasigirdo, – padėjęs laikraštį ir įtariai nužvelgęs Esterą pasakė Ričardas. – Bet...

– Ką? – Tiesus Esteros žvilgsnis jį suerzino. Ji to ir norėjo.

– Taip, o aš maniau... tik... – Ričardas Vardas pažvelgė į duris. – Ar tu jai visada tokia priešiška?

– Bet juk tai ji man priešiška, brangusis. – Žmonos šypsena jį nuginklavo. – Aš tik rūpinuosi Beta. Ir tu tai žinai. Juk mes nenorime, kad ji nueitų klystkeliais, tiesa? Juk abudu žinome, kokios būna tokio elgesio pasekmės? – Užuomina buvo aiški.

– Ne, nenorime. – Iškart atsakė Ričardas. Žinoma, Estera galėjo perspėti Betą, nes rūpinosi dukra, bet pro jį neprasprūdo tikroji jos žodžių prasmė. Ričardas Vardas tikrai žinojo, ką Estera norėjo pasakyti. – Žinoma, tu teisi, – vėl nusileido jis. – Kaip ir sakai, bus geriausia, jei paliksiu ją

tau. – Vyras grįžo prie savo laikraščio, bet jo mintys sukosi apie Betą. Ir jam gėlė širdį.

Beta pamatė Taileri šiam dar nespėjus jos pastebėti. Kai ji išlipo iš omnibuso Oksfordo gatvėje, laikrodis toli mušė devintą ryto – laiką, kai jiedu su Taileriu buvo sutarę susitikti. Buvo gražus rytas. Kadangi šeštadienis, gatvės jau judrios. Pardavėjai pasipuošę puikiais apsiaustais ar dryžuotais kostiumais, vyrai demonstravo juodus aukštus cilindrus, moterys nešėsi skėčius nuo saulės. Kiekvienas skubėjo savo keliu, susikaupęs dėl savo reikalų ir iš pažiūros netrikdomas aplink knibždančio skruzdėlyno. Gatve riedėjo pienovežiai su dardančiais muštuviais, netoliese vaikštinėjo senukas su medine skelbimų lenta. Jis niūniavo dainą iš miuziklo „Žiurkininko duktė". Kai Beta ėjo pro šalį, senukas nusiėmė savo apvalią skrybėlę ir linksmai tarė:

– Paties geriausio jums ryto, brangioji.

– Ir jums paties geriausio ryto, – atsakė Beta linksmai svarstydama, ką pasakytų motina išgirdusi, kaip ji sveikinasi su tuo senuku.

Priėjusi prie kelkraščio Beta kantriai laukė, kol pravažiuos karietų eilė. Taileris vis dar jos nematė. Jis stovėjo po „Princesės" teatro pastoge ir neramiai dairėsi į kairę, į dešinę, vėl į kairę, kartkartėmis palenkdamas galvą pasižiūrėti į savo nublizgintus juodus batus. Atrodė įspūdingai – gražus, aukštas, lieknas. Mūvėjo geriausias savo rudas kelnes, vilkėjo ilgą tamsų švarką. Juodi tankūs plaukai siekė pečius, lietė baltų marškinių apykaklę. Kai pakėlė akis ir pamatė pas jį skubančią Betą, nuostabiai nusišypsojo.

– Beta! Jau buvau prarandąs viltį tavęs sulaukti, – pasakė Taileris puldamas pirmyn ir imdamas ją už rankos.

– Oi, kokia gėda, – juokaudama papriekaištavo mergina. Jos širdis veržėsi per kraštus iš laimės, kad regi mylimąjį. Jeigu jie nebūtų stovėję vidury judrios gatvės, būtų puolusi Taileriui į glėbį. Truputį sukrėsta savo jausmų Beta mintyse išvydo motinos veidą, ir jos džiaugsmo burbulas akimoju subliūško.

– Tai kur eisime? – paklausė Taileris. Jis sulenkė ranką ir Beta įsikibo jam į parankę. Buvo gera būti šalia jo ir jaustis tiesiog dar viena pora tarp daugybės kitų, vaikštinėjančių šaligatviu viso pasaulio akivaizdoje.

Žvilgtelėjusi ten, kur iš po atviros apykaklės bolavo tvarstis, Beta prisiminė, kad tą naktį Tailerį galėjo nužudyti. Ir ji būtų buvusi dėl to kalta.

– Į turgų, – šypsodamasi atsakė, jos tamsios akys žėrėjo.

– Tuomet – į turgų, – pareiškė Taileris. Eidamas jis surimtėjo. – Pasistenkime, kad ši diena būtų atmintina, – ramiai tarė. Jis galėjo paaiškinti Betai, kad nusprendė keliauti į šiaurę užsidirbti ir paskui, kai jau galės išlaikyti ją kaip ponią, sugrįš bei pasipirš. Bet nieko nepasakė. Dar yra pakankamai laiko. Diena tik prasidėjo, ir jie turi pasidžiaugti tuo trupučiu laimės, kuris dar liko. Pasakys jai vėliau, prieš išsiskiriant.

Taileris nežinojo, kad Beta irgi laukia tinkamos progos atskleisti savo taip saugomą paslaptį. Kai jie išėjo iš Ridžento gatvės ir pasuko į turgų, mergina nerami ir susijaudinusi svarstė, kaip Taileris sutiks žinią, kad taps tėvu.

– O, Taileri, tai pati nuostabiausia mano gyvenimo diena! – Pasisukusi ant suolo Beta pabučiavo vaikiną į lūpas, taip pralinksmindama vienus žioplius ir papiktindama kitus. Tačiau Beta nė vieno jų nematė. Tik žinojo, kad yra nepaprastai, neįtikėtinai laiminga. Aplinkui iš balkonų žmonės juo-

kėsi ir šaukė ant juokdario, vaidinančio scenoje. Buvo tikrai gražu pažiūrėti į ponias parteryje ir ložėse, išsipusčiusias šilkais bei atlasais, kailinėmis pelerinomis ir žėrinčiais brangakmeniais. Spektaklis su spalvingomis scenos dekoracijomis baigėsi ir dabar teikė gėles... vieną po kitos nešė ekstravagantiškas puokštes, kurias susižavėję džentelmenai dovanojo savo mėgstamoms aktorėms, galbūt turėdami viltį susitikti po spektaklio.

Apkabinęs Betą Taileris sušnabždėjo jai į ausį:

– Aš myliu tave, Beta Vard. – Visą dieną nenuleido nuo mylimosios akių turguje, kai ji sustodavo prie kiekvieno kiosko, paliesdavo vieną ar kitą daiktą; paskui – parke, kur jie sėdėjo ant žolės, kalbėjo, juokėsi ir gėrėjosi žaidžiančiais vaikais. Vėliau susirado mažutę jaukią arbatinę, ten užsisakė baltų paplotėlių su serbentais, džemu ir grietinėle. Viską atnešė ant apvalaus sidabrinio padėklo su mėlynu porceliano arbatinuku, priderinta cukrine, pieno ąsotėliu ir elegantiškais puodukais bei lėkštutėmis. Tai buvo Taileriο sumanymas padaryti šią dieną atmintiną... kupiną prisiminimų, kurie palaikytų jį ir Betą ilgomis savaitėmis, gal net mėnesiais, gyvenant atskirai. Dabar žvelgdamas į švytintį Betos veidą, regėdamas, kaip ją pavergė liūdna ir graži dainininko atliekama melodija, Taileris pajuto iš liūdesio nebetenkąs jėgų. Kaip gali pasakyti jai, kad išvyksta? Kad apsisprendė ir nebepersigalvos? Kaip paaiškinti? Jis nežinojo. Tik suprato, kad neturėdamas darbo ir jokios ateities perspektyvos negali piršis Betai. Per daug ją mylėjo, kad taip pasielgtų. Žinojo, kad Beta stengsis nuvyti jo baimes, sakys, kad tai nesvarbu, kad niekas nesvarbu, kol jie drauge. Bet Taileris geriau žinojo. Jis privalo būti stiprus labiau dėl Betos nei dėl savęs.

– Ar tu laiminga? – Jau sėdint karietoje ir važiuojant namų link paklausė Taileris. Jis apkabino Betą ir prisitraukė arčiau, lūpomis palietė veidą. Tada vaikiną užgulė liūdesys, jis suprato, kad artėja laikas, kai turės jai pasakyti...

– Dar niekuomet gyvenime nebuvau tokia laiminga, – pakėlusi veidą ir žvelgdama į žalias akis, kuriose šmėžavo tiek daug tamsių šešėlių, sušnabždėjo Beta. Ji būtų kalbėjusi toliau, bet Taileris pasilenkė ir ėmė bučiuoti į lūpas, ir visą merginos esybę užplūdo nenumaldomi jausmai. Jo artumas veikė – stiprus vyriškas kvapas, ką tik išskalbtų marškinių – švaros – kvapas, šiltos ir šiek tiek šiurkščios odos prisilietimas... prie jos veido. Dar vienas prisiminimas visam gyvenimui, dar viena nuostabi ir meilės kupina diena.

Kurį laiką jie sėdėjo susiglaudę, džiaugdamiesi vienas kito artumu. Atrodė, visas pasaulis nutolęs, tik rūke šmėkščioja gatvės žibintų šviesa primindama, kad tai negali ilgai trukti. Netrukus reikės išlipti iš karietos ir susidurti su pasauliu, kuris stumia juos vieną nuo kito.

Taileris atitraukė Betą nuo savęs ir, laikydamas rankas ant pečių, įdėmiai pežvelgė į veidą.

– Turiu tau šį tą pasakyti, Beta, – tarė tyliai, – ir noriu, kad pirma mane išklausytum, tik tada kalbėtum. Ar išklausysi?

– Ne, jeigu žadi sakyti, kad mes daugiau nebegalime matytis... kad mylėdama tave patirsiu tik skausmą.

– Prašau, Beta. – Tailerio balsas išdavė visą jo sielvartą. Tai išgirdusi mergina ėmė bijoti blogiausio. Norėjo prieštarauti, bet Taileris ją nutraukė. Papurtęs galvą jis pasakė: – Visa, ko prašau – tik išklausyk mane, mylimoji. Tik išklausyk.

Dar jam nespėjus pasakyti, jog ketina išvykti iš Londono, Betos veidu ėmė srūti ašaros. Keista, bet ji žinojo, jog diena pernelyg graži, kad ilgai truktų. Širdyje jautė, jog Tai-

leris nusiminęs, ir nenustebo išgirdusi iš jo lūpų tokius žodžius – švelnius, bet kartu griežtus ir žiaurius, plėšiančius ją nuo jo, sukeliančius viduje tik pyktį ir bejėgiškumą.

– Aš privalau vykti, Beta. Turi tai žinoti. Čia man jau viskas baigta... tavo mama tuo pasirūpino. Jokia kompanija Londone dabar nepriims manęs į darbą.

– Tuomet išvyksime abu!

Jis papurtė galvą.

– Ne, Beta. Šito aš tavęs neprašysiu ir daugiau dėl to nesiginčysim. Aš nusprendžiau išvykti, susirasti darbą ir turėti namus.

– Aš tau nebepatinku? – Tamsios, skausmo kupinos Betos akys draskė Taileriui širdį.

– Ak, tu kvailele! Neišmanėle! – slėpdamas ašaras ir keikdamas žiaurų pasaulį jis su neapsakomu skausmu priglaudė Betą prie savęs. – Tu manai, kad man nebepatinki! – Apmaudžiai ir smerkiančiai pridūrė: – Nieko daugiau netrokštu šiame pasaulyje, tik būti su tavimi. – Suėmęs Betos veidą delnais Taileris rūsčiai pažvelgė į ją, nubraukė nykščiais ašaras. Jis ieškojo tų uždegančių tamsių akių, kurias pripildė skausmo. – Pagalvok, Beta, – prašė Taileris, – pagalvok, kas būtų, jeigu čia likčiau. Reikalai tik blogėtų. Tave visa tai skaudintų. Šeima imtų tavęs vengti. Aš kaltinčiau save ir anksčiau ar vėliau... anksčiau ar vėliau tu irgi imtum mane kaltinti.

– Ne. Tu klysti! – Tą akimirką Betą apėmė pagunda pasakyti, kad nešioja jo vaiką. Žinojo, kad Taileris toks žmogus, kuriam svarbu pareiga, tad jis niekuomet nenusigręžtų. Tik keli žodžiai, ir galėtų jį turėti, išsaugoti visiems laikams. Bet kokia kaina? Tai būtų tolygu šantažui. Ji to nenorėjo. Tačiau ėmė prašyti: – Pasiimk ir mane kartu, Taileri. Jeigu tu išvyksi, man nebeliks prasmės gyventi.

Žvelgdamas į Betą karietos prietemoje Taileris pajuto padėties beviltiškumą. Akimirksnį beveik susvyravo. Bet tada suvokė, kuo toks silpnumas gali baigtis, ir baimė dėl mylimosios užtemdė jo emocijas.

– Ką tu siūlai? – paklausė jis aštriai. – Pasiimti tave į kokį akligatvį? Surasti mums kambarį drėgnomis sienomis, kur laksto žiurkės? Tiksliau – skylę, kur girti vyrai paršlitiniuoja namo bet kuriuo paros laiku? – Tailerio balsas kilo kartu su emocijomis. – Ir palikti tave ten visą dieną vieną, kol slampinėsiu gatvėmis ieškodamas darbo? – Jis nupiešė niūrų paveikslą, bet iš patirties žinojo, kad realybė būtų kur kas blogesnė. Tad ryžtas tik sustiprėjo. Taileris papurtė galvą. – Ne, Beta, neimsiu tavęs kartu. Bet, prisiekiu Dievu, – sugrįšiu tavęs. Sugrįšiu, kai tik galėsiu.

Supratusi, kad Taileris visiškai apsisprendė, Beta numetė jo rankas nuo pečių ir nepritariamai pažvelgė į veidą.

– Aš turiu pinigų. Bent jau iš pradžių pakaks.

– NE! – Šis žodis tiesiog išsiveržė iš Tailerio lūpų.

Nepaisydama jo protesto Beta nesiliovė:

– Mes ieškosime, kol rasime tinkamą kambarį. Ir aš galiu dirbti. Esu išsilavinusi tarnautoja, mudu pakankamai išmanome apie konstrukcijų industriją, kad rastume gerą darbą.

– Beta, mus apims tikra depresija. Gali prabėgti nemažai savaičių, kol aš gausiu kokį nors darbą. O tie du dalykai, kuriais kliaujiesi... Pirma, tavo pinigų užteks neilgam. Antra, darbdavių, kurie priimtų moterį, yra labai mažai. Tiesą sakant, nesutikau nė vieno, kuris bent apie tai *pagalvotų!* Čia tave įdarbino tėvas... kitur tu neturėsi tokio privalumo. – Taileris išsisėmęs nuleido galvą, jo balsas buvo tylesnis už šnabždesį: – Aš nenurimsiu nė dienos, kol tavęs nebus šalia, Beta. Pasitikėk manimi. Dėl Dievo, mieloji, pasitikėk manimi!

Ji nieko neatsakė, tik nusisuko į langą ir ėmė liūdnai žiūrėti į nelygią horizonto liniją. Kartkartėmis ten nusidriekdavo pilkų dūmų pėdsakas, išpiešdamas vingius ant mėnulio ir pritemdydamas jo sidabrinę šviesą. Kai Beta prabilo, balsas buvo neatpažįstamas.

– Ar nėra jokios kitos išeities? – paklausė.

Taileris tyliai ir su meile atsakė:

– Ne, mieloji. Kitos išeities nėra.

Apsipylusi ašaromis mergina pasakė:

– Tuomet privalau tavimi pasitikėti, Taileri, myliu tave visa širdimi. – Taileris apkabino Betos pečius, o ji atsigręžusi prigludo prie jo.

Likusią kelionės dalį abu nepratarė nė žodžio. Bet žodžių ir nereikėjo. Viskas buvo jų širdyse: Taileris jau graužėsi, kaip gyvens be Betos – vienišas, o Beta saugojo paslaptį apie jo vaiką ir dėl to jautėsi artimesnė. Ji meldė, kad tik mylimasis sugrįžtų, kol mažylis gims, ir baiminosi, kas bus, kai viską sužinos tėvai.

Karieta privažiavo pusstotę. Jai palengvėjo išvydus, kad namas tamsus. Bent jau šįvakar nebus jokių klausimų, jokių scenų. Tik tyla irgi baugino. Kaip ir tai, kad Taileris greitai išvyks ir išsiveš jos džiaugsmą. „Bet ne norą gyventi“, – priminė sau, nes jis pasėjo jos viduje šilumą ir gyvybę. Kol mylimasis grįš, Beta gyvens tik dėl ateities, kurią jis pažadėjo. Ir be gėdos ar baimės mokės iškęsti pasekmes, kad nešioja jo vaiką.

Taileris padėjo Betai išlipti iš karietos, palenkė galvą ir pabučiavo ilgu bučiniu, kuriame slypėjo tiek liūdesio! Netrukus ją paleido, bet stipriais pirštais laikė mažas rankas, susirūpinusiomis akimis tyrinėjo jos veidą. Mergina irgi ilgai neatitraukė akių, paskui ramiu balsu paklausė:

– Kur tu važiuosi?

– Į šiaurę, į uostus. Gal į Sautamptoną.

Žiūrėdamas į Betą Taileris šypsojosi, gniaužė jos rankas, paskui prisitraukė ir ėmė švelniai sūpuoti, kaip motina sūpuoja vaiką.

– Mylimoji, tu gana greit sužinosi, kur aš. Būtinai pranešiu. Žinosi apie kiekvieną žingsnį, kurio imsiuosi... kur tik apsistosiu...

Jis nenorėjo paleisti Betos.

– Kada išvažiuoji?

– Rytoj. Galbūt net šįvakar. Dabar, kai jau nuspręsta, nėra ko atidėlioti.

– Tesaugo tave Dievas, – tamsiomis drėgnomis akimis žvelgdama į Tailerį sušnabždėjo ji.

– Lauk manęs, Beta... Aš sugrįšiu.

Rami merginos šypsena sugildė jam širdį.

– Aš žinau, – pasakė ji švelniai, – žinau, kad sugrįši. Kaip ir tu žinai, kad aš tavęs lauksiu.

Kai jie išsiskyrė – Beta įėjo į namus, kurie Taileriui išvykus atrodys kaip kalėjimas, o jis įlipo į karietą ir nuvažiavo, – argi galėjo žinoti, kad žiaurus likimas sulaužys pažadus, kuriuos su tokia meile vienas kitam davė?

Taileris negalėjo užmigti. Vis dar jautė Betą savo glėbyje, pernelyg ryškiai ją prisiminė. Rodės, ištisą amžinybę (o iš tiesų tik kelias minutes) pragulėjo ant lovos sunėręs rankas už galvos, užsimerkęs nuo įkyrios žvakės šviesos. Iškamuotas protas atgaivino kiekvieną meilės akimirką.

Apniktas nerimo ir abejonių vaikinas atsikėlė ir priėjo prie židinio, rankomis įsikibo į šalto marmuro plokštę ir panarinęs galvą suvaitojo – vaizdai nedavė jam ramybės. Dirstelėjęs į pilkus negyvus pelenus židinyje Taileris pajuto pirmas tikras abejones. Kaip gali palikti Betą? Tokios mintys

kėlė neviltį, kuri išsiliejo kankinama malda: „Brangusis Dieve! Kaip aš galiu ją palikti?" Tailerio viduje vyko nuožmi kova. Vis dėlto jis žinojo, kad atsakymas tėra vienas. Jeigu jų su Beta laukia kokia nors ateitis, tuomet jis neturi pasirinkimo. Tiesiog privalo išvykti! Tailerį užliejo pyktis.

Bet paskui prisivertė pažvelgti į priekį. Jis jaunas, dar neturi nė trisdešimties, yra stiprus ir geba greit prisitaikyti prie įvairių sąlygų. Išėjęs iš našlaičių prieglaudos Taileris daug išmoko, taip pat ir meno išlikti. Ir (Beta teisingai pastebėjo) pažįsta konstrukcijų industriją kaip savo penkis pirštus. Ligi tol daug prakaito išliejo dirbdamas uoste. Valė vandens nutekamuosius vamzdžius, buvo gatvės darbininkas, karstadirbio padėjėjas, net vagis. Jis išmoko visko ir taip išsisuko iš savo elgetiškos padėties. Juk galėjo ir vėl panašiai pasielgti. Dėl Betos galėjo taip padaryti! Tą akimirką Taileris išvydo žvakės šviesoje žibančią segę. Betos segę. Paėmęs pavartė tarp pirštų. Šypsena nuskaidrino veidą, jos meilė sušildė jam širdį. Ilgai ir gailiai žvelgė į segę, jūros žalumo akys patamsėjo ir sudrėko:

– Aš įsikursiu, Beta, – sumurmėjo Taileris. – Ir grįšiu tavęs. Dievas man teisėjas, aš grįšiu tavęs!

Tylus beldimas į duris jį išgąsdino. Taileris žvilgtelėjo į mažą laikroduką prie savo lovos. Buvo jau po vidurnakčio. Sutrikęs nuėjo prie durų.

– Kas ten? – ramiai paklausė.

– Tai aš... Eni.

– Eni! – Taileris iškart prisiminė, kaip jiedvi su mama slaugė jį po sužeidimų. – Ko nori? – paklausė pašnabždom. – Ar kas nutiko tavo mamai?

– Ne. Bet man reikia su tavimi pasikalbėti. Prašau, Taileri. Ilgai neužtruksiu. Žinau, kad vėlu, – primygtinai reikalavo mergina.

– Šššš... išbudinsi visus namus, – sudraudė Taileris. – Ar negali palaukti iki ryto?

– NE! Prašau atidaryti duris. Man reikia su tavimi pasikalbėti!

– Palūkėk. – Taileris apžvelgė kambarį. Buvo išsitraukęs iš spintos lagaminą ir pasidėjęs prie lovos. Jau buvo pradėjęs krautis daiktus, bet paskui liovėsi. Kažkodėl atrodė pernelyg panašu į pabaigą. Dabar jis priėjo prie lovos ir skubiai įkišo lagaminą į spintą. Geriau rytą paaiškins, kodėl išvyksta.

Tada grįžo prie durų ir pakankamai plačiai jas atvėrė.

– Kas nutiko, Eni? – paklausė susirūpinusiu balsu. Kai mergina įėjo į kambarį, jis tyliai uždarė duris. Atsigręžęs apstulbo, kad ji vilki tik ilgą medvilninį chalatą ir plonus naktinius marškinius, pro kuriuos kiaurai persišvietė kietos apvalios krūtys bei tamsūs išsikišę speneliai. Priėjusi prie židinio Eni padėjo vieną ranką ant jo atbrailos ir gundomai atsistojo. Chalatas prasiskleidė, pasimatė kiekvienas merginos kūno išlinkis.

– Mačiau, kaip grįžai, – tarė ji tyliai. – Atrodei toks vienišas, kad pamaniau, gal apsidžiaugsi moteriška draugija...

Iškart supratęs, kaip kvailai pasielgė, kad ją įsileido, Taileris nužingsniavo prie durų ir šiurkščiai tarė:

– Verčiau išeitum, Eni.

Mergina nusisuko ir tyliai nusijuokė. Tuomet ir pamatė Betos segę. Nieko nelaukdama ją pagriebė. Kai Eni priėjo prie Tailerio, šypsenos jos veide nebuvo. Ji ištiesė ranką prie apnuogintos vaikino krūtinės, laibais piršteliais palietė atsilaisvinusį tvarstį.

– Manai, nemačiau tavęs nuogo? – paklausė reikšmingai į jį žiūrėdama. – Mama leido man tave maudyti... liesti. – Pastaruosius žodžius ji sumurmėjo sudėjusi lūpas bu-

činiui, akys aistringai susiaurėjo. Išvydus, kad Tailerio tai nesujaudino, jos viduje kažkas užsikirto. Pernelyg ilgai svajojo sugulti su juo, pajusti jo tvirtas rankas, nuogą kūną... Šįvakar Eni kilo mintis pamėginti įgyvendinti savo svajonę, ir jei Taileris būtų pasidavęs, ji niekam nebūtų leidusi įsiterpti tarp jų... netgi vyrukui sidabriniais plaukais, kuris jai pažadėjo gražų atlygį už tam tikras „suteiktas paslaugas". Tačiau dabar, Tailerio veide regėdama pasišlykštėjimą, Eni suprato, kad tos svajonės buvo tuščios. Taileris Bleklokas niekuomet neprisiverstų jos apkabinti. Aistra Eni viduje išdžiūvo, užleisdama vietą juodai neapykantai.

– Ak... taip, aš ne tokia puiki, kaip tavo nuostabioji ledi, ar ne? – Pašaipa sudarkė įžūliai gražų Eni veidelį. – Manai, aš per prasta Taileriui Bleklokui? Argi ne taip? – Atlošusi galvą ir juokdamasi mergina puolė Tailerį. Jam į veidą tvokstelėjo stiprus viskio kvapas. – Pažiūrėk į mane! – grumdamasi su juo lyg tigrė šaukė Eni. Nusimetusi chalatą ji įniko plėšti nuo savęs naktinius marškinius. – Jau anksčiau esu buvusi su vyru... Žinau, kas ir kaip. Negi tu nenori to, ką matai? Negi nenori manęs glostyti... daryk su manimi ką nori, man nesvarbu! Elizabeta Vard niekuomet tau taip neatsiduotų, argi ne? – erzino Eni.

Kai Taileris puolė prie durų, norėdamas jas atidaryti, mergina staiga pratrūko keiktis ir aštriais nagais iki kraujo perbrėžė jam veidą. Žiūrėdama, kaip kaklu teka kraujas, ji isteriškai juokėsi ir siekė palaižyti jį liežuviu.

Įniršęs Taileris stvėrė Eni už rankos ir suakmenėjusiu veidu šiurkščiai išstūmė pro duris.

– Jau gana prišnekėjai, kvaile! – Vaikino balsas buvo žemas, bet pilnas įtūžio. – LAUK IŠ ČIA!

Išstūmęs merginą į laiptų aikštelę jautėsi sukrėstas iki širdies gelmių: ji ėmė klykti ir verkti, keiktis ir draskyti savo

naktinius marškinius. Veriantis klyksmas skrodė miegančio namo tylą. Staiga kilo tikras triukšmas. Durys trinksėjo, iš visų pusių laiptais šaukdami sulėkė žmonės.

– Tu šunsnukis! – Tomas Singltonas buvo uosto darbininkas, tikra milžiniška žmogbeždžionė. Tik čia pasirodęs, iš pirmos dienos ėmė vilioti Eni, ir ji niekuomet jo neatstumdavo. Iš tiesų buvo daug tamsių naktų, kai ji įslinkdavo į Tomo kambarį ir patenkindavo visus jo įgeidžius. Bet paskui, kai vaizduotę užvaldė Taileris Bleklokas, Tomą Singltoną sutikdavo šaltai. Šis labai sunkiai tą ištvėrė, ir štai dabar išvydo priežastį... Taileris Bleklokas!

Kai Tomas smogė kumščiu, Taileris buvo pasirengęs atremti smūgį. Prisidengęs atgalia ranka jis stengėsi viską paaiškinti.

– Kvaily, aš nieko blogo nepadariau! – šaukė jis. Bet niekas neįstengė sutramdyti Tomo. Jis nepaisė Tailerio protestų ir kurstomas kito nuomininko bei Florencijos Bol riksmų puolė jį. Apglėbusi pusnuogę dukterį Florencija rėkė Singltonui:

– Partrenk tą nedorėlį ant grindų!

Supratus, kad tas vyras nė neketina jo išklausyti, Taileriui neliko nieko kito, kaip gintis. Jis susirėmė su vyruku ir, nepaisydamas skaudamos rankos, davė jam, kiek galėjo.

Muštynės užvirė kaip reikiant, abiem tekėjo kraujas, kumščių smūgius nustelbė žiūrovų šūksniai. Florencija paliko „verkiančią“ dukterį, kad galėtų pati dalyvauti kautynėse. Ji mojavo apvaliais kumščiais ir spiegė:

– Še tau, nenaudėli! Pasmirdęs benkarte... ar tau negana vienos moters?

Kai Taileris prirėmė Tomą Singltoną prie durų, Florencija pamiršo, kurio pusę palaiko, ir džiūgaudama ėmė šokinėti. Tačiau išvydus susmukusį Singltoną, o virš jo stovintį

kruviną, bet triumfuojantį Tailerį, jos entuziazmas greitai nuslūgo.

Tuomet išėjo į priekį kitas nuomininkas. Regis, jis buvo pasirengęs tokiai baigčiai, nes dabar kilstelėjo ranką su blyksinčia geležte.

– Nagi, eikš, drauguži, – suriaumojo jis, išskėtęs kojas ir atstatęs rankas it gindamasis. – Parodyk *man*, iš ko esi padarytas.

Jis matė, kad Taileris smarkiai sužeistas. Kraujas tekėjo iš žaizdos kaktoje, sunkėsi pro marškinius iš senų žaizdų; veidas buvo suraižytas, ir jis vos pastovėjo ant kojų, bet tvirtai gynėsi. Perplėšęs marškinius ir storai apsivyniojęs ranką Taileris laukė vyriškio, kuris atkišęs peilį slinko artyn. Neskustame veide piktai žibėjo akys...

– NE! – Florencija puolė į priekį ir griebė nuomininką už rankos. – Nenoriu, kad čia būtų įvykdyta žmogžudystė. Nenoriu jokių policininkų! Ji spiegė ir stūmė vyriškį į šalį. Tas nenoromis atsitraukė. Rūsčiai žvelgdamas į Tailerį, urgzdamas pagrasino:

– Mes dar nebaigėme! – Tada palinko prie dejuojančio Singltono.

– Noriu, kad išsinešdintum! – Florencija pasisuko į Tailerį. – Tu nesi vertas tiek rūpesčių! – Kai Taileris nusigręžė, ji ėmė staipytis prieš dukterį. – O tu, – šaukė tėkšdama delnu merginai per veidą, – nusipelnei to, ką gavai. Ką, po paraliais, sau manai, bastydamasi pusnuogė po namus šitokią vėlią naktį? – Vesdamasi merginą tolyn Florencija grasino jai visokiausiomis bausmėmis. – Tikrai teisingai tave pavadinau... Užpakalis pridarė tavo mamai bėdos, ir *tau* jis pridarys bėdos, arba aš nesu Florencija Bol!

Kiekvieną žodį palydėdavo pliaukštelėjimas bei ašaringi protestai.

– Palik mane ramybėje, kvaila sena karve! Sakau tau, kad tai ne mano kaltė. – Tačiau atsidūrusios indų plovykloje moterys puolė viena kitai į glėbį. Jų kūnus purtė juokas, bet abi slopino jį nenorėdamos, kad kas išgirstų.

Savo kambaryje Taileris pasiėmė muilą ir rankšluostį, iš ąsočio pripylė dubenį šalto vandens. Raukydamasis iš skausmo, nes audeklas prilipo prie naujai atsivėrusių žaizdų, nuo peties nusivyniojo tvarstį. Vėsiu vandeniu atsargiai vilgė prasižiojusią odą, kol kraujas nustojo bėgti. Tada nusiprausė iki pusės, apsiliejo veidą šaltu vandeniu, nusišluostė, susišukavo tankius juodus plaukus ir apsivilko švarius marškinius. Paskui ištraukė iš spintos kelias poras kelnių, įkišo į lagaminą, ten pat sudėjo kojines, marškinius ir tualetinius reikmenis. Apsidairęs po kambarį staiga prisiminė Betos segę. Truputį jos paieškojęs suprato, kad ji dingo. Žinoma! Segę pavogė Eni.

Uždaręs lagaminą Taileris nuėjo prie durų, nusikabino nuo vinies švarką ir persimetė per ranką. Eidamas į virtuvę, kur, jo nuomone, turėjo būti mergina su savo motina, jis galvojo apie Betą. Kilo mintis kaip nors perduoti mylimajai raštelį, bet nuvijo ją šalin. Juk jie jau atsisveikinę. Geriausia bus dabar pačiam surasti segę; juk nieko nelaimės suteikdamas Betai dar daugiau skausmo. Taigi segė. Tas papuošalas primintų Betą ilgais vienatvės mėnesiais. Jis neišeis be tos segės!

– Na jau ne! – Florencija pastojo Taileriui kelią į virtuvę. – Tau negana, kad pasimėgavai mano vargše mergaite? Dar kaltini ją vagyste? – Moteris visu svoriu užgulė duris, stengdamasi sulaikyti vaikiną. – Drožk iš čia! – užriko. – Jeigu nenori, kad pašaukčiau tuos vyrukus iš viršaus.

– Tik pasakyk savo dukrai, kad atiduotų man segę, ir aš išeisiu, – ramiai, bet ryžtingai tarė Taileris. Žinojo, kad

Florencija nenorės savo namuose dar vienų peštynių, ir nesileido įbauginamas. – Jeigu nori, pašauk juos, aš vis tiek neišeisiu be segės.

– Palauk čia, – liepė Florencija, – aš atnešiu tą prakeiktą segę. – Trauk mane velniai... galėtum pamanyti, kad ten koks lobis. Aš ją mačiau, ir galiu pasakyti, kad nieko neverta.

Moteriškė grįžo į virtuvę, kur prie stalo sėdėjo jos dukra. Eni laikė suspaudusi rankoje segę, paniurusiame veide – apsimestinė rezignacija. Po trumpo pikto ginčo Florencija Bol vėl pasirodė. Rankoje ji laikė segę. Kai Taileris siekė jos, moteris patraukė ranką.

– Tu skolingas man už dvi savaites, – priminė jam. – Taigi arba užmokėk, arba palik segę. Regėdama, kaip tu nori ją atgauti, manau, kad vis dėlto ji šio to verta.

Netaręs nė žodžio Taileris įkišo pirštus į marškinių kišenę ir ištraukė lygiai tokią sumą, kokią buvo skolingas už nuomą. Pinigus įdėjo į atkištą Florencijos delną. Pritariamai niurnėdama toji padavė segę, greitai uždarė duris Taileriui už nugaros ir tarė dukrai:

– Gerai, kad juo nusikratėm.

Trinktelėjo paradinės durys. Po kelių sekundžių abi moterys kažką išgirdo. Prišokusi prie virtuvės durų mergina nedrąsiai jas pravėrė ir pažvelgė į laiptų aikštelę. Jai palengvėjo pamačius apkūnųjį Tomą Singltoną, tyliai nulipantį laiptais. Jį lydėjo draugas. Tomas reikšmingai pažvelgė į Eni, ji greitai linktelėjo, rubino raudonumo lūpas iškreipė bjauri šypsena. Dabar jau kartu su motina Eni žiūrėjo, kaip du vyrai tyliai tolsta koridoriumi ir išeina pro paradines duris. Suvokusi, kokie rimti jų ketinimai, ir staiga išsigandusi Florencija nėrė atgal į virtuvę, įsitempė paskui save dukterį ir gerai uždarė duris.

– Mes nieko nežinome! Nepamiršk to, – perspėjo ji dukrą. – Mes *nieko* nežinome!

Lauke virš tamsos tarsi pilkas debesis kabėjo rūkas, pašaliuose spietėsi šešėliai. Taileris ėjo šaligatviu, šaižus žingsnių aidas kėlė nemalonų jausmą, kad jis yra vienintelis gyvas žmogus Dievo žemėje. Kažkur priekyje tarsi pragaro garsus girdėjo bloga lemiantį besiporuojančių kačių kniaukimą. Taileriui pasidingojo, kad girdi keistą garsą už nugaros. Truputį išsigandęs jis stabtelėjo ir atsigręžė, bet nieko nepamatė, tik šviesą pirmo aukšto lange. Nusigręžė šypsodamasis, prisiminęs Florenciją ir jos dukterį, be abejo, vis dar besiginčijančias ir besimėgaujančias kiekviena ginčo minute.

Ir štai vėl pasigirdo garsas! Pažįstamas – tarsi kas šaligatviu vilktų batus. Įsitikinęs, kad yra sekamas, Taileris stabtelėjo ir prisispaudė prie pat sienos. Stojo tyla. Tamsa ir smogas susimaišė ir sudarė nepermatomą sieną. Sulaikęs kvėpavimą Taileris įsitempęs žvelgė į prietemą. Tyla tapo nepakeliama. Jo nugara žliaugte žliaugė prakaitas, marškiniai prilipo prie odos, žaizdos krūtinėje ir ant peties ėmė degti. Šitaip klausydamasis ir stebėdamas vaikinas stovėjo, regis, visą amžinybę. Tyla vis labiau slėgė. Taileris dar truputį palaukė. Argi visa tai tik pasivaideno? Galbūt tai buvo plėšikaujančios katės ar valkatos, kurie dažnai slankiodavo aplinkui. Giliai įkvėpęs, kad nuramintų besidaužančią širdį, vaikinas pasilenkė pakelti lagaminą nuo grindinio.

– DABAR! – dar išgirdo piktą riksmą. Paskui iš tamsos atšvilpė sunkus bukas daiktas, trenkė į smilkinį ir nubloškė jį į šalikelę. Stengdamasis išsitiesti Taileris suvokė, kad užpuolikas ne vienas, bet negalėjo atpažinti tų stambių šmėžuojančių kūnų. Bauginančiai aiškiai suprato, kad jie nori jį užmušti. Apakintas kraujo, kuris sruvo iš galvos, Taileris

puolė kresnus chuliganus, kumščiais daužė kur papuolė. Bet kuo smarkiau smogė, tuo skaudžiau gaudavo atgal. Vyrai buvo negailestingi, jie įnirtingai puolė. Netekęs daug kraujo, nusilpęs nuo ankstesnių žaizdų Taileris greitai buvo įveiktas ir parmestas ant žemės. Dabar gulėjo kraujo klane, regis, be gyvybės. O jie vis dar puolė... kumščiais, batais ir lazda, kol numalšino keršto troškimą. Paskui užpuolikai apieškojo Tailerio lagaminą, ištuštino kišenes. Tik tada nuėjo. Pro pensiono langą žiūrinčios moterys buvo tylios nusikaltimo bendrininkės. Bet ne vienos. Vos už kelių jardų apimti baimės spaudėsi pusnuogiai meilužiai, – kad tik tie niekšai jų nepastebėtų.

Virtuvėje Florencija Bol atitraukė merginą nuo lango. Iš išgąsčio išplėstomis akimis jos sužiuro į duris. Kai šios lėtai prasivėrė, vyresnei moteriai užkando žadą, ji vis glaudė merginą ir kimiai šnabždėjo:

– Mes nieko nežinome. Nepamirškite... mes *nieko* nežinome!

Tomas Singltonas patenkintas nusišypsojo, padavė savo šeimininkei pinigus ir įspėjo:

– Laikyk liežuvį už dantų, kitaip mes visi kybosime kartuvėse. – Tada nieko neaiškindamas įspraudė Betos segę Eni į ranką, tik jo šypsančios akys perspėjamai žybtelėjo, tarsi sakydamos, kad ji lieka skolinga. Ir bus gerai, jeigu to nepamirš...

* * *

– Ar jis *nebegyvas?* – Jauna moteris negalėjo suvaldyti drebulio, kol jos mylimasis pasilenkęs apžiūrinėjo sudaužytą kraujuojantį kūną.

– Manau, kad taip.

– Mes turėjome padėti! Žinau, kad mes privalėjome padėti! – Su kiekvienu žodžiu moters balsas darėsi vis garsesnis. Suvokusi, kad tuoj pradės klykti, ji abiem rankom užsiėmė burną ir ėmė raudoti.

– Jie būtų mus užmušę, ir viskas, kvaile! – nervingai dairydamasis aplinkui sušnabždėjo vyriškis. Jam vis dar vaidenosi, kad tie vyrai šoks iš tamsos. Paskui, tebežiūrėdamas į susirietusią figūrą, išsitiesė. – Visagali Dieve! – Netikėdamas papurtė galvą. – Jie taip jį sudaužė, kad pavertė koše. – Rodydamas žemyn pridūrė: – Pažvelk į jį... pažvelk į kojas. Jeigu jis gyvas, tai niekuomet nebevaikščios. Esu tikras. – Vyriškis vėl papurtė galvą. – Bepročiai, – sumurmėjo, – prakeikti bepročiai! – Ir apkabino išsigandusią bei vis dar kukčiojančią savo mylimąją. – Verčiau eikime pašaukti pagalbos, – tarė ir dar kartą nužvelgė sumuštą bežadį vyrą. – Bent jau tiek galime padaryti, – kalbėjo vesdamas moterį šalin, kad nebematytų to kruvino vaizdo. Tik nelabai ir skubėjo...

Beta krūptelėjo ir pabudo. Kambaryje dar buvo tamsu, bet pro prasiskyrusių užuolaidų plyšį skverbėsi šviesa. Ji nežinojo, ar ilgai miegojo, tik sapnai buvo labai neramūs. Dabar pasivertusi lovoje tarsi užhipnotizuota žvelgė į šviesos srautą, o neramus protas perkratė praėjusio vakaro įvykius. Sąmonėje šmėsčiojo daug brangių vaizdų ir dar labiau trikdė. Jie plūste plūdo, tad užmigti buvo neįmanoma.

Netrukus Beta išlipo iš lovos ir apsivilko chalatą. Basa priėjo prie lango. Oras buvo vėsus. Mergina drebėdama susijuosė diržu liemenį ir apglėbė save rankomis. Atitraukusi užuolaidas pažvelgė į pažįstamą horizontą: kylančiame rūke stūksojo aukšti netvarkingi kaminai ir bet kaip susigrū-

dę stogai. Negrabūs pastatai vieną minutę atrodė aiškiai regimi, kitą – jau nebe, kažkokie nerealūs, pasirodantys ir išnykstantys tarsi vaiduokliai. Ir vis dėlto jie guodė Betą, buvo patikimi, draugiški ir artimi. Pakėlusi tamsias akis į dangų ji žvelgė į tolimus debesis, žaidžiančius slėpynių su brėkštančia aušra. Mergina mąstė apie gyvenimą... ir mirtį. Apie meilę ir baimę. Iš visų emocijų, kurios ją užliejo, baimė buvo stipriausia. Baimė, kad dabar Taileris už daugelio mylių, kad gali ją pamiršti, liautis mylėjęs. Ir svarbiausia – baimė, kad jie niekuomet nebebus drauge...

Su deginančia aistra Beta iš visos širdies pradėjo melstis:

– Brangusis Dieve, neatimk jo iš manęs visam gyvenimui. Aš taip jį myliu.

Nejučiomis merginos veidu pasruvo šiltos ašaros. Sunkia, bet kupina vilties širdimi Beta ilgai žvelgė į dangų, kol debesys pradėjo sklaidytis ir horizonte pasirodė saulė. Jautėsi pavargusi, neįtikėtinai išsekusi. Tačiau žinojo, kad negalėtų užmigti. Dabar negalėtų. Kai Taileris toks gyvas jos mintyse! Priėjusi prie lovos Beta įsispyrė į minkštas šlepetes. Paskui užsidegė žvakę, stovėjusią žvilgančioje žalvario žvakidėje ant tualetinio stalelio. Laikydama ją priešais save tyliai išėjo iš kambario. Sulaikiusi kvapą stabtelėjo, kai užsidarančių durų garsas, regis, nuaidėjo per visą namą. Džiaugdamasi, kad nieko nepažadino, Beta perėjo laiptų aikštelę ir nulipo į virtuvę.

– Benai! – Pravėrusi virtuvės duris mergina apstulbo: prie didelio pušinio stalo sėdėjo jos brolis. Vienintelė šviesa kambaryje krito pro mažą langelį aukštai sienoje, virš plautuvės. Jai įeinant Benas buvo užsigulęs ant stalo, bet dabar atsisuko. Akys atrodė užtinusios ir pavargusios. Išvydęs seserį jis lengviau atsiduso.

– O, čia tu, Elizabeta, – tarė. – Tavęs irgi neėmė miegas?

Padėjusi žvakidę per vidurį stalo Beta paklausė:

– Kas nutiko, Benai? Atrodai siaubingai.

– Negalėjau nusiraminti, štai ir viskas, – pasakė jai ir nusišypsojo. Šypsena neatrodė įtikinamai. – Pernelyg karšta... tvanku. – Benas apsisprendė nesakyti seseriai tiesos, kad yra rimtai prasilošęs ir turi labai mažai laiko skoloms atiduoti, jei nenori, kad toji įstaiga kreiptųsi į tėvą. Jis padarė beveik viską, kad to išvengtų. Apimtas gėdos ir susigraužęs Benas karštligiškai ieškojo išeities. Bet nerado. Pagautas nevilties svarstė, ar eiti pas motiną.

Kadaise ji jam daug ką atleido... bet azartinis lošimas? Ne. Širdyje Benas žinojo, kad motina niekada nepateisins tokios silpnybės. Dabar, pažvelgęs į Betą ir išvydęs ją tikrai susirūpinusią bei labiausiai iš visų norinčią jam padėti, Benas pajuto pagundą išsipasakoti. Sesuo turėjo truputį pinigų, jis tai žinojo, nors nenutuokė, ar to pakaktų skoloms atlyginti. Staiga jis apmirė iš gėdos. Baimindamasis, kad Beta gali suprasti, kokios baisios mintys sukasi galvoje, jis nusigręžė.

– Tu dėl kažko nerimauji, ar ne, Benai? – Beta gerai pažinojo savo brolį, tad suprato, jog kažkas atsitiko. – Dėl manęs? Ar nerimauji dėl manęs ir Tailerio? – Kadangi Benas nieko neatsakė, ji priėjo ir atsistojo šalia, perbraukė pirštais per neklusnius tiesius plaukus ir su meile tarė: – Nereikia nerimauti. Viskas bus gerai. Tiesiog žinau, kad bus.

Benas pažvelgė aukštyn į seserį, jo šiltos rudos akys šypsojosi. Suspaudęs pirštais mažą ranką prisiminė, kad ne tik jis turi rūpesčių. Suprasdamas, kokį siaubingą perversmą namuose sukėlė Betos santykiai su Taileriu Blekloku, tarė:

– Ar esi tikra, kad viskas bus gerai? – Staiga pajuto impulsyvų pyktį seseriai, bet iškart jį užgniaužė.

Beta susimąstė. Sunku buvo atsakyti į jo klausimą. Jeigu noras virstų tikrove, tuomet juodu su Taileriu nebeilgai būtų atskirai ir imtų gyventi nuostabų gyvenimą drauge. Bet norai ne visuomet išsipildo, kaip ir maldos ne visuomet būna išklausytos. Tad ji iš širdies atsakė:

– Aš tikiu, kad mums viskas bus gerai, Benai. Privalau tuo tikėti, kitaip man nieko nebeliks. – Sesers balse suskambusi jėga ir įsitikinimas išgąsdino Beną.

– Sėskis čia, Beta... priešais mane, kad galėčiau tave matyti, – sumurmėjo jis ir mostelėjo į kėdę kitapus stalo. Kai netrukus Beta padarė ko prašoma, Benas ramiai pasakė: – Aš myliu tave... tu tą žinai, ar ne, Beta?

– Taip, žinau.

– Ir kaip tik todėl, kad myliu tave, turiu pasakyti, ką jaučiu. – Jis ištiesė ranką ir uždėjo ant sesers rankos, prispausdamas ją prie stalo. – Ar tikrai tiki, kad elgiesi teisingai? Ta meilė Taileriui... Pažvelk, kokį sąmyšį ji sukėlė namuose. Juk žinai: jei ir toliau su juo susitikinėsi, mama padarys viską, kad tave palaužtų... garbingom arba niekšiškom priemonėm.

.– Ką nori tuo pasakyti?

– Tu labai gerai žinai, ką turiu galvoje, Beta. Ji neslepia savo nuomonės. Ir žinai, ką ji gali, jei įsikala ką nors į galvą.

– Žinau geriau už visus, ką ji „gali", ir puikiai žinau jos nuomonę... kad Taileris man nepakankamai gera partija... kad ji įtikins tėtį palikti mane be skatiko, jeigu ištekėsiu už Tailerio... kad džiaugsis matydama mus skurstančius, jeigu jai nepaklusiu. Ir kad tai būtų man teisingas atpildas, nes neturėjau sveiko proto ištekėti už gerbiamo ir godotino Vilsono Rajano... kurio tėvas jau viena koja grabe ir ketina visą verslą perduoti savo vienturčiui!

Supykusi Beta instinktyviai pašoko ant kojų, trenkė sugniaužtais kumščiais į stalą ir žemu atšiauriu balsu paklausė:

– Kodėl man turėtų rūpėti, ką ji mano? Bene jai rūpėjo, kaip aš jaučiausi, kai ji per dienas laikydavo mane užrakinusi apačioje, – sušalusią ir alkaną, išsigandusią tamsos ir bijančią užmigti. Nes ji su didžiausiu džiaugsmu pripasakodavo... kad žiurkės tokius bjaurius vaikus kaip aš *suėda!* – Staiga atgijo visi nepakeliami prisiminimai – tokie ryškūs ir siaubingi, lyg tai būtų nutikę tik vakar. – Aš buvau vaikas, Benai... tik vaikas. Ir nieko blogo nepadariau, kad pelnyčiau tokią barbarišką bausmę. – Beta neatsisuko pažiūrėti į brolį. Nuleidusi galvą užsimerkė, bet prisiminimai nesitraukė. Jie įstrigo į atmintį visam laikui.

– Ar negali to pamiršti, Beta? Ar negali savo pačios labui viso to palikti praeityje? – Benas žinojo, ką ji išgyveno. Kai jie buvo vaikai, jausdavosi kaltas, nes jam visuomet viską atleisdavo, net kai juodu su Beta kartu krėsdavo tas nekaltas vaikiškas išdaigas, dėl kurių Estera Vard ją užrakindavo.

– Ne. – Beta tvirtai laikėsi jo rankos. – Aš negaliu to pamiršti. Stengiausi. Patikėk manimi, tikrai stengiausi. Bet ji neleis man pamiršti, nes dabar elgiasi taip pat bjauriai kaip ir anksčiau. Praeitį man primena viskas, ką ji daro, sako... kaip į mane žiūri. Ji manęs nekenčia. Visuomet nekentė. – Beta atsisuko, tamsios akys buvo sklidinos skausmo. – Kodėl? – Kilstelėjusi rankas nusišluostė ašaras – sielvarto, nevilties ašaras. – *Kodėl ji manęs taip nekenčia?*

Benas papurtė galvą. Nežinojo, ką atsakyti į nuoširdų Betos klausimą. Visą gyvenimą jis irgi tuo stebėjosi – kaip ir sesuo; nors niekuomet nebūtų to prisipažinęs. Bet tikrai žinojo, kad neklausydama motinos dėl Tailerio Blekloko Beta pati save izoliavo ir tapo mirtinu priešu.

– Ar nemanai, kad susidėdama su Taileriu bandai ją nubausti? Palik Blekloką, Beta, – meldė Benas. – Dėl Dievo, palik jį.

Beta priblokšta ir apstulbusi žvelgė į brolį. Kaip jis galėjo taip pasakyti? Mirguliuojančioje žvakės šviesoje ji pamatė, kad Benas kažkoks susenęs, nesveikai atrodo, tarsi dienos būtų virtusios metais. Mergina ramiai ir išdidžiai prabilo.

– Taileris yra mano gyvenimas, – tarė paprastai. – Aš mamos neerzinu. Tai ji mane erzina. Jeigu to nematai, Benai, tuomet neturiu daugiau ką pasakyti. Gal tau įdomu sužinoti, kad ji laimėjo bent jau vieną mažutę pergalę? Per ją Taileris negali gauti darbo šiame regione, tad šįryt jis išvyks... jei dar neišvyko. Galbūt tau įdomu sužinoti ir tai, kad meldžiau jį leisti vykti kartu? – Beta išvydo brolio veide pasibaisėjimą ir greitai pasakė: – Jis nenorėjo apie tai nė girdėti. Įkalbinėjo mane, kad turi išvykti pirmas, susirasti darbą ir pastogę. Bet aš ketinu išvažiuoti pas jį. Kai tik atsiųs manęs paimti, aš išvažiuosiu pas jį!

– Pagalvok, ką sakai. Jis gali niekuomet negrįžti.

– Taileris sugrįš. Aš žinau, kad sugrįš.

– Ak, Beta, leisk jam išvykti! Pasinaudok šia proga užglaistyti plyšį mūsų šeimoje. Kad ir kokia būtų ydinga, mama teisi. Vilsonas Rajanas užima gerą padėtį, jis aprūpins tavo gyvenimą. Gal tai ne tas žmogus, kurio norėtum, bet turėsi savo namus, tarnų, savarankišką gyvenimą ir tokią vietą visuomenėje, kokios trokštų bet kuri moteris.

– O vaikai... Ar Vilsonas Rajanas šeimos žmogus? Kaip manai? – Paslaptinga sesers šypsena jį suintrigavo. Iš kur Benas galėjo žinoti, kad ji jau nešioja Tailerio kūdikį?

– Suprantu, kad jis dar vaikas, bet... taip, aš tikiu, kad brangins savo vaikus.

– Linkusi su tavimi sutikti. Manau, Vilsonui Rajanui patiktų jo vaikai, bet jie niekuomet nebus mano. Nesuprask manęs klaidingai, Benai... Vilsonas malonus ir geras žmogus. Bet aš jo nemyliu. Niekuomet negalėčiau mylėti. – Beta nusišypsojo, ir Benas pamanė, kad dar niekuomet ji neatrodė tokia graži. – Norėčiau, kad tu gražiai galvotum apie mudu su Taileriu, – švelniai tarė ji, tamsios akys nušvito vidine šviesa, – nes kito vyro mano gyvenime niekuomet nebus. Ypač dabar, kai nešioju jo kūdikį.

Beta žinojo, kad jos prisipažinimas nustebins Beną, bet nebuvo pasirengusi tokiam pažeminimui, kuris atsispindėjo jo veide: brolis atšlijo nuo jos, akys išsiplėtė, lūpos susispaudė į siaurą griežtą brūkšnį. Lėtai purtydamas galvą į šalis, tarsi mėgintų nuvyti kraupią tiesą, jis žvelgė į Betą ištisą amžinybę. Visas jo kūnas sustingo, akys pasidarė it svetimo žmogaus.

Beta su tyliu liūdesiu atlaikė brolio žvilgsnį, matė, kad sukrėtimas slūgsta... Benas užsimerkė, kūnas suglebo, o balsas buvo toks tylus, kad ji vos išgirdo sielvartingus žodžius.

– Tepadeda tau Dievas, Beta, – sumurmėjo jis. Ir nors bjaurėjosi, kad sesuo tokia pasileidusi, meilė jai reikalavo būti gailestingesniam. Jis žiojosi kažko sakyti, bet instinktas įspėjo, kad būtų atsargus.

Netikėtai atmosfera kambaryje tapo grėsminga. Benas suprato, kad tą pajuto ir Beta, nes ji lėtai pasuko galvą ir išgąstingomis akimis pažvelgė į duris. Užhipnotizuotas sesers veido išraiškos Benas pastebėjo, kaip jos akys išsiplėtė iš siaubo. Šiurpas nuėjo jam per kūną. Kai Beta aiktelėjo, jo širdis, regis, apsivertė. Tada Benas ryžosi staigiai atsigręžti į duris. Tai buvo tas pats, kaip pažvelgti į pragaro nasrus. Ten stovėjo neįtikėtinai tiesus juodas siluetas. Tik lengvas pečių kilnojimasis ir tylus ritmiškas kvėpavimas išdavė gy-

vybę. Kroko spalvos žvakės šviesoje aštrūs Esteros Vard bruožai atrodė klaikiai. Žandikaulių raumenys spazmiškai trūkčiojo, o mažos žėrinčios akutės įsmigo į Betą. Stojo ilga baiminga akimirka, paskui slegiančią atmosferą sutrikdė pro sukąstus dantis išspaustas vienintelis žodis:

– Šliundra!

Tuo žodžiu Estera Vard išreiškė visą pasišlykštėjimą ir ilgai puoselėtą neapykantą.

– Mama, nereikia! – eidamas prie jos protestavo Benas. Jis pajuto neapykantą, ir tai jį sukrėtė.

– Tegu sau, Benai! – Beta stvėrė brolį už rankos ir sulaikė. – Negi nematai, kad tai jos šansas? – Kalbėdama Beta visą laiką neatitraukė akių nuo baisios figūros.

Sutrikęs Benas pažvelgė į seserį ir paklausė:

– Ką tai reiškia, Beta... „jos šansas"?

Tylus šiurkštus juokas tarpduryje privertė jį atsigręžti. Juokas buvo tiesiog velniškas. Giliai viduje Benas sudrebėjo.

– Paklausk jos, – atsakė jam Beta. – Ji puikiai supranta.

Beta visą gyvenimą žinojo, kad motina nori jos atsikratyti, tačiau lig šiol Estera Vard neturėjo priežasties įgyvendinti šį troškimą. Dabar pasitaikė proga išmesti Betą į gatvę. Lygiai tą patį manė ir Estera Vard. Jos pasitenkinimą išdavė siauras mažas lūpas iškreipusi šypsenėlė ir mažos blizgančios, piktavališkai į Betą tebežvelgiančios akutės.

Staiga tarpduryje išdygo dar viena figūra.

Pajutęs, kad žmona išėjo iš miegamojo ir negrįžta, Ričardas sunerimo. Dar labiau išsigando išvydęs tokią sceną. Suglumęs jis žvelgė iš pradžių į Beną, paskui į dukterį, kurią labiausiai mylėjo. Dėl savo gimimo aplinkybių Beta jam buvo labai brangi. Deja, tos pačios aplinkybės juos išskyrė ir pavertė Ričardą niekingu bailiu. Jis labai apgailestavo dėl

žmonos valdingumo, kuriuo ji naudojosi prieš Betą, tačiau „dabar jau per vėlu, – pasakė pats sau. – Viskas per vėlu".

Žiūrėdamas į savo vaikus Ričardas Vardas svarstė, ką būtų galėjęs padaryti per visus tuos metus. Ir ką galėtų padaryti dabar. Buvo matyti, kad nutiko bėda, kažkas labai bloga. Sūnaus veide Ričardas įžvelgė sąmyšį ir rezignaciją. Betos – keistai susipynusius išdidumą ir apgailestavimą. Ir dar kažką, kas per tuos metus jam suteikė daug sielvarto. Ričardas regėjo nepalaužiamą neklusnumą ir tamsų jausmą, kurį dar ryškiau atkartojo žmonos veidas. Tą patį tamsų jausmą, kuris buvo giliai įsispaudęs Esteros Vard sieloje. Visus tuos metus tas graužiantis jausmas pasireikšdavo įvairiais būdais bei įvairiomis progomis: bet kur, kur tik Estera netikėtai užklupdavo žaidžiančią Betą. Kartais vidurnaktį žmona nueidavo į vaikų kambarį, atsistodavo prie lopšio ir žiūrėdavo į kūdikį, tyliai sau mąstydama tokias mintis, nuo kurių Ričardui kraujas stingdavo gyslose. Jis regėjo tą tamsų ir gąsdinantį jausmą augant ir stiprėjant, kol šis tiesiog apsigyveno namuose. Toks realus, stiprus, kad galėjai pajusti visu kūnu, net patirti jo skonį. Dabar, kaip ir visada, Ričardas Vardas jautėsi pašalinis.

– Kas yra? – ramiai paklausė. – Kas nutiko? – Kadangi nei Beta, nei Benas neatsakė, jis pažvelgė į šalia stovinčią moterį. – Estera? – Atkakliau pakartojo.

Žmonos atsakymas jį nustebino. Bet tai dar ne viskas...

– Noriu, kad ji išeitų iš šių namų! – Estera nežiūrėjo į Ričardą. Ji nenuleido akių nuo Betos.

– Tu... Ką? – Ričardas palenkė galvą ir pažvelgė žmonai į veidą, bet ji išvengė jo žvilgsnio ir nesutrikdomai žvelgė į priekį.

Ričardas kreipėsi į Betą.

– Kas, dėl Dievo, čia vyksta?

– Bus geriausia, jei aš iškart išeisiu, tėti, – pasakė ji tyliu, oriu balsu. Jeigu dėl ko nors graužėsi, tai tik dėl to, kad į šią sumaištį įsipainiojo ir tėvas. Jam bus nelengva su tuo susitaikyti. Beta nenorėjo matyti jo veido, kai motina atskleis šio kivirčo priežastį. Ji neturėjo iliuzijų, kad Estera Vard apsaugos tėvą nuo „šlykščių" smulkmenų, užuot viską papasakojusi dukrai išvykus. Beta pažvelgė į Beną ir sušnabždėjo:

– Pasirūpink juo, gerai?

Benas neatsakė, tik nudūrė akis tarsi susigėdęs. Beta nuliūdo: ar tik nebus praradusi jo pagarbos? Atsidususi nusisuko ir lėtai nuėjo per virtuvę. Su kiekvienu žingsniu artėjo prie tos mažos grėsmingos būtybės ir vyro šalia jos. Skausmas tėvo veide sujaudino Betos širdį ir sutrupino tą vidinį orumą, kurį buvo išsaugojusi. Bet ėjo tvirtu žingsniu, aukštai iškelta galva, stengdamasi nežiūrėti į tėvą ir melsdama, kad ateityje kaip nors galėtų su juo susitaikyti. Tačiau nemeldė to dėl motinos, nes ši visuomet jos nekentė ir to nė neslėpė.

Trumputis atstumas iki durų, bet, rodės, jis niekuomet nesibaigs. Iš pažiūros Beta buvo rami. Bet viduje širdis baisiai mušė, o gerklėje įstrigo kažkoks gniužulas. Priėjusi arčiau mergina pajuto pavojų. Staiga motina šastelėjo į šalį, suleido aštrius nagus Betai į ranką ir prikišo prie veido žvakę.

– Pasakyk *jam!* – sušnypštė ji. – Papasakok, kokia tu šliundra!

– Leisk jai išeiti, mama. Leisk jai ramiai išeiti. – Benas šoko padėti Betai, tačiau neįstengė atplėšti motinos pirštų. Ji prilipo prie Betos tarsi siurbėlė. Benas pašiurpo žvakės šviesoje išvydęs, kaip iš po jos nagų sunkiasi kraujas ir srovele teka per Betos ranką. – *Leisk jai išeiti!* – rėkė jis beviltiš-

kai mėgindamas įsibrauti tarp motinos ir sesers. – Kristau! Pažiūrėk, ką tu darai!

– Pasakyk savo tėvui! – Estera buvo it pamišusi. – Papasakok jam, kaip sugulei su Taileriu Blekloku... sugulei su juo ir užtraukei gėdą sau ir visai šeimai.

Dabar Estera kvatojo, nusimetusi visas kaukes. Akys degė neapykanta, kuri paslapčia ją taip ilgai graužė.

– Dėl Dievo... mama, leisk jai eiti! – Beną apstulbino ir išgąsdino motinos elgesys. Staiga jis garsiai suriko, nes Estera beprotiškai kvatodamasi prikišo degančią žvakę prie palaidų Betos garbanų. Išsigandęs Benas užpūtė sesers plaukus laižančią liepsną. Jis iš paskutiniųjų stengėsi nuvesti motiną į šalį, bet ši tik dar stipriau įsikibo. Sutelkęs visas jėgas Benas sugriebė motiną, išmušė iš rankų žvakę ir prispaudė ją prie tualetinio staliuko. Nenuleisdama akių nuo Betos Estera ėmė mėšlungiškai drebėti ir verkti. Mergina pakėlė žvakę ir padėjo ją ant stalelio.

– Šliundra! – suklykė motina ir pažvelgė į tarpdurį, kur stovėjo išblyškęs ir bežadis Ričardas Vardas. – Ji tau nepasakys, užtat pasakysiu aš, – rėkė Estera. – Tavo brangioji Beta nešioja jo mergvaikį! Ar girdi? Ji nešioja Tailerio Blekloko mergvaikį! – Ir atšiauriai nusijuokė.

Bet čia juokas nutrūko. Jį pakeitė nuostaba ir sumišimas: Estera pamatė, kaip augalotas vyras ištiesė rankas durų staktos link ir pakėlė veidą, kuriame atsispindėjo neapsakomas skausmas. Tą pat mirksnį jis palinko į priekį, susiėmė už krūtinės ir griuvo. Tada Estera suprato, kad nuėjo per toli.

– O Dieve, Benai! Tavo tėvas! – Ji užsidengė delnais burną, mažame piktame veide liko tik akys.

Beta irgi matė, kaip tėvas susmuko, ir greitai pribėgo prie jo. Parpuolusi ant kelių apglėbė ir išsigando, kai šis smer-

kiančiai žvelgdamas ėmė stumti ją tarsi priešą. Per visą savo gyvenimą nebuvo mačiusi tokio tėvo žvilgsnio. Jis sujaudino iki širdies gelmių. Tėvas ištarė tik vieną žodį, bet su tokia jėga, kad ją pribloškė.

– NE! – Jis abiem rankomis stengėsi nustumti dukterį šalin.

– Atitrauk savo purvinas rankas nuo jo, kekše, – tūžo Estera. – Ar nematai, jis nenori, kad jį liestum! – Motina nustūmė Betą į šalį. Atsitiesusi mergina pasibaisėjusi pamatė, kad tėvo kūnas nevaldomai trūkčioja, paskui ima stingti. Jos slapčiausią baimę garsiai išsakė Benas.

– Dieve, gelbėk mus. Per vėlu... Jis turbūt mirė!

Orą perskrodė drebantis Esteros balsas, ji užklykė ant Betos:

– Jeigu tėvas mirė, tik tu dėl to kalta! – Estera lyg pamišusi puolė Betą, draskė jai plaukus, veidą ir spiegė, kad nužudžiusi savo tėvą, kad yra neverta nešioti jo pavardę: – Aš visą laiką žinojau, kad taip bus. Mėginau jį įspėti, bet ji neklausė.

– Eik iš čia, Beta! – Benas laikė motiną geležiniame glėbyje, akys buvo išvirtusios iš baimės, jis šaukė seseriai: – Eik iš čia! Dėl Dievo... eik iš čia! – Kai subraižyta ir sukruvinta Beta ėmė trauktis, brolis apstulbino savo žodžiais:

– Niekuomet čia nebegrįžk, – perspėjo niūriu balsu. – Eik pas savo vyrą ir palik mus vienus.

– Dabar pat! – pritarė Estera. Ji ištrūko iš Beno glėbio ir pripuolė prie savo vyro. – Dabar pat ją išmesk. Neleisk nė sekundės likti tėvo namuose. Ji gali vėliau ką nors atsiųsti savo daiktų. Noriu, kad tuoj pat iš čia dingtų. – Estera Vard žvelgė su beprotišku įsiūčiu. – Prisiekiu, jeigu dar tave pamatysiu, neatsakysiu už savo veiksmus! – Ir triumfuodama dėbtelėjo į Betą.

Pažvelgusi į suakmenėjusį brolio veidą mergina suprato, kad jis irgi kaltina ją dėl visko, kas čia įvyko. Dabar ji žinojo, kad nieko pasaulyje nebeturi. Tik Tailerį ir kūdikį, kurį nešioja.

Beta su meile pažvelgė į ramų tėvo kūną. Jis buvo užsimerkęs, bet ji vis dar regėjo baisų, smerkiantį žvilgsnį. Skausmas Ričardo veide buvo atlėgęs, tačiau likęs širdyje.

Beta mylėjo tėvą. Niekas to niekada nepakeis. Ir prarado jį. Bet ne mirtis jį atėmė. Ne. Būtų paprasta, jei tai būtų mirtis. Tėvą iš jos atėmė meilė Taileriui. Ir dar kažkas... ta pati paslaptis, kuri vertė motiną jos nekęsti. Kad ir kas tai būtų, viskas priklausė praeičiai, su kuria Beta neturėjo nieko bendra. Tai buvo Ričardo ir jo žmonos praeities mįslė. Esminis, bet neaiškus dalykas, kurį galėjo išspręsti tik tie du žmonės.

Dar vienas kupinas meilės žvilgsnis į tėvą, ir Beta nusigręžė. Ašaros pasruvo jos veidu, o širdis buvo sunki it švinas. Ji miglotai suvokė, kad Benas sako motinai:

– Privalau pakviesti pagalbą. Nesijaudink. Pakviesiu panelę Muliver pabūti su tavimi.

Beta jautėsi it svetima – nepageidaujama, nebesvarbi. Staiga pajuto, kad namas pasidarė per ankštas ir reikia iš čia išeiti... išeiti pas Tailerį. Jis turėtų žinoti, ką jai daryti. Šluostydamasi ašaras Beta greitai užlipo laiptais ir nuėjo į savo kambarį.

Netrukus mergina išėjo iš namų. Oras buvo žvarbus. Geliantis vėjas iš rūko suplakė mažus pavienius debesų lopinėlius, ir ryto dangus greitai išsklaidė tamsą. Tuščiose gatvėse tylą protarpiais sudrumsdavo garsai... stingdantis išdykaujančių kačių miaukimas ir linksma iki paryčių ūžusio pabaldos dainelė. Kitapus skvero buvo girdėti, kaip girgžda pravažiuojančių karietų ratai ir kaukši arklių kano-

pos. Šie pažįstami garsai guodė Betą. Ji galvojo apie naują gyvybę, bręstančią joje, ir staiga pajuto akstiną gyventi.

Skvero gale mergina stabtelėjo ir pažvelgė atgal. Prisiminė nakties įvykius. Giliai viduje vėl suskaudo. Galvojo apie tai, kaip tėvas žiūrėjo į ją, tarsi niekuomet nebūtų pažinojęs, tarsi būtų išdavusi jo pasitikėjimą ir užtraukusi nepakeliamą gėdą. O Benas? Jos viso gyvenimo bičiulis ir sielos patikėtinis? Brolis, atrodo, irgi ja pasišlykštėjo. Beta prisiminė, kaip rado jį virtuvėje – galva įkniaubta į rankas ir sielvartingas žvilgsnis, kai jai įėjus pakėlė akis. Tai sutrikdė Betą. Tarsi Benas būtų žinojęs, kas laukia. Ar ji kalta? Brangusis Dieve aukštybėse... Ar ji tikrai sukėlė tėvui infarktą? Beta turėjo grįžti, pažvelgti dar kartą jam į veidą. Impulsas buvo toks stiprus, kad mergina beveik sukosi atgal. Bet gilesnis instinktas perspėjo to nedaryti. Beta įsivaizdavo namus: regėjo griežtą Beno veidą, kai liepė jai išeiti, ir neapykantos persunktą motinos balsą, kuris ir dabar persekiojo. O tėvo akys... Kaip jis į ją žvelgė!.. Štai kas labiausiai skaudino. Kaip jis į ją žvelgė! Beta niekuomet nepamirš.

Pakėlusi veidą į švintantį dangų mergina sukuždėjo:

– Viešpatie, globok jį.

Paskui perėmė mažutį lagaminėlį į kitą ranką ir, pučiant į pečius šaltam vėjui, išskubėjo iš skvero. Kažkaip suprato, kad niekada nebeįkels kojos į šią vietą. Tas suvokimas merginos nenuliūdino. Skaudino tik mintis, kad daugiau niekada nebepamatys tėvo, graudu buvo, kad neįstengė pateisinti jo lūkesčių. Bet Ričardas Vardas niekuomet nekalbėdavo, ko iš jos tikisi. Dabar, geriau tai apgalvojusi, Beta suvokė, kad juodu su tėvu nėra kalbėjęsi jokia rimta tema. Prisiminė senesnius, džiugesnius laikus, kai dar buvo visai maža. Tuomet tėtis būdavo didžiausia paguoda. Bet tai truko neilgai. Estera viską perprato. Estera Vard. Jos mo-

tina. Moteris, kurios priešiškas žvilgsnis visuomet aptemdydavo Betos širdį.

Dabar, skubėdama pas savo žmogų, ji tyčia išstūmė skausmingus vaizdus iš atminties. Taileris žinos, ką daryti. Beta pasakys jam apie kūdikį, kurį nešioja. Nuo šiol jie bus šeima, drauge pradedanti naują gyvenimą. Nors jautėsi labai nelaiminga, ta mintis ją paguodė. Tačiau širdį vis tiek skaudėjo dėl to, kas nutiko. Dabar Beta mažai ką tegalėjo padaryti, bet neilgai trukus ji paskambins senajam Metijui. Jis atsilieps, Beta tuo buvo tikra. Ir atsiųs žinią apie jos tėvą.

– Jis išvyko. Sakau jums, gerai, kad pagaliau jo atsikratėme! – Florencija Bol neatrodė labai laiminga, kad ją pakėlė iš lovos tokį ankstų rytą. Ji ką tik buvo prigulusi po viso to triukšmo.

– Išvykęs? – Betai širdis nusirito į kulnus. – Kada? Ar žinot, kur jis išvyko?

– Ne, po paraliais, nežinau. – Pro truputį pravertas duris moteris iškišo savo raudoną veidą. – Bet pasakysiu jums, panele... verčiau tas nenaudėlis daugiau nerodytų čia savo marmūzės.

Florencija neužsiminė mačiusi, kaip du jos nuomininkai partrenkę ant žemės mušė Tailerį ir spardė net tada, kai tas jau gulėjo be žado. Nepasakė, kad jai nespėjus grįžti į lovą sumuštąjį nuo šaligatvio pakėlė pareigūnai ir, be abejo, nuvežė į lavoninę. Ir, svarbiausia, nepaminėjo, kad gūdžią naktį jos dukra buvo Tailerio kambaryje, nes tuomet būtų turėjusi paaiškinti, kas vėliau įvyko. O ne! Florencija Bol pakankamai ilgai trinasi šiame pasaulyje, kad žinotų, kada užčiaupti srėbtuvę. Nenorėjo, kad pareigūnai mintų taką iki jos durų. Jeigu jie ką nusižiūri, ilgai nepalieka ramybėje.

Moteriškė tarė Betai:

– Tas paršas išsinešdino, kai visi dar miegojo. Be to, jis liko skolingas už dvi savaites nuomos. – Staiga Florencijai kilo gudri mintis. – Ei! Tu juk jo sužadėtinė, ar ne? Gal tu turėtum sumokėti skolą?

Ignoruodama jos klausimą, įsitikinusi, kad ta moteris savanaudė, Beta vėl paklausė:

– Ar jūs tikrai nežinote, kur jis galėjo išvykti? Gal paliko tolesnį adresą... ar kokią žinutę man? – Mergina pajuto neviltį.

– „Tolesnį adresą"? – veriančiu balsu pakartojo moteris. Įspraudusi galvą į tarpdurį ji raitėsi iš juoko, kuris vilnijo visais kūno apvalumais. – O lia lia! – toliau tyčiojosi. – Ar kada nors koks senutės Bol nuomininkas yra palikęs savo „tolesnį adresą"? – Pakėlusi galvą moteris stengėsi susitvardyti. – Nėra jokio raštelio, – šiaip taip ištarė Betai tarp dviejų siaubingo juoko protrūkių. – Tad gali šiaušti iš čia. Keliauk! Tokios kaip tu su savo puošniomis suknelėmis ir savo „o lia lia" manieromis nevaikšto tokiomis gatvėmis!

Florencija būtų užtrenkusi duris, bet jas atlapojo dukra. Fani vilkėjo ryškų chalatą su beveik permatomais kūno spalvos naktiniais po juo. Staiga išvydusi dukterį Florencija Bol iš pradžių apstulbo, paskui pasipiktino.

– Ką, po paraliais, sau manai, kvaila karve? – suriko ji. – Drožk atgal į lovą. Negana pridarei rūpesčių taip slampinėdama?

Staiga pažvelgusi į Betą moteris nutilo, kol dar neišplepėjo visų nakties įvykių.

– Tai tu eik į lovą, ma, – atsikirto mergina. Negalėdama užmigti ji išgirdo beldimą į duris ir nusigando, kad tai konsteblis. Supratusi, jog apsiriko, nuslinko laiptais žemyn ir slapta klausėsi už durų. Vis dar įskaudinta, kad Taileris Blek-

lokas ją atstūmė, guodėsi mintimi apie teisingą „atpildą" ir nenorėjo taip lengvai paleisti Elizabetos Vard. – Man gėda, kad laikai vargšę šaltyje ir darganoj ant šaligatvio, – pasakė Fani ir gudriai nužvelgė motiną. – Eik į lovą, mama. Palik šią ledi man, gerai? Juk nori savo dviejų savaičių nuomos mokesčio, tiesa?

Vyresnės moters akys žybtelėjo laikomos žvakės šviesoje.

– Na, gal tu ir teisi, – atsiprašomu tonu garsiai tarė Florencija. – Aš pamiršau geras manieras. – Dabar ji kreipėsi į Betą. – Brangioji, atrodai sustirusi iš šalčio. Ir, aišku, nori žinoti, kaip išvyko tavo vaikinas. – Ji plačiau atlapojo duris. – Užeik, mieloji, – tarė ir taip nusišypsojo, kad akys pradingo riebalų klostėse, – ir mes kaip reikiant šnektelėsime.

Kai Beta jau sėdėjo už virtuvės stalo ir ant židinio atbrailos buvo uždegtos dvi žvakės, Florencija Bol pamatė, kaip duktė gudriai rodo, kad ji išeitų. Apsimestinai žiovaudama tarė Betai:

– Aš tokia nusigalavusi... Gal einu į lovą. Mano Fani papasakos viską, ką jums reikia žinoti.

Prie durų Florencija perspėjamai dėbtelėjo į merginą ir pridėjo prie lūpų kietą šiurkštų pirštą, taip įspėdama neprasižioti apie nakties įvykius. Kai perspėjimas buvo suprastas, moteriškė nusišypsojo klastinga siaura šypsenėle, linktelėjo galva ir išsliūkino iš virtuvės. Tikėdamasi dviejų savaičių nuomos mokesčio ji uždainavo, o žingsniai tapo eiklesni.

– Atleiskite, kad pakėliau jus abi iš lovų, – atsiprašė Beta, – bet man labai svarbu surasti poną Blekloką. – Ji beviltiškai stengėsi neišsiduoti, jog išsigando, kad Taileris jau išvykęs.

– Ar nenorėtumėte išgerti? – Fani pajuto, kad Beta turi kažkokį rūpestį, ir tai ją pradžiugino. Dabar ši kalė priklau-

so nuo jos malonės, ir Fani ketino ją pakankinti. Tačiau nenorėjo skubėti. O ne, mano brangioji. Malonumas užmušti žiurkę – tai paklausyti, kaip ji cypia. Ir kaip tik šitai ji troško padaryti Tailerio Blekloko moteriai prieš suduodama paskutinį smūgį... norėjo pamatyti ją cypiančią.

– Ne, bet vis tiek dėkoju, – atsakė Beta. – Tik norėčiau sužinoti apie Tailerį. Kada jis išvyko? Ar jums arba jūsų motinai neminėjo, kur žada keliauti? – Mintyse Beta perkratė kiekvieną jų paskutinio pokalbio žodį. Ar jis sakė „į šiaurę", ar į „Sautamptoną"?

– Bijau, kad ne. – Mergina nuėjo prie spintos ir atidarė žemutines dureles. Įlindusi ten ištraukė džino butelį. – Ar tikrai nenorite nė lašelio? – „Tau jo reikėtų", – pamanė su žiauriu pasitenkinimu. Kai Beta papurtė galvą, Fani gūžtelėjo pečiais ir įsipylė sau mažą stiklinaitę. – Kaip sau norite, – pasakė staiga prunkštelėdama. – Ta sena mazgotė man gyvai nudirtų kailį, jei sužinotų, kad įnikau į jos alkoholio atsargas. – Atsinešusi stiklinaitę ir butelį prie stalo Fani atsisėdo priešais Betą. Ramiai kurį laiką ją apžiūrinėjusi pakėlė stiklinaitę prie lūpų ir vienu mauku išlenkė. Atsikrenkštusi ir nusispjovusi įsipylė dar. Sukiodama stiklinaitę prie veido ramiai stebėjo Betą.

– Mano mama sako teisybę, – melavo Fani. – Jūsų brangusis Taileris jai skolingas už dviejų savaičių nuomą. Bet nenaudėlis dingo – išslinko it vagis naktį... visam laikui. – Fani akys susiaurėjo prisiminus, kaip beširdiškai Taileris išmetė ją iš savo kambario. Ji stebėjo, kokį įspūdį tie žodžiai padarė priešais sėdinčiai moteriai, ir apmaudą nustelbė džiaugsmas. – Gražus vyras, ar ne? – paklausė Fani. Mintyse skleidėsi velniškas planas, o svarbiausia – žilaplaukio vyriškio pažadas. – Jis patinka moterims, ar ne? Panele, jūs negalite pasitikėti tokiu vyru.

Jau gailėdamasi, kad įėjo į vidų, ir matydama, jog mergina įkaušusi, Beta nusprendė nereaguoti į užgaulias pastabas. Susitvardžiusi dar kartą paklausė:

– Tai nežinote, kur jis galėjo išvykti? – Tada stojosi norėdama išeiti. Dar turėjo ko paklausti, bet jautė, kad nieko nauja nesužinos. Taileris išvyko, kaip ir buvo žadėjęs. Tačiau Beta nenorėjo patikėti, kad jis išvyko nepranešęs jai, net nenurodęs pagrindinės krypties. Brangusis Dieve, kur dabar jį suras? Betą apėmė panika, bet ji prisivertė likti rami.

– Taigi aš esu nustebinta. – Mergina vėl gurkštelėjo džino. – Nori man pasakyti, kad tikrai nežinai, kur Taileris išvyko? Aš maniau, kad jis tau pasakė. Turiu galvoje, kad visais atžvilgiais esi geras laimikis. – Fani nužvelgė Betą nuo galvos iki kojų ir nusijuokė kimiu nemaloniu juoku. – Bet geriau pagalvojus, – nenuostabu. Jis juk buvo slapukas, ar ne?

– Ką norite tuo pasakyti? – Merginos balsas privertė Betą suklusti.

– Tai, ką sakau. – Fani pavojingai pasviro, stumtelėjo kėdę ir klastingai nužvelgė Betą. – Nemanyk, kad tu vienintelė pažinojai Tailerį Blekloką, – tarė reikšmingai. – Supranti, jis nesivaržė dalyti savo malonių.... jeigu nutuoki, apie ką kalbu. – Mergina ėmė kikenti. Paskui apsiniaukusiu veidu kalbėjo toliau: – Abejoju, ar taip uoliai ieškotum to pašlemėko, jeigu žinotum, koks jis buvo. Ar tebemanytum, kad Taileris – šaunus vaikinas, jei tau pasakyčiau... – Fani patylėjo mėgaudamasi Betos veido išraiška ir trokšdama prailginti jos skausmo akimirkas.

– Akivaizdu, kad aš tuščiai gaištu laiką. – Supykusi dėl merginos prasimanymų Beta stvėrė nuo grindų lagaminėlį ir pasisuko eiti.

– Mes kartu miegodavome... aš ir Taileris. – Oru atsklido užnuodyti žodžiai. – Jau nebesuskaičiuoju, kiek kartų mylėjomės, – ramiai pridūrė.

Kai vis dar nusigręžusi į duris Beta stabtelėjo, Fani kalbėjo toliau:

– Geriausia bus, jei žinosi. Taileris Bleklokas yra niekšas... blogas žmogus.

Dabar Beta atsigręžė, jos akys buvo labai gilios. Ji įspėjo merginą:

– Tavim dėta, būčiau labai atsargi.

– O taip, žinoma... tu teisi. Matai, aš turėjau būti „atsargi". Faktas tas, kad tavo nuostabusis Taileris pernelyg dažnai manimi naudodavosi. – Fani garsiai nusijuokė. Paplekšnojusi delnu sau per pilvą tylesniu balsu pasakė: – Galbūt jis pasislėpė kaip piktadarys... Juk skolingas mano mamai už dvi savaites nuomos ir... dar blogiau, tas sukčius paliko mane su pilvu! – Mergina praskleidė chalatą ir atkišo pilvą. Naktiniai marškiniai buvo tokie ploni, kad aiškiai matėsi bamba.

– Tu melagė! – Beta pajuto, kaip išblyško lyg drobė.

– Sakau tau, tai tiesa! – Merginos galva įtemptai dirbo, ji prisiminė viską, ką buvo sakęs žilaplaukis vyriškis, ir pati pridūrė tai, ką suprato slapta nuklausiusi Tailerio ir Betos pokalbį.

– Ar tikrai manai, kad Taileris mylėjo tave labiau nei mane? Jo susidomėjimas tavimi ėmė blėsti, kai paaiškėjo, kad tavo šeima neleis už jo tekėti. Nesuvoki? Suprato, kad neturės „šiltos vietelės"? O, jis geras aktorius. Mažai kas jam prilygtų. Ir tos šnekos, neva išvyksta darbo ieškoti ir grįš pas tave... tik spektaklio dalis. Viskas, ką jam pasakodavai, viskas, apie ką judu kalbėdavotės, būdavo perpasakojama man... kaip labai tu jį myli ir kaip nepaklusi savo šeimai,

kad tik būtum su juo. Tu kvailė, nelaiminga kvailė! Taileris nenorėjo, kad jų išsižadėtum. Norėjo pats ten įkelti koją, įtvirtinti savo teises. Jis troško tavęs ne dėl tavęs pačios. Norėjo, kad tavo šeima jį priimtų išskėstomis rankomis, svajojo būti Vardo plėtros kompanijos dalininku... Ričardo Vardo žentas savo darbu pelnytų palankumą ir vieną gražią dieną perimtų visą kompaniją.

Iš siaubo sustingęs Betos veidas paskatino merginą elgtis dar negailestingiau.

– Tu žinai, kad tai teisybė! Viskas, ką aš sakau, yra teisybė! Taileris Bleklokas pasinaudojo tavimi taip pat, kaip ir manimi.

Neįstengdama tvardyti pykčio, kad Taileris atstūmė ją dėl Elizabetos Vard, kurios grožis, meilumas ir gracija gerokai pranoko josios, ir smarkiai įsijautusi į išgalvotą situaciją Fani nustebo, kad jos veidu rieda tikros ašaros.

– Tu netiki manimi, ar ne? – klausė ji. – Bet tai teisybė! Prisiekiu Dievu, kiekvienas žodis yra teisybė. – Pripuolusi prie židinio mergina nukėlė gėlių vazą. Apvertė ją ant stalo ir padaužė. – Aš tau įrodysiu! – šaukė ji sugraibiusi mažutį blizgantį daikčiuką. – Jis davė man šitą! Liepė pasilaikyti kaip suvenyrą, primenantį senas geras kartu praleistas dienas. – Pakišusi tą daikčiuką Betai po nosimi piktdžiugiškai nusišypsojo, kai ši garsiai aiktelėjo. – Sakė, kad ji buvo tavo... kad tu jos nepasigesi... juk turi tiek daug papuošalų.

Žiūrint į savo segę Betą užliejo įvairūs jausmai. Paskutinįsyk regėjo ją tada, kai juodu su Taileriu mylėjosi. Ją pervėrė toks skausmas, kad vos galėjo kalbėti, bet vis dėlto nenorėjo patikėti tuo, ką sakė mergina.

– Tu pavogei šitą segę, – atkirto. – Aš nežinau, kodėl taip elgiesi, bet daugiau tavęs neklausysiu. – Beta šaltai žengė prie durų.

– Aš jos nepavogiau! – Pasivijo merginos balsas. – Dievas tebūna man teisėjas! Taileris davė man šią segę ir tada mes mylėjomės. Segė dar buvo šilta nuo tavęs! – Fani sekė paskui Betą iki lauko durų. Jos balsas buvo tylus ir virpantis, atrodė, skambėjo labai nuoširdžiai. – Taileris išvyko, – kalbėjo ji, – o aš likau su jo benkartu. Nesitikiu, kad dar kada jį pamatysiu... ir nenoriu. Man nėra ko meluoti. Kodėl turėčiau meluoti? – klausė mirtinai įsižeidusi.

Beta nusileido gatve žemyn. Jos pečiai buvo tiesūs, galva aukštai pakelta, tačiau širdis sugniuždyta. Gatvėje ją pasivijo merginos balsas.

– Jis apmulkino tave, Elizabeta. Manė, kad tu kvailė. Ne tavęs jam reikėjo. Norėjo tavo padėties visuomenėje ir tavo senio pinigų. Laikyk save laiminga, kad neįtaisė tau vaiko.

Drebanti nuo šalčio, vienišesnė nei kada nors Beta ėjo tamsiomis tyliomis gatvėmis. Galvoje aidėjo baisūs merginos žodžiai. Privažiavo Hensomo kabrioletas.

– Kur, panele? – paklausė vežėjas jai įlipus. Vyrukas stebėjosi, kodėl tokia elegantiška jauna panelė išėjo į gatvę tokiu neįprastu laiku.

– Prašom nuvežti mane į artimiausią geležinkelio stotį. – Betos galvoje aidėjo merginos žodžiai: „Mes mylėjomės..." „Nešioju jo benkartą..." „Jis troško tavęs ne dėl tavęs pačios... tik padėties tavo tėvo kompanijoje. Tu kvailė. Tu nelaiminga kvailė!"

Buvo ketvirta valanda, kai traukinys pajudėjo į šiaurę. Netrukus aukšti niūrūs namai ir kaminai išnyko iš akių, užleisdami vietą žalioms banguojančioms pievoms ir čiurlenantiems upeliams. Kraštovaizdį užliejo dienos šviesa. Duslus ratų dundėjimas ramino. Nepaisydama vidinės sumaišties Beta kietai užmigo. Dabar jautėsi geriau, tik liūdino mintys, kurios niekaip nesitraukė... mintys apie tėvą

ir Beną. Mintys apie merginą ir tai, ką ji sakė. Mintys apie Tailerį.

– O Taileri, – pro ašaras sumurmėjo Beta, – jei tik aš tikrai žinočiau!

Daugiau ji niekada negalės būti tikra. Betą kankino baisios abejonės. Iš kur toji mergina tiek daug žinojo? Iš pradžių Beta pamanė, kad ji galėjo slapta klausytis jos pokalbių su Taileriu. Bet neprisiminė, kad juodu būtų kada aptarinėję tokius dalykus jo kambaryje. Žinoma, niekam ne paslaptis, kad jos šeima priešinosi santykiams su Taileriu. Tačiau mergina, regis, žinojo daugiau. Ir kam jai meluoti? Kokia iš to nauda? Be to, akivaizdu, kad ji buvo tikrai nusiminusi. Kuo daugiau Beta galvojo apie tai, ką sakė Fani, tuo labiau tikėjo, kad jos žodžiuose yra tiesos. Širdį sugildė pyktis ir graužatis. Jautėsi apmaudžiai apgauta. O jeigu Taileris iš tiesų ją apkvailino? O jeigu tikrai su ta mergina miegojo? Ar ši melavo sakydama, kad nešioja jo „benkartą"? Bet kam jai meluoti?

Klausimai nesitraukė. Beta atkakliai ginė abejones, bet jos graužė bei reikalavo atsakymo. Kodėl mergina turėtų meluoti? Beta neįstengė rasti jokios priežasties. Ji prisiminė tą vakarą, kai juodu su Taileriu paskutinį kartą šnekėjosi. Ar jis buvo nuoširdus? Žinoma! Bet paskui prisiminė: nors ir kaip meldė, neįtikino mylimojo kartu pasiimti ir ją. Ir tas nuolatinis apgailestavimas, kad jis bus kaltas, jei Beta išsiskirs su šeima. Jai tai irgi buvo skaudu, tačiau niekuomet nesigraužė dėl savo meilės jam. Betai rūpėjo tik viena: kad jie su Taileriu būtų drauge. Kodėl jam taip sunku buvo su tuo susitaikyti? „Neleisk įsisiūbuoti vaizduotei, – priminė sau Beta. – Jis išvardijo tau savo argumentus. Ir jie atrodė pakankamai svarūs. Bet ar mano šeima visuomet buvo teisi?"

Taip mergina ginčijosi pati su savimi, labiausiai už viską pasaulyje norėdama būti tikra, kad Taileris ja nepasinaudojo. Ji iš visų jėgų stengėsi galvoti, kad mergina melavo, bet tos pastangos buvo bevaisės. Žala jau padaryta. Jeigu mergina laukėsi ir tas vaikas buvo Tailerio, tuomet Beta nieku gyvu daugiau nebenori jo matyti. Ta mergina, atrodė, kalbėjo tikrai nuoširdžiai. Beta negalėjo atmesti akivaizdžių įrodymų. *Segė!* Staiga viskas, ką kadaise kalbėjo jai Taileris, pasirodė įtartina. Mintyse Beta iš naujo perkratė tas ypatingas akimirkas, kai jie buvo drauge; nagrinėjo kiekvieną Tailerio žodį. Labiausiai kliuvo tai, kad jis buvo nepalenkiamas, kai nesutiko drauge vežtis Betos. Ar tikrai dėl to, ką sakė? O gal mergina buvo teisi sakydama, kad Taileriui labiau patiko būti Ričardo Vardo žentu negu Betos vyru?

Daug valandų Beta kamavosi ieškodama atsakymų į šiuos klausimus. Ar Taileris tikrai pasiguldė tą merginą į lovą? Toji mintis buvo nepakeliama. Ar jis paliko savo vaisių tai merginai... kaip ir Betai? Ar jis buvo tik laimės medžiotojas ir „moterų numylėtinis"? Kaip mergina gavo segę? Tikrai atrodė, kad Taileris davė jai tą papuošalą. Ką daugiau Beta galėjo manyti? Kodėl jis neparašė nė žodelyčio, kur iškeliavo? Ar nenorėjo, kad Beta žinotų? Mergina buvo sutrikusi. Jautėsi netikra, išsigandusi, išsekusi. Ji vis dar mylėjo Tailerį. Visuomet jį mylėjo. Bet dabar suabejojo, ar dar kada nors jį pamatys. O jei taip, ar ta meilė nepavirs neapykanta? Betos protas liepė tikėti mergina. Bet širdis kalbėjo priešingai. Viskas, ką Beta žinojo šią akimirką, buvo tai, kad negali atleisti Taileriui. Jis privalėjo likti arba pasiimti ją kartu. Bet... segė! Ji ir kėlė didžiausias abejones.

Beta iškeliavo turėdama svajonę praleisti likusį gyvenimą su vyru, kurį mylėjo. Dabar toji svajonė buvo suteršta,

ir mergina tetroško nukeliauti kuo toliau nuo Londono. Namiškiai jos išsižadėjo, Taileris ją paliko – galbūt ir į gera. Beta kažkaip turėjo atkurti savo gyvenimą. Dėl savo dar negimusio kūdikio privalo palikti praeitį už nugaros ir viską pradėti iš naujo. Bus sunku. Brangusis Dieve, kaip bus sunku! Bet ji sveika ir stipri, be to, turi truputį pinigų. Kad ir kokių kliūčių pasitaikys gyvenime, sutiks jas pakelta galva. Kadangi niekuomet nebuvo šiaurėje, Beta nežinojo, ko tikėtis. Neturėjo draugų ir buvo truputį išsigandusi, bet širdyje jautėsi stipri, ryžtinga ir giliai bei tvirtai tikėjo Viešpačiu. Dabar Beta rėmėsi Juo. Užmerkusi akis širdyje kartojo maldą: „Aš žinau, kad nusidėjau ir turėčiau būti nubausta, bet prašau tavo atleidimo, Viešpatie. Padėk man. Prašau... padėk man". Paprastutė malda, sklindanti iš širdies gelmių. Bet kažkodėl pasirodė, kad baimė sumažėjo. Ir ateitis nebeatrodė tokia niūri.

Buvo beveik vidudienis, kai pavargusi po ilgos kelionės ir tokia alkana, kad net pilvas gurgė, Beta išlipo iš traukinio Blekberno stotyje. Tvirtu žingsniu perėjo stotį. Netoliese pamatė arbatinę, bet nors iš bado, atrodė, vinį galėtų praryti, vien nuo minties apie valgį ėmė pykinti. Aplinkui triukšmas ir bruzdesys; nešikai lakstė pirmyn atgal, keleiviai įeidavo ir išeidavo, traukiniai švilpė ir ūkė, o po didžiule stoties fasado arka maža mergaitė ir moteris beveik kiekvieno praeivio prašė nupirkti iš jų gėlių. Suprasdama, kad jai reikia ne gėlių, o respektabilaus pensiono pavadinimo bei adreso, Beta pasuko pas stoties viršininką. Jei kas nors pažinojo šį kraštą, tai tik jis. Blekbernas jai svetimas, bet tai buvo šiaurė... o mergina prisiminė, kaip Taileris sakė: „Važiuosiu į šiaurę... ar į Sautamptoną". Blekbernas atrodė industrinis miestelis, todėl nebloga vieta naujai pradžiai.

Staiga Betai prieš akis iškilo tėvo veidas, ir ją prislėgė skaudus liūdesys. Tėvas atstūmė ją kaip ir Benas. Mergina ginė tuos vaizdus iš savo galvos melsdama, kad tėvas nebūtų miręs, paskui paspartino žingsnius. Lagaminėlis svėrė ranką, visus kaulus maudė. Ryto oras buvo drėgnas, darganotas ir po švelnesnio pietų klimato žvarbus bei gildantis.

Išėjusi iš stoties Beta žvilgtelėjo į adresą, kurį davė stoties viršininkas. Paskui sulankstė popierėlį ir įsidėjo į kišenę. Kiek padelsusi, kad atgautų jėgas, nužvelgė atvirą aikštę, girgždančius vežimus, žmones, besirūpinančius savo reikalais, šiurkščiaveidžius vyrus trumpais švarkeliais ir plokščiomis kepurėmis arba rimtais švarkais bei cilindrais, moteris tamsiomis skaromis su kutais, vaikus, bėgančius šalia jų, kitas moteris – iškilnesnes, plačiakraštėmis skrybėlėmis su plunksnomis bei grindinį šluojančiais drabužiais. Staiga stebimas vaizdas ėmė blankti. Išsigandusi, kad nenualptų, Beta pasidėjo ant žemės lagaminėlį ir atsirėmusi į didžiulę arką stengėsi atgauti stiprybę.

„Privalai eiti toliau, Beta. Tik ne čia, priešais visus tuos žmones", – šnabždėjo sau. Tas išgąstingas šnabždesys atrodė keistas ir tolimas jos ausiai. Pakėlusi veidą į dangų mergina klaidžiojo akimis po apylinkę... aukšti grakštūs bažnyčios bokšteliai ir daugybė medvilnės fabrikų kaminų. Beta nervingai svarstė, ką šis miestas galėtų jai duoti. Viena buvo aišku. Ji turi išmesti Tailerį iš galvos ir iš savo gyvenimo. Gal kada nors ateityje jų keliai vėl susikryžiuos? Ligi tol Beta neturi galvoti apie jį nei labai blogai, nei labai gerai. Tik tos abejonės... Jeigu Taileris norėjo Betos, tuomet jo rūpestis – ją susirasti. Tik tada Beta būtų tikra, kad mylimajam rūpi ji, o ne patogus gyvenimas, kurį galėjo suteikti jos šeimos turtai... Jeigu Taileris tikrai ją mylėtų, apverstų dangų ir žemę, kad tik surastų.

– Gal viržį dėl sėkmės, panele? – tylus balsas išgąsdino Betą. Pažvelgusi žemyn pamatė porą plačiai išplėstų mėlynų akių.

– Prieikite, pasižiūrėkite, – nevalyva smulkaus veidelio mergaitė tiesė sausų viržių šakelę. – Ji kvepia, – pasakė šypsodamasi. Šypsena nušvietė netikėtai malonų veidą. – Gražu, ar ne? – klausė mergaitė. – Tik pusė penso.

– Ką gi, labai normali kaina. – Beta negalėjo nenusišypsoti, nes mergaitės šypsena buvo kažkokia užkrečianti. Tačiau kiek padelsė, kol sumetė, kuriam laikui turės užtekti pinigų, kol susiras darbą. Mergaitė ištiesė žiedelį ir atkišo kitą ranką – pinigėliui.

– Sakai, pusė penso? – Subtilus viržio kvapas pažadino Betos jausmus. Iš švarko kišenės ji išsitraukė piniginę. Staiga mergaitės veidelis tarsi virto taškeliu tolimame horizonte, o laiba figūrėlė ėmė siūbuoti į šalis. Žemė kilo ir leidosi kartu su Beta. Iš tamsios siūruojančios tuštumos ją pasiekė mergaitės balsas:

– Ei! Ar gerai jaučiatės, ponia?

Tai buvo paskutiniai žodžiai, kuriuos Beta išgirdo. Ji nualpo ir susmuko ant žemės.

Tilė Muliver užlipo puikaus Berklio gatvės namo laiptais. Tada įėjo į svetainę, kur kambarinė atnešė jai padėklą su sidabriniu arbatos servizu, dviem porceliano puodeliais su lėkštutėmis bei lėkšte gardžių sumuštinių su kumpiu.

– Ačiū, – padėkojo Tilė ir palaukė, kol išeis kambarinė. Pasisukusi nusišypsojo moteriai, sėdinčiai pliušiniame krėsle aukšta atkalte. Ji buvo maždaug keturiasdešimties metų, gražių, subtilių veido bruožų, blizgančiais juodais plaukais ir nepaprastai liauna. Kai atsiliepė į panelės Muliver šypseną, išraiškingose tamsiose akyse žybtelėjo kibirkštėlės. Kurį laiką

abi moterys tylėjo, tačiau tarp jų buvo justi kažkoks ypatingas ryšys, savitarpio supratimas; tokia stipri meilė, kuri įstengė ištverti daug gniuždančių metų.

Atsisakiusi jai pasiūlytos arbatos moteris palinko krėsle. Akys įdėmiai žvelgė į lankytoją, o rankos nervingai gniaužėsi. Ji skausmingu balsu paklausė:

– Ar jis gyvens, Tile? Tai viskas, ką noriu sužinoti. Ar Ričardas gyvens?

– Taip, Elizabeta. – Panelė Muliver linktelėjo, veidą užliejo šilta šypsena. – Jis gyvens. Daktaras sako, kad Ričardas privalo žvelgti į viską paprasčiau. Bet jis dar turi daug jėgų, ir jie mano, kad ištvers.

– Ačiū Dievui! – virpančiu balsu sušnabždėjo Elizabeta. Tamsios akys sudrėko, ji akivaizdžiai atsipalaidavo. Mintimis nuskriejusi į prabėgusius metus, kurie suteikė ir sielvarto, ir džiaugsmo, kurį laiką nematė, kad antroji moteris ją stebi ir laukia nekantraus klausimo.

– O Beta?.. Kaip Beta?

Panelė Muliver papurtė galvą.

– Ji nebegrįžo. Tačiau ją ir vėl būtų išvarę. Visi pakankamai aiškiai pasakė, kad Beta nepageidaujama.

– Net Ričardas?

– Kai Estera pasakė, kad dukra nešioja Tailerio Blekloko kūdikį, jam tai buvo baisus sukrėtimas. Nebūkite Ričardui pernelyg griežta. Kai jis pasveiks, žinau, gailėsis, kad taip pasielgė.

– Kaip manai, ar turėčiau įsikišti?

– Ne. Betos būdas tvirtas ir tiesus. Ji susitvarkys.

– Kur ji eis?

– Pas jį... vyrą, kurį myli. Jis pasirūpins Beta.

– Aš neteisingai su ja pasielgiau. Visus tuos metus ją skriaudžiau.

– Ne! Negalima taip galvoti. Tai, kas nutiko, buvo jums primesta. Jūs dėl to nekalta. – Panelė Muliver žvelgė į šią moterį – tokią išbalusią ir subtilią, kamuojamą kaltės bei graužaties. Visas jos gyvenimas buvo susietas su praeitimi, su dukra Beta ir jos tėvu, kurį taip seniai mylėjo. Tilė palinko prie jos.

– Galbūt laikas man atsisakyti vietos Vardų namuose... laikas mums išvykti iš šio rajono?

– O, meldžiu, nekalbėk taip. – Moters balsas skambėjo išgąstingai. Tamsios akys maldavo. – Aš negaliu būti pernelyg toli nuo jo... nuo jos. Tu juk žinai. – Moteris išsitiesė, akys įsmigo į Tilę, lūpos drebėjo iš susijaudinimo. – Man reikia, kad tu būtum mano akys ir ausys. Prašau... neatsakyk man šito.

Kurį laiką buvo tylu. Paskui:

– Nesijaudink. Aš tavęs neapvilsiu. – Tilė priėjo ir atsistojo šalia draugės. Paskui pasilenkė pabučiuoti jos tiesių plonų plaukų. – Ar nenori, kad pasekčiau Betą ir jos žmogų? – Tilė turbūt niekuomet nepamirš, kiek yra skolinga šiai moteriai.

– Ne. Jei tu sakai, kad Taileris ja pasirūpins, aš tuo tikiu. Mano širdis labiau džiaugsis, kai Betos tėvas, pasijutęs geriau, puls jos ieškoti.

– Tuomet mes dėl to pasimelsime, ar ne?

– Ir kad Ričardas greitai pasveiktų. – Tamsios akys šypsojosi, ir visas veidas nušvito švelniu grožiu. – Niekuomet nepamiršiu, ką dėl manęs padarei, – kimiai sušnabždėjo moteris.

– Ššš. Juk žinai, kad dėl tavęs viską padaryčiau, – pasigirdo švelnus atsakymas. Krėsle sėdinti moteris užsimerkė, ir panelė Muliver ramiai išėjo, grįžo į Vardų namus prie savo pareigų.

Netrukus padėklo grįžusi kambarinė nustebo, kad viešnia jau išėjusi. Jos šeimininkė buvo užmigusi krėsle, tačiau pro miegus neramiai vis kartojo tą patį vardą:

– Ričardai... Ričardai!

Kiek skausmo balse! Kiek sielvarto!

– Tss, viskas gerai, ponia, – sušnabždėjo kambarinė ir pritūpė apkloti pledu moters kojų. Kai ilgi laibi pirštai palietė veidą, ji krūptelėjo.

– Beta... ar tu kada nors man atleisi? – Pakėlusi galvą kambarinė pamatė, jog šeimininkė dar nepabudusi. Bet ji darėsi vis neramesnė, veidu sruvo ašaros. Galvodama, kad iš bibliotekos reikia pakviesti slaugę, kambarinė pajuto, kaip ją tvirtai ir ryžtingai apkabino.

– Viskas gerai... pailsėkite, – sušnabždėjo kambarinė. – Beta jums atleis. Žinau, kad atleis. – Pirštai atsigniaužė, ir šeimininkės veidą užplūdo ramybė. – Štai taip. Ramiai miegokite, – išeidama pasakė kambarinė. Jai buvo įdomu, kas ta „Beta“ ir kas tas „Ričardas“. Ir kodėl tuodu kelia tiek skausmo jos šeimininkei.

KETVIRTAS SKYRIUS

– Kur tave velnias nešioja? – Svetainėje prie židinio stovėjo Estera Vard, ranka vis tampydama varpelį. Veido išraiška buvo labai nekantri. Įsmeigusi mažas it karoliukai akutes į panelę Muliver ji kandžiu balsu tarė:

– Stovėjau čia visas penkias minutes... Sakau tau, penkias minutes!

Piktai numetusi varpelį Estera nužingsniavo per kambarį prie aukšto tvirto krėslo, kuriame į atkaltę atremta galva bei apklotomis kojomis sėdėjo Ričardas. Nors buvo užsimerkęs, jis nemiegojo.

– Čia vėsu, – šiurkščiai pasakė Estera tarnaitei. – Kiek tau kartų sakiau, kad šeimininkui reikia šilumos?

Tarsi ieškodama paramos, ji pažvelgė į savo vyrą. Bet šis niekaip nereagavo, tad Estera greitai grįžo prie tarnaitės.

– Nagi! Nestovėk čia drebėdama, moterie, – užriko ji. – Įdėk anglių į židinį.

– Prašau atleisti, ponia. – Panelė Muliver nuskubėjo atlikti užduoties. – Tiesiog, kai paskambinote, traukiau iš krosnies padėklą su duona, tad turėjau pasikeisti prijuostę.

– Aha.

Kurstydama ugnį ir manydama, kad oras kambaryje negeras ir tvankus, panelė Muliver paklausė, gal galėtų praverti langą.

– Padarysi, kas liepta. Ir ne daugiau, – išgirdo atsakymą.

– Labai gerai, ponia. Ar tai bus viskas?

Smalsiai tyrinėdama tarnaitę Estera kiek padelsė. Paskui pasakė:

– Ne. Eik prie savo darbų. – Kai moteris jau buvo beišeinanti, ramiai pridūrė: – Ar mano sūnus namuose?

– Ne, ponia. Bent aš jo nemačiau. Ar norėtumėte, kad paieškočiau jo kambaryje?

Tarnaitė puikiai žinojo, kad Benas tai pareina, tai išeina bet kuriuo paros metu; ne kartą jis buvo nusigėręs iki žemės graibymo; kartais jį atlydėdavo kokia nors gatvės moteris. Po tėvo priepuolio ir Betos išvarymo iš namų jaunuolis vis labiau smuko, bet motina užglaistydavo visus jo nusižengimus.

– Ne. Nereikia. – Estera negalėjo pakęsti, kad ši kukli moteris mato jos sūnaus smukimą. Kai durys trinktelėjo, ji nepaprastai pavargusi atsiduso ir nuėjusi prie lango įsižiūrėjo į sausio peizažą. Jau dvi dienos kaip nesiliovė snigę. Sniegas vis krito, užklojo viską storu baltu sluoksniu, kuris akino ir liejosi su horizontu. Ir nebegalėjai atskirti, kur baigiasi žemė, kur prasideda dangus. Sekmadienį, aštuntą valandą, Bedfordo aikštė buvo tyli kaip paprastai. Pravažiavo vienišas vežimas, arklys kanopomis tyliai tapnojo sniegą. Vežėjas sėdėjo aukštai ant pasostės – plokščia kepurė užtraukta ant ausų, o šaliką apsimuturiavęs taip, kad jis dengė pusę veido. Buvo matyti tik akys, nuo šalčio virtusios dviem plyšeliais. Medžiai aplink aikštę atrodė lyg sidabriniai vaiduokliai, jų šakas buvo nusvarinęs šis nesiliaujantis sniegas.

Nusisukusi Estera visą kaltę dėl savo keistos nuotaikos suvertė bjauriam žvarbiam orui.

– Nejau tai niekuomet nesibaigs? – suniurnėjo ji. Mintys kaip visada sukosi apie vėjavaikį sūnų. Paskutinį kartą regėjo jį vakar vakare išeinantį iš namų. Kai paprašė sugrįžti anksčiau, kad galėtų pasikalbėti, Benas atšovė:

– Mums nėra apie ką kalbėti, mama.

Tačiau prispaustas pažadėjo vidurnaktį būti namie. Tikėdamasi, kad šįkart jis tesės duotą žodį, Estera laukė svetainėje, vis prieidama prie lango jau nežinia kelintą kartą. Ji stebėjo kiekvieną pravažiuojantį kabrioletą, šokdavo nuo kėdės pasigirdus menkiausiam garsui manydama: gal prie durų stovi Benas? Vidurnaktis atėjo ir praėjo. Senelio laikrodis mušė kas pusvalandį, jau buvo pusė trijų. Kai išmušė trečią, Estera pabudo iš nepatogaus snaudulio. Smarkiai susirūpinusi nuskubėjo laiptais į viršų pažiūrėti, gal Benas bus grįžęs ir nuėjęs tiesiai į savo kambarį. Lova atrodė nejudinta. Tuomet pikta, nusiminusi ir beviltiškai sunerimusi Estera Vard nuėjo gulti. Ričardui susirgus, ji patikėjo didesnę atsakomybę Benui. Dabar atrodė, kad bus padariusi didelę klaidą: tik šią savaitę suvokė, kad dėl sūnaus kaltės iškilo rimtas pavojus labai svarbiam sandoriui.

– Žinau, kaip tu nerimauji, Estera, bet negerai, kad viską išlieji ant panelės Muliver.

Ričardas Vardas sujudėjo kėdėje, jo švelnios riešutų rudumo akys ramiai žvelgė į žmoną. Jis girdėjo pokalbį su Tile Muliver ir nors seniai buvo išmokęs nesikišti, visos simpatijos buvo tarnaitės pusėje. Ta moteris buvo gera ir švelni. Ričardą Vardą tikrai dažnai pralinksmindavo jos šilta maloni šypsena.

– Ričardai! – Tylus vyro balsas išgąsdino Esterą. Ji iškart pasirengė gintis. Poniai Vard teko daug iškentėti, kad apsaugotų Ričardą ir jis nesužinotų apie nenuspėjamą Beno elgesį bei nuostolius kompanijoje. Kai ėjo per kambarį, jos

veidas išdavė baimę. – Ką turi galvoje? Kodėl turėčiau nerimauti? – paklausė prisiversdama nusišypsoti. Nepaisant visų nesutarimų, Ričardo Vardo verslas klestėjo. Mintis, kad sūnus tą verslą nusmukdys, jį tikrai pribaigtų.

Jeigu kalta būtų Beta, tučtuojau viską pasakytų vyrui, bet niekuomet savo noru nepasmerktų sūnaus.

– Turiu galvoje, kad tu, Estera, nuolat dėl manęs nerimauji. Nėra ko. Pamatysi, viskas bus gerai. Netrukus atsistosiu ant kojų ir perimsiu vairą. Tad pasistenk savo blogos nuotaikos neišlieti ant vargšės panelės Muliver. Manau, jai ir taip rūpesčių pakanka.

Kai Estera priėjo prie Ričardo, jis nusišypsojo, bet žvilgsnis buvo šaltas.

– Taip, žinoma, aš nerimauju dėl tavęs, – pritarė Estera. Ji vos pajėgė nuslėpti, kaip jai palengvėjo. O, kad Ričardas žinotų, kad ji kur kas labiau nerimauja dėl Beno nei dėl jo. – Niekas nesidžiaugs labiau už mane, kai tu vėl perimsi vairą, – tuoj pat pridūrė.

– Nesąmonė, Estera. Kompanija gerose rankose – tavo ir Beno. Aš niekuomet neapgaudinėjau savęs, kad esu nepakeičiamas.

Kas jau kas, o Ričardas Vardas labai gerai žinojo, kad yra stumdomas žmonos. Tai nebuvo verslas, kurį būtų labai mėgęs, bet ir neatrodė lengva ką nors pakeisti. Metams bėgant Ričardas Vardas turėjo su tuo susitaikyti. Ir kartais netgi su džiaugsmu.

– Nenoriu, kad šitaip kalbėtum, – perspėjo Estera. Ji taip pat per pastaruosius mėnesius šio to pasimokė... Aktyvus ponios Vard dalyvavimas kompanijoje Ričardo Vardo verslo kolegoms nebuvo paslaptis, net banko vadybininkas tai žinojo. Bet kai vyrą ištiko smūgis ir Estera perėmė vadovavimą, durys prieš ją po truputį ėmė užsidaryti. Ji buvo mo-

teris vyrų pasaulyje. Ir nors šie buvo pasirengę tai toleruoti, kol Ričardas Vardas vadovavo kompanijai, dabar, prireikus tiesiogiai tartis su jo žmona, viskas pasirodė kitaip. Apimta nevilties, tačiau ne be tam tikros puikybės, Estera išstūmė į avansceną Beną. Dabar aišku, kad jis nėra tam subrendęs ir pakankamai atsakingas.

Šis eksperimentas buvo nelaiminga klaida, kuri grėsė sunaikinti visa, ką Ričardas sukūrė sunkiu darbu. Pasijutusi pažeidžiama Estera siekė vyro rankos. Retas ir impulsyvus šiltų kūnų susilietimas abudu sukrėtė. Kai nustebęs ir sutrikęs Ričardas pažvelgė į žmoną, ši ramiai tarė:

– Noriu tau kai ką pasakyti, Ričardai. Niekas negali pakeisti tavęs kaip Vardo plėtros kompanijos vadovo. – Ji ilgai žvelgė į jį. Paskui nusigręžė staiga išsigandusi, kad veidas neišduotų tiesos, ir vyras neįtartų, kas slypi už šių žodžių.

Taip ir buvo. Ričardas Vardas paklausė:

– Juk viskas gerai, tiesa?

– Žinoma, – atsitraukdama atsakė Estera. – Viskas puiku. – Širdyje keikdama save už tą silpnumo akimirką, kai turbūt sukėlė vyro įtarimus, moteris greitai nuėjo prie durų. – Aš tave varginu, – atsigręžusi šyptelėjo. – Eisiu pažiūrėti, ką veikia ta netikusi slaugė.

– Estera! – Ričardo balsas buvo šaižus iš skausmo.

– Ką? – Ji sustingo. Ranka nenustygo ant durų rankenos, žvilgsnis slėpė susierzinimą. – Kas dar?

Regis, niekad nesulauks jo atsakymo. Paskui jis beveik pašnabždomis paklausė:

– Ar jokių žinių... iš Betos? – Ričardas pastebėjo, kaip Estera pasišiaušė. Jo atminty iškilo tos nakties prisiminimai, ir skausmas tapo nepakeliamas. Dar ir dabar negalėjo širdyje atleisti dukrai, kurią taip idealizavo ir kuri nešioja vieno jų darbininko vaiką. Tai vyksta iš naujo, *visai kaip anks-*

čiau. Ne pirmąsyk Ričardas svarstė, ar tai atsiųsta jam kaip bausmė.

– Atleisk, – sumurmėjo jis. Nudelbęs akis į grindis sąmoningai stūmė Betos prisiminimą iš savo atminties.

– Ne! – Estera pasisuko atidaryti durų, jos veidas suakmenėjo. – Aš apie ją nieko negirdėjau. Net jei išgirsčiau, nepageidaučiau jos šiuose namuose. Daugiau niekuomet. Kol aš čia šeimininkė. – Esteros balsas skambėjo grėsmingai. – Tu supranti, kodėl nebegalėčiau priimti jos atgal, ar ne?

Ričardas atsakė lėtai linktelėdamas. Bet į žmoną nežiūrėjo. Jis suprato. O, žinoma, pernelyg gerai suprato.

– Tuomet nebekalbėkime. – Žvelgdama į panarintą vyro galvą Estera viską prisiminė. Jos širdyje turėtų būti bent kruopelytė užuojautos Ričardui. Juk jis visus tuos metus kentėjo, o ji pati tą kančią nirčiai pratęsė – kuo ilgiau. – Elizabeta parodė savo tikrąjį veidą ir dėl manęs ji gali supūti pragare. – Esteros balsas priminė metalo trynimąsi į metalą garsą.

Ričardas žinojo, kad ji laukia. Laukia, kad ištartų žodžius, bet jis jų taip ir neištarė. Tylėjo. Netgi išgirdęs duris trinktelint, vyras kurį laiką nepakėlė akių. Paskui užsimerkė stengdamasis užgniaužti ašaras.

– Negaliu tau atleisti, Beta... – sumurmėjo sugniužęs. – Visus tuos metus... galiausiai tu įskridai tiesiai jai į rankas. Dieve, padėk man, bet aš negaliu tau atleisti.

Po savaitės, šaltą žvarbią sausio popietę, Taileris Bleklokas atsitraukė nuo savo darbo, nusišluostė nuo kaktos prakaitą ir pasuko statybinės miško medžiagos įmonės link, kur būrelis vyrų jau laukė pasiimti atlyginimų. Žengdamas nelygia žeme, per kurią greitai bus nutiesta geležinkelio linija, skaudžiai pajuto žiauraus sumušimo pasekmes. Gilus

randas nuo pat smilkinio iki smakro laikui bėgant išsilygins, kaip ir kitas – ant kūno. Taip jam sakė gydytojai. Tačiau dėl dešinės kojos lūžių, nepaisant gydymo, Taileris kentė skausmus. Jis liko šlubas, ir šią naštą teks nešti visą gyvenimą.

– Sakau tau, man visai negaila šičia pabaigti! – Milžinas prižiūrėtojas užsimetė kirtiklį ant peties ir nusipurtė. – Mes su seniu niekuomet nebuvome susitikę akis į akį. Ateis diena, kai jis mane atleis. Nesvarbu. Darbą aš susirasiu. Gatvėje dar niekada neteko gyventi, – šnekėjo prižiūrėtojas žingsniuodamas šalia Tailerio. – Man negaila, kad savaitės pabaiga. Gerklė perdžiūvo it dykumoje.

– Eik jau, Pikertonai! – už nugarų suriko vaikinas plačia krūtine. – Tau galvoj visai ne „šaltis" ir „troškulys"... tave traukia išsidažiusios kekšelės plačiai praskėstomis kojomis.

– Čia tai teisybė, – šaukė kitas, – bet nepamiršk, kad tos nenaudėlės atgniaužusios kumščius laukia, kol pavyks tave apiplėšti, išvilioti kiekvieną tavo uždirbtą pensą.

– Galbūt. Bet, manau, verta, – juokėsi milžinas prižiūrėtojas, žaismingai stumtelėdamas Tailerį ir jį paragindamas: – Eime su manimi! Kodėl gi ne? Tos telyčaitės viena per kitą virs į lovą pas tokį gražuolį nenaudėlį kaip tu.

Per du mėnesius, kuriuos Taileris Bleklokas dirbo jo sklype, Ebis Pikertonas pamėgo vaikiną. Nors vargino koja, Taileris pasirodė esąs stiprus ir sąžiningas darbininkas. Ramus bei rimtas elgesys rodė, kad jis yra vienišius.

Žvilgtelėjęs į bendradarbį Taileris papurtė galvą ir tvirtai, draugiškai tarė:

– Dėkui, bet ne. – Jo tamsios akys šypsojosi, bet žvilgsnis buvo įtemptas. – Mano alga jau suskaičiuota. – Vaikinas nusijuokė, žemas sodrus juokas įtikino prižiūrėtoją. – Be abejonės, tu sugebėsi puikiai palinksminti merguželes.

Milžinas prižiūrėtojas irgi nusijuokė taip, lyg žemė drebėtų.

– Žinoma, palinksminsiu! Kokia prasmė uždirbti pinigus, jei negali jų truputį praūžti? – paklausė jis.

– Lengva suprasti, kad namie neturi žmonos! – atsklido šūksnis iš už nugarų. – Kitaip tavo paties smegenys būtų „truputį praūžtos".

Pasigirdo klegesys ir juokas, vėliau virtęs kvatojimu, nes prižiūrėtojas atšovė:

– O, turėjau žmoną! Nemanykite, kad nesu kentėjęs kaip jūs. Bet nenaudėlė turėjo liežuvį it bizūnas ir pernelyg mėgo kitiems rodyti savo užpakalį, tad perleidau ją savo geriausiam draugui. Tas vargšas nelaimėlis ją įsižiūrėjo! Lažinuosi, kad mano savaitės algą jis išleidžia per dieną... jeigu jau seniai nedėjo į kojas. Štai kaip.

Po kokio pusvalandžio vyrai išsiskirstė, kiekvienas savaip pasidžiaugti lauktu savaitgaliu.

– Ar tikrai neisi drauge? – dar kartą paklausė milžinas prižiūrėtojas. Kai Taileris mandagiai papurtė galvą, draugužis gūžtelėjo pečiais, nusiėmė kepurę ir įsikišo į kišenę. Paskui spjaudė į delną ir braukė šiurkščius plaukus, kol visos sruogos prigludo prie galvos taip, kad atrodė kaip antra kepurė.

– Daryk, kaip nori, – tarė jis. – Nors nepajėgiu suprasti, kodėl turėtum taupyti kiekvieną pensą it koks šykštuolis. – Vyriškis seniai smalsavo apie Tailerį. Dabar nužvelgė jį nuo galvos iki kojų ir paklausė: – Ta nelemta tavo koja... kaip ją susižalojai?

Išmokęs vengti tokių klausimų Taileris atsakė:

– Tai ilga istorija.

– Keistas tu žmogus, – pasakė prižiūrėtojas, tiriamu žvilgsniu perbėgęs randą ant Tailerio veido. – Kad ir kokia

nelaimė būtų nutikusi, turi kažkokių labai bjaurių priešų. – Jis tikėjosi atsakymo. Tačiau sulaukęs tik kreivo šypsnio nusijuokė ir linktelėjo galva. – Gerai, labai jau aš smalsauju. Nereikėtų kišti nosies ne į savo reikalus. – Paskui rimtu balsu pridūrė: – Tu man patinki, Bleklokai. Turi galvą ant pečių ir nebijai sunkaus darbo. – Prižiūrėtojas nutilo, ieškodamas tinkamų žodžių prikando viršutinę lūpą. Tada tarė Taileriui: – Jei nori, pasakyk, kad tai ne mano reikalas. Ir būsi teisus. Aš to neneigiu. Bet norėčiau, kad žinotum... na, jeigu jie tokie niekšai, kad tave sužalojo...

Supratęs, kad Pikertonas siūlosi padėti, Taileris greitai patikino:

– Jeigu nutiktų kas nors panašaus, mane palaikydamas tikrai šauniai pasielgtum. Bet viskas jau seniai baigta. Nelaimingas atsitikimas užmirštas.

Tomis savaitėmis, kai Taileriui buvo labai sunku, mintis apie kerštą varė jį iš proto. Vis iškildavo ta naktis, kai tamsoje jį užpuolė chuliganai. Taileris įtarė, kad Florencija Bol užsiundė tuos du nuomininkus, bet nebuvo visiškai tikras. Užpuolikų veidus slėpė prietema, be to, jie nepratarė nė žodžio, kad jis galėtų atpažinti balsus. Ten galėjo būti ir kokie gatvėmis šlitinėjantys bei aukos ieškantys plėšikai. Net jeigu jie dienos šviesoje praeitų pro Tailerį neslėpdami veidų, jis nepažintų. Prisiminė tik tamsą, sėlinimą, žiaurų užpuolimą ir beviltiškas grumtynes stengiantis apsiginti. Už viso to slypėjo tik skausmas, bukas, deginantis skausmas, kurį jautė dar daug savaičių. Vien Betos prisiminimas ir meilė jai apmaldė keršto troškimą. Netrukus Taileris nebegalėjo galvoti apie nieką daugiau, tik apie Betą. Troškimas su ja susitikti it liepsna degė ir dieną, ir naktį.

Sulaužytas bei sužalotas Taileris kamavosi manydamas, kad visi ateities planai žlugo. Daktarai perspėjo, kad gali

likti luošas visą gyvenimą. Ką dabar galėjo pasiūlyti Betai? Kiek liko vilties gyventi drauge?

Ilgą laiką Taileris kaip valkata bastėsi Londono gatvėmis; ėjo iš vienos vietos į kitą ieškodamas darbo – bet kokio, kad gautų padorų atlyginimą ir susigrąžintų savigarbą. Bet į jį pažvelgę žmonės išvysdavo tik bejėgį sužlugdytą žmogų randuotu veidu, luošį, iš kurio mažai tebūtų naudos.

– Atleiskite, – sakė jie purtydami galvas ir raukydamiesi. – Mes neturime jums darbo.

Ir Taileris eidavo toliau, dienelę padirbėdamas vienur, kelias valandas kitur, gyvendamas iš rankos į burną bei glausdamasis pasibaisėtinuose rūsiuose. Kasdien, kiekvieną minutę, turėjo slopinti desperatišką troškimą pamatyti Betą. To padaryti neleido gėda ir išdidumas. Bet svarbiausia: Taileris atsisakė to dėl jos. Kaip galėjo tikėtis, kad Beta ištvers tai, kas jų laukė? Nebūtų to nė prašęs. Bet mylėjo ją labiau už patį gyvenimą. Jie vėl bus kartu, Taileris tuo neabejojo. Tik pirma reikėjo daug nuveikti. Šiaip ar taip, Beta mano, kad jis šiaurėje. Tegu ir toliau taip mano, kol pasveiks ir galės ja pasirūpinti. Ir neis pas ją tuščiomis...

Prieš du mėnesius Taileris sužinojo, kad geležinkelio vadovai ieško prižiūrėtojų tiesti naujai linijai iš Londono į besiplečiančius priemiesčius. Viršininkas nežiūrėjo nei į randą veide, nei į keistą eiseną. Jis įsidėmėjo Tailerio ūgį... plačius pečius, stiprias rankas ir tvirtą sprandą.

– Ar galėtum pradėti dabar? – paklausė.

Po valandos Taileris pradėjo dirbti. Kol neužklupo naktis, susirado ir išsinuomojo kambarį padoriame pensione miesto pakraštyje. Neprabėgo nė savaitė, ir jis įrodė, kad yra vertas kiekvieno mokamo šilingo. Po kelių savaičių įsigijo padorių drabužių, eilutę ir atidėjo nedidukę sumelę.

Taileris turėjo siuto taupyti kiekvieną fartingą, taupyti ir taupyti, kol susidarys nemaža suma. Jau anksčiau patyrė, kad pinigai yra didelė jėga. Jie gali atverti duris, pro kurias niekad neįeis joks varguolis. Labiau nei bet kas pinigai galėjo vyrui suteikti galimybę vesti mylimą moterį bei padovanoti gyvenimą, kurio ji verta. Beta buvo jo varomoji jėga. Ji viena buvo akstinas gyventi. Kiekvieną miego ir budrumo akimirką, kiekvieną minutę, valandą, dieną, savaitę ir mėnesį Beta jį palaikė. Ji degė Tailerio viduje lyg šilta švytinti šviesa. Ji buvo jo gyvenimas. Jo meilė. Viskas, ką darė, buvo dėl jos. Taileris nežinojo, kiek tai truks, ar Beta atleis, kad jis dingo. Bet širdyje žinojo, jog ateis diena, kai laikys ją savo glėbyje. Ligi tol iškentėtos ilgos skausmingos dienos gal atrodys kaip ištisas gyvenimas, bet kai pagaliau turės Betą, jos bus menka kaina už tą laimę.

– Tu nepamirši mūsų reikalo? – Milžino prižiūrėtojo balsas įsibrovė į Tailerio mintis. – Rytoj naktį, tarp devintos ir dešimtos. Jis visuomet ten, nekantrauja išsiskirti su savo pinigais prie lošimų stalo. Prakeiktas kvailys! Aš už savo pinigus bent jau gausiu porą šiltų glamonėjančių rankų ir naktį, kurios nepamiršiu. Ką gi, kiekvienam savo.

– Tu esi tikras, kad jis ištesės, ką žada, ir kad jam reikia mūrijančių vyrukų?

– Sakau tau! Jis vienas šauniausių samdytojų dokuose. Jei kas gali mus tinkamai įvertinti, tai tik jis. Be to, jau sakiau, kad dokuose galima užkalti gražaus pinigo. Tiek, kad šis užmokestis atrodys niekai. – Prižiūrėtojas iškėlė kumštį ir storais, nuo darbo sugrubusiais pirštais sugniaužė mažą voką. – Juk to nori, ar ne, Bleklokai? Daugiau pinigų atidėti, kad ir kuriems galams. – Tada padelsė svarstydamas, ar šis tylenis galėtų atverti jam širdį. Greitai gūžtelėjęs pečiais pridūrė: – Gerai, drauguži. Pagaliau tai tavo reikalas. Bet

lik salėje ir laikykis atokiau nuo slaptojo skyriaus. Taip! Tie nenaudėliai privers tave pralošti pinigus, nė nespėsi mirktelėti. – Jis draugiškai patapšnojo Taileriui per petį ir nueidamas dar kartą priminė: – Pagalvok, Bleklokai... dokai, ryt vakare, tarp devintos ir dešimtos, – ir nužingsniavo. Taileris leidosi traukinio, vežančio į Beitersį, link. Ten buvo jo kuklus nuomojamas butukas.

Tą patį vakarą, lygiai pusę dešimtos, Taileris pasirodė Beitersio centre esančiame dideliame name. Aukštaūgis ir lieknas, ryškių klasikinių bruožų ir tamsiais vešliais plaukais iki pečių jis atrodė įspūdingas ir gražus. Neseniai įsigytas tamsus kostiumas ir ilgas paltas su plonu baltu šaliku, laisvai apsuktu aplink kaklą, saugojo Tailerį nuo geliančio šalčio, įsisukusio į nakties gatves. Nuleidęs galvą Taileris ėjo prieš žvarbų vėją. Jis turėjo tikslą. Svarbų, didelį tikslą, kuris, jei viskas gerai klostysis, pakeis jo padėtį gyvenime, ir juodu su Beta, kol gyvi, daugiau niekuomet neišsiskirs.

Taverna buvo pilnutėlė žmonių. Darbininkai, tokie kaip jis, stovėjo atsirėmę į barą, dainavo ir mėgavosi uždirbtu alaus bokalu. Daugelis jų sėdėjo aplink mažus apvalius staliukus – vieni su moterimis, kiti – vieni. Šie alkanais žvilgsniais klajojo po salę ir pavydėjo kitiems jų palydovių. Kartkartėmis pro duris įžengdavo gerai apsirengęs džentelmenas ir šonu nuslinkdavo už siauros tamsios nišos, kurią saugojo grėsmingos išvaizdos jaunuolis juodu kostiumu ir baltais marškiniais. Vyruko žvilgsnis priminė iškamuoto žmogaus žvilgsnį.

Virš baro kabėjusio laikrodžio rodyklės vos judėjo. Buvo be penkių dešimt, kai įėjo Taileris. Regis, prabėgo penkios minutės, o Ebio Pikertono – nė kvapo. Kitas penkiolika minučių laisvai liejosi alus. Toliau triukšmas vis didėjo,

įsižiebė nedidelis konfliktas, kurį iškart užgesino šeimininkas, pagrasinęs „nuleisti kraują".

– Ar nori smagiai praleisti laiką, branguti? – Mažutė, gražiai pasidažiusi moteris, turėdama aiškių ketinimų, išsiriete prieš Taileri ir, šiam nieko neatsakius, paniurusi atsitraukė. Bet dėkingai nusišypsojo, kai jis pasiuntė per barą jai monetą.

Artėjo vienuolikta valanda, o milžino prižiūrėtojo kaip nėr, taip nėr. Ūžautojų pradėjo retėti, tuojau baras visai ištuštės. Nusivylęs, bet labai nesistebėdamas, Taileris nusprendė viską išsiaiškinti rytoj.

Lauke oras buvo gaivus ir grynas po tavernos dūmų bei karščio. Atsišliejęs į sieną Taileris iš palto kišenės išsitraukė odinį kapšelį su pypke ir storu tabako ryšulėliu. Reta tokia proga jis pasimėgaudavo raminančiu dūmu. Šį kartą daug ką turėjo apmąstyti.

Ramiai pastovėjo tik valandėlę. Staiga iš gretimo akligatvio pasigirdo aiškūs grumtynių garsai. Paskui – duslus bilstelėjimas ir šauksmas, tarytum kažkam labai suskaudo. Tas šauksmas sukėlė Taileriui blogus prisiminimus: tamsos ir sėlinančių figūrų, visiško bejėgiškumo bei kankinančios agonijos. Jis iškart nuskubėjo į tą gatvelę. Tyčia žengė tylutėliai, stengdamasis laikytis kuo arčiau sienos. Prisiartinęs įsispitrijo į akligatvį, kurio gale pro praviras duris sklido blausi šviesa. Jie buvo trise. Taileris negalėjo gerai įžiūrėti, kas vyksta, bet, kiek suprato, vienas vyrukas buvo priremtas prie sienos kito, didesniojo, o smulkesnysis stovėjo už nugaros ir dairėsi į šalis – aiškiai sergėjo.

– Dvidešimt keturios valandos, šunsnuki! – pasigirdo balsas. Švystelėjo tamsi ranka, tada pasigirdo šleikštus kaulo smūgio į kaulą garsas. – Vėliau... mes ateisime ir tave susirasime! – Ranka užsimojo antrą kartą. Giliai įkvėpęs ir mels-

damas, kad koja neišduotų, Taileris nusimetė paltą ir pasileido tekinas akligatviu. Mintyse sušmėžavo anos nakties vaizdai. Kilo aklas įtūžis, kojos įgijo neįtikėtinos jėgos, tarsi būtų lėkęs ant sparnų.

– Išlyginkime skaičių, šlykštūs bailiai! – suriko Taileris. Balsas nuskambėjo keistai, tarsi būtų ne jo. Iš nuostabos rikteléjęs trečiasis vyras puolė į priekį. Taileris susiėmė. Šįkart jis nepasiduos. *Šįkart jis buvo pasirengęs!* Kraujas užvirė gyslose, ir ilgai slopintas keršto troškimas išsiveržė į paviršių.

Bet tuomet pasigirdo kitas šauksmas:

– Palik! Mes žinome, kur jį rasti. – Abudu užpuolikai iškart dingo naktyje.

Kai gailios dejonės už nugaros privertė Tailerį liautis vijusis, jis garsiai nusikeikė. Pasijuto apgautas.

– Padėkite man! Dėl Dievo, padėkite man! – Vyriškis tysojo paslikas. Prietemoje Taileris regėjo tik judantį šešėlį, jo šauksmų buvo graudu klausytis.

– Viskas gerai, drauguži. Dabar tu saugus. – Įveikdamas jau pažįstamą sunkumą Taileris priklaupė ant vieno kelio, ištiesė rankas padėti sužeistajam.

– Kaip čia atsitiko, kad susidėjai su tokiais kaip jie? – paklausė. Vyriškio galva buvo nunarinta žemyn, jis šliaužė prie sienos ir stengėsi atsikelti. – Neskubėk, – perspėjo Taileris. Matė, kaip ano veidu teka tamsaus kraujo srovelės. Iš skausmingų judesių galėjai suprasti, kad vyras smarkiai sumuštas. Staiga jis pakėlė galvą, niūrios rudos akys žvelgė piktai.

– Nenaudėli! – suriko jis. – Man nereikia tavo pagalbos. Man nereikia niekieno pagalbos!

Tailerio pilve kažkas apsivertė. Jis apstulbo: juk tai Betos brolis!

– BENAI? – paklausė netikėdamas savo akimis. – Visagali Dieve! Kaip, po galais, tu čia patekai?

– Eik šalin! – Vyriškis akimirką niūriai žvelgė stumdamas Taileri nuo savęs. Kadangi buvo išgėręs nemažai viskio, matė nelabai aiškiai, be to, dar buvo sumuštas. Spausdamasis prie sienos, kad išsilaikytų ant kojų, jis dar labiau sukaupė dėmesį, stengdamasis įžiūrėti susirūpinusį veidą priešais. Išvydęs, kad tai Taileris Bleklokas, mirtinai susigėdo. Bet kartu jį užplūdo žiaurumas ir pyktis: – Sakau tau, eik šalin! – rėkė Benas, kai Taileris sulaikė jį, kad nepargriūtų. Staiga jis pratrūko keiksmais ir dar labiau įniršo.

– Aš Taileris. Leisk man bent jau surasti tau kebą.

– Ne. Aš galiu pats. Palik mane.

– Jeigu taip nori...

– Taip.

– Trumpai ir aiškiai pasakyta, drauguži. – Tada Taileris atsitraukė ir paleido Beną. Tas svyruodamas žengė dar vieną žingsnį į priekį ir sukniubo ant kelių. Netaręs nė žodžio Taileris apkabino jį per liemenį, užsidėjo jo ranką sau ant sprando ir juodu lėtu skausmingu žingsniu išėjo iš gatvelės. – Tu tikras kvailys, – pasakė Taileris Benui. Šio atsakymas buvo gaili dejonė.

Sustabdęs Hensomo kebą ir jo gale pasodinęs Beną Taileris smarkiai jį papurtė.

– Nesakyk Betai, kad mane matei, – įspėjo. – Ar girdi, Benai? Nesakyk Betai, kad mane matei. – Jis dar nebuvo pasirengęs su ja susitikti. Dar ne. Kol netaps įtakingu žmogumi, kai nebus svarbu, ar jis šlubuoja, ar ne. – Benai, ar girdi, ką tau sakau? – pakartojo atgręždamas Beno veidą taip, kad jis negalėtų nusisukti.

– Nesijaudink, aš jai nesakysiu. – Betos brolis žiūrėjo į Taileri. Sukruvintą veidą iškreipė šypsena. – Tu tikras kvailys, – sušnabždėjo jis.

– Ką turi galvoje?

Benas nusikvatojo, ir iš burnos kampučio pasruvo kraujas.

– Nebesvarbu, ar aš pasakysiu Betai, kad mačiau tave, ar ne, – atžariai atkirto jis. Balse buvo ir neapykantos, ir gėdos, ir nevilties. Benas žinojo, kad pasaulis jį įsiurbė ir baigia sunaikinti, bet vis tiek negalėjo atsisakyti azartinio lošimo. Jis buvo pats niekšiškiausias bailys. Net dabar, kai Taileris siūlė draugystę ir pasitikėjimą, troško jį įskaudinti. Todėl, kad šis buvo toks... stiprus ir ištikimas. Toks, koks nebuvo jis, Benas. Prieš kurį laiką Benas sužinojo, kas nutiko Taileriui, ir suprato, kad Beta ne su juo. Iš tikrųjų dažnai pasvarstydavo, ar Beta bent *numano* apie sunkią Tailerio padėtį. Štai atsakymas. „Nesakyk Betai, kad mane matei". Akivaizdu, jog Taileris nežino, kad Beta išvaryta iš namų. Ir jeigu Beta būtų žinojusi, kad Taileris beveik mirtinai sumuštas, niekas šioje Dievo žemėje nebūtų jų išskyręs. Kažkodėl likimas juos nubloškė į skirtingas puses, ir nė vienas nežinojo, kas nutiko kitam. Benui patiko tokia likimo ironija. Tai atrodė it kompensacija už tai, kad jam gyvenime teko apgailėtinos kortos. Dejuodamas iš skausmo Benas pakėlė galvą ir pažvelgė Taileriui tiesiai į akis.

– Pamiršk ją, – pasakė. – Jai tavęs nebereikia, Bleklokai. – Nuskambėjo ciniškas, piktdžiugiškas juokas.

– Ką tu sakai? – Kai Taileris pradėjo suvokti šiuos žodžius, jį apėmė keistas gąsdinantis jausmas. Kadangi Benas vis tebesijuokė į veidą, pagriebė jį už pakarpos ir truktelėjo aukštyn. – *Ką tu sakai?* – paklausė purtydamas jaunuolį, kol šis sušuko:

– Ji ištekėjo! – Sustingusi tyla ir siaubingi žodžiai. Benas išvydo sielvartą Tailerio veide, bet buvo negailestingas, atvirkščiai, pasijuto keistai patenkintas. – Prisimeni, mes kalbėjome apie tokį vaikiną... Vilsoną Rajaną? Ji laiminga, Blek-

lokai. Ji net laukiasi. – Sulig paskutiniu žodžiu Benas šleptelėjo ant užpakalio, nes Taileris Bleklokas staiga jį paleido.

– Kada? – nuskambėjo tik vienas žodis, bet iš pačių nevilties gelmių.

– Nežinau. – Benui protas buvo susidrumstęs nuo girtumo ir skausmo. Kada Betą išvarė? Prieš tris mėnesius? Prieš keturis? Jo mintys pynėsi. – Gal prieš šešias savaites... prieš du mėnesius, – nekantriai tarstelėjo. – Po galais, negi tikiesi, kad aš prisiminsiu!

Benas pamatė, kad Taileris atšlijo, tarsi gavęs per veidą. Kad kiek, jau būtų pasakęs tiesą... jog Beta nešioja Tailerio vaiką ir dėl to buvo išvyta iš namų. Visi manė, kad ji nuėjo pas Tailerį. Benui vos neišsprūdo, kad Beta niekuomet nebūtų tekėjusi už Vilsono Rajano, net jei nuo to būtų priklausiusi jos gyvybė, kad jai egzistuoja vienas vyras – Taileris. Jis *vos* nepasakė. Bet nepakako vyriškumo. Tas suvokimas sukėlė apmaudą. Benas suprato, kad padėjo išvaryti Betą iš namų, bet kaltino ją, ne save. Sesuo atrodė visų jų nesutarimų ir vargų šaltinis. Jis žiūrėjo, kaip Taileris išlipa iš kebo. Jo veidas sustingęs, žvilgsnis kaip persekiojamo žmogaus.

Išlipęs Taileris iš švarko kišenės ištraukė dvi monetas, padavė vežėjui ir liepė nuvežti keleivį į namą Bedfordo aikštėje. Galvoje visąlaik aidėjo Beno žodžiai: „Beta ištekėjo. Ji laiminga... laukiasi". Iš pažiūros Taileris atrodė visiškai ramus. Tačiau viduje jautėsi žlugęs, draskomas į gabalėlius. Ar ilgai Beta jo laukė? – svarstė. Kelias savaites? Mėnesius? Kaip galėjo ją kaltinti? Juk privalėjo duoti jai žinią. Kaip nors privalėjo duoti žinią! Jį viena po kitos užliejo sielvarto ir vienišumo bangos ir gramzdino į dugną. Ar tikrai viskas dingo? Visos svajonės? Visa meilė ir planai? Dingo amžinai! Staiga nebeliko jokio tikslo. Jokios prasmės viską tęsti.

Taileris akimis lydėjo nuvažiuojantį kebą. Širdis pasidarė sunki it švinas, veidu pasruvo ašaros.

– Beta, – sušuko jis, – kaip galėsiu nustoti tave mylėjęs? – Vėjas nusinešė jo maldą, ir liko vien tyla.

Pro galinį kebo langelį Benas atsisuko pažiūrėti į vienišą figūrą. Akimirką pasigailėjo. Bet paskui iškilo paties beviltiška padėtis. Greitai Taileris ir Beta buvo pamiršti.

ANTRA DALIS

1887

Draugai

PENKTAS SKYRIUS

– Vienas sidabrinis šilingas ir kelios apgailėtinos monetos. Ne kažin kiek parnešu namo iš penktadienio sendaikčių turgaus. – Mergaitė pasimuistė ant sėdynės, kurią atstojo maišu apdengta tuščia apelsinų dėžė, paskui atsišliejo nugara į sieną, sukryžiavo plonas kojas ir susijuokė žvelgdama į pasaulį tarsi mažutė moteris. – Gal verčiau apkraustyti keletą kišenių? – Šypseną veide greitai pakeitė nerimas. Šaltis gnaibė ir balino liesą veiduką. Mergaitė pakėlė galvą ir pažvelgė į Betą. – Visai nelinksma, Beta, nes tas pabaisa ponas Mileris šįvakar ateina savo nuomos mokesčio. Jau praėjusią savaitę perspėjo mamą, kad jeigu nors kiek nesumokės, jis išspirs mus į gatvę plikais užpakaliais!

– Esu tikra, jis niekuomet taip nesakė. – Beta prisiminė kiekvieną Deivido Milerio žodį. Sisi posakis pernelyg vaizdingas, ponas Mileris sakė: „Man labai gaila, ponia Armstrong, bet aš turiu savų bėdų. Mano tėvas jau senas ir mes priklausomi nuo tų pajamų, kurias gauname iš nuomos, kad galėtume pragyventi. Jeigu negalite laiku sumokėti, turėsime priimti ką nors kitą".

Deividas Mileris buvo švelnaus būdo ir gailestingas. Bet jo patėvis Liuteris Reinoldsas garsėjo kaip niekšas ir beširdis sukčius. Namas buvo jo nuosavybė, tad jo žodis buvo paskutinis. Deividas Mileris tik išsakė patėvio nuomonę.

Beta įtarė, kad jaunasis vyras prašė tėvą palaukti, kol Meisė sumokės skolą, bet veltui. Kad ir kaip geraširdiškai jis perspėjo, išvada buvo aiški. Meisė gavo paskutinę progą atlyginti skolas. Jei tai nepavyks, be jokios abejonės, visa šeima bus iškraustyta kaip stovi. Kadangi daugybei žmonių labai reikia butų, apgailėtinuose Larkhilo namuose tučtuojau apsigyvens kiti.

– Teisingai, Sisi. – pasakė Beta. – Susikrauk savo daiktus. Einam namo. Tavo vargšė mama iš nerimo galus darosi.

Meisė Armstrong buvo išsigandusi, kad jau penkios, o mergaitė vis dar negrįžta namo. Betai irgi pasidarė neramu ir ji pasisiūlė paieškoti Meisės dukters. Iš pradžių nuėjo į geležinkelio stotį, paskui į prekyvietę. Ten ir rado Sisi sukryžiuotomis kojomis ant apelsinų dėžės su keliais malkų ryšulėliais greta. Prekyvietė buvo visiškai ištuštėjusi.

– Ak, Beta, man gaila, kad mama nerimauja, bet aš plušau visą dieną. Tikrai! – Mėlynos Sisi akys pasidarė didžiulės ir apvalios, kai jai toptelėjo, kad Beta galėjo pamanyti, jog tik tuščiai švaistė laiką; ypač kai labai mažai ką pelnė. – Pirmiausia – šįryt įsiprašiau į baržą, plaukiančią į Liverpulio uostą... tikėjausi, gal ten bus gėlių iš kokių tolimų kraštų. Bet nebuvo! Bent aš jų nemačiau. Tikrai! Paskui pasislėpiau atgal grįžtančiame vagone, bet jis apvažiavo visą Lankašyrą, kol sustojo Blekberne. – Trindama delnu sėdmenis ir dejuodama Sisi nusiviepė. – O, Beta, čia liko vienos mėlynės. Šiaip ar taip... paskui iššlaviau turgų, nudžioviau kokias tik radau dėžes... taip gavau malkų. Visai nebuvo lengva, – pareiškė rodydama nuospaudas ant delnų. – Tikrai, Beta, aš visą dieną sunkiai dirbau. Ištisą puikią dieną! Ir už tai tik keturios menkos monetos!

– Gal geriau nepasakokim mamai apie tavo šiandienines išdaigas. – Beta pasibaisėjo išgirdusi mergaitės ataskai-

tą. – Be to, Sisi, noriu, kad man pažadėtum, jog daugiau nesiprašysi į jokias baržas. Ar nors kiek nutuoki, į kokią bėdą galėjai patekti? Juk žinai, kiek kartų mama tave perspėjo dėl dokų. Sisi! Pažadėk man, – atkakliai reikalavo ji.

Iš Betos veido Sisi suvokė, kad neteisingai ją suprato.

– Tuomet gerai, – tarė ji ramiai.

– *Kas* gerai? – švelniai reikalavo Beta.

– Daugiau jokių plaukimų jokiomis baržomis į jokius uostus.

– Pažadėk, Sisi!

Sudėjusi delnus priešais savo lininį sijoną ir išpūtusi išvargusį veiduką Sisi surengė tikrą spektaklį – per burną įtraukė oro ir išpūtė pro nosį.

– Pažadu, – sudejavo ji.

– Tuomet apie tai nieko nesakysim mamai, gerai? – Per tuos mėnesius, kai Beta pažino Sisi, ji suprato, kad mergaitė pažadais nesišvaisto. Jeigu jau pažadėjo, vadinasi, net pats pragaras ar potvynis neprivers to pažado sulaužyti. Beta irgi laikėsi savo žodžio ir niekuomet nepasakė Meisei, kad Sisi ne tik buvo išvykusi iš Blekberno, bet ir neklausė griežtų mamos nurodymų jokiomis aplinkybėmis nelipti į baržas, plaukiančias į Liverpulį ir Lidsą. Ypač todėl, kad jos keliaudavo į dokus – o ten, pasak Meisės, mergaitė galėjo dingti be pėdsako!

– Kaip manai, ar galėčiau parduoti šią dėžę malkoms? – nulipusi nuo apelsinų dėžės ir plėšdama nuo jos juostą paklausė Sisi.

– Ne, – šypsodamasi atsakė Beta. – Ar nemanai, kad turėtume nuraminti tavo mamą, Sisi? Pažadėjau Meisei po valandos parvesti tave namo.

Pasilenkusi paimti dėžės Beta skaudžiai užsimovė ją ant rankos ir atrėmė į atsikišusį pilvą po ilgu tamsiu šaliu.

– Eime, kad spėtume pareiti, kol dar nesutemo, – paragino ji.

– Gerai, – Sisi buvo gėda, kad nepaklausė mamos. Vis tiek Beta teisi, prekyvietė jau tuščia, išskyrus kelis likusius kioskininkus, kurie galėjo greitai susidomėti ja ir dėže nuo apelsinų bei pasigesti dar kelių panašių, kurios dingo šiandien iš prekyvietės aikštės. O dar anksčiau čia klaidžiojo žmogus iš mokyklos. Jis ieškojo vaikų, kuriuos reikia varyti į mokyklą. Sisi visuomet pavykdavo pasislėpti. „Bet šiandien jis dar gali čia slampinėti", – nervingai žvalgydamasi į šalis pamanė ji.

– Dinkim iš čia, – išdykėliškai nusišypsojusi pasakė Sisi. Paskui švilptelėjo pro dantis ir ėmė žingsniuoti šalia Betos. Jos išėjo iš turgaus, pasuko Korto gatve, paskui – Ainsvorto. Sisi susijaudinusi šnekėjo, o Beta ramiai klausėsi galvodama, kokia miela būtybė jos bendrakeleivė.

– Ką darysim, jei ponas Mileris tikrai išmes mus į gatvę plikais užpakaliais? – Sisi pažvelgė į Betą ir, kol ši jos nepataisė, greitai pridūrė: – Gerai. Žinau, jis niekuomet to nesakė tokiais žodžiais. Bet juk esmė ta pati, ar ne? Jei mama neturės pinigų už nuomą ponui Mileriui, kai jis šįvakar ateis, mums reikės išsikelti, tiesa? Būsim išvarytos į gatvę ir neturėsime kur eiti!

– Niekas mūsų neišvarys į gatvę, Sisi, – pažadėjo Beta. – Duodu tau žodį. Kelios ginėjos, kurias ji atsivežė į Blekberną beveik prieš šešis mėnesius, pamažu ištirpo, jų teliko pragyventi dar mėnesį, kai turės gimti kūdikis. Bet Meisės Armstrong šeima Betai daug reiškė, ir ji padarys viską, ką tik galės, kad išsaugotų stogą virš jų galvų. Pagaliau Beta buvo tiek daug skolinga Meisei ir Sisi! Labiau nei bet kada tikėjo, kad pats Viešpats atvedė ją prie jų durų.

Sisi niekuomet nepabosdavo pasakoti apie tą dieną, kai Beta atvyko į Blekberną ir netikėtai nualpo. „Tarsi būtum buvusi visiškai girta. O, Beta! Tu mirtinai mus su mama išgąsdinai. Kažkas šaukė, kad esi nebegyva, ir visi išsigandę suskato lakstyti aplinkui. Bet mano mama parodė jiems, tiesa? Parsivežė tave į mūsų namus Larkhile, kur galėjome tave paslaugyti. Štai taip". Dėstydama tą istoriją Sisi visuomet pasijusdavo išdidi. Buvo nuostabu matyti jos nepaprastą meilę ir susižavėjimą Meise. Tai švietė didelėse mėlynose akyse bei virpėjo balse, kai tik apie ją kalbėdavo. „Mano mama, – pareikšdavo drąsiai visiems, kas tik klausėsi, – yra mano geriausia draugė pasaulyje!" Beta buvo kita jos geriausia draugė, o Metjus – brolis, kaip ir visi kiti berniukai, ir „nežinau, ar jis vertas dėmesio". Sisi buvo tik devynerių, tačiau išmintinga kaip senė. Nors atrodė nežmoniškai plona ir, pačios Meisės žodžiais tariant, „niekaip negalėjo pastorėti", buvo stipri ir vikri, tokios plačios širdies kaip atviras glėbys ir sugebėjo mylėti taip, kad galėjo būti pavyzdys visai žmonijai. Beta ją dievino. Beveik nuo pat pradžių ji pajuto natūralią trauką Armstrongų šeimai. Pagalvojus apie savąją taip suspausdavo širdį... Kai tik galėjo, Beta pasikalbėjo su senuoju Metijumi Voriu, kuris patikino, kad tėvas atgauna sveikatą: „Po truputį taisosi", – sakė jis. Betai tą ir reikėjo sužinoti. Dabar ji buvo tvirtai įsitikinusi, kad geriau likti vienai. Tėvo širdis pasidarė jai kieta, tad nebuvo prasmės dar labiau aitrinti skausmo. O Taileris... jo prisiminimas irgi buvo kančia. Prabėgo daug laiko, ir Betai pasidarė aišku, kad jis taip pat ją atstūmė ir kad tikriausiai Eni Bol nemelavo. Tai buvo skaudžiausia. Nelengva pamiršti, ką ta mergina prišnekėjo apie save ir Tailerį. Dar sunkiau buvo tuo patikėti. Tačiau jeigu tai netiesa, tuomet kur jis? Kodėl nesidomi, kad ji nebe Londone? Kad ją

išvarė, nes nešioja Tailerio kūdikį? Kad ji nukeliavo į šiaurę jo ieškoti? Dievas žino, Taileriui nebūtų buvę labai sunku ją surasti. Jeigu tik būtų norėjęs!

Praėjo šeši ilgi mėnesiai, ir sulig kiekvienu Betos iliuzijos vis labiau sklaidėsi. Jai neliko nieko, kaip pripažinti, kad yra apgauta. Tačiau net dabar sielvartas širdy nesilpo, juolab kad vaikelis nekantriai veržėsi gimti. Vis dėlto Beta turėjo už ką jaustis dėkinga, nors tai neatstojo to, ką prarado. Čia, Blekberne, su Meise ir dviem jos vaikais Beta pažino kitokią meilę, gilų prieraišumo jausmą. Ir nors dalis jos visuomet liks su tėvu ir Taileriu, ji pakankamai stipri, kad pažvelgtų tiesai į akis: daugiau ji nieko neturi. Tai buvo liūdna mintis, padovanojusi ne vieną bemiegę naktį.

Dabar, pažvelgusi į sunerimusį mergaitės veidelį, Beta tvirtai pasakė:

– Nesirūpink, Sisi. Viskas bus gerai, esu tuo tikra.

Ji suko galvą ieškodama išeities. Ištraukti savo santaupas ir sumokėti skolą už nuomą? Vargu ar to pakaks. Tie menkučiai pinigai, kuriuos dar turėjo, išnyks it lašas vandenyne. Pasąmonėje tvinksėjo viena kita idėja, bet jos visuomet atkrisdavo. Pastarąją savaitę Beta jautėsi per daug pavargusi, kad galvotų, kas bus toliau. Mažiau kaip po keturių savaičių turi gimti kūdikis. Sunkiai, ilgai jį nešiojo ir dabar nekantriai laukė gimdymo. Nebuvo jokios kalbos, kas bus paskui. Beta neturėjo jokių realių planų. Ji neleido sau galvoti apie ateitį. Ką ten ateitis, kai dabartis tokia kupina rūpesčių...

– Bet iš kur tu žinai? – kaip visuomet tiesiai paklausė Sisi. – Juk ponas Mileris – turtingas žmogus, tiesa? Ir panorėjęs gali mus išmesti, argi ne taip? Ir neatsižvelgs nei į tave, nei į ką kitą. Juk jis bjaurus žmogus? – Su kiekvienu klausimu Sisi vis labiau suprato, kokia beviltiška jų padėtis.

Dabar ji sustojo ir smalsiai nužvelgė Betą: – Juk tu neketini už jo tekėti, ar ne? – staiga paklausė. – Žinau, tu jam patinki, nes mačiau, kokia juokinga veido išraiška į tave žiūri. O, Beta! – Sisi pasibjaurėjusi suraukė nosį. – Tu juk netekėsi už pono Milerio vien tam, kad jis mūsų neišmestų, ar ne? – Ir skubiai pati atsakė į savo klausimą: – Ne, netekėsi! Nes jis tau netinka! – Mintis apie Betą pono Milerio glėbyje buvo tokia baisi, kad Sisi kurį laiką negalėjo ištarti nė žodžio. Tik plačiai prasižiojusi netikėdama žvelgė į Betą ir purtė galvą. Paskui išdrožė: – Netekėsi, ar ne? Nesvarbu, kad mus išmes. Tikrai! Nes mes rasim, kur gyventi, rasim... rasim!

– Gerai, niekuomet! – pasibaisėjusi sušuko Beta. – Kokia gyva tavo vaizduotė, Sisi Armstrong. – Ir nusijuokė. – Aš ir ponas Mileris... susituokę. Labai sumanu!

Ar dėl niūrios perspektyvos, kurią įsivaizdavo Sisi, ar dėl to, kad ilgai bastėsi po miestą ieškodama Meisės mergaitės, Beta staiga pajuto sąrėmius. Įtraukusi oro ir stengdamasi kvėpuoti taip, kaip Meisė ją mokė, Beta padėjo apelsinų dėžę ant žemės.

– Kas yra? – Nors Beta stengėsi nieko neparodyti, Sisi neramiai pažvelgė į ją. – Ar tai kūdikis, Beta? Ar gerai jautiesi? Gal pašaukti pagalbą? – Pakeltame aukštyn veiduke atsispindėjo baimė ir susirūpinimas.

– Viskas gerai, širdele, – patikino ją Beta. – Uždusau, ir tiek. – Palenkusi galvą ji atsirėmė į dėžę. Žemė kilo ir leidosi prieš akis. – Leisk man truputėlį taip pabūti. Atsigausiu.

– Tai ne dėl to, ką aš pasakiau, ar ne? – Sisi desperatiškai stengėsi iškvosti. – Tai ne dėl to, ką aš pasakiau... apie tave ir poną Milerį?

Nepaisydama sopulio, Beta garsiai nusijuokė.

– Ne, ne. – Dėkui Dievui, skausmas greit atlėgo, ir ji toliau tikino Sisi. – Jau sakiau... uždusau, ir tiek. Bet kalbant

apie poną Milerį... tikiuosi, prisimeni, ką turi sakyti, jeigu jis paklaus, kodėl aš gyvenu jūsų name?

– Aš nepamiršiu. – Sisi gyvai papurtė galvą. – Mama man pasakojo, kaip ponas Mileris pasakęs, kad mums negalima laikyti nuomininkų. Ir aš turiu sakyti, kad tu tik svečiuojiesi, ir esi pusseserė iš pietų. Tiesa? – Plonomis rankelėmis ji apkabino apelsinų dėžę ir atsargiai patraukė į šalį. – Aš ją nešiu, – pasakė pajutusi, kad Beta gali pareikalauti savo naštos. – Vis dėlto tai mano dėžė, – pridūrė gudriai šyptelėjusi.

– Mes ją nešim dviese, – pareiškė Beta pamačiusi, kaip mažoji bendrakeleivė stengiasi užsikelti dėžę ant savo smulkių pečių. Nedelsdama Beta paėmė už vieno dėžės galo, o Sisi už kito. – Tu gera mergaitė, Sisi, – pasakė jai Beta. – Bet jei ponas Mileris ko nors tavęs klausinės, tiesiog patark jam kreiptis į mane ar savo mamą. – Betai nepatiko mintis, kad vaikas, ją gindamas, turės meluoti.

Eidamos toliau abi tylėjo, kiekviena paskendusi savo mintyse. Sisi svarstė, kada pamatys savo mielas gėles, o Beta apgalvojo Sisi žodžius. „Tu neketini tekėti už pono Milerio, ar ne?" Tą akimirką nustebo pajutusi, kad apie Deividą Milerį mąsto visai kitaip. Be to, šaltai nusprendė: jeigu Meisei ir jos šeimai gresia pavojus, o ji, Beta, tai brangiai moteriai gali palengvinti gyvenimą, privalo apsvarstyti kiekvieną galimybę. Nesvarbu, kokia nemaloni ar netinkama ši pasirodytų.

Nors nebuvo taip sutemę, kad gatvėse įžiebtų lempas, dienos šviesa jau virto prieblanda, o Beta su mergaite dar ėjo Peno gatve Larkhilo namų link.

Išvydusi jas išnyrančias iš už kampo Meisė lengviau atsikvėpė. Šypsančiu veidu ji išėjo pro duris ir žiūrėdama į

artėjančią mažutę procesiją nulipo baltais akmeniniais laipteliais. Mažoji Sisi, kaip visuomet išsipurvinusi ir nešvari, plona kaip sliekas ėjo pasisukusi į Betą. Tarp jų tokia didelė dėžė, kad abi vos paėjo. Betos žingsniai buvo lėti ir sunkūs. Ji kartkartėmis stabtelėdavo nusišluostyti prakaito nuo veido ir pasijuokti iš to, ką pasakė Sisi. Joms priėjus arčiau, Meisė pastebėjo dar kažką, ir tai ją išgąsdino. Beta ėjo palinkusi į priekį. „Lyg iš skausmo", – susirūpinusi pamanė Meisė. Pažįstamas draugės veidas buvo neįprastai paraudęs.

Kai teliko praeiti pro kelerias duris, Beta vėl sustojo. Pasilenkusi stvėrėsi už pilvo. Meisė puolė laiptukais prie jos, palikusi ant žemės nukritusią skarelę.

– Jėzau Marija, Juozapai! – sušuko ji. Pačiupusi dėžę sviedė ją į šalį. – Ar tu išprotėjai? Tempti nelemtą seną dėžę nuo apelsinų, kai liko tik kelios savaitės iki gimdymo! Ar nebetekai sveiko proto? Jau dvi valandos, kai nežinau ko griebtis! Vaikis viduje karščiuoja, o judvi bastotės gatvėmis su nelemta sena dėže nuo apelsinų! – Meisė paėmė Betą už parankės ir švelniai nusivedė gatve. – Pažiūrėk į save! Tik pažiūrėk, kaip atrodai! – pasakė apstulbusiai Betai. – Tu visa išsekusi, mergele, tiesiog išsekusi. O, turėjau neleisti tau išeiti! Tai mano kaltė. Teatleidžia man Dievas, tai mano kaltė.

Padėdama Betai lipti laiptais, su neviltim atsigręžė į mergaitę. Ši ėjo iš paskos, traukdama dėžę.

– O tu, mano mergužėle, – tarė rūsčiai, – man regis, privalai pasiaiškinti. Kur buvai prašapusi visą dieną? Labai gerai žinau, kad nėra tinkamų gėlių parduoti. Sakiau tau eiti į mokyklą, ar ne? Turėtum jaustis laiminga, kad privalai eiti į mokyklą, mergužėle! Kai buvau maža, tokių dalykų nebuvo. Nenoriu, kad užaugtum nemokėdama nė žodžio.

– Aš moku savo žodžius! – protestavo Sisi. – Galiu parašyti savo vardą! – Mokytoja jai sakė, kad yra greita. Be to, sakė, kad „jei neis į mokyklą, bus niekam tikusi". O turėtų eiti ir „skirti daugiau dėmesio" mokymuisi. Bet mokykloje buvo baisu... sėdėti ilgomis eilėmis tamsioje varganoje patalpoje, skiemenuoti ir gauti per krumplius ilga rykšte, kai tik pasiprašai išeiti iš klasės. Ne, tai ne jai, Sisi Armstrong! Dienomis ji nori būti lauke, lakstyti ir laisvai daryti tai, ką geriausia sugeba – pardavinėti gėles. Joks mokyklos pareigūnas nenutemps jos į tą tamsią ir nelinksmą vietą. Jei tik Sisi pastebės jį pirmoji, jam tikrai nepavyks.

– Dabar nesvarbu, – stumdama mergaitę laiptais priešais save pasakė Meisė. – Užstatyk ant ugnies katiliuką. Dievas žino, kur judvi buvote nusibeldusios. Bet juk matyti, kad Beta vos laikosi ant kojų. Vargšelė! – Ji nepaminėjo savo slapčiausios baimės: gali iškart prasidėti gimdymas, o kūdikiui tik aštuoni mėnesiai. Tai labai pavojinga ir jam, ir motinai. Gimdant aštuonių mėnesių kūdikį iškyla pavojus abiejų gyvybėms. – Judinkis! Sakau tau, paskubėk! – šiurkščiai paragino Meisė, kai lipdama laiptukais Sisi stabtelėjo pažiūrėti į išraudusią ir pavargusią Betą.

– Beta nekalta! – sušuko ji. – Tai mano kaltė.... Turėjau pareiti namo, kaip man liepei. – Didelėse mėlynose Sisi akyse sužvilgo ašaros. Ji paėmė Betos ranką ir paklausė: – Juk tau viskas bus gerai, ar ne? Aš dėl to nekalta?

Mergaitė pamatė, kaip Beta papurtė galvą, ir pajuto lengvą rankos spustelėjimą. Paskui Beta staiga sugniužo, jos veidas išbalo, o mamos akys pasidarė didelės iš išgąsčio. Ji stengėsi apglėbti Betą.

– Dieve Visagali! Neleisk sau gimdyti, – maldavo Meisė. – Laikykis už manęs. – Pasilenkusi ji trumpomis putnio-

mis rankomis apsivijo išsipūtusį Betos liemenį: – Stipriai atsiremk į mane, brangioji... privalai nesukniubti. Kad ir kas būtų, privalai nesukniubti. – Kai Beta ją užgulė visu svoriu, Meisė išsigando.

– Ak, mama! – Sisi atsidūrė šalia. – Ar ji mirs? Ar mirs, mama? Ar mūsų Beta mirs?

Nepaisydama širdingo mergaitės meldimo, aidinčio jos pačios širdyje, Meisė griežtu balsu pasakė:

– Susiprask, Sisi! Kiek tik įkabindama bėk tiesiai pas Eleną! Pasakyk jai, kad tučtuojau ateitų. Bėk! BĖK! – Meisė akimis lydėjo laiptukais lipančią mergaitę. – Pasakyk jai, kad dėl Betos... kad turi tučtuojau ateiti. – Moteris jautė, kad Beta baisiai įsitempusi, ir suprato, jog pati viena neįstengs nutempti jos į miegamąjį.

Staiga Sisi prisiminė.

– Elenos nėra, mama! – Jos su Beta buvo sutikusios gerąją kaimynę lipančią į tramvajų. Ji išsirengė į Mančesterį aplankyti neseniai našlaujančios sesers. Sisi pasakė tai mamai, ir Meisę apėmė išgąstis. Staiga mergaitė sušuko: – Žiūrėk! Tai ponas Mileris... nuomotojas. – Ji parodė liekną figūrą, greitai artėjančią iš Peno gatvės.

– Pakviesk jį, merguže, – tarė dukrai Meisė. – Pasakyk, kad mamai būtinai reikia jo pagalbos. – Kai mergaitė nukūrė gatve, Meisė pažvelgė į baltą it popierius Betos veidą prie savo peties. Jis buvo išpiltas prakaito, Beta nelygiai kvėpavo. Jos akys buvo užmerktos. Kartkartėmis atsimerkdavo, tarsi būtų įsidėmėjusi Meisės perspėjimą ir pasiryžusi jokiu būdu nenualpti. – Ak, telaimina Dievas tavo gerą širdį, brangioji. – Meisė verkė, ašaros bėgo jos veidu. – Laikykis, mergele, ateina pagalba. Laikykis, širdužė. – Ji tvirčiau suspaudė Betą savo glėbyje ir pajuto tokią stiprybę, kokios nė neįtarė turinti.

Beta girdėjo kiekvieną žodį, nors neįstengė pajudėti. Visai neteko jėgų. Dabar nieko neskaudėjo, ne taip, kaip anksčiau. Liko tik bukas atkaklus tvinkčiojimas viename šone ir baisus tuštumos jausmas viduje. Jai buvo karšta, paskui šalta, ir visą laiką jautė apsivijusias mylinčias Meisės rankas. Beta norėjo eiti, užlipti laiptukais, įeiti į savo miegamąjį, kur galėtų atsigulti bei atgauti jėgas. Bet laipteliai dunksojo priešais tarsi koks kalnas, o jai visai atėmė kojas. Nors ir kaip stengėsi, šios neklausė.

Lyg pro rūką Beta vėl išgirdo Meisės balsą – švelnų ir padrąsinantį:

– Viskas gerai, brangute. Dabar bus viskas gerai.

Paskui kitą – vyro, bet iškart neatpažino kieno:

– Dabar pamažėle. Nesigrumk su manimi.

Akimirka, ir Betą kažkas pakėlė. Jos galva atkrago, kūnas tapo besvoris, ir ji nualpo.

– Beta... ar pabudai, Beta? – sušnabždėjo Meisė, žadindama ją iš malonaus ir lengvo snaudulio. Atsimerkusi Beta kilstelėjo galvą ir pažvelgė į duris. Ten, įkišusi galvą į kambarį, stovėjo Meisė. Kai pamatė, kad Beta iš tiesų atsibudo, veidą nutvieskė plati šypsena.

– O, mieloji! Mieloji! – sušuko Meisė ir įpuolusi vidun atsisėdo ant lovos kraštelio. – Mieloji! – dar pakartojo ir perbraukė Betai per kaktą. – Tu ne juokais mus išgąsdinai, štai kaip. – Ir grūmodama pirštu paerzino: – Esi bloga mergaitė, Beta Vard! Šitaip tampytis, kai iki gimdymo liko kelios savaitės! Turėčiau tave gerai išperti! – Bet užuot išpėrusi, pasilenkė ir putliomis rankomis apsivijo Betos kaklą. Gniaužė ir spaudė, kol Beta sušuko.

– Tai šitaip tu ketini mane nubausti, Meise... mirtinai *uždusinti?* – Meisė atšlijo juokdamasi. Beta irgi nusijuokė. Ji

instinktyviai žinojo, kad viskas gerai. Dėkui Dievui, neprarado kūdikio, nors prabudusi baiminosi blogiausio.

Ilgą jaudinančią akimirką Beta laikė mažosios moters ranką. Paskui dusliu virpančiu balsu paklausė:

– Vaikas saugus, ar ne, Meise? – Beta miglotai prisiminė, kaip su Sisi ėjo Larkhilu, kai suėmė skausmingi sąrėmiai ir ji pasijuto tokia pavargusi... skandinantis nuovargis giliai viduje, kokio anksčiau nebuvo patyrusi.

– Taip, mieloji, – greitai ją patikino Meisė. – Tavo gražusis vaikelis sveikas. Dabar nesijaudink. Ką tik išleidau gydytoją, ir jis man patvirtino tą patį. Tavo vaikis stiprus kaip mažas buliukas, tad rytoj galėsi keltis iš lovos. Bet žiūrėk man, – perspėjo Meisė. – Daugiau jokių bastymųsi! Kol gydytojas neleis, neturėsi teisės iškelti kojos iš šių namų. Ir jei man lemta tarti savo žodį, drauguže, liksi tarp šių keturių sienų, kol mažasis kareivis nuspręs ateiti į šį pasaulį.

Kol Meisė pompastiškai kalbėjo, Betos galvoje sukosi mintys, keliančios vis didesnį nerimą. Ji nė nežinojo, kad buvo apsilankęs gydytojas. Be to, nežinojo, kaip tam gydytojui reikės užmokėti. Išvengusi skvarbaus Meisės žvilgsnio žiūrėjo į langą. Keista, kad jau diena. Dangus buvo blausus, šen bei ten matyti tamsūs plaukiantys debesų lopai. Bet... jau diena! Betai buvo susidaręs įspūdis, kad pragulėjo lovoje vos kelias valandas. Tad tikėjosi, kad dar bus tamsu.

– Ar ilgai miegojau? – paklausė ji Meisės.

– Dvi dienas.

– Dvi dienas! – išsigando Beta. Stengdamasi atsisėsti lovoje ji atsišliejo į pagalvę. Tamsios akys išsiplėtė ir atrodė tarsi du juodi tvenkiniai. – Aš pragulėjau čia dvi dienas? – paklausė negalėdama patikėti.

– Tikrai, mieloji, – patvirtino Meisė. – Guli nuo šeštadienio popietės, o dabar pirmadienis, ketvirta valanda. Pasa-

kysiu tau: jei reikės, būsi lovoje *dar* dvi dienas. – Meisė paglostė blyškią Betos kaktą ir švelniai nubraukė ilgus rudus plaukus. – Ak, mieloji, mieloji, mieloji, – murmėjo. – Dievas man teisėjas... Bijojau, kad prarasime ir tave, ir kūdikį. – Iš akies kampučio nuriedėjo ašara. Meisė greitai ją nusibraukė ir putliame jos veide pasirodė šypsena. – Nors turiu už ką būti dėkinga, – pasakė linksmesniu balsu. – Tu gyva ir sveika. – Moterys garsiai nusijuokė, apsikabino. – Gyva ir sveika, ir tokią tave mes palaikysime, – pridūrė. – Gydytojas sakė, jog buvai pavojingai išsekusi ir kūnu, ir siela. Argi aš tau nesakiau, kad pasiekei ribą? Argi nesakiau? – klausė Meisė. – Nuo pat aušros palinkusi prie tos nelemtos rėčkos, iki alkūnių sukišusi rankas į muilo putas... kai aš miegojau, nusėlinai laiptais ir daužei svetainės kilimėlius, kol dulkių sūkuriai pasiekė dangų... ant kelių grandei plovyklos grindis... ir iššlavei visą kiemą, nors visiškai nebuvo jokio reikalo. – Stabtelėjusi atgauti kvapo Meisė caktelėjo liežuviu ir susierzinusi papurtė galvą. – Ir, lyg to dar nepakaktų, ištisas valandas rašei laiškus už žmones... Tarsi jie patys negalėtų parašyti. O dabar pažiūrėk, kaip nusivarei! Iki grabo, štai kaip! Aš vis tau sakydavau: „Lėčiau, mergužėle. Dėl Dievo meilės, ramiau! „Bet argi tu klausei? Ne, žinoma, ne! Tarsi proto netekusi elgiesi taip, lyg nebūtų rytdienos. Bet dabar turėsi klausyti, mano mergaite. Kitaip aš tave užrakinsiu šiame kambaryje, kol įgysi šiek tiek proto. – Meisė putniomis rankomis susiėmė veidą ir užvertė akis. – Dieve mano! – sudejavo. – Turbūt nuo šeštadienio pasenau keturiasdešimčia metų!

– O, Meise, atleisk, kad pridariau tau tiek rūpesčių. – Beta pasibaisėjo sužinojusi, kad taip ilgai gulėjo lovoje. Paskutinis dalykas, kurį prisiminė, – kad kažkas pastvėrė ją į glėbį.

Širdis stabtelėjo, jai užgniaužė kvapą, ryškus raudonis išpylė veidą... Į kažkieno glėbį! Ji iškart norėjo žinoti.

– Meise, kas nunešė mane į lovą? – Mintyse Beta išgirdo vyriškio balsą: „Dabar pamažėle. Nesigrumk su manimi".

– Ogi ponas Mileris, nuomotojas, – Meisė prajuko Betos veide išvydusi siaubą. – Ak, nesijaudink, vaikeli, – pasakė rimtai. – Tai aš paguldžiau tave į lovą. Tu juk nemanai, kad leisčiau tam vyrukui... bet kokiam vyrukui... pamatyti tave nuogą? Žinoma, išskyrus gerąjį gydytoją, – pasitaisė ji. – Pasakysiu tau, mano mergaite, kad jeigu ne ponas Mileris, nežinau, kaip būčiau užtempusi tave tais laiptais į miegamąjį. Jis buvo toks geras, nors prie žaizdos dėk... paguldė tave ant šios antklodės, tarsi būtum porceliano lėlė. Šit kaip.

– Och! – Beta negalėjo pratarti nė žodžio. Mintis, kad ponas Mileris tikrai užnešė ją laiptais ir paguldė ant lovos, smarkiai glumino. Be to, dabar ji buvo nelengva našta. – Vargšelis, – pasakė Beta. Jos tamsiose akyse žybtelėjo valiūkiškos ugnelės. – Aš nieko daugiau negaliu, tik nešioti tą svorį, – pasakė tapšnodama per pūpsantį pilvą po antklode. – Stebuklas, kad tas vargšelis negavo trūkio.

Beta išvydo Meisės akyse kibirkštėlę ir iš paskutiniųjų stengėsi sutramdyti juoką, kuris kirbėjo viduje. Bet veltui, nes kai Meisei staiga užėjo juoko priepuolis, ji nebeištvėrė, tad greitai juodvi apsikabinusios kvatojo kaip du išdykę vaikai.

– Tu tik pagalvok, mergužėle, – leipo Meisė, – kai jis ėjo, plonos kojos atrodė sulinkusios lanku. Tikra laimė, kad nebesivargino ateiti šeštadienį nuomos mokesčio, – šaukė ji. – Tikriausiai vargšelis atgulė dieglių varstoma nugara. – Paskutinius Meisės žodžius nustelbė džiaugsmingas krykštimas, net ašaras išspaudęs.

– Gėdykis! – griežtai įspėjo Beta, šypsodamasi taip plačiai kaip ir Meisė. – Linki vargšeliui susirgti po to, kai jis

šitaip mums padėjo! – Beta mintyse regėjo poną Milerį, lipantį siauručiais laiptais. Jo liesa figūra sulinkusi nuo jos svorio. Ir nors jautėsi labai dėkinga, tas vaizdas kėlė juoką. Dabar, kai pirmykštė baimė ir išgąstis nuslūgo, Meisė irgi aprimo ir atsipalaidavo. Į Betos barimąsi ji atsakė nauju juoko proveržiu.

Netrukus Beta panoro pakamantinėti Meisę. Nors tikrasis rūpestis nedingo, juokas pataisė jai ūpą. Tačiau dabar Betos mintys nukrypo į rimtus dalykus.

– Meise? – prabilo ji.

– Ką, brangioji? – Nusibraukusi juoko ašaras Meisė rūpestingai pataisė Betos pagalvę.

– Sakei, kad buvo atėjęs gydytojas?

– Taip, mieloji... Gydytojas Morganas. Jį pakvietė iškart šeštadienio popietę, ir jis jau buvo čia tris kartus. Liaukis nerimavusi, Beta. Gerasis daktaras nepastebėjo, kad vaikui būtų nutikę kas bloga. Jis mano, kad mažylis dar pagyvens tavo pilve... dar kokį mėnesį. – Meisė gerai žinojo, apie ką Beta galvoja, ir neketino pasakyti daugiau, nei atrodė būtina. Bent jau kol nebus priversta. Tad turėjo apsimesti kurčia, kai Beta uždavė tiesų klausimą.

– Ką tu sakai, mieloji? – skubėdama pro duris sumurmėjo Meisė.

– Aš klausiau... kas pakvietė gydytoją? – Beta instinktyviai pajuto, kad Meisė kažką slepia. – Dar svarbiau, – pridūrė ji, – kaip, dėl Dievo, mes jam sumokėsime?

– Klausyk, mieloji, aš pastačiau ant viryklės puodą su sultiniu, – darydama duris ir sprukdama pro jas greitai pasakė Meisė. – Tuojau grįšiu! – sušuko jau už durų. – Ramiai palauk, kol grįšiu.

– Meise! – Beta visai neketino ramiai palaukti. Nors vėl pasijuto, tarsi neštų prie juosmens pririštus du krepšius an-

glių, ir jėgos dar ne visai sugrįžusios, tikrai negulės lovoje it invalidė, kai vargšei Meisei reikia jos rankų ir kojų. Gerai, gal jai ir negalima eiti į lauką. Ir, tiesą sakant, neturėjo nei noro, nei jėgų pėdinti grindinio akmenimis. Bet tai ne priežastis likti uždarytai miegamajame.

Beta impulsyviai nusimetė antklodę ir lėtai kėlė kojas, kol jos pasiekė šaltas grindis. Netgi toks mažas laimėjimas atsiliepė. Sėdėdama ant lovos krašto nusvarinta galva, abiem rankom remdamasi į strėnas, kad atlaikytų savo svorį, mergina kiek pabuvo, kol grįžo jėgos. Ir tada pamanė, kad gal Meisė vis dėlto teisi reikalaudama, kad ji liktų lovoje. Bet ne, Beta negali taip pasielgti. Kol įstengia, privalo judėti ir pagelbėti Meisei, kur tik gali. O dar tas užmokestis gydytojui! Jam reikės užmokėti, nuo to neišsisuksi. Meisė neturi pinigų, dėkui jai už gerą širdį... Ir pačios Betos mažasis krepšelis liūdnai ištuštėjęs. Ji jautėsi kalta ir susigėdusi, kad pridarė tiek rūpesčių šiai šeimai, iš kurios patyrė tik meilę ir gerumą. Nebuvo jokių abejonių, kad yra jiems našta, ir bus garbinga, jeigu ras kokią išeitį. Bet kokią? Iš kur, po galais, ištraukti pinigų? „Turi būti kokia nors išeitis", – svarstė Beta.

Vieną trumpą skaudžią akimirką prisiminė savo brolį. Gal jis gali padėti? Tikriau sakant, ar jis padėtų? Ne, žinoma, nepadėtų! Argi nepaniekino jos? Argi nepakankamai aiškiai parodė, ką jaučia? Teisingai ar ne, Benas kaltino seserį dėl tėvo priepuolio. Jis tikrai neatleistų, Beta tuo neabejojo. Prisiminusi tėvą ir tą paskutinę baisią sceną namuose neišvengiamai pagalvojo ir apie Tailerį. Užplūdo karčiai saldūs prisiminimai, ir lūpose suskambo malda, kol įstengė liautis apie jį galvojusi.

– Brangusis Dieve, nejaugi niekuomet neišrausiu jo iš savo širdies? – Ir žinojo, kad ne.

Kambarys tarsi dusino. Pasiryžusi Beta pasiekė lovos galą ir pasiėmė chalatą. Tą rausvą drabužį padovanojo tėvas; chalato šilkas buvo begėdiškai prabangus, juosta su kutu juosė liemenį, sijonas krito giliomis klostėmis. Tai buvo mielas daikčiukas. Ilgą aitrią akimirką Beta laikė chalatą prie veido, mėgaudamasi lygiu paviršiumi bei jausdama pažadintų prisiminimų skausmą. Ji tiek daug neteko... ir Beno, ir tėvo meilės bei pagarbos. Ir Tailerio.

– O, Taileri, – sudejavo, – kodėl mums viskas taip blogai turėjo susiklostyti? – Ašaros ritosi merginos veidu. Ji stabtelėjo jų nusišluostyti, trumpam užsimerkė ir pagalvojo, kaip galėtų pateisinti savo nedorybę. Nes buvo nedora, kitaip niekuomet nebūtų miegojusi su vyriškiu nesusituokusi. Beta galvojo apie Tailerį, apie nuostabų laiką, kuriuo jie abu džiaugėsi, ir prisiminė naktį, kai buvo pradėtas šis mažas kūdikis. Viduje nuvilnijo įvairiausios emocijos... išdidumas, gėda ir baimė. Ir visa tai gaubė meilė – tokia didžiulė, kad įsitvirtinusi širdyje ji išstūmė visa kita.

Po ilgų kankinančių laukimo mėnesių Beta turėjo patikėti, kad Taileris niekuomet neketino jos ieškoti, gal net nenorėjo surasti. Kaip ji kovojo su savimi, kad nepatikėtų tomis baisybėmis, kurias papasakojo ta mergina! Kovojo, meldėsi ir, nepaisydama sveiko proto, vylėsi, kad vieną šviesų rytą išvys Tailerį. Bet jo nebuvo. Ir dabar Beta žinojo, kad jau niekuomet nebus. O vis dėlto... vis dėlto tebemylėjo jį. Toje tamsioje tylioje kertelėje, kur gyveno svajonės, Beta tebemylėjo Tailerį visa širdimi. Bet nebesivylė. Jau nebe. Viltys seniai išsisklaidė – kaip ir svajonės. Liko tik realybė – sustingusi, plika realybė, palikusi Betą be savo žmogaus ir ateities. Visa, ko ji galėjo tikėtis, buvo kūdikis. Tailerio kūdikis. Meilės, kuri, Beta tikėjo, truks visą gyvenimą, vaisius. Staiga merginai praėjo noras eiti.

– Argi svarbu, jeigu aš mirsiu? – sumurmėjo ji. Tačiau kai baisūs žodžiai sutrikdė tylą, Beta pašiurpo. – Gėda tau, Beta Vard! – pasakė pati sau. – Kaip drįsti šitaip kalbėti, kai tavo viduje nauja gyvybė?

Ji pagalvojo apie Meisę ir pasidarė dešimteriopai gėda. Mintis apie savo vaiką sustiprino tą gėdą ir kartu privertė pasijusti nepaprastai išdidžiai. Kūdikis. Tas smulkutis padarėlis, kuris judėjo ir muistėsi jos viduje. Niekas niekuomet nesužinos, kaip Beta nekantrauja laikyti šį kūdikį glėbyje; kartais nakties gūdumoje, kai negalėdavo miegoti dėl smarkių mažylio spyrių, Beta įsivaizduodavo, koks jis bus – šis tobulas jos ir Tailerio kūdikis. Ar tai bus mergaitė gelsvai rudais plaukais ir tamsiomis akimis? Ar berniukas ilgomis stipriomis kojomis bei rankomis, gražių bruožų ir įspūdingų žalių akių, kurios nuolatos primins Tailerį ir draskys širdį su kiekvienu žvilgsniu?

Beta švelniai uždėjo delną ant savo pilvo.

– Tu negali žinoti, kaip aš meldžiausi, kad tėtis būtų čia ir matytų tavo gimimą, – švelniai sušnabždėjo. – Bet jis neatvyksta dėl mūsų, mažyli. Tavo tėtis neatvyksta dėl mūsų. – Beta žvelgė į tolį, o akyse sušvito šilta liūdna šypsena. – Aš turiu tave paleisti, Taileri, – sumurmėjo palūžusi. – Antraip, kol gyva, neturėsiu nė minutės ramybės.

Apsivilkusi chalatą Beta pakilo iš lovos. Kiek pastovėjo netvirtomis kojomis, paskui susijuosė diržą ir atsargiai nuėjo per kambarį. Tai buvo kiek didesnis kaip dvylikos pėdų kvadratas nublukusiomis žaliomis sienomis ir mažučiu plytelėmis išklotu židiniu, dabar skleidžiančiu linksmą šilumą. Virš židinio, po paveikslu, kabėjo senas įskilęs veidrodis, ir Beta dabar galėjo jame pamatyti save – tarsi sudėliotą iš gabaliukų, iškreiptą. Ji šyptelėjo iš kreivo atvaizdo ir pamanė, kaip šis atitinka dabartinę jos savijautą. Veidrodyje atsi-

spindėjo nedidelė rudo medžio spinta, taip pat mažutė dėžė su stalčiukais prie tualetinio stalelio. Kambaryje buvo dvi lovos – padėvėtos ir įdubusios, su žvilgančiais žalvariniais bumbulais galuose; jos užklotos rankų darbo užtiesalais iš spalvotų kvadratėlių; ant sienos tarp lovų kabėjo mažas kryželis su Nukryžiuotuoju. Lova arčiau lango buvo Betos, o kita – Sisi, bet kadangi Betai artėjo laikas gimdyti, Meisė susikeitė su dukrele ir perkėlė ją į brolio kambarį. Šis piktai protestavo: „Nenoriu, kad mano kambaryje būtų mergaitė". Bet Meisė užriko ir numalšino jo prieštaravimus: „Darysit, kaip liepta! – išdrožė abiem. – Antraip galėsit sau miegoti kieme su žiurkėmis".

Žinoma, skundai baigėsi, ir jaunuoliai pasinaudojo situacija. Dažnai galėdavai juos girdėti anksti rytą kalbančius. Sisi pasakodavo savo svajones, kad „vieną dieną bus turtinga ir garsi", o Metjus geraširdiškai juokėsi. „Aš būsiu turtingas ir garsus anksčiau už tave, Sisi Armstrong!" – pareiškė jai išdidžiai. Pagaliau juk jis buvo vyras šiuose namuose, argi ne? O ji – „tik snarglianosė mergiūkštė".

– Gerasis Viešpatie aukštybėse! – Meisė kaip tik pylė garuojantį sultinį į molinį dubenį, kai staiga atsigręžusi išvydo Betą. – Ką gi tu čia darai? – Pripuolusi paėmė Betą už rankos, ketindama švelniai apsukti atgal. – Tuoj pat marš į lovą, mano mergaite! – paliepė. Jaukų moters veidą iškreipė nerimas. – Kitaip pakviesiu gydytoją! Nemeluoju!

Beta meldė:

– Ne, Meise, leisk man pabūti čia su tavimi. Man nepakenks! Tikrai. – Pajutusi brangios moters ranką Beta pažvelgė tiesiai į susirūpinusias žibuoklių spalvos akis ir tvirtai pasakė: – Negaliu ištverti įkalinta miegamajame. Jaučiuosi kalta, kad tau reikia aplink mane šokinėti. Man neatsitiko

nieko blogo, Meise. Juk nepakenks, jei čia pasėdėsiu? Juk galiu, tiesa?

Meisę nelengva buvo įtikinti. Nerimą kėlė tam tikri požymiai. Betos veidas buvo pernelyg išblyškęs, kojų girnelės, anksčiau laibos ir grakščios, dabar patinusios. Be to, kūdikis, regis, nėra taip žemai, kaip turėtų būti dienų gale. Bet jei Beta neišbūna uždaryta tame miegamajame, gal nieko baisaus, jei truputį čia pasėdės?.. Pagaliau juk akylai ją visą laiką stebės.

– Gerai, – sutiko Meisė ir parodė į didelį seną supamąjį krėslą palei viryklę. – Sėskis čia ir nejudėk, mano mergaite! Antraip keliausi atgal tais laiptais be jokių kalbų!

Kuo rūpestingiausiai ir atsargiausiai ji pervedė Betą per kambarį ir padėjo atsisėsti į krėslą. Paskui paėmė dubenėlį karšto sultinio bei kriaukšlę savo geriausios traškios duonos ir padėjo ant medinio padėklo.

– Suvalgyk viską, – pasakė dėdama padėklą Betai ant kelių. Įsirėmusi savo putniomis kojomis ir įsisprendusi į klubus Meisė stovėjo priešais merginą. – Iki paskutinio lašo, – dar perspėjo.

– Tu tikra sena tironė, – erzino ją Beta. Bet gardus sultinio kvapas privertė suprasti, kokia ji alkana. Tad nuolat prižiūrima Meisės greitai suvalgė viską – iki paskutinio šaukšto, kartkartėmis atsilauždama traškios duonos ir padažydama ją į tirštą kruopų, svogūnų, bulvių ir mėsos padažą. Paskui nusišypsojo Meisei ir pasakė:

– Na štai! Dabar tau nebereikia stovėti sargyboje prie manęs. Nebent norėtum, kad suvalgyčiau ir dubenėlį!

– Ne, – šypsodamasi atsakė Meisė. – Bet užplikysiu šviežios arbatos, ir mudvi galėsime pasėdėti bei mažumėlę pasišnekučiuoti. – Ji pasilenkė paimti padėklo nuo Betos kelių. – Ką tu apie tai manai?

– Pasakysiu, kad tai nuostabi mintis, Meise, – atsakė Beta. Ji turėjo savų priežasčių ramiai pasišnekėti, kol negrįžo vaikai. Ir šįkart neketino leisti draugei išsisukti nuo opių klausimų. Įsitaisiusi giliau sename patogiame supamajame krėsle Beta stebėjo, kaip Meisė juda, kaip rūpestingai zuja šen bei ten... Štai pripylė vandens didžiulį juodą katilą, paskui nuėjo su juo prie židinio ir tvirtai įstatė į žėrinčias anglis. Tada įlindusi į pušinę spintelę ištraukė du mažus arbatos puodelius. Atnešusi padėjo juos ant didelio kvadratinio stalo, kur jau stovėjo cukrinė, ąsotis su pienu bei rudas arbatinukas. O šalia jų – lėkštė naminių obuolių pyragėlių.

Spinta ir stalas atrodė gerokai per dideli virtuvei, tačiau ji buvo jaukiausias ir mėgstamiausias kambarys visame name. Kiti du baldai – dideli supamieji krėslai abipus viryklės – Meisės pasididžiavimas ir džiaugsmas. Laikė juos nublizgintus taip, kad net žvilgėjo. Virtuvės gale langas virš plautuvės žvelgė į mažą grįstą kiemelį, už kurio buvo tualetas. Toje pat sienoje buvo dvejos durys: vienos į kiemą, kitos į laiptus, kurie vedė aukštyn į du miegamuosius. Tiesiai už Betos buvo durys į svetainę. Dabar mergina žvelgė į tas duris ir stengėsi įsivaizduoti save pono Milerio glėbyje, kai prieš kelias dienas ją nešė pro jas. Paraudusi ir suglumusi Beta greitai nusuko žvilgsnį į šalį.

– Meise, tu vis dar nepasakei, kiek mes skolingos gydytojui? – Šis klausimas kėlė Betai nerimą, nes ji puikiai suprato, kad joks gydytojas už dyką neis pas pacientą į namus. Taip pat žinojo, jog Meisė tikrai ne tiek uždirba, kad turėtų sutaupiusi tokiems netikėtiems atvejams.

– Nesijaudink, brangioji, – atsakė Meisė. Atnešusi du arbatos puodelius padėjo juos ant židinio. – Juk suvalgysi vieną mano obuolių pyragėlį, ar ne? – paklausė nuginkluojamai, tiesiog bėgdama prie stalo jų paimti. Kai Beta

dėkodama atsisakė, Meisė pastūmė lėkštę į stalo galą. – Šitaip... tuomet ir aš nė vieno nevalgysiu, – tarė ir iškart atsuko Betai nugarą, slapta vildamasi, jog ši nebeklausinės, kiek jos skolingos gydytojui. Nes ir taip aišku kaip dieną, kad jam nieko neskolingos.

– Aš noriu žinoti, Meise, – atkakliai klausė Beta.

– O, mieloji, liaukis bruzdėjusi. Sakau tau, nebuvo kitos išeities. – Atsigręžusi moteris atrėmė pašaipų Betos žvilgsnį. – Jeigu tas gydytojas nebūtų atėjęs... – Ji papurtė galvą ir užvertusi akis skėstelėjo rankomis, taip parodydama savo bejėgiškumą. – Širdele! Tu atrodei leisgyvė... ir mes taip išsigandome!

Betai jau kilo įtarimas. Tiesą pasakius, jai nepatiko išvados, kurias spėjo padaryti.

– Kas yra, Meise? – neatlyžo ji. – Tu pasakei: „Mes išsigandome".

– Taigi, žinoma, aš ir Sisi, – atsakė Meisė ir visa išraudo. – O ką tu pamanei?

– Pati žinai ką, – tvirtu balsu atsakė Beta.

Dėdamasi nustebusi Meisė nusijuokė – tarsi tik dabar būtų susiprotėjusi.

– A! Turi galvoje poną Milerį, mūsų nuomotoją? – pabrėžtinai nekaltai pridūrė. Kai Beta kantriai linktelėjo, Meisė susirūpinusi kalbėjo toliau: – Aišku, vargšelis nerimavo. Argi nematė, kokia tavo būklė? Argi ne jis tave užnešė laiptais į miegamąjį? Taigi, mieloji! Natūralu, kad jis nerimavo. Ponas Mileris gali bet kurią savaitę pareikalauti savo nuomos mokesčio, bet giliai širdyje nėra toks blogas. – Meisė kalbėjo neužsičiaupdama, kad kaip nors išvengtų klausimo, kuris, jau suprato, buvo benusprūstąs nuo Betos lūpų. – Tai senis tikras nedorėlis. Štai kaip! Tas sukčius išmestų mus į gatvę, nespėjusias nė paklausti: „Kur mano

skrybėlė?" O, taip, čia visi žino, kaip senis laiko posūnį po padu... valdo jį geležine lazda. Neleidžia tam jaunam vyriškiui turėti savo gyvenimo. Juk žinai, mieloji... Na, Deividas Mileris nebe toks ir jaunas... turbūt persiritęs per trečią dešimtį. O per tą tironą Liuterį Reinoldsą jis dar nėra turėjęs moters. Nuo tada, kai Deivido motina mirė džiova, patėvis įtraukė jį į visus reikalus, pavertė savo dešiniąja ranka. Paskui, kai liga nebeleido seniui pačiam tvarkyti per daugybę metų sukauptos nuosavybės, jis ėmė išnaudoti posūnį, kad šis rinktų ir neštų nuomos mokestį. Bjaurybė engia vaikiną labiau nei vergą, piktnaudžiaudamas jo gerumu. Senis tampo vadeles, tad Deividui Mileriui nėra ko daug tikėtis. Be to, nemanau, kad Liuteris Reinoldsas toks invalidas, kokiu dedasi. – Meisė susiraukė iš pasibjaurėjimo. – Matyt, senajam pašlemėkui patinka, kai žmonės aplink jį tūpčioja ir visaip popina!

– Meise! – Betos šūksnis nutraukė nervingą Meisės retoriką. – Ar gydytoją pakvietė Deividas Mileris? – atkakliai tebeklausinėjo Beta, iš beviltiškų draugės pastangų pakeisti temą jau spėjusi, kad ponas Mileris padarė kur kas daugiau, ne tik užnešė ją laiptais.

– Taip, mieloji. Jis suprato, kad tau būtinai reikia gydytojo. Mes abudu supratome. O, Beta! Aš taip išsigandau dėl tavęs ir kūdikio!

– Ar jis... ar Deividas Mileris... užmokėjo gydytojui?

Meisė nieko neatsakė, tik nudelbė akis, ir blogiausi Betos įtarimai pasitvirtino. Ji irgi kuriam laikui nutilo. Mintyse apsvarstydama situaciją galvojo, kodėl Deividui Mileriui reikėjo kišti ranką į savo kišenę ir jai padėti. Vyriškis, kurį ji vos pažinojo ir su kuriuo buvo kalbėjusi ne daugiau kaip tris ar keturis kartus. Žmogus, kuris visai neseniai įteikė Meisei raštišką įspėjimą, kad jeigu nesumokės nuomos, jie visi

bus išmesti į gatvę. Betos nuomone, negerai būti skolingoms tokiam žmogui.

– Privalau grąžinti jam pinigus, Meise, – rimtai pasakė Beta.

– Žinoma, brangioji, – greitai pritarė Meisė. – Kai tik galėsim, mes jam grąžinsim. – Ji priėjo prie židinio ir atsisėdo į supamąjį krėslą priešais. Nužvelgusi Betą liūdnu žvilgsniu tarė: – Žinojau, kad tau tai nepatiks. Bet argi nesupranti, kad nebuvo kitos išeities? Ponas Mileris pats nuėjo pas gydytoją... tą patį, kuris gydo jį ir patėvį. Tiesą sakant, aš pamačiau ir kitą Deivido Milerio pusę. Bet iš tikrųjų negerai, kad turėsime jaustis dėkingos. Mes grąžinsime jam pinigus, kai tik pajėgsime. – Pasilenkusi Meisė paėmė Betos ranką. – O, mieloji, aš gailiuosi, kad leidau tam įvykti, bet... tiesiog nebeišmaniau, ką daugiau daryti.

– Žinau, – pasakė Beta ir raminamai nusišypsojo, – iš tikrųjų esu dėkinga tau, Meise, už gerą širdį. Tik aš ponu Mileriu nepasitikiu. Juk grasino tave išmesti į gatvę! – Beta patylėjo, veidas apniuko. – Tiesiog negaliu suprasti, kodėl jis kvietė man gydytoją, sumokėjo už vizitus... Nemanyčiau, kad ponas Mileris gailestingas žmogus, nebent būčiau susidariusi apie jį neteisingą nuomonę. – Beta ir pati susimąstė apie tai, ką pasakė.

– Taip, gal... – linktelėdama galva pritarė Meisė. Ji neprasitarė apie savo įtarimus, kad Deividui Mileriui Beta krito į akį – su savo tankiais ilgais plaukais ir ryškiomis tamsiomis akimis ji buvo nepaprastai graži, nors nuo nėštumo ir pastorėjusi. Bet juk kai kuriems vyrams patinka nėščios moterys. Niekas nepaneigs, kad jos tuomet ypač pražysta. Nors, tiesą sakant, Betos veidas buvo nepaprastai blyškus ir sulysęs. Meisė dėl jos labai nerimavo. Ji žinojo, apie ką mąsto Beta. Apie savo šeimą ir vaikelio tėvą. Apie tai, ko nenorėjo

pasakoti. Ir nors Meisei būtų patikę, kad Beta išsipasakotų, ji niekuomet nieko neklausė. Neturėjo tokio įpročio. Pakako žinoti, kad Beta stengiasi pamiršti praeitį ir susikurti naują gyvenimą. O tas vyras, nuo kurio ji pastojo.... negalėjo būti labai geras... kitaip nebūtų leidęs jai vienai visa tai išgyventi. Apie tai Meisė turėjo savo nuomonę ir, nors nežinojo faktų, galėjo pasidaryti išvadas. Dabar ji ramiai nužvelgė Betą – tokią susirūpinusią, taip giliai nugrimzdusią į savo mintis, ir jai sugėlė širdį. Nepaisydama savo nuostatų, Meisė švelniai paklausė:

– Ar tave dar kas nors slegia?

Vieną silpnumo akimirką Betai kilo pagunda išsipasakoti, pasikalbėti su Meise apie tai, kas nutiko: kaip ji sudaužė tėčiui širdį ir vos nenuvarė jo į kapus per savo meilę Taileriui Bleklokui; kaip ją apgavo tas vyras, kurį mylėjo ir – padėk jai Dieve – vis dar tebemyli, nepaisydama visko; ir kokia jaučiasi beviltiškai nelaiminga, kai pagalvoja, kad jos vaikas ateina į pasaulį be tėvo. Beta troško visa tai pasakyti Meisei, bet negalėjo. Vis dar buvo pernelyg gėda, pernelyg daug netikrumo priešaky. Be to, kaip galėjo apsunkinti Meisę, kai ši brangi siela turėjo savų rūpesčių? Ir vis tiek žiūrėdama į šiltas geras draugės akis Beta pamanė, kaip būtų gera pasidalyti su ja savo mintimis, iškloti visa, kas nuolat kamavo.

– Kas yra, mieloji? – Meisė pagavo Betos žvilgsnį, giliai užgniaužtą norą atverti širdį. – Negi neleisi man tau padėti? – paklausė švelniai. – Žinai, juk sakoma, kad pasidalytas rūpestis perpus sumažėja.

Betos ir Meisės pokalbis galėjo pakrypti intymesne vaga, bet čia atsidarė durys ir įžengė Sisi. Jos mėlynos akys buvo didžiulės, žvilgsnis paklaikęs.

– Aš nepadariau to, mama! – sušuko išsigandusi. – Tai ne aš, tikrai ne aš. – Išvydusi krėsle Betą mergaitė sukrykštė iš džiaugsmo. – Beta! O, Beta, tau geriau... tau jau geriau! – Sisi prišoko prie Betos, ir kai ši ją apsikabino bei priglaudė, abi ėmė sūpuotis garsiai juokdamosi. Jų veidus nušvietė ypatinga meilė.

– Ei! Liaukis, Sisi! – sudraudė Meisė. Sugriebusi mergaitę už rankos ėmė traukti ją atgal. – Galėtum turėti daugiau proto, Beta Vard! – griežtai įspėjo ji. – Vargšas kūdikis... suspaustas tarp jūsų! – Meisė parodė į išsipūtusį Betos pilvą. – Ir tu ką tik pakilusi iš ligos patalo! – Paskui pasisuko į Sisi norėdama sužinoti: – Ką ten šaukei įpuolusi pro duris? Apie ką kalbi, mano mergaite? Ko tu „nepadarei"? Kokią išdaigą iškrėtei, dėl Dievo?

– Nieko. Aš nieko neiškrėčiau, mama, – kartojo Sisi, bet Meisė iš dukters balso suprato, kad yra priešingai.

– Aš pati nuspręsiu, – pasakė Meisė. – Kartą jau klausiau ir vėl klausiu... apie ką tu kalbi?

– Tai tas apgailėtinas žmogelis, kuris geležinkelio stotyje pardavinėja šokoladus. Pasakė, kad kažką nugvelbiau nuo jo prekystalio. Sakė, kad atsiųs policininkus. Jis melagis, mama! Tik ir ieško, prie ko prikibti. Niekas jo nemėgsta.

Sisi dabar kalbėjo vis labiau painiodamasi. Kai per visą namą nuaidėjo stiprus ir atkaklus beldimas į duris, mergaitė užsidengė delnu burną; visas jos kūnas sustingo, o mėlynos akys, įbestos į Meisę, išsiplėtė.

– Policininkai! – nuo garsaus ir išgąstingo Meisės šnabždesio mergaitė ėmė nevaldomai drebėti. – Sisi Armstrong... tepadeda tau Dievas, jeigu tu prie šių namų durų atvedei policiją. – Meisės perspėjimą nustelbė dar atkaklesnis beldimas į duris. Išvydusi, kad Beta stengiasi atsistoti iš krėslo, Meisė pripuolusi pasodino ją atgal. – Lik čia, mieloji, – pa-

sakė. – Tiesą pasakius, turėtum dar būti lovoje. – Moteris matė, kaip Sisi nuotykis paveikė Betą – jos veidas visiškai prarado spalvą. – Nesirūpink. Nebe pirmą kartą turiu reikalų su pareigūnais. – Ji pasisuko į Sisi. – Mes daug išgyvenome nuo tada, kai netekome tėčio, – išdidžiai pridūrė. – Niekuomet neturėjome pakankamai maisto ir pinigų. Bet niekada nepaėmėme nieko, kas mums nepriklauso. Pagalvok apie tai, mano mergaite, kol nueisiu pažiūrėti, ko nori tas policininkas. – Meisė įdėmiai pažiūrėjo į mergaitę, paskui išėjo iš kambario. Koridoriumi, laukujų durų link, nuaidėjo jos atsargūs žingsniai. Netrukus beldimas liovėsi.

– Eikš čia, Sisi. – Beta prisitraukė mergaitę. – Eikš čia, sėsk šalia. – Ir patapšnojo ranka per savo krėslą. Kai Sisi padarė, ko buvo prašoma, Beta apkabino ją ir švelniai paklausė: – Ar tu ką nors paėmei nuo to vyro prekystalio? – Sisi tylėjo ir žvelgė į Betą gailiomis akimis. Ši vėl paklausė: – *Ar paėmei,* Sisi?

Staiga mergaitė paplūdo ašaromis, jos veidas išdavė kaltę.

– Kad ir ką būtum paėmusi, ar dar tebeturi? – neatlyžo Beta. Mergaitė linktelėjo ir atgalia ranka nusibraukė ašaras. Beta ją priglaudė prie savęs ir švelniai tarė: – Ačiū, kad pasakei man tiesą, Sisi. Dabar žinai, ką turi padaryti, tiesa? – Mergaitė vėl linktelėjo, prisiglaudė prie Betos, o ši ją dar stipriau apkabino. – Eik dabar, Sisi! Greitai! Kol tavo mama nesugrįžo su policininku.

Gana ilgai užtrukusi, kol su meile glaudėsi prie Betos, mergaitė nuskriejo per virtuvę ir pro duris, o Beta ištempusi kaklą žiūrėjo, kaip ji perbėgo per kiemą ir išlėkė į gatvelę.

Tą pat akimirką iš koridoriumi artėjančių žingsnių Beta suprato, kad Meisė tikrai atsiveda policininką, nors, aišku, ne savo noru. Tačiau kai draugė išdygo tarpduryje, Beta nustebo – Meisė šypsojosi!

– Turi svečią, širdele, – pasakė ji Betai. Meisei įėjus, Beta išvydo aukštą liekną figūrą, žengiančią iš paskos. Ir tai nebuvo policininkas. Betos širdį užliejo palengvėjimas. Bet ji suglumo, nes lankytojas pasirodė esąs Deividas Mileris! Jis pažvelgė jai į akis – ramias rudas akis, kurios pasitiko šiltai šypsodamosi. Beta pasijuto keistai susidrovėjusi. Ji instinktyviai sukryžiavo ilgas laibas rankas ant atsikišusio pilvo po chalatu. Galvojo, kokia yra pasišiaušusi ir netvarkinga, juk tik paskubomis persibraukė plaukus! Be to, vis dar atrodo negaluojanti...

Deividas Mileris žingtelėjo į priekį. Stebinamai maloniame veide nušvito šypsena. O Beta suglumusi net sustingo, visas veidas išraudo. Bet iškart save griežtai subarė. Argi svarbu, *kaip* ji atrodo namo savininkui? Gan keista, bet jautė, kad tai yra svarbu, nors negalėjo suprasti kodėl. Nebent dėl to, ką jos motina buvo įdiegusi dukteriai: „Padori moteris visuomet turi kuo geriau atrodyti ir bet kuriuo metu. Daugiau niekas nesvarbu". Tačiau dabar Beta žinojo, kad tai netiesa. Meisė Armstrong parodė jai, kad svarbu kas kita. Būti „ledi" – nereiškia vilkėti brangiais drabužiais ir žiūrėti iš aukšto į kitus, ne tokius turtingus žmones. Nereiškia turėti galią ar važinėti puikiomis karietomis. Meisė neturėjo nei prabangių drabužių, nei tokių manierų, kurias taip vertino Estera Vard. Tačiau ji buvo tikresnė „ledi", nei kada nors galėtų tikėtis tapti Estera.

Tarsi skaitydama Betos mintis, Meisė greitai paėmė nuo supamojo krėslo savo ilgą skarą su kutais ir atsargiai apgaubė ja merginą. Ši ramiai padėkojo ir netrukus pati taip apsiklostė skaros galais, kad vargu ar buvo matyti bent vienas chalato colis.

– Laba diena, – keistai linktelėjo Deividas Mileris ir tiesė ranką pasisveikinti. Jo rudos akys žvelgė tiesiai į Betą. – Ma-

tau, kad neblogai jaučiatės, jei atsikėlėte iš lovos? Tai gera žinia... tikrai gera žinia.

Kai Beta nerado žodžių, vyriškis atkišo ranką į priekį, įpareigodamas ją atsakyti į pasveikinimą. Ir atsakiusi mergina ėmė galvoti, kokios švelnios to vyro rankos, palyginti su Tailerio! Bet juk ponas Mileris savo darbo dieną surinkdavo pinigus ir gyveno lengvą gyvenimą, o Taileris pažino tik sunkų varginantį darbą, kuris fiziškai sunkte išsunkdavo. Ir kas ji tokia, kad galėtų spręsti, kuris jų geresnis? Taileris buvo jos pasaulis, jos gyvenimas ir visa ateitis. Jis atrodė tikrai nuoširdus, mylintis Betą taip stipriai, kaip ir jinai jį. Tačiau Taileris ją apgavo ir paliko. Dabar Betą pralinksmino staiga užplūdusios mintys, koks yra Deividas Mileris. Kokia esybė slepiasi už tų švelnių rudų akių bei, regis, drovios šypsenos? Ar jis aistros žmogus, kaip Taileris? Ar šaltas, užsisklendęs individualistas, kaip ji ir įsivaizdavo? Staiga Beta nusprendė pažaisti: nusišypsojo Deividui Mileriui stebėdama jo reakciją bei laukdama akimirkos, kada paaiškės jo apsilankymo tikslas. Juk jau sakė Meisei, kad šiuo žmogumi negalima iki galo pasitikėti. Be to, Beta abejojo, ar dar kada gyvenime apskritai galės pasitikėti kokiu vyru.

– Supratau, kad turiu jums padėkoti, pone Mileri, – tarė ji, o šypsena pasidarė dar saldesnė. Kartu Beta buvo priblokšta, kad elgiasi neįprastai šaltai, bet dar kartą priminė sau, kaip šis vyriškis grasino Meisei išmesti į gatvę ir sukėlė joms tiek nerimo.

– Aš tik džiaugiuosi, kad galėjau padėti, – atsakė Deividas Mileris. Jo šypsena apgaubė ir Meisę, stovinčią šalia Betos.

Stojo trikdanti tyla. Tada įsikišo Meisė:

– Mes labai jums dėkingos, pone Mileri. Ar nenorėtumėte truputį su mumis pasėdėti? Ką tik užplikiau šviežios

arbatos, lėkštėje yra iškeptų obuolinių pyragėlių. Dar šilti. – Meisė buvo geros širdies, ne iš tų žmonių, kurie griežia dantį.

– Taigi iš tiesų būtų puiku, ponia Armstrong, – atsakė ponas Mileris, žiūrėdamas tai į Betą, tai į Meisę. – Labai norėčiau puodelio arbatos.

Jis buvo nusiėmęs katiliuką prie paradinių durų ir dabar padavė jį Meisei, kuri tik laukė ištiesusi ranką. Žiūrėjo, kaip moteris rūpestingai deda jį ant laisvo supamojo krėslo, paskui paragina:

– Įsitaisykite prie stalo, pone Mileri, ir aš įpilsiu jums puodelį arbatos. – Kai jis taip ir padarė, stengdamasi atsisėsti, kad matytų Betą, Meisė pasakė: – Valgykite pyragėlių, kiek tik širdis geidžia.

– Nors nebūkite labai godus, – juokdamasi perspėjo Beta, vis dėlto taip ir nepajėgusi nuslėpti tikrų minčių. – Turbūt suprantate, kad pinigai šiuose namuose nesimėto. Kadangi pirmenybė teikiama nuomos mokesčiui, labai mažai lieka tokiai prabangai kaip obuoliniai pyragėliai.

– Beta Vard! – Meisė buvo priblokšta, nors neabejojo dėl geranoriškų Betos motyvų. – Gėdykis! Kada mes buvome tokios vargšės, kad negalėjome pasiūlyti svečiui pasistiprinti? – Ji žvelgė į Deividą Milerį, kuris, regis, gavo „atpildą" – susigėdo ir išsigando Betos žodžių. – Aš labai nusiminsiu, jeigu neparagausite mano obuolinių pyragėlių, pone Mileri, – patikino Meisė. – Be to, prašom valgyti, kiek patinka, – kartojo ji.

Tuomet vargšas vyriškis buvo priverstas įsidėti du patraukliai atrodančius pyragėlius į lėkštę ir išspausti bent kokį pagyrimą. Meisė neatlyžo:

– Argi čia ne patys skaniausi obuoliniai pyragėliai, kokius tik esate valgęs, pone?..

Tarp dviejų didelių kąsnių ponas Mileris greitai patikino, kad tai tikrai patys skaniausi pyragėliai, kokius tik kada nors ragavo; ir nemelavo, nes jo mama niekuomet negarsėjo kepiniais. O nuo tada, kai ji mirė prabėgus keleriems metams po pirmojo vyro mirties, Milerio šeima buvo tik jis pats, patėvis ir sena moteris, kurią jie vadino šeimininke. Iš tiesų ji kasdien ateidavo iš miestelio nuvalyti dulkių ir patiekti jiems sočių valgių. Ponas Reinoldsas pasirinko moterį pagal vertingiausią savybę – ji mielai tenkindavosi mažiausiu atlyginimu už sugaištą laiką ir vargą. Nors buvo nerangi ir kartais apsileidusi, senis nesiskųsdavo, ypač prisiminęs, kiek pinigų sutaupė. Jis dažnai liaupsindavo šeimininkę, nors ir buvo užspringęs jos keptu „obuolių pyragu". Tačiau Deividas tos moters nemėgo. Jis nusprendė, kad jeigu kada nors parsives žmoną, atsikratys šeimininkės visiems laikams.

Gardžiuodamasis Meisės pyragėliais bei atsakydamas į jos mandagų, bet tuščią tauškėjimą, Deividas Mileris džiaugėsi jaukia mažo kambario atmosfera. Jame tvyrantis kepinių kvapas, sumišęs su muilo ir anglies kvapu, nesuvokiamai žadino didžiulį ilgesį. Jam trūko motinos. Trūko moteriškos draugijos, o svarbiausia – jis ilgėjosi žmogaus, kuris galėtų įsikišti, kai patėviui užeidavo manija baisiausiai ginčytis. Motina dažnai sugebėdavo jį nuraminti. Kiek Deividas prisiminė, ji mokėdavo pastatyti Liuterį Reinoldsą į vietą. Mama girdavo jį, kai būdavo geras, ir bardavo, kai blogai elgdavosi. Ji buvo motina ne tik savo laibam, tyliam ir baugščiam berniukui, bet ir vaidingam antrajam vyrui. Nors Deividas buvo ne Liuterio Reinoldso sūnus, jie vis tiek sudarė šeimą. Ir dabar jis to labai ilgėjosi.

Deividas Mileris nebuvo aistringas žmogus; jis atrodė patenkintas savo ramiu, kukliu, be pretenzijų gyvenimu.

Kartais žiaurus bei reiklus patėvio būdas sukeldavo jo pyktį, norą maištauti, priversdavo pasvarstyti, ar nereikėtų kur nors išvykti ir pradėti gyventi savarankiškai. Bet tokios akimirkos retai pasitaikydavo. Deividas Mileris buvo ne tokio būdo, kad smarkiai maištautų, tad greitai užgniauždavo tuos nesmagius jausmus. Be to, dabar patėvis jau susenęs ir su kiekviena diena vis labiau rėmėsi posūniu. Tiesa, Deividas labai pavargo nuo savo apgailėtino gyvenimo tame name mauzoliejuje, pavargo nuo žiauriai gudraujančio ir senstančio nedorėlio, bet kaip jis galėjo viską keisti? Kur jis eitų? Ką darytų? Be pinigų rinkimo, užrašinėjimo, ar stogas pavojingai aplūžęs, ar grindlentės pūva, be raštiškų įspėjimų įteikimo skolingiems nuomininkams, jis daugiau nieko nemokėjo, neturėjo jokių ypatingų sugebėjimų, apie kuriuos būtų verta kalbėti. Bet vėliau jam staiga kažkas nutiko, sutrikdė tam tikrą pusiausvyrą, kurią buvo atradęs savo viduje. Ir tas kažkas buvo Beta.

Kada tik tuščias ir nykus Deivido Milerio gyvenimas darydavosi nelaimingas, jis gulėdavo naktimis ir galvodavo apie savo vaikystę. Tuomet iškildavo prisiminimai – migloti ir laimingi, kuriuose atgydavo motina. Ji, kaip ir jis, nebuvo graži, bet aukšta, laiba it nendrė, plačiu veidu ir mažomis akimis. Ji mokėdavo parodyti savo nepritarimą neištardama nė žodžio. Ir nors patėvis kaip gyvas nėra parodęs nė krislelio gerumo, motina, priešingai, buvo švelni, rami ir geros širdies. Tam tikromis progomis, dažniausiai kai Deividas ypač gerai perskaitydavo ištrauką iš Biblijos ar sėdėdavo tyliai per visą mamos draugių susirinkimą, ji parodydavo savo pritarimą: leisdavo sūnui apkabinti rankytėmis kaklą ir mandagiai pabučiuoti į skruostą. Dabar, kai tik vienišumas kėsindavosi jį nugramzdinti, Deividas prisimindavo tokias akimirkas. Net po visų tų metų jis prisimi-

nė tą tikrai džiugią mamos veido išraišką, jaukų kambario kvapą, jos odą prisilietus lūpomis. Tai buvo ryškiausias ir stipriausias prisiminimas: jos oda prisilietus lūpomis...

Deividas Mileris džiaugėsi prisiminimais. Be to, jis tikrai retai prisiliesdavo prie kito žmogaus, išskyrus, žinoma, tuos atvejus, kai dar mažas berniukas buvo verčiamas paduoti ranką tiems pilvotiems ir ūsuotiems ponams, ateidavusiems pas jo tėvą. Bet mamos prisilietimai buvo kažkokie kitokie. Ji visuomet šypsodavosi, nors dažnai tie ponai žiūrėdavo rūsčiai. Be to, Deividui buvo leidžiama apkabinti ir *pabučiuoti* savo motiną! Nors dabar tuos kelis malonius prisiminimus nustelbė kiti.

Tą dieną, kai pakėlė ant rankų Betą, ji tarsi pažadino viduje kitą vyrą, nepažįstamą jam pačiam, vyrą, kurio daugiau nebetenkino prisiminimai. Vyrą, kurio rankos pajuto visai kitokią odą... lygią it šilkas ir šiltą it kraujas, sruvenantis jo venomis. Kai paguldė Betą ant lovos, jos ilgi tankūs plaukai nusidriekė per jo ranką, ir visu kūnu nubėgo virpulys. O, kaip Deividas troško pasilikti tame kambaryje, pamatyti, kaip ją nurengia, pasigrožėti visomis tomis grožybėmis, kurios, jo įsivaizdavimu, buvo paslėptos po duksliais drabužiais. Tą naktį jis nemiegojo, o žingsniavo po savo miegamąjį pirmyn atgal vis prisimindamas... įsivaizduodamas... galvodamas. Susitvardė tik tada, kai patėvis pabeldė lazda į sieną. Bet širdyje nurimti negalėjo. Iki pat dabar.

Deividas Mileris padarė sprendimą. Svarbų sprendimą, kuris jį nepaprastai žavėjo ir kartu nepaprastai baugino. Jis pasižadėjo sau vesti Betą. Kitą rytą savo sumanymą išdėstė patėviui, tik nepaminėjo Betos vardo. Iš pradžių, kaip Deividas ir tikėjosi, senis pratrūko nenumaldomai kvatotis.

– Tu! Vedęs! – šaukė jis. Krauju pasruvusios akys išsprogo iš nuostabos. – Niekuomet! Tu dar nepakankamai suvy-

riškėjęs, kvaily. – Bet paskui ponas Reinoldsas susimąstė ir nužvelgė posūnį primerktomis pašaipiomis akimis. Šis laikėsi savo ir drąsiai atrėmė tiriamą seno klastūno žvilgsnį.

– Sakyk, ką tik nori, – pasigėrėtinai oriai tarė Deividas, – bet aš trokštu vesti vieną moterį.

– Kas ji, kvaily? Kuo vardu? – senajam niekšui labai rūpėjo sužinoti. Jo akyse blykstelėjo baimė ir įtarumas, tad ilgai nelaukęs pridūrė: – Turto medžiotoja, ar ne? Kokia nors šviesiaplaukė kalė, kuri ieško sau lengvo gyvenimo? Štai kas ji, esu tuo įsitikinęs. – Senis vėl nusijuokė ir gergždžiančiu balsu pasakė: – Tu visuomet buvai kvailys. Taigi! Aha, sakai, susiradai moterį? Cha! Aš tuo netikiu. Kokia moteris susidomės tokiu skystalu kaip tu? Nebent, aš įtariu, ji taip elgiasi visai ne dėl tavęs. Galbūt ta kalė taip daro dėl *manęs?* Manęs... ir tų kelių ginėjų, kurias pavyko sutaupyti senatvei.

Tą rytą buvo pasakyta dar šis tas, bet Deividas tvirtino savo – kad ketinąs vesti – ir užtikrino seną ciniką, jog:

– Ji visai nesivaiko turtų. Ir nebijo sunkaus darbo. Ji graži ir stipri moteris, geresnės niekur ir nerasčiau.

Deividas išėjo iš namų, o jam pavymui aidėjo žiaurus Liuterio Reinoldso juokas.

Kelias dienas vyriškis kentė pašaipas ir įsakymus.

– Atsivesk ją čia. Leisk *vyrui* užmesti į ją akį. Pagaliau – jeigu ji tokia, kaip nupasakojai, mes tikrai nenorime jos išbaidyti, ar ne?

Buvo skaudžiai akivaizdu, kad senis mano, jog posūnį kamuoja iliuzijos. Iš tiesų nėra jokios moters ir niekuomet nebus. Senis dėl to nesijaudino, nes jam patiko dabartinė padėtis: yra pats sau ponas su savo blizgančiomis ginėjomis, o posūnis klusniai vykdo visus įsakymus už atlyginimą, kuris jį daro visiškai priklausomą nuo patėvio ir neleidžia pakeisti esamos situacijos.

– Ar jūs nemanote, pone Mileri, kad aš teisi? – Meisės balsas nutraukė Deivido mintis.

– Ak! Meldžiu atleisti, – atsiprašė jis paraudęs. Tada atsitiesė ir pažvelgė iš pradžių į apstulbusią Betą, paskui į Meisę. – Kažkodėl mano dėmesys nuklydo, bet tikrai nenorėjau jūsų įskaudinti. – Vyriškis akivaizdžiai suglumo, kad leido sau atitrūkti ir nugrimzti į tokius gilius minčių labirintus.

– Ak, nieko nieko, – linksmai atsakė Meisė. – Jūs apie kažką užsigalvojote ir atitrūkote. Nereikia dėl to gėdytis. Žinote, man taip nuolat būna, – aiškino ji stengdamasi, kad svečias jaustųsi patogiai, bei vildamasi jį ilgėliau užlaikyti. Meisė nebuvo kvaila. Būtų kirtusi lažybų iš krūvos savo obuolinių pyragėlių, kad šis jaunas vyras dabar galvojo apie jos Betą. Suprato nuo pat tos akimirkos, kai jis pakėlė ją ant rankų ir užnešė laiptais. Regėjo, kaip paguldė savo naštą ant lovos. Ir dabar pastebėjo, kaip žvelgė į Betos veidą su tokiu ilgesiu! Tas ilgesys atsispindėjo jo akyse nuogas – kaip ką tik gimęs kūdikis. – Aš tik sakiau, kad Beta atgauna veido spalvą. Ji taisosi, ar ne?

– Taip, manau, kad taip. – Deividas Mileris nusišypsojo, suglumimas dingo. Visą laiką, kol kalbėjo, vyriškio akys nė kart nenukrypo nuo Betos, jis žvelgė į ją taip godžiai, kad net pasislinko ant kėdės kraštelio.

– Jūsų teta teisi, – pasakė ramiai, tikėdamas tuo, ką jam papasakojo, – kad Beta ką tik tapo našle ir atvyko iš Londono pas savo brangiąją tetą, kol gims vaikelis. – Jūsų skruostai tikrai rausvesni. Ir aš labai džiaugiuosi, kad atsigaunate.

Beta ilgai žvelgė į Deividą Milerį, tamsios jos akys surimtėjo, o balsas išdavė, kad labai vertina tai, ką šis vyras padarė.

– Turiu jums už tai padėkoti, pone Mileri, – nuoširdžiai tarė. – Jeigu ne jūs, galėjau prarasti kūdikį.

Merginos akys apsiblausė iš baimės, ir tai jį taip stipriai paveikė, kad palinko į priekį ir ištiesė ranką. Kadangi Beta pamanė, kad bus geriausia nekreipti dėmesio į pono Milerio gestą, jis vėl atšlijo.

– Aš labai džiaugiuosi, kad jūs greit sveikstate. Na, tai gal jau eisiu? – Ir pažvelgė į Meisę, kuri smalsiai varstė jį akimis.

– Ne, – atsakė Beta. – Bijau, kad dar ne viską pasakiau, pone Mileri. Kartoju... esu nuoširdžiai jums dėkinga. Bet dar lieka gydytojas ir užmokestis jam.

– Ak, dėl to visai nereikia jaudintis, – pasakė Deividas Mileris. Buvo aiškiai matyti, kad grįžo jo pasitikėjimas savimi. – Tikrai nereikia. Prašau jūsų mesti tai iš galvos. Aš neketinu prašyti už tai atlyginti. – Vyriškis pasisuko į Meisę: – Tikiuosi, jums nesusidarė toks įspūdis? – paklausė suraukęs antakius.

Meisei akivaizdžiai palengvėjo.

– Taigi aš Betai kaip tik šitaip ir sakiau, pone Mileri! – sušuko ji triumfuodama. – Sakiau, kad gerasis ponas Mileris to nenori... kad viską padarė iš geros širdies. – Meisė pasisuko į Betą. – Argi tau nesakiau? Ponas Mileris nenorės, kad tu nervintumeisi dėl tokio menkniekio kaip pinigai. Argi taip nesakiau? – suokė toliau.

Vis dėlto Meisei slapčia palengvėjo išgirdus Deividą Milerį taip kalbant. Kol kas atkrito rūpestis atsiteisti su nuomotoju. Ir nors buvo griežtai nusistačiusi prieš vogimą, neturėjo skrupulų paimti tai, kas siūloma. O Beta buvo visai kitokia. Griežti principai neleido jai paimti ką nors veltui, nors pati buvo pernelyg dosni. Meisė pastebėjo šias puikias savybes, kai Beta pateko po jos stogu: mergina reikalavo leisti mokėti nuomos dalį ir atliko daugiau namų ruošos darbų, negu jai priklausė, nors ir buvo nėščia. Tiesą sakant,

Meisė stebėjosi, kaip ji apskritai įstengė tvarkytis, kol nebuvo Betos...

– Na štai! – lengviau atsidusęs pasakė Deividas Mileris. Jis pajuto, kad Meisė – jo sąjungininkė. Tai jį nustebino, juo labiau kad patėvio buvo prisakyta perduoti grasinimą, girdi, moterys bus iškraustytos. Vyriškis labai dėl to apgailestavo. Tiesą pasakius, buvo kur kas daugiau dalykų, dėl kurių jis ėmė apgailestauti.

– Meise? – Beta rimtu veidu kreipėsi į mažąją moterytę.

– Ką? Kas tave kamuoja, mieloji?

– Aš galvoju... gal galėtum padaryti man didelę paslaugą?

– Žinoma, galiu, brangioji, jei tik pasakysi man, kokią? – Kai Meisė pakilo nuo kėdės ir priėjo prie Betos, jos veide atsispindėjo smalsumas. – Kas atsitiko? Kas tave kamuoja?

– Mano siuvimo reikmenų dėžutė. – Beta oriai šypsodamasi atlaikė Meisės žvilgsnį. – Gal būtum tokia maloni ir man ją atneštum?

Šiaip Beta niekuomet nebūtų prašiusi padaryti to, ką ir pati galėtų, ypač Meisės. Bet dabar jautėsi silpna ir bijojo, kad ilgas lipimas siaurais laiptais atims paskutines jėgas. Mintis vėl atgulti į lovą neviliojo. Be to, neapleido rūpestis dėl dar negimusio kūdikio.

Meisė išsitiesė. Jos veide susirūpinimas virto apmaudu. Užuot iškart atsakiusi Betai, ji atsigręžė į svečią.

– Atleiskite, pone Mileri, – mandagiai, bet tvirtai tarė, – tikiuosi, jums laikas keliauti?

Ji labai gerai žinojo, kad toje siuvimo reikmenų dėžutėje Beta laikė likusias santaupas. Ir puikiai suprato, ką ji dabar nori padaryti. Tačiau Meisė turėjo savų ketinimų: ji nė nemanė leisti draugei atiduoti paskutinius šilingus tam vyriškiui. Kai laukė Deivido Milerio atsakymo, ryžtas jos veide buvo ne mažesnis už Betos.

– Mielai dar pabūčiau, – atsakė vyriškis, nustebindamas abi moteris netikėta drąsa. – Žinoma, jeigu jūs neprieštarausite? – pasiteiravo Betos.

– O, aš labai norėčiau, kad jūs dar pabūtumėte, – iškart atsakė Beta. Ir nustebo, kad Deivio Milerio šypsena suminkštino jos kietą širdį. Ne pirmą kartą pajuto, koks jis vienišas. – Tikrai, aš reikalauju, kad jūs pasiliktumėte, – pakartojo ir iškart ėmė gailėtis, kai vyriškis dar plačiau nusišypsojo, o jo rudos akys nušvito. Tą akimirką Betai šovė į galvą mintis, kad patinka Deividui Mileriui kur kas labiau, nei pati manė. Bet nesvarbu! Greitai jis išeis iš šio namo, ir skola jam bus sugrąžinta. Tačiau kažkoks esminis instinktas perspėjo Betą: nors ir kaip joms su Meise būtų sunku, nuo šios dienos privalu visuomet laiku sumokėti nuomos mokestį. Tai nebus lengva, bet kai gims kūdikis, viskas bus aiškiau.

Savo tamsiomis akimis ji vėl pažvelgė į Meisę, kuri aiškiai delsė atlikti, ko prašoma.

– Meise, prašau tavęs atnešti siuvimo reikmenų dėžutę.

Garsiai atsidususi Meisė pažvelgė tiesiai į tas tamsias ryžtingas akis ir papurtė galvą.

– Gerai, mieloji, jei taip sakai, – nekantriai tarė. – Bet... tikiuosi, žinai, ką darai! – pridūrė žemu balsu vildamasi, kad nuomotojas apsigalvos ir išeis. Bet vyriškis pernelyg džiaugėsi Beta, kad sumanytų išeiti. Tiesą sakant, pastarąsias minutes jis neatitraukė nuo jos akių. Meisė abejojo, ar jis išvis girdėjo bent vieną pokalbio žodį. – Ar esi tikra, mieloji? – pabrėžtinai dar kartą paklausė Meisė.

– Taip, Meise, esu tikra, – atsakė Beta, nejaukiai jausdama ramų Deivido Milerio dėmesį ir trokšdama, kad jis išeitų. Žinoma, kai tik Meisė atneš siuvimo reikmenų dėžutę ir ji su juo atsiskaitys, prieš tai labai padėkojusi.

Nebetarusi nė žodžio Meisė išskubėjo iš kambario. Laiptų apačioje ji stabtelėjo, putliais kumščiais suėmė sijono klostes, paskui bejėgiškai žvilgtelėjo per petį ir ėmė lipti aukštyn garsiai šnopuodama bei dūsaudama. Lyg delsimu tyčia protestuotų prieš Betos sprendimą sumokėti už gydytojo vizitus...

– Pagaliau, – buvo girdėti, kaip ji nepatenkinta niurna, – nuomotojas tai padarė neprašytas... tad neturėjo jokios teisės prašyti už tai atlyginti! Ak, – priminė pati sau, – juk jis ir neprašė, tai Betos sumanymas. Gerai jau, galvą guldau, kad šis sumanymas ne pats geriausias! – stabtelėjusi atsikvėpti laiptų aikštelėje pasakė pati sau.

– Pone Mileri, būčiau dėkinga, jei taip į mane nežiūrėtumėte. – Betą vis labiau glumino vyriškio žvilgsnis. Net nusisukusi į šalį jautė įdėmias akis. O jeigu nejaukiai šypsodama pažvelgdavo į Deividą, jis vis tiek žiūrėdavo į ją. Visa tai labai erzino.

– Ak! – Deividas Mileris irgi sutriko. – Prašau man atleisti, ponia Vard.

Meisė Armstrong jam papasakojo, kad po liūdnos vyro netekties ši jauna miela ledi liko pasaulyje vienui viena, išskyrus dar negimusį kūdikį ir jos brangiąją tetulytę Meisę. Beta buvo per jauna ir per graži moteris, kad ilgai liktų viena. Dėl dabartinės savo padėties neišvengiamai prisirišusi prie namų ji beveik neturėjo progų patraukti kokio vyro dėmesį, kad šis pamatytų, kokia ji neįtikėtinai miela. Tai Deividui Mileriui buvo dėkingiausia situacija. Tačiau jam atrodė: kai tik gims vaikelis, Betai pradės pirštis jos grožio pakerėti ryžtingi vyrai. Ir jeigu jis nori vesti šią moterį – o tokie ketinimai dėl jos artumo tik sustiprėjo, – turi žengti žingsnį jau dabar, kol dar ne vėlu; Deividas jau įsivaizdavo, kaip

jam iš panosės Betą pastveria žavus aistringas tamsiaplaukis plevėsa.

Bet kaip pradėti? Ką pasakyti, kad įtikintų tą merginą už jo tekėti? Kaip į ją kreiptis? Ar sakyti, kad daug apie tai galvojo ir priėjo išvadą, jog sveikas protas turėtų jai liepti priimti jo pasipiršimą? Pagaliau argi ne ji sunkiai suduria galą su galu? Argi ji ne našlė? Argi neturi galvoti apie vaiko ateitį? Visa tai sukosi Deividui Mileriui ant liežuvio galo. Bet tai praktiniai dalykai, šaltas apskaičiavimas, kuris neatskleis tikrųjų priežasčių, kodėl jos trokšta. Bet kaip gali pasakyti, kad trokšta Betos, nes ji gražiausia, žavingiausia būtybė, kokią tik kada regėjęs? Kaip pasakyti, kad naktį gulėdamas lovoje svajojo, kad ji šalia – šilta ir nuoga? Ar tikrai gali atverti, kas dedasi jo širdy? Kad yra toks vienišas, toks nemylimas ir jam taip trūksta kitos esybės, kuri žvelgtų į jį su meile bei džiaugsmu akyse? Ar gali apsakyti savo didžiausią troškimą turėti Betą amžinai? Ne. Deividas Mileris nedrįso. Mažiausiai norėjo ją išgąsdinti.

Dabar žiūrėjo į Betą, sėdinčią krėsle, smulkius tiesius petukus, šiek tiek palinkusius į priekį, žymų iškilimą po skara, ilgus palaidus plaukus, kurie skleidėsi apie pečius lyg nukritę rudi lapai po lietaus, jos veidą – tokį blyškų, bet mielą, klasikinių bruožų, ir akis – tarsi vandens akivarus vidurnakčio mėnesienoje. Staiga pradėjo viduje drebėti. Tikriausiai jam nepavyks dabar pasakyti? Tikriausiai per šią klaidą praras Betą, ir ji atiteks kitam! Deividas Mileris išsigando... Kraujas sustingo gyslose. Jis privalo prabilti! Privalo!

– Tekėkit už manęs. – Žodžiai išsprūdo greičiau, nei pats susivokė. Tik keli žodžiai, bet trenkė kaip šūviai.

Beta buvo nusisukusi. Dabar ji atsigręžė, akys išsiplėtė lyg netikėdamos ir pažvelgė į jį.

– Ką jūs pasakėte? – sukrėsta tyliai paklausė. Ji tikriausiai gerai nenugirdo.

Nustebintas savo drąsos Deividas Mileris ėmė įtikinamai kalbėti:

– Atleiskite, kad buvau toks įžūlus. – Karšta suglumimo banga užliejo raudoniu veidą, bet jis nepasidavė: – Aš prašiau jūsų... tekėti už manęs.

Po šio pasiūlymo nervinga šypsena vyriškio veide išblėso ir virto lūkesčio išraiška. Jis laukė atsakymo. Meldė, kad Beta sutiktų. Tikėjosi atsakymo, nuo kurio pašoktų širdis ir gyvenimas įgytų prasmę.

Prabėgo minutė, kita, kol Beta atsitokėjo. Vis dėlto ji teisingai nugirdo. Jis paprašė būti jo žmona. Deividas Mileris, beveik nepažįstamas vyras, paprašė būti jo žmona! Nebuvo jokių ženklų, iš kurių tai galėjai įspėti, tik mylintis žvilgsnis, sekiojantis kiekvieną jos judesį. Ką tik buvo smilktelėjusi nuojauta, kad Deividas Mileris ją įsimylėjęs. Tačiau Beta nė nenutuokė, kaip toli jį nunešė jausmai ir kokie rimti jo ketinimai.

– Bet... aš jūsų beveik nepažįstu, pone Mileri, – atsitokėjo Beta. – Net klausimas negali kilti, ar man tekėti už jūsų.

– Suprantu, – liūdnai sumurmėjo Deividas, – ir, tikiuosi, atleisite man, kad drįsau to paprašyti. Bet nuo tos dienos, kai nunešiau jus ant rankų į miegamąjį... – tai prisiminus vyriškį išpylė karštis, – aš galvoju apie jus... nuolat galvoju.

Jo balsas nuščiuvo. Stojusi tyla pasidarė nepakeliama.

– Prašau jūsų liautis, nebereikia, – maldavo Beta. Pajuto, kad ją paveikė pono Milerio susijaudinimas ir akivaizdžiai gilus jausmas. – Čia aš kalta. Paprašiau pasilikti, nes turiu grąžinti jums pinigus už gydytojo vizitus. Jūs labai geraširdiškai pasielgėte, kai man reikėjo pagalbos.

– Ne! – pasibaisėjo Deividas Mileris. – Ne, aš ne... negaliu paimti pinigų. Prašau pagalvoti. Jeigu jūs reikalausite, tai bus tas pat, kaip sviesti tuos pinigus man į veidą.

Beta nieko neatsakė, tik oriai ir smalsiai jį nužvelgė. Vyriškis žvelgė į ją tokiu nelaimingu žvilgsniu, kad pirmąkart susimąstė, ar gerai elgiasi norėdama grąžinti pinigus. Nors anksčiau buvo tikra, kad šis žmogus neturi širdies ir jo nė kiek negraužia sąžinė, kad reikia išmesti šeimą į gatvę, dabar tas įsitikinimas susvyravo. Galbūt Meisė vis dėlto teisi? Gal ir ponas Mileris yra auka? Žmogus, negalintis ištrūkti iš patėvio įtakos ir prasiskinti kelio? Bet tuomet kodėl jis leidosi šitaip gujamas?

– Atleiskite, pone Mileri, – pradėjo Beta, – jeigu savo elgesiu paskatinau jus manyti, kad kada nors pagalvojau...

– Apie vedybas? – užbaigė vyriškis. – Ne, jūs manęs nesuklaidinote. Tai užtikrinu, – pridūrė jis. Staiga sugrįžo drąsa, o kartu ir visi motyvai, kodėl Beta neturėtų žiūrėti į jo pasiūlymą pro pirštus, o atvirkščiai, pasvarstyti, ką iš to laimėtų. – Vis dėlto, ponia Vard, apsvarstykite, ką jums siūlau. Deja, nuoširdžiai užjaučiu, jūs netekote savo vyro ir pasaulyje likote vienui viena, teturite tik puikiąją ponią Armstrong su šeima. Bet, matote, jūsų teta turtuose nesivarto. Ji irgi neturi šeimos maitintojo ir, nors tikrai yra gera, mylinti, su džiaugsmu jus priglaudė, šis namelis vis dėlto labai mažas. Turite sutikti, jog situacija visai nepalanki, tiesa?

– Ar jūs mums grasinate? – norėjo sužinoti Beta. – Ar taip duodate suprasti, kad dabar namas perpildytas ir man verčiau išvykti?

– Ne, ne! – ponas Mileris smarkiai įsižeidė. – Prašau mane teisingai suprasti. Tesakau tai, kad ši situacija nepatogi visais atžvilgiais... – Vyriškiui pasirodė, kad Beta nori jį nutraukti, tad kilstelėjo ranką tarsi stabdydamas. – Greitai atsi-

ras dar vienas mažas žmogutis. Dar viena burna. – Vėl trumpam nutilo svarstydamas, ar toks situacijos įvertinimas padarė pageidaujamą poveikį; iš Betos veido išraiškos suprato, kad kasė sau kapo duobę. Prislėgtas vyriškis nuleido galvą, paskui jau švelniau prabilo: – Esmė ta, ponia Vard... Leiskite jums padėti. Leiskite palengvinti jūsų naštą. Jau žinote, kad aš jus myliu. Niekas man nesuteiktų didesnio džiaugsmo bei pasitenkinimo, jeigu sutiktumėte už manęs tekėti. Jeigu tik leistumėte, aš būčiau geras tėvas jūsų vaikui. Mano patėvio namuose nieko netrūksta. Ten daug vietos, gyvename tik dviese. – Ištaręs garsiai tuos žodžius Deividas Mileris suvokė, koks apgailėtinas jo gyvenimas, bet ryžtas tik sutvirtėjo. – Tekėkit už manęs, – ragino karštai, – ir aš pažadu: daugiau jums nieko nebetrūks. – Vyriškis palinko į priekį laukdamas, mažos rudos akys buvo kaip šunyčio, kuris tikisi kaulo.

Beta nenorėjo, kad jis pasijustų dar nelaimingesnis, nes, savo nuostabai, pajuto Deividui simpatiją. Tikrai pajuto jam šilumą. Deja, ne tokią, kokios jis norėjo. Nejautė Deividui Mileriui prieraišumo, tik tam tikrą užuojautą, kad jis toks vienišas ir ilgisi draugės. Jau žiojosi paaiškinti, kad labai gaila, bet tai, ką jis siūlo, neverta nė svarstyti, kai pasirodė Meisė. Ji taip staiga ir tyliai išniro iš už laiptų, kad Beta nustebusi pamanė, ar tik ji nesislėpė už kampo pasiklausyti. Vėliau paaiškėjo, kad moteris taip ir padarė: išgirdusi, apie ką kalba Beta su ponu Mileriu, ji sustojo lyg įbesta.

– Meise! – Betos balsas išdavė nustebimą, kad Meisė taip staiga pasirodė. – Aš negirdėjau, kaip sugrįžai, – pridūrė ir siekė siuvimo reikmenų dėžutės, kurią draugė buvo saugiai pasispaudusi po pažastimi.

Betos rankos vėl nukrito į sterblę, nes Meisė nė neketino duoti dėžutės. Priešingai, tvirtai ją laikė. Paskui draugišku balsu atsiprašomai tarė:

– Pone Mileri, ar nebūtumėte toks malonus ir trumpam nepaliktumėte mūsų vienų su šia jauna ledi? – Vyriškis nustebo dėl tokio reikalavimo, tad Meisė paskubėjo pridurti: – Pažadu, tik trumpam. Galite nueiti į svetainę ir pasigrožėti mano velionio vyro pypkių rinkiniu. – Moters šypsena buvo užkrečianti. – Tas rinkinys labai įdomus. – Ragindama vyriškį stotis ir vesdama per kambarį durų link, begėdiškai jam kalbėjo: – Taigi išeikite. Aš netrukus jus pakviesiu. – Kai Deividas Mileris nepaprastai klusniai nuėjo koridoriumi, ji dar priminė: – Juk suprantate, aš netrukus jus pakviesiu. – Paskui nuovokiai mirktelėjo ir sušnabždėjo: – Mūsų Beta, jeigu ką nors įsikala į galvą, būna užsispyrusi nenaudėlė. Juk jūs ir pats tai supratote? Manau, ji dažnai linkusi pernelyg skubėti. Tiesiog palikite ją man, pone. Esu truputį daugiau visko mačiusi ir tam tikrais klausimais išmintingesnė, ar ne?

Meisė tyliai sukrizeno, stumtelėjo poną Milerį į kambarį ir uždarė paskui save duris. Kai sugrįžo į virtuvę, šypsenos lyg nebūta, veide atsispindėjo visiška neviltis. Ji tarė:

– Dėl Dievo, ką tu sau manai, Beta Vard? Kas tave apsėdo, kad prisileidai tokią mintį – atiduoti jam pinigus? Juk jiedu su patėviu turi daugiau pinigų, nei mudvi matysime per visą gyvenimą. – Meisė ryžtingai suspaudė siuvimo reikmenų dėžutę. – Aš sakau – ne. NE! Kad ir kiek būtų likę toje dėžutėje, tai yra tau ir kūdikiui. Nebruksi tiems ponams pinigų, kai, po šimts pypkių, jiems jų nė kiek nereikia!

– Nesvarbu, ar reikia, ar nereikia, Meise, – lygiai taip pat ryžtingai pasakė Beta. – Aš jam skolinga. Esu dėkinga už gerumą, aišku, bet...

– Nė nemanyk! – nutraukė Meisė. – Šitaip sviesti pinigus ponui Mileriui į veidą? Nė nemanyk! Jis taip pasielgė iš

geros širdies, nepamanė, kad tau šaus į galvą atsilyginti. Esu tikra, niekuomet to ir nelaukė. Tikrai, tą dieną ponas Mileris man sakė: „Nė negalvokite apie tai, ponia Armstrong. Aš tik džiaugiuosi, kad galėjau jums padėti". Meisė papūtė lūpas ir sunkiai atsiduso, jos kvėpavimas dar buvo nelygus. Ji dar neatgavo ramybės. – Ak, Beta! Beta! Ar negalėtum tiesiog leisti vargšeliui jausti tokį malonumą, – kad pagelbėjo ledi nelaimėje? – aimanavo moteris.

Pamačiusi, kad tirada Betos nesujaudino, ji iškart pakeitė taktiką ir ėmė kaip mokėdama įkalbinėti.

– Na, mieloji, vis dėlto ne toks jis blogas žmogus, ar ne? – meilikaujamai paklausė. – Ar nemanai, kad kuriai nors merginai jis bus visai neblogas vyras?

– Aš nieko prieš jį neturiu, – kantriai aiškino Beta. – Tik sakau, kad nenoriu jaustis skolinga nei jam, nei kitam vyriškiui. – Tai, kas kadaise atsitiko su Taileriu, sugriovė jos pasitikėjimą kita lytimi.

– Negi tu manai, kad jis norės kitokio atlygio? – neatlyžo Meisė. – Ar esi tikra, jog jis taip pasielgė, kad galėtų tave turėti?

– Ne. – Beta turėjo pripažinti, kad nieko panašaus nemanė. – Aš taip nemanau.

– Ak! – Meisė pajuto, kad Betos argumentai silpsta. – Tai tu neturi nieko prieš šį jauną vyrą? Nemanai, kad už savo gerą darbą jis laukia iš tavęs kokio nepadoraus atlygio? Ir vis dėlto ketini taip save sužlugdyti, kad vaikeliui gimus nebeturėtum nė skatiko? Tuomet, Beta, pasakyk šitai kvailai moteriškei, kokia prasmė taip elgtis, nes aš nematau jokios prasmės!

Išklausiusi labai pagrįstų Meisės argumentų Beta nutilo ir ėmė žiūrėti į apsitrynusį kilimėlį prie židinio. Ji atrodė susimąsčiusi. Aiškiai suvokė, kad Meisė laukia protingo at-

sakymo, bet, tiesą pasakius, tokio nebuvo. Beta troško atsilyginti Deividui Mileriui ne iš materialinių paskatų ir ne gindama savo orumą. Ir tikrai ne dėl to vyro charakterio ar jo „piktų" kėslų. Tas troškimas glūdėjo kur kas giliau. Daug giliau. Jis buvo susijęs su emocijomis, su meile ir apgavyste, pasitikėjimu ir išdavyste. Su jos tėvu ir motina, kailį verčiančiu broliu Benu. Su viltimis ir nusivylimais. Visa tai susidėjo, ir ji pasidarė atsargesnė, labiau nepriklausoma. Taip, turbūt tiesiog įgijo išdidumo.

Bet dabar Meisės užklupta mergina prisiminė seną patarlę: „Išdidumas eina prieš nuopuolį". Meisės kalboje buvo ir teisybės, ir neteisybės, bet vienas sakinys įstrigo mintyse – kai draugė paklausė, kokia prasmė atiduoti kelis paskutinius šilingus, kai tuoj gims vaikelis? Visi žino, kiek vaikams visko reikia... Mažų kepuraičių ir šalikėlių... Galbūt vaikiško vežimėlio, į kurį galėtum paguldyti kūdikį, ir, jei viskas laimingai baigsis, lopšio, kuris sūpuotų mamos vos paliestas. Tokios mintys suminkštino skaudamą Betos širdį. Bet paskui vėl truputį sugėlė pagalvojus apie dar vieną dalyką, kurio kūdikis galėjo pageidauti. Daug brangesnį už visus lopšius ir kepuraites pasaulyje... tėčio, kuris apkabintų ir prajuokintų. Ne tik mamos. Dabar skausmas vėl užtvindė Betos sielą, liedamasis per kraštus, kol jį įveikė didžiulė ir baisi vienatvė.

– Ei, ei, brangute... kas nutiko? – Meisė išvydo, kaip Betos veidu ėmė srūti ašaros. Ji iškart pasilenkė ir putliomis rankomis apkabino draugę. – Ak merguže, mano miela merguže, nekreipk dėmesio į kvailą senę, – šnabždėjo sūpuodama Betą, lyg ši būtų mažas vaikas. – Neturėjau teisės šitaip kalbėti. Juk tai ne mano šilingai guli šioje dėžutėje. Viešpats žino, tu jau pakankamai išleidai iš savo taupyklės dėl mūsų, nors nebuvome to verti. – Meisė buvo padėjusi

dėžutę ant grindų, bet dabar pakėlė ją norėdama paduoti Betai. – Štai, brangioji, – pasakė. – Daryk, ką nori su tomis nelemtomis monetomis. Jeigu jauti, kad teisinga išleisti šį vyruką grąžinus jam pinigus, taip ir daryk, širdele. Aš tuoj pat jį pakviesiu!

Ir būtų iškart taip padariusi, bet niekaip neįstengė padėti dėžutės ant Betos kelių: kūdikis įsčiose jau buvo toks didelis, kad išsipūtęs pilvas siekė sulenktus kelius. Vargu ar išvis buvo likęs koks tarpelis. Greitai beviltiškos draugės pastangos Betą prajuokino. Išvydusi nuoširdžiai kvatojančią merginą Meisė irgi neišlaikė ir pratrūko juoku.

– Ak tu maža nenaudėle, Beta Vard! – sugageno ji. – Man niežti nagai užploti tau per sėdynę. – Netrukus Meisė priglaudė Betą ir švelniai glostydama neklusnius palaidus plaukus rimtesniu balsu tarė: – Gal padėsiu šią dėžutę atgal į vietą?

Beta tyliai linktelėjo, žiūrėdama švelniomis žiburiuojančiomis akimis, o Meisė pabučiavo jos išblyškusią kaktą ir nuėjo prie durų.

– Tuomet gerai, – dar pasakė ir išmintingai nusišypsojo. – Bet pirmiau ištrauksiu iš keblios padėties tą vargšą vyruką, kuris stypso gretimame kambaryje. – Meisė nutilo, atidžiai pažiūrėjo į Betą, kuri su meile žvelgė į ją. Širdis dabar aprimo, maištingos emocijos atslūgo. – Gal ir ne pats tinkamiausias laikas tai pasakyti, merguže, – atsargiai pradėjo Meisė, – bet kai viską apmąstysi... pagalvok ir apie tai, kas tau šiandien buvo pasiūlyta. Nedažnai merginai su kūdikiu nusišypso laimė. Štai kas yra Deividas Mileris, brangioji... tau nusišypsojusi laimė. Jam dar nėra keturiasdešimties ir jis – ne aliejiniais dažais nutapytas paveikslas; ponas Mileris gana mielas. Savo ausimis girdėjai, ką pasakė... jis turi didelį namą ir puodynes pinigų. Be to, aiškiai matyti, kad

vargšelis išsiilgęs meilės. Gal Viešpats jam padėjo išsisaugoti iki tos akimirkos, kai pakėlė tave su kūdikiu ant rankų?

– Ne, Meise, – švelniai sudraudė Beta. – Tu mane jau vienu klausimu šiandien įkalbėjai. Nebereikalauk daugiau.

– Gerai! – Meisė iškart nusileido. – Aš išmoksiu nekišti nosies ne į savo reikalus.

Vis dėlto eidama pakviesti Deivido Milerio, kurio viltys tikriausiai neišsisklaidė, kad buvo uždarytas su velionio pono Armstrongo pypkėmis, Meisė buvo įsitikinusi, kad tas vyras – visų Betos problemų sprendimas. Jis padės Betai jaustis gerbiamai (o ji turėjo tokią teisę), ir bus tėvas, kuris duos gimsiančiam vaikui vardą bei jį aprūpins. Betai išties neapsakomai reikėjo vyro, kuris atlaikytų bangų mūšą. Kai gims kūdikis ir ji dažniau išeis pasižmonėti, pasitaikys visokių vyrų, kurie eis prie jos tiesiausiu keliu. Ir tie vyrai tikrai nebus tokie, kurie palengvins jai gyvenimą. Šioje apylinkėje tokių vaikinų nedaug, ir tie patys nepasiekiami.

Vis dėlto koks nors žavus gražus jaunas vyriškis, kuriam slapčia galvoje tik viena, gali apsukti Betai galvą. Mat nors dabar ji priklauso Meisės šeimai, iš tiesų yra nepaprastai vieniša. Tokia vieniša, kad čia negali padėti nei Sisi, nei jos mama. Beta jautėsi vieniša, nes nebuvo vyro, kuris palengvintų jos širdies skausmą. Jai trūko žmogaus, prie kurio galėtų prisiglausti pasibaigus dienai, pasikalbėti apie ateitį ir savo šeimą, būsimus vaikus. Trūko žmogaus, kuris visuomet būtų šalia, net kai Meisė seniai bus nukeliavusi į aną pasaulį.

Atidariusi duris ir tarstelėjusi Deividui Mileriui: „Ateikite, pone", Meisė trumpai nužvelgė džentelmeną: kaip jis mandagiai linktelėjo atsigręžęs nuo židinio, kur tyrinėjo mažą ąžuolinę dėžutę su puikia pypkių kolekcija, kaip nusišypsojo... lyg ir lengvai, bet gana nervingai, tad neatrodė

pasipūtęs. Nužvelgė jo nublizgintus odinius batus, kurie, be abejo, kainavo tiek, kad Meisės šeima prasimaitintų visą mėnesį. O kaip įsižiebė rudos akys, kai jam pasakė:

– Mūsų Beta prisigalvojo, ko nereikia. Aš čia apie tuos pinigus... – Kai Deivido Milerio akys sušvito iš džiaugsmo, Meisė pasivedė jį į šalį ir slapčia pašnabždėjo: – Ji nemėgsta būti skolinga. Nebūtų Beta... Tačiau jeigu jūsų ketinimai tikrai garbingi... o jeigu *ne,* tuomet, prisiekiu, pati nudirsiu jums kailį! Galiu tik pridurti, kad taip lengvai nepasiduotumėte dėl to *kito* jūsų aptarto klausimo. Manau, suprantate, apie ką kalbu. – Meisė didžiavosi savimi, kad gerai perpranta charakterius, ir visa širdimi jautė: šis vyras geras, tik savo blogo patėvio nuvestas klystkeliais. Grasinimai išvaryti taip ir liko grasinimais. Iš tiesų, jeigu įtemptų atmintį, – būtent Deividas Mileris labiausiai užjautė Meisę žuvus jos žmogui. Ji tuomet įtarė, o dabar žino, kad jis pats iš savo kišenės sumokėjo už dviejų savaičių nuomą. Joks kiaurai sugedęs vyras nebūtų šitaip pasielgęs! Ne, šis turėjo gerą širdį, ir Beta ją laimėjo. Tikrai būtų gėda, jei viskas nueitų vėjais.

Beta vėl jautėsi sutrikusi, nes reikėjo paaiškinti Deividui, kad pakeitė savo nuomonę dėl užmokesčio gydytojui ir liko patenkinta esama situacija. Dabar, kai jis įėjęs šypsojosi, o ramios rudos akys susižavėjusios droviai žvelgė į ją, Beta prisiminė Meisės žodžius: „Vargšelis išsiilgęs meilės. Gal Viešpats jam padėjo išsisaugoti iki tos akimirkos, kai pakėlė tave su kūdikiu ant rankų". Tie žodžiai vis aidėjo merginos širdyje, kol Deividas Mileris atsisėdo ir liūdnai įsižiūrėjo į jos veidą. Nors ir kaip Beta stengėsi laikytis atokiau nuo pono Milerio, pati stebėjosi bei nerimo, kad atsipalaidavo ir atsiliepia į jo entuziazmą, švelnumą. Nuojauta sakė, kad šis vyras jai nepakenks. Jis netgi mielas, draugiškas. Tačiau gilesni instinktai perspėjo, kad būtų atsargi, nes

vyrai – sunkūs ir nenuspėjami padarai, kurie gali maloniai šypsotis ir čia pat suvaryti peilį tarp šonkaulių! Pagaliau juk trys vyrai, kurie jai reiškė visą pasaulį, ypač vienas, su kuriuo manė kartu nugyvensianti gyvenimą, – paliko Betą tuomet, kai jai labiausiai jų reikėjo. Tik labai geras vyras, ypatingas, galėtų merginą įtikinti, kad ne *visi jie tokie*. O iki pat tos neįtikėtinos dienos ji bus akyla.

Beta negalėjo žinoti, kad ta neįtikėtina diena jau po trijų savaičių. Dabar, kai juodu maloniai kalbėjosi, Deividas Mileris galvojo apie tai, ką jam sakė Meisė, o Beta mąstė, kaip būtų nuostabu, jeigu pro šias duris įžengtų Taileris, pripažintų ją ir kūdikį. Likimas klostė aplinkybes, kurios suartins ją su Deividu Mileriu taip, kaip niekuomet neįsivaizdavo.

Lietingą kovo penktadienio rytą, prabėgus kelioms savaitėms po stulbinančio Deivido Milerio pasipiršimo, Betai prasidėjo sąrėmiai. Išvakarėse ji jautėsi irzli ir nerimo, nenorėjo sėdėti, negalėjo vaikščioti, nes buvo nepatogu, o visas kūnas, rodės, degte degė.

– Kas tau, mieloji? – padėjusi siuvinį ir supratingai nužvelgusi Betą paklausė Meisė. – Skauda, tiesa? Jau laikas, ar nemanai?

Ji pamatė, kokia Beta paraudusi ir susijaudinusi. Pačios Meisės du vaikai niekuomet šitaip jos netrikdė: jie atėjo į šį pasaulį vidurnaktį, įspėję apie tai likus vos valandžiukei iki gimimo. Bet juk jiedvi nevienodos. Meisė aiškiai suprato, kad tai pirmas Betos gimdymas. Ji atsiminė, kad neseniai merginą į patalą buvo paguldžiusi liga. Išskyrus didžiulį pilvą, Beta buvo plona kaip degtukas, gailiu liesu veideliu ir didelėmis neramiomis akimis.

– Aš tiesiog jaučiu, kad labai šilta, – paaiškino Beta. – Nepatogu.

– Ar nejauti skausmų?

– Ne.

– Ar vandenys dar nenubėgo?

– Rodos, ne. – Meisė buvo paaiškinusi Betai, kaip žinoti, kada prasideda gimdymas. „Yra du būdai sužinoti, – užtikrino ji. – Arba iškart pajusi gimdymo skausmus... bukus, ritmiškus sąrėmius, kurie stiprės kartu su kūdikio ryžtu ateiti į šį pasaulį; arba vaisių sauganti plėvelė nuo spaudimo plyš, ir skystis, kuris gaubė vaikelį, kad niekas jam nepakenktų, ramiai ištekės". Kiek Beta suprato, nieko tokio dar nenutiko.

– Ak, gerai, bet tai nereiškia, kad gimdymas neprasidėjo, – kiek pasvarsčiusi tarė Meisė. – Gali visko būti, miegosiu šiąnakt pramerkusi vieną akį.

Ji taip ir padarė. Beta tai žinojo, nes irgi negalėjo miegoti... kuitėsi ir vartėsi. Paskui ją visą išpylė prakaitas ir kilo keistas noras kažkur skubėti. Paryčiais, penkiolika po trijų, mergina išlipo iš lovos ir pažvelgė pro langą į dangų. Jau švito, išryškėjo nelygus horizontas su kaminais – didžiulėmis cilindrinėmis pypkėmis, rūkstančiomis iš medvilnės fabrikų. Kylančių dūmų draikanos pritemdė saulėtekį ir dengė šydu daugybę aukštų, išdidžių bažnyčios bokštų. Tačiau, nepaisant suodžių ir juodų debesų, kurie tamsino dienos šviesą, Beta visuomet žavėdavosi, kaip pasitraukia naktis, ir pasaulis vėl nušvinta, tarsi galinga neregima ranka būtų prikišusi didžiulį degtuką prie dujinės lempos tiesiog už horizonto.

Ji atsisėdo prie lango – tyli kaip pelytė, kad nepažadintų Meisės, kuri, nors buvo pasiryžusi budėti, ką tik užsnūdo ir iš visos širdies užknarkė. Šiame mažame kambarėlyje, kai tuoj gims vaikelis, Betai sukilo gilesni prisiminimai. Ji prisiminė kitą kambarį, tokį nepanašų į šį, kuriame ji su Taileriu gulėjo vienas kito glėbyje ir prisiekė amžiną meilę. Jų laimė

tą nejaukų, šaltą kambarį pripildė šilumos ir jaukumo. Ji prisiminė, kaip nuostabiai su Taileriu mylėjosi, paskui gulėjo apsikabinę. Nesigailėjo tuomet, nesigaili ir dabar: Beta dėkojo Dievui už suteiktą palaimą. Gailėjosi tik dėl savo naivumo, kad kabinosi į kiekvieną Tailerio žodį, visa širdimi tikėjo viskuo, ką jis sakė.

Dabar merginos galvoje aidėjo tie patys žodžiai. „Oi, Beta! Beta... tu esi viskas, ko troškau gyvenime. Aš taip tave myliu. Be galo!" Prisiminus jo balso švelnumą, šiltą aistringą lūpų prisilietimą prie jos lūpų, Betą užplūdę apmaudžiai malonūs jausmai tapo beveik nepakeliami. Kartu su Tailerio žodžiais atmintyje iškilo ir kiti – juos tarė mergina begėdišku veidu, kuri apsiverkė pasakodama, kaip Taileris tą patį šnabždėjo į ausį ir jai... kaip įtaisęs kūdikį, paskui palikęs ją, kai pagrasino viską papasakosianti Betai. Dar ir dabar Beta nežinojo, ar tikėti ta mergina. Bet kito pasirinkimo nebuvo. Kai Eni parodė segę... neva padovanotą jai Tailerio... Tą pačią segę, kuri kadaise priklausė Betai... Tai sukrėtė iki širdies gelmių. Tuomet ji būtų išklojusi Taileriui savo abejones ar bent išklausiusi, ką jis apie tai būtų pasakęs. Dabar viskas nebesvarbu, nes jeigu Betai reikėjo įrodymų, kad Taileris lygiai taip pasinaudojo ir ja, kaip ta mergina, tereikėjo apsidairyti aplinkui. Juk ne brangioji Meisė turėtų ją guosti, o Taileris. Tas, kuris nesivargino jos ieškoti ir tikriausiai dabar žavi kokią kitą nieko neįtariančią merginą, viliodamas į lovą.

– Kaip tu galėjai šitaip pasielgti? – sukuždėjo Beta. – Argi nesupratai, kad būčiau išjudinusi dangų ir žemę, kad tik likčiau kartu su tavimi? – Beta dar pasėdėjo žvelgdama į brėkštančią dieną, paskui, nuovargio įveikta, sunėrusi rankas po galva užsikniaubė ant palangės ir nugrimzdo į ramų kietą miegą.

Pabudusi ir išvydusi, kad Betos nėra šalia, Meisė išsigando. Atsisėdusi lovoje ji mieguistomis akimis dairėsi po kambarį. Išvydusi prie lango siluetą, lengviau atsiduso. Išsiropštusi iš lovos žioptelėjo, kai basos kojos palietė šaltą linoleumą. Meisė paklausė:

– Beta... Brangute, ar tu gerai jautiesi? – Nesulaukusi atsakymo, nutipeno prie lango. – Beta?

Vis dar jokio atsakymo. Meisės širdis nukrito į kulnus. Priėjusi artėliau ji iškart suprato, kodėl Beta nieko neatsako. „Štai kaip, vargšelė kietai įmigusi!" – tarė pati sau. Nenorėdama merginos žadinti, nes žinojo, kad Beta, kaip ir ji, pernelyg daug naktų nemiegojo, Meisė pirštų galais nusėlino prie lovos. Nutraukusi antklodę švelniai apklostė miegančią draugę.

Netrukus Meisė jau buvo apsirengusi ir ėjo iš kambario. Prie durų stabtelėjusi su meile pažvelgė į Betą:

– Telaimina tave Viešpats, mieloji, – sušnabždėjo. – Aišku, vaikutis neskuba, bet ilgai laukti nebereikės. Greitai mūsų šeima padidės, sakyčiau, per artimiausias dvidešimt keturias valandas. – Moters veidą nušvietė džiaugsmas pagalvojus apie mažą kūdikėlį glėbyje. – O, tai bus nuostabu, mieloji. Jau kadai senutė Meisė nelaikė rankose mažo šnirpščiojančio kūdikėlio. Ne, ilgai laukti nereikės, – pakartojo miegančiai Betai. – Ligi tol turi miegoti, kiek tik gali. – Ir papurčiusi galvą rimtesniu balsu pridūrė: – Nors man nepatinka matyti tave tokią persikreipusią, vis dėlto nesiryžtu žadinti. Ne, nebūsiu tokia beširdė.

Nusprendusi sugrįžti, kai tik galės, bei surizikuoti Betą patogiau paguldyti, Meisė nuskubėjo kelti Metjaus į darbą ir išpurtyti padaužos Sisi miegų. Ji ketino siųsti dukrą į mokyklą, ypač po to įtartino vakarykščio įvykio. Be abejo, mer-

gaitė prisigalvos visokiausių argumentų, kodėl jos ten nereikėtų siųsti. Ir, tiesą sakant, Meisė slapčia užjautė dukrą, juk jai pačiai neteko to kęsti, niekas jos nevarė į mokyklą mokytis skaityti ir rašyti. Ir tai jai nepakenkė, argi ne?

– Aš neapkenčiu mokyklos! – Sisi žaidė su valgiu. Kažkaip visai prapuolė apetitas, ir ji nepaklusniai žvelgė į Meisę. – Juk ir tau nepatiktų, mama, tiesa? – šaukė mergaitė. – Niekam, kas turi sveiko proto, ji nepatiktų. Jei tu žinotum, kokia baisi ta mokykla, neverstum manęs ten eiti. Kaip Dievą myliu, mama, ji tarsi kalėjimas! Blogiau! Štai kaip, mama... ten dar blogiau.

– Neperdėk, Sisi, – nekantriai pasakė Meisė. – Kaipgi, dėl Dievo, ten gali būti blogiau nei kalėjime? – Staiga ji pajuto netenkanti savitvardos. – Tavęs juk nestatė prie sienos?

– Ne, bet gali, – bambėjo Sisi.

– Ne! Ir pakaks, – perspėjo Meisė. – Tavęs gi nesodina su duona ir vandeniu?

– Mums išvis neduoda valgyti, štai kaip.

– Ir neverčia nešioti drabužių su valstybiniais ženklais? – neatlyžo Meisė.

– Na... ne, – nenoromis sutiko Sisi, nusiminusi ir stingstančia širdimi supratusi, kad pritrūko argumentų. – Bet kartais ponas Siniteris plaka berniukus rimbu! – pridūrė su viltimi.

– Be abejo, tie išdykėliai to nusipelnė. – Meisė atrėmė gudrų taktinį Sisi manevrą, nors pati nė kiek nesuabejojo, kad berniukai yra plakami. Nenustebtų, jei ir kai kurios mergaitės.

– O, mama! – Sisi apėjo apie stalą ir įsikniaubė Meisei į prijuostę. – Aš nepakenčiu būti įsprausta tarp devyniolikos berniukų ir gauti per krumplius, jeigu nesuprantu, ką man sako ponas Siniteris. Aš nesuprantu aritmetikos už-

davinių, visų tų keistų žodžių. Neversk manęs ten eiti. Prašau, mama...

– Tu privalai eiti, brangioji, – ginčijosi Meisė. – Tie Gladstonai įteisino, kad visi vaikai iki dešimties metų privalo lankyti mokyklą. Jeigu švietimo organizacija apsižiūrės, kad aš nevykdžiau savo pareigos, tie nenaudėliai uždės man antrankius!

– Anksčiau tu dėl to nesijaudinai. – Sisi iš nevilties darėsi baisi akiplėša.

– Taip, bet dabar jaudinuosi! – nekantriai atkirto Meisė. Ji būtų dar aiškinusi, tačiau pernelyg skubėjo išlydėti vaikus ir grįžti pas Betą. Meisė pasisuko į Metjų, kuris buvo pakankamai protingas, taigi visą tą laiką tylėjo.

Sisi nieko neatsakė ir vėl grįžo prie savo pusryčių. Sėmė iš dubenėlio pienišką tyrę ir siurbė iš šaukštuko. Ji vis žvilgčiojo į Metjų, norėdama kažką pasakyti, tačiau baiminosi, kad mama vėl nepradėtų.

– Tai neteisinga, – sumurmėjo sau po nosimi ir greitai nurijo valgį, kai Meisė įspėjamai dėbtelėjo į ją. Paskui visi apie stalą nutilo, tik kartkartėmis iš šaukšto atgal į dubenėlį pliumptelėdavo tyrė. Meisė greitai baigė pusryčiauti. Norėjo lėkti pas Betą, bet jai pagailo, kad turi versti dukrą eiti į mokyklą. Ir vogčia dirstelėjo į mažą gailų veiduką – tokį mylimą, smulkutį, sunykusį veiduką gražia burna ir didelėmis išraiškingomis mėlynomis akimis, kurios dabar buvo įbestos žemyn į laikraštį, patiestą vietoj staltiesės.

Laikraštį Meisei davė žmogus iš krautuvės prie kampo, kitaip jis būtų atsidūręs atmatų krūvoje. Ir tai būtų buvę labai negerai – juk jame tiek žodžių ir paveikslėlių, kurie taip rūpėjo Meisei. Laikraštyje žiojėjo kelios didžiulės skylės, iš ten moteris buvo išsikirpusi karalienės Viktorijos at-

vaizdus. Mat ši keistai priminė seną brangią, jau seniai šią ašarų pakalnę palikusią mamą.

Vis dėlto Meisė džiaugėsi, kad Sisi bent šį tą sužino retkarčiais apsilankydama mokykloje. Pati ji visai nesigailėjo, kad nieko nesupranta, kas parašyta laikraštyje. Mat gana gerai žinojo turinį, nes Beta buvo perskaičiusi visus straipsnius.

– Tu turėtum žinoti, kas vyksta, Meise, – rimtai pasakė Beta, kai moteris garsiai užprotestavo, jog nematanti jokios prasmės žinoti visus tuos dalykus, kurie jai nė trupučio nerūpi. Pavyzdžiui, kaip vyrukas, pavarde Daimleris, įsigijo pirmą benzinu varomą automobilį; arba apie karališkąjį jubiliejų; nors, tiesą sakant, tikrai buvo įdomu išgirsti apie visame krašte besikuriančias darbininkų profesines sąjungas.

– Tai neilgam, – ironiškai pasakė Betai. – Pamatysi... tie galingi ir aukštas pareigas vyriausybėje užimantys šmikiai neleis paprastiems žmonėms apie nieką pasakyti savo nuomonės. – Meisė neturėjo jokių iliuzijų dėl aukštas skrybėles dėvinčių ir lazdas nešiojančių vyrukų. – Iš jų vien burna ir kelnės... jie nežino, ką reiškia neturėti duonos kriaukšlio, kaip jautiesi, kai pilvas gurgia iš alkio; arba guli drėgnoje lovoje ir žiūri, kaip siena ropoja tarakonas, kuris, užlipęs ant lubų, vidurnaktį gali papteleti tau ant veido. Ką, po paraliais, jie žino? Ką jie žino apie tokius paprastus žmones kaip mudvi?

– Ar galiu pasakyti Betai sudie? – paklausė Sisi. Mergaitės veidas nušvito šypsena pagalvojus apie kelias brangias akimirkas.

– Ne, brangute, negali, nes Beta ką tik kietai įmigo. Pastarąsias naktis ji dažnokai neužmigdavo.

– Ak, mama, – suvaitojo Sisi. – Ar negalėčiau nors trumpam jos pažadinti?

– Ne! – Mama buvo neperkalbama. – Šitaip elgtis negalima.

– Gerai, o gal galėčiau į ją dirstelėti? Pažadu, kad netriukšmausiu. – Vien pamačius Betą nelaiminga širdelė atlėgtų.

Meisė akimirką pasvarstė.

– Na, tiek to. Bet žiūrėk, neatlapok pernelyg plačiai durų ir jos nepažadink. Antraip keliausi į mokyklą ne tik rūškanu veidu, bet ir sopama sėdyne! – perspėjo.

Meisė stebėjo, kaip mergaitė greitai perėjo kambarį ir ėmė tyliai lipti laiptais. Ji buvo tikra, kad Sisi nepažadins Betos. Jeigu būtų buvusi pavydi, būtų įsižeidusi, kad mergytė šitaip dievina Betą. Tačiau pati pamilo tą mielą moterį, įžengusią į jų gyvenimą. Tad kaipgi galėjo jausti pagiežą, kad Sisi prisirišo prie Betos? Tai regėti buvo tikras džiaugsmas! Be to, vienas Dievas žinojo, kaip Betai reikėjo draugės, kai ji įkėlė koją į Blekberną.

– Daugiau nebelenda, – stumtelėjo lėkštę į šalį Metjus.

– Bet tu vos paragavai, vaike, – pasakė Meisė. Pastarosiomis savaitėmis ji buvo susirūpinusi dėl berniuko. Šis atrodė neįprastai tylus; nors, žinoma, niekada ir nebuvo toks tarškutis kaip Sisi. Meisė vis tiek pastebėjo, koks jis pastaruoju metu uždaras ir visuomet nori anksčiau gulti.

Be to, valgo tiek, kad nepakaktų nė žvirblio gyvybei palaikyti. Dabar Meisė žvelgė į Metjų, į jo tankius pasišiaušusius plaukus, žibuoklių spalvos akis – tokias pat kaip jos, ir galvojo, kad būdamas vienuolikos metų jis per silpnas dirbti šachtose kartu su suaugusiais vyrais. Ne pirmą sykį savęs klausė: ar galėjo viską sutvarkyti kitaip? Bet atsakymas visuomet būdavo vienodas. Kai jos brangiausias žuvo tose pačiose prakeiktose šachtose, Meisė padarė viską, ką galėjo. Vis dėlto nebuvo nė dienos, kad neapgailestautų dėl to, jog Metjus moka pačią didžiausią kainą.

– Tėtis tavimi taip didžiuotųsi, vaike, – pądrąsinamai tarė Meisė.

Kai berniukas jai nusišypsojo, Meisės širdį užliejo šiluma ir užuojauta. Sūnus atrodė toks mažas ir liūdnas.

– Kas yra, mielasis? – paklausė palinkusi prie jo bei žvelgdama į veidą. – Gal nesveikuoji?

– Ne.

– Tuomet kas? Ar jautiesi pavargęs?

– Ne, iš tiesų.

– Ar tai susiję su tavo darbu?

– Ne.

– Bet juk tu kažką galvoji, ar ne?

Į šį konkretų klausimą Metjus iškart neatsakė, bet savo klausimu apstulbino Meisę:

– Ar Beta ilgai gyvens su mumis?

– Beta? – Meisei pasirodė, kad berniuko balse pajuto apgailestavimą, nors nebuvo tuo tikra. – Manau, tiek, kiek jai reikės. Ir jau sakiau tai merginai, kad ji laukiama šiuose namuose kaip saulės spindulys.

– Ir vaikelis? – Berniukas nenuleido savo mėlynų akių nuo nepatiklaus Meisės veido.

– Žinoma, ir vaikelis. – Kai berniukas susimąstęs nutilo, Meisė su meile tarė: – Juk tu žinai, kokia Beta buvo nelaiminga, kai čia pateko? – Sūnus linktelėjo, ir ji kalbėjo toliau: – O tavo mama juk niekuomet neišvaro vargšės nelaimingos sielos. – Metjus vėl linktelėjo. – Tu manai, kad aš elgiuosi neteisingai? Ar, tavo nuomone, turėjau palikti Betą ten, kur radau... gulinčią be sąmonės gatvėje, kai šalia nėra jokio draugo, draugės ar bent pažįstamo? Ar tu šitaip būtum pasielgęs, sūnau? – pabrėžtinai tariami Meisės žodžiai privertė Metjų susimąstyti. Jis truputį padelsė, paskui atsakė, bet tik papurtydamas galvą ir kažkodėl nenoromis. Šir-

dyje Meisė džiaugėsi, kad sūnus suprato, jog buvo teisinga priimti Betą gyventi. – Ar nemanai, kad ji tapo gera mūsų visų draugė? – neatlyžo Meisė.

Metjus vėl linktelėjo, bet iškart nudelbė akis ir tyliu balsu, kuris išdavė, kad jam gėda, tarė:

– Žinau, kad norėdama mums padėti ji išleido savo santaupas, bet...

– Nagi, mielasis? – Meisė slapčia sau priekaištavo, kad nesupranta, kodėl sūnus pastaruoju metu nerimauja. – Kadangi mes apie tai jau šnekamės, atvirai išklokim vienas kitam, ką manome, kol nesugrįžo Sisi, – įkalbinėjo ji. – Nes negaliu leisti tau išeiti į darbą, kol tarp mūsų neatlėgusi įtampa.

Kai berniukas atsilošė kėdėje ir savo gražiomis akimis pažvelgė į mamą, ši nustebo: koks jis suaugęs! Pečiai paplatėję, smakras pasidaręs kampuotas... Tai labai priminė velionį vyrą. Tačiau vis dėlto buvo dar kažkas, kas Meisei kėlė didelį nerimą, tik į tai ji negalėjo besti pirštu; tam tikra maištinga laikysena, kietaširdiškumas, kartkartėmis šmėstelintis sūnaus akyse bei uždegantis jose žiaurumo kibirkštėlę. Giliai įkvėpęs ir, regis, mintyse pasirengęs berniukas ryžtingai pasakė:

– Kai žuvo mūsų tėtis, tu sakei, kad aš tapau šių namų vyru. Sakei, kad dabar turiu būti maitintojas. – Metjus padrąsėjo. – Kol jos nebuvo, man labiau patiko.

Dabar Meisė viską suprato ir ėmė sau priekaištauti, kad buvo tokia akla ir kvaila. Akimirksniu apsukusi apie stalą klestelėjo šalia sūnaus. Labai norėjo jį apkabinti ir prisiglausti, bet nuojauta įspėjo to nedaryti. Staiga Metjus iš vaiko tapo vyru, kuriam tenka visa atsakomybė už šeimą. Žvelgiant į jį Meisės širdį užliejo didelis liūdesys ir tam tikras bejėgiškumas. Jos sūnui nepatiko net kartais pasijusti berniuku. Ir jau niekada juo nebus. Viskas per vėlu.

– Tu visuomet būsi šių namų vyras, – virpančiu iš susijaudinimo balsu tarė Meisė. – Niekas niekuomet to iš tavęs neatims! Nors, Dievas mato, aš norėčiau, kad viskas būtų kitaip, kad tavo tėtis būtų čia ir nuo tavo pečių nuimtų šią naštą.

– Man patinka būti namų maitintoju, – tarė berniukas, žvelgdamas taip tiesiai mamai į akis, kad ši pajuto, jog turi būti atsargi. – Bet ji man neleidžia. Ji viską gadina. Juk kai gims kūdikis, jūs visai nebekreipsite į mane dėmesio, argi ne? – Metjaus akys pasruvo ašaromis, bet jis greitai jas nusibraukė.

– O, ne... ne, ne. – Meisė buvo priblokšta. Jis pavydėjo! Štai kas. Berniukas buvo gan pavydus! – Ką tu čia kalbi? – atremdama sūnaus žvilgsnį pareiškė ji. Taip, turėjo nuraminti Metjų dėl daugelio dalykų, bet ant laiptų pasigirdo greiti Sisi žingsniai. Paėmusi mažą, nuo darbo sudiržusią sūnaus ranką Meisė meiliai sušnabždėjo: – Mes visos tavimi nepaprastai didžiuojamės, sūnau, juk tu tai žinai, tiesa? – Jam šyptelėjus, Meisė impulsyviai jį apkabino ir net sudrebėjo, kad sūnus nesipriešina. – Mes pasikalbėsime, kai grįši iš darbo, – pažadėjo ji. – Tik tu ir aš... vieni, gerai? Ir viską tarpusavyje išsiaiškinsime. Ar norėsi?

– Atleisk, mama, – tyliai tarė Metjus. – Aš visko sau vienas prisigalvojau... Ir tai atrodė teisinga, bet dabar, kai išsakiau žodžiais... atrodo kitaip.... savanaudiška. – Kai į kambarį įlėkė Sisi, Metjus sutriko ir ištraukė savo ranką iš mamos delno. Stodamasis nuo kėdės jau linksmesniu balsu tarė: – Verčiau eisiu, nes nespėsiu į Tedo Leitono anglių vagonėlį.

– Cha! Aš *mieliau* keliaučiau į šachtas Tedo Leitono anglių vagonėliu, negu eičiau į tą suplėkusią mokyklą! – pasakė jam Sisi.

– Pakaks, mergaičiuke, – nutraukė Meisė. – Tikiuosi, nepažadinai Betos?

– Ne. Lažinuosi, kad ir norėdama nebūčiau galėjusi, – atsakė Sisi. – Ji miega kaip užmušta. Užtikrinu, kad net purtoma nebūtų pabudusi.

– Ak tu, nenaudėle! Juk tu šitaip nepadarei? – įtariai paklausė mama.

– Ko?

– Jos nepurtei?

– Žinoma, ne, mama. – pasipiktino Sisi. – Tik pasakiau, kad tu išsiunti mane į tą suplėkusią mokyklą ir kad pasimatysime, kai grįšiu. Tačiau ji nepabudo. – Nors Beta neišgirdo viso jos tauškėjimo, Sisi negalėjo nuslėpti susijaudinimo. – Kada gims vaikutis, mama? – džiugiai paklausė ji.

– Jau greitai, vaikeli. Jau greitai. – Po sūnaus išsipasakojimo Meisė jautė, kad dabar ne laikas aptarti kūdikio gimimą. Ji nukreipė dėmesį nuo Sisi į sūnų. – Ar pasirengęs, vaikine? – paklausė su meile, pakilo nuo kėdės ir priėjo prie jo. – Ar turi savo sumuštinių dėžutę? Ir švarią nosinę? – Meisė visuomet reikalaudavo, kad vyras turėtų švarią nosinę. Nors jis visuomet grįždavo namo juodas kaip ta anglis po žeme, tačiau Meisei buvo svarbu išleisti savo žmogų į darbą su pilna sumuštinių dėžute ir švytinčio baltumo skudurėliu anglies dulkėms išsipūsti ir prakaitui nuo kaktos nusišluostyti. Jos vyro nebebuvo, tačiau augo kitas...

– Eik su Dievu, sūnau, – tarė švelniai. Iš jos akių Metjus suprato, kad nepamiršo, apie ką juodu kalbėjosi. – Šįvakar mudu šnektelsime.

– Aš verčiau eisiu, mama, – atsakė jis, ir Meisė pastebėjo sūnaus akyse šviesą, kurios anksčiau nebuvo. Berniukas netrukus išėjo, ir akimirką Meisės širdis veržėsi paskui jį.

Greitai paskui brolį išpėdino ir Sisi, o Meisė tuoj puolė tvarkyti stalo. Palikusi indus senoje plautuvėje, ji nuėjo prie ilgo sieninio laikrodžio, nukėlė nuo viršaus mažą skardinę

dėžutę, iš jos išėmė saują rūpestingai sutaupytų monetų, pabėrė jas ant stalo ir suskaičiavo. Šiandien penktadienis. Netrukus Deividas Mileris ims rinkti mokesčius, o Meisė negali suteikti jo patėviui dingsties išmesti juos lauk...

– Kitą savaitę teks susiveržti diržus, – garsiai murmėjo ji. – Beta teisingai sakė: pirmiausia turime užtikrinti stogą virš galvos.

Padėjusi monetas ant tamsiai geltonos nuomos knygelės Meisė nuėjo prie laiptų.

– Turėsiu tave pažadinti, mergaite, – šnekėjo pati sau lipdama aukštyn. – Nors ir norėčiau leisti tau pamiegoti, širdele, bet negaliu žiūrėti, kaip tu persikreipusi.

Beta jau buvo pabudusi. Truputėlį anksčiau ji išgirdo užsiveriant paradines duris ir pakėlusi galvą pamatė, kaip Sisi nenoriai eina keliu į mokyklą. Beta troško pabelsti į langą ir padrąsinamai pamojuoti Sisi, bet atsispyrė pagundai, nes tai galėjo sumenkinti Meisės autoritetą mergaitės akyse. O šito Beta visai nenorėjo. Be to, dabar mintys buvo užimtos kuo kitu. Ji ne tik visa nutirpo šitaip nepatogiai užmigusi. Kūne vyko dar kažin kas, iš ko ji sprendė, kad vaikelis jau kelyje. Ir buvo teisi. Suprato tai iš Meisės veido, kai ši įėjo į kambarį. Išvydusi Betą įsitvėrusią palangės mirtinai baltu ir skausmo iškreiptu veidu Meisė iškart ėmė viską tvarkyti.

– Kvėpuok taip, kaip tave mokiau, – liepė Betai. – Prisimink, ką esu sakiusi, ir viskas bus gerai, mieloji... bus tiesiog puiku. – Išvydusi, kaip Beta stengiasi lygiai giliai kvėpuoti, kad sumažintų skausmą, Meisė padrąsino: – Taip, brangioji... gražiai ir vienodai. Daryk, kaip tau sako senoji Meisė, ir mažylis pasirodys anksčiau, nei susivoksi... išslys į pasaulį be jokio vargo.

Deja, Meisė klydo. Vidurdienį ji suprato, kad kūdikis anaiptol neketina „išslysti į pasaulį be jokio vargo“. Po ke-

turių valandų moteris nerimastingai vylėsi, kad Sisi tiesiai iš mokyklos pareis namo ir neslampinės po visą Blekberną, kaip mėgdavo. Čia laukė bėda, nepaprastas rūpestis, nuo kurio Meisei darėsi silpna. Nors ji nuolat tikino Betą: „Viskas gerai, mieloji. Dabar nesijaudink", pati jaudinosi labiau, nei būtų išdrįsusi prisipažinti. Betos gimdymas buvo, regis, ilgas ir sunkus, tokio Meisei dar neteko regėti.

Beta pailso. Kartais skausmas raižė tarsi peilio ašmenys, o kartais durdavo bukai, atkakliai, išspausdamas iš plaučių paskutinį kvapą. Prakaitas sruvo iš kiekvienos jos kūno poros, ilgi medvilniniai marškiniai taip prilipo prie nugaros, kad Beta netvėrė noru juos nusiplėšti.

– Kiek tai dar truks, Meise? – klausė ji pašnabždomis. – O Dieve, kiek tai dar truks? – Betai užgniaužė kvapą nuo ilgo spazmo.

– Nebeilgai, mieloji, – gudravo Meisė supratusi, kad viena negalės padėti Betai. Jai reikėjo dar poros rankų ir žmogaus, kuris išmanytų apie gimdymą. Kaimynas, gyvenęs dešinėje, buvo senukas, iš kurio jokios naudos. O dauguma moterų penktadienio pavakarę bus išėjusios apsipirkti. Liko tik kaimynė, gyvenusi bute kairėje. Bet Meisė nenorėjo šauktis Megės Paiper pagalbos, mat nors ši pati pagimdė keturiolika vaikų, jai vis labiau skystėja protelis. Bet ką dabar daryti? Juk Beta taip nusikamavusi, be to, jos dar negimęs kūdikis pavargęs ne mažiau už mamą. Meisė suprato viena... gamta turi duoti kūnui erdvės kvėpuoti. Iki šiol Betos skausmas ir sunkumas nė kiek nepalengvėjo, bet juk turėtų, sakė Meisė pati sau, turėtų! Tad ji šnabždėjo padrąsinamus žodžius ir šluostė prakaituojantį Betos kūną, visą tą laiką šnekėdama, kaip glaus savo glėbyje kūdikėlį.

– Ak, tai bus tikras mažas angeliukas, – džiugiai šypsodamasi tarė ji, – tankiais rudais plaukais kaip ir jo mamytė

ir tokiomis pat didelėmis tamsiomis akimis. Ak, ir tas mažas nenaudėlis spardysis bei klyks, kad gautų pažįsti krūtį, visai nežinodamas ir nesirūpindamas, kiek vargo jai pridarė.

– Ar tu tikrai taip manai, Meise? – stebėdamasi paklausė Beta. Jos akys iš skausmo apsitraukė migla, o ilgi laibi pirštai apsivijo Meisės pirštus, ir ši nedrįso išeiti.

– O, žinoma! – tarė Meisė. – Argi aš kalbėčiau, jeigu taip nebūtų? – Moteris tyliai meldė, kad Viešpats jai atleistų už pasipūtimą ir pagelbėtų Betai su vaikeliu.

Dėl vieno dalyko Meisė buvo teisi: po kurio laiko Betos skausmas vis dėlto atlėgo ir ji galėjo šiek tiek pailsėti. Giliai atsidususi gimdyvė užsnūdo nenatūraliu ir neramiu miegu. Tas miegas buvo lyg košmaras, tamsus sapno sūkurys: šmėžavo visų pažįstamų žmonių paveikslai – visi ėjo prieš ją tarsi laidotuvių procesijoje. Jos tėvas; vaidingoji motina; brolis Benas, kurį Beta mylėjo ir kuris nusisuko nuo jos; visi bendradarbiai; Vilsonas Rajanas, tas jaunuolis, už kurio tėvai norėjo ją ištekinti; Tomas Reinoldsas savo mažomis gudriomis akytėmis ir sidabriniais plaukais; Florencija Bol ir jos ištvirkėlė dukra. Jie visi kalbėjo ir juokėsi, šypsojosi ir mojo praeidami. Tik vienas stabtelėjo ilgėliau, vienintelis – aukštas, nepaprastai gražus vyras juodais iki pečių plaukais ir tamsiai žaliomis, liūdesio kupinomis akimis. Tik jis vienas stabtelėjo ir ištiesė rankas, tarsi norėdamas apkabinti. Gražu buvo žiūrėti į jo mielą šypseną. Bet kai Beta pajudėjo jo link, vyriškis pranyko, dingo tolumoje, jo veide išblėso šypsena ir įsispaudė vienišumas. „Ne! – sušuko jam Beta, – nenueik, Taileri. Nepalik manęs vienos!" Bet jis pranyko, o kartu – ir jos valia gyventi.

– Laikyk ją, Mege, prispaudusi, kad taip nesiplėšytų, – išsigando Meisė. Ji regėjo lendančią mažą tamsią galvutę. – Beta! – šaukė gaudydama mataruojančias Betos rankas ir

mėgindama ją nuraminti: – Viskas gerai, mieloji. Švelniai leisk vaikeliui ateiti į šį pasaulį. Švelniai. – Kai atrodė, kad Beta negirdi, vėl suriko – šįkart šaižesniu balsu, kad pabudintų ją iš negero sąstingio: – Dėl Dievo, nenaudėle, daryk, kaip tau pasakyta! – Pagaliau Meisės žodžiai per tamsų, neramų košmarą prasiskverbė iki Betos. – Štai taip, širdele, gražiai ir lengvai, kaip senoji Meisė tau ir sakė, – kalbėjo ši vikriai ir stipriai apkabinusi Betą. Pramerkusi akis moteris susivokė, kas vyksta. – Jis jau ateina! Ačiū Dievui, kūdikis ateina į pasaulį!

Pažvelgus į išvargusį, pilką Betos veidą ir tamsias kenčiančias akis, kuriose, regis, atsispindėjo siela, Meisės akys pritvino ašarų.

– Viskas gerai, brangioji... dabar jau ilgai nebetruks, – pažadėjo Meisė. Balsas išdavė, kad jai palengvėjo. Moteris jau buvo išsigandusi, kad niekuomet nesulauks tos akimirkos, kai gims kūdikis. „Šiandien namuose buvo apsilankiusi mirtis", – tarė pati sau. Meisė pajuto grėsmingą jos alsavimą, kone užuodė ją šalia. Mirtis buvo čia, Betos akyse, jos pačios sieloje, ir Meisė drebėjo prieš visagalę būtį, kuri juos visus laikė savo delne. Bet dabar ji meldėsi dėkodama, kad mirties šešėlis pasitraukė. Buvo už ką padėkoti.

Pavakare, pusę šešių, Beta pagimdė šaunų stiprių plaučių sūnų, ir visos abejonės bei kančios buvo pamirštos. Meisė ant ištiestų gimdyvės rankų paguldė susiraukšlėjusį raudoną kūdikį.

– O, Meise, jis toks gražus! – susijaudinusi sušnabždėjo Beta. Ant tamsių blakstienų sužibo ašaros, o veide atsispindėjo palaima. – O, Meise!... O, Meise!

Per visą savo gyvenimą Beta nebuvo regėjusi nieko gražesnio. Dabar ji pravirko, visą kūną purtė garsi džiaugsmo

rauda. Akimirksniu džiaugsmą atmiešė graužatis, liūdesys, kartėlis ir pyktis vyrui, kuris turėjo būti čia, dalyvauti svarbiausią jos gyvenimo dieną. Taileris turėjo būti čia! Jis privalėjo čia būti! Bet nebuvo, tad Beta priglaudė jųdviejų sūnų prie krūtinės ir pažvelgusi į veidelį, stebėjosi ryškiais bruožais. O kokios ilgos šaunios kojytės, tamsūs plaukai, kokios gražios akys, kurių spalva dar ne visai aiški, bet panašu, kad bus žalios. Nerasdama žodžių tokiam tobulumui nusakyti Beta priglaudė sūnų dar arčiau ir pažvelgė į Meisę tokiomis akimis, kurios daug pasakė apie meilę ir dėkingumą, skausmą ir graužatį, ir ak, kokį džiaugsmą! Ašaros pasruvo Betos veidu ir palengvino skausmą širdyje.

– Ak, mieloji, argi jis ne puikiausias mažius, kokį tik regėjo mano akys? – juokėsi Meisė. Bet paskui ją prablaivė draugės ašaros bei rauda iš širdies gelmių, nes Beta tiesiog paskendo joje. Ramiu reikšmingu balsu Meisė nuovokiai paklausė: – Ar tu mažylį pavadinsi Taileriu? Jo tėčio vardu?

Nežinodama, kad šį vardą išrėkė sapnuodama baisų košmarą, Beta pasijuto priblokšta dėl tokio Meisės pasiūlymo. Nieko neatsakė, tik pažvelgė į draugę nustebusiu ir sutrikusiu veidu. Atsipalaidavo tik sužinojusi, kad Meisė tą vardą išgirdo iš jos pačios lūpų.

– Ir tokia gudri sena lapė kaip aš iškart suprato, kad tas vyrukas, matyt, bus palikęs tave su vaiku.

Meisės žodžiai atvėrė senas žaizdas.

– Ne, – tvirtai pasakė Beta, – aš neduosiu savo sūnui tėvo vardo. Nes tas tėvas nenusipelnė tokios garbės.

Meisė suprato, kaip smarkiai įskaudino Betą.

– Atleisk man, – rimtai tarė. – Nejau aš taip ir neišmoksiu nekišti nosies ne į savo reikalus?

Beta nusijuokė.

– Ne, Meise, – atsakė palengvėjusia širdimi. – Nemanau, kad išmoksi. Be to, gal tada aš tavęs taip nemylėčiau? Kaip manai?

Dabar Beta netoli židinio pastebėjo aukštą kaulėtą figūrą. Tik išvydusi, kad mergina ištiesė kaklą pažiūrėti, kas ten, Meisė pakvietė moterį į priekį.

– Čia Megė Paiper, kaimynė, – pasakė. – Tiesą sakant, mieloji, be jos nebūčiau išsivertusi.

Nuo šiol, jei tik išgirs blogą žodį apie vargšę kvaištelėjusią Megę, ji pastatys visus į vietą. Tai jau tikrai!

– Kaip galėsiu tau kada nors atsidėkoti? – Šios moters ir Meisės pastangomis Beta pagimdė gražų ir sveiką sūnų. Tokioms draugėms ji bus dėkinga visą gyvenimą.

– Gana, – sudraudė Meisė. – Mes visos išsikruvinusios, be to, dar reikia daug nuveikti. – Ji nekantriai papurtė galvą. – Dievas žino, kur prapuolė ta vėjavaikė Sisi! Be abejo, atkeršys man už tai, kad pasiunčiau į mokyklą. Bet kai grįš namo, tikrai gaus pylos! – Atkreipusi dėmesį į šalia stovinčią moterį Meisė tarė: – Dėkui, Mege, už pagalbą, bet dabar jos nebereikia, o tu turbūt virsti iš kojų. Eik namo, brangioji, ir žinok, kad šiandien puikiai padirbėjai... taip, puikiai padirbėjai. – Kai sulysusį moters veidą nušvietė plati šypsena ir ji sumišusi nuleido galvą, Meisė susijuokė: – Iš tiesų! Tu elgeisi labai teisingai. Be to, Mege Paiper, aš pasirūpinsiu, kad visi sužinotų, kokia Dievo siųsta pagalba man buvai.

– Darau, ką galiu, Meise, – droviai atsakė moteris, – bet kartais nemoku elgtis teisingai. Padarau blogai.

– Šiandien tu viską padarei gerai, mieloji, – patikino ją Meisė, – taip ir pasakyk tiems nenaudėliams!

Megė linktelėjo savo žilą galvą ir, palinkėjusi Betai su kūdikėliu geros kloties, nupėdino per kambarį.

– Aš viską padariau gerai, – atsklido jos murmesys. – Meisė sakė, kad aš viską padariau gerai.

– Taip, tikra teisybė, – šūktelėjo Meisė jai iš paskos. – Ir jei tik nori, aš mielai tau duosiu daugiau darbelio. – Megė šypsodamasi atsigręžė, ir iš tos šypsenos Meisė suprato, kad moteris tik labai džiaugtųsi. – Aš sunaudojau visą karštą vandenį, – parodė Meisė į ugniakurą su didžiuliu juodu katilu viduryje. – Reikia dar užkurti ugnį... Tad ar negalėtum pripilti į katilą vandens ir pastatyti ant anglių? Kai tik vanduo sušils, aš nulipsiu jo atsinešti.

Megė nusisuko vėl murmėdama po nosimi ir atlikdama tokius judesius, tarsi jau piltų vandenį į katilą.

– Pripilti katilą vandens ir pastatyti ant anglių... Kai tik vanduo sušils, Meisė nulips jo atsinešti.

– Klausyk, Mege, nepripilk sklidinai, kad kliūstelėjęs vanduo neužgesintų ugnies. Ar supranti? – pridūrė Meisė.

Nulipusi į apačią Megė tiesiog paraidžiui laikėsi kaimynės nurodymų. Pirmiausia ji nukabino didžiulį suodiną katilą nuo ugniakuro ir pripylė jį vandens, kaip buvo liepusi Meisė. Bet ne iki kraštų, nes argi Meisė nesakė nenorinti, kad ugnis užgestų?

– Teisingai, – garsiai pasakė Megė, vėl nunešusi katilą prie ugniakuro. – Meisė nenori, kad ugnis užgestų. – Stengiantis prisiminti, ką dar sakė Meisė, siaurą moters veidą iškreipė grimasa. Ji papurtė galvą, it papūga atkartodama kaimynės mintis. – Vandens į katilą. Užkaisk, ir kai tik vanduo sušils, Meisė iškart nulips jo atsinešti. Bet ji nenori, kad ugnis užgestų. – Dabar Megė nusišypsojo ir linktelėjo. – Meisė nenori, kad ugnis užgestų, – vėl sumurmėjo. Tuomet pažvelgė į anglių kibirą, pilną juodo kokso, ir greta pastebėjo ant laikraščio sudėtus šakaliukus prakuroms.

Labai atsargiai pastačiusi apypilnį katilą ant gauruoto kilimėlio, priėjo prie anglių kibiro ir paėmė mažą semtuvėlį, kuriuo Meisė paprastai semdavo koksą. Įkišusi jį į kibirą Megė pasėmė kaušą mažų kokso gabalėlių ir užmetė ant blėstančių žarijų; paskui dar vieną... Ir dar, bet liepsna vis tiek buvo nedidelė. Tuomet Megė paėmė pilną saują medžio skiedrelių ir atsargiai uždėjo jas ant kokso gabalėlių. Beveik iškart medį ėmė laižyti ploni geltonos liepsnos liežuvėliai ir tamsiai violetiniai dūmai.

– Va šitaip! – patenkinta tarė Megė ir su didžiu vargu prispaudė katilą prie anglių krūvos. Tai padariusi nupėdino namo, kaip Meisė ir buvo sakiusi. Ir visą laiką galėjai girdėti murmant: „Meisė sakė, aš padariau gerą darbą... aš padariau gerą darbą".

Megei veriant lauko duris, į vidų plūstelėjo oro gūsis. Jis įpūtė degančias skiedras ir taip smarkiai, kad žiežirbos šoko ant skardinio pusračio, paskui nukrito ant kilimėlio. Netrukus šis jau ruseno, ir kambaryje pasklido aitrus sieros dvokas.

Gulėdama visai be jėgų Beta gėrėjosi Meisės judesiais. Įtaisiusi Betą taip patogiai, kaip tik įmanoma po tokio sunkaus ir varginančio gimdymo, Meisė ėmė prausti kūdikį. Švelniai ir įgudusiai ji vartė mažą rausvą kūnelį savo mitriomis rankomis, putnūs švelnūs pirštai numazgojo kraują, prilipusį prie kūdikio veidelio.

– Na, štai! Tikrai gražus berniukas, – šypsodamasi pasakė Betai. – Žinau, prisikamavai, kol jį pagimdei, bet ak, Beta, mieloji... gerasis Viešpats tikrai laimino šią dieną. – Meisė dirstelėjo į pavargusias šypsančias Betos akis ir prisiminė, kokios sunkios buvo tos ilgos begalinės valandos, per kurias draugė parodė tik stiprybę ir drąsą. Tarsi netikėdama

Meisė lėtai papurtė galvą. – Ak, merguže, mano mylima merguže, – tarė prikimusiu balsu, – jeigu tave lydėjo palaima, tai todėl, kad buvai jos verta!

Laikydama kūdikį prie savęs Meisė paėmė baltutėlę Betos ranką.

– Aš myliu tave, – tarė paprastai, ir akyse suspindo ašaros.

– Ir aš tave myliu, Meise, – tyliai tarė Beta. Galėjo pasakyti daugiau. Galėjo pasakyti Meisei, kad ši jai buvo kur kas tikresnė mama negu jos pačios motina. Galėjo papasakoti, kaip buvo išsigandusi, apimta didžiausio sąmyšio ir kančios, galėjo prisipažinti Meisei, kaip slapčiausioje širdies gelmėje ilgėjosi ir troško, jog šalia būtų Taileris. Kaip būtų jam atleidusi... Beta galėjo apnuoginti savo sielą prieš Meisę, papasakoti apie tai, ką ši turėjo teisę žinoti. Bet to nepadarė. Tai vis dar buvo pernelyg saugoma viduje, pernelyg asmeniška ir skaudu, kad galėtum su kuo nors dalytis, net su Meise. Beta tik pasakė tai mažai moterėlei: – Gerasis Viešpats jau palaimino mane tuomet, kai atvedė prie tavo durų.

Kurį laiką nereikėjo žodžių, jos ramiai mąstė apie savo santykius; dvi moterys, abi be vyrų, tokios vienišos, kad mažai kas pajėgtų suprasti. Dabar tarp jų atsirado gilus nenutrūkstamas ryšys. Betos sūnaus gimimas jas dar labiau suartino, sutvirtino draugystę, kuria kiekviena džiaugsis, kol bus gyva. Šiame pasaulyje nebuvo stipresnės meilės už tą, kuri įveikia liūdesį, sunkumus ir vienatvę – visa, kas galėtų palaužti žmogaus dvasią.

Palengva Meisė ištraukė ranką, kad išlaikytų besispardantį kūdikį.

– Tas mažius nori krūties, – nusijuokusi tarė Betai. – Verčiau imk jį. – Ir padavė ryšulėlį Betai į glėbį. – Nesitikiu, kad turėtum daug pieno, mieloji, – pareiškė, – bet vis tiek

leisk jam pamėginti, gerai? – Meisė paglostė kūdikio pasmakrę, paskui perbraukė pirštais galvytę su kuokštu tankių ir tamsių plaukučių. – Aš klydau, mano gražuole, – prisipažino Betai. – Jo plaukai nebus tokie kaip tavo.

Beta įtarė, kad Meisė nori ką nors sužinoti apie kūdikio tėtį. Bet teatsakė:

– Taip, mano plaukų sūnus nepaveldėjo. Jo plaukai visai kaip tėvo. – Ir pažvelgė į smulkų veiduką. Mažylis žvelgė akimis, kurios galėjo būti Tailerio, ir iš skaudamos merginos širdies paplūdo meilė. – Turbūt jis bus žaliaakis kaip...

Beta nesuprato, ar išgyvena emocinį ir fizinį palengvėjimą pasibaigus sunkiam išmėginimui, ar viskas dėl to, kad dabar niekuomet nebus nė dienos be Tailerio: jis buvo čia, šis mažytis berniukas, kuris suteikė prasmę jos gyvenimui. Staiga Beta panoro verkti, išlieti visą tą skausmą, kurį taip ilgai laikė užspaudusi viduje.

– Nagi, mieloji, – ragino Meisė. – Sakyk. Pasakyk jo vardą, ir bus baigta... Jis yra kaip tėtis. Kaip Taileris. – Moteris akimirką nutilo, paskui ramiu švelniu balsu tarė: – Nežinau visų vingių ir užuolankų, kodėl tavo vaikino šiandien čia nėra, ir nesikišiu į tai. Aišku, tu man papasakosi, jei tik norėsi ir kada norėsi. Bet žinau, brangioji... nesvarbu, kas tarp jūsų įvyko, matau, kad tau skaudu. Jei manęs paklausytum, tėra vienas būdas įveikti skausmą, vienas būdas jo atsikratyti. Kuo greičiau jį įvardyti. Tavo sūnus yra kaip tėtis... kaip Taileris. Argi ne taip?

Beta stengėsi nepravirkti. Tik ne dabar, kai laikė rankose brangiausią dalyką pasaulyje: savo sūnų! Ji laikė rankose savo sūnų. Nors kai Meisė prabilo tokiais išmintingais ir gerais žodžiais, jos širdis atsivėrė. Skruostais pasruvo džiaugsmo ašaros, o kartu su jomis užliejo keistas jausmas – lyg būtų išgijusi.

– Tu teisi, Meise, – prisipažino Beta. – Žinau, kad teisi. Iš tikrųjų mano sūnus visai kaip Taileris. – Pirmą kartą per daugelį mėnesių garsiai ištarė jo vardą. Šis tarsi nudegino lūpas, bet Meisė buvo teisi: jį ištarus viduje kažkodėl palengvėjo.

Apgailestavimas neišnyko – kaip ir pyktis. Tačiau buvo ne toks aštrus, ne toks nepakeliamas. Daugiau ji nebeviena. Turi savo brangųjį sūnų, Meisę, Sisi ir Metjų, nors Beta seniai jautė gilią Metjaus nuoskaudą. Tą berniuką palenkti nebus taip lengva, nes ankstyva tėvo mirtis privertė jį tapti šeimos galva. Beta atrodė tarsi gegutė jo lizde. Ji tai jautė ir, nors niekuomet nesakė Meisei, svarstė, ar nereikėtų pagalvoti, kaip gimus vaikeliui iš čia išsikraustyti. Galbūt ji turės tai padaryti. Staiga Beta apsisprendė. Kai tik atsigaus, paklaus Deivido Milerio, ar neturi kokio mažo būsto ne taip toli nuo čia, kad galėtų palaikyti glaudžius ryšius su savo naująja šeima, bet ir pakankamai toli, kad Metjus nejaustų grėsmės. Beta toliau mąstė. Kaip ji sumokėtų už nuomą? Kaip apstatytų nors ir nediduką namą baldais? Be to, kaip išmaitintų save ir kūdikį? Bet paskui pati sau priminė, kad net pasilikus šiuose namuose, – o tai būtų negarbinga turint galvoje Metjaus jausmus, – jai vis tiek tektų susirasti kassavaitinių pajamų. Beta suprato, kad viską reikės gerai apgalvoti. Bet dabar buvo labai pavargusi. Ir galva pilna nesenų įvykių. Ji tiesiog leipo iš nuovargio. Žinoma, pagalvos apie tai vėliau.

– Gerai jau! – Meisė pamatė, kaip lenkiama miego Beta nesąmoningai grimzta į lovą. Ji iškart paėmė kūdikį iš draugės rankų ir abu juos paguldė patogiau. – Sakiau, kad dar neturi pieno. Tas bamblys tuščiai vargsta žįsdamas, – pareiškė ji. – Judu galite pailsėti, kol aš nueisiu į apačią. – Patapšnojusi vaikučiui per rankytę su duobute pridūrė: – Tai-

gi, mažasis padauža, ilgiau negali spurdėti, mat nors turime pakankamai karšto vandens tavo mamytei nuprausti, mums reikia atsinešti katilą iš apačios. Tuomet galėsime numazgoti visą tavo šios dienos kelionę. – Meisė nusijuokė ir padarė grimasą. – Jeigu Megei Paiper pakako sveiko proto pastatyti katilą ant anglių.

Stodamasi nuo senos lovos, kurios čiužinio spyruoklės jau seniai buvo išklerusios, moteris pažvelgė pro langą.

– Netrukus grįš mūsų Metjus. – Meisė nepamiršo, kad juodu žadėjo pasišnekėti. Ir prisiminė, kaip sūnus pastaruosius mėnesius skendėjo vienas tokiose liūdnose mintyse. Bet ji žūtbūt išsklaidys tas mintis! – Dievas žino, kur mūsų Sisi? – bejėgiškai atsiduso. – Nenustebčiau, jei dainuotų kur nors prie geležinkelio stoties... stengtųsi nutverti nors kelis pensus. Kai tik pareis namo, gaus nuo manęs! Neišsisuks! – Meisė dirstelėjo į Betą ir vaikelį, abudu nuvargę miegojo. – Temyli ir telaimina judu Dievas, – sumurmėjo ji. Kai atvėrė miegamojo duris, veide vis dar švytėjo šypsena. Tačiau išraiška bemat pasikeitė, veidas persikreipė iš siaubo užuodus aitrius dūmus.

– Jėzau, Marija, Juozapai! Kažkodėl gaisras! – suriko moteris ir nuskubėjo siaurais laiptais žemyn. Jų apačioje stabtelėjo, nuojauta perspėjo neatidaryti durų. Paprastai laiptų durys visuomet būdavo atdaros, nes čia nebuvo langų, kurie juos apšviestų. Turbūt Megė išeidama jas uždarė.

Prieblandoje pažvelgusi žemyn Meisė išsigando: pro durų plyšį apačioje pamatė virstančius tamsių dūmų kamuolius. Beveik nebuvo kuo kvėpuoti, ir jai stovint bei galvojant, ką toliau daryti, kaip saugiai išgabenti Betą su kūdikiu, dūmai vis tirštėjo.

– Kristau Karaliau, Mege, ką tu padarei? Dėl Dievo, ką tu padarei? – sušvokštė Meisė. – Brangus Dieve, ką man

daryti? Čia nėra kito išėjimo, tik pro šitas duris, – pasakė pati sau. Ranka suėmė durų velkę, bet karštis privertė greitai ją paleisti.

Drebančiomis kojomis Meisė ėmė lipti laiptais į viršų, visą laiką slopindama stiprėjantį išgąstį bei pakeliui po nosimi niurnėdama išsigelbėjimo planą.

– Gal galima kaip nors išlipti pro langą... pakviesti kaimynus... nuleisti Betą su kūdikiu žemyn? – Dūmai graužė akis ir vertė kosėti bei spjaudytis. – Neleisk sau panikuoti, Meise Armstrong, – tarė sau griežtai. – Turi galvoti ne tik už save.

Įlėkusi į miegamąjį užtrenkė paskui save duris norėdama atgauti kvapą ir sukalbėti trumpą maldelę: „Dėkui Dievui, vaikų nėra namie. Bet, Viešpatie, jei Meisei kada nors reikėjo tavo pagalbos, tai būtent dabar!"

Vis dar krenkšdama nuo į plaučius patekusių dūmų moteris lėkė per kambarį ir šaukė:

– Beta! Atsibusk, mieloji. – Nors buvo pasiryžusi nepanikuoti, negalėjo nuslėpti išgąsčio: – Mums reikia iš čia bėgti. Kuo greičiau iš čia bėgti!

Beta nemiegojo. Per tas kelias minutes, kai Meisė išėjo iš kambario, ji tai nugrimzdavo į keistą letargą, tai vėl pabusdavo trikdoma neįprasto karščio kambaryje ir, jos manymu, sieros kvapo. Tada išgirdo šaukiančią Meisę.

– Greičiau bėgam iš čia... gaisras... nevalia gaišti nė sekundės. – Ir nors stengėsi klausyti Meisės rankų, tempiančių iš lovos, ją traukė atgal į lovą. Bet kai Meisė pamėgino paimti jos sūnų, Beta atsispyrė lovos traukai ir stipriai priglaudė kūdikį prie savęs. – Teisingai, brangioji, – girdėjo kalbančią Meisę. – Laikyk jo veidelį uždengtą... dūmai... dūmai... dūmai!

Beta lyg per miglą regėjo, kaip Meisė atplėšė skiautę paklodės ir suvilgė nešvariame vandenyje. Rankose pajutusi drėgną audeklą ji iškart susivokė ir pridėjo jį vaikui prie veidelio. Dabar po vieną skiautę jai ir Meisei. Paskui Beta pajuto, kad ją veda per kambarį. Kojos linko, kūdikis svarino rankas, bet kai Meisė vėl pamėgino jį paimti, mergina sušuko:

– Ne! Jis saugus, Meise. Jis saugus! – Ir Meisė turbūt suprato, kad Beta niekuomet neatiduos to brangaus ryšulėlio, tad daugiau nė nebandė jo paimti.

Išvydusi susitvenkusius dūmus Beta suvokė, apie ką galvoja Meisė. Langas! Draugė desperatiškai stengėsi atidaryti langą, bet jis nepasidavė. Beta buvo jai sakiusi, kad langas dažnai užsikerta. Visos Meisės pastangos nuėjo niekais. Apačioje, gatvėje, rinkosi kaimynai.

– Išmuškit jį! – pasigirdo riksmas, kai žmonės pamatė, kaip dvi moterys stengiasi atidaryti langą. – Kristau, išmuškit tą prakeiktą langą! – pasigirdo išgąstingas šauksmas. – Pasitraukit! Užsidenkit! – Beveik tuoj pat sunkus akmuo iškūlė lango stiklą, bet pro tokią mažą kiaurymę nebūtų išlindęs net vaikas, ką jau kalbėti apie apkūnią Meisę Armstrong ar ką tik sunkiai gimdžiusią ir dar kraujuojančią moterį.

– Mes negalim pro čia išeiti, – dusdama tarė Meisė. – Ar pajėgsi nulipti laiptais žemyn? Kito kelio nėra... reikia ryžtis, Dieve mums padėk. – Beta greitai linktelėjo ir laisvąja ranka paėmė Meisę už rankos. Ši drąsiai nusišypsojo ir tarė: – Viskas gerai, brangioji. Eik iškart už manęs ir laikyk tą šlapią skiautę ant burnos. Daryk tą patį vaikui ir, jei Dievas norės, mes iš čia ištrūksim.

Beta nieko neatsakė, tik pažvelgė į Meisę su meile ir dėkingumu. Jai maža buvo likę jėgų, bet tikrai neapvils Mei-

sės. Neleis šiam mažam berniukui žūti, kai jis vos paragavo gyvenimo.

– Gera mergaitė, – sušnabždėjo Meisė. Ji matė, kad Beta kraujuoja, ir žinojo, kodėl draugė nieko nesako. Už tai mylėjo ją dar labiau.

Netrukus abi moterys buvo prie durų. Meisė lėtai jas atidarė... Tvokstelėjo dūmai, bet ne liepsna, dėkui Dievui, ne liepsna. Laiptais žemyn jos lipo nieko nematydamos ir tylomis melsdamosi. Laiptų apačioje Meisė padelsė nesiryždama atidaryti durų, bet žinojo, kad tai vienintelis kelias išvengti baisaus pragaro; šie namai buvo iš rąstų ir degė kaip degtukai. Už durų sklido grėsmingas medžio traškėjimas, o tolumoje... žmonių balsai, riksmai... Nors buvo neaišku, ką jie šaukia, abi moterys suvokė, kad linki joms laikytis, kad pagalba nebetoli. Širdyje Betai smilktelėjo, ar tik nebus per vėlu, bet ji meldėsi už savo sūnų ir Meisę.

– Spauskis prie sienos, – drėgnu skuduru apsivyniojusi putnų kumštį ir pasirengusi atidaryti duris paliepė Meisė. Nieko neklausdama Beta darė, ką liepė, ir vis stipriau glaudė kūdikį. Jautė, kaip svyla rankų gyvaplaukiai. Dabar oras kone juodas, buvo sunku kvėpuoti ir karštis – neapsakomas. Staiga durys atsilapojo, ir jas abi apgaubė juodi dūmų tumulai.

Paskutinis garsas, kurį girdėjo Beta, buvo baisus riksmas, kurį užgožė daugybė šaukiančių balsų. Ir dar kitas kraupus garsas – lyg lauko durys būtų nukritusios nuo vyrių arba visas namas užgriuvęs ant jų. Instinktas liepė Betai spausti vaikelį prie savęs... apsaugoti jį... apsaugoti jį. Apsaugoti jį. Užliejusi tamsa ir karštis atrodė tarsi prieglobstis – tokie ramūs ir taikūs, liūliuojantys bei nešantys jos skaudamą geliantį kūną, it jis būtų pasroviui plaukianti plunksnelė.

Pavakarės dangus priminė juodžiausią pragarą, gatves per pusę mylios gaubė tiršti dūmai. Jie sėdo žemyn pilkais lašeliais, lipo prie stogų, nuklojo šaligatvį. Kiekviename gatvės kampe sklido šauksmai, grindiniu aidėjo žingsniai, žmonės bėgo Larkhilo link.

– Kur kilo gaisras? – šaukė jie. – Kiek žmonių žuvo?

Niekas nežinojo. Žinojo tik tai, ką regėjo savo akimis: klaikius juodus dūmus ir liepsnos liežuvius, iškylančius virš Larkhilo kaminų bei grasančius praryti jų pačių lūšneles.

– Ką jūs pasakėte? – Deividas Mileris kaip paprastai ėjo per namus rinkdamas patėviui mokestį už nuomą. Tada ir išgirdo, kad per dvi gatves nuo jo vyksta baisi tragedija. Sugriebęs už rankos pro šalį lekiantį vyrą jis iš visų plaučių suriko: – Gaisras? Tu sakei – Larkhile?

Mintyse bemat iškilo Armstrongų šeima ir Beta. Deividas Mileris nepajėgė neišsiduoti, kad bijo.

– Teisybė, drauguži, – stengdamasis ištrūkti iš jį laikančių geležinių gniaužtų atsakė vyrukas. – Sako, dega visas Larkhilas... žmonės viduje... žūsta!

Kai tie žodžiai aiškiai apstulbino kitą vyriškį, jis pasinaudojo proga ištrūkti. Nė neatsigręždamas dėjo į kojas ir bemat pradingo minioje, skubančioje Larkhilo link. Deividas Mileris leidosi bėgti iš paskos. Jis taip lėkė, kad, manė, plyš širdis; rodės, visos viltys žlunga.

Prasibrovus pro minią atsivėrė šiurpus vaizdas. Liepsna vis dar siautėjo, nors dabar guminės žarnos spjaudė vandenį į pačią ugnies šerdį, sukeldamos dūmų tumulus, kurie tarsi milžiniški debesys temdė dangaus šviesą. Bent trys namai buvo visiškai suniokoti žiaurios liepsnos, kiti šeši – smarkiai apgadinti. Aukščiau ant šaligatvio, gana toli nuo gaisro nusiaubtos vietos, spietėsi būrelis žmonių. Vieni buvo valdžios pareigūnai, kiti – tiesiog pasidavę nesveikam smalsumui, dar kiti nesigėdydami verkė.

– Trys žuvo, – kažkas sušnabždėjo, ir ši žinia Deividui Mileriui buvo tarsi smūgis į širdį. Jis ėmė brautis prie tų apgailėtinų deformuotų ryšulių, gulinčių po antklodėmis. „Trys žuvo, – kažkas pasakė. – Trys žuvo“. Bet kas? Kas?

– Pone, traukitės atgal. – Tvirta ranka įsirėmė jam į krūtinę ir stūmė atgal. – Padarykite vietos ligoninės vagonėliui, – stambus pareigūnas plačiai išskėtė rankas ir savo kūnu užstojo ant grindinio gulinčius kūnus, versdamas žmones trauktis. Vagonėlis pajudėjo prie negyvėlių, arkliai priekyje prunkštė, jų akių baltymai ryškioje šviesoje žibėjo it deimantai. Kaip ir visi, Deividas Mileris ištiesė kaklą stengdamasis pamatyti, kas nutiko. Staiga pravirko kūdikis.

– Ne, mieloji, eik. Čia jau nieko nebepadarysi. – Beta lyg iš tolybių išgirdo švelnų balsą. Ji pajuto švelnias rankas ir kitas, tvirtesnes, išgelbėjusias gyvybę. Bet šios rankos norėjo atitraukti ją nuo mylimos Meisės, tad Beta stūmė jas šalin. Meisei jos reikia! Meisė, toji brangi maža moterytė, net ir dabar šypsojosi...

– Daryk, kaip jie sako, – tarė ji Betai. – Senutei Meisei jau niekuo nebepadėsi. – Pajuodęs moters veidas išdavė skausmą, o varganos apdegusios rankos siekė paliesti kūdikį, kurį Beta laikė tarp jųdviejų. – Dabar tu turi savo vaiką, – trūkčiojamai tarė Meisė, – bet svarstau, ar nepadarytum šio to dėl senos bičiulės, kuri tave mylėjo kaip tikrą dukterį?

Atsikrenkštusi, kad atšoktų skausmingas gniužulas gerklėje, ir nebetramdydama verksmo Beta nesipriešino, kai kitos rankos su meile paėmė iš jos kūdikį. Ji apkabino brangią mažąją moterį abiem rankomis, priglaudė prie savęs ir visą laiką tyliai meldė, kad jie būtų suklydę ir Meisė atsigautų.

– Nekalbėk šitaip, – tvirtu balsu pasakė. – Meldžiu tave šitaip nekalbėti.

– Bet ar padarysi, ko prašau, brangioji? Ar padarysi?

– O, Meise. Tau reikia tik pasakyti. Juk žinai... – Betai širdis apsivertė, kai draugė pažvelgė į ją blėstančiomis akimis. – Meise! Paklausyk manęs. Prisimink, ką man sakydavai... daugybę kartų, kai jau norėdavau pasiduoti... Tu sakydavai: „Būk stipri... pasitikėk Viešpačiu". – Nesusilaikiusi ji garsiai pravirko, draugės veidas beviltiškai ėmė blankti. – Meise! – Betos balse pasigirdo pyktis, ji prabilo taip pat šiurkščiai, kaip panašiais atvejais kalbėdavo Meisė. – Nė nemanyk mirti mano glėbyje, tu sena nenaudėle. Nedrįsk palikti manęs ir savo vaikų!

Nors ir kaip Beta įkalbinėjo, Meisę šaukusi jėga buvo stipresnė, ir mergina jautė, kad bičiulė gęsta jos glėbyje.

– Prašau, Meise. – Ji vos pajėgė kalbėti, rauda purtyte purtė gležną kūną. – Nepalik mūsų. Mes taip tave mylim! – Beta pradėjo karštai glostyti mielą veidą, nuo raukšlių išvagotos kaktos nubraukė plaukų sruogą. Dabar širdyje nebeliko vilties. Vien liūdna, kartėlio kupina rezignacija ir karšta malda, kad Meisė patektų ten, kur jai bus geriau. – Ką nori, kad padaryčiau? – pagaliau paklausė. Neišgirdo jokio atsakymo. Nieko. Tačiau Meisė jos glėbyje dar buvo šilta, gyva.

Pagauta nevilties, kad niekuomet nesužinos, ko norėjo Meisė, Beta neatlyžo:

– Tu sakei, kad prašai malonės. Ką turiu padaryti? Kalbi apie vaikus. Ar taip? Nori, kad pasirūpinčiau tavo vaikais? Ak, bet juk aš ir taip jais pasirūpinčiau. Tai savaime suprantama – kaip ir kvėpuoti, juk tu žinai, Meise?

Tamsiai mėlynos akys sumirksėjo ir atsimerkė.

– Vaikai, – sumurmėjo Meisė, visą jos kūną varstė tokie skausmai, kad Beta vėl pravirko: jos pačios skausmas buvo niekis, palyginti su draugės skausmu. – Pasirūpink vaikais, mieloji. – Meisė palaukė, ką atsakys Beta, tačiau buvo per-

nelyg daug sielvarto, tad ši teįstengė linktelėti. To pakako. – Telaimina tave Viešpats už gerą širdį... Aš žinau... tu juos užauginsi gerais žmonėmis. – Netikėtai Meisė tyliai susijuokė. – Jis laukia manęs, mieloji, – sumurmėjo. – Mano vyras, kuris jau keleri metai ten... senas nenaudėlis... jis manęs laukia. Nors labai neapsidžiaugs... kai pamatys, kaip baisiai atrodo jo Meisė. Bet aš vis tiek jo labai pasiilgau. Dievas žino, kaip pasiilgau.

Ir Meisė nusišypsojo nuostabiai tauria, iš vidaus spinduliuojančia šypsena. Beta pamanė, kad tai pati gražiausia šypsena, kokią tik kada nors regėjo. Ar tikrai tos brangios moters vyras laukia ten, kur įžvelgti gali tik Meisės akys? Laukia taip pat šypsodamasis kaip ir jo Meisė, išskėstomis rankomis? Kažkodėl ta mintis suteikė šiek tiek ramybės paklaikusiai Betos širdžiai.

Kai Meisė užmerkė akis, mergina žinojo, kad daugiau jų nebematys – besijuokiančių, erzinančių, šelmiškų. Daugiau niekuomet. Ir dabar, pabučiavusi tą ramų veidą, Beta pasidavė tiems, kurie laukė norėdami pagelbėti. Tą akimirką, kai pati pasijuto prarandanti sąmonę, prie jos pripuolė trys žmonės. Trys žmonės, kurių gyvenimai neatskiriamai susiję su josios. Kone alpdama Beta suvokė, kad pro keistai iškilmingų veidų užtvarą prasibrovė Sisi. Nuaidėjo baisus jos klyksmas: „Mama! Mama!" Gailiai raudodama Sisi parklupo ant žemės, mažomis rankytėmis apsikabino sustingusį Meisės kūną ir sūpavo jį, sūpavo. „Mama!... O, mama!" Sisi norėjo grąžinti Meisę iš ten, kur ji iškeliavo, tačiau ši nieko nebegirdėjo. Mergaitės buvo neįmanoma paguosti. Berniukas liko stovėti atokiau, ne per toliausiai, kad galėtų matyti savo mamą ir seserį. Pakankamai arti, kad Beta išvystų jo akyse tylią kančią; ryškiai mėlynos akys, skaudžiai panašios į mamos, bet ne visai kaip jos – rimtesnės bei paslaptingesnės. Įsmigusios į Betą užsiplieskė neapykanta. Ji ne-

girdėjo, ką pasakė Metjus, bet kai jo lūpos ištarė tuos žodžius, viską suprato; širdyje žinojo, ką jis sakė: „Tai tu kalta! Tu nužudei mano mamą".

– Tu atsigausi, Beta, – pro miglą pasigirdo kitas balsas. Jai pažįstamas, geras ramus draugo balsas. – Dėl nieko nesijaudink, nes kai tave su kūdikiu išleis iš ligoninės, aš jumis pasirūpinsiu. – Supratusi, kad Deividas Mileris vis dar viliasi ją vesti, Beta lėtai papurtė galvą. Atsakydamas jis tik paglostė jos plaukus ir patikino: – Aš būsiu geras vyras, Beta. Daugiau tau nieko netrūks. Girdėjau, ką pažadėjai Meisei, ir padėsiu ištesėti tą pažadą. Padėsiu tau pasirūpinti vaikais.

Kai žmonės nešė Betą, jis irgi ėjo šalia. O kai mergina paprašė savo sūnaus, Deividas Mileris padavė kūdikį jai į rankas.

– Tu jį išgelbėjai, Beta, – pasakė jai. – Savo pačios kūnu pridengei ir apsaugojai.

Kai vėliau Beta prisimindavo tos nakties siaubą ir liūdesį, visuomet iškildavo ir tie trys žmonės, kuriuos likimas visam laikui įpynė į jos gyvenimo giją: Sisi, tą brangią mergytę, kuri augdama darėsi vis panašesnė į savo mamą; Metjų, ne pagal metus suaugusį, todėl nuolat siekiantį už tai atpildo, ir Deividą – gerą, dosnų, bet fatališkai silpną ir minkšto būdo.

Kiekvienas iš šių trijų žmonių suteiks Betai ir skausmo, ir džiaugsmo. Tarsi aukštas medis, kurio šaknys siekia giliai, ji bus pučiama tai į vieną, tai į kitą pusę, ją veiks laikas ir įvykiai, bet, kad ir kas nutiktų, Beta išsaugos stiprią širdį, galingą ryžtą įveikti visas kliūtis, kurias Likimas pastatys skersai kelio.

TREČIA DALIS

1887

Priešai

ŠEŠTAS SKYRIUS

– Taip, mes turime bėdų. – Estera Vard buvo aiškiai susierzinusi. Ji kaulėtais pirštais pešiojo atspurusią stalo paviršiaus odą ir nervingu, neįprastai skvarbiu žvilgsniu verte vėrė priešais stovintį vyriškį. Tos žydros akys kėlė šiurpą. – Aš žinau, Ričardas kaltina mane. Jie visi kaltina mane. Tokios progos ir laukė. Žinau, ką jie sako... „Tik vyrai gali suprasti, koks sudėtingas šis verslas, – štai ką jie šneka. – Kai moteris stengiasi galvoti kaip vyras, nieko gero iš to neišeina". – Trinktelėjusi mažu kumšteliu į stalą Estera Vard tiesiog išspjovė žodžius: – Kvailiai! Pasipūtę kvailiai! Jie taip pat gerai kaip ir aš žino, kad tai priklauso ne nuo kompanijos vadovo. Aplinkui mus sparčiai mažėja geros žemės. Senka plėtros galimybės. Vis sunkiau įplaukia pinigai. Apskritai visur sunku, krizė. Net Ričardas su visomis savo nuostabiomis idėjomis bei ryžtu negali sustabdyti kompanijos žlugimo. – Moteris nusijuokė. Tai buvo labai nemalonus garsas. – Ričardas nusipelnė to, kas jo laukia. O jam dar gresia keli sukrėtimai. Koks jis kvailys! Praras ne tik bendrovę.

Regis, neišgirdęs paskutinės frazės, Tomas Reinoldsas apmaudžiai prabilo:

– Žinau, kad turėjote sunkumų, – tarė jis, – bet maniau, viskas susitvarkė, ir verslas vėl pradėjo sektis?

Estera Vard dar neištarė tų žodžių, kurių taip bijojo, nors jautė, kad jie neišvengiami.

Estera papurtė galvą, nekreipdama dėmesio į atsitiktinę plaukų sruogą, nudrikusią skersai kaktos; jos plaukai kadaise buvo šviesiai rudi, tačiau dabar juose atsirado plieno pilkumo gijų. Bruožai per beveik dešimtį metų nė kiek nesušvelnėjo, nebent veidas pasidarė dar labiau marmurinis, o žydros akys – griežtesnės. Kurį laiką ji žvelgė į vyriškį; tvirtas veido ovalas ir gaiži išraiška, aukštyn sukelti plaukai ir akys, kurios tam tikroje šviesoje atrodė labiau rusvos nei rudos. Tomas Reinoldsas buvo ištikimas ir naudingas sąjungininkas, bet dabar jis nieko nebegalėjo padaryti. Vis dėlto Estera Vard nenorėjo jo paleisti. Matė, kad Tomas yra jos atspindys, klastingas ir suktas sąmokslų bendras. Sėkmingiausias sąmokslas, žinoma, buvo manipuliavimas ta palaido elgesio mergiščia, gyvenančia name, kuriame kažkada kampą nuomojo Taileris Bleklokas. Tai prisiminus Esterą Vard apėmė piktdžiuga. Taip lengvai! Tačiau toks malonumas! Jos gudrus planas ne tik sužlugdė tą jaunuolį, kuriam Beta buvo atidavusi širdį, bet ir padėjo triumfuoti prieš Ričardo dukrą.

Ji žinojo, kad tą naktį, kai tėvas jos išsižadėjo, Beta nuvyko į nuomojamą namą, kad skubėjo pas savo mylimąjį, o išėjo iš ten sudužusia širdimi. Mat toji mergiščia pareiškė, neva Taileris esąs jos tariamo vaiko tėvas! Dar geresnė buvo netikėta žinia, kad pavydus tos mergiščios meilužis su sėbru kone mirtinai primušė Tailerį. Net norėdama Estera nebūtų geriau suplanavusi tokio įvykio.

Sužinojusi iš sūnaus, kad Beta ir Taileris daugiau nebesusitiko, iš pasitenkinimo netvėrė savame kailyje. Ponia Vard nekentė Betos, ir ta neapykanta nuodijo ne tik Ričardo duk-

ros gyvenimą. Esterai buvo džiugu galvoti, kad mergina dingo – viena, nemylima, nėščia. Iš tiesų net šovė mintis, kad Beta jau gali būti mirusi. Nesvarbu. Ji to nusipelnė. Esterai Vard negaila, jeigu susilaukė liūdno ir beviltiško galo.

Dabar iškilo kitas paveikslas, privertęs Esterą nervintis. Tegu Beta gavo teisingą atpildą, bet Taileris Bleklokas iškilo ir jo likimas visai kitoks. Vis dėlto jis pakilo iš griovio jos persekioti! Per tuos metus vaikinas ne tik susikrovė šiokį tokį turtą, bet ir įgijo garbingą reputaciją. Kol jis kilo, Vardo plėtros kompanija kentė nesėkmes ir smuko, iki priėjo liepto galą. Per tą laiką Estera Vard virto baisia moterimi. Jos žodžiai pribloškė Tomą Reinoldsą.

– Bijau, jei reikalai greitai nepasitaisys, jums teks pasiieškoti kito darbdavio.

– Kokio kito darbdavio? – Tomas Reinoldsas tiesiog pratrūko. – Juk ką tik pati sakėte, kad plėtros pramonei dabar sunkūs laikai. Nėra nė vienos kompanijos, kuri plėstųsi. Veikiau atvirkščiai – jos atleidžia darbuotojus. Kiekvienas gatvės kaimynas pasakoja savo istoriją. Jūs tai žinote!

Prieš akis vyriškiui iškilo baisus vaizdas: jis pažemintas vaikšto gatvėmis ir ieško darbo. Baisiausiuose košmaruose niekuomet nesapnavo, kad jam galėtų taip nutikti. Ir nenutiks, dėl Dievo! Kol galvoje turi nors truputį smegenų!

– Tuomet ką, jūsų manymu, turėčiau daryti? – Estera Vard atstūmė kėdę ir apėjo apie stalą. Drebėdama iš įtūžio sukryžiavo rankas. – Nėra pinigų, tegu juos galas! Ar jūs girdite, ką aš sakau... *nėra pinigų!*

Dabar Tomas Reinoldsas nusišypsojo ir įžūliai žiūrėdamas į Esterą Vard tyliai tarė:

– Jums turbūt patogu pamiršti. Juk būtent aš tvarkau nuomos sutartis kontoroje. Ir jeigu atmintis manęs neapgauna, jūs gaunate gražią sumelę. Be to, pamiršote pelnin-

gą reikalą, kuriam irgi vadovavau aš, dėl tos komercinės nuosavybės į šiaurę nuo Temzės.

Tomas Reinoldsas galėjo kalbėti toliau, priminti poniai Vard savo neįtikėtinus įgūdžius sudaryti sandorius, gauti žinių apie tam tikrus žemės sklypus, kuriuos kompanija dar turi, nors, tiesą sakant, jie nėra nei labai dideli, nei itin pelningi.

Tomo Reinoldso nuomone, buvo dvi staigaus kompanijos nuosmukio priežastys. Viena jų – pati Estera, kuri niekuomet nebuvo priimta į vadinamąjį vyrų pasaulį ir kuri, beviltiškai stengdamasi įrodyti, kad jie klysta, pridarė aibę klaidų. Deja, kai Ričardas visiškai pasveiko, žala jau buvo padaryta. Ir nors labai stengėsi išgelbėti tai, kas liko, jau buvo per vėlu. Kita priežastis – Beno nuopuolis, krizė žmogaus, kuris nebeturėjo jokių principų ir žvelgė į gyvenimą pro alaus bokalo dugną. Jį graužė kaltė ir žudė arogancija.

– Matote, aš žinau, kad fonduose yra pinigų, – priminė darbdavei Reinoldsas. – Tikiuosi, neketinate pasakyti, kad negalėsite sumokėti man to, ką uždirbau? Tai būtų labai kvaila iš jūsų pusės. – Vyro balse aiškiai pasigirdo grasinimas. – Nė nemanau žiūrėti, kaip jūsų niekam tikęs sūnelis pralošia mano atlyginimą.

Tomas Reinoldsas vis labiau ėmė suprasti, kad toji šeima gėdinga ir skandalinga. Kol kas Esterai Vard pavyko išvengti skandalo, bet jis svarstė, ar dar ilgai viskas liks sušluota po kilimėliu.

Įniršusi, kad Tomas Reinoldsas ėmė kloti apie jos verslo reikalus, ir pasišiaušusi dėl to, kaip kalbėjo apie brangųjį sūnų, Estera Vard griežtai tarė:

– Nesvarbu, kiek pinigų yra tame iždе: ar daug, ar visai nieko, – jūsų tai neliečia! Jūs esate tarnautojas, ir nieko daugiau. Ir tai gal nebeilgai. Patarčiau žinoti savo vietą.

Mostu parodžiusi, kad Tomas Reinoldsas gali eiti, Estera pasuko prie durų, norėdama jį išleidusi šias uždaryti. Supratusi, kad vyriškis nė nemano sekti iš paskos, ji stabtelėjo ir staigiai atsigręžė žaibuodama savo žydromis akimis.

– Išeikite, – sušnypštė Estera Vard.

– Ak, jūs norėtumėte, kad išeičiau, tiesa? – suktai šypsodamasis paklausė Tomas Reinoldsas ir iš vidinės liemenės kišenės išsitraukė platų ritinį. – Nieko nebus. Bent jau kol nepažiūrėsite, kas man šį rytą pakliuvo į rankas. – Nepaisydamas pakartotinio Esteros Vard liepimo išeiti, Tomas Reinoldsas išvyniojo ritinį ir ėmė skleisti jį ant stalo, prispausdamas besiriečiančius kampučius plunksnakočio laikikliu ir prespapjė. Estera vis dar nejudėjo. Vengdamas jos žvilgsnio Reinoldsas tyliai tarė: – Čia turiu šį tą, kas galėtų grąžinti kompaniją į ankstesnes vėžes. – Kadangi moteris vis dar nejudėjo, jis atsikrenkštė ir apsimetė norįs vėl suvynioti dokumentą. Bet stabtelėjo akies kampučiu pastebėjęs, kad Estera Vard grįžta prie stalo.

– Kas tai? – tramdydama smalsumą įtariai paklausė. Netrukus Estera Vard palinko šalia Tomo Reinoldso, primerktomis akimis tyrinėjo brėžinius ir vis labiau jais žavėjosi. Ten buvo didžiulis prekių sandėlis. Tačiau domino ne jis, o platus sklypas žemės, ant kurio jis stovėjo. Be to, detalės rodė, kad pastatas apleistas ir jau gautas leidimas jį nugriauti. Šalia visas sklypas, kokie penkiolika akrų, buvo skirtas gyvenamųjų namų statybai arba komercinei įstaigai.

– Ką jūs manote? – Tomas Reinoldsas negalėjo atsigėrėti savimi. – Argi ne sumanu gauti tokią informaciją? – Neatskleidęs, iš kur tai gavo (jei pats būtų turėjęs pinigų, tikrai nebūtų paklojęs tokios informacijos Esterai ant stalo), jis spaudė atsakyti. – Žinoma, jeigu jūsų tai nedomina, atsiras

tokių, kurie sumokės man labai daug, kad tik įsigytų šį žemės sklypą.

– Ar jau kam rodėte?

– Esu nustebintas, kad galėjote šitaip pagalvoti! – Tomas Reinoldsas atrodė labai įsižeidęs.

– Hm. – Estera pasuko galvą ir pažvelgė į savo bendrą. Žydros akys įtariai sužibo. Netrukus ji taip pat gudriai atsakė: – O aš esu nustebusi, kad tokia mintis nešovė jums į galvą. Nesvarbu. Arba jūs dar niekam šių planų nerodėte, ir tuomet turėčiau jūsų atsiprašyti... arba visiems įkyriai piršote, bet tie kvailiai neįstengė suvokti to, ką matė.

Žiūrint į ją Reinoldso viduje kilo karščio banga. Estera nebuvo gražuolė, bet turėjo tam tikro dailumo, ypatingo nuodėmingumo, kurio jis neįžvelgė žiūrėdamas į kitas moteris. Tas nuodėmingumas jaudino Tomą Reinoldsą. Tai dėl jos pasiliko Vardo kompanijoje net ir tuomet, kai reikėjo kęsti pažeminimą imant atlyginimą iš moters rankų. Ne kartą ši moteris pasirodė esanti intrigantė bei kietaširdė kaip bet kuris nusikaltimus rezgantis sukčius. Išimtis buvo tik jis pats.

– Matau, nereikia jums aiškinti, kad šis žemės sklypas yra vos per kelis šimtus jardų nuo naujai suprojektuotų geležinkelio linijų. Tai reta proga įsigyti vertingiausią turtą.

– Pati suprantu, – atrėžė Estera Vard, bet staiga jos elgesys sušvelnėjo, ji ėmė kalbėti atsargiau. – Bet tai ilgalaikė investicija, o aš ką tik aiškinau, kad dabar neturiu tokio kapitalo. Be to, turbūt tai nebus pigu. Atsiras ir daugiau žmonių, kurie suvoks lygiai tą patį, ką suvokiame mes. Be abejo, jie turės kapitalo ir galės iš to pasipelnyti.

– Jūs irgi turite kapitalo.

– Nepakankamai. Be to, reikia išlaikyti namą, apmokėti vyro gydymo išlaidas, sumokėti nemažus atlyginimus, ati-

duoti kitas skolas. Net ir turint šiek tiek turto, mums lieka labai mažai grynų pinigų, kuriuos galėtume paleisti į apyvartą. Nebedrįstu daugiau išleisti nė fartingo. Be to, būtų tikra savižudybė eiti į banką, net jei Ričardas sutiktų. Bet jis, žinoma, nesutiks. – Estera Vard dar kartą stabtelėjo atidžiai peržiūrėti planų, ir jos akyse sužibo godumas. – Nors grauš sąžinė, jei visa tai atiteks vienam iš mūsų varžovų. Esu įsitikinusi, kad vis dar turiu šiek tiek įtakos savo vyrui. – Ji pažvelgė į Reinoldsą. – Vis tiek tai ilgalaikė investicija. Jau sakiau... pastangos dėl šios žemės man gali kainuoti viską. – Estera pažvelgė į vyriškį laukdama jo patvirtinimo. Ir neliko apvilta.

Kimiai šnabždėdamas ir taip išsiduodamas, kaip yra apsėstas šios idėjos, Tomas Reinoldsas tarė:

– Jeigu būtų mano valia, aš likčiau skurdžius, bet įsigyčiau tą sklypą.

Ne pirmą kartą Reinoldso elgesys truputį gąsdino Esterą Vard. Jai reikėjo daugiau laiko – laiko pagalvoti, pasverti visas pasekmes.

– Nežinau, – delnu braukydama per kaklą aukštyn žemyn garsiai svarstė ji. – Nebus lengva surinkti reikiamą sumą. Būsiu priversta duoti bankui užstatą. Ar suprantate, kad jei nepasiseks, jie atims naudojimosi teisę ir mes liksime elgetos. – Staiga Estera suvokė visą tokio sumanymo absurdiškumą. – Ne, – papurčiusi galvą pasakė, – Ričardas niekuomet taip nerizikuos, ir aš būčiau kvailė, jei dar svarstyčiau.

– Bet jūs būsite kvailė, jei *nesvarstysite!* – Moteris netikėtai palietė skaudžią stygą Reinoldso širdyje. Jis prisiminė, kaip prieš daugybę metų dar buvo jaunuolis. Trumpą ir labai nejaukią akimirką pagalvojo apie savo tėvą, paliktą šiaurinėje Anglijoje, neseniai tapusį našliu ir gyvenantį su po-

sūniu, kurio Tomas labai nemėgo. Prisiminė, kaip susikivirčijo su tėvu, tas kivirčas buvo labai panašus į dabartinį su Estera Vard.

Reinoldsas tiesiog girdėjo tėvo žodžius: „Tomai Arnoldai Reinoldsai... jeigu ir toliau prieš mane maištausi, niekada nebeišauš ta diena, kai būsi laukiamas mano namuose". Išsigandęs, kad Esteros atsisakymas gali būti paskutinė jo proga pasirūpinti ateitimi, vyriškis neatlyžo:

– Nebijokite ką nors sugalvoti, Estera. Šiame pasaulyje reikia stverti tai, ko norime, kol kas nors kitas nesuspėjo to padaryti. Be to, iš kur mes galime žinoti, ar varžytynės kam nors rūpės? Ne visi tokie nuovokūs, kaip jūs ir aš. Ne kiekvienas įžvelgs tikrąją šio sklypo vertę.

Labai įsijautęs ir susierzinęs Reinoldsas įsisprendė kumščiais į šonus ir rėžiančiu balsu tarė:

– Mano tėvui pritrūko drąsos, kai viskas tiesiog plaukė jam į rankas... Meldžiau jį ką nors sugalvoti, kai buvo galima įsigyti sklypą, bet jis tikras siauraprotis... prasilošėlis. Aš neturiu laiko terliotis su prasilošėliais! – Vyriškio balse suskambo kartėlis ir tam tikras pasibjaurėjimas.

Padrąsintas smalsios Esteros veido išraiškos jis toliau dėstė argumentus.

– Kokia alternatyva? Negi sėdėsite susispaudę savo mažutėje karalystėje ir žiūrėsite, kaip viskas aplinkui trupa, yra? Neilgai trukus įstaiga žlugs. Jūs darbininkams jau pranešėte apie atleidimą iš darbo, nors dar nesumokėjote atlyginimų. Dauguma šeimos kapitalo yra jūsų vardu, ir greitai jo pasigvieš kreditoriai. Pagalvokite apie tai. Jei viskas liks taip kaip dabar, jūs išsilaikysite dar kelis mėnesius, gal metus. Bet vis smuksite. Jūs privalote pasinaudoti šia galimybe, Estera, – ragino Reinoldsas. – Paskui galėsite sėdėti atsilošusi ir stebėti, kaip gražiai auga investicijos. O vėliau

perleisite sklypą tam, kuris varžytynėse pasiūlys didžiausią kainą. Ką gi jūs prarandate?

Stojo ilga skaudi tyla, Estera apgalvojo Reinoldso žodžius. Daugiau jai nekilo jokių klausimų. Neseniai, kai padaugėjo įspėjančių ženklų, o Ričardas iškrito iš rikiuotės, ji pasielgė pakankamai gudriai ir perrašė daug turto savo vardu. Tai sudarė gana didelę sumą. Žinoma, ne milžiniškas turtas, bet jo užtektų patogiai pasitraukti. Jeigu viskas taip susiklostytų, Estera išsiparduotų ir išvažiuotų kartu su Benu. O Ričardas jau ir taip pernelyg ilgai buvo dyglys jos kūne.

– Pažiūrėsime, – atsargiai tarė. – Pažiūrėsime. – Taip miglotai pažadėjusi ji vėl palinko studijuoti planų.

Taip, geležinkelio linijų iš Londono centro į gretimus priemiesčius kaina smarkiai kils. Bet kuris sklypas arti tų linijų turi neribotas galimybes. Nauji gyvenamieji namai bus statomi taip, kad šis geležinkelis duotų naudos miesto centrui, kitaip sakant, juos pirktų tie, kurie dirba centre. Be to, praeities patirtis rodo, kad geležinkelio viešpačiai tikrai galės sumokėti milžiniškus pinigus už bet kurį sklypą, kurio jiems prireiks.

– Mes galėtume būti kažkur čia, – murmėjo Estera, jos protas šoko į priekį. – Tikrai nenorėčiau pamatyti, kaip šią žemę nugvelbia koks nors konkurentas.

– Aš žinojau, kad jūs suprasite taip, kaip ir aš, – vyriškio balsas perėjo į intymų šnabždesį. – Mes panašiai mąstome – jūs ir aš. – Uždėjęs delną ant planų pastūmė juos į šalį. Visu svoriu remdamasi į stalą moteris palinkusi liko žiūrėti į jį. Staiga pajuto, kaip vyriškio pirštai slenka jos kaklo išlinkiu.

Tomas Reinoldsas galėjo nutuokti, kaip jo žodžiai paveikė Esterą. Ji buvo moteris su daugybę poreikių. Pernelyg ilgai badavo, netenkino vieno jų, – tokio, apie kurį respek-

tabili moteris beveik niekada nekalba. Tas poreikis glūdėjo giliai ir jį patenkinti galėjo tik vyras. Kai išsisklaidė iliuzijos ir Ričardas Vardas suprato, kokią kietaširdę ir ambicingą moterį vedė, iškart atsuko jai nugarą. Todėl Esteros poreikis sustiprėjo. Vyro rankų prisilietimas privertė suvirpėti, jos virpėjimas jaudino Reinoldsą, įkvėpė jam drąsos. Palinkęs jis prisiglaudė prie Esteros nugaros, lūpomis glostė sprandą. Rankos kėlė sijoną, pirštai šliaužė prie jos šlaunų, palietė pačią intymiausią vietą. Virpėdama ir truputį išsigandusi moteris švelniai priešinosi miglotai suvokdama, kad gretimame kambaryje yra jos vyras. Bet nebegalėjo atsispirti, dabar jau nebegalėjo. Per vėlu.

Vyriškis suskato pašėlusiai plėšti palaidinės sagas nuo liemens iki pat tamsios apykaklės.

– Ne. – Estera palenkė galvą, sudejavo iš malonumo ir nebesistengė jo atstumti. Padrąsintas to, kad priešinimasis baigėsi, Reinoldsas prisispaudė smarkiau. Moteris jautė išbrinkusį vyriškumą, įsiremiantį į nugarą, veido prakaitą, kai trynėsi į jos kaklą, ir savo pačios visa praryjančią aistrą. Uždėjusi rankas ant jo rankų dar bandė sulaikyti. Kai atsigręžė, veidas buvo išraudęs. Pirštai lėtai nuslinko žemyn, ieškodami ir glostydami kietą nuogumą. Dabar sudejavo jis – pakėlė galvą, užsimerkė, visas kūnas drebėjo. Staiga Reinoldsas pasilenkė, rankomis praskyrė Esteros palaidinę ir godžiai įsisiurbė į tamsius stačius spenelius. Neįtikėtinai lengvai pakėlęs moterį paguldė skersai stalo ir, praskėtęs kojas, užgriuvo ant jos savo pusnuogiu kūnu. Dabar, kai stūmėsi į ją, moteris iš džiaugsmo sušuko, apsivijo rankomis vyriškio kaklą ir glausdamasi dar arčiau leido garsus – it gyvulys, ryjantis jį, trokštantis jo širdies ir sielos.

Apimti seniai slopintos aistros nė vienas negirdėjo, kaip atsidarė durys. Nė vienas neatkreipė dėmesio į tarpduryje

stovintį liūdną vyrą. Užtrukęs tik akimirką, iš gėdos nuleidęs galvą Ričardas Vardas nusigręžė ir nuėjo. Nė nepastebėjo moters, kuri praėjo koridoriumi. Jo mintys buvo pernelyg asmeniškos, pernelyg skaudžios.

Tilė Muliver išvydo jo veido išraišką, išgirdo iš darbo kambario sklindančius garsus ir suprato, ką jis užtiko. Jos širdis palinko prie jo. Priešingai nei šis švelnus vyras, Tilė nebuvo nei sukrėsta, nei nustebinta, nes jau seniai pastebėjo, kaip Tomas Reinoldsas vogčia geidžia darbdavio žmonos; ji žinojo, kad ir Estera ne geresnė. Stebėdama, kaip stambus vyras plačiais pakumpusiais pečiais sunkiai žingsniuoja tolyn tarsi nešdamas sunkią naštą, Tilė nusiminė, kad niekaip negali jam padėti. Visuomet laikė Ričardą puikiu ir geru vyru, nepasiduodančiu ambicijoms ar beširdiškumui, kurio reikalavo sėkmingas verslas. Žmogumi, turinčiu savo principus ir tam tikro orumo. Deja, tie aukštieji principai privertė jį atstumti mylimą dukterį, ir tas liūdnas poelgis paliko savo žymę. Žiūrėdama, kaip Ričardas nueina, įskaudintas ir pažemintas, sukrėstas tos scenos, Tilė Muliver svarstė, ar turėtų atskleisti jam savo paslaptį.

Bet paskui priminė sau, kad yra davusi pažadą kitai moteriai, kurią mylėjo. Ne, negali atskleisti tiesos, nes ne ji turi tai pasakyti. Kol kas reikia susilaikyti nuo patarimų. Kai ateis laikas, Ričardui bus viskas papasakota. Kai ateis laikas, ji, be jokios abejonės, praras jį amžinai. Bet tuomet tebūnie, kaip turi būti. Kažkas turi pirmesnę teisę į Ričardą. Tas kažkas mylėjo jį lygiai taip pat stipriai kaip ir ji. Bet ne labiau, niekuomet ne labiau. Prisiminusi, kur jos vieta dabartinėmis aplinkybėmis, Tilė Muliver tyliai grįžo prie pareigų.

* * *

Buvo trečia valanda ryto, kai Tilė Muliver pabudo iš negilaus miego. Balsai skambėjo per visą namą. Iš pradžių Tilė nepažino vyriško balso.

– Tu kekšė! Dieve Visagali... visus tuos metus! Ir aš buvau aklas, nemačiau, kas dėjosi mano panosėje! – Stojo pauzė, paskui pasigirdo garsus pokštelėjimas, tarsi kažkas būtų trenkęs kumščiu į stalą arba paleidęs į sieną kokį daiktą. – Noriu, kad išsinešdintum iš šitų namų! Tu ir tas netikša tavo sūnus.

– Jis yra ir tavo sūnus, Ričardai Vardai! Nepamiršk šito. Be to, jeigu kas nors ir išsikraustys iš šitų namų, tai bijau, kad tu. Supranti, šis namas dabar mano. Kartu su visu kitu turtu... viskas teisėtai pasirašyta. Tu pats pasirašei dokumentus. Suteikei man įgaliojimus. Kol tuščiai leidai laiką ligos patale, aš viena turėjau viską spręsti. Tuomet tai tavęs nejaudino, o dabar nieko nebegali padaryti! Nebent norėtum paskelbti pasauliui, koks blogas buvo tavo sprendimas. Aišku, visi žino, kad tu jau seniai užleidai savo vietą prie valdžios vairo. Būk atsargus, Ričardai! Jeigu pamanyčiau, kad keli rimtą grėsmę, juk žinai – padaryčiau viską, kad tave sužlugdyčiau.

Tilė Muliver buvo sukrėsta to, ką išgirdo. Bet kartu apsidžiaugė, jog Ričardas taip įniršęs, kad net pakėlė balsą. Pagaliau jis perprato savo intrigantę žmoną, sužinojo, kokia ji iš tiesų yra. Tačiau dabar vyro balsas skambėjo keistai ramiai.

– Tikiuosi, tu suvoki, ką pasakei?

– Ne! Tai tau reikia suvokti, ką pasakiau, Ričardai. Šis namas ir tam tikri žemės sklypai, kuriuos įgijau, kai tu sirgai... jie visi yra mano vardu. – Estera stabtelėjo, leisdama

vyrui suvirškinti informaciją. – Be abejo, jeigu būtum greičiau atsigavęs, aš nebūčiau galėjusi pasidžiaugti tokiomis laisvomis rankomis. Bet juk tavo liga užsitęsė todėl, kad smarkiai graužė sąžinė dėl brangios dukrelės! Nors tu ją išvarei, bijau, kad per savo meilę bei atsidavimą galėjai pamiršti, kokią gėdą ji tau užtraukė. O aš nepamiršau, kaip dažnai grasindavai išmesti Beną į gatvę, nors puikiai žinojai, kad jeigu išeitų jis, kartu išeičiau ir aš. Kai tik pasitaikė proga sustiprinti savo pozicijas bei pareikšti pretenzijas į tai, kas teisėtai priklauso man, atnešiau tau dokumentus, o tu, kaip visada būdamas patiklus, nė nemirktelėjęs juos pasirašei. Aišku, tu niekada neįskaitei mažų raidžių. Suprask, Ričardai, visame krašte nėra tokio teismo, kuris patikėtų, kad nežinojai, ką pasirašai. Pagaliau juk sirgo ne tavo protas, tiesa? Juk nenorėtum, kad tau būtų pripažintas proto sutrikimas?

– Tad tu prie daugybės savo talentų dar pridėjai klastotę?! – Ramus Ričardo balsas nuslėpė šaltą vidinį įtūžį. Jis buvo visiškas kvailys. Ir vis dėlto jos nekaltino. Niekas nekaltas, tik jis pats. Dabar žinojo tikrą Esteros klastos užmojį ir tapo budrus. Protas ieškojo išeities iš šios labai pavojingos situacijos. Pažįstant Esterą nėra ko abejoti, kad ji kuo rūpestingiausiai įteisino visą savo velnišką planą. Apimtas nevilties Ričardas suprato, kad turės būti dvigubai gudresnis už žmoną, jeigu norės atgauti tai, ką iš jo pagrobė. Mintyse pirmiausia iškilo dukra. Nors Beta užsitraukė gėdą, suteršė šeimos reputaciją, Ričardas neįstengė jos pamiršti.

– Klastotė! O, nieko panašaus. Tikrai ne klastotė. Juk sakiau – tu pats pasirašei dokumentus.

– Tuomet, aišku, aš nežinojau, ką pasirašau.

– Šito negaliu paneigti. Bet labai nekeik savęs, brangusis. Juk tikrai gana ilgai sirgai. Turiu pripažinti, buvo žiau-

roka pasinaudoti tavo geraširdiškumu. Bet jeigu būčiau laukusi, kol atgausi nuovoką, tu būtum perpratęs mano ketinimus ir užrašęs namą savo dukrai ir jos vaikui.

– Beta blogai pasielgė, aš dėl to nesiginčiju ir nežinau, ar galėsiu kada atleisti. Bet kad ir kokia būtų kalta... ji niekuomet nenusmuktų taip kaip tu. Įsidėmėk tai. Įsidėmėk ir kitką: pasidžiauk savo mažutėmis pergalėmis, kol gali... nes jos neilgai truks. Paminėsi mano žodį.

– Nagi, nagi, keršyk, jei gali. Tik nieko nepeši.

Po šių žiaurių žodžių pasigirdo durų trinktelėjimas, paskui – žvangantis Esteros juokas ir paniekinantis nerišlus kalbėjimas:

– Aš negaliu pakęsti tavęs, Ričardai. Tu jau pamiršai, ką reiškia būti vyru. Ar girdi mane? Šiandien aš buvau moteris! Pirmąkart per tuos metus... pasijutau esanti tikra moteris. Tu man esi niekas. Niekas!

Negalėdama užmigti Tilė atsikėlė iš lovos. Apsivilkusi chalatą užsidegė žvakę ir ant pirštų galų nulipo žemyn į virtuvę. Suvokdama, kad Estera ją iškart atleistų, jeigu aptiktų, užsidarė bufetinėje ir iš didžiulio molinio ąsočio įsipylė į stiklinę giros. Vis dar galvodama apie tai, ką nugirdo, Tilė pradėjo mintyse planuoti trumpą kelionę. Šiąnakt čia įvyko daug blogų dalykų, ir ji negali jų nutylėti. Viršuje, Ričardo miegamajame, girdėjo lėtus atsargius žingsnius pirmyn ir atgal. „Ak, Ričardai, kodėl likai su tokia moterimi?“– sumurmėjo Tilė. Bet juk iš tiesų aišku, kodėl. Ir vėl visi siūlų galai vedė prie dukters. Beta, pradėta iš meilės, gimusi gėdingai, auginta pavydo ir graužaties atmosferoje. „Kad ir kur dabar būtum, Beta, viliuosi, niekada nesužinosi, koks nelaimingas tavo tėvas. Meldžiu, kad būtum radusi džiaugsmą su savo jaunuoju vyru“, – švelniai sumurmėjo Tilė.

Staiga koridoriuje pasigirdo bruzdesys, šnabždantys balsai ir tylūs žingsniai. Užpūtusi žvakę moteris prislinko prie virtuvės durų ir tyliai jas pravėrė. Abiejose vestibiulio pusėse vis dar švietė lempelės. Buvo matyti, kaip vogčia pro duris įslenka Estera ir smunka į kampą. Jai ant rankos pakibęs kaip visuomet girtut girtutėlis Benas. Kai abu priartėjo prie Tilės slėptuvės, ji greitai atsitraukė į šešėlį. Estera kalbėjo užgauliai.

– Kvaily! Jis galėjo tave išgirsti. Kada gi suprasi, kad viskas, ką mes turime, pastatyta ant kortos? Ne sykį esi pažadėjęs negerti, nelošti, bet vis tiek save žudai. Pažiūrėk, kaip atrodai! – Iš savo slėptuvės Tilė pamatė ant Beno apykaklės tamsią dėmę. Ne pirmą kartą pareina visas sukruvintas. – O, koks tu kvailys, Benai. Kvailys! Kurią nors dieną tave nugalabys, – šaukė motina. Eidama po kabančia ant sienos lempa Estera pažvelgė aukštyn į laiptus. Jos veidas atrodė baltas ir pavargęs.

– Viskas dėl tavęs, – sušnabždėjo sūnui. – Viskas. Visas melas ir klastotės – dėl tavęs. Tu esi vienintelis turtas mano gyvenime. Beta niekuomet nebuvo mūsų. Viskas čia teisėtai yra tavo, ir aš neleisiu tau visko iššvaistyti. Dar padarysiu iš tavęs vyrą! – Čia Esteros balsas visai nuslopo ir tai išgąsdino besiklausančią moterį. – Prisiekiu, dar padarysiu iš tavęs vyrą. Arba pribaigsiu plikomis rankomis!

– Aš vėl jį šiąnakt mačiau. – Benas atstūmė motiną, bet netekęs pusiausvyros greitai vėl prisišliejo.

– Ką? Ką šįvakar matei? – Estera aiškiai gerinosi Benui, trokšdama saugiai įvesti jį į svetainę.

– Blekloką... Tailerį Blekloką. – Vyras tyliai, bet žiauriai nusijuokė. – Tas mulkis klausė manęs apie Betą.

– Ir ką tu jam pasakei?

– Ak, nesijaudink. Pasakiau, kad ji beprotiškai laiminga.

– Vadinasi, Bleklokas vis dar mano, kad ji ištekėjusi ir laimingai gyvena? Jis dar nežino, kad tėvas ją išmetė iš namų? Turbūt nė nenutuokia, kad Beta nešioja jo vaiką? – Ta mintis Esterą pralinksmino. – Ar tu tikrai nieko nepasakei, kas sukeltų jam įtarimą?

– Kuo tu mane laikai? – Benas susverdėjo ir stvėrėsi motinos. – Tu, sena kale, – murmėjo jis, – mėgaujiesi šiais ydingais žaidimėliais, tiesa? Džiaugiuosi, kad pasakiau tau dabar... verta pamatyti tavo veidą. – Jis apgręžė motiną, kad blausioje šviesoje galėtų pažvelgti jai į veidą. – Tu nekenti Betos, tiesa? Visuomet jos nekentei. Prisimenu, kai mudu su ja buvome vaikai. Netgi kai blogai pasielgdavau aš, tu visuomet kaltindavai ją... Bausdavai... uždarydavai rūsyje ar mansardoje. Kodėl? Tai visuomet mane glumino. Kodėl jos taip baisiai nekentei?

– Užsičiaupk, girtas idiote!

Nejučia sūnus palietė atvirą žaizdą. Nustūmusi jo rankas nuo savo pečių bei ranka apglėbusi liemenį Estera ragino eiti.

– Jeigu jis mus išgirs, abu išgrūs į gatvę paskui Betą.

Estera nebuvo pasakiusi Benui, kad namas dabar perrašytas jos vardu. Žinodama jo silpnybę kortoms ir gėrimui, manė, kad tokią žinią geriau pasilaikyti sau.

Benas leidosi švelniai stumiamas į svetainę, bet visąlaik vapėjo:

– Visuomet mane glumino... visuomet glumino.

– Tegu tai tavęs nekamuoja, sūnau. Beta neverta, kad apie ją galvotum. Ji nėra gera ir niekuomet tokia nebuvo.

Estera instinktyviai suprato, kad Beną graužia sąžinė, jog dalyvavo šioje mažutėje apgaulėje. Jam nieko nereikštų atskleisti tiesą Taileriui Bleklokui. Tuomet tas jaunas vyras, be abejo, apverstų aukštyn kojomis dangų ir žemę, kad tik

surastų savo mylimąją. Taileris irgi dar nevedęs, be to, greitai praturtėjo. Mintis, kad Beta turėtų ir mylimą vyrą, ir lengvą gyvenimą, pernelyg trikdė.

– Taip, dabar vis tiek jau per vėlu.

– Ką turi galvoje?

– Taileris pats susirado moterį. Atėjo su ja į klubą. Moteris kalbėjo apie vestuves. Gana graži, mano manymu, – ilgomis kojomis, tamsiaplaukė. Bet jai toli iki Betos. – Sunkiai pasirėmęs ant Esteros rankos Benas vėl nutilo. Jo balsas skambėjo dusliai ir graudžiai: – Aš girtas, mama, – tarė, – bet žinau, ką padariau. Ir vis tiek man įdomu, ar Betai nieko bloga nenutiko.

– Verčiau liautumeisi apie ją galvojęs ir pradėtum rūpintis savimi. Ilgiau taip nebegalima. Sakau tau, aš su tuo tikrai nesitaikstysiu! Verslas katastrofiškai smunka, o dar blogiau reikalai klostosi tarp manęs ir tavo tėvo. Iš tokio, koks dabar esi, nėra jokios naudos. Jau perspėjau tave anksčiau, Benai: arba meti savo blogą draugiją, arba...

Benas nusikvatojo tiesiai motinai į veidą.

– Arba kas, brangioji mama? Išmesi mane lauk? Išsižadėsi manęs? Ne... Nemanau, kad taip pasielgtum su savo mažuoju berniuku. Juk kai buvau vaikas ir prasikalsdavau, negalėdavai prisiversti manęs nubausti! Verčiau bausdavai vargšę mažutę Betą. Argi ne taip? Dabar blogai elgiuosi vėl aš. Bet tu juk vis dar baudi ją? Beje, tu dar nepatenkinai mano smalsumo. Kas yra tarp tavęs ir Betos? Kodėl jos šitaip nekenti?

– Galvok, ką kalbi, Benai. Pavojinga šitaip paleisti liežuvį paskui savo mintis, – pasakė Estera.

Tokio perspėjimo pakako, kad Benas nutiltų. Jis dar niekuomet negirdėjo motinos šitaip kalbant, bent jau su juo. Tai akimirksniu jį prablaivė. Netaręs nė žodžio Benas leidosi nuvedamas į svetainę.

Juos stebinti moteris palaukė, kol užsidarė svetainės durys. Truputį luktelėjusi Tilė grįžo į savo kuklų kambarėlį. Iškart nesigulė. Atsišliejo nugara į duris. Ko tik ji šiandien neprisiklausė! Kokių baisybių! Rytoj jai bus laisva diena, tad iš pat ryto nueis į didįjį namą ir išklos viską, ką sužinojo. Tilei Muliver nepatiko tokia užduotis, nes žinojo, kiek skausmo tai suteiks jos brangiajai draugei. Bet dėl to ir įsidarbino šiuose namuose, – kad būtų akys ir ausys. Nors nebuvo gavusi tikslių nurodymų, niekas neturėjo žinoti, kodėl ji čia. Ir kaip ištikima bičiulė, Tilė paraidžiui vykdė visus nurodymus. Bet atsitiko nenumatytas dalykas. Ji pajuto simpatiją Ričardui Vardui, ir šis jausmas vis stiprėjo, kol virto meile. Tačiau jam Tilė buvo kaip baldas ir tai sumažino jos kaltę. Tik šiuo atžvilgiu moteris nuvylė savo brangiąją bičiulę. Beje, nors ir troško, kad viskas būtų kitaip, guodė save mintimi, kad nieko iš to neišeis. Ir, žinoma, niekas niekuomet nesužinos.

– Dabar ji snaudžia, bet naktį jautėsi prastai... šaukėsi jūsų, tik aš nežinojau, kur jus rasti. – Tarnaitė vis labiau jaudinosi, išsigandusi stengėsi įtikinti panelę Muliver, kad ši nepalaikytų jos nepareigingu žmogumi.

– Sakai, prastai? – Tilei Muliver rūpėjo tik bičiulės savijauta. – Tikiuosi, daktaras buvo atėjęs? Ką jis sakė? Kada tai nutiko? Juk tik prieš savaitę čia buvau, ir ji visiškai nesiskundė sveikata! – Nesustojusi nusiimti skrybėlės ir nusivilkti apsiausto Tilė Muliver nuskubėjo koridoriumi. Maža kambarinė lėkė iš paskos. Kurį laiką abi skubėjo į viršų suktais laiptais. – Aš žinojau, kad taip nutiks! Turėjau čia būti... mano vieta šalia jos. – Tilei niekuomet nepatiko tas sumanymas įsidarbinti Vardų namuose, bet argi galėjo atsisakyti, kai išgirdo tragišką istoriją ir suprato, kiek daug visa tai reiškia moteriai, išvadavusiai ją iš vienišo gyvenimo?

– Aš tuoj pat pakviečiau gydytoją, ponia. – Nepratusi taip lėkti laiptais kambarinė vos gaudė kvapą. – Jis pasakė, kad jai šiltai apsiklojus reikia gulėti lovoje ir gerti neriebų sultinį. Ponia prastai jautėsi tik kokias tris dienas. – Trokšdama, kad būtų įvertinti jos teisingi sprendimai, kambarinė truputį didžiuodamasi pridūrė: – Slaugės nereikėjo, nes aš pati prižiūrėjau šeimininkę... kai turėjo karščio, naktį likau šalia jos... drėkinau kaktą ir tyliai šnekėjau, kol ji atsigavo. Šįryt išviriau skanų šviežią kiaušinį, ir ji visą suvalgė. Juk sakiau, kad šeimininkė taisosi.

Jeigu kambarinė tikėjosi atlygio už savo pastangas, jai teko nusivilti. „Poniai" tik rūpėjo kuo greičiau atsidurti pas savo bičiulę.

– Viskas gerai, Margarita. – Atidarius miegamojo duris Tilei palengvėjo: didžiulis šviesus kambarys su karališkais baldais, kuriame saulės šviesa pasiekė kiekvieną kampelį. – Dabar gali mus palikti, – pasakė Tilė nusivilkdama apsiaustą ir paduodama jį kambarinei. – Bet aš mielai išgerčiau puodelį arbatos ir suvalgyčiau riekę tavo vaisinio pyrago.

Tilė žvilgtelėjo į lovoje sėdinčią moterį ilgomis rankomis, švelniomis rudomis akimis bei kaštoniniais, ruožais žilstelėjusiais plaukais.

– Supratau, kad šįryt valgei tik vieną virtą kiaušinį, – reikšmingai tarė, paskui vėl pažvelgė į kambarinę ir paliepė: – Atnešk du puodelius arbatos, Margarita. Ir du gabalus savo gardaus pyrago.

– Puiku, ponia. – Kambarinė supratingai linktelėjo ir šypsodama išėjo pro duris. Ji džiaugėsi, kad panelė Muliver čia. Visame pasaulyje nebuvo kitos sielos, kuri galėtų taip paveikti šeimininkę. Tiesą sakant, mergina buvo pati susirūpinusi, kad ponia visiškai neturi apetito, valgo it žvirblis.

– Aš tikrai nesu alkana, – protestavo moteris, bet paskui jos veidas nušvito žėrinčia šypsena. Ji ištiesė rankas. – Ak, Tile, tu nežinai, kaip džiaugiuosi tave matydama!

Švelniai apkabinusi bičiulę Tilė buvo priblokšta, kad ši taip sulysusi.

– Elizabeta, kodėl nepasiuntei manęs pakviesti? – švelniai paklausė ir atsitraukė, savo mažoje rankutėje vis dar laikydama ilgus blyškius pirštus. – Jei aš būčiau žinojusi, kad tu sergi, niekas visame pasauly nebūtų manęs sustabdęs.

Tilę nuliūdino ir išgąsdino išblyškęs ir sumenkęs bičiulės veidas, kuriame žėrėjo didžiulės akys.

– Ak, nesinervink, – papeikė Elizabeta. – Žinai, kaip nemėgstu, kai dėl manęs jaudinasi. – Ji ištraukė pirštus iš savo draugės rankos ir truputį kilstelėjo lovoje. Šypsena nušvietė jos gražų senstantį veidą. – Kokių turi naujienų?

– Jokių naujienų nebus, kol nesužinosiu, kaip jautiesi ir ar tau geriau. – Tilė buvo prisėdusi ant lovos krašto, o dabar palinko į priekį vėl paimti moters rankos. – Kas tave kankina, Elizabeta? – paklausė švelnesniu balsu. – Kai prieš savaitę tave mačiau, buvai visiškai sveika.

– Šis tas ir niekas. Štai taip, – nusijuokė Elizabeta, bet Tilei tas juokas atrodė nenatūralus. Išvydusi, kad taip lengvai Tilės neatsikratys, Elizabeta garsiai atsiduso. – Ak, Tile... tai tikrai buvo „šis tas ir niekas". Nežinia kodėl man pakilo karštis. Nesuprantu, kodėl taip atsitiko. Regis, gydytojas mano, kad vaikštinėdama antradienį persišaldžiau. Jei prisimeni, diena buvo vėjuota, o tu juk žinai, kaip greitai aš peršąlu.

– Dėl Dievo, kur tą dieną ėjai?

– Tiesiog pajutau poreikį išeiti. Be jokios konkrečios priežasties. Neturėjau jokio reikalo, jei šito klausi. – Elizabetos akys truputį priblėso. – Daugiau taip niekuomet nesielgsiu.

Nereikėjo anądien man išeiti. – Išgąstis iškreipė veido bruožus. – Ak, Tile, tai buvo kvaila... Manai, jis pamatė mane, stovinčią šalia namo? – Elizabetai užgniaužė kvapą, ji pridėjo pirštus prie burnos, tarsi norėdama sutramdyti siaubingas mintis. – O kas, jeigu mane matė *ji?*

– Niekas tavęs nematė, Elizabeta, – paguodė ją Tilė, – ir niekas nežino, kaip arti tu esi.

– Jie niekuomet neturi nesužinoti.

– Jie niekuomet ir nesužinos... nebent pati to norėsi. Aš jiems tikrai nieko nesakysiu. – Čia Tilė nutilo ir pažvelgė Elizabetai į akis. – Ar būtų taip baisu, jeigu jie sužinotų?

– Nė nekalbėk šitaip! Tu nesupranti. – Elizabetos balsas užlūžo ir virto riksmu. – Nė nenujauti, kokie baisūs prisiminimai sukiltų. Kiek pavydo, kiek skausmo! – Ji greitai papurtė galvą. – Ne! Aš niekuomet negalėčiau šitaip su juo pasielgti. Tik ne su juo. Tik ne su Ričardu! – Kaip visuomet paminėjus tą vardą, Elizabetos akyse sužibo ašaros. Palenkusi galvą ji nugrimzdo į prisiminimus – skaudžius, bet nepaprastus.

– Tu jį tebemyli, tiesa? Po šitiek metų tu vis dar jį myli! – žinodama, kad myli tą patį vyrą, liūdnai paklausė Tilė Muliver.

– Aš *visuomet* jį mylėsiu. Tu juk žinai. – Vogčia šluostydamasi akis Elizabeta nekantriai paklausė: – Kokių turi naujienų apie jį? Kaip jis jaučiasi? Ir Beta... Kaip Beta?

– Dėl Dievo! Tik spėjau įžengti pro duris, o jau šitiek klausimų! – Tilė susirūpinusi nužvelgė moterį. – Pirma pasakyk man, Elizabeta, ar tu iš tiesų sveiksti? – Ji įtarė, kad bičiulė serga labiau, negu prisipažįsta.

– Taip, – tvirtai atsakė ši. – Kai ateisi kitą savaitę, aš būsiu ant kojų. Sveika kaip visuomet.

– Aš neketinu savo apsilankymo atidėti kitai savaitei, Elizabeta, – pareiškė Tilė. – Iš tiesų norėjau įkalbėti tave atsi-

sakyti to sumanymo. – Ji trumpam nutilo, paskui ramiai kalbėjo toliau: – Noriu grįžti namo, Elizabeta. Ilgiuosi būti su tavimi.

– Ne! Ak, mano brangioji, ne. – Elizabetos balse pasigirdo neviltis. – Man irgi tavęs trūksta, bet turi likti šalia jo dar truputį. – Elizabeta nepasakė draugei tiesos. Jos liga progresuoja. Greitai ji ilsėsis ramybėje. O ligi tol turi žinoti kiekvieną Ričardo krustelėjimą. Jai būtina gyventi jo gyvenimą, nesvarbu, kad tik per geriausios draugės akis ir ausis. Iš gėdos ir baimės kadaise, labai seniai, Elizabeta prarado Ričardą. Daugiau nebegali jo prarasti. – Prašau tavęs, Tile. Žinai, neprašyčiau, jei man tai nebūtų svarbu. Prašau dar pabūti. Tu visus tuos metus buvai tokia ištikima ir gera draugė... Suprantu, kad neteisingai elgiuosi šitaip atkakliai tavęs to reikalaudama, bet... – Elizabeta paplūdo ašaromis ir nebegalėjo ištarti nė žodžio.

– Gerai, Elizabeta. Žinau, ką nori pasakyti. – Panelė Muliver pažinojo šią moterį kaip save pačią ir labai ją mylėjo. – Žinoma, aš padarysiu, ko tu prašai... Dar kurį laiką ten pabūsiu.

Tilė jau seniai suprato, kad ši situacija nėra normali joms abiem, ir kuo greičiau Elizabeta tą supras, tuo geriau. Tilė Muliver galėjo atsisakyti grįžti į Vardų namus, tačiau šiai moteriai buvo skolinga už viską. Kai Tilės tėvai mirė ir ji liko visai be nieko, Elizabeta rado ją klajojančią po gatves. Iš savo širdies gerumo, o gal dėl to, kad irgi buvo vieniša, priėmė Tilę į savo namus kaip kompanionę. Tai buvo prieš dešimtį metų. Nuo tada jos abi beveik neperskiriamos. Iki tos dienos, kai Elizabeta sužinojo, kur gyvena Ričardas ir Estera Vardai.

Ji papasakojo Tilei visą istoriją apie vyrą, kurį dievino ir kurio vaiką pagimdė. Papasakojo apie gėdą ir širdį dras-

kantį sprendimą, su kuriuo buvo priversta sutikti. Elizabeta suvokė, kad nuo tos lemtingos dienos jos gyvenimas pasidarė nebesvarbus... vienišumas, apmaudas, graužatis ir nenykstanti gėda nusvėrė visa kita. Pastebėjusi Esteros Vard skelbimą dėl tarnaitės vietos ji pasitelkė visą įtikinėjimo galią ir prikalbino Tilę žadėdama, jog tai ilgai neužtruks: „Tiesiog aš sužinosiu, kaip jis gyvena... kaip sekasi mano dukrai Betai". Nenoromis Tilė sutiko. Dabar ji išsigando, kad ankstesnis Elizabetos smalsumas virto pavojinga manija. Bet šiandien buvo ne laikas pradėti šneką, kad reikia viską baigti. Be to, Tilė nusprendė, kad dabar nesakys sukrečiančių žinių, kaip Ričardą apgavo jo paties žmona bei išviliojo turtą... nepasakos ir pribloškiančios naujienos apie Betą... Kad ji nėra saugi ir laiminga su Taileriu Blekloku, kaip jiedvi anksčiau manė, kad ją išdavė ir brolis Benas, ir moteris, auginusi nuo pat vaikystės.

Kaip gali apie tai prabilti? Kaip paaiškinti, kad Esteros balse išgirdo pasibjaurėjimą ir baisią panieką Ričardui su Beta – tiems žmonėms, kuriuos Elizabeta taip idealizavo? Dabar Tilė suprato, kad niekuomet nepajėgs jai to pasakyti, nors žinojo, kad švelnioji bičiulė turi teisę žinoti. Bet ne dabar. Dabar negalėjo visko papasakoti, kol Elizabeta visiškai nepasveiko. Stingstančia širdimi Tilė taip pat suvokė, kad privalo toliau gyventi su Vardų šeima. Bent kol kas. Po viso to, ką dėl jos padarė Elizabeta, vienas Dievas žino – būtų nepadoru atsakyti bičiulei tokią paslaugą. Be to, Tilę traukė atgal jos pačios meilė Ričardui Vardui. Ir ji grįš stebėti, klausytis bei tikėtis neįtikimo, kad Ričardui su Beta viskas išeis į gera. Dabar ji nusišypsojo, ir ta šypsena padėjo bičiulei nurimti.

– Aš neapvilsiu tavęs, Elizabeta, – su meile tarė Tilė. – Tu tai žinai. – Vis dėlto turėjo pridurti: – Bet greitai ateis lai-

kas, kai turėsi nusikratyti praeities... arba eiti pas Ričardą ir Betą su viskuo, kas yra tavo širdyje.

Elizabeta papurtė galvą, ją apėmė didžiulis liūdesys.

– Aš negaliu eiti pas juos. Niekuomet negalėsiu ten eiti.

– Kodėl ne? Aš niekada nesupratau – kodėl?

– Todėl, kad prieš daugelį metų aš jiems nusidėjau. Nusidėjau ir užtraukiau gėdą. Ta gėda suluošino keturis gyvenimus. – Dabar, užplūdus prisiminimams, Elizabeta ėmė mikčioti: – Gėda yra siaubingas dalykas, Tile. Jos niekuomet nenusiplausi. Aš neturiu teisės brautis į jų gyvenimus. Nei dabar, nei kada nors. – Jau nebeilgai Elizabeta bus šiame pasaulyje. Pernelyg vėlu akistatoms. – Bet džiaugiuosi kiekviena smulkmena, kurią man papasakoji... iš ko jis juokiasi, kaip išdidžiai žingsniuoja. Nors tai ir negerai, vis dar jį myliu. Tu palaikai Ričardą gyvą mano širdyje. Dėl jo... dėl tavęs, mano brangiausia drauge, aš privalau gyventi. – Kol kalbėjo, džiaugsmas nuskaidrino veidą, meilė, kurią vis dar jautė tam vyriškiui, dvelkė iš kiekvieno žodžio. – O Beta... tokia miela... Tokia džiugi. Kartais aš viską atiduočiau, kad tik ji sužinotų tiesą. – Elizabetos veidu paplūdo ašaros. – Ji niekuomet man neatleistų. Ir Ričardas. Jau seniai apsisprendžiau ir dabar man nebėra vietos jų gyvenime. Pridariau pakankamai skausmo. Nebenoriu daugiau to daryti.

– Ak, Elizabeta, Elizabeta! – Apkabinusi savo draugę Tilė klausė savęs, ar pati tokiomis aplinkybėmis būtų pasielgusi kitaip. Atsakymas buvo toks pat kaip ir anksčiau. Būdama jauna ir truputį savavalė Elizabeta padarė tai, dėl ko dabar kentėjo. Prabėgus beveik ketvirčiui amžiaus, ji kentėjo labiau nei bet kada, nes negalėjo pamiršti, be to, reikėjo jausti arti tuos, kuriuos vis dar mylėjo. Kas galėtų ją kaltinti? Kas galėtų pasakyti, kad ji suklydo? Žinoma, tik ne Tilė. Ši turėjo savą gėdą ir nepajėgė atsikratyti kaltės, kad

myli vyrą, kurio nedera mylėti. Tilė Muliver nematė nieko bloga, kad sugalvoja, ką papasakoti Elizabetai. Jeigu tik galėtų palengvinti jos skausmą, mielai padarytų ko tik prašoma. Jeigu Elizabeta nebūtų paėmusi jos iš gatvės bei davusi pastogę, pačios Tilės gyvenimas būtų buvęs tuščias ir beprasmis. Ji dievino Elizabetą, šią gerą švelnią moterį, kuri prašė tiek nedaug...

– Tuoj galėsi man viską papasakoti apie Ričardą. Bet pirmiausia – ar Beta laiminga su savo jaunuoju vyru? Kuo jis vardu?.. Taileris? Taip, teisingai. Dabar prisimenu. – Staiga Elizabeta vėl atjaunėjo, gyveno per savo dukrą kaip kiekviena mama. – Pasakyk man dar kartą, kokia ji panaši į mane. – Pasipylė klausimai, tamsios Elizabetos akys sužibo. – Tu juk man viską papasakosi, ar ne, Tile? Nieko nenuslėpsi?

– Ne, aš nieko nenuslėpsiu.

Žinoma, sąžinė gnybtelėjo, kai Tilė toliau melavo išgalvodama viską, ką Elizabeta norėjo išgirsti. Gerus ir laimingus dalykus, kurie negildytų širdies. Tai, kas teikė džiaugsmą ir įtraukė Elizabetą į dviejų žmonių, kuriuos ji mylėjo per visus savo vienatvės metus, kasdienybę. Draugei kalbant, Elizabetą pagavo tiek daug svajonių, prisiminimų, kurie iš esmės buvo nereikšmingi. Bet ji džiaugėsi jais, įsitverdama kiekvieno Tilės ištarto žodžio.

– Ričardas atrodo toks išdidus ir gražus, – pasakojo Tilė. Tai sakydama jautė, kad kalba nuoširdžiai, nes pati regėjo tokį vyrą, kurio Elizabeta niekuomet nenustojo mylėjusi, vyrą, pavergusį ir jos širdį. Pasakodama apie Betą, kad ji „atrodo gana laiminga", Tilė meldė, kad taip ir būtų.

Elizabeta godžiai klausėsi kasdienių šeimos gyvenimo įvykių. Ričardas ir Beta pagaliau buvo jos šeima, kuri ją žiauriai atstūmė dėl meilės, kaltės ir gėdos. Dabar jie buvo arčiau, nei kada yra buvę. Elizabeta prarado viso gyvenimo

turtą. Jį išplėšė moteris be širdies ir sąžinės, moteris, užvaldyta godumo. Estera Vard turėjo daugiau dėl ko gėdytis negu jos lengvai pažeidžiama sesuo Elizabeta, nes ji išlošė iš uždraustos Ričardo ir Elizabetos meilės. Be to, niekuomet nėra atvėrusi širdies iš tos meilės gimusiai nekaltai mažai mergaitei. Ir viskas dėl to, Estera savyje įžvelgė vien žavėjimosi vertas savybes, o kituose – blogį.

* * *

– Liverpulis! – sušuko ji nustebusi. Paskui, kai jie pasimylėjo ir jis paliko šiltą lovą bei jos savininkiškas rankas. Kaip jau daugelį kartų, priėjo prie lango ir sužiuro į nakties dangų. Jo mintys buvo toli, už tūkstančio mylių. Pajutusi, kad paliko ją vieną ne tik fiziškai, bet ir mintimis, moteris paprašė jo grįžti į lovą. Vyriškis neatsigręžė ir nepažvelgė į ją, tyliai tebestovėjo. Apraminęs kankinantį skausmą pasakė:

– Taip, dažnai išvykdavau iš Londono ir vėl grįždavau. Bet vis tiek negaliu čia apsistoti. Jau seniai planavau vykti į šiaurę. Ten daugiau perspektyvų, ypač didesniuose miestuose, kur, kaip ir Londone, gyventojai keliasi į priemiesčius. Kol kas žemė ten gana pigi. Jos potencialas dar neišnaudotas. Aš gerokai praturtėjau dėl to, kad atsidurdavau tinkamu laiku ir tinkamoje vietoje, pirkdavau žemę ir nuosavybę deramoje rinkoje, paskui, išaugus paklausai, parduodavau. Buvo pakilimų ir smukimų, bet apskritai mano turtas išaugo. Greitai Liverpulyje vyks aukcionas. Man kyla pagunda ten nuvažiuoti. – Vyriškis linktelėjo tarsi patikindamas save. – Taip, nujaučiu, kad viskas bus gerai.

Išlipusi iš lovos aukšta liekna tamsiaplaukė mergina apsivilko šilkinį chalatą. Priėjusi prie vyriškio sukišo rankas po naminiu švarku ir apsivijo jo nuogą kūną.

– Aš myliu tave, – sumurmėjo.

Jis nusišypsojo jai, širdis prisipildė gerumo ir dėkingumo, bet ne meilės. Jis jau negalėjo pamilti jokios kitos moters. Kai mintyse tokia gyva Beta...

– Žinau, – sušnabždėjo jis.

– Ir vis tiek mane paliksi?

Jis vėl nusišypsojo liūdna vienišo žmogaus šypsena, kuri moteriai pasakė, kad vis dėlto jis nepriklauso jai. Moteris buvo įsitikinusi, kad niekuomet ir nepriklausys.

– Keliauk su manimi, jei nori, – sušnabždėjo jis. Jautėsi skolingas.

– Bet ne kaip tavo žmona?

Vyriškis papurtė galvą.

– Ar tai svarbu?

Dabar ji turėjo pagalvoti. Būti Tailerio Blekloko žmona buvo svarbu. Bet ji niekuomet nebūtų to pripažinusi. Per tuos drauge praleistus metus ne kartą regėjo jį tamsiomis tyliomis valandomis, kai Taileris manė, kad jo niekas nemato. Stebėdavo jį stovintį prie lango, besikankinantį, vienišą – žmogų, išgyvenantį skausmą ir meilę. Bet ne jai.

– Ne, – melavo moteris. – Tai nėra svarbu.

Lengviau atsidusęs Taileris prisitraukė ją arčiau.

– Tu gera moteris, – tarė jai.

Ji šaižiai nusijuokė.

– Bet ne ta, kurią verta vesti?

– Panašiai.

– Dėl jos, tiesa?

– Ką turi galvoje?

– Aš nežinau, kas ji, Taileri. Tik žinau, kad tu ją myli ir kad ji labai laiminga moteris. – Paskui uždavė širdį draskantį klausimą. – Kodėl tu ne su ja, o su manimi?

Vyriškis gūžtelėjo pečiais, bet nieko neatsakė.

– Ji ištekėjusi. Teisybė? – Ji išvydo, kad jis kankinasi. – Ak, Taileri, atleisk. Tu buvai man toks geras! Turėčiau išmokti nesikišti į svetimus reikalus.

Prisitraukęs ją arčiau Taileris patvirtino:

– Jeigu nori, gali vykti su manimi į šiaurę. Tu juk žinai, tiesa?

– Žinoma, aš noriu vykti su tavimi, – atsakė ji. – Tik nesumanyk ten įsikurti, gerai? – Ir sudrebėjo. – Šiaurė atrodo taip toli, be to, kalbama, kad ten šalta. – Kai vyriškis nusijuokė, moteris truktelėjo jį už rankos. – O lova dar tebešilta.

– Ne dabar, – švelniai išsilaisvindamas tarė jis. – Vėliau ateisiu.

Nusivylusi ji atšlijo ir vėl palindo po antklode. Iš ten žvelgė į aukštą raumeningą Tailerio figūrą – tokią atsiskyrusią, tokią vienišą. Be moters, kurią slėpė savo širdyje...

SEPTINTAS SKYRIUS

– Velniai tave rautų! – Liuteris Reinoldsas suspaudė kėdės ranktūrius. Didžiuliai kumščiai susigniaužė ir atsigniaužė, ugningos tamsios akys įsmigo į ryžtingą Deivido Milerio veidą – posūnio, kuriuo jis taip pasipiktino, kad net pajuto kartėlį. Tačiau Liuteris Reinoldsas negali išsiduoti, ką giliai jaučia, privalo slėpti savo neapykantą, karštą norą pamatyti, kaip jo posūnis prieina liepto galą. Tai nebuvo lengva gyvenant su Deividu po tuo pačiu stogu. Kartais tekdavo laikyti liežuvį už dantų, kad galėtum ir toliau tą kvailį panaudoti savo tikslams.

Senis pralinksmėdavo pamatęs, kaip lengvatikis kvaiša nusileidžia jam net tuomet, kai jie smarkiai susiginčija. Tačiau Deividas Mileris niekuomet nebuvo pagiežingas. Priešingai, jis neturėjo drąsos kovoti.

– Netikša! Štai kas tu! – dabar rėkė senis. – Niekuomet nebuvai man geras. – Garsiai sudejavęs pakėlė akis į lubas. – Dieve, duok man stiprybės! – suklykė ir iškart įdėmiai sužiuro į jauną vyrą, kuris stovėjo priešais jį ir kurio nusiminęs veidas būtų atrodęs komiškas, jeigu nebūtų apgailėtinas. – Ko, po perkūnais, šitaip į mane spoksai, nedėkingas pašlemėke? – grasiai palinkęs į priekį šaukė senis. – Jeigu nebūčiau suteikęs pastogės, kai numirė tavo motina, būtum nusibaigęs kokioje vargšų prieglaudoje! O kokios pa-

dėkos sulaukiu? Visiškai jokios! Štai kaip. Nieko, tik amžinas verkšlenimas ir inkštimas, bandymas sugriauti mano gyvenimą... Mano gyvenimą! Prakeiktas akiplėša! Iš kur tu žinai, ką aš sugebu? Tu niekam tikęs. Ar girdi mane, Mileri? Aš pasakiau, kad esi niekam tikęs.

Čia senio balsas pasidarė klastingas, o akys taip išvirto, kad nebeliko nei spalvos, nei išraiškos.

– Kur ji? Kur ta tavo žmona? – Kadangi Deividas, regis, ignoravo šį klausimą, senis gašliu balsu dar kartą paklausė: – Išsekinai ją, ar ne? O, girdėjau praėjusią naktį... Kaip tu jai meilinaisi... poravotės it du šunyčiai. Bet neturi jokio vaiko, tiesa? Vis dar neįrodei, kad esi vyras? Per tuos trejus metus tavo žmonos pilvas turėjo būti nuolat išsipūtęs. – Senis knaptelėjo it gaidys ir, nutaisęs nešvankią veido išraišką, pažvelgė į posūnį: – Jai tai nepatinka, tiesa? Nuostabioji žmonelė nemėgsta tavo glamonių? Taip, negaliu sakyti, kad ją kaltinu, nes jei būčiau moteris, tikrai nenorėčiau pajusti tavo letenų... o tavo žmonelė dar ne bet kokia moteris. Ypatinga, ar ne? Pernelyg puiki pagal tavo skonį, ar ne taip pasakei? Išdidi ir graži, tiesa? Išpuikusi, štai kokia ji... pernelyg išpuikusi. Jokia moteris šiame pasaulyje neturi teisės būti išpuikusi. O mažiausiai ta, kuri ateina pas savo vyrą vedina trim vaikais. Bet ji vis tiek išdidi. Matau, ir tu toks daraisi! Bet klysti manydamas, kad kada nors būsi geresnis vyras už mane. Tu pernelyg silpnas... neturėjai drąsos, užsidegimo... Niekuomet neturėjai! Tad nemanyk, kad esi tas vyras, kuris man gali sakyti, ką daryti. Taip! Net toks senas ir sukumpęs aš esu geresnis, nei tu kada nors būsi. Aš vykstu į tą aukcioną, nes noriu tos žemės. Labai noriu ir negaliu to reikalo patikėti tau. Taip, aš ten noriu būti! Parodysiu tiems pašlemėkams, kad senis Reinoldsas dar ne visai sukiužęs. Aš taip lengvai jiems nepasiduosiu. Kaskart, kai tie

niekšeliai siūlys kainą, aš priversiu juos šaukti daugiau, nei įperka... ir darysiu taip, kol ta žemė taps Liuterio Reinoldso nuosavybe. Man reikia žemės, o ne namų. Jau gana pirkti namus, pastatytus ant svetimos žemės. Tu niekuomet neturėjai jos nė dalelės, argi nesupranti? Pažvelk į Larkhilą. Aš esu siaubingai apgautas, nes griuvėsiai yra mano, o žemė po jais – kažkieno kito. Negaliu tų lūšnų atstatyti nepermokėjęs už šitą teisę. Net jei atstatyčiau, jas išnuomoti ir gauti pinigų būtų tas pats, kaip išsunkti kraują iš akmens! – Liuteris Reinoldsas piktai atmetė galvą: – Esu įkliuvęs tarp Scilės ir Charibdės, po velnių! Tik žemė teikia naudą. Žemės, štai ko aš noriu! Ir nekalbėk man, kad neįstengsiu eiti į tą prakeiktą aukcioną!

Senio akys išsprogo, ir jeigu būtų galėjęs lengvai pašokti nuo kėdės, būtų griebęs jaunajam vyrui už gerklės. Dabar jis išsitiesė krėsle, atkišo lazdą. Priešais styrojo jo sustingusios kojos.

– Sakau tau, aš būsiu ten. Be to, tu mane ten nuveši, nes jei atsisakysi, išmesiu iš savo namų! Nespėsi nė mirktelėti... tave, tą tavo išdidžią kalę, kurią vedei, ir tuos tris vaikiščius, kuriuos atsitempė kartu. Na, ką dabar pasakysi? – Senis Reinoldsas sučiaupė lūpas ir paniekinamai, klastingai kilstelėjo vieną lūpų kamputį. Laukiant jaunojo vyro atsakymo, jo didžiulė nuplikusi galva kinkavo.

– Jei Deividas jūsų nenuveš, aš nuvešiu, – ramus Betos balsas sušvelnino situaciją, kurios Deividas neįstengė valdyti. Ji tai žinojo. Deja, tai žinojo ir Liuteris Reinoldsas. Dabar, kai senis nustebęs atsisuko, Beta padrąsinamai šypsojosi savo vyrui. Paskui tarė: – Atleisk man, Deividai, kad įsikišau, bet buvau netoliese ir nugirdau. Juk žinai, kad ypatingam pono Reinoldso žiaurumui darau didelę išimtį.

Tiesmuka Betos pastaba senajam vyriškiui sukėlė juoką:

– Ak! Aš esu žiaurus? – suktai paklausė jis. – Tuomet kaip... prašau man pasakyti, ponia Miler? – Jis ypač pabrėžė „ponia", nulenkdamas galvą it tarnas. – Ir kodėl jūs norėtumėte vežti mane į tą aukcioną? Ar manote, kad jums už tai užmokėsiu? O gal kilo mintis man įsiteikti, ką? Puiku, jei taip, siūlyčiau dar kartą gerai pagalvoti. Negausite mano pinigų nė penso. Nei dabar, nei kada nors. Perspėju judu abu... mano advokatai gavo nurodymus. Kai būsiu palaidotas, kiekvienas mano pensas, visas turtas, kiekvienas žemės colis, baldas, netgi drabužiai ant mano nugaros – viskas atiteks mano sūnui. Mano tikrajam kūnui ir kraujui.

– Jūsų tikrajam „kūnui ir kraujui"? – Beta nutaisė sutrikusią išraišką. – Ak! Turite galvoje tą sūnų, kuris paliko jus supratęs, kad jam galite būti tik našta? Tą sūnų, kuris prieš pabėgdamas pasigrobė jūsų pinigus? Tą drąsų jauną vyruką, kuris per visus tuos metus nė nemėgino jūsų ieškoti? Kurgi ne, žinoma, jūs privalote palikti jam visas pasaulietiškas gėrybes. Kam laikyti čia Deividą, kuris buvo jums geresnis sūnus, nei to nusipelnėte... posūnį, kuris buvo šalia, kai jūsų paties sūnus jus paliko, ir kuris atleido jums, kai mylima motina mirė dėl jūsų aplaidumo. – Dabar Betos balse pasigirdo šaltas įsiūtis.

– Užsičiaupk, moterie! – Senio akys pasidarė didžiulės it svogūnai, lūpų kamputyje sužvilgo seilės. – Užčiaupk savo srėbtuvę arba lėksi iš mano namų, girdi? – Jis pasilenkė, ketindamas suduoti Betai, bet neteko pusiausvyros ir apsidžiaugė, kad sudribo atgal į kėdę. Kadangi Deividas šitiek metų tarnavo jam nesiginčydamas, senį siutino, kad Beta nebijo jo grasinimų.

– Jeigu jūs to norite, pone Reinoldsai, esu tikra, kad bus galima įkalbėti Deividą išvykti kartu su savo šeima, – šaltai tarė Beta, nors iš tiesų neturėjo vilties kada nors įkalbėti

vyrą palikti šiuos namus. Seniai suprato: kol Liuteris Reinoldsas gyvas, Deividas pasiliks čia ir tenkins kiekvieną jo įgeidį. Bet senio elgesys moters nebaugino. Kartais jis galėjo būti vaikiškai meilikaujantis, kartais – įsiutęs kaip šiandien. Beta nesijaudino dėl grasinimo išmesti juos iš namų. Nuo pat tos dienos, kai ji su vaikais atvažiavo į šį didžiulį apšiurusį namą Banser Leine, Liuteris Reinoldsas leido aiškiai ir skaudžiai pajusti, kad jie nėra laukiami svečiai. Nebuvo nė vienos dienos ar nakties, kad senis nesistengtų padaryti gyvenimą tokį sunkų ir nelaimingą, kaip tik įmanė. Bet jis tvardėsi ir neišmetė jų lauk, antraip būtų nubaudęs tik save. Patiko jam tai ar ne, nepakenčiamasis Reinoldsas buvo priklausomas nuo savo posūnio.

– Ne, Beta. – Geraširdis Deividas buvo priblokštas tų dviejų žmonių, kuriuos mylėjo labiau už viską pasaulyje, šalto kandumo. – Nebus nė kalbos apie mūsų išsikraustymą. Čia mūsų namai, o jis mano tėvas. Jam manęs reikia.

– Reikia tavęs! – purkštelėjo senis, bet jau aiškiai stengdamasis tvardytis. – Ar esu tau kada sakęs, kad man tavęs reikia?

Slapčia jis buvo dėkingas, kad Deividas įsikišo. Nors būtų labai malonu pamatyti jų abiejų nugaras, tam laikas dar neatėjo. Vėliau. Senis buvo apgalvojęs, kaip surasti sūnų Arnoldą Tomą, bet ligi tos dienos turėjo kliautis bailiu Deividu. Ir nors niekuomet nebūtų to pripažinęs, posūnis buvo vienintelis žmogus, kuriam galėjo patikėti savo verslo reikalus.

– Taigi nebūk paikas, tėve, – švelniai priekaištavo Deividas. – Jeigu nesirūpinčiau tavo reikalais, kaipgi tu susitvarkytum? Ir kas lauktų tavo verslo?

Deividas Mileris pernelyg gerai žinojo, kas nutiktų. Be abejo, patėvis būtų kasdien prižiūrėtas, bet verslą iš jo nu-

džiautų daugybė sukčių. Jie išviliotų iš bejėgio senio viską be menkiausio sąžinės krebžtelėjimo. Ši mintis Deividą gąsdino.

Per pastaruosius dešimtį metų vyriškis daug ko išmoko, tad dabar neblogai išmanė patėvio verslą; jis ne tik vaikščiojo po gatves ir rinko pinigus, kuriuos paskui, pagarbiai perskaičiuotus Liuterio, nunešdavo į banką, bet ir vienintelis pildydavo sąskaitų knygas; Deividas susitikdavo su buhalteriais ir atsiskaitydavo patėviui, kuris amžinai murmėjo, girdi, jis „sunkus, skausmų surakintas ligonis", tad negali užsikrauti tokios naštos – susitikti su juokingais kostiumais vilkinčiais žmonėmis, prisigalvojančiais juokingų idėjų, kad žmogus visuomet turėtų investuoti savo prakaitu uždirbtus pinigus... „Paistalai! – sakydavo senis. – Pinigams tėra viena saugi vieta, kur jie gali atnešti tikrą pelną, nepaisant obligacijų ar akcijų kurso svyravimų. Niekuomet nerizikuoti. Toks mano principas". Ir jis niekuomet nerizikavo. Buvo pernelyg gudrus ir bailus.

– Tai ar padarysi, ko prašomas? Nuveši mane kitą savaitę į Liverpulį? – Liuteris Reinoldsas pajuto posūnio svyravimą ir suprato, kad jo argumentai nusvėrė. Senis buvo pakankamai gudrus ir suvokė, jog posūnis jam reikalingas labiau, nei tai įsivaizdavo pats Deividas. Ar bent jau reikalingas, kol jis suras sūnų ir įkalbins šį grįžti namo. Ta nelemta moteris, Beta, sakė teisybę, bet jo senas protas nebebuvo toks skvarbus kaip kadaise, kūnas silpo, ir seniui reikėjo šalia savęs sūnaus. Taip, Arnoldas Tomas blogai pasielgė palikęs jį, kai buvo labiausiai reikalingas. Be to, pasielgė kaip paskučiausias sukčius – pavogė pinigus. Bet jeigu tik Reinoldsas surastų savo sūnų, pasakytų jam, kad viską atleidžia ir nori matyti čia, kur jo vieta, tvarkantį tėvo verslą.

Posūniui nežinant, senis rūpestingai skaitė laikraščius, ieškojo privataus detektyvo, kuris išnaršytų šalį skersai išilgai ir surastų prieš daugelį metų pabėgusį sūnų. Kol kas vis nebuvo progos ko nors imtis. Bet tai tik laiko klausimas. O dabar turi elgtis labai atsargiai, nes jei Deividas įtartų, kad patėvio šneka apie jo nušalinimą nuo verslo – ne tik šneka, nėra ką ir kalbėti, kaip pasielgtų. Net kirminas kartais virsta kitokiu padaru. Liuteris Reinoldsas pažinojo tą vyrą, kurį norom nenorom turėjo auginti nuo pat mažumės. Deividas buvo ištikimas, net pernelyg, ir per savo naivumą tikėjosi lygiai tokios pat kito ištikimybės. Senis tylomis keikė save, kam dabar išplepėjo apie savo ketinimus... kad nieko nepaliks Deividui, o visą turtą atiduos savo nevertam sūnui. Moteris suprato, ką reiškia kiekvienas jo pasakytas žodis, bet senis vylėsi, kad ji niekuomet neįtikins tuo savo vyrą. Ateityje turės prikąsti liežuvį, antraip viskuo rizikuos. Aišku kaip dieną, kad jeigu nenori rizikuoti savo pinigais, dar labiau negali rizikuoti netekti vienintelio žmogaus, kuriuo įmanoma pasikliauti. Nors Deividas nėra tikras sūnus, jis sąžiningas, sunkiai dirba... yra jo ramstis, pluša ištisas valandas ir už tai tegauna menką atlygį. Liuteris žinojo: galėtų iš kailio nertis ir ieškoti nuo vieno žemės krašto ligi kito, bet niekuomet nerastų tokio doro ir ištikimo darbuotojo. Galėtų užsikrauti ant savo galvos tokį, kuris jį apiplėštų ir už tokią „privilegiją" dar gautų triskart didesnę algą...

Taigi, išskyrus berniuką Metjų, kuris buvo toks pat storžievis kaip ir Liuteris Reinoldsas, senis nenoromis pakentė „įsibrovėlius" po savo stogu ir piktinosi jais be jokios priežasties. Galbūt dėl to, kad per juos suvokė savo paties, kaip šeimos žmogaus, žlugimą. O gal – dar panašiau į tiesą – Beta jam pasirodė pernelyg miela, pernelyg geidžiama, per-

nelyg panaši į tokią moterį, kokios ilgėjosi būdamas jaunas ir kokios niekuomet nepasisekė rasti. Liuteris Reinoldsas buvo vedęs du kartus ir nė viena iš tų moterų jo nepatenkino. Dabar priešais stovėjo Beta, kilni būtybė laiba grakščia figūra, kuri buvo įsitempusi iš pykčio. Tamsios žėrinčios akys drąsiai žvelgė į jį. Senis geidė jos! Geidė nuo pat pirmos dienos. Bet tas geidulys tik dar labiau jį žlugdė. Nes Reinoldsas tegalėjo trokšti, visas jo kūnas jau seniai liovėsi normaliai funkcionavęs. Užtat protas buvo guvus, atmintis dar gyva ir geismas niekur nedingęs – tas baisus atkaklus geismas, galėjęs išsilieti tik pykčiu, bejėgiškumu ir noru daryti bloga, skaudinti bei užgaulioti. Taip senis dabar ir elgėsi laukdamas, kol Deividas pripažins jo viršenybę ir pagaliau sutiks nuvežti į aukcioną.

– Nenoriu, kad čia stypsotum, – atkirto senis Betai. – Tai liečia tik mane ir Deividą. Ko, po galais, tau čia reikia?

– Bet tai liečia ir mane, – ramiai atsakė Beta. Suprasdama, koks šis vyras kerštingas, žinodama, kaip jis nuo pat vaikystės valdė jos vyrą, Beta jautė pareigą ginti interesus tų, kuriuos mylėjo. Dar nepraėjus nė mėnesiui nuo jųdviejų su Deividu vestuvių, suvokusi, kad pats Deividas niekuomet neturės drąsos paprašyti, Beta nuėjo pas Liuterį Reinoldsą ir tiesiai pareikalavo: – Arba jūs padidinate mano vyrui algą ir sumokate, kiek jis iš tikrųjų uždirba, arba aš pajusiu pareigą įkalbėti jį, kad susirastų naują darbdavį, galbūt kokį kitą nekilnojamojo turto savininką, kurių aplinkui pilna.

Beta vylėsi, kad toks grasinimas pažadins seniui Dievo baimę. Ir ne tik todėl, kad labai bijojo konkurencijos. Mintis, kad posūnis galėtų pereiti į varžovų pusę ir viską nuo jo slėpti, tiesiog vertė vidurius. Graži sumelė – viena ginėja, dėl kurios jie sulygo, nebuvo tiek, kiek Beta norėjo. Vis dėl-

to tai algos padidinimas, maloniai nustebinęs savo jėgomis nepasitikintį jos vyrą.

Todėl Beta kas savaitę galėjo atidėti po kelis šilingus, ir per pastaruosius trejus metus prisikaupė pilnas monetų maišelis – visai padori suma, kurią ji slėpė po miegamojo grindlentėmis. Didžiausiam savo apgailestavimui, Beta turėjo slėpti tai nuo Deivido. Kažkodėl įtarė, kad vyras manytų, jog nedora iškaulyti iš patėvio atlyginimo priedą ir slėpti jį po grindlentėmis.

Moteris greitai suvokė, kad Deividas Mileris turi daug silpnybių, bet didžiausią nerimą ir baimę dėl ateities kėlė akla meilė bei ištikimybė jį užauginusiam monstrui. Tai buvo nenatūralus atsidavimas, Betos manymu, galėjęs baigtis tik nelaime. Keisti santykiai, pagrįsti meile ir neapykanta, nepaprastu vieno švelnumu ir nenusakomu kito žiaurumu. Vis dažniau Beta jautėsi kaip lakmuso popierėlis tarp jų abiejų. Buvo sunku patikėti, bet kartais, galvojant, kaip apsaugoti Deividą, jai rodės, kad reikia kovoti su savo pačios vyru!

Dabar, pažvelgusi į jį – susitraukusį ir vienišą tarsi mažą berniuką, stovintį priešais vyriškį, kuris visuomet vadovavo ir juo manipuliavo, pajuto klusnaus keliaklupsčiavimo atmosferą. Deividas nejaukiai nenustygo vietoje, jo tamsūs rudi plaukai lygiai krito ant kaktos, gyvos didelės rudos akys buvo kupinos liūdesio. Jis atrodė toks sulysęs ir išsikamavęs! Beta prisiminė, kaip Meisė sakė, jog „nesistebėtų, jei Deividui Mileriui būtų keturiasdešimt". Iš tiesų jis buvo dešimčia metų jaunesnis. Kai mirė mama – po stebėtinai trumpos ligos, kurią Liuteris Reinoldsas atkakliai vadino „paprasčiausiu peršalimu", – jam tebuvo aštuoniolika. Dėl to krūvio, kurį patėvis užkrovė ant jaunuolio pečių, Deividas iš pažiūros atrodė kur kas vyresnis nei dvidešimt aštuonerių.

Patėvis nė karto neparodė Deividui meilės ar prisirišimo. Vis dėlto Beta negirdėjo, kad Deividas paprieštarautų jam bent vienu žodžiu.

Suprasdama, kad kankina Deividą vien būdama tame pačiame kambaryje su Liuteriu, Beta atsigręžė į savo vyrą ir švelniai paklausė:

– O tu, Deividai? Irgi norėtum, kad išeičiau iš kambario?

Trumpą akimirką Beta tikrai pamanė, kad vyras nepaklus seniui, paskui jos širdis apsunko išgirdus ramų atsakymą:

– Gal taip būtų geriausia, brangioji.

Tai pasakęs Deividas droviai nudelbė akis į raštuotą kilimą, kad nematytų žmonos nusivylimo. Luktelėjusi gana ilgai, kad savo priešišku žvilgsniu nušluotų pergalingą senio veido išraišką, Beta nusigręžė nuo abiejų ir pakelta galva išėjo į koridorių, kur kovo pabaigos saulė skverbėsi pro aukštų langų arkas ir oras atrodė gana grynas, palyginti su drėgnu suplėkusiu senio urvu.

Einant iš plataus erdvaus holo į tamsiais paneliais išmuštą svetainę Betai vėl pasirodė, kad ši senoviška vieta galėtų būti miela. Pats Banser Leinas buvo linksmas, abipus kelio stovėjo namukai su neįprastai šviesiais langais ir plačiomis durimis. Juos supo sodai – vieni aptverti mažomis sienelėmis, kiti – aukštomis laurų ar bugienių gyvatvorėmis, kurios skaudžiai badė praeivius. Liuterio Reinoldso namas buvo iš visų didžiausias – raudonų plytų, gražiom dekoratyviom lempelėm-ventiliatoriais virš langų ir durų. Kadaise, senio įsakymu, priekinis sodas buvo išgrįstas plytelėmis. Dabar tarp jų stiebėsi piktžolės, o pačios plytelės viename sodo krašte sulindo į žemę. Maža ką tegalėjai padaryti, nebent viską sukasti ir perkloti iš naujo. Bet Liuteris Reinoldsas kartą pasakė Deividui: „Aš tuo prakeiktu sodu nesinau-

doju, tai kodėl turėčiau švaistyti savo brangius pinigėlius?" Taip ir liko ta vieta nemaloni pažiūrėti ir pavojinga, nors Beta pati vis nuravėdavo nuo takelio piktžoles.

Name buvo du bendri kambariai, kiekvienas apstatytas sunkiais ir niūriais juodo ąžuolo baldais, kurie kūrė slegiančią atmosferą. Namo priekyje buvo mažesnis kambarėlis, kur senis skaičiuodavo savo pinigus ir kurį vadindavo savo „urvu", o užpakalinėje dalyje – didelė, gerai įrengta virtuvė su langais į abi puses. Vienas žvelgė į atžalyną, vešėjusį žmogui iki juosmens, kiti du galinėje sienoje – į sodą už namo. Kai Beta pirmąkart atėjo į šiuos namus, tas sodas buvo visai apleistas. Neprabėgo nė metai, ir moteris viena pavertė jį vieta, kur galėjo saugiai žaisti vaikai – vešli veja su keliais gerai prižiūrimais rožių krūmais ir nepaprastai aukšta siena, juosianti visą sodą. Beta prikalbino Deividą suręsti paprastą ąžuolinį suoliuką. Sėdėdama po sena obelimi ir žiūrėdama, kaip žaidžia vaikai, ji čia praleisdavo laimingiausias akimirkas.

Dabar, šį malonų sekmadienio vidurdienį, pažvelgusi pro langą moteris nusišypsojo: trys vaikai sodo gale buvo įnikę į savo veiklą. Jos sūnus Ričardas, kuriam davė savo tėvo vardą, buvo sveikas trejų metų berniukas, pagal savo amžių pernelyg rimtas, nors turėjo nesutramdomą charakterį. Savo tankiais juodais plaukais ir jūros žalsvumo akimis jis iki skausmo priminė Taileri. Kaskart, kai pažvelgdavo į sūnų, skausmas tiesiog skeldavo Betą pusiau. Meilė, kuri ją atstūmė, visuomet buvo čia, kartu su mielais prisiminimais apie tėvą, niekuomet neregėjusį anūko. Kančia neblėso, tačiau Beta išmoko gyventi kentėdama.

Net dabar, kai šypsojosi iš savo sūnaus kraipymosi – šis juokėsi, pliaukšėjo rankutėmis ir darė šelmiškas grimasas Sisi, kuri jį dievino, – širdį apniko prisiminimai apie Taileri.

– Aš negaliu tavęs pamiršti, – tyliai tarė Beta. – Po šitiek metų vis dar myliu tave.

Moteris stebėjosi savo pačios silpnumu, kad geidžia vyriškio, kuris apsimetė ją mylįs ir palikęs nėščią nuėjo net neatsigręždamas. Tiesą sakant, Taileris nežinojo, kad ji laukiasi. Bet argi jam rūpėtų? Argi nesilaukė nuo jo vaiko ir šeimininkės dukra? Argi lygiai taip pat beširdiškai nepaliko ir tos merginos? Beta nuolat sau tai primindavo, o kartu, – kad dabar ji ištekėjusi moteris ir turi galvoti apie savo vyrą, užmovusį ant piršto žiedą. Nors ir turi sūnų bei abu Meisės vaikus. Kad ir silpno būdo, Deividas Mileris ištesėjo Betai duotą pažadą. „Aš tavimi pasirūpinsiu, – sakė jis, – padėsiu tau užauginti Meisės vaikus". Jis ir padėjo, todėl Beta visuomet bus su juo. Tačiau kažkodėl širdžiai Deividas niekuomet nebus toks svarbus, kaip Taileris Bleklokas. Nepaisant visų abejonių, nuoskaudos, vis dar kažkas ruseno... kažkas, į ką Beta negalėjo parodyti pirštu. Dabar ji liovėsi neigti savo meilę Taileriui. Paslėpta, nugrūsta į tamsiausią sąmonės kertelę ši akivaizdžiai egzistavo ir teikė savotišką paguodą siaubingoje santuokos vienatvėje. Taip, Beta vis dar mylėjo Tailerį. Ir tikriausiai visada mylės.

Ne pirmąkart moteris klausė savęs, kaip gali taip beatodairiškai smerkti Deividą už silpnumą, – kad šis myli žmogų, kuris paniekinamai ir beširdiškai su juo elgiasi. Juk pati yra lygiai tokia pat silpna! Tiesa, Beta buvo prisirišusi prie Deivido ir jautė jam didelį dėkingumą. Ištverdavo jo glamones, kartais jai netgi patikdavo, bet negalėjo mylėti vyro taip, kaip jis to buvo vertas. Viduje Beta buvo kaip Deivido patėvio kambarys... tamsi ir paslaptinga, įsileidžianti vyrą tik į mažą dalelę savojo pasaulio. Moteris jautėsi kalta, nuolat kalta, kad negali būti su juo atvira širdimi. Bet kaip galėtų, kai jos širdis jau atiduota?

Iš savo patogios padėties Beta dar kurį laiką stebėjo žaidžiančius vaikus. Ji dėkojo Dievui už brangų sūnų, už galimybę auginti abu Meisės vaikus. Jeigu dėl ko nors nuogąstavo, tai tik dėl Metjaus. Berniukas niekuomet neatleido jai, kad įsibrovė į jo šeimą, atėmė jo pareigas, atsakomybę – vienintelį dalyką, kurį paliko tėvas. Pastaruosius trejetą metų Metjus augo niūrus ir užsisklendęs, laikydamasis atokiai, visuomet stebintis ją ir tyliai kaltinantis dėl tragiškos Meisės mirties. Jis buvo nepaprastai gražus berniukas – tamsių rudų plaukų, išraiškingų mėlynų akių. Nors neturėjo nė penkiolikos, buvo aukštas, plačiapetis – dėl to, kad vaikystę praleido dirbdamas šachtose.

Tik pastaraisiais metais, leidus Liuteriui Reinoldsui, Deividas ištraukė berniuką iš šachtų ir ėmė jį mokyti verslo; Metjus dažnai lydėdavo Deividą po apylinkes ir, nors labai nesistengė susidraugauti, dirbo, mokėsi bei praleisdavo tiek valandų uždarytas „urve" su seniu, kad Beta pajuto pareigą pareikšti susirūpinimą. Tačiau jos protestų vis tiek niekas nepaisė, ir sulig kiekviena prabėgančia diena moteris matė, kad senis Metjui daro vis didesnę įtaką. Kartais ji gulėdavo tamsoje šalia miegančio Deivido ir šnekėdavosi su senąja bičiule Meise. „Atleisk man, brangioji, – šnabždėdavo Beta, – aš jaučiu, kad nuvyliau tave dėl Metjaus. Bet jis toks rūstus, toks įsižeidęs... Aš negaliu pažadėti, kad įstengsiu kada nors jį pakeisti. Bet nepasiduosiu! Pažadu tau, Meise... Nepasiduosiu". – Lengvesne širdimi Beta pasakodavo Meisei apie kitą jos vaiką – Sisi, kuriai dabar trylika ir kuri buvo tokio pat tiesaus bei linksmo būdo kaip ir mama.

Dabar Betos dėmesys ir nukrypo į mergaitę – liesą, tiesiais tamsiais, tokiais pat puikiais kaip Meisės plaukais. Ji žaidė su Ričardu, erzino nukritusia obels šakele atitraukdama šią, kai vaikas stengdavosi sugriebti. Jų juokas buvo at-

gaiva Betai, ji džiaugėsi, kad pagaliau Sisi pradeda pamiršti tą baisią naktį, kai žuvo Meisė kartu su vargšele Mege ir kitu kaimynu, miegojusiu savo lovoje. Daugelį mėnesių Sisi kamavo baisūs košmarai, nakčia ji šaukdavosi mamos. Betai atrodė, kad jos niekas ir niekada nepaguos. Bet ji apgaubė mergaitę meile bei šiluma, sėdėdavo prie lovos, kas naktį kalbėdavosi ir prisimindavo, kokia Meisė buvo šelmė, juokdavosi ir verkdavo kartu, kol Sisi ėmė vaduotis iš savo sielvarto, ir ryšys tarp jos ir Betos sustiprėjo.

O Metjus neleido sau atitrūkti nuo juodo nepakeliamo sielvarto, laikė paslėpęs jį giliai viduje. Niekuomet nekalbėdavo apie Meisę ar tą naktį, o kai Sisi prabildavo apie mamą, reaguodavo audringai. Brolis užsipuldavo seserį, paskui nulįsdavo į kokį tamsų kampą ir nusvarinęs galvą ant kelių kiūtodavo iki pat vakaro. Netrukus Sisi išmoko nekalbėti apie Meisę, bet ji išpažino Betai savo liūdesį.

– Metjus manęs nebemyli, – šnabždėdavo mergaitė. – Bet aš jį myliu... nors kartais ir bijau.

Kartais Metjaus bijodavo ir Beta. Tačiau kentė berniuko sielvartą kartu su juo, norėdama pasidalyti ta nelaime, vildamasi palengvinti jo skausmą. Beta žinojo, kad jis kenčia. Nors ir kaip stengėsi tai nuslėpti, viską išdavė akys. Moteris taip stengėsi padėti, pasikalbėti su juo, parodyti, kaip jiems visiems labai rūpi. Bet Metjus neprisileisdavo jos arti, ir jai širdis dėl to liūdėjo. Tik senis prieidavo prie Metjaus, ir nors Deividas įtikinėjo, kad patėvis yra geras berniukui, „iš visos širdies rūpinasi jo interesais", Beta nebuvo tuo tikra.

Laikas tik patvirtino jos nuogąstavimus. Vis dėlto moteris priminė sau, kad viskas ne taip jau blogai: Metjui nebereikėjo leistis į šachtas norint užsidirbti pragyvenimui, o Deividas pasakojo jai negalįs atsistebėti „ypatingu berniuko

sumanumu bei įžvalgumu verslo reikaluose". Nepaisant Deivido įtikinėjimų, Betai vis tiek buvo nejauku. Instinktas ją įspėjo, kad iš šios nesveikos Metjaus ir senio sąjungos negali būti nieko gero. Dabar ji žiūrėjo į berniuką. Jis stovėjo atskirai nuo kitų dviejų, atsišliejęs į obelį, rankas susibrukęs į kišenes, veide – niūri, atšiauri mina. Akys buvo žvitrios, nedraugiškos. Kartkartėmis Metjus šyptelėdavo, tarsi mėgaudamasis kokia slapta juoda mintimi. Beviltiškai papurčiusi galvą Beta nusisuko.

Staiga popietės tylą perskrodė šaižus riksmas, paskui pasigirdo vaiko verksmas ir piktas Sisi balsas:

– Pasitrauk, Metjau! Tu baisus... baisus! – Sužiurusi pro langą Beta pašiurpo nuo to, ką išvydo. Prisispaudusi prie obels ir abiem rankom apsikabinusi mažių mergaitė gynė jį nuo Metjaus. Šis piktai plakė juos šaka. Net iš ten, kur stovėjo, Beta matė kraują, varvantį iš Sisi rankos. Moteris bemat puolė laukan.

– TUČTUOJAU LIAUKIS! – lėkdama šaukė ji, bet Metjus nepaisė. Jis tik garsiai kvatojo ir dar nuožmiau plakė vaikus.

– Mama, mama! – mažylis glaudėsi prie Sisi, jo akys šaukiant išsiplėtė iš siaubo. Tas šauksmas virto skausmo klyksmu, kai šaka kirto per veidą. Iš nosies pasipylė kraujas ir išmargino marškinėlius raudonomis dėmėmis.

– Gulkitės, Ričardai... Sisi! Veidais žemyn! – Beta išsigando dėl vaikų akių. Prišokusi sugriebė už šakos. Bet jeigu manė, kad Metjus liausis vos jai sugriebus šaką, tai labai apsiriko. Nė neketindamas jos paleisti berniukas grūmėsi kaip beprotis – spirdamas batais ir kvatodamasis kaip maniakas. Staiga šaka pliaukštelėjo Betai per kaklą. Ištryško kraujas. Bet nors Metjus buvo ryžtingas, Beta irgi nežioplsojo. Sugriebusi aštrią šaką abiem rankom žengė artyn, kol

atsidūrė taip arti vaikino, kad net matė jo akių baltymus. Metjaus kvatojimo buvo klaiku klausytis. Tą akimirką Beta pamanė, kad jis tikrai išprotėjo. Bet netikėtai berniukas nusisuko ir, spjovęs per visą sodą, paleido šaką iš rankų. Beta atbula trenkėsi į kamieną! Ir atsitrenkė taip, kad neteko kvapo.

– Tu tikras bailys, Metjau! – pirmutinė atsitokėjo Sisi ir būtų tikrai nusivijusi brolį į pasaulio kraštą, jeigu Beta nebūtų ranka jos sustabdžiusi. – Metjus nusipelnė, kad jam gerai įkrėstų, – smarkiai pasipiktinusi, kad neįstengė apsiginti, protestavo Sisi. – Jis blogas, Beta. Metjus tikrai pasidarė blogas!

Ir nors Beta mielai būtų tai paneigusi, netarė nė žodžio. Sisi buvo teisi. Meisės sūnus pasidarė blogas.

– Nieko baisaus, sakau tau, tai tik pokštas. – Liuteris pervėrė berniuką skvarbiu žvilgsniu ir bjauriai nusišiepė iš jo žėrinčių akių supratęs tiesą. Pasigręžęs į Deividą, kuris vis dar laikė Metjų už pakarpos, senis iškilmingai tarė: – Berniukas kitoks negu tu, tiesa? Tu niekuomet nebuvai ūmus, karštakošis. Net vaikystėje. Todėl nesitikiu, kad suprastum, koks nereikšmingas šis įvykis.

– Taip elgtis žema ir bjauru.

Beta buvo priprašiusi Deividą „įkrėsti berniukui proto, antraip, matysit, jis pasidarys dar blogesnis". Deividas nutempė berniuką pas senį. Dabar jis svarstė, kaip paaiškinti žmonai, kad patėvis Metjaus poelgio nelaiko blogu. Tiesą pasakius, pats Deividas buvo įsitikinęs, kad kur kas geriau būtų nekreipti į visa tai dėmesio. Senis buvo teisus kaip visuomet. Tikriausiai tai dar vienas pokštas.

Dabar Liuteris Reinoldsas kreipėsi į berniuką:

– Ar tu norėjai būti piktas ir niekingas?

– Ne, pone.

– Ar mėginai kaip nors sužeisti vaikus?

– Ne, pone.

– Ir... – Čia senis padelsė, jo susiaurėjusios akys siuntė berniukui žinią. – Ar žadi atsiprašyti?

Vaikinas iškart neatsakė. Žvelgė į senį, veidas iš pradžių rodė nepaklusnumą, bet paskui įsitempę bruožai atsipalaidavo, ir jis supratingai nusiviepė:

– Taip, pone.

– Puiku! – senis vėl nugrimzdo į savo krėslą, veide švietė pasitenkinimas. – Tuomet pasakyk... „AŠ GAILIUOSI“. – Pajutęs, kad gali pratrūkti juokais, Liuteris Reinoldsas atsikrenkštė ir pasistengė kreiptis į vaikiną tvirtesniu balsu: – Nagi. Pasakyk taip, po galais! – Senis matė, kaip Metjus maištingai prikando lūpą, įbedė akis į grindis ir ėmė mindžikuoti nuo vienos kojos ant kitos. Regis, prabėgo amžinybė, o iš tikrųjų – kelios sekundės, ir kambaryje pasigirdo neaiškus šnabždesys. – Ką tu pasakei? Aš neišgirdau! – įsiutęs sumaurojo senis.

– Aš pasakiau... gailiuosi. – Vaikinas atrodė tikrai susijaudinęs.

– Štai! Jis gailisi, – pasakė Liuteris posūniui. Tada laisvai nusišypsojo ir apsilaižė lūpas, kaip šuo apsilaižytų sugraužęs kaulą. – Ar toks atsakymas patenkins tavo gerąją ponią? – Kadangi Deividas delsė atsakyti, senis užriko: – Po paraliais, žmogau! Berniukas pasakė, kad gailisi. – Kiekvieną žodį lydėjo kumščio trenksmas į krėslo ranktūrį. – Ko tu dar nori? Ar turėčiau jį mirtinai primušti? O gal nukapoti nagus, kad drįso sukruvinti tavo brangiąją žmonelę?

– Žinoma, ne. Jūs žinote, aš negalėčiau pakęsti, kad berniukas būtų fiziškai nubaustas, – greitai patikino Deividas. – Iš dviejų blogybių niekuomet neatsiranda gėris. – Pats jis

buvo patenkintas Metjaus atsiprašymu ir norėjo, kad nemalonus reikalas būtų kuo greičiau užbaigtas, bet mintis apie už durų laukiančią Betą pavertė jį neįprastai narsiu. Pasisukęs į berniuką Deividas griežtai tarė: – Jeigu dar kada nors pakelsi ranką prieš vaikus ar mamą, aš tau... – Jo drąsa susvyravo, nes tie tebežiūrėjo į jį, kiekvienas drąsindamas tęsti. – Aš tau...

Įsikišo senis.

– Na? Ir ką padarysi? – Jo balse suskambo pasišlykštėjimas ir žeminanti piktdžiuga.

Tai privertė Deividą Milerį pasišiaušti.

– Aš tiesiog nebeimsiu tavęs kartu į savo keliones, – pareiškė jis. Taip! Tai buvo ištarta. Ir Deividas pasijuto geriau.

Senis prunkštelėjo.

– Girdėjai, vaikine?

– Taip, pone. – Metjus tebežiūrėjo į grindis.

– Vadinasi, dabar turėtum geriau elgtis, tiesa?

– Taip, pone.

Ištiesęs kaklą senis pažvelgė į savo posūnį. Netardamas nė žodžio jis tyrinėjo jaunąjį vyrą ir liko labai patenkintas, kad jį suerzino. Liuteris Reinoldsas pamatė, kad Deividas ne vyras, o berniukas. Išsigandęs berniukas, iš visų jėgų stengęsis įtikti vyrui, kažkada vedusiam jo motiną. Mažas Deividas Mileris buvo toks pat karštas ir išdykęs, kaip kiti berniukai. Bet jį įtikino elgtis priešingai. Taip jis tapo ramus, neryžtingas, pajuokiamas. Tik vieną trumpą ir stulbinantį mirksnį senis pripažino sau, kad būtent jis sukūrė šią apgailėtiną žmogaus iškamšą, ir sąžinė, tas seniai užslopintas kamuojantis balsas, pakilo jo persekioti. Šitas patyrimas baugino ir buvo nemalonus.

– Išeik! – suriko Liuteris Reinoldsas. Kai Deividas norėjo paraginti pirma eiti berniuką, pasigirdo kitas nurodymas: –

Vaikiną palik su manimi. – Senis sukrizeno: – Gal aš padėsiu jam pastebėti savo klaidas.

Leisdamasi laiptais Beta pamatė savo vyrą išeinantį iš Liuterio urvo. Išvydusi nusivylimą jo veide stingstančia širdimi suprato, kad berniukas liks nenubaustas.

Netrukus per visą namą nuaidėjo piktas kimus juokas. Nuo jo Betai kraujas sustingo gyslose.

– O, Meise, – pakėlusi akis į dangų sukuždėjo ji. – Į ką aš mus įvėliau?

Apsisukusi nuskubėjo į virtuvę, kur jau buvo pradėjusi ruošti arbatą. Eidama holu Beta svarstė, kaip galėtų palenkti Meisės sūnų į gerąją pusę. Ji stengėsi. Vienas Dievas žino, kaip stengėsi! Liūdna, kad Metjui patiko būti žiauriam. Liuteris Reinoldsas sustiprino sadistinius jo polinkius, ir tai moterį baugino. Ne kartą ji nuklysdavo mintimis į praeitį – prieš gaisrą, kol Meisė dar buvo gyva. Ir nuolatos klausdavo savęs to paties. Ar Metjus taip pasikeitė po Meisės mirties, ar visuomet buvo kerštingas? Jei taip, kodėl Beta anksčiau to nepastebėjo? Kodėl Meisė nebuvo to pastebėjusi?

Beta įtikino save, kad tai jos kaltė. Jeigu nebūtų patekusi į tą šeimą... jo šeimą, ar Metjus būtų pasidaręs toks kaip dabar? O gal būtų užaugęs šaunus jaunuolis, jaučiantis didesnę atsakomybę už savo seserį? Ir štai didžiausia kaltė – jeigu Betos nebūtų buvę Meisės namuose... jei Meisė nebūtų padėjusi gimdyti... nebūtų kilęs gaisras, ir ta brangi moteris šiandien būtų gyva. Tai tikra teisybė! Beta niekuomet pernelyg ilgai nesustodavo prie tokių minčių. Jos buvo pernelyg skaudžios, per daug draskė širdį. Štai kodėl jai negalima, nevalia prarasti viltį dėl berniuko. Juk pažadėjo Meisei, tad, nors ir kiek tai kainuotų, stengsis ištesėti pažadą. Niekas šioje Dievo žemėje Betos nuo to neatbaidys!

Nors Metjus jos ir nekenčia, nors pasidarė bjaurus ir piktas, Beta atkakliai ir ištvermingai sieks savo. Ji privalo! Vaikinas prarado tėvą, kurį dievino, o veikiai neteko ir brangios mamos. Nuo tada jo neapykanta nukrypo į Betą ir, tiesą sakant, ji negali vaikino dėl to kaltinti. Jis buvo toks jaunutis, toks įskaudintas ir suglumęs dėl to, kas gyvenime nutiko, kad rodės natūralu, jog nori išsilieti. Ir jeigu išsilieja ant jos, tegu... Beta pakankamai stipri, kad pakeltų tam tikrą bausmę (jeigu tai bausmė). Gal pagaliau Metjus atsikratys tos nuožmios jį graužiančios neapykantos?..

Tačiau Beta negalėjo leisti berniukui būti sąmoningai žiauriam su vaikais. Ričardas tik nekaltas mažylis, o Sisi? Vargu ar rastum žavingesnę būtybę šioje žemėje. Beta ne kartą priminė vaikinui, kad jo sesė irgi neteko tėvų bei namų, kuriuose užaugo. Slapčiomis ji žavėjosi stipriu Sisi charakteriu, mokėjimu įveikti gyvenimo tragedijas. Gaila, kad Metjus ne tokio gero būdo. Vis dėlto moteris nuoširdžiai tikėjo, kad berniuko sieloje yra daug gėrio, kurį užgožęs skausmas ir sielvartas.

Virtuvėje Beta rado Sisi dengiančią stalą. Sunėręs mažas rubuiles rankytes ir žaliomis akimis sekiodamas kiekvieną mergaitės judesį už jo jau sėdėjo Ričardas. Pajutęs, kad prie durų mama, berniukas nučiuožė nuo kėdutės ir nubėgo jos pasitikti. Šūktelėjusi Beta pakėlė krykščiantį ir žvygaujantį sūnų, o šis apsivijo rankutėmis jos kaklą ir apibėrė visą veidą drėgnais bučiniais.

– Ei! Neuždusink manęs, – juokėsi Beta. Ji stipriai apkabino ir priglaudė Ričardą, paskui nuleido ant grindų. Kai berniukas bėgo atgal sėstis ant kėdutės, ji dėkojo Dievui, suteikusiam tokią laimę – sveiką ir žavų sūnų. Ričardui greit bus ketveri. Berniukas užaugo tvirtas ir gražus. Žalios akys ir tamsūs plaukai taip priminė jo tėvą! Kartais tai guosdavo

Betą. O kartais, dažniausiai, kai Ričardas palenkęs galvytę į šoną ir žiūrėdamas su neįtikėtina meile šypsodavosi kaip Taileris, jai būdavo nepaprastai skaudu.

Iš virtuvės sklido šiltas, gardus naminių kepinių kvapas. Jį užuodusi Beta pajuto, kokia ji alkana. Šeštadienis buvo ta diena, kai jiedvi su Sisi pasiraitodavo rankoves ir prikepdavo pyrago bei duonos, kad pakaktų visai savaitei. Dažniausiai „padėdavo" ir Ričardas. Kažkodėl nuostabus aromatas dar išlikdavo kelias dienas po kepimo. Taip, Meisė puikiai ją išmokė rūpintis augančia šeima.

Beta manė, kad Sisi ir sūnus dar sode, tad maloniai nustebo pamačiusi juodu virtuvėje; Ričardas godžiai laukė savo arbatos, o Sisi bruzdėjo dengdama stalą.

– Pluši, ar ne? – paklausė Beta. – Dėkoju tau, Sisi. Tu nuostabiai padengei stalą.

Žvilgtelėjusi Beta išvydo, kad mergaitė viską padarė taip, kaip buvo mokyta... Viduryje pūpsojo didžiulis rudas virdulys, šalia jo stovėjo gražus rožėmis išmargintas ąsotėlis su pienu ir cukrinė. Kiekviename porcelianinės triaukštės vazos aukšte buvo gražiai išdėliotas naminis pyragas. Platesniame apatiniame gulėjo keli stori vaisinio Betos pyrago, iškepto pagal Meisės receptą, gabalai; paskui – obuolių pyrago riekelės ir galiausiai – kaip gražus ornamentas viršutiniame, mažiausiame, aukšte – smulkučiai plaktų baltymų pyragaičiai, kiekvienas gražioje nedidelėje servetėlėje su vyšnia viršuje. Ant stalo buvo dar keletas lėkščių. Vienoje – puikiausi rūkyto kumpio sumuštiniai, kitoje – kiaulienos pašteto porcijos, dar kitose – balti ir juodi duonos bei sviesto trikampėliai, ant kurių galėjai užsikrauti pilną šaukštą slyvų uogienės iš nedidukės statinaitės formos puodynės greta. Puodukai su lėkštutėmis buvo išdėlioti mažų lėkštelių dešinėje. Kaip ir peiliai kaulinėmis kriaunomis.

Kol Beta apžvelgė gražiai serviruotą stalą, Sisi stovėjo priešais. Jos didelės mėlynos akys švietė išdidumu ir šypsojosi. Staiga jos veidą iškreipė siaubas.

– Oi! – suriko ir pripuolusi prie stalčiaus ištraukė saują šaukštelių. – Pamiršau išdėlioti šaukštelius! – Mergaitė greitai sudėjo po vieną į kiekvieną lėkštelę ir vėl pažvelgė į Betą nelaiminga mina. – Vėl ne taip padariau, – tarė perkreipusi lūpas. Buvo matyti, jog yra nusivylusi savimi. – Galėjau galvą guldyti, kad viską prisiminiau. – Sugniaužusi kumštelius mergaitė sukryžiavo rankas ant krūtinės. – Siurprizas sugadintas! Aš jį sugadinau, ar ne?

Slopindama juoką, kuris galėjo būti neteisingai suprastas, Beta priėjo prie Sisi. Apkabinusi skaudžiai liesą figūrėlę švelniai tarė:

– Tu nuostabiai serviravai stalą, Sisi. Aš pati nebūčiau geriau padariusi. Labai tavimi didžiuojuosi, mieloji.

– Tikrai?

– Tikrai. – Dabar Beta nusijuokė. – Ką reiškia tie šaukšteliai, palyginti su draugais?

Pradžiugusi Sisi nusijuokė ir prisiglaudė prie jos.

– Ak, Beta, aš myliu tave, – pasakė.

Jos abi dar juokėsi, kai iš užstalės pasigirdo mažio balselis:

– Ir aš tave myliu.

Beta su vaikais dar palaukė arbatos dvidešimt minučių, paskui moteris pasakė:

– Jei visi kiti nėra taip gerai išauklėti, kad ateitų prie stalo laiku, mes pradėsime be jų.

Taip ir padarė, nors Beta tik paknebinėjo savo valgį – širdis buvo per daug sklidina, kad ji galėtų valgyti.

Moteris visai nenustebo, kad nėra uošvio, nes iš pat pradžių jis jautė ypatingą malonumą ją šitaip erzinti. „Žino-

ma, aš prisijungsiu prie jūsų ir ateisiu gerti šeštadienio arbatėlės", – sakydavo žaviai, paskui tyčia versdavo visus laukti, kol neramus ir susirūpinęs Deividas atsistodavo nuo stalo ir eidavo priminti patėviui. Bet išgirsdavo tik: „Pradėkite be manęs. Aš ateisiu". Tačiau ligi pat šios dienos senis Reinoldsas nėkart nėra sėdėjęs prie Betos paruošto stalo. Ir tiek ji, tiek Deividas gerai žinojo, kad tai sąmoningas paniekinimas. Deja, Liuteris užsirakindavo savo kambaryje ir laukdavo, kol stalas bus nukraustytas ir virtuvė ištuštės. Tuomet jis eidavo ten, iškraustydavo spinteles, prisikimšdavo iki soties ir palikdavo virtuvę tokią, tarsi ją būtų nusiaubusi kiaulių banda.

Beta jau seniai buvo atsisakiusi minties palenkti senį. Iš tikrųjų moteris jautė tylų dėkingumą už tai, kad jis nesėsdavo prie stalo kartu su visais. Net tokiai stipriai kaip Beta valgant kentėti jo spoksojimą išpūstomis akimis būtų buvę per sunku. Ji greit suprato, koks senis kerštingas ir kaip niekšiškai stengiasi paversti jos gyvenimą apgailėtinu. Per tuos metus Beta išmoko būti dviem žingsniais pirma jo. Pirmasis žingsnis – palikti virtuvę tokią, kokią rado po Reinoldso „puotos"; jeigu senis siekė, kad kas nors po jo išliuobtų kiaulidę, tai labai apsiriko.

Virtuvė buvo didelė ir aidi, aukštomis šviesiomis lubomis ir skaldyto akmens grindimis. Joje stovėjo du prašmatnūs baldai – milžiniškas pušinis stalas storomis apvaliomis kojomis su keturiais mažais stalčiukais ir didžiulė pušinė spinta, kurios apačioje įrengtas bufetukas, virš jo – du patvarūs gilūs stalčiai ir keturios lubas siekiančios lentynos. Kiekviena prikrauta melsvų dekoruotų lėkščių ir gražių porceliano puodelių, sukabintų ant kabliukų. Iš rudos odinės sofos svetainėje ir dviejų priderintų krėslų abipus seno židinio, gražių namo paveikslų ir gėlėtų užuolaidų, daugy-

bės ornamentų, kurie puošė kiekvieną kambarį, Beta jautė moters, kuri čia gyveno ir mirė, – Deivido motinos – alsavimą. Šiame dideliame apleistame name buvo tam tikros šilumos ir jaukumo, kurį galėjo sukurti tik švelni siela. Kartą, kai Beta prabilo apie jo motiną, vyras šaltai pažvelgė į ją ir kietu balsu pasakė:

– Mano mama buvo didžiausias savo pačios priešas. Ji negalėjo nežinoti, kad miršta, ir nedarė nieko, kad išsigelbėtų.

Tai buvo vienintelis kartas, kai Deividas atrodė panašus į Liuterį. Daugiau apie jo motiną Beta nebeužsiminė.

Kai Deividas parsivedė ją į šį namą kaip žmoną, Beta vylėsi, kad pritaps, pavers šią vietą jiems visiems tinkamais namais. Deja, jai nesisekė. Kad ir kur pasisukdavo, visos pastangos būdavo bergždžios. Liuteris Reinoldsas išjuokdavo Deividą prieš ją, žemindavo, kad sugriautų bet kokią Betos pagarbą vyrui. Nors Deividas jai vis tiek truputį patiko. Jis buvo keistas žmogus, vis dar vienišas, nors ir vedęs. Viską spręsdavo pats, niekuomet neaptardavo minčių su žmona, giliai slėpdavo savo rūpesčius ir visuomet užtikrindavo, kad Beta turės tai, ko jai reikės. Šia prasme Deividas Mileris tesėjo duotą pažadą.

Tačiau Beta irgi buvo vieniša. Taip, ji turėjo vaikus ir brangino kiekvieną su jais praleistą akimirką, bet buvo nepatenkinta tuo, ką pasiekė gyvenime, jautė gilų ilgesį, kurio nepajėgė suprasti. Kažko jos gyvenime trūko. Galbūt šilumos? Draugo, kuris pasėdėtų ir pasišnekėtų, kaip jiedvi pasišnekėdavo su Meise? Meilužio, kuris laikytų ją apkabinęs ir šnabždėtų į ausį? Kažko, su kuo galėtų pasidalyti slapčiausiomis mintimis ir svajonėmis? Visa tai gebėtų vienas asmuo... Taileris Bleklokas. Nors Beta pasiryžo pamiršti vy-

rą, kuris taip blogai su ja pasielgė, nebuvo nė dienos, kad negalvotų apie jį, neprisimintų, nesiilgėtų tokios meilės. Be to, sūnus Ričardas primindavo jai... miegodamas, eidamas, žvelgdamas taip ypatingai, kaip žvelgavo Taileris. Berniukas jaudino jos širdį, žadindamas meilę, keldamas skausmą.

O dar Metjus – visuomet įsižeidęs, visuomet ieškantis, kaip įskaudinti; ir uošvis, vedantis berniuką blogais keliais, lipdantis iš jo antrąjį save. Liuteris buvo išvaizdą pakeitęs velnias. Iš pat pradžių Beta suprato, koks jis žmogus. Jie iškart pradėjo kovą, buvo atsargūs vienas su kitu. Pirmąkart atradusi virtuvėje senio tyčia paliktą šiukšlyną, Beta nusprendė nesileisti išnaudojama kaip tarnaitė. Kai bijodamas pakurstyti patėvio pyktį Deividas paprašė jos iškuopti šiukšles, savo nustebimui, išgirdo:

– Jeigu jis elgiasi kaip gyvulys, tegu tvarte ir voliojasi, – pasakė Beta, ir joks įtikinėjimas nepriverte jos pakeisti savo nuomonės.

Suglumęs dėl žmonos maišto Deividas pats sutvarkė virtuvę. Taip ir nusistovėjo toks įprotis. Liuteris laukdavo iki tamsos, kol visi šeimos nariai išeis iš virtuvės, tuomet išsiimdavo viską iš sandėliuko, paskleisdavo ant stalo, pribarstydavo ant grindų, ir nepriekaištinga aplinka virsdavo chaosu. Pasisotinęs ir visko paragavęs, iš sandėliuko pasiimdavo ąsotį alaus ir piktai bilsčiodamas lazda į plytelėmis grįstas grindis išeidavo; seniui sunkiai kylant plačiais puošniais laiptais į savo miegamąjį, garsas vis duslėdavo. Miegamajame jis godžiai išmaukdavo alų, krenkšdavo bei riaugėdavo, krizendavo bei keikdavosi, kol išpampusį kūną įveikdavo miegas, ir name pasidarydavo tylu.

Kiekvieną sekmadienį būdavo tas pats. Kai virtuvė būdavo sutvarkyta, o vaikai – suguldyti į lovas, Beta su Deivi-

du eidavo į svetainę. Jis sėdėdavo už apskrito stalo, palinkęs prie dokumentų ir nuomos knygų.

Dabar visi jau buvo pavalgę, kai atėjo Deividas. Šluostydama stalą Beta išgirdo lėtus atsargius vyro žingsnius. Kai virtuvės durys girgždėdamos prasivėrė, ji net neatsigręžė, darė toliau ką dariusi.

– Mes tavęs laukėme, – tarė vyrui Beta. – Nusiminėme, kad nusprendei nevalgyti kartu su mumis, – pridūrė žiūrėdama į stalą.

Moteris visa širdimi vylėsi, kad Deividas nesielgs kaip patėvis. Vis dėlto jau pastebėjo tam tikrų ženklų. Toks pat uždaras būdas, manymas, kad jo norai yra svarbiausi, keistas slapukavimas, kai žvelgė į Betą manydamas, kad ši nepastebi. Deividas Mileris nenoromis (o gal sąmoningai) mėgdžiojo Liuterį. Dar gerai, kad vis dėlto išliko ryškus skirtumas tarp jų, nes Liuteris buvo žiaurus ir palaidas, o Deividas – švelnus, kilnus, besistengiantis prisitaikyti.

– Atleisk, Beta, – švelniai atsakė vyras, eidamas per kambarį ir stodamasis šalia. Kai ji liovėsi plušėjusi ir atsigręžė į Deividą, šis jos tamsiose akyse išvydo nusivylimą.

– Tai nebuvo tyčia, patikėk, – pasakė jis. – Turėjau peržiūrėti sąskaitų knygą ir nepajutau, kaip pralėkė laikas. – Deividas apkabino liekną Betos liemenį ir pasilenkė pabučiuoti į viršugalvį. – Ar man atleidi? – paklausė.

Beta linktelėjo.

– Tarkim, kad tau atleista, – pasakė ji, iš patirties žinodama, kad nebūtų jokios prasmės atsakyti kitaip. – Nors aš negaliu kalbėti už vaikus.

– Kur jie? – Deividas pasisuko ir žvilgtelėjo pro langą.

– Sisi ir Ričardas sode.

– O Metjus? – vyras greitai atsisuko į ją, ramiose rudose akyse šmėstelėjo nerimas. – Ar jis buvo atėjęs arbatos?

Pažvelgusi taip tiesiai, kad Deividas suprato atsakymą, Beta papurtė galvą.

– O tėvas?

Ji vėl papurtė galvą.

– Tai man nerūpi. Mes tavo tėvo nepasigedome, – pasakė ji griežtu balsu, kuris išdavė panieką šiam žmogui. – Bet jis daro didelę įtaką Metjui ir tai man kelia didelį rūpestį, Deividai. Berniukas nenorės manęs išklausyti. Ar tu žinai, kad jis mane kaltina dėl savo motinos mirties?

– Nesąmonė. – Deividas žinojo, kad Metjus jaučia apmaudą Betai, ir apgailestavo. Bet jeigu Meisės sūnus neklausys jos, tai neklausys ir Deivido. – Esu įsitikinęs, kad tu perdedi kalbėdama apie mano tėvo įtaką berniukui. Jis parodė Metjui daug gerumo, ir tu turi pripažinti, kad jeigu ne mano tėvo draugiškumas, Metjus būtų labai vienišas. Pagaliau juk jis nenori bendrauti su savo bendraamžiais ir retai kada išeina iš namų. Nebent su manimi.

– Ar tai tau nekelia susirūpinimo? – reikšmingai paklausė Beta. – Kad tas senas vyras yra visi Metjaus „draugai", kuriuos turi? Ar niekada neatėjo į galvą, kad būtent tavo tėvas atkalbėjo Metjų nuo draugystės su bendraamžiais... atseit reikia siekti kitokio gyvenimo? Ar nesupranti, kad jis neleidžia berniukui atitrūkti? Pagalvok, kiek valandų jie praleidžia užsidarę urve. Paklausk savęs, ką jie veikia, Deividai. Apie ką gi jie gali taip ilgai šnekėtis?

– Ką nori tuo pasakyti?

– Noriu pasakyti, kad tai nenatūralu. Tau reikėtų apie tai pakalbėti su tėvu. Dievas žino, aš mėginau tai padaryti, bet nieko gero neišėjo. Man nepatinka tai, kas vyksta, Deividai, ir noriu, kad viskas baigtųsi.

Beta pajuto, kad vyras atšlyja nuo jos.

– Bėda ta, kad tu matai vien blogas mano patėvio savybes, – atkirto Deividas.

– O tu matai vien geras! – atšovė Beta. Nebuvo jokios prasmės kalbėtis. Deividas nesikiš, dabar ji tai suprato. Ir seniui, ir berniukui nusispjaut, ką ji sako. Jau išmėgino viską... apeliavo į sveiką protą, įkalbinėjo, grasino... bet Deividas viskam liko kurčias. Dabar, kaip ir kitais kartais, vyras pasišaipė iš jos baimių. Teliko būti akylai ir viltis, nepaisant visko, kad Metjui senis greitai įgris arba kad Reinoldsui nusibos tyčia kiršinti berniuką prieš ją. Galbūt supratęs, kad Betai nei šilta, nei šalta dėl jo intrigų, Liuteris paieškos kitų būdų drumsti jos sielos ramybę.

– Nėra prasmės toliau apie tai kalbėti, Beta. Aš matau, kad tarp mūsų tik kyla nesutarimų.

Deividas lyg užsisklendė, galbūt vildamasis, kad žmona atsiims savo žodžius. Tačiau Beta tik išdidžiai žvelgė jį, taip parodydama, kad nuomonė nepasikeitė. Susierzinęs Deividas staiga nusisuko. Beta palingavo galvą, jos veide atsispindėjo nusivylimas ir nesėkmė.

Netrukus juokas ir džiaugsmo šūksniai už durų pranešė, kad artėja Sisi ir Ričardas. Virtuvės durys atsilapojo, ir jie įvirto vienas per kitą – pirma berniukas, paskui – mergaitė. Sisi dėjosi, kad vejasi Ričardą: rankomis rodė virš galvos ausis ir nutaisė gąsdinančią miną.

– Oooch... Ooooch! – staugė ji, ir kuo labiau berniukas spiegė, tuo garsiau ji staugė. Kai Ričardas krito Betai į glėbį, leipdama juokais Sisi čiupo jį, ir kikendami bei grumdamiesi jie abu nusirito ant grindų.

– Labai tau ačiū, Sisi Armstrong, – geraširdiškai papriekaištavo Beta. – Kai tu jį taip įaudrinai, prireiks kelių valandų, kol užmigs.

– Tuomet aš jam paskaitysiu.

– Aišku, apie pabaisas ir vaiduoklius! – nusijuokė Beta. – Nemanau, kad tai gera mintis.

– Ne, Beta! – Sisi Armstrong atrodė nustebusi, kad Betai dingtelėjo tokia mintis. – Neskaityčiau jam tokių baisybių. Bent jau ne prieš miegą. – Sisi mėgo skaityti, ypač nuo tada, kai Beta paaiškino ilgesnius žodžius, kurių ji niekuomet dorai nesuprato. – Ir Ričardui patinka, kai jam skaitau. – Dabar mergaitė kreipėsi į berniuką: – Ar ne? – paklausė.

Šis linktelėjo tamsią galvutę, ir pasigręžė į Betą:

– Prašau, mama, – tarė žvelgdamas gražiomis žaliomis akimis.

Visi trys susitarė. Ričardas dar galės pažaisti lauke, kol Sisi ir Beta suplaus indus. Paskui Beta išrinks pasaką, o Sisi ją skaitys berniukui, kol šis užmigs. Paprastai tai būdavo mėgstamiausias Betos laikas... kai sūnus mieguistas gulėdavo lovelėje, o ji skaitydavo pasaką apie žvėrelius ir mažus žmogeliukus; ramias istorijas, kurios nugramzdindavo berniuką į taikų snaudulį. Sisi irgi mėgo paskaityti Ričardui, ir kai Beta perduodavo jai šią privilegiją, jausdavosi labai pamaloninta. Vaikai taip prisirišo vienas prie kito, kad gražu buvo žiūrėti. Betai jų draugystė buvo didis džiaugsmo ir paguodos šaltinis, ypač kai Sisi brolis, regis, nusigręžė nuo jos. Tai liūdino Betą ir stiprino ryžtą grąžinti Metjų į šeimos ratą. Todėl ir stengėsi išsaugoti gyvą Sisi meilę broliui, nors tai buvo vis sunkiau. Mergaitė dažnai sakydavo:

– Jis nebe tas, Beta. Jis daugiau nebe mano Metjus.

Buvo aštunta valanda, kai Sisi paėmė skardinę vonelę iš kiemo pašiūrės. Lauke jau temo, ore buvo justi šaltas žiemos dvelksmas. Grįžusi į virtuvę mergaitė rado Betą pilančią semtuvėlį anglių į ugnį.

– Užtrauk užuolaidas, Sisi, ir neleisk šalčio į vidų.

Liepsna iškart linksmai sumirgo. Sisi užtraukė užuolaidas, o Beta ėmė pilti vandenį į vonelę; iš didelio ąsočio šliūkštelėjo šalto vandens, paskui iš katiliuko šiek tiek karšto. Dabar vanduo buvo kaip tik. Iš vonelės kylantys šilti garai pripildė kambarį jaukaus šilumos kvapo.

– Eikš, Ričardai, – tarė berniukui. Priėjusi prie kėdėje snūduriuojančio sūnaus Beta švelniai pastatė jį ant kojų ir pradėjo vilkti drabužėlius.

– Aš pavargęs... nenoriu praustis, – niurnėjo berniukas. Tvirtu mažu kūneliu jis prisiglaudė prie mamos ir abiem rankutėm ėmė šiaušti savo tamsius plaukus. Nepaisydama spyriojimosi, Beta nuvilko apatinius marškinius ir pakėlė sūnų ant rankų.

– Tuomet mes greičiau nusiprausime, gerai? – paklausė bučiuodama šiltą apvalų vaiko veiduką ir glausdama jį arčiau. Kai kažką sumurmėjęs berniukas dar stipriau prisiglaudė, Betai kilo pagunda apvilkti jį naktiniais marškiniais ir nešti tiesiai į lovą. Bet sekmadienio vakaras buvo skirtas maudynėms, ir ji pamanė, kad išsimaudęs sūnus geriau miegos. Pastačiusi vaiką ant kojų Beta dar kartą patikrino vandenį. Patenkinta padėjo jam įlipti į vonelę ir suskato visą trinti muilu; kai atėjo eilė muilinti galvą, Ričardas kaip visada garsiai sušuko. Paskui reikėjo ją išskalauti, o tuomet atėjo maloniausia dalis... stovėti nuogam priešais šiltą ugnį, kol mama nušluostys minkštu rankšluosčiu, į kurį jį įvyniodavo tarsi į apsiaustą. Beta nedelsdama sausai nušluostė sūnų, apvilko marškiniais ir pasodino į didelį krėslą. Liepsnos karštis džiovino berniuko plaukus, ir jį vėl suėmė snaudulys.

– Aš jį paguldysiu, Sisi, – pasakė Beta, imdama berniuką už rankos ir vesdama prie durų. – Nusiprausk pati. Aš tuoj nulipsiu. Laikykis atokiau nuo liepsnos – visuomet tau šitai liepiu. Grįžusi padėsiu išsidžiovinti plaukus.

Beta nuolat rūpinosi ant židinio angos uždėti apsauginį ekraną, nes nuo tada, kai įvyko Meisės tragedija, ją kamavo visokių nelaimingų atsitikimų baimė. Kartą jai širdis apsivertė, kai užtiko Sisi pavojingai arti liepsnos nuleista galva, džiovinančią ant akių užkritusius plaukus.

– Nesijaudink, Beta, – sušuko Sisi iš paskos. – Kol tu grįši, aš nebūsiu spėjusi nė nusiprausti.

– Taip ir padaryk, mano mergaite! Ir daugiau nenaudok karšto vandens, nes man nebeliks nė lašelio, – griežtai tarė Beta. Ji gana gerai pažinojo Sisi. Mergaitė nepakentė eiti miegoti ir nepakentė rytą keltis, bet jai labai patiko lepintis vonioje, tad stengdavosi kaip nors pratęsti šį malonumą.

– Pageidauju nulipusi rasti tave nusiprasusią ir jau nusišluosčiusią. Nenoriu, kad rytoj rytą vėlai atsikeltum ir pavėluotum į krautuvę. Tai tavo pirmoji diena, privalai padaryti gerą įspūdį.

Sisi kiek galėdama delsė atsisakyti nepriklausomybės ir įsidarbinti Molės Saton gėlių krautuvėje. Tačiau Beta nusprendė, kad mergaitei nepakenks stabilesnė padėtis su nuolatine alga. Nors (net Beta turėjo sutikti) ta alga buvo labai menka.

Moteris seniai buvo susirūpinusi dėl Sisi „klajonių". Pernelyg daug nemalonių tipų bastėsi aplinkui, o Sisi buvo ne tik jauna ir graži, bet ir draugiška bei meili. O tai lengvai galėjo užtraukti jai bėdą. Išėjusi iš kambario Beta žinojo, kad Sisi zurzia jai iš paskos, ir suprato, kad grįžusi į virtuvę vėl turės leistis į seną ginčą.

Šypsodamasi pati sau ji nuvedė berniuką holu ir laiptais į viršų, paskui skliautuota laiptų aikštele ir į koridoriaus galą, į Ričardo kambarį, kuris buvo tarp didesnio Sisi ir šviesaus Betos su Deividu miegamųjų. Deividas būtų norėjęs, kad vaikai gyventų kiek toliau nuo jų, bet ji pareikalavo

įkurdinti juos šalia, ypač atsižvelgdama į Sisi blaškymąsi naktimis bei siaubo priepuolius po Larkhilo gaisro. Mergaitės košmarai buvo smarkiai paveikę Ričardą, todėl Beta vyrui pasakė:

– Arba vaikai liks arti manęs, kad prireikus galėčiau juos išgirsti... arba aš su vaikais gyvensiu rytiniame namo gale. – Ir nenustebo, kai Deividas liovėsi prieštarauti.

Jau kuris laikas, skatinamas senio pašaipų, jis pats troško tapti tėvu. Tiesą pasakius, Deividą tiesiog apsėdo mintis turėti sūnų.

Betai tai buvo tikra kankynė – kas naktį mylėtis su Deividu. Bet guodė save, kad vyras tikrai ją myli ir visuomet yra toks švelnus, atidus. Jautėsi kalta, kad ta meilė vienpusė, tačiau niekas šiame pasaulyje negalėjo pakeisti jos jausmų. Deividui jautė ne meilę, o dėkingumą, na, gal šiokį tokį prisirišimą. Beta niekuomet nepajėgė vyro mylėti taip, kaip jis norėtų, ir neapsimetė, kad gali. Širdyje jautė, kad Deividas tą žino, ir tas žinojimas vertė jį dar ryžtingiau trokšti savo sūnaus. Jis niekuomet nereikalavo, kad Betos sūnus vadintų jį „tėčiu", ir moteris buvo nepaprastai už tai dėkinga. Ričardas buvo Tailerio sūnus.

Kada nors, kai Deividas galės tą suprasti, ji papasakos apie jo tėvą; vylėsi, kad įstengs viską paaiškinti neatskleisdama, kaip Taileris juos paliko. Dažnai pastebėdavo, kad Deividas žiūri į jos sūnų. Tas žvilgsnis būdavo sklidinas ilgesio ir, deja, net tam tikro pavydo. Beta mylėjo vaikus, bet troško juos gimdyti mylimam vyrui, o ne tam, kuriam jautėsi skolinga! Tačiau jeigu taip nutiktų ir ji pastotų nuo Deivido, išdidžiai nešiotų kūdikį bei džiaugtųsi, kad suteikė vyrui nors kiek laimės. Deja, kol kas tos „laimės" nematyti nė ženklo.

– Ar gali man paskaityti pasakytę, mama? – Lempos šviesoje vaikas markstėsi pavargusiomis akytėmis, jo klausimą nustelbė garsus žiovulys.

Apkamšiusi sūnų Beta pasilenkė pabučiuoti jo į skruostą.

– Aš juk pažadėjau, tiesa? – priminė ji, tada priėjo prie spintos ir ištraukė stalčių. Išėmusi knygutę odiniu aplanku pakišo po mirgančia lempele. – „Avinėlio pasakojimai", – suniurnėjo atversdama pirmąjį puslapį. – Sisi ateis truputį vėliau, – tarė eidama prie lovos, – ar tu nori jos palaukti? O gal mama tau paskaitys? – Sulig pastaruoju žodžiu Beta nusišypsojo. Sūnus jau buvo kietai įmigęs. Pirštų galais nutipenusi prie spintos Beta padėjo knygutę atgal, paėmė aliejinę lempelę, užtraukė užuolaidas, bet ne per visą langą, nes žinojo, kad berniukui patinka, kai į kambarį įspįsta mėnulio šviesos pluoštelis. Dar kartą pakštelėjusi miegančiam sūnui į veiduką ji išslinko iš kambario, tyliai uždarė duris ir susiėmusi sijoną, kad lipdama laiptais neprimintų, greitai grįžo į virtuvę pas Sisi.

Stumtelėjusi virtuvės duris Beta apstulbo, kad Sisi ne viena. Čia buvo ir Metjus. Sisi klūpojo ant kilimėlio nugara į liepsną, jos liaunas kūnelis buvo palinkęs virš vonios. Metjus atsargiai pylė ant sesers plaukų vandenį iš ąsočio, kad išsiplautų muilas. Pati iškart nesuprasdama kodėl, Beta priblokšta sustingo vietoje. Nei Metjus, nei mergaitė nepajuto jos įeinančios, ir kai Betos akys slydo nuo nepaprastos nuostabos gražiame berniuko veide iki laibos mergaitės figūros... mažų krūtų, kojų, kurių forma jau buvo kaip jaunos moters... ją pervėrė keistas pasibaisėjimas.

– Metjau, – Betos balsas jį išgąsdino. Kai moteris žingtelėjo į priekį, jis vos neišmetė ąsočio. Veidas išraudo ir suglumo nuo Betos žvilgsnio. Paėmusi ąsotį vaikinui iš rankų ji šaltu balsu tarė:

– Aš pasirūpinsiu Sisi. – O galvoje skriejo ištisas spiečius nemalonių minčių. Beta prisiminė vyro žodžius apie Liuterį... „Tu matai tik blogąsias jo savybes". Ar tai tiesa? Gal ji tikrai mato vien blogąsias ir Meisės sūnaus savybes? Kaltės šuoras privertė Betą sušvelnėti. – Gal galėtum būti toks geras ir vėliau išpilti vonią? – paklausė prisiversdama šyptelėti bei įsiterpdama tarp Metjaus ir jo sesers.

– Kažin, – nenoromis atsakė vaikinas. Nusiraitojęs rankoves Metjus nuėjo prie kėdės ir pasiėmė senio atiduotą bordinę liemenę. – Turiu kitų darbų. – Apsivilkęs liemenę, kurią iš suglumimo užsisagstė išvirkščią, Metjus parodė į mergaitę. Ši jau buvo pakėlusi šlapius plaukus ir slapčia dirsčiojo akies krašteliu. – Maniau, kad vaikai jau lovose, – atsargiai tarė. – Liuteris pasiuntė mane pažiūrėti, ar viskas gerai, ar jis gali ateiti į virtuvę ko nors užkrimsti.

Išgirdusi senio vardą Beta pasišiaušė.

– Taigi gali jam pasakyti, kad ne viskas gerai! – atkirto. – Be to, jo, kaip ir tavęs, buvo prašoma sėsti prie stalo kartu su mumis. Jeigu judu norite laikytis atokiai, – tegu! Bet nenustebkite, jei kiti nelinkę jaudintis dėl tokio jūsų elgesio.

Nespėjusi pasakyti iki galo Beta jau gailėjosi. Kai tik pasižada tapti Metjui artimesnė, dar labiau atitolsta. Tačiau dabar kažkodėl susierzino, radusi jį šitaip... Reikėjo dar šį tą pasakyti:

– Ką turi galvoje, Metjau.... manei, kad „vaikai" jau lovose? Gerai būtų, jei prisimintum, kad ir pats ne ką didesnis. Juk dar nesi vyras, nors aš neabejoju, kad netrukus toks tapsi. Būsi šaunus jaunas vyrukas.

Betą aiškiai nustebino keistas Metjaus prunkštelėjimas, po kurio jis ėmė įžūliai spoksoti. Tuomet moteris pamanė, kaip greitai Metjus tampa vyru. Per visus tuos mėnesius, kai laikėsi atokiai nuo jos, Metjus labai pasikeitė. Jis jau ne-

be tas berniukas, kurį Beta pažino atvykusi į Meisės namus. Dabar mylimas Meisės sūnus užaugo. Gražus veidas įgijo tam tikro įžūlumo. Žibuoklių mėlynumo (kaip ir motinos) akys pasidarė keistai slapukiškos, kartu – ir apniukusios, ir besišypsančios. Metjus taip dabar žvelgė į Betą, kad ši sumišo. Netikėtai jis gūžtelėjo tvirtais pečiais, paskui tyčia atsuko nugarą ir išėjo iš kambario.

Beta irgi norėjo eiti paskui jį, bet Sisi sušuko:

– Man šalta ir nuo plaukų visur varva.

Moteris iškart pripuolė jai padėti. Skubėdama nušluostyti mergaitę, kol neperšalo, net nepastebėjo, kaip Metjus stumtelėjo duris dar kartą norėdamas pažiūrėti į seserį, paskui į Betą. Tačiau ją slėgė pernelyg daug minčių, viduje kirbėjo pernelyg daug jausmų. Prieš baigiant maudynes bei išeinant į svetainę reikėjo šį tą pasakyti Sisi. Ir pasakyti taip, kad mergaitė ne išsigąstų, o suprastų, kad ji – jau nebe vaikas, jau tampa moterimi. Beta išvadino save kvaile, kad nesuvokė, kaip greitai Sisi užaugo... nuo šiol, kai mergaitė maudysis, durys bus užrakintos – kaip ir tuomet, kai maudosi Beta. Vyrai, tarp jų ir Metjus, maudydavosi nuogi lauko indų plovykloje.

– Na štai, mano mergaite. – Užkišusi rankas už Sisi naktinių marškinių Beta ištraukė ilgas rudas plaukų sruogas ir paskleidė ant nugaros, kad greičiau išdžiūtų. – O dabar keliauk į lovą. Jau sakiau, kad nenoriu, jog pirmąją savo darbo dieną pavėluotum.

Moteris jau buvo pakalbėjusi su Sisi, kad ateityje jai maudantis durys turės būti užrakintos. Ir nustebo, kad mergaitė jau pati buvo apie tai pagalvojusi. Beje, tai tik parodė Betai, kad neklydo dėl Meisės vaikų – jie labai greitai užaugo. Iki šiol moteris to nesuprato.

Sisi irgi slapčia vylėsi: gal Beta apsigalvos ir nebesiųs dirbti į gėlių krautuvę. Supratusi, kad viltys tuščios, ji išsigando.

– Ak, Beta! Ar aš privalau eiti dirbti į krautuvę? Verčiau būčiau kur nors lauke ir susirasčiau klientų turgaus aikštėje ar bulvare.

– Juk nori išmokti visko, ką galima sužinoti apie gėlių pardavimą? Argi ne?

– Taip... bet...

– Ir nori būti geriausia gėlių pardavėja visame Lankašyre, ar ne?

– Juk žinai, kad taip.

– Tuomet gali daug išmokti dirbdama Molės Saton krautuvėje ir dar gauti užmokestį.

– Aš negaliu išmokti daugiau, negu dabar žinau! – prieštaravo Sisi.

– Ką tu *žinai,* Sisi?

– Taigi... – Tiesus Betos klausimas mergaitę apstulbino. – Aš pažįstu tulpes, gelsvuosius narcizus ir žinau, kiek prašyti už gėlę... šešių pensų už didelę puokštę, trijų pensų, – jeigu gėlės jau peržydėjusios... Ir penso už žalią viržio šakelę. – Sisi šypsena driekėsi nuo ausies iki ausies. Ji jautėsi labai patenkinta savimi.

– Ar tu žinai, kaip gėlės atsiranda didelėje krautuvėje? Iš kur jos atkeliauja? Kiek kainuoja jas visas nupirkti? – Kadangi Sisi po šių klausimų labai sutriko, Beta kalbėjo toliau: – O apie gabenimą... ir kiek laiko jos išsilaikys tam tikromis sąlygomis? Kiek pinigų lieka? – Ji stabtelėjo leisdama mergaitei apgalvoti tuos klausimus. – Taigi? – pagaliau paklausė. – Ar manai, jog žinai apie gėlių pardavimą tiek pat, kiek Molė Saton?

– Aš žinau, kad už puokštę, kurios pats žydėjimas jau praėjęs, geležinkelio stotyje galiu gauti tris pensus. Tai geras pelnas, ar ne? – šelmiškai pridūrė Sisi.

– Ak! Bet juk iš to nenusipirksi parduotuvės, tiesa? – greitai paklausė Beta. – Argi nenorėtum sužinoti, kaip Molė Saton užsidirbo tiek pinigų, kad įsigijo nuosavą krautuvę?

– Ne. Aš nenoriu krautuvės, Beta. – Sisi buvo atkakli. – Tik noriu pardavinėti gėles ir pati susirasti klientus.

– Gali ginčytis iki pamėlynijimo, mano mergaite, – tvirtai tarė Beta, – bet iš to nieko neišeis. Mano knygoje parašyta: jei tavo širdis linksta į kokį pragyvenimą teikiantį darbą, turėtum sužinoti apie jį viską, ką gali.

Tai buvo Betos tėvo žodžiai, ir ji niekuomet jų nepamiršo.

Pajutusi, kad Beta ramiau kalba, Sisi susidomėjo.

– Ką tu moki geriausiai? – paklausė apsivijusi rankomis Betai apie liemenį. Jiedvi jau ėjo prie durų.

– O, aš šiek tiek išmanau apie krašto plėtrą, – prisipažino Beta, – ir, tikiuosi, apie vaikus... ir tai, ko mane išmokė tavo mama.

– O ko išmokė tavo mama, Beta? – Netikėtai Sisi toptelėjo, kad įmotė niekuomet nėra pasakojusi apie savo tėvus. – Tu turi mamą, ar ne? Ir tėtį? Kodėl niekuomet apie juos nekalbi? – Didelėmis mėlynomis akimis žvelgdama į Betą mergaitė matė, kaip keičiasi jos veido išraiška. Išvydusi gilų moters liūdesį Sisi pajuto kaltę. – Ak, atleisk už mano palaidą liežuvį, ar gerai? – tarė ir nudelbė akis galvodama, kaip žinoti, kada reikia prikąsti liežuvį.

Apkabinusi mergaitę ir priglaudusi prie savęs Beta ramiai atsakė:

– Viskas gerai, Sisi. Suprantama, kad tu norėtum ką nors žinoti apie mano tėvus. – Ji tyliai nusijuokė, kad mergaitė jaukiau pasijustų. – Aš juk žinau viską apie tave, teisybė? – Beta trumpam nutilo dėkinga, kad Sisi nusprendė jos nespausti. Prie durų moteris kiek atsitraukė, pažvelgė į tas išdykėliškas mėlynas akis, kurios išdavė linksmą mergaitės

būdą, ir tyliai tarė: – Kada nors, Sisi, aš tau papasakosiu viską apie savo šeimą. Pažadu. – Mintyse ji išvydo tėvo veidą, ir širdis apsunko. – O dabar eik miegoti, jaunoji panele.

Sisi matė Betos liūdesį.

– Juk žinai, kad aš tave myliu, – vaikiškai ir paprastai tarė ji.

Tamsios Betos akys sudrėko, ji prisitraukė mergaitę prie savęs.

– Žinau, – atsakė. – Ir aš tave myliu.

– Labos nakties, Beta. – Pasistiebusi Sisi ją pabučiavo.

– Labos nakties, telaimina tave Dievas.

Kai mergaitė nuėjo, Beta uždarė duris. Taip ir liko stovėti atsirėmusi į jas nugara, nudelbusi akis. Savo nekaltu smalsumu Sisi atvėrė senas žaizdas. Rodės, po tiek laiko prisiminimai nebus tokie skaudūs. Deja. Vis dėlto, jeigu ji galėtų pasukti laikrodį atgal, ar ką nors keistų? Ar nebetrokštų to džiaugsmo, kurį patyrė Tailerio glėbyje? Tos nuostabios meilės, kuri juos siejo ir padovanojo brangią dovaną – sūnų. Kaip Beta galėjo to nenorėti? Nors meilė Taileriui suteikė daug sielvarto, jis davė jai tiek daug! Ne, ji nenorėtų to pakeisti... tik kad tai nebūtų nutrūkę, kad Taileris trokštų jos taip, kaip ir ji. Bet taip nebuvo lemta. Tailerio meilė buvo laikina, antraip jis dabar būtų čia, mylėtų Betą, padėtų užauginti sūnų ir suteiktų jos vienišam gyvenimui pilnatvę. „Pamiršk tai, Beta, kartą ir visam laikui! – pasakė pati sau. – Turi leisti praeičiai nunykti, antraip išsikraustysi iš proto".

Kiek sykių pati sau tą kartojo ir kaskart suprasdavo, kad tai neįmanoma. Ne tik dėl Tailerio. Ir dėl tėvo, brolio. Dėl Esteros Vard, motinos, kuri niekuomet nebuvo tikra motina. Jos viduje slypėjo kažkas, ko Beta bijojo. Visuomet tai jautė, nors nesuprato, kodėl. Įtarė, kad prieš daugelį metų kažkas tarp jos tėvų atsitiko. Kažkas keista ir slapta. Ir tas

kažkas paliko žymę jiems abiem. Nebuvo kaip sužinoti – kas. Nuo pat mažens Beta jautė ramų tėvo liūdesį ir motinos apmaudą. Ne! Ne tik apmaudą. Jautė motiną deginančią baisią neapykantą. Jeigu tik Estera būtų parodžiusi Betai nors kiek meilės, kurios ši troško, ji būtų atsimokėjusi tuo pačiu. Ir viskas būtų susiklostę visai kitaip. Kad ir kas įvyko tarp Ričardo ir jo žmonos, tai turėjo būti blogas dalykas. Ir pačiai santuokai trūko meilės. Kai šios mintys skriejo Betos galvoje, ji prisivertė palyginti savo santuoką su tėvų. Ar ne keista, kad istorija kartojasi?

Laikrodis ant židinio išmušė dešimt. Namas buvo tylus. Beta po vonios jautėsi atsigavusi ir patenkinta, žinojo, kad visi trys jos vaikai jau lovose. Tai buvo mėgstamiausias moters laikas, kai galėdavo atsipalaiduoti jaukioje svetainėje blyškiomis žaliomis sienomis, su giliais gėlėtais krėslais ir linksma židinio ugnimi, skleidžiančia maloniai migdančias šilumos bangas. Praėjo ilga, varginanti diena... Pirmiausia – sutvarkė šį didžiulį namą, paskui – keliu aukštyn į ant kalvos stovinčią bažnyčią, į sekmadienio pamaldas, vėliau – priešpiečiai, kuriems paruošti prireikė poros valandų, o suvalgyti – tik kelių minučių, po priešpiečių – kalnas indų plauti. Paskui – trumputis poilsio laikas, kurį Beta prabuvo su Sisi ir Ričardu. Vėliau reikėjo taisyti drabužius, ruošti arbatą; galiausiai – nubausti ir suguldyti vaikus. Nors ir skelbiama, kad sekmadienis – Viešpaties diena, todėl reikia ilsėtis, viską sudėjus išeidavo viena labiausiai varginančių dienų per savaitę.

Nejučia Betos mintys nukrypo į vyrą. Ji beveik visą dieną jo nematė. Dingtelėjo mintis: gal Deividas jos vengia, kai nepasisekė Metjaus nubausti už žiaurų ir nedovanotiną

elgesį? Staiga Betos mintys materializavosi – su šalto oro gūsiu iš lauko koridoriaus pasirodė Deividas.

– Štai kur tu, mano brangioji. – Jis, regis, apsidžiaugė išvydęs Betą. Uždaręs duris, žengė į svetainę. Jam einant prie žmonos veide švietė plati šypsena. Švelniai pabučiavęs ją į kaktą, Deividas pabrėžtinai tarė: – Tai šis, tai tas, ir beveik visą dieną tavęs nemačiau. – Praskyręs švarko skvernus atsisėdo į krėslą priešais, apžvelgė kambarį. Jo kakta susiraukšlėjo. – Neuždegta lempelė, – tarė nustebęs. – Kodėl neuždegta lempelė? – Vyras stojosi uždegti lempos, kuri buvo įprastoje vietoje – vidury stalo.

– Ne... prašau. Norėčiau, kad nedegtum, – paprašė Beta.

– Kaip nori, – atsakė Deividas ir vėl atsisėdo į savo krėslą.

Nujausdama vyro klausimą Beta pridūrė:

– Man labiau patinka ugnies šviesa.

Kurį laiką jis tylėjo, keistos rudos akys ramiai tyrė ją; pamanė, kad šįvakar Beta atrodo ypač miela. Ji segėjo bordinį taftos sijoną, vilkėjo gražią, prie kūno glaudžiai prigludusią kreminę palaidinukę, kuri pabrėžė tankius kaštoninius plaukus ir tamsias akis. Kaip visuomet, sekmadienio vakarą išsimaudžiusi vonioje Beta palikdavo plaukus palaidus. Šie krito ant smulkių pečių didelėmis blizgančiomis bangomis, ir jos gražus nuoširdus veidas švietė lyg vaiko.

– Tu atrodai labai miela, – sukuždėjo Deividas, jo balsas buvo kimus, akys išdavė vidinį jaudulį.

Išgirdus tokį komplimentą, kuris kitą moterį gal būtų nudžiuginęs, Betos širdį lyg ledas sukaustė. Šįvakar ji norėjo pabūti viena su savo prisiminimais. Tad pakėlė galvą vildamasi, gal vyras supras, kokia ji pavargusi... Žvelgė tiesiai jam į akis, taip dar labiau jaudindama. Ugnies atšvaitų šviesoje Betos akys atrodė nepaprastai gražios, švytinčios ir gy-

vos, tarsi magiškos. Supratusi, ką Deividas galvoja, Beta greitai nusisuko.

Vyras bemat atsidūrė prie jos. Rankos glostė moters plaukus, kūnas spaudėsi prie jos kūno, šiurkštus švarkas braukė jai per veidą brūžindamas odą, šiltas drabužio kvapas smelkėsi į šnerves. Dabar Deivido ranka braukė jai per kaklą, nuslinko iki krūtinės, susirado mažą kietą apvalumą. Vyras ėmė sunkiau alsuoti, paskui atsiklaupė prieš Betą, pravira burna susirado jos lūpas, spaudėsi... tyrinėjo. Jo pirštai apsivijo jos kulkšnis, kilo aukštyn, vertė moterį virpėti. Ją užplūdo gėda... gėda ir pasibjaurėjimas... ir geismas. Atšlijusi Beta pašoko iš krėslo – toliau nuo tų ieškančių rankų. Bet vyro negalėjai atstumti.

– Eik į lovą, – tarė jis. Balse slypėjo pyktis ir tokia beviltiška meilė, kad tai Betą dusino.

Nė neatsigręžusi moteris išėjo iš kambario. Ilgu blausiai apšviestu koridoriumi ėjo į miegamąjį – bendrą su vyru. Žinojo, kad Deividas netrukus atseks iš paskos. Beta troško pasiimti sūnų, Meisės vaikus ir išeiti iš čia. Moteris su trimis vaikais... kur jie eitų? Kaip išgyventų be pinigų? Taip, ji turi maišą monetų po miegamojo grindimis, bet tai ne turtas, keturias burnas neilgai išmaitintum. Ji įkliuvo! Kas pasiūlytų moteriai ir trims jos vaikams stogą virš galvos? Beta galvojo apie Metjų, apie savo pažadą Meisei. „Pasirūpink vaikais". Buvo įsitikinusi: jeigu išsivestų juos iš šių namų, Metjus pabėgtų. Kas tuomet jo lauktų? Moteris mąstė apie Tailerį ir staiga pajuto kylantį apmaudą. Prisiminus Deivido gerumą užplūdo dėkingumas. Jis buvo jos vyras... gerai ar blogai, bet buvo jos vyras. O ji – moteris. Iš kurgi ta gėda? Neturėtų būti jokios gėdos, tačiau buvo. Buvo!

Beta niekuomet nežiūrėdavo į nuogą Deividą. Kažkodėl, atrodė, tuomet jaustųsi pasileidusi ir begėdiška. Kiek-

vienas garsas, kiekvienas judesys bylojo, ką jis dabar daro... pastato batus tvarkingai vieną prie kito; nuo pečių nukrinta petnešos; rūpestingai sulankstomos kelnės ir permetamos per pintos kėdės atkaltę; jo žingsniai artėja per girgždančias grindis; kiekvienas garsas, kiekvienas judesys... dabar jis liečia ją – šiltą, virpančią, jo nuogas kūnas juda aukštyn ir žemyn, balsas šnabžda į ausį švelnius, meilės kupinus žodžius, pirštai tyrinėja kiekvieną kūno išlinkį, lūpos siurbiasi į jos lūpas; aiktelėjimas iš malonumo, kai įėjo į ją – stumdamasis, įsitempęs, vis labiau jaudindamasis.

– Aš myliu tave, – sumurmėjo Deividas. – Aš myliu tave, Beta... mylėk mane... mylėk mane.

Bet jos širdyje nebuvo meilės. Jokios meilės. Tik vienišumas – pernelyg skaudus, kad galėtum ištverti. Ašaros sruvo moters veidu, bet Deividas to nežinojo. Jis daug ko nežinojo.

– Ššš! – Senis šiurkščia ranka užspaudė Metjui burną. – Kad man nė garso!

Jo balsas girgždėjo kaip stiklas ir baugino. Vaikinui buvo atkarus šiltas, rūgštus jo dvokas. Išdžiūvę bruožai mirguliuojančioje žvakės šviesoje atrodė groteskiškai. Surakintas kibių senio pirštų Metjus nejaukiai muistėsi, jo rudos akys suapvalėjo ir išsprogo iš baimės.

– Tai tik aš... Liuteris, – sušvokštė kimus balsas. Metjus iškart atsipalaidavo, šyptelėjo stebėdamasis, ką čia senis sumanė. Kai pirštai jį paleido, vaikinas nusispjovė į tą pusę. Seilė nutįso kaip plonas voratinklis ir nutiško ant grindų. – Ššš! Nė garso, – perspėjo senis, kai vaikinas išlipo iš lovos ir greitai apsirengė.

Laikydamas priešais žvakę Liuteris nuvedė Metjų į laiptinės galą. Nerangūs judesiai neleido skubėti. Susidomėjęs

ir truputį bijodamas spirale besisukančių šešėlių, kurie tarsi plunksnuotos figūros dunksojo ant sienų, vaikinas laikėsi arčiau pakumpusio senio. Viduje sukirbo smalsumas, užplūdo keistas susijaudinimas – kaip visuomet, kai likdavo su Liuteriu Reinoldsu.

– Kur mes einame? – pašnabždomis paklausė. Dar niekuomet nebuvo čia ėjęs.

Stabtelėjęs atgauti kvapo senis pasisuko į vaikiną ir jam prie lūpų pridėjo savo pirštą. Stambūs susivėlę antakiai metė paslaptingus šešėlius į akių įdubas. To gesto pakako. Metjus nutilo ir vogčiomis sėlino paskui gunktelėjusį siluetą, kuris įlindo pro siaurą angą, paskui siaurais suktais laiptais sunkiai korėsi aukštyn. Rodės, tie laiptai niekuomet nesibaigs. Tikriausiai prabėgo amžinybė, kol jie priėjo mažą kambarėlį, kur skersinės stogo sijos kabėjo virš jų it didžiuliai pliki medžiai, o pro siaurus plyšelius švilpė vėjas.

– Kur mes? – Vaikinas vos įstengė kalbėti. Jam pakirto rankas ir kojas. Staiga senis jį sugriebė ir sušnabždėjo į ausį:

– Ššš! Ššš!... žiūrėk čia.

Metjus pažvelgė į grindis, bet nieko neišvydęs papurtė galvą. Senis išsišiepė. Jis vėl parodė žemyn, stumdamas Metjų prie grindų.

– Ak! – Dabar jis įžiūrėjo... blausią švieselę kambaryje apačioj. Atsargiai ir labai tyliai senis su berniuku suklupo ant kelių.

– Štai jie... poruojasi it šunyčiai. – Liuteris sukikeno. Bjaurus garsas. – Nors jai tai nepatinka, – sušvokštė elastingomis lūpomis paliesdamas vaikino ausį. Metjus instinktyviai atsitraukė. – Žiūrėk čia. – Žodžiai buvo taip suvelti, kad vargiai galėjai ką suprasti.

Susidomėjęs Metjus pasilenkė arčiau švieselės, prispaudė veidą prie grindų plyšio. Iš karto negalėjo aiškiai įžiūrė-

ti... bet paskui pamatė! Apačioje siaurutė žvakės liepsnelė skleidė blausią mirguliuojančią šviesą. Lovoje buvo dvi figūros – vyras, judantis aukštyn ir žemyn, vaitojantis bei šnabždantis. Po juo – moteris išblyškusiu ir pasyviu veidu. Jos rankos atmestos virš galvos, tankūs plaukai pasklidę ant pagalvės. Kurį laiką vyras buvo sustingęs. Paskui išlipo iš lovos, jo veidas tebešvietė nuožmia aistra. Moteris nusisuko. Mirgančioje šviesoje sužibo jos ašaros.

– Štai! – Senis iš susijaudinimo nesitvėrė savam kaily, jo rankos taip drebėjo, kad žvakė tiesiog šokčiojo ir spurdėjo kaip fejerverkas. – Ar tu matei? – paklausė jis pašnabždomis. – AR TU MATEI?

Liuteris apsilaižė lūpas, pražiota burna drebėjo. Kadangi vaikinas nieko neatsakė, senis paėmė jį už parankės ir nusivedė į kambario galą, paskui laiptais žemyn pro siauras duris ir atgal į saugų Metjaus miegamąjį.

– Nieko nesakyk! – perspėjo berniuką išeidamas. – Antraip aš tavęs daugiau nebeimsiu. – Nusiviepęs bjauria sugedusia šypsena Liuteris išėjo.

Prabėgo daug laiko, kol berniukas įstengė nusiraminti. Vidun įsėlino kaltės jausmas. Šiąnakt pamatė tai, kas jį labai sukrėtė. Pamatė, kaip du žmonės mylisi. Ši patirtis išmušė Metjų iš vėžių. Jis girdėjo vieno džiaugsmą ir matė kito ašaras. Tos ašaros nedavė ramybės. „Kodėl tu verkei, Beta?" – tyloje murmėjo Metjus. Bet jokio atsakymo nebuvo. Tik gili tyla, kuri jį nugramzdino. Staiga vaikinas irgi pravirko. Gili draskanti rauda nunešė jį į naktį prieš daugel metų. Po tos nakties netrukus žuvo jo tėtis. Metjus prisiminė, kad išgyveno baisų košmarą – tokį gyvą, kad net atsimerkęs bei šaukdamasis mamos negalėjo jo atsikratyti. Tik kai Meisė atėjo, apkabino ir sugėrė visas baimes, berniukas pasijuto saugus. Tą naktį ji kažką pasakė... kažką, ko Met-

jus nepamirš iki mirties. „Tavo mama čia, brangusis, – šnabždėjo, – ir ji niekada neleis tau verkti vienam“.

Apimtas nevilties Metjus pajuto, kad dabar Meisė atėjo pas jį – tas pažįstamas mylintis veidas šviesiomis žibuoklių spalvos akimis ir žilstančių plaukų kupeta, kuri niekuomet neatrodė savo vietoje. „Telaimina Viešpats tavo širdį“ – girdėjo jos balsą, tarsi ji būtų buvusi čia, jo kambaryje, užuodė savitą jos kvapą. „Nieko blogo, kad tu verki, mielasis, bet visuomet privalai pasidalyti savo rūpesčiu su tais, kurie tave myli. Neverk vienas. Niekuomet neverk vienas“. Ak, kaip jis jos pasiilgo, kaip ją mylėjo! „Mama! Mama!“ – Metjaus verksmas atplėšė jo širdies duris, ir prasiveržė slopintas skausmas. Ilgai tą naktį jis raudojo dėl to, ką prarado, dėl to, koksai pats tapo.

Kai išaušo rytas, Metjus žinojo, kad niekuomet daugiau neseks paskui senį į tą kambarėlį viršuje. Susiras darbą ir bus toks vyras, kokį mama visada tikėjosi išauginti. Bet jis nebepriklausė šiai vietai, šiam namui. Dar nežinojo, kas bus, tačiau buvo tikras dėl vieno – jo širdį pagaliau užliejo ramybė, ir karčią neapykantos šerdį ištirpdė ašaros.

Širdyje tebeliko atšiaurumas Betai. Kad ir kaip norėjo, kad ir kaip buvo sujaudintas jos ašarų, Metjus nepajėgė atleisti tai moteriai. Giliai viduje vis dar ją kaltino, kad atėmė mamą. Apmaudas tebegraužė. Vaikinas buvo įsitikinęs, kad apmaudas visada liks širdyje. Bet blogio jis daugiau nebeįsileis. Nuo dabar, kai pasikalbėjo su mama...

AŠTUNTAS SKYRIUS

1892 metų liepos 14 dieną Meisės sūnus parsisamdė į prekybos laivą ir išplaukė iš tėvynės. Švietė saulė, Liverpulio uostas buvo pilnas žmonių. Vieni juokėsi, verkė, kiti krovė laivus, treti iškrovė, dar kiti mojo savo mylimiesiems atsisveikindami. Tolumoje grojo, tačiau muziką nustelbdavo garsūs darbo ieškančių nešikų ir darbininkų šauksmai.

Beta stovėjo nuošaliau – vieniša ir tyli, nėščia, laukianti, kad gal bus pakviesta atsisveikinti. Ji teisingai nuspėjo: Metjus užaugo ir tapo šauniu jaunu vyru. Aukštas ir stiprus, labai gražus, rudų neklusnių plaukų kupeta ir tamsiomis žibuoklių spalvos akimis, kuriose vis dar slypėjo apmaudas, kai tik pažvelgdavo į Betą. Įdėmiai žiūrint į mažą grupelę, kuri buvo jos šeima, Betos širdį užplūdo liūdesys. Per pastaruosius dvejus su trupučiu metų, kai Metjus, nutolęs nuo senio ir grįžęs į šeimos ratą, dirbo kartu su Deividu, Beta niekuomet nenustojo vilties, kad vaikinas pajus jai prieraišumą. Tačiau moteris pernelyg daug tikėjosi, Metjus neatleido. Nerodė atviro priešiškumo, bet išliko jai nepasiekiamas. Tai Betą liūdino ir dėl to ji ne kartą tyliai verkė.

Tačiau džiaugėsi, kaip Metjus myli savo seserį, Sisi, ir jos pačios sūnų Ričardą. Santykiai su Deividu irgi buvo geri, čia vaikinui pravertė senio patarimai ir patirtis. Kai Metjus pareiškė norą plaukti į jūrą, Deividas stengėsi atkalbėti, sa-

kė: „Tai sunkus gyvenimas, Metjau. Darbas jūroje – tai kur kas daugiau, negu prižiūrėti namų terasą bei rinkti nuomos mokestį". Pernelyg negąsdindamas Deividas išvardijo pavojus, tačiau Metjus tik dar ryžtingiau apsisprendė tapti jūrininku. Galiausiai Deividas surado gerą laivą ir rūpestingai globojo Metjų iki išvykimo. Dabar atėjo išplaukimo diena ir Metjui reikėjo atsisveikinti.

Beta nenuleido akių nuo mažo būrelio; Sisi, dabar jauna išskirtinio grožio panelė, nebe pirmą kartą apkabino brolį, niekaip negalėdama nuo jo atsiplėšti; Betos sūnus Ričardas... dabar šešiametis ir kasdien vis panašesnis į Tailerį; ir Deividas – ramus bei pernelyg švelnus vyras, kurį valdė jį užauginęs monstras. Beta mylėjo juos visus, kiekvieną savaip, netgi savo silpnabūdį vyrą, kuris visus juos dosniai ir su meile apdovanojo ir kuris buvo susijaudinęs, kad pagaliau pats greitai taps tėvu.

Beta laukė jų vaikelio gimimo; Ričardas taip greitai tįso, kad jai trūko to ypatingo jausmo, kai glėbyje laikai mielą mažylį. Moteris nejautė pasitenkinimo, nes jis ateina tada, kai šalia tavęs guli vyras, kurį myli; kai šaltą naktį jis ateina atsinešdamas tą nuostabų intymumą, kurį Beta buvo patyrusi kartą ir labai seniai ir kurio amžinai neteko. Pasitenkinimas ateina, kai tavo gyvenimas yra visavertis, o jos toks nebuvo. Tačiau Beta patyrė šiek tiek laimės savo šeimoje. Jeigu šią akimirką būtų turėjusi galios ką nors pakeisti, būtų norėjusi, kad Metjus prieitų prie jos kaip draugas. Moteris didžiavosi juo ir bijojo galvodama apie platų galingą vandenyną, per kurį jis plauks, taip pat apie vienatvę tokiose kelionėse. Beta meldėsi, kad tik Metjus nesigailėtų, nusprendęs juos palikti.

– Mama! Mamyte! – sukiodamasis tarp daugybės keleivių kojų prie jos bėgo Ričardas. Plati šypsena nutvieskė jo

veidą ir apgaubė žavia aureole. Ričardas iškart čiupo už rankos, ėmė traukti nuo ryšulių, ant kurių ji ilsėjosi. – Eikš atsisveikinti, – ragino traukdamas iš visų jėgų. – Deividas sako, kad turi ateiti atsisveikinti su Metjumi. – Iš to entuziazmo berniukas pametė savo kepurę. Sunkiai pasilenkusi jos pakelti Beta vos neprarado pusiausvyros, nes vaikas toliau tebetraukė. – Greičiau, mama... greičiau! – šaukė. Todėl Beta pasileido kone tekina prieplauka, kur Deividas ir Sisi sakė paskutinius palinkėjimus.

Deja, kai moteriai teliko keli žingsniai, Metjus pakėlė galvą ir jų akys susitiko. Kurį laiką jis atrodė liūdnas, paskui jo sprandas įsitempė, akyse atsirado atšiaurumas. Beta pajuto vaikino priešiškumą ir instinktyviai stabtelėjo. Metjus iškart apsisuko ir greitai dingo iš akių. Sisi dar bėgo prieplauka tikėdamasi pagauti bent vieną brolio žvilgsnį.

– Ak! Jis išvyko, mama. Metjus išvyko! – Dabar Ričardas verkė, slėpdamas veiduką giliose mamos sijono klostėse. Beta irgi verkė; verkė širdyje ir svarstė, ar dar kada pamatys tą jaunuolį, kuris buvo patikėtas jos globai.

– Viešpats tebūna su tavimi, sūnau, – kuždėjo ji. – Mes visuomet tave mylėsime. – Ašaros veržėsi, tačiau Beta jas tramdė. Ne laikas verkti. Laikas dėkoti Dievui, kad Metjus nusigręžė nuo blogio, galėjusio jį nusmukdyti. Greta šio mažyčio stebuklo jos pačios apgailestavimas, kad prarado Metjų, atrodė toks menkas...

– Taigi vaikinas išvyko, – Deividas pro žmones prasibrovė prie žmonos. – Mes tegalime linkėti, kad jis būtų saugus. Aš labiau norėjau, kad liktų namie su mumis, bet toks Metjaus pasirinkimas. Pagaliau – jis jau nebe vaikas. – Paėmęs Betą už parankės Deividas skvarbiai pažvelgė jai į akis ir ramesniu balsu tarė: – Nesisielok. Matysi, ateis laikas, ir jis atsigręš į tave.

– Tikiuosi, – sumurmėjo moteris. – Ak, tikiuosi, kad taip ir bus.

Dar vienas – paskutinis – žvilgsnis į tą vietą, kur paskutinįsyk jį matė... Bet vaikinas dingo iš akių, ir viskas. Nusisukusi Beta nusišypsojo, kai Sisi ėmė švelniai dainuoti. Ir širdį užliejo džiaugsmas: juk turi ją ir Ričardą! Keista, kad Taileris, o ne Deividas dabar viešpatavo jos mintyse. Bet juk jis visuomet buvo su ja. Ir dabar... šokuojantis šalia, laikantis už rankos, besijuokiantis ir tauškantis, šypsantis tomis patraukliomis žaliomis akimis. Ričardas buvo gyvas tėvas. Tai tikra palaima, už kurią Beta dėkojo kiekvieną dieną, kiekvieną akimirką. Dėl daug ko apgailestavo gyvenime, tik ne dėl mylimo sūnaus.

– Eime namo, – tarė irgi nusišypsojusi berniukui, – gana prisijaudinai.

– Ak! Ar negalėtume dar pabūti ir pažiūrėti laivų, mama?

– Ričardai, girdėjai, ką pasakė mama? – ramiai priminė Deividas. – Laikas mums visiems eiti namo.

Dabar atėjo Sisi eilė įtikinti berniuką.

– Jei norėsi, aš paskaitysiu tau pasaką, – išdykėliškai pliaukštelėjusi per kepurę tarė ji. – Tai yra... jeigu tu mane pagausi!

Garsiai juokdamasi mergina pasileido prie vartų. Šaukdamas sustoti berniukas nusivijo ją. Trumpos tvirtos kojukės greitai trepsėjo į žemę, bet Sisi kaip tik to ir reikėjo. Kai ji leidosi „pagaunama", juodu nusirito ant lynų krūvos. Ten žvygavo ir juokėsi, kol Deividas priminė Sisi, kad ji yra „jauna panelė" ir kad Ričardas turėtų prisiminti, jog į uostą jam leido eiti tik tuomet, kai pažadėjo gražiai elgtis. Šitaip, pažadinus sąžinės priekaištus, abu buvo sutramdyti. Kai Deividas išvedė jų būrelį į gatvę, kur greitai pagavo Hensomo vežimaitį, Sisi įsikibo Betai į parankę ir ėjo tiesi bei išdidi,

kaip ir dera „jaunai panelei". Ričardas laikė Betą už kitos rankos, bet nebuvo toks santūrus, nes viskas aplinkui taip žavėjo, kad berniukas straksėjo, juokėsi, dainavo ir erzino Sisi, kokia ši pasipūtusi. Tarp jų ėjo Beta; širdyje skleidėsi šypsena, akys žiburiavo.

Aukštas tamsiaplaukis vyras žiūrėjo iš tolo netikėdamas, jo gražios žalios akys sekė kiekvieną Betos žingsnį. Tą pirmą akimirką, kai nustėręs suprato, jog tai tikrai ji, pirmas impulsas buvo bėgti, apkabinti, išbučiuoti ir papriekaištauti, kad nepalaukė, kol grįš ir ją ves. Norėjo pasakyti, kad niekuomet nenustojo jos mylėjęs, kad nebuvo nė dienos be minčių apie ją, kad nuolat trokšdavo apkabinti, turėti šalia, pasidalyti ta sėkme, kurios gyvenimas jam pažėrė.

– Beta... ak, Beta.

Vyriškis lėtai purtė galvą. Apgailestavimą atmiešė pyktis – pyktis, kad ji nepalaukė, pyktis, kad kitas vyras taip lengvai gavo moterį, kurią jis mylėjo, pyktis, kad ji nešioja kito vyro kūdikį. Pasak Beno, Beta jo laukė, tik Taileris jos neįvertino. Tačiau ji niekuomet nepagalvojo, kad tikrasis kaltininkas ne Taileris, nesusimąstė, ar kad jis gulėjo mirties patale, kad negalėjo ateiti pas ją kaip luošys, neturintis ką pasiūlyti, tik kovą dėl duonos kąsnio. Taip, jis pernelyg ilgai delsė. Kvailys – norėjo sugrįžti pas Betą nešinas pasauliu, kurį galėtų pakloti jai po kojomis. Dabar turi pasaulį, bet tas pasaulis – vieniša vieta be meilės, kurioje trūksta jos. Siekdamas turto Taileris Bleklokas sąmoningai leidosi į ilgas tolimas keliones, visuomet slopindamas prisiminimus apie Betą ir jų buvimą drauge. Greitai suprato, kad tai bergždžios pastangos, nes kur tik ėjo, ji visur buvo šalia.

Dabar Taileris žvelgė į Betą ir galvojo, kad laikas padarė ją dar gražesnę. Nors liemuo buvo apsunkęs nuo nėštumo,

Betą gaubė grožio aureolė, tam tikras kilnumas, kuris vertė jį didžiuotis. Tamsiai žydru apsiaustu, derančiu prie tamsių akių bei vešlių plaukų, ji buvo mieliausia būtybė, kokią tik kada buvo matęs. Paskui Taileris pažvelgė į greta jos einančius vaikus. Svarstė, kas toji mergaitė šalia – turbūt Betos vyro giminaitė? Ji per daug suaugusi, kad būtų Betos duktė, nors akivaizdu, kad mergaitė Betą labai myli. O berniukas?.. Kokių šešerių, gal septynerių metų. Gražus, mažas, gana išdykęs – koks ir turi būti berniukas. Aišku, tai Betos sūnus, paskaičiavus metus, pradėtas tik susituokus. Dabar Taileris apžiūrėjo ir vyriškį, žingsniuojantį šeimos priekyje, – augalotą vyrą juodu fraku, tamsiomis kelnėmis bei aukšta pilka skrybėle. Neįmanoma buvo įžvelgti jo veido, tad Taileris palaikė jį Betos vyru, Vilsonu Rajanu, kuris, anot Beno, valdė skrybėlaičių prekybos rinką, turėjo gražaus turto ir buvo tikrai idealiausias partneris jo seseriai.

Taileris Bleklokas menkai tesidomėjo skrybėlaičių pasauliu (vargu ar pats kada dėvėjo skrybėlę) ir nesisukiojo tokiame visuomenės sluoksnyje; jis niekada nepatikrino žinių apie Betą ir jos vyrą. Taip ir pasakė Benui: „Aš džiaugiuosi, kad ji laiminga". Tai buvo tiesa. Taileris niekuomet neieškojo progų susitikti su Beta, pasikalbėti. Tai būtų buvę pernelyg skaudu. Prabėgomis svarstė, ką ponas Rajanas galėtų veikti taip toli šiaurėje? Gal stengiasi išplėsti savo prekybos tinklą? Pagaliau ar ne dėl to paties ir Taileris čia, – kad išplėstų savo verslą įsigijęs aukcione vertingą žemės sklypą, kuris netrukus bus siūlomas čia, Liverpulyje?

Tailerio smalsumas, ką čia veikia Beta su šeima, ilgai netruko, nes vyriškis galėjo galvoti tik apie ją. O kad... o kad. Ne! Beta buvo patenkinta savo šeima. Dabar turbūt jo nė neprisimena. Tačiau jis nepajėgia jos pamiršti! Vienas Dievas žino, kaip stengėsi išstumti ją iš širdies ir minčių – už-

megzdavo santykius tai su viena, tai su kita moterimi, įveikdavo vieną krizę po kitos, rūpinosi savo verslu, o mintyse buvo ji... dirbo kaip išprotėjęs ir kaupė turtą, tačiau visą laiką žinojo, kad siekia neįmanomo. Nors ir kokią moterį pasirinkdavo, ji buvo ne Beta. Ne jo tikroji meilė. Taileris negalėjo susitaikyti, kad daugiau niekuomet nebelaikys jos savo glėbyje. Bet juk privalo su tuo susitaikyti! Privalo! Vis dėlto, jei taip padarytų, dėl ko dar būtų verta gyventi? Be Betos nėra jokios prasmės.

Taip ir stūmė savo dienas – įnikęs į darbą, tvarkydamas reikalus, dėdamas savo širdį ir sielą į žemės sklypų verslą, stengdamasis pamiršti, tačiau dar daugiau prisimindamas. Ir štai dabar Beta čia... O jis visai laisvas, trokšta eiti pas ją ir žino, kad negali. It vizija Beta šmėstelėjo Taileriui akyse – miela ir prikaustanti, tamsus jos grožis traukė prieš jo valią, mintys šaukėsi jos...

Tą akimirką Beta atsigręžė ir pažvelgė jam į veidą. Tai buvo lyg plaktuko smūgis į širdį: pamatyti iš nuostabos išplėstas tamsias akis, ranką, kuria užsiėmė burną, kad nesuriktų. Taileris žingtelėjo į priekį, bet tuomet grįžo jo palydovė, nusišypsojo, valdingai paėmė už rankos ir paragino eiti. Išsigandęs ir sumišęs jis leidosi nuvedamas, tačiau negalėjo išguiti to mielo veido iš savo minčių. Sukrėstoje širdyje Beta ėjo su juo, jos tamsios akys – iš pradžių nustebusios, paskui labai smerkiančios – degino vidų. Taileris nuolat sau kartojo: „Tu neįvertinai Betos, dėl to ji tavęs nekenčia. Dabar jos gyvenime tau nebėra vietos".

– Kas nutiko, Beta? – Sisi nuskabė lapus nuo baltų tulpių stiebelių ir pamerkė gėles į molinę vazą. Jai pasidarė neramu, kad Beta nesustodama vaikščioja pirmyn atgal priešais didžiulį židinį, jos veide sustingęs gilus susimąstymas, o visa

laikysena rodo begalinį susijaudinimą. – Ar tai dėl vaikelio? – atsargiai pasiteiravo. – Ar mažasis išdykėlis vėl pokštauja? – Sisi žinojo, kad Beta praleido nemažai bemiegių naktų, nes ir pati ilgai nesudėjo bluosto galvodama apie išplaukti ketinantį Metjų.

– Ne. Kūdikis ramus, – atsakė jai Beta.

– Tuomet jaudiniesi dėl Metjaus? – norėjo sužinoti Sisi. – Nuo tos dienos, kai mes jį išlydėjome, tu pasidarei kažkokia nerami.

Beta papurtė galvą.

– Ne, ne dėl Metjaus, nors meldžiu, kad jo sprendimas būtų teisingas.

Sisi sakė tiesą, nuo anos dienos Beta tikrai prarado sielos ramybę. Visus tuos metus ji buvo išsaugojusi širdyje Tailerį, ir staiga jis pasirodė! Žiūrėjo į ją! Tas jo žvilgsnis išgąsdino, prasiskverbė į tą giliausią ir slapčiausią sielos kertelę, kurią Beta visuomet labai saugojo. Jeigu anksčiau turėjo kokių abejonių, dabar jos išsisklaidė visiems laikams. *Ji vis dar jį mylėjo!* Nors Taileris ją taip apleido nutikus bėdai ir – baisiausia – dabar turi kitą mylimąją, Beta vis dar jo ilgėjosi. Nuo tos dienos moteris nebegalėjo ramiai miegoti ar aiškiai mąstyti. Iš visų žmonių pasaulyje Taileri norėjo matyti mažiausiai ir vis dėlto labiausiai. Tas vyras vėl įžengė į jos gyvenimą ir apvertė viską aukštyn kojomis. Jų akys susitiko tik trumpą akimirką, bet toji akimirka virto amžinybe. Beta troško jo nekęsti, bet nepajėgė. Norėjo eiti pas jį, bet negalėjo.

Visą gyvenimą Beta džiaugėsi tuo laiku, kurį jie praleido drauge, ir visuomet apgailestavo, kad išsiskyrė. Vis dėlto Taileris buvo didžiausias niekšas. Ji ne kartą sakė sau esanti laiminga, kad jis atsuko nugarą, dažnai prisimindavo nedorą to vyro elgesį. Dabar nebesvarbu. O, Beta pakanka-

mai gerai žinojo, kad jeigu Taileris dabar įeitų pro šias duris, ji jo nevaišintų; išdidumas to neleistų. Bet slapčia toliau jį mylėjo. Moteris niekuomet negalėjo pakeisti savo giliausių jausmų, nes Taileris Bleklokas vis dar buvo jos gyvenimo dalis, pirmoji pabudusi aistra. Niekas negalėjo to iš Betos atimti, ir ji prisirišo prie tų prisiminimų. Likimas juodu išskyrė visam laikui, bet ji niekuomet nepažins jokio kito vyro taip, kaip pažino Tailerį. Jis buvo pirmoji meilė. Ir paskutinė.

– Jeigu tai ne kūdikis ir ne Metjus, tai kas dar tave trikdo? – Sisi padėjo gėles ant kilimėlio ir priėjusi prie Betos atsistojo priešais. Jos gražus veidelis susiraukė. – Aš žinau, kažkas tave kamuoja, – ramiai tarė mergina. – Ar man nepasakysi, Beta? Ar neleisi tau padėti? – Tamsiose įmotės akyse išvydusi skausmą Sisi pridūrė: – Prašau, aš jau nebe vaikas.

– Ak, Sisi... Sisi, tu man tikra paguoda. – Ištiesusi rankas Beta apkabino mergaitę, prisitraukusi priglaudė veidą prie tiesių Sisi plaukų ir tylesniu balsu paklausė: – Ar prisimeni, kaip kadaise klausei apie mano šeimą?

– Taip, prisimenu... aš pasakiau, kad niekuomet nekalbi apie savo tėvus, o tu man atsakei, kad vieną gražią dieną man viską apie juos papasakosi. Tik niekuomet to nepadarei. – Staiga Sisi apstulbo išvydusi Betos veidu tekančias ašaras. – Tai dėl tavo šeimos, tiesa? – sušuko ji. – Kažkas atsitiko! Kas tave slegia?

Slopindama ašaras Beta prisivertė nusišypsoti.

– Ne, tai ne dėl mano šeimos, mieloji, – atsakė ji ir susimąsčiusi pridūrė: – Nors tam tikra prasme – taip.

Moteris giliai įkvėpė, protą apniko abejonės. Labai norėjo papasakoti Sisi, pasidalyti savo paslaptimi, juk mergina teisi sakydama, kad ji nebe vaikas. Sisi dabar penkiolika,

ir ji turi galvą ant pečių. Mergaitė daug kuo priminė Meisę; jiedvi buvo tarsi du tos pačios ankšties žirniai. Beta neapgaudinėjo savęs, netikėjo, kad lengva kalbėti apie tai, ką laikė paslėpusi tiek metų, bet kažkodėl jautė, kad būtų natūralu pasikliauti Sisi.

– Eikš ir sėskis prie manęs. – Beta nuėjo prie sofos, mergaitė nusekė iš paskos. Kai jos abi susėdo, Beta pasakė: – Tu tokia gera, Sisi. Ir labai sumani, nes tikrai yra dalykų, apie kuriuos sukasi mano mintys... man taip palengvėtų, jei galėčiau su kuo nors apie tai pasikalbėti. Tu žinai: aš niekuomet neturėjau daug draugų. Buvau vienišas vaikas ir į visas mano draugystes nuolat piktai šnairuodavo. – Beta nusišypsojo. – Sunku išsivaduoti iš to, ką tau įdiegė vaikystėje.

– Tu vaikystėje nebuvai laiminga, Beta? – Sisi prisiminė savo pačios laimingą vaikystę. Jau pamiršo tos nakties siaubą, dabar visi prisiminimai buvo malonūs.

– Ne, Sisi, būdama vaikas niekad nebuvau laiminga.

– Ar tu man apie tai papasakosi?

Beta vėl delsė, svarstė, gal nederėtų pasinaudoti šia miela mergaite savo naštai palengvinti. Netikėtai viskas išsisprendė savaime, nes atsilapojo durys ir įėjo Deividas – papilkėjusiu veidu ir pavargęs, paraitotomis rankovėmis ir pasišiaušusiais plaukais. Atsisėdęs prie sąskaitų ir buhalterinių knygų jis prarasdavo laiko nuovoką. Dažnai ilgai būdavo nevalgęs, užsirakinęs kabineto duris nuo neprašytų svečių. Paskui pasirodydavo išvargęs kaip šuo ir susinervinęs. Šiandien buvo pirmadienis, ir, kaip kiekvieną pirmadienio vakarą, Deividas turėjo suskaičiuoti penktadienio nuomos mokesčio rinkliavą bei surašyti į knygas; paskui didesnę dienos dalį jis praleido užsidaręs kabinete su patėviu. Dabar vos pažvelgusi į vyrą Beta galėjo pasakyti, jog kažkas blogai.

– Kas nutiko? – paklausė ji. – Ar viskas gerai?

– Žinoma, – trumpai atsakė Deividas. – O kodėl turėtų būti negerai?

– Ne, neturėtų. – Intymi akimirka tarp jos ir Sisi dingo. – Aš pagaminau žuvies pašteto, pakaks tau ir tavo patėviui, – tarė jam. Beta vis dar laikė savo pareiga pasirūpinti seniu, nors šis retai kada valgė jos gamintą maistą. – Paruošiu padėklą, – pasakė stodamasi nuo sofos. Kai anksčiau Deividas buvo išėjęs pasitarti su seniu, jai buvo liepta netrukdyti. Iš patirties Beta žinojo, kad ginčytis neišmintinga.

– Jokio valgio, – pasakė Deividas. – Tik puodelį arbatos. Ir ąsotį putojančio obuolių vyno patėviui. – Vyras žvilgtelėjo į Sisi. – Gal tu atneštum? – paklausė. – Betai geriau kuo mažiau vaikščioti. – Deividas apžvelgė kambarį. – O kur berniukas?

– Prieš pusvalandį paguldžiau į lovą, – paaiškino Beta.

Vis dar rimta veido mina Deividas linktelėjo.

– Arbatos, Sisi, – priminė mergaitei. – Ir ąsotį sidro... jei *dabar* galėtum.

Nebetaręs nė žodžio Deividas išėjo iš kambario ir grįžo į kabinetą, kur jo laukė Liuteris.

– Hm! Kas jam nutiko? – žiūrėdama į Betą sutrikusi paklausė Sisi. – Atrodo kaip ant kranto išmesta žuvis.

– Padaryk, Sisi, – švelniai papriekaištavo Beta. – Padaryk, ko tavęs prašė. Būk gera...

– O vėliau mes pasikalbėsime?

– Nemanau.

Betai keistai palengvėjo, kad neprisipažino Sisi. Ne todėl, kad būtų ja nepasitikėjusi, o todėl, kad niekuomet su niekuo nėra kalbėjusi apie savo šeimą, apie tai, kodėl prieš daugelį metų ją paliko. Prieš santuoką su Deividu Beta buvo išgavusi jo pažadą, kad vyras niekuomet nesibraus į jos praeitį ir neįkyrės klausimais apie Ričardo tėvą. Deividas

laikėsi savo pažado, – nors Beta žinojo, kad jam dažnai knietėdavo apie tai paklausti. Dabar Betai atrodė negerai kalbėti su Sisi apie praeitį. Ji nesididžiavo, kad per ją suskilo šeima, ir negalėjo pamiršti, kaip tėvo meilė jai virto pasišlykštėjimu. Ar lengva atskleisti gėdą, kurią užtraukė Vardams? Kaip Beta galėjo tikėtis, kad būdama tokio amžiaus Sisi supras, jog moteris gali taip giliai mylėti? Kad jai dėl nieko ne gėda? Meisė prašė „pasirūpinti jos vaikais", ir tai Betai turi būti svarbiausia. Jos istorija galėtų blogai paveikti tokį jauną bei imlų protą. Beta žinojo, jog Meisei susidarė įspūdis, kad ji yra našlė. Tas įspūdis buvo perduotas vaikams, paskui Deividui. Beta to niekuomet neneigė. Manė, kad taip bus geriau. Deividas – principingas žmogus. Jeigu būtų įtaręs, kad ji pradėjo sūnų nesusituokusi... geriau apie tai net negalvoti.

– Kai nuneši padėklą, Sisi, verčiau pabaik merkti gėles, paskui eik gulti.

– Bet dar tik aštunta! – Sisi pylė sidrą iš didesnio ąsočio į mažesnį. Kai pasigręžė nustebusi ir nusivylusi Betos paliepimu, sidras kliūstelėjo per kraštą. Aiktelėjusi padėjo ąsotį ir nušluostė stalą.

– Juk žinai, kiek sugaišti, kol nusiprausi ir atsiguli, – priminė jai Beta. – Ir nepamiršk, kad rytoj tau sunki diena. Argi rytoj ne Prestono turgus?

Beta palaikė duris praviras, kol Sisi praėjo su mediniu padėklu. Ji nenustebo, kai mergaitė pasigręžusi liūdnai tarė:

– Verčiau jis nebūtų įėjęs.

Beta tylėjo. Priešingai nei Sisi, ji džiaugėsi, kad Deividas sutrukdė atverti širdį šiai imliai jaunai mergaitei.

– Tu gera draugė, – sumurmėjo Beta.

– Ar pažadi, kad jei tau prireiks ant peties išsiverkti, pirmiausia ateisi pas mane?

Tyliai nusijuokusi Beta švelniai spustelėjo merginą.

– Pažadu, – atsakė ir paragino: – Nešk tą padėklą į kabinetą, antraip sulauksi didelių nemalonumų.

– *Aš nesu vagis,* po galais!

Balsas aidėjo per visą namą, pažadino žmones iš snaudulio ir sukrėtė Betą iki širdies gelmių. Per tuos daugiau kaip šešerius metus, kai ji yra Deivido žmona, dar nėkart negirdėjo tokio pikto vyro balso.

– Mama! Mama! – Išgąstingas berniuko šauksmas ją visiškai išbudino. Išlipusi iš lovos moteris griebė chalatą, susisiautė juo išbrinkusią figūrą ir nuskubėjo per laiptų aikštelę į sūnaus miegamąjį:

– Viskas gerai, mielasis. Mama jau čia.

Netrukus Beta glaudė išsigandusį vaiką prie savęs. Paguodusi vėl paguldė miegoti. Tada dar kartą nuskardėjo riksmas. Šįkart rėkė senis.

– Tu esi melagis! Prakeiktas melagis! Koks tu žmogus, jei vagi iš visus tuos metus tave maitinusių rankų?!

Dabar Ričardui išlakstė visi miegai, jis drebėdamas prisiglaudė prie Betos, žalios akys išsiplėtė iš baimės. Kai tarpdury pasirodė Sisi, Beta išskėtė rankas. Mergaitė puolė jai į glėbį, ir jie trise taip liko apsikabinę, kol apačioje aidėjo triukšmas.

Deivido veidas išblyško it popierius. Dar niekuomet jo niekas nekaltino vagyste, ir jis to negalėjo pakęsti. Rudos akys patamsėjo iš pykčio žvelgdamos į senį.

– Per visus tuos metus, kiek mane pažįsti, aš niekuomet nesu paėmęs nieko svetimo, – tarė jis griežtu balsu. – Kai tik pakankamai užaugau, kad galėčiau panešti maišą su pinigais, vaikščiojau po gatves ir beldžiausi į kiekvienas tavo

nuosavybės duris... taip, kartais tu supykęs pakišdavai man kumštį po nosimi, bet aš niekuomet tavęs nepalikau bėdoje. Nekišau rankos į pinigų maišą, kad ir koks jis buvo storas bei išsipūtęs, kad ir kaip sunkiai svėrė. Aš visuomet parnešdavau tau jį namo... kiekvieną fartingą, kuris patekdavo į mano rankas. – Deividas užduso, tarsi jam būtų dūrę širdį. – Ir dabar sakai, kad aš tave apvogiau? Niekuomet! Kaip gyvas niekada iš nieko nevogiau... juolab iš savo tėvo...

Išvydęs kreivą šypsenėlę Liuterio veide Deividas Mileris stabtelėjo ir tirpstančia širdimi prisiminė, kad šis žmogus nėra jo tikrasis tėvas. Staiga visas jo pyktis dingo ir širdį suspaudė sielvartas. Tebežiūrėdamas į senį vyras papurtė galvą, tačiau dabar ėmė teisintis:

– Tu žinai, kad aš iš tavęs nevogiau, – tyliai pridūrė.

Senis sunkiai alsavo, jo paršiškos akutės buvo įbestos į jaunojo vyro veidą. Liuteris jo nekentė. Oi, kaip nekentė! Tačiau negalėjo be jo apsieiti.

– Aš težinau, kad trūksta pinigų! – suspigo senis. – Ir jeigu tu nepaėmei, tai kas, po galais, paėmė? Atsakyk man, a? Čia trūksta keturių ginėjų. – Senis mostelėjo ranka į ant stalo paskleistas šviečiančių monetų krūveles. – Sakau tau, trūksta keturių ginėjų, ir tu neišeisi iš šito kambario, kol jos nebus priskaičiuotos.

Liuteris palinko į priekį, kaulėtomis rankomis apglėbė tvarkingas monetų krūveles, saugodamas, trokšdamas jų, o akimis varstė posūnio veidą. Paskui senis tarsi sužeistas žvėris išleido keistą garsą ir įsikniaubė veidu į pinigus.

– Tu mane apiplėšinėji, – smerkė jis gailiu balsu, – atimi iš bejėgio senio duonos kąsnį.

– Ne! – žingtelėjęs Deividas ištiesė ranką, tarsi norėdamas paliesti senį, bet jį sustabdė atšiaurus draudžiantis žvilgsnis. Iš po pažasties išsitraukęs sąskaitų knygą senis atvertė reikiamą puslapį ir padėjo ant stalo.

– Prisiekiu Dievu... aš suskaičiavau kiekvieną monetą. Čia nėra klaidos, pažiūrėk pats. – Pastvėręs ant stalo gulėjusius medžiaginius maišelius pinigams, vieną po kito juos išvertė.

– Dar kartą patikrink sąskaitas, – prašė Deividas. – Sakau tau, čia viskas yra!

Liuteris nekantriai numojo ranka.

– Išeik, – pasakė. – Negana to, kad vagi mano pinigus, dar nori mane įtikinti, kad esu nukaršęs ir nieko nebenutuokiu, ar taip? – Jis kryptelėjo galvą į šoną, tarsi ką tik būtų supratęs baisų dalyką. – Tu nori mane įgrūsti į pamišėlių namus, kad galėtum viską pasiglemžti! – Liuteris atsitiesė ir sušlavė pinigus prie savo kūtinės. – Tu ir tavo žmona... norite manimi atsikratyti. Norite mane pribaigti. Štai kodėl atėmėte iš manęs berniuką... išsiuntėte jį į jūrą.

– Tu ir vėl prisigalvoji. – Deividas ėmė pykti. – Metjus pats sumanė plaukti į jūrą. Ir nemanyk, kad norime tavimi atsikratyti. Net tokia mintis nebuvo šovusi man į galvą, tėve. Jei ir nemylėčiau tavęs taip, kaip myliu, žinau, kad mano pareiga, kol esu gyvas, pasirūpinti tavimi. Gali tuo neabejoti!

– Gražūs žodžiai, lengvai pasakyti. Neabejoju, kad jūs „manimi pasirūpinsite"... ir žinau kodėl, klastingas mergvaiki! – Liuteris juokėsi nepraverdamas burnos. Tas juokas buvo gąsdinantis, panašus į gilų gargaliavimą. – Jūs „pasirūpinsite manimi", nes kai aš išleisiu paskutinį kvapą, gausite viską, tiesa? Taigi tu didesnis kvailys, negu aš maniau. – Senis nutilo. Jis mėgavosi jaunojo vyro suglumimu. Staiga jo suvytęs veidas susiraukšlėjo į bjaurią šypseną. Tai, ką jis pasakė, dar labiau nustebino Deividą: – Tiesą sakant, aš nemanau, kad būtum iš manęs vogęs, – atsargiai suniurnėjo, ir kai jaunasis vyras atsipalaidavo, dar labiau išsišiepė: – Gal

tu pametei tuos pinigus, – pridūrė, – bet nesvarbu. Tai tik keturios ginėjos. Mėnesio gale aš išskaičiuosiu jas iš tavo algos. – Seniui buvo malonu matyti, kaip jo žodžiai pribloškė Deividą. Ir nespėjus šiam užprotestuoti melavo toliau: – Tu pagelbėjai, kai mano senus kaulus surietė liga. Aš matysiu, ar atliksi savo pareigą, kai ateis laikas. Bet šiuo metu mano mintys sukasi apie ką kita. – Liuteris atsišliejo į krėslą. – Ar žinai tą žemę, kuri bus parduodama aukcione?

– Turi galvoje Tobijo Dru nuosavybę? – Neseniai patėvis parodė skelbimą, bet Deividas buvo įsitikinęs, kad neišmintinga svarstyti tokį didžiulį projektą.

– Aš ketinu ją pirkti.

– Tu žinai, ką apie tai manau, tėve. Jau įsigijai daugiau kaip šimto namų akcijų, be to, dar kelis gerus žemės sklypus. Bijau, kad per daug nori apžioti.

– Ak taip? Tu rūpiniesi mano sveikata? Ar tau neramu, kad reikės truputį daugiau padirbėti už tą didžiulę algą, kurią iš manęs išlupo tavo nelemta moteris?

– Negražiai kalbi. Neneigsiu, kad man vis sunkiau suspėti. Reikia surinkti nuomos mokestį, parengti sąskaitų knygas buhalteriui ir numatyti daugiau pirkinių – tokių kaip šešių akrų sklypas Akringtone, kurį dabar deramės parduoti. O dar Larkhilas ir tie namai, kuriuos sunaikino baisusis gaisras.

– Trauk jį galai, tą Larkhilą! Jeigu ne tas nelemtas gaisras, niekuomet nebūtum parvedęs į namus šitos moters ir jos vaikų. – Pajutęs, kad nuėjo per toli, senis tapo apdairesnis. – Kai eini per tiltą, nepamiršk, kad po juo vanduo, – suniurnėjo. – O apie Larkhilą aš nenoriu nieko žinoti. Jau sakiau, kad... tai tavo pareiga. Mane mirtinai nukamavo ta bėda, kurią jis užtraukė. Žemės savininkai iš manęs reikalauja pinigų už Larkhilo nuomą, o aš nesurenku jokių mokesčių... nebežinau, nė ko griebtis. Jie nori mane pribaigti,

štai kaip! Nenaudėliai nori pamatyti, kaip aš žlungu. Prašiau jų parduoti man žemės sklypą, kad galėčiau panaudoti... Bet jie nemato prasmės. Aklai laikosi sutarties su manimi... nori savosios grobio dalies. Sakau tau, padėtis be galo sunki! Agentas žino, kad tau suteikti visi įgaliojimai tvarkyti Larkhilą. Daryk su juo, ką nori, kad tik nekybotų man it girnapusė ant kaklo. Valdžia man jau grasina laiškais, pareiškė, kad sugriuvę namai pavojingi visuomenei.

Skirtingai nei posūnis, kuriam labiau patiko statyti namus ir parduoti arba nuomoti, Liuteris Reinoldsas vadovavosi šaltais apskaičiavimais. Bet pasiduodavo ir emocijoms, be abejo, todėl, kad per tiek metų buvo išsiilgęs meilės.

Daug vėliau, kai vaikai sumigo ir namas vėl nurimo, Beta gulėjo lovoje šalia savo vyro. Jo galva ilsėjosi jos rankos išlinkyje, vienas delnas buvo uždėtas ant išsipūtusio pilvo. Užlipęs laiptais į viršų Deividas ieškojo jos paguodos, beviltiškai troško mylėtis... Jam reikėjo pajusti Betos kūno iškilumą – savo kūną ir kraują, kaip visuomet, jaudinusį jį iki ašarų. Dabar vyriškis buvo nurimęs, jo fiziniai poreikiai patenkinti, tik viduje šaukte šaukė įžeidimas.

Beta gulėjo nejudėdama. Nuo Deivido svorio jai įskaudo ranką, kūną liguistai maudė po tokių karštų vyro glamonių. Jos viduje brendo mažutė gyvybė – nuostabi ir brangi, tačiau šalia buvo kažkas negyva, užgesę ir tas kažkas slėgė ją tarsi fizinė našta, kurią su kiekviena diena darėsi vis sunkiau nešti.

Name buvo tylu. Mirtinai tylu. Keistą sustingimą, ramybę trikdė vien švelnus vyro šnopavimas šalia. Beta pasisuko į langą. Užuolaidos buvo kiek atitrauktos, pro plyšelį įspindo vaiski mėnesiena. Jos mintys ėmė klajoti. Kažkur netoliese, galbūt panašiame kambaryje į šį su savo moteri-

mi miega Taileris. Dabar Betos mintyse iškilo jo paveikslas. Metai pernelyg smarkiai Tailerio nepakeitė. Jis vis dar buvo toks, kokį Beta prisiminė – gražus vyras, pavergęs jos širdį, laikęs ją taip arti, kaip tik vyras gali laikyti moterį; taip arti, kaip jis dabar laiko kitą moterį... *kitą moterį*. Beta vos girdimai ištarė:

– O, Taileri!

Kankindama save moteris dabar vaizdavosi mylimąjį ir tą kitą moterį, gulinčius lovoje beveik taip pat, kaip gulėjo pati... galbūt ir jie mylėjosi... Jis šnabžda meilius žodžius savo mylimajai į ausį, abu džiaugiasi vienas kito glėbyje... paskui ekstazė ir pasitenkinimas tiesiog būnant drauge.

Beta prisiminė viską taip, lyg tai būtų atsitikę tik vakar; prisiminimai įsirėžė į jos protą ir širdį visam laikui. Moteris svarstė, ar Taileris kada nors pagalvodavo apie ją. Buvo smalsu, kaip pasijuto išvydęs ją tądien uoste. Turbūt pastebėjo, kad laukiasi. Ar nors truputį pavydėjo? Gal jį draskė kaltės jausmas? Ar Beta dar atrodė jam patraukli? Ar pajuto Taileris bent aidą tos meilės, kurią jie išgyveno? Ne, žinoma, ne! Argi galėtų taip būti?

Nusisukusi nuo lango Beta pažvelgė į savo vyro veidą – gerą ir gana patrauklų, taisyklingų bruožų. Deividas turėjo gražią odą, neklusnius ant kaktos krintančius plaukus. Dabar vyras sukrutėjo jos glėbyje ir suzirzė it vaikas, paskui prisiglaudė. Staiga jo prisilietimas pasidarė Betai nepakenčiamas.

Ištraukusi iš po Deivido ranką ji išlipo iš lovos, drebėdama apsisiautė chalatu. Pirma nuėjo prie lango ir pažvelgė į mėnesienos užlietą naktį. Paskui, nenorėdama grįžti į lovą, patogiai įsitaisė pintame krėsle ir įsižiūrėjo į miegančio vyro veidą.

– Koks tu panašus į vaiką, – negalėdama užgniaužti pasidygėjimo sumurmėjo ji. Deivido poreikiai buvo nepaso-

tinami. Tačiau ji irgi turėjo savų poreikių. Tokių, kokių vyras niekuomet nesupras. Beta nenorėjo nugyventi savo gyvenimo *su vaiku* šalia. Jai reikėjo žmogaus, turinčio stiprią širdį, su kuriuo galėtų pasikalbėti, kurti planus, kuris ją prajuokintų ir suprastų taip, kaip vyras gali suprasti moterį. Deividas to niekada negalėtų. Jis tiesiog nežinotų kaip.

Iš namo apačios atsklido juokas, ir Beta suprato, kad Liuteris Reinoldsas dar nemiega. Nuo tos minties ji pašiurpo. Dar kartą žvilgtelėjus į lovoje tysančią figūrą moterį nupurtė mintis, kad reikės gultis greta. Susirangiusi krėsle ir užsimerkusi Beta greitai užmigo.

Apačioje senis sudėjo monetų krūveles į skardinę dėžę. Ant viršaus uždėjo sąskaitų knygą ir viską užrakino tvirtoje spintelėje šalia židinio. Tada grįžo prie stalo, atsidarė vieną mažesnį stalčių ir ištraukė kelias šviečiančias monetas... iš viso keturias ginėjas. Bjauriai sukikenęs įsikišo jas į liemenės kišenę, paėmė nuo stalo lempelę ir tyliai išėjo iš kambario.

– Aš važiuoju į Liverpulį, – šnabždėjo kopdamas laiptais aukštyn, – ir visus juos nurungsiu. – Senio veidas atrodė be galo gudrus, kai atsigręžęs į protėvių paveikslus pasakė: – Viskas jam... viskas mano sūnui Arnoldui Tomui. – Ir vėl sukikeno. – Nenaudėlis sakė, kad aš niekuomet netapsiu verslininku. Taigi dabar Arnoldas Tomas galės užspringti savo šiurkščiais žodžiais, kai gyvens apsuptas prabangos.

Pasigirdo tylus garsas, ir senis pasuko galvą.

– Kas čia? – paklausė tamsoje. Tačiau tai tebuvo naktis, seno namo girgždesys ir juoda apgaulė šaltoje paties Liuterio širdyje. Susierzinęs jis karabždinosi laiptais. Kai pažvelgė į laiptų aikštelę, į Betos ir Deivido miegamojo duris, jo vaizduotė piešė du žmones, kuriais buvo neapsakomai pa-

sipiktinęs. Liuteris vos girdimai sušnabždėjo: – Miegokite šiltoje lovoje, kol galite, nes greitai atsidursite patvory. Visa jūsų šutvė! – Sukikenęs kėblino toliau. – Kad ir kur būtum, sūnau, tavo senas tėvas nori tave surasti, sutvarkyti mūsų reikalus, kol jo seni kaulai neatgulė po žeme. Aš dar neatleidau už tavo žodžius, bet, po perkūnais, kraujas tirštesnis už vandenį!

Senis neįvertino, kad posūnis paaukojo savo gyvenimą jo užgaidoms tenkinti. Stenėdamas jis atsigulė į lovą.

– Reikia dar daug padaryti, – niurnėjo sau. – Daug padaryti...

Prabėgus dviem savaitėms ryžtingas beldimas į duris privertė Sisi lėkti koridoriumi iš virtuvės, o Betą – paskui ją. Mažasis Ričardas jau buvo viršuje su savo naujai pasamdytu mokytoju bei auklėtoju, o Deividas, užsidaręs su Liuteriu urve, aptarė paskutines aukciono smulkmenas.

– Ten du vyrai, – žiūrėdama pro rakto skylutę sušnabždėjo Sisi. Jos mėlynos akys markstėsi nuo dienos šviesos, o gražus veidas atrodė šelmiškas. Nors Beta draudė, Sisi buvo įpratusi stebėti lankytojus pro siaurą plyšelį. Regis, ji patirdavo didžiausią malonumą, kad pati juos mato, o jie – ne. Mergina ėmė juoktis. – Atgrasūs storžieviai, – pasakė atskubėjusiai Betai.

– Pasitrauk nuo skylutės, – papriekaištavo Beta ir patempusi mergaitę už palaidinės stumtelėjo į šoną. Bet atidariusi duris turėjo pritarti Sisi: lankytojai tikrai atrodė „atgrasūs storžieviai".

– Geriausio jums rytelio, – traukdamas nudriskusią beretę nuo juodų susivėlusių gaurų tarė vyresnysis. – Ar čia gyvena panelė Elizabeta?

– Taip, – nustebusi atsakė Beta. – Gyvena.

– Ar tai jūs būsite?

– Taip.

Žiūrėdamas tai į Betą, tai į savo bendrą, tai vėl į Betą vaikinas nusiviepė plačia bedante šypsena. Tada giliai įkišo ranką į švarko kišenę. Šypsena veide sustingo, jis krauju pasruvusiomis akimis smalsiai nužvelgė Betą. Pagaliau ištraukė iš kišenės sumaigytą voką ir didingai mostelėjęs paaiškino:

– Jį prašė perduoti vienas vaikinas, su kuriuo susidūrėme užsienio uoste. – Pro giliai įdubusias šnerves „storžievis" išleido triukšmingą garsą. – Tas vaikinas paprašė seno plaukiojimo draugo paslaugos, o kadangi buvo labai mandagus, tai kaipgi tas plaukiojimo draugas galėjo atsakyti? – Vyriškis žvilgtelėjo į savo jaunesnįjį bendrą – tikrą džiūsną ilga siaura nosimi bei mažomis įdubusiomis akutėmis.

– Taigi tu *negalėjai* atsisakyti, drauguži, – pripažino šis, – matydamas, kaip mandagiai tas jaunuolis paprašė.

Džiūsna nusišypsojo anam vyrukui, paskui – Betai, dar – Sisi, kuri pasibaisėjusi ypač nemaloniu veidu prisiglaudė prie Betos.

– Tad priimkite laišką, panele, – pareikalavo vyresnysis, atkišdamas jį Betai. – Vaikinas sakė, kad jūs džiaugsitės gavę bent žodelį apie jo drąsius nuotykius. Visai šaunus ir gražus vaikinas... Metjus. A, štai kaip... vaikino vardas Metjus.

– Metjus! – Tik dabar Sisi suprato, kad tie jūreiviai atnešė naujienų apie jos brolį. – O, Beta! Tai laiškas nuo Metjaus! – Nepaprastai susijaudinusi mergina puolė į priekį ir, stvėrusi vyresnįjį už rankos, ėmė purtyti: – Telaimina jus Dievas, pone. Telaimina jus abu Dievas.

– Taigi aš tikras mulkis! – tarė džiūsna. – Kas galėjo pamanyti, kad vaikinas paliks tokią gražią mergaitę ir belsis į neįsivaizduojamas tolybes? – Jis žvilgtelėjo į draugužį, paskui vėl įsispoksojo į Sisi.

– Dėkui jums abiem, – tarė Beta ir žengė tarp vyrų bei Sisi; jai nepatiko, kaip jaunesnysis spitrija į mergaitę. Ištraukusi iš sijono kišenės sidabrinį šilingą įbruko vyresniajam į delną. – Prašom pasidalyti, – tarė. – Ir tikrai kuo nuoširdžiausiai dėkoju, kad atnešėte laišką.

Supratęs, kad yra paleistas, vyresnysis jūreivis pasigręžė eiti, vesdamasis kartu ir jaunesnįjį. Vėl užsidėję beretę jie linktelėjo.

– Geros jums dienos, panele.

– Palaukite, – Beta nesiryžo jų užlaikyti, bet norėjo paklausti: – Ar berniukas... Ar jam gerai sekasi?

Jūreivis nusijuokė.

– Pirmiausia – „berniukas" jau nebe berniukas... gyvenimas laivo denyje vidury vandenyno ne berniukui. – Ir vėl išsiviepė tuščiavidure šypsena. – Manau, kai Metjus grįš, pamatysite, kad jis jau vyras. Taigi... – Ir mirktelėjęs pašnairavo į bičiulį. – ...tu galėtum pasakyti, kad jam gana gerai sekasi. – Taip taręs nusisuko ir sparčiai nužingsniavo. Jaunesnysis irgi neatsiliko.

Kai juodu nutolo ir Beta nebegalėjo jų matyti, jis atsigręžė į draugužį ir tarė:

– Tas berniukas jau uždirba kaip vyras, tas teisybė. Bet kaip vyrui jam reikėtų išmokti nesielvartauti dėl tų, kuriuos paliko, nes bus pririštas prie savo laivo tol, kol kapitonas paleis. Be to, reikės išmokti tvardyti ašaras. Tuomet plaukimo draugai neapkuls ir nepavers jo gyvenimo pragaru.

Vyresnysis liūdnai papurtė galvą:

– O taip, tas vaikinas užkala kaip vyras. Bet jis dar matys ir šilto, ir šalto. Vargšelis! Na, ir mūsų niekas neglostė, o ištvėrėm, nepasiutom. Juo liūdniau. – Jis nusišiepė. – Vis dėlto mums pavyko visa tai nuslėpti nuo tų moterų, tiesa, drauguži?

– Gerai padarėme. Kam užduoti joms širdį?..

– Ką jis rašo? – nekantravo sužinoti Sisi. Ji visą laiką lipo Betai ant kulnų, kol jiedvi ėjo į svetainę, ir dabar, kai Beta jau sėdėjo didžiuliame krėsle bei stropiai pjovė voko kraštą vėžlio kiaukuto laiškų peiliuku, Sisi klūpojo priešais ją ant grindų. – Skaityk, – ragino. – Skaityk. Pasakyk man, ką jis rašo!

Išlanksčiusi laišką Beta greitai permetė jį akimis. Patenkinta, kad jame nėra nieko, kas galėtų sukrėsti mergaitę, garsiai perskaitė:

„Sveika, Beta,

Aš maniau, kad jūs su Sisi ir visi kiti norėsite sužinoti, kaip man sekasi. Taigi dabar esu laive ir budžiu kartu su senbuviu, vardu ponas Margetsonas. Jis yra geras mano ir kitų jaunuolių draugas. Dirbu sunkiai ir mokausi būti jūreivis, tad galite manimi didžiuotis.

Nežinau, kada jus vėl pamatysiu, bet gailiuosi dėl to, ką padariau. Ir man gėda. Pasakykite Sisi, kad aš myliu ją ir Ričardą. Deividas yra geras žmogus.

Telaimina jus visus Dievas.

Metjus".

Baigusi skaityti Beta kurį laiką sėdėjo rami ir tyli, skaudama širdimi. Mintyse atgijo prisiminimai apie senąją draugę. Ji meldė, kad Meisė kaip nors galėtų pamatyti, kaip gerai pasielgė jos berniukas, kad nugalėjo tą neapykantą, kuri buvo jį beveik sunaikinusi. Kai moteris pakėlė galvą, tamsiose akyse žibėjo ašaros. Sisi akys irgi buvo šviesios ir drėgnos. Tas laiškas jas abi sujaudino. Netarusi nė žodžio Beta apkabino Sisi ir prisitraukė arčiau. Ši įrėmė galvą Betai į petį.

– Ak, Sisi, – sumurmėjo ji, – argi tu nesididžiuoji savo broliu?

– Norėčiau, kad jis grįžtų namo, – atsidususi atsakė Sisi. Paskui kilstelėjo galvą ir padėjo delną ant pūpsančio Betos pilvo po mėlyna skraiste. – Kaip manai, ar Metjus spės grįžti namo, kol gims vaikelis?

– Viskas priklausys nuo to, ar toli jis yra, – paaiškino Beta. – Gali užtrukti ir ilgiau kaip kelis mėnesius.

– Tas jūreivis sakė, kad Metjus grįš tapęs tikru vyru. Mes jo nepažinsime, tiesa, Beta?

– Aišku, pažinsime. – Beta tyliai nusijuokė. – Nepamiršk, kad keičiamės ir mes. Bet juk tu netiki, kad Metjus mūsų nepažins, tiesa?

Sisi papurtė galvą.

– Aš vis tiek noriu, kad jis grįžtų namo, – atkakliai tvirtino ji. – Jūra mane baugina. – Sisi prisiminė uostą, kur jūra staugė ir vaitojo it kankinama siela, blokšdamasi ant molo su laukiniu įtūžiu, kuris jaunoje mergaitės širdelėje sukėlė siaubą. – Ji tarsi gyva būtybė, – pridūrė, – ji supyksta ir skandina žmones.

– Ką čia dabar kalbi, Sisi Armstrong! – priekaištaudama tarė jai Beta. – Metjus išvyko tapti jūreiviu. Jūreiviai apie jūrą žino viską, ką reikia žinoti. – Moteris laikė mergaitę per rankos atstumą. – Ar tu manai, kad Metjus netaps šauniu jūreiviu?

Betos gudrybė pavyko. Sisi iškart pasipiktino:

– Mūsų Metjus taps geriausiu jūreiviu, koks tik kada yra buvęs! – pareiškė ji. Kai Beta supratingai nusišypsojo, mergaitė suprato, kaip ją pergudravo, ir jos abidvi prajuko.

O Liuteris nesijuokė. Kai Deividas išdidžiai padavė laišką, jis perskaitė ir numetė šalin.

– Šunsnukis! – sušnypštė. – Nė vieno žodžio senukui Liuteriui, kuris jį priėmė! Nė neužsiminė apie tą, kuris tiek laiko sugaišo jį visko mokydamas! Nedėkingas mergvaikis! Atsiims, kai jūra įsius ir jį nuskandins!

Nespėjęs taip pasakyti senis tyliai apsidairė. Jo atkarus veidas atsipalaidavo supratus, kad tie žodžiai pasiekė tik posūnio ausis. Jeigu toji „nelemta moteris" būtų išgirdusi jį ištariant tokį prakeiksmą, būtų užsiplieskusi ir išdėjusi į šuns dienas. Tada jis paleistų savo liežuvį, tuomet šis priešais styp-santis ištižėlis įsiterptų ir, aišku kaip dieną, įsiliepsnotų karas. Senis iš to įkarščio imtų ir išplepėtų apie savo gudrius planus išvyti juos visus ir iš šio namo, ir iš savo gyvenimo. Taip padarys, kai tik vėl saugiai įkurdins sūnų po savo stogu, kur šis visą laiką ir turėjo gyventi! Liuteris Reinoldsas buvo pakankamai gudrus ir suprato, kad išmintingiau bus posūnio nepykdyti, o to nepasieksi, sujudinęs širšių lizdą...

Dėl Metjaus senis turėjo pripažinti, kad nors ir įširdo ant jaunuolio, kam šis jį paliko, vis dar tebejautė širdyje jam prieraišumą. Pagalvojęs, kad gal dar neprarado to vaikino, Liuteris viduje sukrizeno. Berniukai dažnai pasikarščiuoja, paskui gailisi. Nuotykis gal ir atrodo žavus, bet jis greit gali virsti kalėjimu, ypač kai reikia gyventi laive tarp visokių sukčių ir niekšų. Gal nebeilgai laukus Metjus grįš, o tuomet matysim. Taip, tikrai... matysim.

– Vaikinas pats pasirinko, – tarė jis savo posūniui. – Dabar man galvoje kas kita. – Ant sukumpusių pečių užsimetęs apsiaustą jis užsikvempė ant savo lazdos ir nuklibikščiavo prie durų. – Gerai, kad turiu tave, – suniurnėjo nekantriai dėdamasis cilindrą. – Ar jau pamiršai, kad mums reikia į aukcioną? – Staiga Liuteriui šovė mintis. – Ar prisimeni, ką tau sakiau? Neketinu mėtyti pinigų važiuodamas Hensomo kebu iki Liverpulio. Traukiniu pigiau, o jis mus irgi ten nugabens.

– Ne, nepamiršau, – pavargęs atsiduso Deividas. Kartais jis kone patikėdavo, kad Liuteris savo negalią tik vaidina. Tikrai dabar senis tiesiog trykšte tryško energija. Deividas

vis dar negalėjo suprasti, kodėl patėvis taip užsidegęs įsigyti dar daugiau žemės. – Hensomas mus nuveš iki Blekberno geležinkelio stoties, o iš ten mes nuvažiuosime į Liverpulį. Ten nuvykę dar turėsime gražaus laiko.

– Puiku! Tai nestovėk ir nevėpsok, asilo galva. Judinkimės! – Senis nusišiepė. – Jei ne mano seni kaulai ir baimė, kad galiu pražiopsoti, kada pradės šaukti kainas, neprileisčiau tavęs nė per mylią prie to aukciono. Kartais pasirodai prasčiau už paskutinį netikšą. – Liuteris pastūmė duris ir nekantriai sumosavo lazda. – Pirmyn! Pirmyn! – šiurkščiai sukomandavo, pabeldė lazdos galu į grindis ir iš po suveltų antakių sužaibavo akimis.

Jiems einant pro virtuvę išpuolė Sisi.

– Neišeikite be manęs! – priminė. Paprastai į miestelį merginą lydėdavo Beta, tačiau kadangi Hensomo kebas važiuos tiesiai pro gėlių krautuvę, Beta paprašė, kad Sisi ten išleistų. Kai kompanija atsidūrė prie paradinių durų, mergaitė sušuko:

– Iki, Beta. Iki pasimatymo!

Beta rimtu veidu stovėjo virtuvės tarpduryje su indų pašluoste rankose.

– Iki, mieloji, – atsakė ji ir iškart nukreipė akis į Deividą. Nė vienas jų nenusišypsojo, bet žinojo kito mintis. Beta nugirdo, kaip senis žemino jos vyrą. Ir jai būtų buvę maloniau, kad šis būtų atsikirtęs, bent kartą atšovęs senajam klastūnui: „Eik po galais!“ Tačiau žinojo, kad taip nebus. Dabar Deividas žvelgė į žmoną, o nuolankus šyptelėjimas reiškė: „Aš daugiau su juo nekonfliktuosiu, verčiau dar nors kiek pabūsiu su tavimi“. – Taigi jis leidosi senio raginamas ir net pabaksnojamas lazda. Beta negalėjo žiūrėti į tokį žeminimą, tad nusisuko ir grįžo prie savo darbo.

Ji girdėjo, kaip trinktelėjo paradinės durys. Užmetusi indų pašluostę ant džiovyklos įsirėmė rankomis į plautuvės

kraštą. Paskui atsišliejo visu svoriu. Žvilgtelėjusi į didelį sieninį laikrodį pamatė, kad dar tik pusė devynių.

Prieš akis – begalinė diena. Jaunasis Ričardas didesnę jos dalį bus užsiėmęs savo mokslais, Sisi iki arbatos negrįš namo, o Deividas buvo įspėjęs, kad juodu su „tėvu" grįš vėlai, juo labiau kad Liuteris pareiškė norą „po visko atšvęsti". Senis aiškiai manė įsigysiąs parduodamą žemę, o ko Liuteris Reinoldsas įsigeidžia, tą dažniausiai ir gauna.

Pusę vienuoliktos Beta jau buvo nukrausčiusi pusryčių stalą, sušluosčiusi indus ir sudėjusi į didelę spintą, nuvaliusi virtuvės stalą, paėmusi nuo grindų kokosinį demblį, pakorusi ant virvės ir išmušusi dulkes; tada vėl patiesusi ant ką tik išplautų kvadratinių plytelių. Visa tai atlikusi dabar mėgavosi puodeliu arbatos, paskui ketino eiti tvarkyti svetainės. Moteris jautė keistą neramumą, nenustygo vietoje, griebėsi kiekvieno menkiausio darbelio, kokį tik galėjo šiame name prasimanyti. Visa kunkuliavo energija, veržlumu, tarsi kas ragino: „Triūsk, plušėk, Beta. Kad neliktų laiko galvoti... galvoti apie Tailerį!"

Pro užpakalines duris į virtuvę įėjusi kasdienė pagalbininkė rado Betą sėdinčią prie stalo. Ši buvo uždususi ir nusiplūkusi.

– Kodėl taip elgiatės, ponia Miler?! Kam tiek daug dirbate?

Tik žvilgtelėjusi sveikatinga mergina suprato, kad dauguma jos darbų jau nudirbti. Ji išsigando – ne tik todėl, kad rado Betą tokią išvargusią, bet ir todėl, kad prieš dvi savaites ponas Mileris, ją samdydamas, kategoriškai pareiškė: „Nenoriu, kad ponia Miler sunkiai plušėtų po namus, suprantate? Jos padėtis vis sunkėja, tad nepakenks ja pasirūpinti". Ponas Mileris jai paaiškino, kad „ponia Miler nepratusi tinginiauti ir, jei nebūsite akyla, ji puls ir išblizgins visą namą.

Ateikite laiku ir gerai atlikite savo pareigas, tada pažiūrėsiu, ar samdyti jus nuolatiniam darbui, kai gims kūdikis".

Norėdama išsaugoti savo vietą mergina karštai patikino šeimininką: „Pasikliaukite manimi, pone. Aš saugosiu ponią Miler kaip voras. Neleisiu jai niekur nė piršto pajudinti, nes visą laiką būsiu pirma jos".

Merginą iškart pasamdė, ir ji dabar įsitvirtino savo vietoje. Buvo neseniai ištekėjusi, o vyrą prieš keturias dienas atleido iš medvilnės fabriko, tad jos alga dabar buvo vienintelės šeimos pajamos, ir mergina drebėjo, kad nebūtų išmesta iš darbo.

– Nesijaudink, Pege, – tarė jai Beta. – Nematau prasmės palikti viską tau, kai pati turiu marias laiko.

– Bet jei leisite man pasakyti, ponia... juk šeimininkas man už tai moka. Jis ypač pabrėžė, kad neleisčiau jums nė tvarkyti namų. – Pegė nervingai tūptelėjo, darydama pusiau nuoširdų reveransą. – Jeigu dabar ponas Mileris jus pamatytų, man gyvai kailį nudirtų, – pasakė gailiai. – Jūs atrodote visai išsekusi. – Mergina nužvelgė virtuvę, pastebėjo šviečiančią plautuvę be jokio puodelio ar lėkštelės, blizgantį stalą, paskui – ką tik išmazgotas grindis (kampuose dar drėgnas), kokosinį demblį po kojomis, pasišiaušusį nuo negailestingo „pėrimo". – Šeimininkas to ypač prašė, – liūdnai pasakė Pegė. – Ypač.

Šelmiškai nusišypsojusi Beta palinko į priekį.

– Jeigu jūs neprasitarsite, aš nieko nepasakosiu, – sušnabždėjo lyg paslaptį. Parodžiusi į kėdę priešais tarė: – Eikšekit ir truputį pasėdėkit su manimi, Pege. Papasakokit man viską apie savo savaitgalį. Ar jūsų vyrui pavyko rasti darbą?

Kai ši nė nekrustelėjo, Beta suprato, kad, užuot padėjusi vargšelei jaukiau pasijusti, tik dar labiau sustiprino jos nerimą.

– Prašau jus atleisti, ponia, bet... taigi aš verčiau imsiuosi darbo... jeigu jūs neprieštarausite. Tai yra... prašau man atleisti. – Pegė vėl tūptelėjo, didžiulės apvalios akys slydo Betos veidu, ją suėmė išgąstis. Merginai nepatiko nepaprastai ryški šeimininkės veido spalva. – Ar jūs gerai jaučiatės, ponia? – bejėgiškai žiūrėdama paklausė ji.

– Žinoma, gerai, – patikino ją Beta. – Kiek aš žinau, nuo darbo dar niekas nenumirė. Ir prašau, Pege... Norėčiau, kad jūs netūpčiotumėte. Mane erzina, kai šitaip netikėtai tūptelite. – Staiga Betą užliejo nuovargio banga, ir ji trumpam užsimerkė. Pegė tylėjo, bet aiškiai buvo susijaudinusi ir troško pulti prie savo darbų. Beta pavargusi atsiduso, atsimerkė ir tarė: – Tu teisi, Pege. Manau, šįryt aš pernelyg pasidarbavau. – Ji šiltai nusišypsojo, ir Pegė ne pirmąkart pamanė, kokia nepaprastai miela jos šeimininkė. Be to, ponia Miler buvo gero būdo, ne taip, kaip kai kurie ponai, nors, aišku, Reinoldsas nebuvo joks „ponas".

Visiems žinoma, kad senis Reinoldsas kilęs iš skurdžių ir kaip jis tapo žemės savininku. Buvo laikas, kai Liuteris teturėjo šį didžiulį mauzoliejų ir apleistos žemės sklypą Šoroko kalvos papėdėje. Tas jo sūnus... kuo jis ten vardu?.. Arnoldas Tomas, taip, jo vardas toks. Kalbama, kad tas Arnoldas Tomas turėjo didelių ambicijų, o senis buvo patenkintas gyvendamas iš pinigų, gautų už žemės nuomą. Žmonėms reikėjo vietos sandėliams, saugykloms ar paskirstymo centrams. Vienu metu anglininkas ponas Džarvis paklojo nemažą sumą, kad galėtų toje žemėje statyti savo vagonėlius. Tačiau Arnoldas Tomas užuodė didesnę naudą iš žemės nuomotojų, ieškojusių, kur statyti būstus fabriko darbininkams. Senis nenorėjo apie tai nė girdėti. Tad jie nuolat ginčijosi: sūnus norėjo parduoti žemę atviroje rin-

koje, o senis Liuteris užsispyrė, kad jis „darys, ką norės, po galais, su savo žeme!" Liuteris Reinoldsas visuomet buvo truputį tironas.

Iš tiesų Pegė prisiminė, kaip jos mama sakė, kad kai kurie žmonės (ir ji pati) įsitikinę, jog Liuteris Reinoldsas kaltas dėl to, kad jo antroji žmona mirė nuo karštinės. Ta moteris sirgo ne vieną savaitę, o jis nenorėjo nė girdėti, kad reikės išleisti bent pensą gydytojui. Kai vargšelė mirė, o sūnus jį paliko, senis išgiežė savo apmaudą ant posūnio. Bet vis tiek Deividas Mileris užaugo dievindamas senąjį niekšą.

Dabar žiūrėdama į Betą Pegė svarstė, ar ši kada gailėjosi atėjusi į šiuos namus. Tikrai kartais būna, kad šeimininkės žvilgsnis atrodo keistas, pamėkliškas, kažkoks atitolęs, nederantis su jos darbščiu charakteriu bei rūpestingumu. Jai, regis, buvo sunku susirasti draugių, o tai, kad retai išeidavo iš namų, tik didino ponios vienišumą.

– Pailsėkite truputį, ponia Miler, – neįprastai drąsiai tarė Pegė, – aš užplikysiu jums šviežios arbatos, paskui eisiu tvarkyti svetainės. – Ir nepritariamai pažvelgė į Betą. Staiga Pegei dingtelėjo siaubinga mintis: – Juk jūs ten dar nebuvote, tiesa, ponia?

Net akmuo nuo krūtinės nusirito, kai Beta linksmai atsakė:

– Ne, Pege, bet būčiau apsiruošusi ir ten, jeigu nebūtum spėjusi ateiti.

– Tuomet verčiau pradėsiu. Prašau atleisti, ponia? – Kadangi Betai prireikė kelių akimirkų atsakyti, Pegė pajuto kaltę ir paraudo. Nepaisydama sveiko proto, ji skubiai pridūrė:

– Jeigu tikrai norite, aš pabūsiu šičia. Jeigu jūs jaučiatės vieniša, ponia?

Sąmoningai ignoruodama paskutinį Pegės sakinį Beta rimtesniu balsu atsakė:

– Atleisk, jeigu sukėliau tau nerimą, Pege. Eik prie savo darbų. – Ji atstūmė kėdę ir atsistojo, viena ranka apglėbusi pilvą, o kita parėmusi nugarą. – Jeigu tau manęs prireiktų, aš būsiu savo kambaryje, – pasakė.

Šį rytą Beta kėlėsi su mintimi, kad eis į miestelį ir pavaikščios po krautuves. Galbūt nusipirks naują skrybėlaitę arba Sisi tuos gražius batelius, kuriais ji taip susižavėjo anądien, kai jiedvi vaikštinėjo Ainsvorto gatve. Paskui Beta būtų užsukusi į šviesią arbatinę prie bulvaro kampo. Tačiau dabar ji tenorėjo kiek pasėdėti savo kambaryje. Vėliau, kai sūnus baigs mokytis, juodu galės nueiti į Korporacijos parką, pasivaikščioti po sodus ir pasidžiaugti gražios liepos popietės saulute.

Taip mąstydama Beta išėjo iš virtuvės ir nuėjo į laiptų aikštelę, paskui užlipo į antrą aukštą. Prie vaikų kambario stabtelėjo ir tyliai pravėrė duris. Prie lango už siauro stalo sėdintis Ričardas buvo įsigilinęs į žodžius – paveikslėlius, kuriuos laikė geraširdiškos išvaizdos mokytojas. Nepastebėta Beta uždarė duris ir tyliai nuėjo į savo kambarį. Atsisėdusi prie tualetinio stalelio nužvelgė save veidrodyje. Į ją žiūrėjo jauna, trečią dešimtį einanti smulkių pečių bei ryškių, gražių veido bruožų moteris. Plaukai laisvai susukti ant sprando, pakaklėje – graži kamėjų segė, vyro dovanota praeito gimtadienio proga. Tarsi stebėtų prašalaitę Beta nužvelgė savo rankas – smulkias ir dailias, kurios dabar buvo paraudusios nuo grindų šveitimo. Tada sužiuro į pūpsantį pilvą po skraiste ir švelniai jį palietė. Atsidususi pakėlė galvą ir dar kartą pažvelgė į veidrodį, į tas tamsias akis, kurios retai kada atskleisdavo, kas yra širdyje. Šiame kambaryje, kur Beta taip dažnai gulėdavo mylinčio Deivido glėbyje, moters akys dabar išdavė viską. Kai jos pasruvo

ašaromis, Beta jų nešluostė. Tik prisiminė, ką neseniai buvo sakiusi Pegė:

„Aš pabūsiu, jeigu jaučiatės vieniša". Liūdname Betos veide šmėstelėjo šypsenos šešėlis. Kitas šešėlis perėjo per širdį ir dar paaitrino senas žaizdas, atgaivino prisiminimus.

– Vieniša? – Ji palinksėjo galva ir nusišypsojusi tyliai ištarė žodžius, kurių dar nebuvo girdėjusi nė viena gyva siela: – Taip, aš esu vieniša... vieniša dėl jo. Vieniša dėl to, kas galėjo būti.

Nusikračiusi nostalgijos, kuri grasė ją įveikti, Beta nuėjo prie lango ir atidarė, taip išgąsdindama ant palangės tupėjusią mažutę liepsnelę. Jai nuskridus, orą pripildė varnėnų čiulbesys. Saulė kaitino Betai veidą. Apačioje, sode, du balandžiai tipeno po veją ieškodami gardžių trupinėlių. „Netruks prabėgti liepa, – pamanė moteris, – o kartu ir metų vingis". Staiga širdyje pasidarė šviesiau, Beta pasiryžo pažvelgti tiesai, kurią taip ilgai neigė, į akis. Taip, yra dalykų, kurių ji niekuomet gyvenime nebepatirs. To ypatingo jausmo, kuriuo gali džiaugtis mylintys vyras ir moteris; ji niekuomet nebenešios Tailerio vaiko, juodu kartu nesulauks senatvės, džiaugdamiesi vienas kito meile. Tačiau Beta turi tiek daug kitokios laimės! Ji sveika ir stipri, viduje bręsta nauja gyvybė, ji yra aprūpinta ir turi jaukius namus. Be to, labai myli Sisi ir brangųjį sūnelį, kuris toks panašus į savo tėvą, kad jos džiaugsmas visuomet būna sumišęs su skausmu. Ir dar, priminė sau Beta, ją myli geras vyras, nors, deja, ji niekuomet negalės atsakyti jam tuo pačiu; bet turės likti šalia iki pat gyvenimo galo.

Pakėlusi akis į žydrą dangų Beta matė virš galvos skrendančius paukščius, čirškiančius ir ulbaujančius, kol dingo iš akių. Pasaulis buvo gražus. Gyvenimas buvo gražus. Dabar, kai Beta jau norėjo uždaryti langą, sugrįžo liepsnelė.

Nutūpusi per colį nuo moters rankos nužvelgė ją labai įdėmiai. Paukštis tupėjo į šoną palenkęs galvutę, saulėje sužibo šviesios akytės. Staiga Beta apsisprendė. Tuoj pat nuskubėjo žemyn koridoriumi iki vaikų kambario ir įkišusi galvą vidun pareiškė:

– Tokia nuostabi diena, pone Turnbulai, gal sutrumpinkime Ričardo pamokėles ir aš išsivesiu jį į saulutę?

Mokytojas, regis, svyravo, bet berniukas pašokęs pripuolė prie Betos ir stvėrė ją už rankos.

– Kur mes eisime, mama? – sušuko susižavėjęs. – Ar mes galime eiti į parką? Ar galime?

– Pirmiausia eisime į virtuvę ir susidėsime mažą lauknešėlį, – pasakė ji, – paskui, taip... eisime į Korporacijos parką.

Ričardas sukrykštė iš džiaugsmo ir apsisukęs ant kulno rankutėmis apsikabino mamą.

– Ar galėsime ten pabūti visą dieną? – paklausė užgniaužęs kvapą. – Aš noriu pamaitinti antytes ir pažaisti smėlio dėžėje. Ar galėsiu lipti ant patrankų? Ar galėsiu, mama?

Klausimai liete liejosi, kol ėjo susikibę rankomis su Beta, lipo laiptais žemyn į virtuvę, kur Pegė irgi buvo greitai įtraukta į tą jaudulį.

– Verčiau aš atnešiu mažesnę pintinėlę, – pasakė ji. – Tiesiog atsižvelgusi į jūsų padėtį. Atleiskite, ponia.

Netrukus pintinė buvo prikrauta vaišių: kiaulienos paštetо riekelių, gražiai supjaustytų sumuštinių. Beta net įdėjo mažutį molinį ąsotėlį giros.

– Pakaks, ponia, – pastebėjo tarnaitė. – Argi maži berniukai turi tokį apetitą?

Beta tuoj pat užsidėjo skrybėlaitę, užsirišo geriausią šalikėlį, o Pegė išruošė berniuką. Netrukus juodu ėjo pro paradines duris.

– Prašau man atleisti, ponia, – nedrąsiai sušnabždėjo Pegė, – juk jūs nelaipiosite po stačias kalvas Korporacijos parke, ar ne? Nematydama, kaip jūs... aš nenorėčiau, kad kas nors pirma laiko nutiktų, – pabaigė visa išraudusi.

– Dėkui už rūpestį, Pege. Žinoma, kad nelaipiosiu po kalvas, – patikino Beta ir pakštelėjo jai į skruostą, taip parodydama, kad nepyksta, jog Pegė per daug kišasi. Paskui Beta su sūnumi už rankos išėjo iš namų ir nužingsniavo gatve. Iki tarnaitės atsklido berniuko čiauškėjimas, sukėlęs jai šypseną.

– Gero jums poilsio! – sušuko ji pro dardančias ir skubančias karietas. Betos šypsena pamalonino moterį. Ji taip jaudinosi dėl šeimininkės! Ir visai ne dėl šios plušėjimo šįryt ar dėl kūdikio įsčiose, kuris vis augo ir vis labiau ją apsunkino. Ne, nuojauta Pegei sakė, kad yra dar kažkas, giliai širdyje keliąs šeimininkei nerimą... kažkas slapta, apie ką turbūt nežinojo net jos vyras.

Ištiesusi kaklą Pegė pagavo paskutinį Betos ir jos sūnaus žvilgsnį. Šeimininkė atrodė tokia grakšti ir jauna su tuo kreminiu šaliku ir mėlynos taftos suknele, su gražiai parauktą skrybėlaite ant žvilgančių plaukų. „Ji taip gražiai eina, – šiek tiek pavydžiai pamanė Pegė, – taip lengvai ir grakščiai, nors ir nėščia". Berniukėlis šalia jos vis žvilgčiojo aukštyn, o Beta palinkdavo prie jo, matyt, atsakydama į jam rūpimus klausimus. Visą kelią gatve Ričardas straksėjo, išdykavo, tauškėjo ir juokėsi, o Beta laikė jį už rankos, kad būtų arti, kad būtų saugus. Juk Tailerio sūnus buvo visų brangiausia dovana.

Moteris mėgo jausti jo nuogumą, krūtinės raumenis, kai atsišliedavo nugara, jo deginančias rankas apie savo šlaunis. Tyliai, kad nepažadintų, ji pasisuko visu lieknu kūnu, kad

būtų veidu prieš miegančiojo veidą. Regis, ištisą amžinybę ji tyrinėjo ryškius Tailerio bruožus, taip gerai pažįstamą profilį. Ji niekuomet nebuvo mylėjusi jokio kito vyro, niekuomet to ir nenorėjo. Nenorėjo mylėti ir Tailerio Blekloko, ypač dėl to, kad jis negalėjo atsakyti tuo pačiu. Vis dėlto troško jo labiau už viską. Ne pirmą kartą ciniškai svarstė, ar geidžia Tailerio Blekloko todėl, kad jis aukštas, juodaplaukis, gražus ir nepasiekiamas, ar todėl, kad jis greitai taps labai turtingas bei įtakingas žmogus. Žinoma, pirmiausia ją patraukė tos „savybės", bet dabar... visai ne dėl to ji liko su tuo vyru. Labai stengėsi jo neįsimylėti, norėjo suvilioti tokį, kurio širdis visiškai laisva.

Moteris tyliai nusijuokė. Įvykiai niekuomet nesiklosto taip, kaip norėtųsi. Šis vyras buvo visai kitoks nei kiti, kuriuos pažinojo. Jis buvo mąslus, rūpestingas, stiprios valios ir guvaus proto. Nuo pat nykios vaikystės, kai buvo paliktas mirti kažkur skersgatvyje, Taileris niekuomet nesidairė į kitus, kad pasiremtų jų jėga. Valingas ir ryžtingas Bleklokas iškilo aukščiau už juos visus ir tapo sunkiai nurungiamu, bet gerbiamu verslininku. Moteris švelniai perbraukė jam per veidą, plonais pirštais perbėgo per dygią barzdą ant smakro, piršto galiuku nuvedė per klasikinę nosies liniją... Ir visą tą laiką švelniai glaudėsi prie vyro – žadindama, trokšdama jo. Bučiuodama į lūpas moteris erzindama murmėjo, braukė pirštais vyrui per sprandą, stebėjo veidą, kad galėtų nusišypsoti toms nuostabioms žalioms akims, kai jis atsimerks ir pažvelgs į ją. Netrukus Taileris atsiliepė į tą meilės žaidimą. Tyliai sudejavęs apkabino moterį ir visu nuogumu prisispaudė arčiau. Staiga jo dejonė virto šauksmu:

– Beta... ak, Beta! – Vyras pajuto, kaip moteris sustingo jo rankose. Atsimerkęs išvydo jos veide siaubą. Ir iškart at-

sitraukė – sutrikęs bei supykęs ant savęs. Sėdėdamas ant lovos krašto nuleido galvą, užsidengė veidą rankomis.

– Atleisk, – paprastai tarė. Moteris nieko neatsakė, tik išlipo iš lovos. Taileris žvelgė, kaip ji pila vandenį iš ąsočio į dubenį, greitai nusiprausia ir apsirengia. Ji nėkart nepažvelgė į jį, nepratarė nė žodžio. Taileris žinojo, kaip ji jaučiasi, ir nekentė jos. Bet savęs nekentė dar labiau. Ta moteris buvo gera draugė ir šito nenusipelnė. – Ar tu išvažiuoji? – ramiai paklausė jis ir pasijuto toks vienišas.

– Ką, po galais, sau manai? – sušnabždėjo ji. Atsigręžusi pažvelgė į vyrą. Moters akys žvilgėjo. Kai Taileris nusuko akis į šalį, ji suprato, kad praras jį amžinai. Nežinojo, ar pajėgtų tai ištverti. Po šių tyliai ištartų žodžių moters pyktis nuslūgo ir ji priėjo prie Taileri.

– Neleisk man išvažiuoti, – tarė. – Tu galėtum mane sulaikyti... jei norėtum.

Dabar jis pažvelgė į ją. Tamsios akys buvo žalios it vandenyno gelmė, neperprantamos kaip pats žmogus.

– Daryk, kaip tau atrodo geriau, – pasakė jis ir pakilo nuo lovos. Moteris nužvelgė vyrą, akys slydo jo nuogumu. Dabar jos širdyje nebebuvo pykčio, tik baimė. – Neišleisiu tavęs tuščiomis kišenėmis, – pažadėjo jai. – Juk tu žinai, ar ne? – Balse nebuvo atšiaurumo. Bet nebuvo ir meilės, ji tai suprato. Pasėmęs saują šalto vandens iš didelio ąsočio Taileris šliūkštelėjo jį ant veido ir krūtinės, apsitrynė rankas, paskui nusišluostė rankšluosčiu. Nuo kėdės atkaltės pasiėmė kelnes, užsimovė ir susijuosė diržu. – Ar tikrai nori išvažiuoti? – paklausė.

– Žinai, kad ne. – Buvo matyti, kad moteris atsipalaidavo, nes sušuko: – Ak, Taileri... ar visuomet šitaip bus? Ar ji visuomet įsiterps tarp mūsų? – Vyras nieko neatsakė. Nuėjęs prie lango atitraukė užuolaidas, įleido ryto šviesos į kam-

barį, kuris, nors ir nepretenzingas, rodė naująją jo padėtį – didžiulis puikiai apstatytas kambarys su plačia lova, brangiais apmušalais ir įmantriai parauktomis aksominėmis užuolaidomis. Kai atsigręžęs pažvelgė į moterį su užuojauta, ji žengė tuos kelis juos skyrusius žingsnius ir beviltiškai žiūrėdama paklausė: – Ta moteris uoste... tai buvo ji, tiesa? Tai jos tu negali pamiršti. – Taileris švariai nusiskuto, susišukavo tankius neklusnius plaukus. Tada rengėsi toliau, dabar skubėdamas, nes ji palietė brangiausius prisiminimus. – Dėl Dievo, Taileri, kodėl tu negali praeities palikti praeičiai? – Apimta nevilties moteris buvo negailestinga.

Vyras susivarstė batus ir gūžtelėjo plačiais pečiais. Jis buvo pasirengęs.

– Aš nuvešiu tave į stotį, jeigu nori. – Dabar ėjo nuo jos ta pažįstama, kiek šlubčiojančia eisena, kuri darė jį dar patrauklesnį. – Kai įsodinsiu į traukinį, dar suspėsiu į aukcioną.

– Tu apie nieką daugiau negali galvoti, tik... pirkti žemę... krautis turtą? – Moteris kone išspjovė tuos žodžius. – Ar viskas jai? Ar todėl stumi save pirmyn, Taileri? Dėl jos? Ar gyveni tikėdamasis, kad tavo turtai gali ją atplėšti nuo teisėto vyro? – Dar nespėjusi pasakyti iki galo, jau suprato, kad per toli nuėjo. Vienu šuoliu Taileris pripuolė prie moters ir ją sugriebė. Trumpą akimirksnį ši išsigando, kad Taileris jai suduos, bet vyras tik pažvelgė tiesiai į akis. Jo žvilgsnyje atsispindėjusi panieka buvo skaudesnė už smūgį. – Atleisk, aš nenorėjau, – sušnabždėjo ji. Nors balsas skambėjo nuoširdžiai, širdyje ji manė taip, kaip buvo sakiusi. Viskas, ką Taileris nuveikė, buvo dėl moters, kurios negalėjo pamiršti. – Man nederėjo taip sakyti, – padelsusi prisipažino ji.

Taileris ją paleido, bet su tokia jėga, kad moteris vos neparkrito ant grindų. Nebuvo dar mačiusi mylimojo tokio susijaudinusio.

– Mes pradėjome geriau, – tarė Taileris. Jo įniršis išblėso, ir moteris išsigando, kad tai pernelyg panašu į pabaigą. Ji matė, kaip jos gyvenimas eina sunkyn. Metai pralėkė bemat, o grožis vyto dar greičiau. Moteris lūkuriavo, ir Taileris tą suprato. – Tau nebūtina dabar išvykti, – priminė tyliu balsu, jo gražiose lūpose žaidė šypsena. – Bet mūsų santykiai niekad nebus pastovūs. Aš niekuomet neskatinau tavęs manyti kitaip.

Staiga ji labiau už viską panoro pastovumo. Išsigando, kad ją gali palikti, ir tas išgąstis pripildė burną kartėlio. Kodėl Taileris negali jos mylėti? Kodėl negali pasistengti, kad juos jungiantis ryšys būtų tvirtesnis? Vėl sukilo pyktis.

– Ši moteris... juk tai buvo seniai? Tikriausiai ji tave pamiršo. Nejau negali jos palikti praeičiai? – prisispyrusi kamantinėjo.

Taileris stovėjo prie durų, kurios dabar buvo kiek praviros. Ketino išeiti. Ramiai uždaręs duris ir atsišliejęs nugara į jas įbedė žvilgsnį į pakeltą moters veidą, paskui – į lubas. Skaudžios mintys buvo susipynusios. Kodėl negali palikti Betos praeičiai? Kaip galėjo jai atsakyti, kai pats nežino atsakymo? Pažvelgęs moteriai į veidą, iškvėpdamas pakartojo jos žodžius.

– Palikti ją praeičiai. – Ir papurtė galvą. – Jei tik galėčiau. Bet argi tu nesupranti, kad praeitis yra dabartis, o dabartis yra ateitis? – Vyras ciniškai nusijuokė. – Mes negalime išmesti iš galvos vakarykštės dienos, tarsi jos nebūtų buvę, nes nešamės ją kartu iš vienos akimirkos į kitą ligi pat paskutinio atodūsio.

– Tikriausiai žinai, kad negali jos turėti? Ji patenkinta savo šeima. Privalai susitaikyti su tuo, kad ji visai nenori tavęs. Dabar, po šitiek laiko. – Moteris ištiesė ranką ir palietė Tailerį, akyse buvo užuojauta. – Ji nemyli tavęs, Taileri,

jai nereikia tavęs, negi nematai? Negi nesupranti, kad tai, kas tarp jūsų buvo, seniai baigta?

– Žinau.

– Tuomet pamiršk ją! – Moteris prisišliejo arčiau, balsas skambėjo švelniai ir maldaujamai. – Susikurk gyvenimą su manimi, Taileri. Tu pats sakei, kad aš tau gera.

– Žinau.

– Tuomet?..

Jis tiesė ranką jos paliesti, bet ši nusviro. Akys žvelgė į jos mielą veidą, dabar labai liūdną – dėl jo. Taileris gailėjosi, bet nusisukęs į šalį pasakė baisią tiesą:

– *Aš myliu ją.* – Tai buvo tik šnabždesys, bet jis paveikė moterį taip, tarsi kas būtų sušukęs nuo stogų.

Ji žinojo, kad prarado jį. Per savo nekantrumą prarado tą menką galią jam, kurią turėjo. Tyliai keikė save, kad buvo tokia paika. Tačiau nuo pat pradžių žinojo, kad nebus lengva Tailerį išlaikyti; jis buvo beviltiškai įsimylėjęs, nenuilstamai ištikimas tai vienintelei meilei. Jo širdy nebuvo vietos jokiai kitai... Paklaikęs protas prisiminė jauną moterį uoste, ir ji nesistebėjo, kad Taileris ją dievina. Netgi būdama nėščia ta moteris buvo neįtikėtinai graži, miela ir grakšti, ją gaubė ta nepakartojamo grožio aura, kurią turi reta dailiosios lyties atstovė. Bet dar labiau prikaustė jos tamsios bei išraiškingos akys, kurios, išvydus Tailerį, išsiplėtė iš nuostabos ir netikėtumo. Tose akyse galėjo atsispindėti pyktis, bet, deja, jos išdavė gilesnius ir pavojingesnius jausmus.

Iki šiol moteris laikėsi atsargiai ir neatskleidė to, ką perprato esant tarp Tailerio ir tos žavios būtybės uoste. Anose tamsiose ir liūdnose akyse ji pamatė tokį pat sielvartą, koks dabar atsispindėjo Tailerio žvilgsnyje. Moteris neapsimetė, kad atjaučia tokį gilų skausmą. Tai kėlė sumaištį ir baimę, o dabar ji suprato, kad tas trapus saugumas, globa, kurią su-

sikūrė, slysta iš rankų. Ne, ji išmėgins viską... viską, kad jį išlaikytų.

Moters mintyse susiklostė žiaurus planas:

– Negaliu žiūrėti, kaip tu kamuojiesi, – tarė Taileriui. – Kaip plėšaisi... baudi save. Nejaugi nesupranti, koks kietaširdis daraisi? Ar nematai, kaip dėl viso šito tampi kitu žmogumi? Ak, Taileri... Taileri! Tu taip skiriesi nuo to vyro, koks kadaise buvai... mielas ir dosnus, besidžiaugiantis atpildu, kurį teikė sunkus darbas. Dabar teliko vien darbas! Tu daugiau nebesijuoki, Taileri. Užsklendei savo širdį, užrakinai ją viduje. Visą tą laiką gyvenai svajone, o dabar, pamatęs ją gyvą, dar labiau save kankini. – Moteris pažvelgė į mylimąjį ir pajuto jo skausmą. Bet jis vėl jos neprisileido. Nebeliko daugiau ką sakyti. Nebent... Nebent... Bet ji privalo apdairiai išlošti laiko, viską apgalvoti. Taip, Taileris rūpinosi ja, ji tai žino, bet ar to gana? Ar gana? Privalo išnaudoti progą, kol ne vėlu. – Aš nėščia, – sumelavo ji. Balsas kiek drebėjo, žodžiai suardė tarp jųdviejų pritvinkusią tylą. Vyras tylėjo, tik priblokštas žvelgė į ją. Tamsiai žalios akys, regis, permatė moterį kiaurai. Ji pradėjo verkti. – Man baisu, – sukūkčiojo. – Ką man daryti? Kur eiti? Ar tu pyksti?

Tylėdamas Taileris ją apkabino ir priglaudė prie savęs.

– Gal tikrai laikas man įsikurti? – tarė laikydamas ją rankos atstumu ir nubraukdamas nykščiu ašaras. Moteris nustebusi pakėlė galvą. Jai atlėgo, kad Taileris nesuprato jos gudrybės. Bet juk vyrai visuomet akli moterų gudrybėms. Dar akimirka tylos, ir jis nusišypsojo. – Jeigu tu nori, kad vestuvės vyktų Londone... kraukis daiktus.

– Tu žadi taip padaryti! – Mažutis planas suveikė! Taileris niekuomet nesužinos tiesos, nes yra daugybė būdų, kaip apmulkinti vyrus. – Tu tikrai žadi taip padaryti? – užgniaužusi kvapą klausė ji. – Mes susituoksime? – Didelės moters

akys švytėjo. Dabar ji negalvojo apie sąžinę. Žinojo viena: jos laimė, kad Taileris Bleklokas – doras žmogus.

Vyras liūdnai ir apmaudžiai nusijuokė.

– Juk nenorėtume, kad mano sūnus išvystų pasaulį be tėvo pavardės, tiesa?

Džiūgaudama moteris nuėjo prie lovos ir iš po jos ištraukė lagaminą. Kelios minutės, ir daiktai sukrauti. Dar kelios minutės, ir ji jau pasirengusi išvažiuoti su juo. Visą tą laiką Taileris stovėjo prie durų ir bereikšmiu žvilgsniu sekė kiekvieną moters judesį. Ji trumpam stabtelėjo, nužvelgė mylimąjį, jos ranka sustingo prie lagamino ant lovos, veide šmėstelėjo vos regimas kaltės šešėlis. Baimindamasi, kad Taileris neįspėtų apgaulės, moteris suskato plepėti, juoktis, kurti planus, kad tik atitrauktų dėmesį nuo to, kuo bjauriai privertė jį patikėti. Sagstydamasi ilgą švarką ant prabangios kreminės suknelės ji ryžtingai priėjo prie Tailerio. Širdis tirpo. Jis buvo toks gražus! Ir dabar – tik jos.

– Aš tau būsiu gera žmona, Taileri Bleklokai, – padrikai šnekėjo moteris. – Tu dėl to nesigailėsi. Ak, tai bus nuostabu! Tu pamatysi! – Moteris puolė Taileriui į glėbį ir giliai atsiduso, kai šis neryžtingai ją apkabino.

Moters triumfas nebūtų ilgai trukęs, jeigu būtų mačiusi, kaip nuo vyro veido dingsta šypsena ir jame lieka tik apgailestavimas; ramus Tailerio žvilgsnis nukrypo į langą, į horizontą. Ir širdis staiga nusklendė ten, kur galėtų būti Beta...

DEVINTAS SKYRIUS

– Prakeikimas! – Liuteris Reinoldsas gan sunkiai išsirangė iš kebo. Sukumpusiam seniui ne taip lengva buvo pralįsti pro siaurą tarpdurį ir pataikyti ant mažo laiptelio, nuleisto vežėjo. Kai Deividas norėjo pagelbėti, senis užriko: – Patrauk nuo manęs savo letenas! Tu man – ne pagalba. – Senis baksnojo į laiptelį lazda. – Man nusičiurkšt ant tavo pagalbos. Netikša! Štai kas tu! Prakeiktas netikša!

Ir lazdos galu sudavė Deividui per galvą, kai šis buvo pasilenkęs, norėdamas padėti netvirtoms senio kojoms atsispirti į laiptelį. Deivido tai neatbaidė. Viena ranka jis sugriebė praviras dureles, kita atsirėmė į kebą ir taip padarė užtvarą, kad senis nepaslystų. Visą tą laiką įžeidinėjamas Deividas taip ir liko stovėti, kol Liuteris Reinoldsas saugiai išlipo ant žemės. Kaip atpildą gavo niūrų žvilgsnį ir nurodymą:

– Traukis man iš kelio, netikša... šokinėji čia, tupinėji, tarsi būčiau žindomas kūdikis. – Dabar atėjo eilė vežėjui: – Ko, po galais, čia spoksai? – baksnodamas lazda šiurkščiai drėbė senis. Vyrukas mikliai užsikorė ant sėdynės viršuje, kad ir jam nekliūtų lazda. Net iš ten buvo girdėti Liuterio bambėjimas: – Senas paleistuvi, nori, kad ta nelemta lazda apsisuktų tau apie ausį!

Sumokėjęs vežėjui ir ramiai atsiprašęs už „tėvo būdą" Deividas, laikydamasis tik per kelias pėdas nuo Liuterio,

pasuko prie aukciono salės. Jie ėjo ten kartu: senis šlubuodamas ir sunkiai pasiramsčiuodamas lazda bei jaunasis vyras globėjiškai žingsniavo šalia. Keliu dardėjo arkliais traukiamos karietos. Dauguma jų sustodavo išleisti keleivių tiesiog prie aukciono salės; viena kaip tik sustojo už dviejų vyrų, išsukusių iš kelio. Jie pasisaugodami ėjo prie didžiulių gaubtų durų, kad nebūtų sutrypti.

Išlipęs iš kebo Taileris Bleklokas pasakė moteriai:

– Palauk čia. Aš ilgai netruksiu.

– Būk, kiek tau patinka, – meiliai nusišypsojusi pasakė ši. – Aš be tavęs niekur neišvažiuosiu.

– Tik valandžiukę, – paaiškino vyras. – Nelauksiu, kol prasidės aukcionas, bet būtų gaila sukorus tokį kelią nepalikti siūlomos sumos.

Taileris buvo labai susižavėjęs perspektyva, kad galės siūlyti kainą pats, bet dabar entuziazmą nustelbė kita, ne tokia džiugi perspektyva susisaistyti santuokiniais įžadais su moterimi, kurios nemylėjo taip, kaip vyras turėtų mylėti savo vaiko motiną. Nelaukdamas moters atsakymo jis uždarė kebo duris ir sušuko vežėjui:

– Palauk čia!

Vežėjas linktelėjo, pridėjo ranką prie kepurės ir atsakė:

– Kaip įsakysite, pone... kaip įsakysite. – Ir rausvomis apsiblaususiomis akutėmis nusekė skubantį Tailerį. Nepaisant pastebimo šlubčiojimo, šis atrodė aukštas ir atletiškas. – Kaip įsakysite, pone, – dar sumurmėjo vežėjas. – Aš visai niekur neskubu.

Vežėjo namuose buvo palydėtuvės, o argi gali būti didesnis pateisinimas smagioms išgertuvėms kaip sūnaus kelionė į tolimąją Ameriką ieškoti laimės? Visa šeima išlydėjo sūnų šeštadienį, bet šventė vis dar nesibaigia. Naktis buvo sunki, ir vežėjas jautėsi mirtinai sukaitęs.

Įžengęs į fojė Taileris prasispraudė pro besigrūdančius žmones, kurie visi plūdo viena kryptimi. Iš gautos informacijos apie žemės išpardavimą jis žinojo, kad Tobijas Dru paliko jos gana daug. Iš žmonių antplūdžio suprato, kad neįvertino, kokio susidomėjimo ta žemė sulauks. Jis pasakė kuo didesnę siūlomą kainą tarnautojui, ir šis dabar teiravosi smulkmenų apie statomą sumą. Beje, šią jis buvo gerokai padidinęs, palyginti su pradine, atsižvelgdamas į jau susirinkusią minią, nors aukcionas pagal darbotvarkę turėjo prasidėti mažiausiai po dviejų valandų.

– Jūs turite žinoti, kad sklypas labai vertinamas, – gražbyliavo tarnautojas. – Yra daugybė žmonių, kurie ryžtųsi žmogžudystei, kad galėtų turėti kurią nors šiandien statomą pinigų sumą. – Tarnautojas prisimerkęs nužvelgė susirinkusią minią ir gūžtelėjęs pečiais pasilenkė smulkiu kaligrafišku braižu įrašyti to gražaus skaičiaus, kurį buvo pasakęs Taileris. – Be abejo, jūs turite šansų laimėti, pone, – pridūrė nepakeldamas galvos. – Čia labai nemaža suma.

– Jūs manote, kad niekas nepasiūlys daugiau, tiesa? – paklausė Taileris.

Pailgaveidis vyras atsitiesė nuo popierių.

– Gerai, ką gi... leiskite man pažiūrėti.

Jis įžvalgiomis akimis perbėgo susirinkusių pirkėjų veidus. Paskui lyg ir krenkštelėjo.

– Gerai, ką gi, – pakartojo žiūrėdamas į Tailerį reikšminga mina.

– Aš neliksiu neatsidėkojęs už naudingą informaciją, – patikino Taileris tarnautoją ir nusišypsojo.

– Ak, – žmogus prunkštelėjo, taip išreikšdamas pasitenkinimą Tailerio atsakymu. – Pažvelkite ana ten, pone. – Ir galvos linktelėjimu parodė pliktelėjusį vyrą ilgu švarku, atsargiai nešantį cilindrą po pažastimi, lyg tai būtų brangus

pirkinys. – Ar matote, kaip jis nerūpestingai žingsniuoja? – pridūrė. Kai Taileris linktelėjo, tarnautojas kalbėjo toliau: – Neapsigaukite išvydęs jo atsainią išraišką, pone. Tai vienas čionykščių žemvaldžių. Dalis jo turto – didžiulis namas ir nemažas sklypas prie Langhou kelio. Be to, jis turi keturis pelningus medvilnės fabrikus. Tai Džulis Barkeris. Jei manęs paklaustumėte, o žinoma, privalote paklausti, – gudriai prisimerkė tarnautojas, – pasakyčiau, kad ponas Barkeris – pagrindinis jūsų varžovas, – ir mirktelėjo. – Jis ims kai ką arba viską. Manau, nesvarbu.

– Norite pasakyti, kad jis ketina pirkti žemę pietuose?

– Žemė yra žemė, nesvarbu, kur ji yra, pone. Be to, pietuose jos labiau trūksta nei čia, bent jau man taip sakė. – Taileris pritariamai linktelėjo, ir žmogus kalbėjo toliau: – O dabar – ar matote štai aną poną? – Ir pažvelgė per cilindrų jūrą į kitą kambario galą: Taileris nusekė jo žvilgsnį. – Tas gunktelėjęs senis šalia tribūnos yra Liuteris Reinoldsas... tironas visais atžvilgiais. – Tarnautojas nusipurtė. – Verslo reikaluose jis klastingas. Tikras senas niekšas... nors ne visada toks buvo. O ne! Tai sūnus jį pakeitė, tad istorija tęsiasi. Vienturtis Reinoldso sūnus prieš keletą metų išėjo iš namų, ir nuo tada senį tarsi velnias apsėdo!

– Jūs manote, kad jis rimtas varžovas?

– Be abejonės, pone. Jis stengiasi pasiglemžti bet kokį turtą, kurį tik apžioja. Na, ne viskas jam išdega, bet senis turi labai pelningų sandorių. Viena tikrai aišku... Liuteris Reinoldsas šiandien nebūtų čia, jei neketintų ko nors įsigyti... o gal viską... kas bus parduodama po plaktuko kaukštelėjimo. Jis tikras senas nagas. Nė nemirktelėjęs išsunks paskutinį fartingą iš vargšo darbininko, kuriam kliuvo nelaimė apsigyventi viename jo apgriuvusių namų. Bet juk suprantate, paprasti žmogeliai nelabai gali rinktis, kur jiems gy-

venti. Mano mama vis dar gyvena bjauriame drėgname urve Larkhile.

Tarnautojas smalsiai nužvelgė Tailerį, atpažinęs ryškų londoniečio akcentą.

– Teisybė, pone, kadangi jūs ne iš šio krašto, Larkhilo vardas jums nieko nesako. Larkhilas – tai gatvė, pilna susigrūdusių namų. Tai žinomiausia šio senio nuosavybė. – Žmogus stabtelėjo atsikvėpti. – Beveik visa viena Larkhilo pusė sudegė, supleškėjo iki pamatų. Gaisras kilo Meisės Armstrong namuose... ji turėjo nuomininkę. Žmonėms buvo sakoma, kad jaunoji našlė – Meisės giminaitė. Šiaip ar taip, gaisras nusinešė Meisės ir dar dviejų žmonių gyvybes. – Tai prisiminus tarnautojo akys apsiblausė. – Tai buvo siaubinga! Siaubinga! Žmonės kaltino jaunąją ponią, kuri gyveno su Meise, nes pati Meisė buvo labai atsargi moteris. Aišku, tai nebeturi reikšmės, mat jaunoji ponia iškilo ir ištekėjo už šeimininko posūnio, nors Liuteris Reinoldsas kartina jai gyvenimėlį... nekenčia jos, taip šneka žmonės, ir to savo posūnio... tarp mūsų kalbant, pone, gal Deividas Mileris ir geros širdies... Jis pelnė gyventojų, su kuriais Liuteris blogai elgėsi, užuojautą. Bet kai reikia parodyti valios tvirtumą... taigi. – Tarnautojas skėstelėjo rankomis. – Šia konkrečia savybe jis aiškiai nėra apdovanotas. Bet ką ten, nėra Dievo žemėje tokio žmogaus, kuris galėtų pasakyti Liuteriui, ką daryti. Jei leisite pareikšti, jis yra užsispyręs senas niekšas. Ir pasakysiu jums, pone, man dėl to tiesiog kraujas užverda! Nuo tada, kai gaisras nusiaubė Larkhilą, tas gudrus senas piktadarys visokiais būdais išsisukinėja, kad nereikėtų tvarkyti gatvės. Mano paties motina visą laiką gyvena drebėdama dėl savo gyvybės, kai bet kada gali griūti apdegę sienojai. Be to, po pamatus šmirinėja žiurkės. Iš Larkhilo liko tikras košmaras, o tas senas sukčius vis lupa

už nuomą keturis šilingus per savaitę. Ar galite įsivaizduoti? Keturi šilingai per savaitę, kai dauguma vargšelių uždirba tik dvidešimt šilingų! Bet manote, kam nors tai rūpi? Liuteriui Reinoldsui spjaut į viską.

– Liūdna tai girdėti, – tikrai susirūpinęs tarė Taileris. Aišku, vyruko pasakojimas pažadino jo susidomėjimą tuo surūgusiu seniu prie tribūnos. Bet dabar Taileris nekantravo išeiti, nes laukė ilga varginanti kelionė į Londoną ir jam rūpėjo daug įvairių dalykų, kurie buvo svarbesni už tai, kas čia vyko. Vis dėlto Taileris Bleklokas nenorėjo praleisti progos įsigyti bent kiek velionio Tobijo Dru palikimo. Paėmęs iš vyruko rašiklį jis užpildė kvitą ir nurodė siūlomą kainą: greitai perbraukęs ten parašytą skaičių, viršuje užrašė kitą, didesnį.

– Kaip manote, tiek pakaks? – paklausė išsigandusio vyruko.

Vėl žvilgtelėjęs į kainą vyrukas neteko amo.

– Jeigu jau tiek nepakaks, tai nebežinau. – Supratęs, kad turbūt buvo pernelyg atlapaširdis su šiuo įtakingu džentelmenu, tarnautojas bemat grįžo prie savo gerų dalykinių manierų. – Taigi, pone, jums reikia užrašyti, už kokius sklypus norite statyti, ir nurodyti, kaip tą sumą išdalyti.

Jis pastūmė kvitą su siūloma kaina Taileriui, kad surašytų atskiras kainas. Niekas nebuvo ištarta balsu, kad kas nenuklausytų. Jie abu užstojo kvitą, nes už Tailerio nugaros jau ėmė rikiuotis eilė.

– Labai dėkoju jums, pone, – pareiškė tarnautojas, kai Taileris grąžino jam kvitą. – Jūsų siūlomos kainos bus šaukiamos, kai tam ateis laikas. – Vyrukas dar plačiau nusišypsojo, kai Taileris jam į delną įspraudė sidabrinę monetą, kuri greitai dingo švarko kišenėje, kol niekas nepamatė jos blykstelėjimo.

Norint išeiti Taileriui reikėjo praeiti per kelis colius nuo Liuterio Reinoldso. Šis piktai pašnairavo, kai Taileriui pakako įžūlumo mandagiai pasakyti:

– Slapta viliuosi, pone Reinoldsai, kad mano siūloma suma bus didesnė už jūsų. Be to, šiandien turite būti labai akylas, pone. Regis, šis įvykis sutraukė visą Lankašyrą.

Senis tik niūriai dėbtelėjo ir trumpai atšovė:

– Aš jūsų nepažįstu ir netrokštu pažinti, tad malonėkite savo pastabas pasilikti sau.

Reinoldsas toliau irzo, mat Taileris jam nusišypsojo ir plačiai mostelėjęs ranka pridūrė:

– Tuomet geros jums dienos, – ir nužingsniavo nė neatsigręžęs. Jei būtų nors kiek užtrukęs, gal būtų susipažinęs su senio posūniu, kuris už Reinoldsą irgi užrašė statomą sumą, – su tuo pačiu vyru, kuris buvo vedęs jaunąją moterį iš Larkhilo. Ir kaip būtų Taileris Bleklokas nustebęs, jeigu būtų sužinojęs, kad vyriškis, pro kurį jis ką tik praėjo, buvo vedęs jo mylimąją – nelaimingąją Betą!

Liverpulio gatvėse knibždėjo žmonės. Berniukai su stumiamais vežimėliais ir gatvės prekiautojai šūkčiojo vardydami savo prekių privalumus. Tingiai bildėjo dviračiai vežimai ir alaus cisternos, šiek tiek toliau gatvėje sena moteris ilga juoda suknele ir šaliku pardavinėjo gėles. Moterys įmantriomis skrybėlaitėmis vaikštinėjo lydimos gražių palydovų; šiltas liepos vėjelis atnešė rylos garsus.

Vėl išėjęs į gryną orą, jausdamas nenorą grįžti į karietą, kur jo kantriai laukė draugė, Taileris stabtelėjo ant laiptelių ir žvilgsniu aprėpė judrią gatvę. Netoliese ginčijosi du pagyvenę vyriškiai užriestais ūsais. Vienas pareiškė:

– Jeigu automobiliai jau rieda Prancūzijos keliais, tai kodėl, po galais, tu sakai, kad šitoje šalyje jie niekuomet nebus populiarūs?

Antrasis ponas, kuris atrodė gerokai smarkesnis, buvo neperkalbamas:

– Nes yra žmonių... tokių kaip aš... kurie apvers dangų ir žemę, kad to išvengtų! Štai kodėl! Pamanykit, automobiliai! O argi blogai arklys su karieta? Aš niekuomet nepasikliausiu tokiu nežmonišku išradimu, kuris spjaudo juodus dūmus kaip pašėlęs ir dumia tokiu pasiutusiu greičiu, kad gali mirtinai išgąsdinti kiekvieną padorų pilietį.

Ginčas greitai nukrypo į kitas temas, tarp jų – ir pavydėtiną Oskaro Vaildo gyvenimo būdą.

Šyptelėjęs ir dabar galvodamas, kaip netrukus grįš į Londoną ir galbūt po kurio laiko netgi džiaugsis vedybiniu gyvenimu bei gyvens be graužaties, Taileris žingtelėjo ant šaligatvio. Kone iškart dėmesį prikaustė vienas ponas, artėjantis gana skubiu žingsniu. Panaši į žebenkšties galva buvo atlošta, tarsi jis žiūrėtų, kas priekyje, o tankūs balti plaukai atrodė nepaprastai keistai tarp tamsių cilindrų ir ekstravagantiškų moteriškų skrybėlaičių.

– O Dieve, tai Reinoldsas! – sumurmėjo Taileris, iškart atpažinęs, kad šis vyrukas – ištikimas Esteros Vard valdinys.

Čia jų žvilgsniai susidūrė, smulkesnysis vyras, pamatęs Taileri, ūmai stabtelėjo, protas žaibiškai suveikė, jis prisiminė tą sąmokslą, kurį juodu su ponia surezgė ir kuris turėjo ne tik pakenkti Taileriui Bleklokui, kad nebegalėtų niekur įsidarbinti, bet ir sumenkinti jį Betos akyse. Tomas Reinoldsas buvo karštai įsitvėręs idėjos, kad tuomet Beta galbūt atiteks jam, bet ji netikėtai dingo. Todėl gudrus planas tam tikra prasme nepavyko. Tačiau sąmokslininkai patyrė nemažą pasitenkinimą, kai Benas papasakojo Taileriui, kad jo sužadėtinė ištekėjo už kito. Abu kaltininkai žinojo, kad Taileris išnaršytų visus keturis pasaulio kampus, jei tik žinotų tiesą.

Kad savo piktais darbais padarė daug blogo Betai, sąžinė jų nė kiek negraužė. Dėl skirtingų priežasčių abu jautė ypatingą pasitenkinimą dėl nelaimingos Betos padėties. Tomą Reinoldsą vis dar skaudino, kad mergina jį atstūmė, ir niekšelis džiaugėsi, jog ir Taileriui Bleklokui nepasisekė. Be to, Esteros Vard pavaldinys dar turėjo vilties, kad nepalankios aplinkybės kada nors privers Betą grįžti į tėvo namus. Tomo Reinoldso nuostabai ir nusivylimui, iki šiol taip neatsitiko.

Kol kas jis per daug apie tai negalvojo, nes turėjo didesnių rūpesčių. Tačiau Betos nepamiršo. Žinoma, stebėjosi Esteros motyvais, kodėl ji nori atsikratyti dukters, nors jau seniai jautė jų tarpusavio priešiškumą. Seniai įtarė, kad čia slypi kažkas daugiau nei tai, kas matyti paviršiuje, nors niekada nesidomėjo, kas tarp motinos ir dukters įžiebė tokią antipatiją. Niekam ne paslaptis, kad motinos ir dukros dažnai nesutaria ir pykstasi. Tomas Reinoldsas neturėjo kaip sužinoti tiesos.

Kiti irgi galėjo niekuomet jos nežinoti – Betos brolis Benas ir netgi pati Beta. Jei Tomui Reinoldsui būtų duota nors menkiausia užuomina apie tamsiąją Esteros paslaptį, ta nepaprastai išdidi moteris priklausytų nuo jo malonės ir jis prikimštų savo kišenes jos pinigų. Estera Vard visuomet dosniai sumokėdavo už jo vargus, bet kaip būtų buvę džiugu, jeigu būtų galėjęs prie savo „atlygio" pridėti ir Betą!

Vienišos nakties tyloje Tomas Reinoldsas dažnai galvodavo apie tą merginą, svajodavo. Nebuvo nė dienos, kad nesvarstytų, kaip ją surasti, bet tam reikėjo laiko ir pinigų, o jis buvo ne toks žmogus, kuris švaistytų tokius brangius dalykus moteriai pasiekti. Ir dar tokiai, kuri bet kada ieškodama pagalbos gali pati pasirodyti... Vyriškis vis tikėjosi, kad Beta ims ir sugrįš, deja, skaudžiai nusivylė, nes taip ir

nesulaukė. Tačiau Tomas Reinoldsas buvo kantrus ir atkakliai tikėjo, kad išmuš ir jo valanda. Žiūrėdamas į Taileri, jausdamas kaltę dėl savo bjauraus poelgio, vieną akimirką pamanė, kad ta valanda jau atėjo. Nors ir netikėtai...

Taileris labai nemėgo šio žmogaus, bet dabar pajuto pagundą užkalbinti. Matė, kaip šis artėja, ir viduje vyko kova. Taileris niekuomet nebendravo su Tomu Reinoldsu, nepakentė jo bjauraus charakterio, bet Reinoldsas buvo artimas Vardų šeimai ir jo ausis turėjo būti pasiekusios visos naujienos apie Betą. Staiga Taileris prisiminė, kad jau pats matė šeimos apsuptą ir patenkintą Betą. Ką dar galėtų jam pasakyti Tomas Reinoldsas? Daug svarbiau, ar jis pats nori kalbėti apie savo mylimąją su tokiais žmonėmis kaip Reinoldsas? Pasvarstęs, kad išmintingiau būtų mandagiai pasišalinti, Taileris nuskubėjo prie laukiančios karietos ir paliepė vežėjui skubėti į geležinkelio stotį. Jau lipo į vidų ir... labai nusiminė pamatęs šlykštųjį Reinoldsą einantį tiesiai prie jo.

– Pone Bleklokai... *Taileri Bleklokai!* – šaižus Reinoldso balsas perrėžė minios klegesį, jis pats žaibiškai atsidūrė prie karietos ir klastingai pažvelgė į Taileri, būdamas visiškai tikras, kad šis nieko nežino apie jo su Estera planus išstumti Betą iš Tailerio gyvenimo. Juk jei būtų žinojęs, būtų sudraskęs Tomą plikomis rankomis...

– Juk neketinate išvykti nepasišnekėjęs su savo kolega? – įžūliai nusišaipė.

Pritariamai linktelėjęs Taileris paprastai pasakė:

– Atleiskite, bet mes tikrai skubame.

– Neatrodote nustebęs, kad mes susitikome per du šimtus kilometrų nuo namų? – nusistebėjo Reinoldsas.

Žiūrėdamas į pastatą, iš kurio ką tik išėjo, Taileris atsakė:

– Ne. Nenustebau. Juk mes abu sukamės tame pačiame versle... aišku, skaitome tuos pačius skelbimus. Kaip ir aš,

kaip ir daugelis kitų, jūs būsite perskaitęs apie Tobijo Dru sklypų išpardavimą.

– Aha! – Reinoldsas linktelėjo galva. Pagaliau jis susivokė ir šypsena dingo iš jo veido. – Žinoma, jūs čia dėl to paties kaip ir aš... užsimojęs nukonkuruoti visus varžovus aukcione ir grįžti namo su viena ar dviem saugiai į kišenę įbruktomis sutartimis.

Niekšelio nuotaika staiga pasikeitė sužinojus, kad jis ir Bleklokas čia susidūrė kaip konkurentai, – nors, viską apsvarsčius, tai pats natūraliausias dalykas pasaulyje. Tikrai labiau reikėtų nustebti, jei Blekloko nebūtų aukcione.

– Kaip sakiau, Reinoldsai, mes juk verčiamės tuo pačiu. – Tailerio kantrybė baigėsi. – Bet linkiu jums viso geriausio, – dar pridūrė. – Turbūt atstovaujate Vardų kompanijai?

Ne paslaptis, kad kompanija pastaraisiais metais patyrė daug sunkumų ir dabar jai grėsė pavojus žlugti. Tiesa, lygiai tas pat grėsė daugybei kompanijų – kai kurioms pavyko išsilaikyti paviršiuje, o kitos nugrimzdo nė nesistengdamos išlikti. Tačiau Estera Vard ne tokia moteris, kad pasiduotų be mūšio, nors kiti tiesiog ją niekino ir būtų mielai išstūmę. Net jei kompaniją suriestų į ragą, Taileris neabejojo: ir Ričardas, ir Estera turi pakankamai proto, kad visko neprarastų; tai yra nebus tokie paiki, kad leistų vėjavaikiui savo sūnui Benui prikišti nagus prie rezervinių fondų. O Beta... Bent jau ji per savo santuoką finansiškai aprūpinta.

– Tikiu, kad taip ir manote! – nustebęs atsakė Tomas Reinoldsas. – Taip... aš čia atstovauju Esterai Vard.

– Prašom perduoti šeimai linkėjimų nuo manęs, – paprašė Taileris. Jam knietėjo paklausti: „Ar Beta laiminga? Ar ji ilgisi manęs? Ar Vilsonas Rajanas yra toks vyras, kokio ji ir tikėjosi?“ Bet šie klausimai liko jo širdyje. Stvėręs už at-

darų durelių rankenos Taileris pakėlė koją ant laiptelio ir pasirengė šokti į karietą.

– Neįtikėtina, kad norite išvykti nė nepasiteiravęs apie Betą.

Šie žodžiai Tailerį sulaikė. Jis stabtelėjo ir atsisukęs pažvelgė į Tomą Reinoldsą. Akys patamsėjo iš skausmo, ant liežuvio galo sukosi tiek klausimų! Kai prabilo, ramus balsas slėpė vidinį sąmyšį.

– Kurią dieną mačiau Betą, – pasakė. Nesupratęs, kaip ši pastaba sukrėtė mažaūgį vyruką, Taileris kalbėjo toliau: – Mačiau, kokia ji patenkinta. Bet kai ją sutiksite, perduokite nuoširdžiausius mano linkėjimus.

Taileris stebėjosi, kaip gali būti toks ramus, kai visos nervų galūnės klykte klykia. Norėjo tarti: „Pasakykite, kad man jos trūksta. Tereikia Betai tarti bent žodelytį, ir aš seksiu paskui ją į pasaulio kraštą". Ak, bet ar jis nieko nepamiršo? Juk čia, karietoje, laukia moteris, kuri nešioja jo vaiką, moteris, kurią pažadėjo vesti! Be to, negi jau pamiršo, kokia Beta atrodė laiminga? Kvailys! Kada pagaliau įsisąmonins, kad viskas baigta?

– Ar jūs... matėte Betą? – Tomo Reinoldso šypsena nuslėpė, kad Tailerio žodžiai buvo it smūgis žemiau juostos. Elizabeta Vard buvo Liverpulyje? – Ar ji buvo viena? Ar jūs kalbėjotės?

– Deja, ne. Beta su šeima labai greitai dingo minioje, bet buvo malonu matyti, kaip gražiai ji atrodo. – Taileris galėjo pridurti „atsižvelgiant į tai, kad ji laukiasi", bet šie žodžiai įstrigo gerklėje. Vietoj jų Bleklokas ištarė tokią tolimą nuo tiesos frazę, kokią tik galima įsivaizduoti: – Pamatęs jus pamaniau, gal atvykote čia kartu – jūs ir Estera su šeima?

Taileriui buvo įdomu, ar per tuos metus Beta su motina pasidarė artimesnės. Jeigu būtų mėgęs klausytis apkalbų ir

bendrauti, gal būtų sužinojęs daugiau, bet iš prigimties jis buvo vienišius. Be to, Vardų šeima buvo uždara ir nepasakojo visiems apie savo reikalus.

Netrukus atsipeikėjęs Tomas Reinoldsas atsargiai ir gudriai tarė:

– Aišku, Bleklokai, taip ir yra.

Jam reikėjo pabūti vienam ir „suvirškinti" tai, ką sužinojo iš Tailerio. Elizabeta Vard buvo čia? Vyruką apėmė stiprus susijaudinimas. Jeigu ji čia, tuomet jis kuo greičiau grįš į pietus. Jei Beta čia, jis jos ieškos. Kai pakėlė galvą, Taileris jau sėdėjo karietoje uždaręs dureles.

– Ei, luktelėkite, Bleklokai.

– Kas dar?

Reinoldsas nervingai nusišypsojo. Jis norėjo paklausti apie Betą, tačiau laiku susigriebė. Ką sau mano? Juk mažiausiai norėjo sukelti kito vyro įtarimus. Tad gudriai paklausė:

– Ar jūs dalyvaujate aukcione?

Taileris būtų atsakęs neišduodamas priežasties, kodėl dabar išvyksta, bet nugirdusi jų pokalbį ir klausimą, kuris netiesiogiai lietė ją, moteris palinko į priekį. Nusišypsojusi Tomui Reinoldsui ji tarė:

– Mes skubame grįžti į Londoną. Suprantate, mudu su Taileriu ketiname ten iškart susituokti.

– Susituokti? – Reinoldsas vargiai galėjo nuslėpti savo pasitenkinimą, jo mažos it paršo akutės tyrinėjo patrauklią moters figūrą. Jis pasilenkė arčiau Tailerio: – Tad leiskite man pirmam pasveikinti jus, panele... panele... – Tomui Reinoldsui niekuomet nepatiko žinoti tik dalį istorijos – ypač kai ji bus tokia įdomi Esterai.

Taileris vogčia spustelėjo draugužę atgal prie sėdynės atlošo, paskui išsilenkė pro langelį ir suriko žmogėnui su apsiaustu:

– Pirmyn, vežėjau! – O mažajam vyrukui pasakė: – Pasitraukite!

Ir karieta greit nudardėjo, palikusi Tomą Reinoldsą svirduliuojantį nuo naujienų, kurias ką tik sužinojo – dvi informatyvias nuotrupas, akimirksniu padariusias jo kelionę į šiaurę truputį malonesnę. Faktas, kad Betos mylimasis visą tą laiką buvo nevedęs, Reinoldsui visuomet buvo it dyglys. Nors Taileris ir tikėjo, kad Beta, laimingai ištekėjusi už Vilsono Rajano, prabangiai gyvena Sarėjuje, Reinoldsas nuolat nervinosi, kad dalyvavo tokioje apgavystėje. Jis suprato: jei Beta kada grįžtų ir rastų Tailerį turtingą bei viengungį, jai galėtų kilti pagunda atleisti ir viską pamiršti. O tai būtų Tomui Reinoldsui nelaimė ne vienu atžvilgiu. Tačiau kai Taileris Bleklokas, toks doras žmogus, bus vedęs, panaši situacija vargiai bus įmanoma.

Reinoldsas plačiai nusišypsojo ir patenkintas savimi apsigręžė, vos neįsirėždamas į jaunus padaužas, kurie žaidė ant šaligatvio „padėk – paimk". Pasigirdę šauksmai: „Žiūrėk, kur eini, kerėpla" ir „Ar tu aklas, žmogau..." paprastai būtų sukėlę grasinimų pliūpsnį ir keršto troškimą, bet ne šiandien.

– Ak, prašau man atleisti, – tarė Reinoldsas įsikarščiavusiam jaunimėliui ir išspaudęs šypseną, kuri juos apramino, nuėjo tolyn.

Visiškai nusiraminęs Tomas Reinoldsas su didžiuliu pasitikėjimu įžengė į aukciono salę. Bet kai sustojo prie įėjimo, blausiomis akimis naršydamas prieangį, nė iš tolo nenutuokė, kad neprabėgs nė kelios minutės, ir jį ištiks dar vienas sukrėtimas. Sukrėtimas, nulemsiąs tolesnį likimą ir paveiksiąs gyvenimą tų, kuriems teko nelaimė jį pažinti.

Deividas Mileris pamatė jį pirmas. Grįžęs su stikline gaivinančio gėrimo patėviui jis globėjiškai atsistojo prie senojo vyriškio. Skvarbiomis akimis varstydamas pro šalį einančiųjų veidus posūnis pareigingai atsakinėjo į reiklius senio klausimus:

– Kas čia, a? Storuliai katinai iš Londono, aišku... atlėkė pasiimti to, kas priklauso mums, šiauriečiams. Po šimts kelmų! Kas dar? Ar tu ką pažįsti? O kaip Džulis Barkeris? Ar jo nematyti? Dar turi įžūlumo čia rodytis po to, kai pasiglemžė tą Rozamundos gatvės namų kvartalą... tiesiai man iš panosės! Niekšas! Tegu pamėgina tas nenaudėlis šįkart su manimi susiremti, a? – Senis Reinoldsas kimiai sukikeno ir džiugiai apglėbė save rankomis. – Aš paliksiu jį laižytis žaizdų! – pažadėjo. – Tą patį padarysiu kiekvienam, kas kėsinsis nustumti mane į šoną.

Senasis nenaudėlis vėl susmego krėsle ir bambėdamas sau po nosimi, žybčiodamas akimis iš po kerotų antakių pradėjo bilsnoti lazdos galu į medines grindis.

– Jeigu būtų mano valia, mūsų čia išvis nebūtų, – pasakė jam Deividas.

Jis pažvelgė į senį, bet vėl nusisuko išvydęs, kad jo žodžiai nuleidžiami negirdomis. Pakėlęs galvą koridoriaus gale išvydo vyrą. Kurį laiką netikėjo savo akimis, bet paskui kažkuo ta neaukšta figūra ir bauginančiai balti plaukai patraukė jo dėmesį it magnetas. Kuo labiau Deividas žiūrėjo, tuo jam darėsi aiškiau ir baisiau. Jis buvo priverstas prisiminti savo netikrą brolį ir turėjo ko bijoti. Arnoldas Tomas Reinoldsas paliko pėdsaką jaunam berniukui, atėjusiam į Liuterio namus. Kaip ir Liuteris, Tomas buvo ypač bjauraus būdo ir savo pyktį dažnai išliedavo ant jauno nekalto vaiko, kuris buvo pristatytas jam kaip „naujasis brolis".

– Į ką ten spoksai? – Senis bakstelėjo posūniui lazdos galu. – Kas ten? Ką pamatei? Džulį Barkerį? – Kadangi Deividas nieko neatsakė, tik keista, suglumusia veido išraiška tebežiūrėjo į kambario galą, Liuteris tvojo jam smarkiau ir sudejavo: – Netikša! Prakeiktas netikša!

Pasirėmęs lazda lyg dalba senis kilstelėjo kėdėje, susiraukė taip, kad iš akių liko siauri šviečiantys plyšeliai, tada pirma pažiūrėjo į Deividą, paskui jo smalsus žvilgsnis nukrypo tiesiai į Tomo Reinoldso veidą. Lyg dusdamas senis susirietė krėsle, jo akys pasidarė apskritos kaip sidabriniai šilingai, burna prasižiojo. Kuriam laikui jis visiškai nutilo, visą dėmesį sutelkdamas į vyrą, kuris buvo jo sūnus ir kuris išniro iš praeities tarsi vaiduoklis.

– Tai jis! – sušnabždėjo. – Tai mano sūnus...

Liuteris Reinoldsas truktelėjo jaunajam vyrui už švarko. Pažvelgęs žemyn Deividas pamatė, kad suvytęs senio veidas susiraukšlėjo it sena kempinė, o veidu nusirito ašaros.

– Arnoldas Tomas, – trūkčiojamai tarė Liuteris. – Mano sūnus. – Jis spoksojo į liesą figūrą. – Tai jis! Dieve Visagali... juk tai jis, tiesa? – gailiai paklausė.

Deividas vėl pažvelgė į tą vyrą, paskui į senį, kuris jam buvo vienintelis tėvas, kokį kada pažinojo, tėvas, kurį, nepaisydamas nieko, labai idealizavo, ir jo širdį nusmelkė didžiulis liūdesys. Kažkodėl intuityviai pajuto, kad grįžus tikrajam Liuterio sūnui viskas nebebus kaip buvę. Tačiau džiaugėsi kartu su seniu, nes niekuomet nebuvo matęs tokios didelės laimės kito žmogaus veide.

– Taip, tėve, aš įsitikinęs, kad tai jis, – ramiai atsakė Deividas.

– Tuomet atvesk jį! – Senis stengėsi išsiropšti iš krėslo, abejonės ir nuostaba atslūgo, jį apėmė susijaudinimas, vis stiprėjantis nuo tada, kai akys išvydo mylimą sūnų. Nesvar-

bu, kad tas sūnus beširdiškai jį paliko. Dabar viskas atleista. Tomas atsirado, ir to gana. – Paskubėk! Paskubėk, kol jis vėl nepradingo, – sugriebęs Deividą už švarko ir jį tampydamas sušuko senis. – Eik, kad tave kur! – Ištiesęs ranką jis vos neišgriuvo iš krėslo per savo didelį entuziazmą.

– Sėdėk, tuomet aš jį pakviesiu, – pasakė Deividas netikėtai valdingu balsu, kuris taip pribloškė Liuterį, kad šis iškart lOštelėjo visas virpėdamas. Deividas skubiai priėjo prie Tomo Reinoldso, tuo metu senis savo krėsle vis šokčiojo aukštyn. Jis matė, kaip du vyrai susitiko. Žiūrėjo, kaip vyresnysis žingtelėjo atgal su nuostaba veide, paskui, regėjos, pokalbis tęsėsi kelias valandas, nors iš tiesų tetruko kelias minutes, ir ak, dabar Tomas pažvelgė per kambarį tiesiai į senį. Šito jau buvo per daug! Ilgiau Liuteris nebegalėjo tverti. Išsikepurnėjęs iš kėdės jis pradėjo netvirtu žingsniu artintis šaukdamas:

– Arnoldai Tomai! Ak... sūnau... sūnau! – Ašaros aptemdė akis, ir jis ėmė garsiai verkti. Žmonės sustoję smalsiai žvelgė į jį, o kažkas pasakė:

– Tai Liuteris Reinoldsas... Kas jam yra?

Kad šitas senas kietasprandis sukčius brauktų ašaras? Tokį vaizdą buvo verta pamatyti. Bet Liuteris nieko nepaisė. Ir verkdamas, ir juokdamasis puolė sūnui į glėbį, patenkintas vien tuo, kad gali apkabinti savo kūną ir kraują, žiūrėti į veidą, kaip du vandens lašai panašų į jo – mažos skvarbios akutės, ilga siaura nosis ir pagurklis, atsiradęs metams bėgant.

Ir kol juodu rymojo apsikabinę bei atsikratę išskyrusių metų, Deividas stovėjo greta – vienišas ir užmirštas, sunkia širdimi, tačiau be galo dėkingas, kad turi namie laukiančią moterį, kuri greitai padovanos sūnų. Vis tiek žiūrint į tuodu vyrus širdį spaudė baisus liūdesys. Vienas jų buvo tas,

dėl kurio mielai numirtų. Kitas atėmė iš jo tėvą, tačiau jam kažkodėl buvo reiškiama didesnė pagarba, nei tas nusipelnė.

Du vyrai ėjo kalbėdamiesi, jaunesniojo galva palinko, kai senesnysis šnekėjo:

– Namą, pinigus išsaugojau tau... tas nedidelis turtas, kurį pamažėle susikroviau, priklauso tau, sūnau, tik tau! – Kartkartėmis senis Liuteris stabtelėdavo ir pažvelgdavo Tomui Reinoldsui į veidą, tarsi norėdamas save įtikinti, kad jo sūnus tikrai sugrįžo. – Aš visuomet žinojau, kad tu grįši, – tarė senis. – Nuo pat tos dienos, kai pasakei, kad niekuomet nieko nepasieksiu... kad man trūksta drąsos kuo nors tapti... aš prisiekiau, kad tau įrodysiu. Net jei dėl to ir galą gaučiau, palikčiau tau turtą, kad įrodyčiau, kaip klydai dėl savo seno tėvo...

– Sakai, turtą? – Tomas Reinoldsas nustebo išgirdęs iš Deivido, kad jie su seniu čia varžysis dėl kokio sklypo ar net visko, kas bus siūloma. Dar labiau nustebo sužinojęs, kad tėvas viską paskyrė jam. Viduje kažkas sukirbėjo. Tomas Reinoldsas pasilenkė prie senio: – Sakai, per tuos metus susikrovei turto?

– Kaip sakau, taip ir yra. – sukikeno Liuteris. – Tu manimi netiki, tiesa?

– O ne! Ne. Aš tikiu tavimi, tėve, – įsiteikiamai nusišypsojęs atsakė Tomas Reinoldsas. – Tiesiog man neaišku... – Jis dirstelėjo per petį į jaunesnįjį vyrą, kuris sekė už jų kaip šuo paskui savo šeimininką. – Turiu galvoje, ar jis padėjo tau įgyti turtą?

– Ne! – atšovė senis. – Šitas vyras niekam tikęs, visuomet toks buvo.

Jo atsakymu Tomas Reinoldsas liko patenkintas, tad pasisukęs nusišypsojo netikram broliui. Paskui pro dantis iškošė:

– Jeigu Deividas niekam tikęs, kuriam galui jis mums, ar ne, tėve?

– O, dėl jo nesijaudink, – atsakė senis. – Kai tik tu grįši, jie bemat išlėks į gatvę su savo šlamštu – tie vaikiščiai ir jo žmona!

– Vaikiščiai? Žmona? Argi jis vedęs?

– O taip, vedęs, – susiraukęs atskleidė situaciją senis. – Tokią moterį, kuri gyveno Larkhile. Jos liežuvis amžinai pagaląstas. – Liuteris sukikeno. – Nors jei būčiau jaunesnis, gal ir aš susigundyčiau pasiguldyti ją į lovą.

– Vadinasi, patraukli?

Senis vėl sukikeno:

– O taip! Visai graži. Pernelyg graži tokiam netikšai, nors, pagal mano skonį, ji per daug palaido liežuvio. Deividas priėmė ją išskėstom rankom. Bet galiausiai po trejų metų ir jis sulauks sūnaus! – sukrizeno senis. – Niekuomet nemaniau, kad jam kas išeis. Bet jau sakiau: dabar, kai tu sugrįžai, sūnau, jiems bus liepta išsinešdinti.

Senis malė neužsičiaupdamas, kūrė planus, saldžialiežuvavo Tomui Reinoldsui, noriai pasakojo, kas nutiko jam išvykus – su visomis smulkmenomis, – to paties klausinėjo ir jo. Tomas Reinoldsas atskleidė tik tiek, kad patenkintų senio smalsumą apie pasirinktą profesiją, ir tai, kad čia atstovauja savo darbdaviams. Nepasakė, kad niekuomet taip ir nevedė, jei kartais senis tikėjosi virtinės jo sukaupto „turto“ paveldėtojų. Nedavė ir savo adreso.

Tomas buvo žmogus, lošiantis paslėptomis kortomis. Be to, jo apsukrus protas it paklaikęs dirbo, juodos nedoros mintys pradėjo įgyti formą. Senis atskleidė daug, nors iš tikrųjų būtų pakakę ir mažiau. Bet jis irgi pasirūpino neatskleisti visko iki galo, jei kartais būtų neteisingai nuspren-

dęs. Nors tai nesvarbu! Dabar, kai Arnoldas Tomas atsirado, juodu tą temelę galės aptarti vėliau.

„Juk yra marios laiko, – sakė jis sau. – Visas pasaulio laikas!"

– Juk tu dabar nesirungsi su savo tėvu, tiesa, sūnau? – atsargiai šnabždėdamas paklausė Liuteris.

– Tik tokiu atveju, jei būčiau visiškas kvailys, o toks nesu.

– Nuvesk mane į priekį, sūnau. Noriu pamatyti jų akių baltymus, kai statysiu sumas. Atrodys taip, tarsi atimtume iš vaiko saldainį. – Senis atsigręžė pažiūrėti, ar Deividas ramiai eina už jų. Šis ėjo braudamasis pro žmones, kad nepamestų Liuterio su Tomu iš akių. – Tau nebereikia pasilikti, – šiurkščiai sviedė posūniui Liuteris. – Dabar čia yra Arnoldas Tomas. Tavęs man nebereikia. – Deividas vis tiek nesitraukė nuo jų. Susierzinęs Liuteris tarė sūnui: – Jis neatstoja. Per visus tuos metus prilipo man prie užpakalio kaip polipas prie laivo dugno!

– Tegu sau, nebekreipkite dėmesio. – Tomas Reinoldsas matė, kad visi lenda į priekį ir stengiasi įsitaisyti priešais tribūną. Staiga jis rado naują akstiną čia būti. – Mes galėsime pakalbėti apie tai vėliau, tėve, – tarė įtikinamai, sąmoningai bruzdėdamas apie senį bei ieškodamas šiam patogiausios vietos. – Dabar yra svarbesnių dalykų.

O kas galėjo būti svarbiau už tai, kaip pridėti dar vieną nuosavybę prie „turto", kuris tiesiog laukė jo čia sėdėdamas ir nieko apie tai nenutuokdamas?

– Trauk juos visus velniai! – Liuterio balsas išsiskyrė iš bendro triukšmo „Karalienės galvos" aludėje. – Aš tiesiog nusivylęs, – tarė jis dviem vyriškiams. – Daugiau nei nusivylęs. – Ir atsiprašomai atsigręžė į Tomą. – Ypač norėjau sėkmės dėl tavęs, sūnau. Juk tu žinai, tiesa? – Senis garsiai

gurkštelėjo iš savo alaus bokalo. – Prakeiktas jaunuolis, štai ką aš pasakysiu, – bambėjo jis. – Viską, kas buvo parduodama, nupirko su užrašyta suma! Niekuomet nesu nieko panašaus girdėjęs. Be to, kad ir kas jis būtų, gerokai permokėjo. – Krauju pasruvusios Liuterio akutės lakstė nuo Deivido prie sūnaus. – Į ką tu žiūri? – paklausė. – Manai, aš girtas? O kas, jei girtas? Jei įkaušau? Aš švenčiu, argi ne taip? Mano vienintelis sūnus grįžo namo. Dabar mane prižiūrės tikras vyras. – Liuteris Reinoldsas pasilenkė ir žiauriai pridūrė: – Taigi matai, Deividai Mileri, daugiau man tavęs nebereikės. Tavęs ir tos kalės, kurią vedei. Ir tų vaikiščių – taigi dabar gali ant visko nusičiurkšti. – Deivido tyla jį tik įsiutino. – Ar girdi, ką sakau? Noriu, kad išsinešdintumėt! Visi! Iš mano namų iki ryt ryto!

Supratęs, kad viskas klostosi pernelyg greitai, greičiau nei jis norėtų, įsikišo Tomas Reinoldsas.

– Palauk truputį, tėve, taip neskubėk, – patarė jis. – Pagaliau juk reikia dar daug ką aptarti, aš negaliu iškart persikelti pas tave. Turiu savo gyvenimą ir savo namus. – Tomas Reinoldsas kalbėjo atsargiai, kad neatstumtų senio. – Nors, žinoma, aš persikelsiu į tavo namus. Kai tik sutvarkysiu visus reikalus, – įtikinamai pridūrė. – Be to, Deividui su šeima reikės susirasti, kur gyventi. – Vyrukas nusišypsojo savo netikram broliui. – Argi ne taip? – Jo mintys lėkė į priekį; norėjo, kad senis viską paliktų jam, bet nė neketino kraustytis pas tą seną kvailį. Iš tiesų Tomo Reinoldso ketinimai buvo kur kas blogesni.

Deividas ilgai žiūrėjo į šitą vyrą. Jis pamatė du dalykus... tą patį gudrų, godų žmogų, palikusį savo tėvą, kai šiam labiausiai jo reikėjo, ir kuris visiškai realiai grėsė jo paties gerovei. Tose šypsančiose akutėse buvo dar kažkas, nuo ko jam pagaugai ėjo per nugarą. Nuojauta Deividą perspėjo.

Bet dėl ko? Nebuvo visai tikras. Nors viena aišku. Jis negali palikti savo patėvio vieno tame didžiuliame sename name, nei lengviau atsidusti žinodamas, kad su juo yra Arnoldas Tomas. Gal tas vyras ir atrodo Liuteriui viskas, ko tėvas kada troško iš sūnaus, bet, Deivido nuomone, vilkas maino gaurus, ne prigimimą. Liuterio Reinoldso sūnus buvo nedoras žmogus. Ir tebėra. Jis žaidė žaidimą, kurio Deividas iki galo neperprato. Buvo akivaizdu, kad Arnoldas Tomas neketina grįžti gyventi į Blekberną. Dar aiškiau buvo, kad jis nemyli tėvo, nors ir vizgina uodegą, tarsi džiaugtųsi jį matydamas po šitiek metų. Deividas žinojo, kad taip nėra. Jei Arnoldas Tomas taip ilgėjosi tėvo, kodėl iki šiol negrįžo? Teisybė ta, kad jis nė nemanė grįžti! Jeigu darbdaviai nebūtų jo pasiuntę į Liverpulį dėl žemės, tas nemalonus mažas vyrukas čia nesėdėtų pataikaudamas stulbinamai lengvatikiui seniui ir pūsdamas miglą esą planavęs grįžti namo. Deividas kantriai kreipėsi į Liuterį:

– Ar nemanai, kad mums laikas važiuoti namo?

Senis supyko.

– Daryk, po perkūnais, ką nori! – suriko jis ir trenkė kumščiu į stalą, kad net gėrimai išsiliejo per taurių kraštus. – Ar negirdėjai, ką pasakiau? Noriu, kad jūs visi išsikraustytumėte iš mano namų iki ryt ryto. Be to, tu nieko neišsineši, nes kas yra mano namuose, tas mano, girdi? Mano! – Liuteris skersom pažiūrėjo, krauju pasruvusios apgirtusios akutės mėgavosi skausmu posūnio veide. Paskui, viena ranka apkabinęs Tomo pečius, piktdžiugiškai tarė: – Štai, kaip jam reikia pasakyti, tiesa? – Pakėlęs pustuštį alaus bokalą prie lūpų išsiurbė iki pat dugno, nepaisydamas, kad rudas skystis varva smakru ant marškinių apykaklės. – Dabar tu esi, sūnau, – tarė ir ištraukęs iš liemenės kišenės dvi sidabrines monetas tėškė ant stalo. – Tu ir aš gersime tol,

kol jie mus iš čia išprašys, kaip sakai? – Senis sunkiai užsikvempė ant Tomo, juokėsi jam į veidą ir smarkiai gniaužė glėbyje. – Tu ir aš, mes tiems pašlemėkams parodysime, ar ne? – Ir plačiai mostelėjo viena ranka, tarsi norėdamas pašalinti Deividą iš savo akiračio. – Mums nieko nereikia... tik tu ir aš, – vapėjo, savo burna kone liesdamas sūnaus burną.

Pasišlykštėjęs bjauriu seno žmogaus dvoku Tomas Reinoldsas nusuko veidą į šalį, nors stengėsi neišsiduoti, kad bjaurisi ir nekenčia šito žmogaus. Tėvą jis pažinojo ir mylėjo ne daugiau kaip prašalaitį. Kviesdamasis Deividą į pagalbą Tomas Reinoldsas tarė:

– Šįkart, manau, tavo teisybė. Vienam vakarui šventimo jau pakaks. Verčiau nugabenkime tėvą į lovą. – Kuo greičiau jis jų atsikratys, tuo smulkiau galės viską apgalvoti.

Karietoje senis linksmai dėstė savo planus Arnoldui Tomui.

– Žinoma, tu viską dabar perimsi, sūnau. Tau vadovaujant verslas suklestės, aš žinau. Pažadu, tu nesigailėsi grįžęs namo.

Jis šnekėjo neužsičiaupdamas ir iš to susijaudinimo taip įsivažiavo, kad prasitarė ir apie tai, ko verčiau dar būtų nesakęs. Kalbėjo garsiai, bet staiga prisikišęs sūnui prie ausies tyliai sušnabždėjo:

– Viskas tavo, sūnau. Aš nieko nebenoriu. Kol turiu tave, esu laimingas. Nors yra dar vienas dalykas. – Senis pašnairavo į Deividą. – Viskas tavo. Viskas, *išskyrus vieną mažutį sklypelį*. – Sukikeno tarsi iš kokio intymaus juokelio, paskui atsilošė sėdynėje, pažvelgė į Deividą ir garsiai pasakė: – Būtų neteisinga, jei aš neatlyginčiau, kaip pridera, ar ne? Kai senis Liuteris Reinoldsas atguls po žeme, niekas negalės sakyti, kad jis nesugebėjo sumokėti to, kas priklauso. – Senis vėl sukikeno, atsišliejo į raudoną odinę sėdynę ir paliko du vyrus gromuliuoti to, kas pasakyta.

Deividui nerūpėjo, ar senis jam ką paliks, ar ne, pernelyg jį mylėjo. Bet dabar jo pareiga – rūpintis šeima, o nebuvo kaip sutaupyti jaukiam lizdeliui iš tos algos, kurią jam tuos metus mokėjo. Ir vis dėlto pagalvojęs, kad ateis laikas, kai patėvis numirs, jis nuliūdo. Vijo tas mintis šalin. Jos buvo pernelyg skaudžios ir baisios, kad galėtum ramiai apmąstyti.

Tomo mintys nelabai skyrėsi nuo jo netikro brolio. Viduje jis kunkuliavo. Pirma senis tikino, kad savo testamentu viską užrašė jam. Dabar išsidavė, kad paliko tam tikrą dalį Deividui kaip atlygį už jo ištikimybę per tuos metus. Bet kiek žemės jam paliko? Ar didelį turtą? Ar tą didelį namą ir sklypą, ant kurio šis pastatytas? Ar namus su terasa, už kurių nuomą kas savaitę gaudavo gražią sumelę? Ką Liuteris paliko savo posūniui? Tomas neturėjo kaip sužinoti. Jis buvo tikras dėl vieno: nori visko – kiekvieno namo, kiekvieno per tuos metus pastatytos lūšnos kampo. Tai priklauso jam, ir jis nestovės tylėdamas šalia, kai dalis teisėto paveldo slysta iš rankų!

Kai karieta pasiekė pagrindinę Liverpulio geležinkelio stotį, Liuteris kur kas labiau tvardėsi. Deividas nusprendė nesakyti Betai, kad juos ketina iškraustyti. O gudrusis Tomas sumanė planą, kuris visą vakarą sukosi galvoje.

Deividas padėjo senam žmogui nulipti karietos laipteliais, o mylimasis sūnus buvo pakviestas pasitikti tėvo stotyje ant platformos. Vildamasis dar atvesti senį į protą, jeigu bus laiko viskam aptarti, Deividas laikėsi netoliese, kai jie visi ėjo pro bilietų kasas ir didžiulius geležinius vartus, atsivėrusius tiesiai į platformą, kur po dešimties minučių turėjo atvykti paskutinis traukinys į Blekberną.

– Tu juk važiuoji kartu su manimi namo, tiesa, sūnau? – neramiu balsu paklausė Liuteris jiems braunantis pro susi-

grūdusią minią. Greitai išgirdęs teigiamą atsakymą senis nusijuokė, linktelėjo ir sumurmėjo: – Žinoma, važiuoji, sūnau. Žinoma, važiuoji!

Ant platformos buvo ankšta. Atrodė, tarsi visi iki paskutinės minutės būtų atidėlioję išvykimą iš Liverpulio. Žmonės spietėsi mažais būreliais, ir kiekvienas veržėsi, kad būtų pirmas. Vyrų buvo dvigubai daugiau nei moterų. Įvairaus amžiaus poros, jauni ir seni – visi šnekučiavosi, dalijosi dienos įspūdžiais, grūdosi viens per kitą. Bėgo minutės ir artėjo laikas, kai traukinys pūškuodamas veš juos namo. Vyrai pradėjo grumtis sprausdamiesi į priekį. Kai kurie su „ilgauodegiais" švarkais atrodė labai oficialiai, kiti – padėvėtomis plačiomis rudomis kelnėmis, plokščiomis kepurėmis ir šiurkščiais baltais šalikais, sukištais į švarkus. Dauguma šių vyrų buvo jaunesni, skardesniais balsais, pagyvėję nuo vieno ar dviejų bokalų alaus čionykštėje aludėje. Triukšmas stiprėjo ir tapo kurtinantis, žmonės spraudėsi, kūno kvapai maišėsi su šiltu rūgščiu alaus kvapu. Apsupti iš trijų pusių ir susinervinę dėl šalia gergždžiančio juoko trys vyrai skyrėsi kelią pro kamšatį. Greit jie pasiekė tokią vietą, iš kurios bus nesunku įlipti į traukinį.

– Verčiau būtume važiavę į Blekberną karieta, – pratarė Deividas. Jis skaudžiai suvokė, kad senis padaugino alaus.

– Tegu tave skradžiai! – atkirto Liuteris Reinoldsas. – O kas užmokės? Ką? Aš! Mat koks! – Jis pagiežingai atsigręžė į posūnį. – Aš jau tau sakiau... gali daryti ką nori. Jeigu nori puikia karieta riedėti tiesiai į Blekberną, tuomet ko lauki? Pirmyn! Važiuok!.. Tik žiūrėk, kad kišenėje turėtum pakankamai žvangančių užsimokėti, nes matei paskutinį Liuterio Reinoldso pensą! – Senis susirietė dvilinkas iš juoko ir sumataravo rankomis, priversdamas šalia stovintį vyriškį jį sugriebti.

– Laikykis tvirtai, senuk, – tarė jam susirūpinęs vyriškis. Kaip atsidėkojimą, gavo keiksmažodžių papliūpą ir trumpą nurodymą:

– Traukis ir pasilaikyk savo letenas!

Supratęs, jog senis toks piktas dėl to, kad girtas, vyras mandagiai pasitraukė į šalį.

Tolumoje pasigirdo traukinio švilpukas, kartą, kitą... vis arčiau, arčiau. Triukšmas stiprėjo iki skaudaus *crescendo*, minia pasitikdama traukinį siūbtelėjo pirmyn. Tomas Reinoldsas laukė savo valandos. Kai ji atėjo, jis buvo pasirengęs.

– Ei! Nustokit grūstis! – suriko jis kažkokiai įsivaizduojamai žmogystai sau už nugaros. Atsigręžęs atkišo kelį ir palengva stumtelėjo žmones senio pusėn. Staiga kilo sąmyšis, Liuteris stengėsi išlaikyti pusiausvyrą, jo akys išsipūtė iš išgąsčio, o traukinys švilpė vis arčiau. Kažkur toli suriko moteris, ir visus pagavo baisiausia panika.

– NE! – orą perskrodė išsigandusio Deivido riksmas, jis puolė į priekį ir sugriebė patėvį už švarko. Bet jau buvo per vėlu – senis susidūrė su įžūliomis savo sūnaus akimis ir išvydo pyktį. Tai buvo pyktis, kurį jis pats įskiepijo Tomui. Ir Liuteris Reinoldsas suprato ironiją... Vis dar šypsodamasis jis pasviro per kraštą ir nukrito po bildančiais ratais, kartu patraukdamas ir Deividą.

Beta vėl dirstelėjo į prosenelio laikrodį. Atkaklus liūdnas tiksėjimas aidėjo kambaryje, regis, dar sustiprindamas jos baimes. Padėjusi ant krėslo ranktūrio siuvinį moteris nuėjo prie lango ir šimtąjį kartą įsižiūrėjo į tamsią naktį.

– Kur tu? – sumurmėjo į tylą, tamsios akys buvo pilnos nerimo. Nepanašu, kad Deividas taip ilgai užsibūtų. Tiesa, jis ją perspėjo, kad juodu su Liuteriu Reinoldsu anksti negrįš, bet dabar jau po vidurnakčio, o jų – nė kvapo.

Dar kartą užtraukusi užuolaidas ji grįžo prie židinio ir ant rusenančių anglių uždėjo didelį juodą virdulį. Užsiplikys puodelį arbatos ir pagalvos apie ką nors malonaus, kad greičiau bėgtų laikas. Staiga į galvą atėjo senosios Meisės posakis, ir Beta nusišypsojo. „Kad ir kokia bėda ištiktų, brangioji... puodelis arbatos pakels tau ūpą". Tad kol vanduo virdulyje pradės kunkuliuoti, Beta tyliai niūniuodama vėl ėmėsi siuvinio. „Deividas tuoj grįš", – guodė ji save.

Staiga moteriai dingtelėjo, kad be jo šiame žiauriame pasaulyje ji būtų vieniša. Dar blogiau, ji būtų moteris, gyvenanti iš Liuterio Reinoldso malonės. Tokia mintis buvo nepakeliama, tad Beta prisivertė galvoti apie ką kita... apie kasdieniškus dalykus, kaip Sisi vis uoliau darbuojasi gėlių krautuvėje ir nori „atsiskirti bei dirbti savarankiškai". Bet ir tai kėlė Betai nerimą, nes buvo sunkūs laikai ir užsidirbti padorų atlyginimą ne taip lengva. O dar Metjus... Nors iš laiško turėjo atrodyti, kad jis puikiai prisitaikė prie gyvenimo jūroje, nuojauta Betai sakė, kad viskas ne taip, kaip atrodo. Tačiau kol jį išleis atostogų, nėra kaip sužinoti.

Tuo metu atsidarė durys ir į kambarį susitaršiusiais plaukais bei nuo miego pabrinkusiomis akimis įėjo Sisi.

– Kodėl neini miegoti, Beta? – paklausė ji ir nuslinko prie ugnies pasišildyti nugaros.

– Traukis iš ten! – perspėjo Beta. – Lyžtelėtų ugnis naktinius marškinius, ir būtų po tavęs!

Ji dar nepamiršo gaisro, kuris atėmė iš jų Sisi mamą. Kartais pabusdavo persekiojama tos nakties prisiminimų. Tikriausiai nusineš juos į kapą.

Puikiai žinodama, ką mano Beta, regėdama jos akyse baimę, Sisi skubiai atsitraukė, kaip buvo prašoma, ir klūpsčia atsisėdo ant grindų šalia Betos, kur siekė ugnies šiluma.

– Kodėl taip vėlai tu dar neguli? – neatlyžo mergina. Pažvelgusi į laikrodį ji pamatė, kad jau tuoj brėkš.

– Laukiu Deivido, – atsakė Beta. – Nėra ko tau čia stypsoti. Eik atgal į lovą.

Virdulys ėmė kunkuliuoti, jo trūkčiojantis švilpimas išgąsdino Betą ir mergaitę. Kone tą pat akimirką pasigirdo garsus beldimas į duris. Paskui tyla ir vėl atkaklus beldimas. Beta atsistojo iš krėslo ir nuėjo prie durų pasakiusi mergaitei:

– Pabūk čia.

– Bet kas tai galėtų būti? – Sisi irgi išsigando. Tikrai neįprasta, kad kas šitaip belstų į duris jau po vidurnakčio.

– Matyt, Deividas pamiršo raktą, – prisiverstinai įprastu balsu per petį šūktelėjo Beta. Bet jos širdis daužėsi. Deividas niekuomet nepamiršdavo savo rakto! Net jeigu atsitiktinai ir būtų pamiršęs, Liuteris kišenėje visuomet nešiojosi prisisegęs ryšulį raktų.

Eidama prie paradinių durų moteris išgirdo, kaip jos šaukiasi Ričardas, ir paprašė:

– Nuramink jį, Sisi.

Dar nepriėjus Betai prie durų, Sisi jau bėgo laiptais į viršų. Laiptų aikštelėje mergaitė atsigręžė ir pamatė, kad Beta žiūri į ją. Jų žvilgsniai susitiko, ir abidvi suprato viena kitos baimę. Tarp jų buvo ryšys, stipri abipusė meilė, ir Beta už tai buvo labai dėkinga, nors net beprotiškiausiuose sapnuose nesapnavo, kaip ateinančiomis savaitėmis jai reikės Meisės dukros.

– Viskas gerai, viskas gerai! – sušuko ji mergaitei. Tada vėl pasigirdo beldimas. Uždėjusi ranką ant durų sklendės Beta paklausė:

– Kas čia? Ko jūs norite? – Akies krašteliu ji matė, kaip Sisi su berniuku ramiai eina į svetainę.

– Nebijokite, ponia Miler, – atsklido nepažįstamas, bet geras ir ramus balsas. – Čia konsteblis su draugu... atėjome su jumis pasikalbėti. Būkite gera, atidarykite duris.

Pasistiebusi ir dirstelėjusi pro laiškų dėžutės skylę Beta įžiūrėjo tamsias uniformas blizgančiomis sagomis. Drebančiais pirštais ji atšovė skląstį ir, paspaudusi rankeną, per colį pravėrė sunkias medines duris. Daug vėliau galvodama apie tą lemtingą naktį ji prisiminė, kaip durys girgždėjo ir dejavo. Deividas buvo ketinęs patepti vyrius, bet taip niekuomet ir neištaikė laiko.

– Kas? – Tas žodis atrodė toks netinkamas, tačiau Beta stengėsi neišduoti savo baimės, nors klausimai taip ir sukosi ant liežuvio galo.

Aukštesnysis iš dviejų policininkų prabilo pirmas. Palinkęs į priekį jis švelniai tarė:

– Gal būtų geriau, jei mes įeitume vidun, ponia. – Betai linktelėjus ir atsitraukus, jis paragino kitą konsteblį eiti vidun ir nusekė iš paskos.

Nė nežvilgtelėjusi į pareigūnus, tačiau aiškiai suvokdama, kad šie stovi tik per rankos atstumą bei rimtais veidais, Beta nurijo gerklėje stringantį baimės gumulą. Prisivertė ramiai uždaryti duris, užšovė sklendę. Paskui atsisukusi į abu vyrus tik linktelėjo ir mostu parodė sekti paskui. Praėjusi pro svetainę, kur laukė du vaikai, Beta žengė tiesiai į bendrą kambarį. Didžiulės tamsios akys buvo sklidinos baimės, o širdis tyliai meldė Dievą, kad naujiena nebūtų pernelyg kraupi.

Gretimame kambaryje Ričardas su Sisi apsikabino krėsle, kuriame ką tik sėdėjo Beta. Jie girdėjo pro šalį nuaidėjusius žingsnius, vėliau – iš gretimo kambario sklindančius duslius balsus. Beveik tuoj pat stojo baugi tyla, ir Sisi instinktyviai prisitraukė berniuką arčiau. Juos sukrėtė namo

tylą perskrodęs Betos riksmas. Dar nebuvo girdėję tokio sielvartingo riksmo, pažadinusio jų širdelėse Dievo baimę. Abu prisiglaudė arčiau vienas kito ir laukė. Tyla, rodės, truks amžinai. Greit pasigirdo koridoriumi grįžtantys žingsniai.

– Viskas gerai, brangusis, – tarė Sisi berniukui, kai šis ėmė tirtėti jos glėbyje. – Viskas gerai. – Tačiau bauginanti nuojauta sakė, jog šiąnakt įvyko baisi nelaimė.

Žingsniai stabtelėjo prie durų, rankena lėtai pasisuko, durys atsidarė ir tarpdury pasirodė Beta. Veidas buvo baltas it kreida, ji visa drebėjo. Tiesiai už Betos stovėjo du vyrai. Vienas – tamsiais užriestais ūsais – žvelgė į šalį, regis, negalėdamas ar nenorėdamas žiūrėti tiesiai į juos; kitas, aukštesnis, su užuojauta žvelgė į du susiglaudusius vaikus. Gailus vaizdas sujaudino jo širdį, nes pats turėjo jauną šeimą.

– Būk gera, pasirūpink Ričardu, Sisi. Man reikia... eiti...

Betos balsas nuslopo, tarsi ji dustų. Greitai susitvardžiusi moteris įėjo į kambarį, ištiesė rankas ir apkabino berniuką.

– Būk gerutis, – tarė ir švelniai pabučiavo. – Mamai reikia kuriam laikui išeiti. Konsteblis Meitlendas pabus su jumis. – Beta pažvelgė į mergaitę, jos maldaujantis žvilgsnis daug pasakė. Pastačiusi Ričardą ant grindų moteris pasilenkė ir sušnabždėjo Sisi: – Įvyko nelaimingas atsitikimas... Deividas ligoninėje. – Pasvarstė, gal verčiau daugiau nieko nesakyti. Ir kaip galėjo pasakyti šiai jautriai mergaitei, kad Liuterį mirtinai sutraiškė traukinio ratai, o Deividas... kvailas, geraširdis Deividas... smarkiai sužalotas, nes mėgino sulaikyti senį? – Turiu vykti pas jį, Sisi. – Tiek tegalėjo paaiškinti, ir greitai nusukusi akis, kad nematytų maldaujančio mergaitės žvilgsnio, išskubėjo iš kambario. Nuo kabyklos koridoriuje paėmusi skarą, dar kartą žvilgtelėjo į konsteblį jau pasirengusi eiti.

– Beta! – Sisi nulydėjo ją iki durų. Berniukas buvo prilipęs prie jos, įsitvėręs naktinių marškinių... Jis išsigandusiomis akimis sekė kiekvieną Betos judesį.

– Pasakyk Deividui... pasakyk jam, kad aš... – Rauda užspaudė Sisi gerklę. Išgirdusi mergaitės žodžius Beta atsisuko ir išvydo jos akyse ašaras.

– Nesirūpink. – Iš Betos veido išraiškos buvo aišku, kad ji suprato. – Aš jam pasakysiu, kad galvoji apie jį, mieloji. – Pasiėmusi nuo koridoriaus staliuko piniginę moteris apsisiautė ilga ruda skara ir palaukė, kol konsteblis atidarys duris. – Prašau tave, prižiūrėk Ričardą, – tarė Beta mergaitei ir padrąsinamai šypsodamasi, slėpdama vidinį sąmyšį pridūrė: – Tu susitvarkysi.

Paskui žiūrėdama į priėjusį prie vaikų konsteblį Meitlendą ir lipdama laiptukais į policijos furgoną davė dar vieną nurodymą:

– Saugokite juos nuo ugnies.

Konsteblis linktelėjo, ir Beta dingo. Namas liko mirtinai tylus. Paėmęs abu vaikus už rankų gerasis konsteblis nusivedė juos atgal į kambarį. Uždaręs duris išgirdo švilpiantį virdulį...

– Atleisk man, Beta, – pasakė Deividas. Ir tai buvo viskas. Vos prašvokštė tuos žodžius... Jo sulaužytas kūnas gulėjo susuktas į paklodę, šalti pirštai suglebo jos delne. Net skausmo surakintas ir žinodamas, kad miršta, Deividas žiūrėjo į Betą labai švelniai.

Jau seniai nuvesta nuo mirusio vyro Beta vis dar jautė neįtikėtiną jo pirštų jėgą tą paskutinę akimirką, kai amžinai užmerkė akis. Ta jėga nustebino, nes Deividas niekuomet nebuvo parodęs šios savo asmenybės pusės.

Dabar moteris, parėmusi galvą rankomis, sėdėjo gydytojo kabinete. Akyse iškilo ryškus vyro vaizdas. Beta svarstė, ar tą paskutinę akimirką, žinodamas, kad jie visam laikui išsiskirs, Deividas atgavo savo jėgą, kurią patėvis iš jo buvo iščiulpęs per visą gyvenimą. Ji pamanė: keista, kad Deividas nepaklausė apie Liuterį... nei apie tai, ar jis pats gyvens, ar mirs. Jo šypsena atrodė keista, tačiau neįprastai graži, tarsi būtų tikėjęsis, kad aname pasaulyje jis su idealizuojamu patėviu vėl bus kartu ir niekas tarp jų nebegalės įsiterpti. Deividas nepaklausė apie Sisi ir berniuką, tik uždėjo ranką ant jos išsipūtusio pilvo... Jo šypsena ir tie trys tyliai sušnabždėti žodžiai: „Atleisk man, Beta", virtę ašaromis plovė jos veidą. Nepasakė ir kad myli ją. Tik kad atsiprašo. „Už ką atsiprašo?" – klausė savęs Beta. Už tai, kad miršta? Kad neišgelbėjo patėvio? Atsiprašo, nes žino, kad ji dabar bus viena? Kodėl jis atsiprašo? Moterį apėmė pyktis. Jis neturėjo atsiprašyti! Jis neturėjo aukoti savo gyvybės dėl žiauraus senio, kuris niekuomet jo nemylėjo! Dabar Deividas turėjo būti gyvas! Triskart ji grįžo į tą mažutį šalutinį kambarėlį, kur gulėjo Deividas. Triskart palietė jo ramų veidą ir klausė: „Kodėl?" Bet jis nieko neatsakė, jis jau buvo išėjęs. Išėjęs kartu su vyru, kuris jam reiškė daugiau už savo paties gyvybę. Jeigu Dievas pasmerktų Liuterį Reinoldsą degti pragare, Beta buvo tikra, kad Deividas pasirinktų degti kartu su juo. Ji niekuomet negalėjo suprasti tokio aklo keliaklupsčiavimo, ypač kai tas bjaurus senis rodė Deividui tik didžiausią panieką ir neapykantą.

– Mes nieko nebegalėjome padaryti, jūs tai žinote. – Sėdėdamas už savo stalo gydytojas žiūrėjo į sulinkusią Betos figūrą ir stengėsi grąžinti ją į realybę. – Kai jį atvežė, jau buvo per vėlu. – Beta vis dar nepakėlė akių. Gydytojas apėjo aplink stalą ir atsistojo priešais moterį. – Kaip jūs jaučiatės,

ponia Miler? – Jo balsas buvo neramus. – Jums tikrai reikia grįžti namo ir gerai pailsėti. Būtina atsižvelgti į kūdikį.

Beta pakėlė akis, šios buvo sklidinos ašarų, ir ji pratrūko isteriškai juoktis. Tik moteris galėjo suprasti, kokie tušti gydytojo žodžiai. „Grįžti namo ir gerai pailsėti", – sakė jis. Kai ji ką tik matė, kaip geras, nesavanaudiškas žmogus išleidžia paskutinį kvapą... jos vyras... vyras, kuris troško, kad žmona jį mylėtų, o ji negalėjo... geras žmogus, kuriam ji už daug ką dėkinga. Bet gydytojas teisus, reikia grįžti namo. Ten jos laukia du vaikai. Beta išvargusi atsistojo.

– Ačiū jums, daktare, – pasakė, jos tamsios liūdnos akys tyrinėjo jo veidą. – Suprantu, jūs padarėte viską, kas įmanoma.

– Konsteblis laukia, kad parvežtų jus namo.

Beta papurtė galvą.

– Ne. Bet vis tiek padėkokite jam, – tarė. – Aš turiu pakankamai pinigų Hensomo kebui, kad nuvežtų mane į stotį, bet noriu kelio galą paeiti.

Moteris pažvelgė pro langą. Dangus jau švito ir žadėjo gražią liepos dieną. Beta buvo praradusi laiko nuovoką, tad nustebo, kad sieninis laikrodis rodo dešimt minučių po keturių.

– Paeiti? – nustebo gydytojas. – Ar tai išmintinga, kai jūsų tokia padėtis, ponia Miler... ir dar po viso to, kas nutiko?

Vyriškis žiūrėjo į jos veidą, tamsias išraiškingas akis ir žvilgančius plaukus, kurie laisvai krito ant pečių, tarsi ji būtų ką tik atsikėlusi iš lovos. Bet juk už tai jai galima atleisti! Kai policininkai pranešė poniai Miler apie tragediją, buvo jau po vidurnakčio. Yra moterų, kurios po tokių įvykių niekuomet neatsigauna. „Ji stipri, net jeigu širdis plyštų, ji to neparodytų", – pamanė gydytojas.

– Man reikia truputį pasivaikščioti, – pasakė Beta, – pakvėpuoti grynu oru. – Pasilenkusi paimti rudo popierinio krepšelio nuo kėdės dar šyptelėjo: – Iš žmogaus gyvenimo nedaug kas lieka, tiesa? – paklausė sausu balsu.

Mintyse regėjo, kaip slaugė išberia ant stalo Deivido daiktus. Maži kauliniai dantų krapštukai, jo raktas nuo paradinių durų, ruda kiaulės odos piniginė su dviem ginėjomis, nosinė ir maža užrašų knygutė odiniais viršeliais, kurią vyras visur nešiodavosi – dažniausiai užrašyti Liuterio turtams!

– Gal tikrai verčiau palauktumėte ir leistumėte vyro broliui parvežti jus namo? – Gydytojas matė tamsius ratilus po moters akimis ir suprato, kad ji nepaprastai išvargusi. – Jis ilgai netruks. Parašė savo pareiškimą ir dabar susirenka tėvo daiktus. Gal leisite jam parvežti jus namo, ponia Miler?

Beta buvo aiškiai priblokšta.

– Vyro brolis? – paklausė žiūrėdama taip, tarsi gydytojas būtų apsirikęs. Vis dėlto prisiminė, jog turi svainį. Tačiau ligi šiol niekas net neužsiminė, kad čia yra Liuterio sūnus. Kaip jį taip greit pakvietė? Kur jį surado? Net Liuteris nežinojo, kur gyvena nedėkingasis sūnus Arnoldas Tomas. – Jis čia? – vėl paklausė Beta. – Ligoninėje?

– Jis buvo su tėvu ir jūsų vyru, kai įvyko nelaimingas atsitikimas. Regis, susitiko aukcione, paskui kartu važiavo namo. Buvo dar vienas liudytojas – džentelmenas, kuris prieš jūsų uošviui patenkant po traukinio ratais persitarė su juo keliais žodžiais. – Gydytojas svarstė, kodėl moteris taip stebisi. – Jeigu truputėlį palauktumėte, aš praneščiau jūsų svainiui, kad esate čia. Jam anksčiau pasakė, kad jūs atvykstate, tačiau pareigūnai jį ilgėliau sulaikė. – Gydytojas kreivai šyptelėjo. – Deja, niekuomet negalime išvengti visokių formalumų, – pridūrė dėbtelėjęs į dokumentus, kuriuos Beta neseniai pasirašė. Bet greitai šypseną pakeitė profesionalus tonas, kuriuo iš pat pradžių buvo ją pasitikęs. – Prašom sėsti, ponia Miler. Esu tikras, jums tereikės truputėlį lukterėti. Ponas Reinoldsas tuoj baigs.

– Nenoriu jo matyti. – Betos galvoje mintys chaotiškai blaškėsi. Liuterio Reinoldso sūnus buvo su juo ir Deividu,

kai nutiko nelaimė! Ji intuityviai žinojo, kad senio sūnui jaus tą patį, ką jautė pačiam Liuteriui.

Ir kas dabar bus? Ar jaunasis ponas Reinoldsas išmes juos į gatvę? Panašu, nes tas, kas gali pamesti savo tėvą, tikrai nesvarstys, ar pareikšti teises į tai, kas jam priklauso. Beta nepamiršo, su kokiu pasitenkinimu Liuteris sakė Deividui: „Čia viskas mano kūnui ir kraujui". Staiga ji panūdo kuo greičiau sprukti iš čia. Toje vietoje ji negalėjo aiškiai mąstyti.

– Dabar man reikia eiti, – tarė skara apsisiausdama pečius ir skubėdama prie durų. – Atleiskite.

Nespėjus gydytojui paprieštarauti Beta jau buvo už durų. Vyras kurį laiką žvelgė jai iš paskos, paskui gūžtelėjęs pečiais grįžo prie dokumentų krūvos.

Kai Beta išlėkė iš ligoninės pastato, iš šalutinės palatos išėjo Tomas Reinoldsas, „pareigingai" atidavęs paskutinę pagarbą savo nelaimingam netikram broliui. Kartu ėjęs policininkas pasisuko į Tomą su užuojauta:

– Siaubingas įvykis, – tarė. – Siaubingas! Bet būna nelaimingų atsitikimų, deja, būna. Kai atsitinka taip kaip dabar, pamanau, kad verčiau šluoti gatves, nei būti policininku. – Jis pamojo ore popieriumi – ilgu išsamiu pareiškimu apie tą įvykį. – Siaubinga nelaimė, – vėl pasakė, – man labai gaila, bet privalau laikytis tam tikrų formalumų. Net ir tokiais atvejais kaip šis.

Tomo Reinoldso veido išraiška buvo deramai liūdna.

– Žinoma, – pasakė jis, – aš suprantu. Bet dabar, jums leidus, norėčiau pabūti vienas su savo sielvartu.

Konsteblio balsas buvo kupinas gerumo.

– Mano užuojauta, pone, – tarė jis purtydamas galvą. – Siaubinga tragedija. Siaubinga!

Lėtu ir sunkiu žingsniu policininkas nuėjo koridoriumi, paskui išėjo pro laukujes duris, pro kurias neseniai išėjo Beta. Lauke kiek stabtelėjo mėgaudamasis grynu oru, paskui ant

tankių pasišiaušusių rusvai gelsvų plaukų saugiai užsimaukšlino šalmą ir nužingsniavo smagesniu žingsniu. Vyriškis buvo patenkintas, kad reikalas atliktas.

– Keistas dalykas, – sumurmėjo sau po nosimi, – vienu metu prarasti ir tėvą, ir brolį.

Policininkas paspartino žingsnį, tarsi norėdamas pabėgti nuo baimės, kad ir jį gali ištikti pikta lemtis, kokia ištiko tą vargšą sielvarto prislėgtą vyriškį.

– Žinoma, man gaila, kad prasilenkiau su savo svaine, – pareiškė gydytojui Tomas Reinoldsas, – ir sprendžiant iš to, ką man pasakėte, turbūt man reikia ją pasivyti ir pasirūpinti, kad saugiai grįžtų namo.

Jis įtikinamai melavo vildamasis, kad atrodo kaip sielvartaujantis, bet rūpestingas žmogus. Dėl netikro brolio žmonos jam buvo nei šilta, nei šalta. Iš tiesų Tomas Reinoldsas džiaugėsi, kad jų keliai dabar nesusikirto. Reikėjo pasirašyti dokumentus ir atlikti tam tikrus formalumus. Tada Tomas Reinoldsas išskubėjo iš pastato neva susirūpinęs dėl savo svainės. Bet galvojo visai ne apie ją – nelaimingą netikrą brolienę, nes patraukė tiesiai į Liverpulio geležinkelio stotį, iš kur ketino grįžti į Londoną. Tikrai ne! Galvojo apie savo sėkmę: kaip gudriai išvengė teisingumo nužudęs savo tikrą tėvą, o kartu pribaigęs ir Deividą Milerį. Šis suvokimas sukosi Tomo Reinoldso galvoje ir pakėlė nuotaiką.

O ponia Miler... tegu ta nelaimingoji pasidžiaugia trumpa viešnage Liuterio Reinoldso name, nes greit tas namas priklausys jo vienturčiui, ir Deivido Milerio „klaidoms" ten nebeliks vietos. Kai tik baigsis laidotuvės ir bus perskaitytas testamentas, planai bus įgyvendinti. Planai, kurie liečia tik Tomą Reinoldsą! Jeigu senis tiktai nemelavo, viskas, ką turėjo, atiteks jo vieninteliam sūnui.

Perkratydamas paskutinį savo pokalbį su tėvu, Tomas prisiminė, kad šiokia tokia nuosavybė buvo skirta ir Deivi-

dui. Tikrai gaila, nes dabar ji, be abejo, atiteks netikro brolio žmonai. Staiga Reinoldsas išvydo brolienę kitomis akimis! Pabudo jo smalsumas, jis ėmė svarstyti, gal vis dėlto vertėtų su ja susipažinti? „Ką konkrečiai senis paliko Deividui?" – mąstė jis. Aišku, Liuteris galėjo įrašyti testamente sąlygą, kad jei Deividas anksti mirs, viskas atiteks jo tikram sūnui, tai yra Arnoldui Tomui. Tačiau kol kas nebuvo prasmės sukti galvos. Reinoldsas išvis neturėjo jokio supratimo, koks palikimas atiteks jam ar jo netikram broliui, nors, žinoma, senis prasitarė, kad per tuos metus, kai sūnus buvo išėjęs, susikrovė nemažą turtą.

Įlipęs į vagoną Tomas atsišliejo į sėdynę ir užsimerkė. Jį užvaldė godulys, bet privalo būti kantrus ir tvardytis: Liuterio testamentas bus perskaitytas tik po laidotuvių. Iki tol reikia daug visko sutvarkyti, daug ką apgalvoti. Vyriškis tyliai nusijuokė įsivaizdavęs Esterą. Ar ji pavydės? Ak, argi nebūtų nuostabu iškilti aukščiau tos šeimos, kuri taip ilgai žvelgė į jį iš aukšto? Tomas Reinoldsas net galėjo nueiti taip toli, kad imtų ieškoti mielos užsispyrėlės Betos...

Kai vyras turi turto, jis gali padaryti viską, gali suvilioti bet kokią moterį. Ta mintis įkvėpė Tomą Reinoldsą. Pasisekimo kvapas svaigino. Vyriškis negalėjo nusėdėti. Atsistojęs pradėjo vaikštinėti pirmyn atgal po tuščią vagoną. Kuo greičiau ateis laidotuvių diena, tuo geriau. O tuomet... kaip bus nuostabu skaičiuoti taip rūpestingai jam sukrautus pinigus. Taip rūpestingai, su didžiuliu atsidavimu!

Tomo juokas nuskardėjo per visą traukinį – nuo vieno galo iki kito. Tiems, kurie susigūžė nuo šio baisaus garso, galima atleisti: jie pamanė, kad su jais keliauja pats Nelabasis...

DEŠIMTAS SKYRIUS

Toje gražioje ramioje bažnyčioje Beta viena ir atsiskyrusi stovėjo prie pirmojo klaupto. Jos tamsios akys žvelgė į du karstus, pastatytus vienas šalia kito prie altoriaus. Kunigo balsas kilo iki aukštų skliautų, jo maldos atsiliepė Betos širdyje, tačiau ji meldėsi ne už Liuterį, kurį vis dar kaltino dėl savo vyro mirties. Tylios maldos buvo už tą nuolankų bei ramų vyrą, kuris rūpinosi ja ir vaikais.

Beta liūdėjo, kad Deividas niekuomet nepamatys gimusio savo vaikelio. Pastojusi jautėsi kalta, kad netrokšta to vaiko taip, kaip turėtų – iš visos širdies. Tačiau per tas savaites, kūdikiui augant įsčiose, pradėjo jį pažinti ir pamilo. Dabar dėkojo Dievui, kad Deividas ne veltui gyveno. Vaikas buvo jo palikimas. Mažytis žmogutis, panašus į jį. Beta pasižadėjo papasakoti vaikeliui, kokiomis geromis ir žavingomis savybėmis buvo apdovanotas jo tėvas. Tačiau bus atidi, kad neprasitartų apie charakterio silpnybę, dariusią jį tik pusiau tokiu žmogumi, koks galėjo būti. Ta „silpnybė" buvo Liuteris Reinoldsas. Ne, už Liuterį Beta nesimeldė. Paliks tai kunigui.

Buvo gauta žinutė, kad Liuterio sūnus pavėluos. Tačiau jis išvis neatvyko – nei į pamaldas, nei nuleisti karsto. Dabar, kai viskas pasibaigė, Beta pasijuto visiškai viena. „Viešpats su jumis", – tarė kunigas ir taip pat nuėjo. Beta šyp-

sodamasi stebėjo, kaip jis nuskuba – aukštas vyras juodais auliniais batais, aplipusiais purvu. Tai kėlė jai šypseną. Net Dievo žmogus negalėjo pakilti virš žemės, kuria vaikščiojo. Kai viskas pasibaigė, moteris grįžo į bažnyčią, parklupo ant kietų medinių grindų ir pakėlė akis į Nukryžiuotąjį ant sienos.

– Padėk man, Viešpatie, – meldė, jos desperatiškas prašymas sklido milžiniškoje tuščioje erdvėje ir, rodės, kilo iki pat dangaus. – Pasakyk man, ką turiu daryti.

Luktelėjo, tarsi leisdama Visagaliui pagalvoti. Paskui atsiklaupusi persižegnojo ir išėjusi iš bažnyčios nuskubėjo namo pas tuos, kurie ją mylėjo ir laukė. Vieną akimirką Beta leido sau pagalvoti apie Tailerį. Tą nuostabų mirksnį jos našta palengvėjo ir skaudama širdis suvirpėjo iš džiaugsmo. Bet greitai džiaugsmas išsisklaidė, kaip ir Tailerio prisiminimas, jis nulindo į slaptą širdies kertelę, kuri visuomet buvo užrakinta. Kartkartėmis Beta dirstelėdavo vidun, tačiau laimė būdavo trumpalaikė. Kaip sapnas, niekuomet netapsiantis tikrove.

Šiandien buvo ketvirtadienis. Blekberno centras ketvirtadieniais visuomet tylus. Žmonės būna išleidę pinigus ir laukia artimiausios algų dienos. Eidama Ainsvorto gatve į gėlių krautuvę, kur buvo palikusi Ričardą Sisi globai, Beta širdyje jautėsi dėkinga už nedidukę mergaitės algą. Laikai buvo tikrai sunkūs, gatvėse vis mažiau prekeivių, krautuvėse beveik jokių pirkėjų. Gėlių krautuvė nebuvo išimtis. Dabar, leidusi akims paklajoti po daugybę gražiai sustatytų margaspalvių gėlių languose, Beta sutriko, kad nuo ryto, kai paliko čia Ričardą, niekas nepasikeitę. Regis, niekas neparduota. Teisybė, kai žmonėms striuka, visuomet pirmiausia atsisakoma mažučių malonumų. O kas gali būti maloniau už gyvų gėlių puokštelę?

Betai žengiant į krautuvę, virš durų skambtelėjo mažutis varpelis. Atbėgo ir Sisi, ir Molė Saton. Apkūni krautuvininkė pasirodė su šypsena plačiame atvirame veide, aiškiai tikėdamasi kliento. Išvydusi, kad tai Beta, moteris pasistengė išsaugoti šypseną, tačiau ši greitai išblėso. Užtat Sisi puolė įmotei į glėbį.

– O, kaip džiaugiuosi, kad tu grįžai! – sušuko uždususi ir stipriai ją apkabino. Sisi prisibijojo išleisti Betą į laidotuves, nes ta nelaimė, paskui ligoninė ją negerai paveikė. Ji neteko apetito ir dažnai nakčia vaikščiodavo po savo miegamąjį negalėdama užmigti.

Pastaroji savaitė buvo ypač sunki, ir tai matyti. Molė Saton dabar tai pastebėjo.

– Jūs tikrai atrodote visai susibaigusi, mieloji, – pasakė ji ir nusivedė Betą į galinį kambarį, kur sukryžiavęs kojas ant grindų sėdėjo ir mažu mediniu žaisliuku žaidė Ričardas. Pamatęs Betą berniukas pašoko ant kojų ir pribėgęs apsikabino.

– Ar negalėtume dar trupučiuką pabūti, mamyte? – paklausė, žalios šviesios akys maldaujamai žvelgė į ją.

– Na jau ne! – dėdamasi pasibaisėjusi tarė Beta. – Mama atėjo pasiimti tavęs, o tu nenori su ja eiti! – Moteris vogčia šypsodamasi žvilgtelėjo į Molę Saton, kuri kažkodėl atrodė sunerimusi.

– Tik trupučiuką? – berniukas negalėjo atitraukti akių nuo medinio žaisliuko ant kilimėlio. Tai buvo mažas gražus tramvajus, kruopščiai išdrožtas iš bukmedžio ir nudažytas ryškiomis šviesiomis spalvomis. – Aš noriu dar pažaisti, – pridūrė nusiminęs, ir Beta susigėdo, kad sūnus neturi tikrų žaislų. Priklausydama nuo Liuterio dosnumo ji stengėsi nešvaistyti pinigų nebūtiniems dalykams, nors šiandien Ričardo niekas nevertė išeiti iš namų nepasiėmus jokio žaislo.

Tačiau Beta tvirtai laikėsi savo. Diena buvo ilga ir sunki, ji nekantravo kuo greičiau atsidurti tarp savo keturių sienų. Bet sutramdė mintis greit prisiminusi, kad „tos keturios sienos" visai ne jos. Be abejo, netrukus jie gaus raštišką paliepimą išsikraustyti. Beta nedrįso apie tai net pagalvoti, nors kažkur pasąmonėje dar ruseno vilties kibirkštėlė, kad blogiausia neįvyks.

– Ne, Ričardai, – tarė ji berniukui. – Manau, kad poniai Saton per visą dieną tavęs jau iki kaklo.

– Iš tiesų, Beta, – Molė Saton jautėsi truputį sumišusi, – norėčiau su jumis šnekteléti. – Ji paėmė žaisliuką ir padavė berniukui. – Turėk jį, – pasakė visus nustebindama. – Mano sūnus jau seniai užaugo ir, esu tikra, nebenorės juo žaisti.

Krautuvininkė nusijuokė, kai berniukas prispaudė žaisliuką, tiriamai žiūrėdamas į motiną, ar nereikės jo atiduoti.

– Ak, ponia Saton... ar tikrai? – Beta matė, koks tas žaisliukas mylimas. Atiduoti tokį brangų daiktą!

– Žinoma. Noriu, kad berniukas jį pasilaikytų, – atsakė Molė Saton. – Bet jei turite truputį laiko, tegul jis dar pažaidžia, kol šnektelėsime svetainėje? – Moteris atsigręžė į Sisi, kuri rengėsi eiti su Beta. – Prižiūrėk krautuvę, – paliepė, – mes ilgai netruksime.

Sisi nenorom linktelėjo. Ji verčiau būtų ėjusi su Beta tiesiai namo. Norėjo sužinoti viską apie laidotuves, pagaliau juk ji mylėjo Deividą! Tad atrodė neteisinga, kad Beta neleido eiti į bažnyčią, nors pagalvojusi suprato, kad ji pasielgė teisingai. Paskui Sisi ėmė svarstyti, ką gali Molė Saton aptarti su Beta. Ji dirstelėjo į krautuvę. Ši buvo tuščia. Didžiąją dienos dalį ji būdavo tuščia. Dabar greit keturios, aišku, kad pro šias duris nebeįeis joks pirkėjas, kol Molė Saton jas užsklęs. Iš tiesų pirkėjų buvo tik dvi dienas, ir jie norėjo mažų gėlių įsisegti į atlapus. Ak, žinoma, dar parduota nuostabi puokštė, kurią Beta nusinešė į bažnyčią.

Nusivedusi Betą į svetainę Molė Saton paragino ją sėstis į vieną iš dviejų juodų arklio odos krėslų, stovėjusių abipus židinio.

– Gal norėtumėte puodelio arbatos? – maloniai paklausė moteris.

Ant stalo jau stovėjo didžiulis saulutėmis išmargintas padėklas, ant kurio buvo vienas dailus porceliano puodelis ir lėkštelė, pieno ąsotėlis su cukrine ir mažas porcelianinis arbatinukas. Molė Saton daug metų našlavo, o jos vienturtis sūnus gyveno Midlanduose. Kai Beta sutiko išgerti arbatos, moteriai prireikė tik kelių minučių virduliui užvirinti ant senos parūdijusios dujinės viryklės ir kitam puodeliui su lėkštele paimti iš aukštos siauros spintutės. Netrukus Molė Saton atsisėdo ir kreipėsi į Betą:

– Pirma noriu pasakyti, kad labai jus užjaučiu dėl tokios tragiškos nelaimės, – pradėjo ji. Nuleidusi puoduką ant kelių, kurį laiką žvelgė į Betą, paskui nusuko akis nerasdama žodžių. Stojo negera tyla. – Jūs svarstote, kam jus pasikviečiau, – pagaliau išdrįso Molė Saton. Jos rankos virpėjo, moteriai tikrai buvo labai sunku.

– Turbūt žinau, – ramiai atsakė Beta. Ji negalėjo žiūrėti, kaip ši gera moteris jaudinasi. – Nesu akla, – šyptelėdama pridūrė. Jai susuko vidurius, nes suprato, ką mano Molė Saton. – Jūs norite atleisti Sisi, tiesa?

– Ak, aš visai nenoriu! – paprieštaravo moteris, nors jai labai palengvėjo, kad Beta pati tai ištarė. – Tačiau pastaruoju metu verslas duoda tiek mažai pelno, kad jo vos pakanka man vienai pragyventi. Ir nebelieka Sisi algai. – Molė Saton tikino Betą: – Kai reikalai pagerės, aš pasibelsiu į jūsų duris. Pažadu. Sisi gerai dirba, klientams patinka linksmas jos šnekėjimas.

Beta linktelėjo ir nusišypsojo. Ji svarstė, kas jų laukia. Klausydamasi Molės pažadų, mandagiai baigė gerti arbatą

ir, tarusi kelis malonius žodžius, paliko šią gerą moterį, nusivesdama Sisi ir berniuką, kuris juokėsi ir čiauškėjo šalia. Vaikai dar nežinojo, kas ką tik buvo aptarta, tad nenutuokė, kokie sunkumai jų laukia.

Pirmadienio rytą Beta nuėjo pusę mylios iki Blekberno centro ir susirado Marioto ir Paikslėjaus firmą. Joje dirbo advokatai, kurie rūpinosi Liuterio Reinoldso reikalais, kol šis gyveno, ir dabar buvo atsakingi už jo testamentą. Beta nepaprastai susinervino, kai jai parodė laukiamąjį kambarį. Ten ją palydėjo jauna valdingų manierų moteris, turinti erzinantį įprotį suraukti nosį, kad nuo šios galo nenuslystų siauručiai akiniai.

– Pasaugosiu, kol prireiks, – pasakė ji Betai, paėmusi ilgą rudą voką, kuriame buvo laiškas, pranešantis testamento skaitymo laiką ir vietą. Betai buvo kilusi pagunda pasilikti namie ir ten laukti blogų naujienų, tačiau paskutinę akimirką nusprendė verčiau sutikti jas pakelta galva. – Ant staliuko yra keli žurnalai, – cypiančiu balsu tarė jaunoji moteris. – Ponas Mariotas greit jus pakvies.

Betai atsisėdus, sunki medinė kėdė dvelktelėjo šalčiu. Kambarys buvo nepaprastai griežtas ir kuklus, nors šios firmos partneriai, be abejo, iš gausių savo klientų susižerdavo nemažas sumas. Sienos – nemalonaus atspalvio, kilimas nusitrynęs ir, be pustuzinio kėdžių palei sienas, tebuvo vienintelis baldas – subraižytas ir nepatrauklus apvalus staliukas.

Praėjo pusvalandis, o Beta dar laukė. Ji vis labiau jaudinosi. Parūpo, ar viskas gerai Sisi ir berniukui. Paprastai Ričardas tokiu metu būdavo įpusėjęs savo pamokas, tačiau Beta manė, kad būtina atleisti mokytoją ir pačiai mokyti sūnų. Nors patiko priimti iššūkį, moteris puikiai suprato, kad

jos jėgos ribotos. Situacija klostėsi ne pagal jos norus, tačiau tokiomis aplinkybėmis tai buvo geriausias sprendimas.

Sėdinčią tame šaltame, nedraugiškame kambaryje, sustirusią iki kaulų smegenų ir įsitikinusią, kad greit jai bus liepta išsikraustyti iš namo Banser Leine, Betą puolė visokiausios abejonės ir nerimas. Pastarąją savaitę ji išvaikščiojo visą Blekberną ieškodama nuomojamų kambarių, kur galėtų persikelti su vaikais. Bet visur sulaukė neigiamo atsakymo: „Atleiskite, brangioji, mes nepriimame vaikų" arba „Kaip be vyro jūs sumokėsite nuomą? O ne, bijau, kad negalėsiu jums padėti". Niekas nenorėjo į jokį kambarį įsileisti moters su dviem vaikais ir trečiu jau pakeliui... Tiesą sakant, Beta negali už tai jų kaltinti. Pagaliau juk jiems reikia pragyventi, o Beta ir pati neįsivaizdavo, kaip įstengs sumokėti nuomą, kai išseks menkos santaupos.

Sisi buvo angelas... išeidavęs ankstų rytą paplušėti ten, kur praversdavo jos rankos, ir kiekvieną vakarą grįždavęs su keliom monetom, kurias atiduodavo Betai. „Tam, kad nepatektume į vargšų prieglaudą", – sakydavo ji kreivai šyptelėjusi. Beta irgi šiek tiek užsidirbdavo: prižiūrėjo du kaimynų mažylius ir gaudavo po vieną šilingą už kiekvieną vaiką, penkis rytus per savaitę duodama jiems pamokas. Būtų galėjusi užsidirbti daugiau, bet Liuterio Reinoldso marčia nepasitikėjo daug žmonių. Pernelyg buvo pasklidę gandai, esą ji kalta dėl siaubingo gaisro Larkhile, kai žuvo trys žmonės. Banser Leino gyventojai seniai laikėsi atokiau nuo baimę keliančio ir nemėgstamo Liuterio Reinoldso ir neturėjo jokio noro susipažinti su moterimi, kuri buvo tik vieno jo apgriuvusio namiūkščio nuomininkė.

Išgirdusi atsiveriant sunkias ąžuolines priėmimo kambario duris Beta pakirdo iš susimąstymo. Tai, kas įvyko po to, sukrėtė iki širdies gelmių. Ji išgirdo artėjančius žings-

nius. Prie registracijos staliuko stovėjęs vyras kreipėsi į jauną moterį:

– Arnoldas Tomas Reinoldsas atvyko pasimatyti su ponu Mariotu. – Tas balsas atsklido iki Betos iš praeities, ir širdį nusmelkė baimė.

Sutrikusi Beta išgirdo mandagų moters atsakymą:

– Ponas Mariotas dabar turi klientą, tačiau jie ilgai neužtruks. Ponia Miler jau čia, laukiamajame. Jeigu prisijungtumėte prie jos, aš praneščiau ponui Mariotui, kad jūs abu jau čia.

– O! – Tomas Reinoldsas smalsavo pamatyti netikrą brolienę, juo labiau kad įtarė, jog ši gali būti kažką paveldėjusi.

– Tuomet aš palaikysiu jai kompaniją, bet praneškite ponui Mariotui, kad aš užimtas žmogus ir dėl šio susitikimo specialiai atvykau iš Londono.

Tomas Reinoldsas! Apstulbinta pažįstamo balso Beta tyliai pasislėpė kampe prie durų, kad būtų mažiau pastebima, ir įsižiūrėjo į tą vyrą: taip, ta pati smulki figūra, baltų plaukų kupeta, įgimta arogancija, kuri visuomet ją siutindavo. Dabar ji susivokė... Arnoldas Tomas... Tomas Reinoldsas... buvo Liuterio sūnus! Moterį apėmė panika. Išsigandusi galvojo, kaip išeiti. Vienintelis kelias buvo pro duris, prie kurių ji dabar stovėjo; tik pro jas galėjai įeiti ir išeiti iš šio mažo kambarėlio. Kito kelio nebuvo. Ką daryti? Ką daryti?

Su kiekviena sekunde Tomas Reinoldsas vis artėjo. „Susiimk, Beta, – sumurmėjo ji. – Na ir kas, kad jis tave pamatys? Bene tai svarbu?" Ak, bet tai buvo svarbu! Vien pažvelgus į tą vyrą šiurpulys perėjo per nugarą. Tomas Reinoldsas visuomet išsukdavo iš savo kelio, kad tik susidurtų su Beta. Jis – artimiausias jos motinos sąjungininkas, tad tuoj parlėks atgal pas Esterą papasakoti apie Betos žlugimą. Tomas

Reinoldsas nedoras žmogus, ir Beta įtarė, kad yra pridaręs visokių piktadarybių jai ir Taileriui. Tai žmogus be sąžinės, žmogus, suėstas godumo, nudrėbtas iš to paties molio kaip ir jos motina. Dabar pagalvojusi apie tai Beta visai nesistebėjo, kad Tomas dygęs iš Liuterio Reinoldso sėklos.

Jai būtinai reikia pasprukti! Negalima leisti, kad Reinoldsas ją pamatytų! Apimta nevilties moteris prisispaudė prie sienos, širdis jai apmirė. Gal pavyks išsmukti, kai jis įeis į laukiamąjį? O gal Tomas Reinoldsas puls jai iš paskos? Per vėlu! Kambarys aptemo, kai tarpdury pasirodė jis... Beta atsisuko, jos pasibaisėjęs žvilgsnis susidūrė su Tomo žvilgsniu... Tomas Reinoldsas ilgai žvelgė į ją. Rausvos akys išsprogo, burna prasižiojo, tarsi būtų stabo ištiktas. Paskui prašiepęs dantis nusišypsojo. Ta šypsena bylojo apie baisią grėsmę.

– Taigi! Taigi! Taigi! Elizabeta Vard, – tyliu glamonėjančiu balsu sušnypštė jis. Plačios akys nužvelgė Betą nuo galvos iki kojų, stabtelėjo pastebėjusios, kad ji laukiasi. Bet paskui Tomas Reinoldsas vėl nusišypsojo. – Jūs esate... Deivido žmona! – Jis palingavo galvą. Irgi jautėsi tiesiog priblokštas, bet buvo gudrus ir mokėjo greit prisitaikyti.

– Sėskite, mano mieloji, – pakvietė Reinoldsas. – Mums reikia apie daug ką pasikalbėti. – Jis žingtelėjo artyn, tačiau Beta nepriėmė kvietimo. Tada Tomas brūkštelėjo jai per ranką ir prikišo veidą. – Dabar ne tokia kilni ir galinga, tiesa? – bjauriai sumurmėjo. – Ne tokia išdidi? Kiek supratau, tėvas man paliko viską. – Tomas Reinoldsas tyliai nusijuokė. – Ar ne likimo ironija, kad jūs puikiausiai gyvenote mano namuose? Ak, bet aišku... aš neprieštarausiu. Jeigu jūs atsilyginsite už paslaugą. – Vyriškis negalėjo patikėti savo laime.

Nuo Reinoldso prisilietimo Betos viduje kažkas užsikirto. Nė žodžio netarusi moteris prasmuko pro jį ir išlėkė iš

kambario. Bėgdama susidūrė su sekretore. Girdėjo, kaip jaunoji moteris ją pašaukė, tačiau buvo pernelyg susijaudinusi ir neatsakė.

Eidama atgal į Banser Leiną Beta turėjo laiko viskam apmąstyti. Ji pakankamai blaiviai protavo ir suvokė, kad tuose namuose ilgiau nebegali likti. Po tokio sukrėtimo jautėsi fiziškai išsekusi. Kodėl nesuprato šito anksčiau? Prieš kelerius metus Tomas Reinoldsas silpnumo akimirką jai prisipažino, kaip prieš daug metų išėjo iš namų supratęs, kad „pasilikdamas nieko nelaimės". Ir jo šiaurietiškas akcentas vis dar ryškus, netgi taip ilgai gyvenus pietuose... Tomas Reinoldsas pasirinko karjerą krašto plėtroje. Ta profesija tokia artima Liuteriui! Koks tėvas, toks ir sūnus! Abu labu tokiu. Kodėl Beta anksčiau neįžvelgė jų panašumo? Arnoldas Tomas, Tomas Reinoldsas. Kodėl ji nesuprato?

Tą rytą Beta ėjo pas advokatus vildamasi, gal Liuterio sūnus leis jai su vaikais pasilikti name. Bent kol gims kūdikis. Dabar visos viltys žlugo. Ne, Reinoldsas neprieštaraus, kad ji gyventų jo namuose, „jeigu tik atsilygins už paslaugą". Betai neliko jokių abejonių, ką tai reiškia.

Nuogąstaudama, kad Tomas gali ją vytis, Beta paspartino žingsnį. Turėjo pareiti namo pas vaikus. Reikia ką nors sugalvoti. Ir kuo greičiau!

Ji nesuspėjo. Tik įžengė į namus, kur pasitiko du vienas per kitą klausinėjantys vaikai, privažiavo karieta ir iš jos išlipo Tomas Reinoldsas. Sisi jį pamatė pro svetainės langą.

– Žiūrėk, Beta! – atsitraukusi nuo lango sušuko ji. – Ten kažkoks vyras apžiūrinėja namą.

Išvydus, kas ten, Betai širdis nusmuko į kulnus. Stovėdamas ant šaligatvio Tomas Reinoldsas mažomis skvarbiomis akutėmis apžiūrėjo namą ir nemažą žemės sklypą. Ji

kone skaitė jo mintis. Banser Leinas buvo gerame rajone, ir čia, kur stovi šis namas, pakaks vietos daugybei mažesnių namukų.

– Pasitrauk, Sisi, – liepė ji mergaitei.

– Kas jis? – eidama paskui Betą ir berniuką į virtuvę nekantravo Sisi.

Supratusi, kad turi apgalvoti kiekvieną žodį, kol ras kokią išeitį, Beta atsakė:

– Tai Arnoldas Tomas... Liuterio sūnus.

Pajutusi Betos susierzinimą Sisi vėl klausinėjo:

– Ar tu sutikai jį pas advokatus? Ar senis viską paliko jam? Ar jis leis mums gyventi šiame name, Beta?

Moteris kiek patylėjo. Kaip paaiškinti?

– Man jis nepatinka! – staiga išrėžė berniukas. – Nenoriu, kad jis čia ateitų ir gyventų su mumis.

Prisiverstinai nusišypsojusi Beta jam pasakė:

– Nesijaudink, širduk. Pažadu, kad aš to neleisiu.

Sisi tyliai žvelgė į Betą. Ji instinktyviai pajuto, jog čia kažkas ne taip.

– Ir tau jis nepatinka, tiesa?

Supratusi, kad Sisi ir berniukas nerimauja, Beta nusprendė, kad jie neturėtų žinoti, ką ji mano. Išgirdusi beldžiant į duris tarė Sisi:

– Tokia graži diena. Nusivesk trumpam Ričardą į sodą. Mudu su ponu Reinoldsu turime daug ką aptarti.

Nors Betos šypsena paguodė berniuką, ji neapgavo Sisi. Luktelėjusi, kol Ričardas nubėgs į priekį, Sisi neramiai paklausė:

– Jeigu jis mus išmes į gatvę... kur mes eisime?

– Jis dar neliepė mums išsikraustyti.

– Bet liceps, tiesa?

Beta papurtė galvą.

– Aš nežinau, kas bus, – atvirai atsakė.

Nespėjus ištarti tų žodžių pasigirdo beldimas.

– Prašau, Sisi. Daryk, kaip sakau. Tegu Ričardas pabūna laimingas sode, kol ponas Reinoldsas išeis. Tuomet pasišnekėsim.

– Ar tu man pasakysi visą tiesą? – Sisi buvo išsigandusi, nes matė, kokia sunerimusi ir išvargusi Beta grįžo iš advokatų kontoros. Širdimi jautė, kad įmotė jai visko nepasako. Kažkas čia blogai. O kiek Sisi suprato, blogiausia gali būti tai, kad ponas Reinoldsas juos išmes į gatvę. Vis dėlto mergaitė nujautė didesnę bėdą už jų išvarymą. Kai pasigirdo beldimas į duris, pastebėjo, koks buvo Betos žvilgsnis. Beta kažką slepia, Sisi nė kiek tuo neabejojo.

Dabar moteris pažvelgė į ją rimtu veidu, balsas virto kone šnabždesiu:

– Yra dalykų, kuriuos turėtum žinoti, – pagaliau tarė. – Ir aš tau pasakysiu, – patikino mergaitę. – O dabar padaryk, ko prašau, gerai?

Smalsiai nužvelgusi Betą Sisi pamanė, kokia ji įsitempusi ir išblyškusi, iš jos mielų tamsių akių dingusi šviesa.

– Jeigu tu to nori, – pasakė ji švelniai ir išėjo. Beta nuėjo koridoriumi. Širdis jai apmirė išvydus tamsų Tomo šešėlį pro vitražą durų viršuje. Giliai įkvėpusi moteris sukaupė drąsą ir atidarė duris.

Įžūlios Tomo Reinoldso akys įvertino ją. Paskui vyriškis kreivai šyptelėjo ir atšiauriu balsu tarė:

– Bijau, kad negalite prieštarauti tam, jog apžiūrėčiau savo nuosavybę. – Betai delsiant, Tomas Reinoldsas pamosavo oficialiu raštu. – Mums reikia pasikalbėti, – pridūrė. Beta nieko neatsakė, tiesiog žingtelėjo į šalį, ir Tomas įžengė į koridorių. Eidamas pro šalį ranka tyčia užkliudė jos krūtinę. Nuo tos akimirkos Beta pasidarė akyla, jos įtarimai sustiprėjo.

Tomas Reinoldsas nusišypsojo Betai. Ta klastinga šypsena priminė Liuterį; paskui nužvelgė ją akmeniniu veidu, tada šypsena dingo. Tylomis sekė paskui moterį, skubančią į virtuvę, primerktomis akimis žvelgė tarsi nurenginėdamas. Dabar tai buvo jo namas! O kartu su namu jam priklausė ir Beta...

Lauke berniukas greitai pamiršo nemielą svečią pavergtas žaisliuko, kurį jam padovanojo Molė Saton ir kurį jis visur nešiojosi. Gulėdamas kniūbsčias senos obels paunksnėje Ričardas važinėjo mediniu tramvajumi pirmyn atgal medžio šaknimis, išsikišusiomis iš po žemių ir sudarančiomis mažutes kalveles. Sisi atsisėdo ant žemutinės šakos. Kartkartėmis užmesdavo akį į berniuką ir šyptelėdavo iš jo žaidimo, bet dėmesį labiau traukė namas. Iš čia ji nepastebėta galėjo matyti, kas vyksta virtuvėje. Kol kas Sisi nematė Betos ir svarstė, apie ką dabar galėtų būti kalbama tarp tų keturių sienų.

– Noriu valgyti, – liovėsi žaidęs Ričardas. Dabar žvelgė į Sisi prašančiomis akimis.

– Turėsi palaukti, – tarė jam griežtai. Supratęs, kad Sisi nenusileis, Ričardas suaimanavo ir pakeitė savo žaidimą – šįvakar jis buvo traukinys, sukęs ratus aplink sodą, kol ėmė bėgti, lėkti galvotrūkčiais ir kelti tokį triukšmą, jog Sisi pasakė, kad to „pakaktų net numirėliams iš kapų prikelti".

Nuo savo šakos mergaitė vis stebėjo namą. Netrukus jai buvo atlyginta už kantrybę, nes prie virtuvės lango pasirodė Beta. Tačiau kažkas ten ne taip! Vyriškis stovėjo pernelyg arti, atrodė pernelyg piktas. Jis prislinko prie Betos iš už nugaros, ir kai ši atsigręžė, išskėtė rankas, kad ją priremtų. Beta jam trenkė, ir tuoj abu ėmė smarkiai grumtis. Supratusi, kad Beta pakliuvo į bėdą, Sisi mikliai nulipo nuo me-

džio ir kaip kulka šovė prie namo. Iki jo buvo nemažas atstumas.

– Tu tikra kvailė! Pagalvok, ką tau siūlau, Beta. Gali likti šiame name, kiek tau patinka. Teprašau, kad mane sušildytum, kai nuspręsiu čia apsistoti. – Tomas Reinoldsas laikė ją surakinęs geležiniais gniaužtais, ir jokia Betos kova ar maldavimai nebūtų jo privertę paleisti moterį.

– Niekuomet! – Beta toliau grūmėsi, sukdama savo veidą į šalį nuo Tomo Reinoldso veido bei iš visų jėgų stengdamasi jį atstumti.

– Palikite ją ramybėje! – Garsus šauksmas privertė Reinoldsą atsigręžti. Jo burna iš nuostabos prasižiojo, akys susidūrė su ledo mėlynumo akimis. Laikydamasi oriai ir išdidžiai Sisi pasakė: – Prašau iš čia išeiti! Arba aš pakviesiu konsteblį. – Mergaitė stovėjo tarpdury – liauna, bet ryžtinga. Tomas Reinoldsas dar kiek į ją pažiūrėjo, paskui vėl atsisuko į Betą. Rami moters šypsena jį įsiutino, bet dar labiau pakurstė aistrą ją turėti.

– Aš sugrįšiu! – grasinamai šūktelėjo. – Duodu keturias savaites apgalvoti. Tiek laiko prireiks sutvarkyti mano namui. – Tomas Reinoldsas nusijuokė, pasitaisė kaklaraištį, pasiėmė nuo stalo skrybėlę ir lazdą. – Keturios savaitės, Beta, – niūriai priminė. – Viskam apgalvoti! – Tada pagrūmojo savo lazda Sisi. – Traukis man iš kelio, mergaite, – sušnypštė. Kai ši nenuleisdama nuo jo akių žingtelėjo į šalį, Tomas išėjo į koridorių, paskui nė neatsigręžęs žengė pro paradines duris.

– Ar tau ne bloga? – Sisi pribėgo prie Betos, pasilenkusios virš plautuvės. Moters plaukai buvo susitaršę, drabužiai netvarkingi. Ji paniekinamai šypsojosi Tomo Reinoldso pusėn, bet atrodė smarkiai jo įskaudinta. – Eikš, atsisėsk, – prašė Sisi. Tačiau Beta jos nepaisė. Ji sunkiai nuėjo į svetai-

nę, kur žiūrėjo, kaip Tomas Reinoldsas lipa į laukiančią karietą. Atsišliejusi į langą Beta tamsiomis paklaikusiomis akimis sekė keliu nuvažiuojantį vežimą. Šio ratai vis greičiau barškėjo į grindinio akmenis, kol jis dingo iš akių. Priėjusi Sisi stovėjo Betai už nugaros.

– Nusišvilpt mums ant tavęs! – sušuko ji pavymui. Šnairomis žvilgtelėjusi į Betą mergaitė tikėjosi būti išbarta už tokius žodžius, tačiau moteris tik nepritariamai pakratė galvą. Nors pamanė, kad Sisi pastaba atitinka jos pačios jausmus. Bet vis tiek pasišnekės su mergaite, kai ateis laikas. Dabar Beta nekaip jautėsi, skaudėjo visą kūną, galva buvo įkaitusi nuo Tomo Reinoldso grasinimų. Įsitikinusi, kad jis tikrai išvažiavo, ji apkabino mergaitės pečius.

– Nesijaudink dėl to, ką tas vyras pasakė, – tyliai tarė Beta; tiesą pasakius, pakako ir to, kad ji pati labai susijaudino.

– Jis sakė, kad mums reikia per keturias savaites išsikraustyti. Kur mes dėsimės? Juk visai neturime pinigų, Beta...

– Tai mano rūpestis, – raminamai šypsodamasi atsakė moteris, bet nenustojo galvojusi, kad Sisi tik ištarė tai, ką ji pati manė. Reikalai buvo prasti. Staiga Betą suėmė tokie skausmingi spazmai, kad ji negalėjo net įkvėpti. Šypsena dingo, veidą iškreipė skausmas. Moteris greit nusisuko, kol to nepamatė Sisi. Prireikė visų jėgų ir valios nueiti nemažam atstumui iki virtuvės. Ten ji tarė mergaitei:

– Pasirūpink Ričardu, kol aš nusiprausiu.

Sisi priėjo arčiau. Pažvelgusi Betai į veidą tyliai tarė:

– Jei tas vyras dar tave nors pirštu palies, aš jį užmušiu...

Supratusi, kad Sisi kalba rimtai, Beta pasistengė juokais atsakyti:

– Nenustebčiau, jei būtum jį gerokai išgąsdinusi. – Trumpam nutilusi prisiminė tą įvykį... ir Sisi, mėlynomis žėrinčiomis akimis bei drebančiu iš pykčio balsu stovinčią prie

durų. – Dėkui tau, širdele, – tyliai tarė Beta. Jos tamsios akys apsiblausė. Moteris svarstė, kada visa tai baigsis, ir tyliai meldėsi, kad rastų jiems namus. Beta neapgaudinėjo savęs: užduotis buvo ne iš lengvųjų.

– Dabar eik, – tarė ji Sisi. – Nenoriu, kad Ričardas pamatytų mane tokią. – Tada pažvelgė į perplėštą palaidinę ir įbrėžimus nuo peties iki alkūnės. Kadangi Sisi delsė, Beta paragino: – Aš greitai tave pašauksiu, ir jūs abu padėsite man paruošti valgį.

– Ar tu tikra, kad viskas gerai?

– Žinoma. O dabar eik. – Kai Sisi apsisuko eiti, Beta ištiesusi ranką ją sustabdė, tuomet tyliai tarė: – Sisi, kai Ričardas atsiguls miegoti, mudvi turėsime atvirai pasikalbėti. – Suprato, kad mergaitei turi būti labai smalsu. – Aš privalau tau pasakyti tiesą.

Sisi nieko neatsakė, tik linktelėjo, kad supranta, ir nuėjo į sodą, kur mažas berniukas vis dar žaidė savo žaidimą, nesuvokdamas įvykusios dramos. Pamatęs iš namo išeinančią Sisi jis atkūrė per sodą ir pasileido bėgti ratais aplinkui taip plonai cypdamas, kad būtų panašu į traukinio švilpuką. Sisi vos ausų būgneliai neplyšo.

Kai netrukus berniukas nudūmė į kitą sodo galą, Sisi pažvelgė į virtuvės langus. Išvydo praustis ketinančią Betą. Nebuvo tokių žodžių, kuriais būtų įmanoma apsakyti, kaip Sisi Betą mylėjo... Ir nors niekas negalėjo atstoti mergaitei mamos, ji jau ėmė žiūrėti į Betą kaip į brangiausią žmogų gyvenime. Dar niekuomet Sisi nebuvo taip išsigandusi, kaip tada, kai įbėgusi į virtuvę ir žvilgtelėjusi į Betą pamatė, kokia ši paklaikusi ir įbauginta. Mergaitė taip įniršo, kad net pati išsigando. Norėjo pulti tą vyrą ir nagais išakėti veidą, kad būdama nėščia Beta priversta taip su juo kovoti... Tai buvo vaizdas, kurio Sisi niekuomet daugiau nenorėtų pamatyti. Tas vyras įskaudino Betą, ir Sisi troško įskaudinti jį.

Prausdamasi virtuvėje Beta irgi apgalvojo tai, kas nutiko. Ji labai apgailestavo, kad Sisi tapo tokio įvykio liudytoja, tačiau kartu buvo labai dėkinga, kad mergaitė įsikišo. Sisi čia daug ko nesuprato. Tomas Reinoldsas buvo pavojingas žmogus – o dabar, kai paveldėjo nemažą turtą, tapo dar pavojingesnis. Tačiau iš to, ką pasakė pirmąkart įžengęs į namą, buvo galima daryti išadą, kad jis ne vienintelis tėvo palikimo paveldėtojas. Liuteris dalį turto buvo palikęs kitam žmogui, nors ne Deividui. Testamente buvo įrašytas Metjus. Jis paveldėjo tą Larkhilo dalį, kuri buvo siaubingai suniokota, – girnapusę po kaklu, griuvėsius, kuriems sutvarkyti reikia lėšų, įsiskolinimą, kuris, be abejo, pridarys Metjui daug širdies skausmo ir rūpesčių. Liuteris turėjo iškreiptą humoro jausmą. Aišku, jis norėjo nubausti vaikiną, kam šis nuo jo nusigręžė. Tomas klausė apie berniuką, norėjo sužinoti: „Kas tas Metjus? Ką jis reiškė seniui?" Tomui Reinoldsui irgi parūpo Larkhilas. Beta svarstė, ar jis galėtų užprotestuoti testamentą, bet paskui iš tos minties tik pasijuokė. Netgi toks godus žmogus kaip Tomas Reinoldsas nenorėtų prisiimti tokios naštos kaip Larkhilas su visomis jo problemomis. Kai Liuteris mirė, Beta vylėsi, kad teisėta atsakomybė už Larkhilą bus paversta niekine. Be abejo, prireiks laiko viskam išnarplioti.

Pusę šešių Beta su vaikais sėdo valgyti duonos, švelnaus čederio sūrio su apskritom akytom bandelėm ir šviežia agrastų uogiene. Prisižaidęs ir prisišveitęs lig soties bandelių berniukas greit ėmė skųstis, kad yra pavargęs. Aštuntą valandą jis buvo nupraustas ir paguldytas į lovą, o virtuvė vėl švari ir sutvarkyta. Beta su Sisi nusinešė karštą arbatą į svetainę ir susėdo abipus židinio. Ugnis nedegė, nors dideliame sename name vasaros vakarais būdavo gana vėsu. Beta ketino anksti eiti gulti, nes rytoj reikėjo ieškoti jiems namų.

– Ar tikrai gerai jautiesi? – Sisi pastebėjo, kad Beta neįprastai tyli nuo tada, kai juodu su Ričardu grįžo iš sodo.

– Man viskas gerai, – guodė ją Beta. Iš tiesų toli gražu nesijautė „gerai". Buvo neįtikėtinai pavargusi, ir nors nevarstė dideli skausmai, giliai viduje viskas kunkuliuote kunkuliavo. – Esu pavargusi, ir tiek, – paaiškino ji. Tarp jų stojo nejauki tyla. Beta žinojo, ką mąsto mergaitė. Geresnio laiko papasakoti Sisi apie savo praeitį ir apie Tomą Reinoldsą tikrai nebus. Ji privalėjo bent šį tą papasakoti! Giliai įkvėpusi Beta greitai tarė: – Aš pažinojau jį prieš atvykdama į Blekberną. – Bijojo, kad antraip neteks drąsos ir turės atidėti Sisi pažadėtą atvirą pokalbį.

Betos prisipažinimas, kad tą vyrą pažinojo anksčiau, pribloškė mergaitę. Tačiau ji taip pat ramiai ir rimtai paklausė:

– Iš kur tu gali pažinoti Liuterio Reinoldso sūnų?

– Su juo susipažinusi visiškai nenutuokiau, kas jis. Net ištekėjusi už Deivido ir susipažinusi su Liuteriu niekaip nesuvokiau. – Beta atlaikė nustebusį mergaitės žvilgsnį. – Vyras, kuris čia šiandien buvo atėjęs, yra mano tėvo pavaldinys. Niekas jo nemėgo, mat Tomas Reinoldsas pernelyg pasipūtęs ir nenuoširdus, nuolat stengdavosi kam nors pakenkti.

– Tai kodėl tavo tėvas jo neatleido?

– Nes jis nepaprastai gerai dirbo savo darbą. – Beta kreivai šyptelėjo. – Pernelyg gerai.

– Jis siekia tavęs. Tiesa, Beta? – Kai moteris tyliai stebėdamasi tokia tiesia Sisi pastaba linktelėjo, mergaitė kalbėjo toliau: – Jis žino, kad tau nepatinka, ir vis tiek siekia tavęs?

– Tomas Reinoldsas nieko daugiau nebereiškia, – pasakė jai Beta. – Dabar svarbu susirasti, kur gyventi, kol nepralėkė tos keturios savaitės.

– Tai ne taip lengva.

– Žinau.

Sisi kiek pasvarstė, jos kaklas įsitempė iš pasipiktinimo, o akys nesitraukė nuo susirūpinusio Betos veido.

– Reikėtų pranešti pareigūnams, ką jis tau padarė, – pagaliau ištarė megaitė. – Gal jie pasodintų Tomą Reinoldsą į kalėjimą, ir mes galėtume visam laikui pasilikti šiame name!

Nepaisant visko, Betą prajuokino toks netikėtas mergaitės sprendimas.

– Oi, Sisi! Sisi! – juokėsi ji. – Manau, kad jie pirmiau pasodintų *mus*.

Kurį laiką abi patylėjo, Beta stebėjo plaukiojančias žoleles savo arbatoje ir galvojo, kaip žiauriai kartais pasisuka bei apsiverčia gyvenimas; Sisi tylėjo, žvilgsnis buvo įsitempęs, nerami Betos nuotaika tik stiprino jos meilę.

Kai Sisi pasirodė, kad Beta pernelyg nugrimzdo į prisiminimus ir pritilo, pasistengė ją išblaškyti:

– Jeigu nenori, gali nepasakoti apie savo šeimą.

– Ak, aš noriu. – Nors Betai nepaprastai reikėjo papasakoti Sisi apie savo praeitį, buvo sunku prabilti apie tai, ką taip ilgai laikė užspaudusi. – Aš tikrai nežinau, nuo ko pradėti, – nusišypsojusi prisipažino ji.

– Papasakok man apie savo tėvą, – paragino Sisi.

Beta nusuko akis į šalį. Ją vėl užliejo prisiminimai, nutvilkę širdį skausmu. Kaip galėjo šiai mergaitei, žiūrinčiai tiesiai į akis, pasakyti, kad ji vos nepribaigė savo tėvo? Tėvo, kurį be galo mylėjo ir kuris jos atsižadėjo? Kaip galėjo pateisinti tą gėdą, kurią užtraukė namams? Giliai įkvėpusi Beta ėmė pasakoti apie savo vaikystę ir motiną, kuri taip nemėgo dukters, kad kiekviena proga ją užrakindavo. Kalbėjo apie savo tėvą – gerą, švelnų žmogų, kuris dėl dukters gėdos buvo priverstas ją išvaryti. Pagaliau prabilo apie sa-

vo pirmąją ir vienintelę meilę – Tailerį. Kai nupasakojo, koks jis – aukštas, tankiais juodais plaukais, gražių veido bruožų, nuostabiom žaliom akim juodmedžio krašteliais, tas vyras atgijo Betos širdy, ir skausmas dešimteriopai sustiprėjo.

– Jis yra Ričardo tėtis, tiesa? – paklausė Sisi. Ji buvo sužavėta, gaudė kiekvieną Betos žodį. Neatrodė priblokšta, tik nusiminusi, kad Beta atskirta nuo savo meilės.

– Taip, Sisi, – tyliai atsakė Beta, – Taileris yra Ričardo tėtis.

– Kur jis dabar?

– Nežinau. Težinau tiek, kad jis mane apvylė, kai man jo labiausiai reikėjo. – Beta papasakojo Sisi, kas įvyko tą naktį, kai tėvas ją išvarė ir ji nuėjo į Tailerio nuomojamą butą. – Taileris niekuomet nebuvo man ištikimas, Sisi. Tai patvirtino šeimininkės dukra. Ji man įrodė, kad aš niekuomet jo nepažinojau. Tos merginos nupieštas Tailerio paveikslas buvo toks bjaurus...

– Ji galėjo meluoti.

– Ne. – Beta papurtė galvą ir atsilošė krėsle. Jautėsi keistai, lyg sirgtų. Nugaros apačioje visą laiką maudė. – Ak, Sisi, jei tik galėčiau tuo patikėti! – sušuko. – Bet ta mergina sakė tiesą. Supranti, Taileris padovanojo jai vieną mano segę ir... – Beta nutilo nenorėdama prisiminti. – Mergina laukėsi jo kūdikio. Tailerio kūdikio.

– Ar nuo tada jo nematei? – Sisi buvo prislėgta tai išgirdusi. Mergaitė stebėjo, kaip pasakojant keičiasi Betos veido išraiška, ir pajuto, kokia ji vieniša. Kai moteris atsakydama papurtė galvą, Sisi tarė: – Susirask jį, Beta. Tegu pasako tau tiesą.

– Net jei žinočiau, kur jis, niekuomet neičiau, Sisi. – Betos balsas išdavė susikaupusį kartėlį. – Jeigu jis manęs ilgėtųsi, visai nesunkiai susirastų. – Beta atsiduso, gilus atodūsis apmalšino įsisiūbavusias emocijas. – Supranti, aš jam

niekuomet nerūpėjau. Norėjo vesti tik dėl pinigų, tik dėl savo ambicijų. – Beta nusijuokė. – Be to, dabar Taileris vedęs kitą moterį ir, kiek suprantu, įgyvendinęs savo siekį vesti dėl pinigų, nes važinėja prabangia karieta ir supirkinėja žemes nuo vieno šalies pakraščio iki kito. Tomas Reinoldsas su didžiausiu džiaugsmu man pranešė šias naujienas.

– Kodėl neparašai savo tėvui, Beta? – paklausė Sisi. – Kai sužinos, kad turi anūką, jis tau atleis. Argi ne?

– Ne. Aš užtraukiau jam gėdą, Sisi. Jis niekuomet to neatleis.

– O kaip tavo mama? Jeigu ji žinotų, kad buvai išmesta į gatvę, turbūt tau padėtų?

– Nepainiok mano motinos su brangiąja Meise, – perspėjo Beta. – Nėra pasaulyje dviejų moterų, kurios būtų skirtingesnės. Mes nemylime viena kitos. Niekuomet nemylėjome. Motina tik apsidžiaugtų sužinojusi, kad aš tokioj beviltiškoj padėty.

Sisi susiraukė. Sunėrusi rankas ir atsilošusi krėsle iš pasibjaurėjimo suraukė nosį.

– Nekaltinu tavęs, kad pabėgai.

– Aš nepabėgau, – pataisė mergaitę Beta. – Man neliko kitos išeities.

– Gerai, aš būčiau pabėgusi! – atsikirto Sisi, bet paskui atsiklaupė prie Betos, pakėlė šviesiai mėlynas akis. Kai prakalbo, balsas iš susijaudinimo virpėjo. – Mes visuomet tave mylėjome, – tyliai tarė. – Mudu su Ričardu.

– Žinau tai, širdele, – glostydama mergaitei plaukus atsakė Beta. Paskui, tarsi skaitydama Sisi mintis, pridūrė: – Pamatysi, mes susitvarkysime. Rasime, kur gyventi.

Netrukus Beta užsklendė galines namo duris, o Sisi užrakino paradines – taip jos darė šias pastarąsias savaites. Deividui mirus Betai pareigų padaugėjo dešimteriopai.

– Šiąnakt mes gerai išsimiegosime, – tarė ji Sisi, kai jiedvi lipo laiptais. – Rytoj viskas atrodys kitaip.

– Tačiau keturios savaitės nėra labai daug, – pabrėžė Sisi. – Jeigu nerasime, kur gyventi, ką darysime tam tipui grįžus?

– Mūsų čia nebebus, aš pažadu.

– Bet kurgi eisime?

Supratusi, kad mergaitę graužia rūpestis, Beta stabtelėjo laiptų aikštelėj. Pakėlusi aliejinę lempelę, kad gelsva šviesa apšviestų sunerimusį Sisi veidą, ji švelniai atsakė:

– Kodėl nepalieki to rūpesčio man? – Ir apkabino Sisi. – Labanakt.

– Labanakt, Beta. – Sisi tie žodžiai paguodė. Ji nuėjo į kambarį ir uždarė duris.

Ilgai ir liūdnai Beta stovėjo kur stovėjusi, permąstydama dienos įvykius. Ji sąmoningai privertė Sisi patikėti, kad turi šiokį tokį planą, nors iš tiesų nieko neturėjo. Staiga prisiminė mažą monetų krepšelį po grindlentėmis savo kambaryje. Gražiame veide sušvito šypsena. Moteris ryžtingai nuėjo per laiptų aikštelę sūnaus kambario link. Ten pirštų galais priėjo prie lovos ir pažvelgė į mažą miegantį berniuką, kurį taip mylėjo. Net miegantis jis atrodė lyg mažutė tėvo kopija. Pajutusi grėsmę, kad Taileris vėl įsibraus į jos mintis, Beta pasistengė greit išstumti jį lauk. Tailerio nebuvo anksčiau, kad padėtų. Jo nėra dabar. Ji viena. Ir niekas nepadės išgyventi šios krizės.

Kambario gilumoje Beta ištraukė iš slėptuvės monetų krepšelį. Išbėrusi jas ant tualetinio stalelio, suskaičiavo sidabrinius šilingus ir sudėjo krūvelėmis po ginėją. Iš viso

suskaičiavo keturias ginėjas. Aišku, čia ne turtas, ilgam neužteks, tačiau jos su Sisi bent jau nėra visiškos varguolės. Beta apsižvalgė po kambarį, pamatė ant sienos kabantį tapytą kraštovaizdį, nuostabius papuošalus ir subtilias porceliano skulptūrėles ant židinio. Visi jie priklausė paskutinei Liuterio Reinoldso žmonai, Deivido motinai. Silpnumo akimirką Betai kilo pagunda šiuos brangius daiktus pasiimti, nes tikrai žinojo, kad Deividas to norėtų. Bet tuojau pasibaisėjo ta mintimi. Liuteris šį namą ir viską, kas jame yra, paliko savo sūnui palaidūnui, vyrui, kuris nenuleis nemačiom, kad dalis jo palikimo pavogta. Beta nuvijo šią pagundą. Per savo gyvenimą ji niekuomet nėra paėmusi nieko svetimo. Juo labiau nesuteiks Tomui Reinoldsui džiaugsmo ją persekioti lyg kokią vagilę. Sušlavusi visas monetas, sužėrė jas atgal į krepšelį, tada pasirėmė ant alkūnių, užsimerkė ir delnais užsidengė veidą. Jautėsi tokia neapsakomai pavargusi! Kiekvieną kaulelį taip skaudėjo, tarsi jis būtų ištemptas kankinimų suole, o vaikas įsčiose buvo labai neramus – lyg justų motinos neviltį.

Pagaliau Beta pakėlė galvą. Nustėro išvydusi savo atvaizdą veidrodyje. Į ją žvelgė šešėlis: didžiulės tamsios akys atrodė tarsi juodi bedugniai šuliniai sulysusiame, išvargusiame veide. Plaukai buvo pasišiaušę, netekę blizgesio, kuokštais išdrikę apie veidą, o pamėkliškas žvilgsnis išdavė širdies kančią. Tragiški ir netikėti pastarųjų savaičių įvykiai, gero žmogaus netektis, sukrečiantis susitikimas šįryt – viskas atsiliepė.

Apimta baisaus netikrumo Beta žinojo tik viena – kai Tomas Reinoldsas sugrįš į šį namą manydamas, kad ji priklauso nuo jo malonės, jam teks nusivilti. Tuomet Betos su vaikais čia jau seniai nebus. Moteris prisiminė, ko neseniai klausė Sisi: „Kur mes eisime, Beta?" Tuomet negalėjo paguosti mer-

gaitės, bet dabar atsakymas atėjo. Ji palinko prie veidrodžio, akys sužiburiavo:

– Aš atsakysiu tau, kur eisime, Sisi Armstrong, – šypsodamasi sušnabždėjo. – Mes eisime namo. Štai kur eisime! – Liuteris nepadarė nieko, kad jos gyvenimas šiuose namuose palengvėtų. Dabar senis apsiverstų karste sužinojęs, kad, užuot nubaudęs Metjų palikdamas šiam Larkhilo dalį, jis neapdairiai padėjo jai ir jos vaikams.

Slapčia Beta lankėsi toje gatvėje, kur jiedvi su Meise buvo laimingos. Gaisras iš tiesų nemažai suniokojo, daugelyje namų buvo pavojinga gyventi. Tačiau dabar Beta suprato, kad iš mažiausiai suniokoto namo galima susikurti pakankamai saugią buveinę. Šiaip ji nemėgintų to daryti, bet Liuteris su sūnumi nepaliko kitos išeities. Iš pat ryto ji išklos savo planą Sisi. O dabar, savo pačios ir kūdikio labui, ji turi pamiegoti.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

– Bet kodėl? – suglumusiu, bet griežtu veidu Estera nužvelgė tarnaitę. – Visai nebūtina palikti tarnybą, panele Muliver, – pakilusi nuo kėdės ir maloniai šypsodamasi kalbėjo ji. – Mano vyras gali iš šio namo išvykti, tačiau mudu su sūnum tikrai liksime. Man reikės sumanaus žmogaus, kuris tvarkytų namų ūkį kaip ir anksčiau. Kadangi jūs visuomet atlikdavote savo pareigas taip, kad aš būdavau labai patenkinta, manau, turėtumėte dar kartą apgalvoti savo sprendimą. – Estera dar plačiau nusišypsojo ir įdėmiai pažvelgė į panelę Muliver. Moteriai tas vaizdas buvo kaip reta nemalonus. – Mane net ima pagunda truputį padidinti jums algą, – nenoromis pridūrė Estera Vard ir laukdama atsakymo įsispoksojo Tilei į veidą.

Tilę šis pokalbis džiugino, ji delsė atsakyti. Buvo liūdna žiūrėti, kaip namuose smunka Ričardo autoritetas. O tai, kad per savo žmonos užkulisines gudrybes jis priverstas išeiti iš namų, ją tiesiog siutino. Mintis, kad norėtų pasilikti ir dirbti Esterai, buvo neįsivaizduojama.

– Stebiuosi, kad jūs norite mane pasilikti, – pagaliau tarė Tilė, – dar labiau stebiuosi, kad buvote patenkinta mano darbu... mat kasdien man kartodavote, kokia aš apsileidusi ir nepareiginga. Jūs vadinate mane ekonome, o iš tiesų siuntinėjote visur lyg kokią pastumdėlę. Jūs pernelyg šykšti, kad

pasamdytumėte daugiau talkininkų, ir išnaudojate mane kaip kambarinę, indų plovėją, virėją, padavėją ir ką tik nori, – ko tik prireikia tokiame dideliame name. Ir aš dėl tam tikrų priežasčių, kurių jūs niekuomet nesuprasite, buvau įsipareigojusi visa tai įveikti. – Matyti apstulbusią šeimininkę Tilei buvo tikras džiaugsmas. Padrąsėjusi ji kalbėjo toliau: – Nėra ko nė svarstyti, kad aš pasilikčiau jums dirbti. Ponas Vardas visuomet elgėsi pagarbiai ir santūriai, o jūs su sūnumi žiūrėjote į mane kaip į kokį daiktą. – Panelė Muliver papurtė galvą. – Ne, jūs turite mano prašymą ir pagal tą datą, kurią pati nustatėte mane įdarbindama, turėsite mane atleisti lygiai po mėnesio, lapkričio pirmąją.

Įžeista šalto, oraus tarnaitės protrūkio Estera kurį laiką negalėjo pratarti nė žodžio. Drebėdama iš įsiūčio ji įsirėmė rankomis į stalą ir pasilenkusi šaižiu balsu sušuko:

– Taigi jūs išeisite po mėnesio? – Tada kratydama galvą nusikvatojo. – O ne, panele Muliver. Jūs tuoj pat išeisite iš mano namų! Tiesiog dabar!

– Kaip norite, – nudžiugo panelė Muliver. – Išeisiu, kai tik gausiu algą.

Išsitiesusi visu sustingusiu kūnu Estera žvelgė į moterį. Jos kumščiai buvo sugniaužti, veido raumenys krutėjo.

– Turite dešimt minučių daiktams susidėti, – perspėjo ji. – Jokios algos nematysite. Tiesą sakant, galite laikyti save laiminga, kad nepakviečiau policijos pareigūnų jūsų iškeldinti jėga. Jiems būtų labai įdomu išgirsti, kaip akiplėšiškai drįsote kalbėti su manimi, savo darbdave, žinoma visuomenės nare. Tiesą pasakius, būtų ne pro šalį kruopščiai jus apieškoti, taip pat ir jūsų daiktus. Kas žino, ką galėjote pavogti. – Esteros Vard veido išraiška buvo nedviprasmiška. Pakeltu balsu ji piktai pridūrė: – Dešimt minučių arba kaltinkite save.

Panelė Muliver nusišypsojo. Jai patiko šis susikirtimas.

– Aha! Laukiau, kada man pagrasinsite policija. Taigi – gal juos sudomintų ir vienas kitas mano papasakotas dalykėlis? Jūsų sūnus – tikra našta, tiesa, ponia Vard?

– Ką tuo norite pasakyti? – Estera ėmė nervingai čiupinėti perlinę segę.

– Manau, puikiausiai žinote. Gėrimas ir lošimas, grįžimas namo paryčiais ir dažnai su išsidažiusia gatvės mergše už parankės. Žinoma, jis susidėjęs ir su kitokia kompanija – nakties paukščiais, sukčiais bei lošikais, žmonėmis, kurių niekas nesustabdys, jei pasijus įmerkę uodegą. Gal policijos pareigūnai susidomėtų, kas tie perėjūnai? Gal jie šia tema norėtų paklausinėti jūsų sūnų? – Tilė matė, kaip Esterą pribloškė jos žodžiai. Ši tarsi susigūžė. – Žinoma, jeigu jums patinka, kvieskite pareigūnus. Nors jūs, lygiai kaip ir aš, žinote, kad jie tarp mano daiktų neras nieko svetimo. Nebent pati ką nors sąmoningai pakištumėte. Bet patikinu jus, tai nebūtų labai išmintinga.

Netarusi nė žodžio Estera atplėšė viršutinį stalo stalčių ir ištraukė mažą iždo dėžutę. Suėmusi sidabrinę grandinėlę ant kaklo truktelėjo ją. Paskui ant grandinėlės kabėjusiu mažu rakteliu atrakino pinigų dėžutę ir piktai atskaičiavo monetas. Sumetusi jas į tamsiai geltoną voką stumtelėjo šį per stalą.

– Dešimt minučių, – pakartojo gergždžiančiu balsu. – Po viso to nebenoriu jūsų matyti.

Paėmusi voką panelė Muliver paprastai nusišypsojo. Gera matyti šią moterį, išgyvenančią nesėkmę ir bejėgiškumą, ypač kai ji taip džiūgavo bjauriai elgdamasi su savo vyru. Tilė ilgai žiūrėjo į Esterą žadą gniaužiančiu žvilgsniu, paskui nusigręžė.

Jos lagaminėlis buvo beveik sukrautas. Greit išeis iš šių namų ir niekuomet nebegrįš. Tilė labai ilgai laukė šios dienos.

– Ar galima įeiti? – Į duris švelniai pabeldė Ričardas. Įkišęs galvą vidun atsiprašė. – Buvo atdara.

– Prašom užeiti, pone. – Kaip visuomet šalia jo Tilė Muliver truputį paraudo.

– Supratau, kad išeinate? – paklausė Ričardas. – Ką tik mačiau ponią Vard. Ji atrodė labai supykusi... nusiminusi, nes neįstengė jūsų prikalbinti, kad liktumėte. Nesistebiu, – nekaltai pridūrė. – Turiu pasakyti, kad nė trupučio nesistebiu. Bet vis dėlto maniau, kad man išvykus galėtumėte likti. – Ričardas Vardas pažvelgė į ant sofos gulintį išsipūtusį lagaminą. – Juk mano išėjimas neturėjo įtakos jūsų apsisprendimui, tiesa? – smalsiai paklausė.

– O ne! – patikino panelė Muliver. – Aš jau anksčiau ketinau prašytis atleidžiama. Suprantate, dėl asmeninių priežasčių. – Moteris svarstė, ką pasakytų Ričardas, jeigu ji leptelėtų teisybę... kad dirbo čia tik dėl Elizabetos, moters, kurią jis prieš daugelį metų nuskriaudė. „Kaip jis reaguotų, – svarstė Tilė, – jeigu išgirstų, kad Elizabeta seniai jam atleido, tiesą sakant, niekuomet ir nebuvo nustojusi jo mylėti?" Vieną baisų mirksnį Tilei kilo pagunda atskleisti tikrąją priežastį, kodėl taip ilgai čia užsibuvo, dirbo tokiai reikliai ir nepakenčiamai moteriai kaip Estera Vard, moteriai, kurią jis pasirinko vietoj savo vaiko motinos. Bet pažvelgusi į tas nelaimingas šviesiai rudas akis suprato, kad Ričardas Vardas pakankamai prisikentėjo. Panelė Muliver nusijuokė.

– Bijau, kad jūsų žmonai išdrožiau tiesą apie jūsų namus, – pasakė. – Štai kodėl ji tokia supykusi.

Kurį laiką Ričardas Vardas nieko neatsakė, tik kramtė viršutinę lūpą, tarsi stengdamasis sutramdyti šypseną.

– Aš įtariau, – pasakė užvertęs akis į lubas. – Nenuostabu, kad Esteros veidas tamsus it griaustinis. Jūs teisingai padarėte, kad pasakėte, ką manote. Žinau, ji elgėsi su jumis ne per geriausiai.

– Su jumis irgi.

– Taip, bet gal aš to nusipelniau. – Ričardo atsakymas moterį sutrikdė, kol suprato, ką jis turi galvoje. Žinoma, daugiau kaip dvidešimt septynerius metus, nuo pat dukros gimimo, Estera buvo pavertusi jo gyvenimą pragaru. Ir vėl suėmė didelė pagunda viską iškloti. Estera galėjo nemylėti Ričardo, užtat Elizabeta jį dievino. Šiam vyrui taip reikėjo, kad jį kas mylėtų. Tikrai, gal ne taip blogai būtų juos suvesti? Bet ne! Elizabeta niekuomet neatleistų, kad nepaisė jos nurodymų.

– Man tikrai reikia eiti, – tarė Tilė. – Jūsų žmona mane perspėjo, kad jei per dešimtį minučių neišeisiu iš šių namų, ji iškvies policiją.

Pasisukusi į perkimštą lagaminą Tilė ėmė spausti dangtį, stengdamasi jį užvožti.

– Leiskite man, – pasisiūlė Ričardas. Priėjęs perėmė lagaminą, o ji tik padėkojo ir atsitraukė.

– Atleiskite, – žvilgtelėjęs aukštyn į Tilę tarė Ričardas, nes visu svoriu buvo užgulęs lagamino dangtį, – bet namas dabar yra jos. Turbūt žinote, kad mes jau pasidalijome bendrovę. – Tilė linktelėjo, o jis ramiai kalbėjo toliau: – Viskas, ką sukūriau per tuos metus... beveik viskas paleista vėjais. Iš to, kas liko, Estera pasiėmė didžiausią dalį. Turiu pakankamai, kad galėčiau pradėti iš naujo, bet lengva nebus. Be to, nebesu toks jaunas. – Ričardas nusijuokė, bet juokas skambėjo nelinksmai. – Estera galėjo pasamdyti geresnį advokatą už mane.

– Labai gaila. – Panelė Muliver norėjo pasakyti daugiau.

– Nereikia, – tarė užsegęs dangtį ir nusišypsojęs jai. – Štai ir viskas, – pastatė lagaminą ant grindų. – Staiga Ričardo balsas pasidarė tylesnis, intymesnis. – Nemanau, kad dar kada jus pamatysiu. – Jis žvelgė į Tilę, veide atsispindėjo keista baimė. – Ar pamatysiu?

– Aš... tikrai nežinau, pone. – Tas vyras ją glumino.

– Prašau... nevadinti manęs ponu, – švelniai tarė Ričardas. Palenkęs galvą jis pažvelgė į Tilę. Moteris paraudo nuo tų žodžių. – Ar galiu jus vadinti Tile? – Ji nusuko akis nežinodama, ką atsakyti. Protą temdė mintys apie Elizabetą, ir panelė Muliver pasijuto kalta.

– Turiu eiti. – Ji žingtelėjo į šalį, bet Ričardas ją sustabdė.

– Ar eitumėte su manimi, Tile? – paklausė. – Aš išsinuomojau namą Raselo aikštėje. Jis nėra didelis, bet aš ten gyvensiu vienut vienas, o jūs turbūt žinote, kaip nemoku šeimininkauti. – Supykęs ant savęs, kad nesuvaldė situacijos, kaip buvo ketinęs, vyriškis greitai patikino Tilę: – Prašom nemanyti, kad siūlau jums kažką amoralaus. – Kai Tilė linksmai į jį pažvelgė, Ričardas atsipalaidavo. – Nors nenorėčiau, kad būtumėte įsitikinusi, jog negaliu ir šitaip apie jus galvoti. Jūs tikrai žavi moteris, Tile. – Dabar Ričardas žvelgė į moterį, jo mintys nuklydo į tolimus metus... prisiminė tą, kurią kadaise pažinojo ir mylėjo. Elizabeta irgi buvo labai švelnios sielos. – Būčiau labai laimingas, jeigu sutiktumėte eiti su manimi į namą Raselo aikštėje, Tile... kaip mano ekonomė. Ir, žinoma, nelaukiu, kad viena apsiimtumėte viską tvarkyti.

– Kad ir kaip norėčiau, pone, – panelė Muliver prisiminė, ko Ričardas Vardas buvo prašęs dėl „pono", ir greitai pasitaisė: – šeimininke Vardai, negaliu priimti jūsų pasiūlymo. – Jeigu situacija būtų kitokia, Tilė būtų pašokusi iš džiaugsmo, kad atsirado proga eiti su Ričardu. – Tai nesusi-

ję su jumis, – patikino ji. – Jau sakiau... kad tai asmeninės priežastys.

– Juk jūsų neužgriuvo jokia bėda, ar ne? Gal galėčiau kuo padėti?

– Ne, ne. Nieko panašaus. – Kiek galima jam pasakyti neatskleidžiant tiesos? – Tiesiog serga mano brangi bičiulė ir noriu pabūti su ja.

Tai buvo gryna teisybė, nes Elizabetos sveikata silpo, ir Tilė prieš jos valią išsireikalavo išeiti iš Vardų ūkio bei grįžti namo, kur galėtų labiau prižiūrėti mylimą šeimininkę. Tik jau pati apsisprendusi sužinojo, kad ir Ričardas išeina, nors seniai suprato, kokia kebli jų su Estera padėtis.

Dviem pirštais Ričardas Vardas ištraukė iš liemenės kišenės sulankstytą popieriaus lapelį, ant kurio neseniai buvo paskubom užrašęs savo naująjį adresą.

– Paimkite, – tarė. – Jei kada apsigalvotumėte, – jis suglumo, kai Tilė pakėlė akis, – žinosite, kur mane rasti.

„Kaip ji skiriasi nuo mano žmonos, – pamanė jis. – Tokia rūpestinga ir gera". Jau seniai matė, kokia ji puiki. Ir Tilė jam pradėjo labai patikti...

– Dėkui jums, – pasakė Tilė. – Aš prisiminsiu.

Ji nenorėjo skirtis, tačiau Elizabeta savo ištikimybe traukė dar labiau. Jie kiek pastovėjo, Ričardas žvelgė į Tilę, o ši troško, kad jis išeitų. Bet vyriškis neįstengė išeiti. Kilstelėjęs rankas delnais suėmė moters veidą ir netikėtai švelniai pabučiavo ją į lūpas. Paskui ilgesingai pažvelgęs sušnabždėjo:

– Jei tik jums manęs reikės, Tile, aš jūsų lauksiu.

Ričardo rankos nukrito prie šonų ir jis atsitraukė. Tada tyliai išėjo iš kambario ir iš jos gyvenimo...

Virpėdama nuo galvos iki kojų pirštų Tilė atsisėdo ant lovos. Mintys sukosi verpetu. Jis ją pabučiavo! Ričardas Vardas tikrai ją pabučiavo!

– Ak, Elizabeta, – sumurmėjo Tilė. – Atleisk man.

Ji paskubom susirinko savo daiktus ir greit išėjo iš to namo, kur pažino ir neleistina meile pamilo vyrą. Moteris negalėjo patikėti, kad ir jis galėtų ją pamilti. Ričardas Vardas ją pabučiavo, ir jos gyvenimas jau niekuomet nebebus toks, koks buvo.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Laisvai apsivyniojęs kaklą šilkiniu šaliku Taileris atidarė prabangaus namo Kensingtone duris ir pašiurpo, kai iš lauko į vidų siūbtelėjo šalto oro gūsis. Pasistatęs palto apykaklę jis pasiėmė nuo stovo skrybėlę ir užsidėjo ant tankių juodų plaukų. Taip pasirengusį išeiti į naktį jį sustabdė moters balsas. Ji sušuko iš namo gilumos klausdama, ar palikti jam vakarienę.

– Ne, – iškart atsakė jis, – aš einu į miestą ir iki vėlumos negrįšiu.

Akimirksnį padelsė, bet nesulaukęs pritarimo gūžtelėjo pečiais ir išėjo. Uždaręs duris ir atsidūręs tamsoje ėjo palenkęs galvą prieš vėją. Ledinis brizas be gailesčio košė kiaurai. Pastarieji mėnesiai taip greit pralėkė... ir nirčiai užklupo žiema. Taileris pamanė, kad turbūt kuoktelėjo išeidamas į miestą tokią naktį. Bet jei liks namie, negalės atsikratyti minčių apie Betą, o iš to nieko gero nebus. Neseniai Taileris ėmė suprasti, kad turbūt niekuomet jos daugiau nebepamatys. Su tuo susitaikyti buvo sunku ir skaudu.

– Labas vakaras, pone. – Konsteblis pasisveikindamas kilstelėjo ranką. Šį džentelmeną pažinojo iš matymo, nes jis dažnai vakarais išeidavo pasivaikščioti nugrimzdęs savo mintyse. Su juo visada malonu persitarti keliais žodžiais. – Šiandien šiek tiek žvarbu, argi ne? – nusišypsojo konsteblis, jo veidas išskydo kylančiame nakties rūke.

– Gero vakaro, policininke, – atsakė jam Taileris. – Šįvakar tikrai šaltoka. Nepavydžiu jums jūsų darbo.

– Darbas kaip ir kiti, pone, – atsakė konsteblis ir kostelėjo, taip parodydamas, kad drėgnas rūkas jau prasiskverbė į jo plaučius. – Labanakt, pone.

– Labanakt, pareigūne. – Netrukus tvirta konsteblio figūra dingo Taileriui iš akių, ištirpo gręžiančioje pilkoje migloje. Jo kosčiojimas pamažu tilo.

Tailerio dėmesį patraukė iš tamsos atsklidęs arklio kanopų kaukšėjimas. Netrukus jis įžiūrėjo mažus artėjančios karietos žibintus. Greitai, kol ši nepravažiavo, Taileris išėjo į šviesą, akimis sekė artėjančius žibintus, paskui pakėlė ranką norėdamas sustabdyti. Pamatęs turtingą keleivį vežėjas truktelėjo vadeles.

– Stok, sena gaišena, – tarė pavargusiam arkliui. – Tavo darbas šiandien dar nesibaigė.

Sustabdęs Hensomo karietą prie šaligatvio krašto vežėjas išklausė nurodymų nuvežti poną į tam tikrą klubą Londono Vest Ende. Jie iškart pajudėjo.

Sėdėdamas karietoje Taileris įsitvėrė į prie durų kabantį odinį diržęlį. Jo gražios akys buvo paniurusios, o mintys ramiai vertino gyvenimo kelią. Jis turėjo pernelyg daug priekaištų sau. Pernelyg daug! Užeidavo tokia nuotaika, kai Taileris būtų atidavęs viską, kad išsivaduotų iš kalėjimo, kurį pats sau nusikalė; kalėjimo, pastatyto ant materialių turtų ir priverstinių siekių; kalėjimo, kuriame nebuvo meilės, tik siaubinga vienatvė, kuri kasdien darėsi vis labiau nepakeliama. Visa, kas Taileriui liko, tai prisiminimai... Nieko daugiau. Vien prisiminimai apie laiką, praleistą kartu su Beta. Visi pasaulio pinigai ir galia buvo niekas, palyginti su tuo džiaugsmu, kurį Beta jam teikė. Tačiau džiaugsmas buvo labai trumpas, brangenybė, kadaise priklausiusi jam, dabar

amžinai išplėšta. Ir nors Taileris žinojo, kad šiuos prisiminimus saugoti širdyje yra beprasmiška ir negerai, niekas daugiau gyvenime jam neberūpėjo.

Pakėlęs akis pažvelgė pro langą į nakties dangų, beviltiškai stengdamasis kitu vaizdu nustelbti mintis apie Betą, tačiau tai buvo neįmanoma. Kur tik žvelgė, visur buvo ji: auksinio rudumo plaukai pasklidę ant pečių... ir tos tamsios besijuokiančios akys, kurių vienintelis žvilgsnis galėjo perverti jam širdį... Ir dabar Beta buvo su juo, karietoje. Ji buvo miglotame vakaro danguje, kuris persiliejo į niūrią naktį ir driekėsi it sidabrinis vandenynas kiek akys užmato. Dieną, kai Taileris rūpindavosi savo verslu Sityje, ji eidavo greta jo, o kai vakare guldavo į lovą, glėbyje irgi būdavo Beta. Visuomet taip ir bus. Kol yra gyvas, gyvens tik dėl jos.

Iš ramių gatvelių karieta greit pasuko į triukšmingesnes Londono centro gatves.

– Štai ir atvažiavom, – vežėjas staiga sustabdė karietą ir ėmė laukti, kol Taileris išlips bei sumokės.

Klubo fojė Taileris padėjo savo paltą ir skrybėlę ant drabužinės staliuko ir iškart nuėjo prie baro.

– Eikite tiesiai vidun, pone. – Tarnautojas iš matymo pažinojo Tailerį. Stumtelėjęs atidarė žalio bajaus duris ir palaukė, kol Taileris įeis.

Fojė buvo tylu, o viduje viešpatavo triukšmas ir chaosas. Pravėrus duris užplūdo ūžesys: muzika buvo per šaiži ausiai, su ja plakėsi juoko protrūkiai, kimūs šnabždesiai ir stikliukų skimbčiojimas. Cigarečių ir pypkių dūmų tvaikas kilo kaip dusinantis debesis. Įspraudęs sidabrinę monetą vyriškiui į delną Taileris įėjo vidun. Durys už jo užsivėrė.

Kurį laiką Taileris stovėjo kur stovėjęs. Išsiėmęs iš kišenės ilgą ploną dėžutę, išsitraukė cigaretę. Sukiojo ją tarp pirštų, nemėgindamas prisidegti. Paskui žvaliomis akimis

apžvelgė patalpą. Ji buvo pilna dūmų ir gana nemaloni, tačiau patogi žmogui, norinčiam pasislėpti. Tailerio lūpų kampučiuose žaidė šelmiška šypsena. Ar jis tik nėra būtent toks? Žmogus, norintis pasislėpti? Nekantriai įdėjęs cigaretę atgal į dėžutę, uždarė ją ir įsikišo į kišenę. Šįvakar klubas sausakimšas. Beveik visi staliukai užimti, prie baro nuo vieno galo iki kito sėdėjo vyrai. Padavėjai nardė tarp staliukų aukštai laikydami padėklus. Kiekvienas jų judesys rodė tikrą meistriškumą.

Supratęs, kad prie baro reikės ilgai laukti, Taileris nužvelgė kambario galą.

– Ar pageidautumėte staliuko, pone? – Iš kažkur išdygo klubo vadybininkas – smulkutis ūsuotas žmogelis, tačiau su savo tamsiu kostiumu jis atrodė nepriekaištingai.

– Ar atsirastų vienvietis? – Taileris neturėjo noro sėsti šalia kitų. Prie jo dabartinės nuotaikos derėtų nuošalus staliukas.

– Manau, galėčiau jus pasodinti. – Mažo vyruko šypsena buvo kaip nupiešta, bet juk jis turėjo tiek kartų šypsotis tokiai daugybei žmonių, kad tai jau buvo ne šypsena, o tik tuščia formali išraiška, jo uniformos dalis – kaip tas tamsus standus kostiumas ar blizgantys nauji batai, negailestingai spaudę pirštų galiukus. – Gal malonėtumėte eiti paskui mane, pone? – paklausė tarnautojas ir nieko nelaukdamas pradėjo spraustis pro besisukiojančius ūžautojus. Taileris sekė atsilikęs keletą žingsnių. – Ar šis jums tiks, pone? – paklausė vadybininkas, stabtelėjęs prie mažo apvalaus stalelio dviem. Jis buvo rankos atstumu nuo baro, bet atskirtas aukštais atvirais pinučiais su vijoklinėmis vynuogėmis.

– Puiku. – Atokiau nuo klegesio, tamsiam kampe – šis staliukas tiko melancholiškai Tailerio nuotaikai. – Tiesiog puiku, – tarė jis.

Greitai buvo priimtas jo užsakymas, ir Taileris atsilošė nepaprastai patogioje raudono aksomo kėdėje. Šįkart išsitraukęs cigaretę jis paėmė nuo stalo mažus klubo degtukus. Prisidegęs giliai įtraukė į plaučius; jo dėmesį patraukė trūkčiojantis netoliese sėdinčios moters juokas. Taileris lengvai galėjo įžiūrėti laibą, smarkiai išsidažiusią merginą ir jos draugužį, o šie jo nematė. Draugužis buvo šlykštus plerza, dvigubai vyresnis už tą moterį, jo riebūs pirštai akėjo jos šlaunis, o nuplikusi galva buvo įkniaubta į kaklą. Moteris smagiai raitėsi apsimesdama, kad jai patinka toks vyro elgesys. Šis nematė moters veido, antraip nebūtų likę abejonių, kad jai bloga nuo jo. Taileris nusisuko. Liūdna, kai moteris šitaip nusmunka, kad ima parsidavinėti.

Staiga Tailerio mintis išblaškė vyro balsas. Jį girdėjo visai šalia, kaimynystėje – erzinantį, pažįstamą šnabždesį. Susidomėjęs ir visu kūnu pasviręs ton pusėn Taileris ėmė klausytis.

– Nebūk kvailas! Pagalvok, ką tau siūlau.

Taip, jis pažino tą balsą, bet niekaip negalėjo prisiminti, kieno jis. Kilstelėjęs kėdėje praskleidė lapiją ir įsistebeilijo pro pinučius. Kai vyras prie baro staiga atsigręžė, Taileris atsitraukė, jo akys iš nuostabos išsiplėtė. Tai buvo ne kas kitas, kaip Tomas Reinoldsas, o jaunuolis su juo – Betos brolis. Tailerio mintys lėkė it pašėlusios. Dėl Dievo, ką Benas čia veikia su Reinoldsu? Juodu neturi nieko bendra; tiesą sakant, dirbdamas Vardo plėtros kompanijoje Taileris susidarė priešingą įspūdį: kad Benui šis tėvo tarnautojas nepatinka. Ir ką gi, sergėk Dieve, tas nemalonus tipelis siūlo Benui, kad jis būtų „kvailas", jei atsisakytų?

Tailerio smalsumas augo, nuojauta sakė, kad čia ne viskas gerai, tad nenuleido nuo jų akių. Įsitraukę į pokalbį vyrai sukišo galvas, jų tylus karštas šnabždesys per daug susi-

liejo, kad Taileris jį suprastų. Kartkartėmis jo ausis pasiekdavo pavieniai žodžiai ar frazės.

– Pasikliauk manimi, – kalbėjo Tomas Reinoldsas.

Bet dėl ko? Ką, po kelmais, jis čia rezga? Viena aišku – visą laiką jiems šnekantis tas neūžauga intrigantas pildė Beno stikliuką.

Jei tik Taileris būtų žinojęs, apie ką juodu kalbėjosi!.. Būtų iškart įsikišęs. Tomas Reinoldsas planavo žmogžudystę ir norėjo Benui pavesti įgyvendinti šią užmačią.

– Tu tik pagalvok, Benai... bus užtektinai pinigų – atiduosi skolas ir išvažiuosi, kur tik panorėsi. Galėsi pradėti viską iš naujo. Pagalvok apie tai, vyruti!

Reinoldsas pakėlė viskio butelį ir pripylė Benui stiklelį – nediduką, nes nenorėjo, jog jaunuolis prisisiurbtų tiek, kad neįstengtų atlikti užduoties. Bet kartu žinojo, kad Beno drąsa – stiklelio dugne.

– Aš tau pasakiau jo vardą ir pavardę, pasakiau, kur jį rasti, – murmėjo Tomas Reinoldsas. – Bet reikia tą padaryti šįvakar... per valandą... antraip jis išvyks, ir vienas Dievas žino, kada pasitaikys kita proga. Sugaišau marias laiko, įdėjau daug pastangų, kol jį susekiau!

– Nežinau, Reinoldsai. – Benas purtė galvą, mintis buvo pernelyg baisi, kad galėtum ją apmąstyti. – Nužudyti žmogų... Nežinau.

– Užsičiaupk, kvaily! – Reinoldsas apsidairė, nužvelgė kambarį nuo vieno galo ligi kito. – Nori, kad mus pakartų? – sušnypštė. Pamatęs, kad jo bendro valia silpnėja, priminė: – Tu juk skolingas klubui apvalią sumą, tiesa?

– Pats puikiai žinau.

– Yra ir daugiau žmonių, kurių pakalikai ieško tavęs, argi ne? – Benui nenorom linktelėjus, Reinoldsas kalbėjo toliau: – Benai, tu prisivirei tiek košės, kad nebėra kitos išei-

ties. Negi nesupranti? Ir man įdomu, ką darys tavo motina... jei sužinos, į kokias didžiules skolas esi įbridęs? Turiu tau pasakyti, kad ji pati sunkiai laikosi. Taigi tėvai nebegali tau daugiau padėti. Motina net gali išvaryti tave šunims šėko pjauti, ir kas išdrįs ją kaltinti?

Tai išgirdęs Benas pratrūko keiktis, taip išvesdamas mažąjį vyruką iš pusiausvyros.

– Palik mano motiną ramybėje, šunsnuki! – suriko jis ir vožė kumščiu Reinoldsui į veidą. Paskui padėjęs galvą ant baro trūkčiojamai suvaitojo, nes Reinoldsas mikliai išsisuko nuo smūgio.

– Gal reikėtų parvežti jį namo? – pasiūlė baro padavėjas.

– Nereikia, – atsakė Reinoldsas. – Jis apsiramins, – ir neramiai apsidairė. Beno išsišokimas pritraukė smalsių žvilgsnių.

Baro padavėjo tie žodžiai neįtikino.

– Bijau, kad nebegaliu daugiau jo aptarnauti, – perspėjo jis.

– Man viskas gerai. – Benas loštelėjo ir išvertė apgirtusias akis į baro padavėją, tačiau jo veidas buvo ryžtingas. – Vis tiek tuoj išeinu.

Ne visai patenkintas, bet nenorėdamas be būtino reikalo kelti scenos baro padavėjas pasitraukė. Paskui reikšmingai papurtė galvą dviem augalotiems vyrukams, kurie jau žengė vidun. Išvydę šį ženklą jie vėl išėjo.

– Geras vyrukas, – paplekšnojo Reinoldsas savo bendrui per nugarą. – Žinojau, kad tau pakaks proto. – Nepaisydamas smerkiančio Beno žvilgsnio, vogčia įkišo ranką į liemenės kišenę, apgniaužė kietą daiktą. – Paimk, – sušnabždėjo, – tau jo reikės. – Nuleidęs kumštį slapčia įbruko tą daiktą Benui į rankas. Benas sudrebėjo. Net per skudurą pajuto, kad tai ilgas aštrus peilis. – Eik tiesiai ten, – nervingai dai-

rydamasis paliepė Reinoldsas. – Žinai, kur jį rasti. Nepamiršk jūreivio vardo... Metjus Armstrongas.

Jis lengvai papurtė vaikiną.

– Tiesiai ten! Padaryk viską greitai ir švariai, tada spruk iš ten kuo greičiau. Jei viską padarysi tiksliai taip, kaip sakiau, nebus jokių komplikacijų. – Benui nusigręžus, Reinoldsas piktai jį kumštelėjo. – Tau daugiau nieko nebetrūks. Pinigai – štai, jie tavęs laukia. – Pasisukęs neūžauga suėmė pirštais už liemenės kišenės krašto ir praskėtė ją taip, kad Benas pamatytų ten pluoštą banknotų. – Sakau tau – jie tavo... pakaks visam gyvenimui. Nagi, žmogau. Padaryk tai! PADARYK TAI DABAR.

Benas apsisprendė. Argi tai svarbu? Žmogaus gyvybė, prašalaičio, kuris, pasak Reinoldso, yra didžiausias sukčius... ką tai reiškia, palyginti su savo paties kailiu? Benas buvo pakliuvęs į beviltišką situaciją, ir Reinoldsas tai žinojo. Bet dabar pasitaikė proga išsikapanoti. Daugiau tokios progos gali nebūti. O dar jo mama... Taip, Beno kaltė dešimteriopa, nes kaltino save dėl to, kas nutiko tarp tėvų. Jis išsivežtų motiną iš Londono. Kažkur kitur, gal užsienyje, jie galėtų pradėti viską iš naujo. Sumanymas atrodė neblogas. „Taip, mamai tai patiktų", – pamanė Benas.

– Kur tavęs ieškoti? – perspėjamai paklausė jis. – Nemėgink apgauti, Reinoldsai, nes, prisiekiu, sudorosiu ir tave. – Dabar Beno nuotaika buvo niūri. Žudymo nuotaika.

– Ką čia paistai? – tariamai pasipiktinęs paklausė Reinoldsas. – Tu žinai, kas mūsų sutarta. – Ir dirstelėjo į laikrodį virš baro. Buvo dešimt minučių po aštuonių. – Aš lauksiu su pinigais vidurnaktį. Tavo tėvo senojoje įstaigoje. – Blizgančiomis akutėmis įsižiūrėjęs į Beno veidą Tomas Reinoldsas išvydo ten baimę. – Padaryk viską greitai ir švariai, –

pakartojo tyliu grėsmingu balsu. – Juk nesitrauksime, kai jau sutarta, ar ne?

– Nesirūpink, – keistai blaiviu balsu atsakė Benas. – Aš žinau, kuo rizikuoju.

Nenumanydamas, kad Taileris Bleklokas stebi kiekvieną jų judesį, Reinoldsas apskritutėmis žibančiomis akutėmis žiūrėjo į savo bendrininką, kol šis išėjo iš kambario ir užvėrė duris. Nusišypsojęs sau neūžauga šūktelėjo baro padavėjui ir užsisakė dar gėrimo. Tomas Reinoldsas nebuvo kvailys. Šiąnakt įvyks žmogžudystė, bet jis nieko apie tai nežinos, ar ne? Pagaliau juk jis čia, klube, kur pilna liudytojų.

Pasitikrinęs, ar Reinoldsas jo nemato, Taileris išėjo iš kambario.

– Ar norite pasiimti savo paltą, pone? – paklausė mergina, budinti fojė prie drabužinės staliuko. Ji iškart atpažino Tailerį. Laikė jį nepaprastai gražiu, tikru vyru. Nepanašiu į tuos šliaužiančius ir meilikaujančius padarus, kuriuos dažniausiai mato ateinančius į klubą.

– Aš tuoj sugrįšiu, – atsakė Taileris ir nusivijo Beną. Surado jį jau lipantį į karietą gatvėje.

– Vardai! – suriko jis. – Benai Vardai! – Pribėgęs stvėrė atviras karietos dureles ir nusišypsojo išsigandusiam vyrui viduje. – Jau maniau, kad tave pražiopsojau, – pasakė.

– Bleklokai! – Benas aiškiai nustėro išvydęs buvusį Betos jaunikį. Kaip visada jį kamavo kaltė ir pavydas. – Ko nori? – piktai paklausė. – Aš skubu.

Supratęs, kad Benas neketina nei išlipti pasikalbėti, nei pakviesti jo pasėdėti karietoje, Taileris ryžosi pats įlipti vidun, tad paprašė vežėjo:

– Luktelėk truputį...

– Ei! Aš nenoriu tavęs matyti. Lipk laukan! LIPK LAUK! – Beno galvoje sukosi tik viena mintis – apie vyrą, vardu Met-

jus Armstrongas. Jis nervinosi, ir kuo greičiau atliks tą darbą, kurį pavedė Tomas Reinoldsas, tuo geriau.

– Išlipsiu, kai pasakysiu, ką privalau pasakyti, Benai. Ne anksčiau. – Taileris prisėdo ant priešingos sėdynės krašto. – Ką tik mačiau tave... tave su Reinoldsu. – Jis žvelgė į Beną prisimerkęs, įtariai. – Tai pernelyg įtartinas tipas, kad šiaip sau su juo gurkšnotum. Reinoldsas kažką sumanė, ar ne? Apie ką judu šnekėjotės?

– Kas tau darbo, apie ką mudu šnekėjomės! – Taileris Bleklokas visuomet siutino Beną. – Dink iš čia, nes išmesiu! – šaukė jis. Jautė peilį kišenėje. Apgniaužė pirštais. Jeigu prireiks, panaudos jį dabar.

– Jis tave kažkam prikalbino, tiesa? – neatlyžo Taileris. – Kodėl Reinoldsas mano, kad turėtum juo „pasikliauti"? – Išvydęs Beno veide įtampą Taileris suprato, kad yra arti tiesos. – Į ką jis tave įpainiojo, Benai? Klausyk, žmogau, aš tik noriu tau padėti. Bet negaliu, jei nesakai man tiesos.

– Nėra čia ką sakyti. – Beno protas karštligiškai ieškojo išeities, bet tai buvo tikras galvosūkis. – Verslo reikaliukas... tarp mūsų... atvykau šįvakar čia jo aptarti. – Vaikinas apsidžiaugė, kad taip lengvai gali meluoti. – Reinoldsas gavo žinutę apie pigesnį žemės sklypą. Nori, kad mano motina vyktų kartu, bet aš jį atkalbėjau. – Benas prunkštelėjo. – Laikas man stotis ant savo kojų, kaip manai, Bleklokai?

– Jei tai būtų tiesa, niekas tuo nesidžiaugtų labiau už mane. Jeigu tik tai būtų tiesa... labiausiai to linkėčiau. – Būtų tikrai nuostabu, jei Betos brolis pasitaisytų.

– Tai tikra tiesa. – Benas pajuto, kad blogiausia jau praėjo. – Jei netiki manimi, paklausk Reinoldso. Eik ir paklausk... nors visai jo nekaltinčiau, jeigu atšautų tau nekišti nosies į svetimus reikalus.

Taileris tebetyrė Beną. Troško juo tikėti. Gundėsi patikėti. Juk girdėjo, kaip Benas sakė Reinoldsui: „Palik mano motiną ramybėje!" Galbūt Benas abejojo Reinoldso nuoširdumu ir tas įtikinėjo: „Pasikliauk manimi". Be to, jei Reinoldsas manė radęs gerą sandorį ir norėjo įtikinti tuo Beną, jis ir aiškino, kad atsisakydamas šis būtų kvailys. Viskas atitinka. Vis dėlto čia slypėjo kažkas, kas vertė Tailerį šiauštis... Ar antipatija Tomui Reinoldsui darė jį įtarų? Bet ar jis turi teisę kištis?

– Tu teisus, – pagaliau tarė Taileris. – Tai ne mano reikalas. Bet aš nerimauju dėl tavęs, Benai. Man nepatiktų, jei susidėtum su Reinoldsu... kad tik neatsitiktų kažkas bloga... iš ko taip lengvai neišsisuksi.

Benas nusijuokė, beje, visai įtikinamai.

– Galiu pats savimi pasirūpinti, Bleklokai. Jau sakiau, kad tai tik verslo reikaliukas tarp manęs ir Reinoldso. Alkoholis mane įkaitino. Tik alkoholis. Jis nemažai man supylė. – Staiga Benas išsigando, kad Taileris ims jį kamantinėti. – Bet aišku, nenoriu tau pasakoti. Juk gali mums iš panosės nugvelbti tą žemę.

Taileris papurtė galvą.

– Ar tikrai taip manai? – paklausė.

– Galbūt ir ne.

– Vadinasi, nepakliuvai į bėdą? Reinoldsas nemėgino tavęs įtraukti į savo nešvarius darbelius?

– Aš jau tau sakiau!

– Teisingai. – Taileris pasirengė išlipti. – Bet negali manęs kaltinti, kad tave saugau. – Jis nutilo, paskui švelnesniu balsu pridūrė: – Aš tai skolingas Betai.

– Tu jai nieko neskolingas. – Betos vardas užgavo Beno širdyje padorumo stygą, ir jį pagavo noras keiktis. – Tu ir man nieko neskolingas, tad padėkočiau, jei išliptum.

Benas pasilenkė atidaryti durelių, bet jį vis dar veikė alkoholis, taigi nugriuvo ant grindų. Kai Taileris jį pakėlė ir pasodino atgal, tylomis piktai pažiūrėjo.

– Tu sakai, Benai, kad aš tau nieko neskolingas. Bet, manau, važiuotum verčiau namo ir išsimiegotum.

Taileris išlipo iš karietos ir išgirdo, kaip Benas sušuko vežėjui Esteros Vard namų adresą. Karietai nuvažiavus jis grįžo į klubą. Nebuvo ko eiti namo. Puikiausiai galėjo pasilikti čia ir praleisti vakarą.

– Kas čia dabar, žmogau? – vežėjas ištempė ausis ir įsiklausė, kaip arkliai muša kanopomis į grindinio akmenis.

Išsilenkęs pro langą Benas paliepė:

– Į dokus, kvaily! Į jūreivių aludę dokuose!

Įsitikinęs, kad vežėjas apgręžė arklius, Benas atsišliejo į sėdynę ir šiurkščiai kratomas bei mėtomas nuo vieno jos krašto prie kito vis kartojo sau Reinoldso žodžius: „PADARYK TAI. PADARYK TAI DABAR!" Nugalabyk sukčių. Tai tikrai ne per didelė kaina už savo paties saugumą. Paskui Benas nesileis kamuojamas sąžinės. Nes bus laisvas nuo visko, kas kankino jį pastaruosius metus. Karietai įsukus į Londono dokus, Benas Vardas šypsojosi. Ne, tai visai nedidelė kaina...

Jūreivis skubėjo. Jo laivas neseniai buvo įplaukęs į uostą, tad gėrimų bei moterų kvapui negalėjai atsispirti.

– Ką tu sakai, drauguži? – Stabtelėjęs jis pažvelgė į žmogų. Prietemoje neįžiūrėjo šio veido. Jį tai erzino. Jūreivis priėjo arčiau, bet žmogus pasitraukė gilyn į tamsą.

– Aš ieškau seno savo draugo, – greitai ištarė vyriškis. Jo dirbtinis akcentas buvo neatpažįstamas. Jūreivis nusprendė, kad tas žmogus ne čionykštis. Gal tai koks vokiečių lai-

vu atplaukęs užsienietis? Ta mintis padėjo jam atsipalaiduoti. Vadinasi, užsienietis? Vis tiek nėra ko slėptis šešėlyje.

– Kuo vardu tas tavo draugas, vyruti? – paklausė jūreivis.

– Armstrongas. Metjus Armstrongas.

Jūreivis taip sustaugė, kad vyriškis šešėlyje net nusigando.

– Kad tave kur! Metjus Armstrongas, tiesa? Mat kaip! Jis ką tik išlipo iš to paties laivo kaip ir aš, – nusijuokė. – Galvą guldau, kad dabar sėdi aludėje. Eime, – pakvietė. – Eime vidun kartu su manimi... gal aš įkalbėčiau tave įkišti ranką kišenėn ir pastatyti mums ąsotį? – Staiga jūreiviui šovė mintis. – O gal tavo kišenėje tik užsienietiškos monetos? Nieko baisaus. Nesvarbu, nes aš turiu pilną saują sidabrinių šilingų, kurie tik ir laukia, kol bus išleisti.

– Ne. Atsiųsk jį čia. Ar galėsi?

– Kaip nori, žmogau.

– Pakviesk čia Metjų Armstrongą!

– Gerai. Gal jis tave įkalbės prisijungti prie mūsų.

Ištempęs kaklą jūreivis tamsoje tepamatė nepažįstamojo siluetą: sprendžiant iš tiesaus stoto – gan jauno vyro. Bet jeigu jis Metjaus Armstrongo draugas, tai ir turėtų būti jaunas! Juk ir pats vaikinas kartais iš jaunumo dar apsiašaroja.

– Pasakysiu jam, – tarė jūreivis ir apsigręžęs greitu žingsniu nuėjo į jūreivių aludę. Viduje jį pasitiko triukšmas ir ūžesys. – Ei jūs, nelemti siurbikai! – draugiškai šaukė jis. – Juk dauguma jūsų – girtutėlaičiai!

Jūreivis nuėjo ieškoti Metjaus. Rado jį sėdintį prie staliuko, priešais gulėjo popieriaus lapas. Metjus rašė laišką.

– Sveikas, kolega, – jūreivio balsas privertė vaikiną pakelti akis. Jis greit patraukė pusiau parašytą laišką. Išmoko nesuteikti šiems jūrų vilkams progos jį išjuokti. – Ten, lauke, vyrukas. Supratau, kad jis senas tavo draugas. – Jūrei-

vis garsiai nusijuokė, kai prie jo priėjo dvi moterys. – Ak, mergelės, ištroškote mano kompanijos? – paklausė mirktelėjęs Metjui. – Man jos patinka po dvi. – Tada apsimetė, kad nesileidžia kikenančių merginų nuvedamas į šalį. – Ką jūs su manimi darote, nenaudėlės? – gėdino jas, o veidas buvo linksmas. Netrukus vyrukas pasidavė ir leidosi tempiamas laiptais į viršų. – Lauke vaikinas tavęs lūkuriuoja! – dar sušuko. – Jis drovus... Turbūt užsienietis. Pasikviesk jį vidun, Metjau. – Būtų pasakęs daugiau, bet moterys pernelyg greitai jį nutempė.

Metjus tebesėdėjo rausdamasis atminty, kas ten galėtų būti. Jis neturėjo jokių tikrų draugų, juo labiau nepažinojo užsieniečių. Trumpą akimirką vaikiną suėmė noras pabaigti laišką Betai. Jūroje turėjo laiko viskam apmąstyti. Prireikė daug pastangų, kol sukaupė drąsos jai parašyti, tad dabar kur kas mieliau pabaigtų laišką ir išsiųstų. Metjus net ištraukė jį iš kišenės ketindamas baigti. Bet sukilo smalsumas. Matyt, tas jaunuolis lauke jį pažįsta, antraip nežinotų jo vardo. Sulankstęs laišką ir vėl įkišęs į kišenę Metjus atstūmė suolelį ir atsistojo. Per pastaruosius mėnesius jis labai suaugo, bet vis dar buvo labai jaunas, palyginti su seniais, sėdinčiais aludėje.

Benas stovėjo skersgatvyje ir laukė. Netrukus už kantrybę jam buvo atlyginta. Tarpduryje pasirodė aukštas lieknas jaunuolis.

– Aš čia, Metjau! – sušuko Benas. – Aš čia, gatvelėje.

Nors ir susidomėjęs, Metjus luktelėjo. Nepažino to balso ir jam nepatiko mintis eiti į tamsią gatvelę.

– Kas ten? – paklausė jis. Tada žengė į priekį, šviesa krito jam ant veido. Atrodė neįtikėtinai jaunas ir išsigandęs. – Kas tu? – lėtai eidamas artyn pakartojo Metjus.

Staiga pripuolė tamsi figūra ir užspaudė ranka burną. Akimoju Metjus buvo nutemptas į šešėlį. Niekas nematė. Aplinkui daugiau nebuvo nieko, tik jis ir nežinia iš kur atsiradęs nepažįstamas žmogus.

Penkios minutės po dešimtos prie klubo sustojo karieta, iš jos išlipo Benas. Atrodė, kad jį kažkas persekioja: akys – slapukiškos, judesiai – atsargūs, veidas – it akmuo. Kvailys! Benas žinojo, kad be reikalo čia grįžta, bet jį traukė aklas neprotingas įtūžis, troškimas atsiteisti, todėl netvėrė noru susirasti Tomą Reinoldsą. Neberūpėjo, net jeigu jį ir sučiuptų. Vakaro įvykiai prislėgė Beną, jam būtinai reikėjo išgerti. Jie turėjo reikalą – jis ir Tomas Reinoldsas, – ir to reikalo nebuvo galima atidėti. Žingsniuodamas fojė Benas nepamatė, kaip Taileris Bleklokas pasiima drabužinėje paltą ir skrybėlę, o Taileris nematė jo.

– Ačiū, – mergaitė dėkinga nusišypsojo, kai Taileris įspraudė jai į delną dvi monetas. – Labanakt, pone.

– Labanakt, – atsakė Taileris. Nebuvo apsisprendęs, ar pareiti dalį kelio pėsčiomis. Greitas žingsniavimas praskaidrintų mintis, bet, kita vertus, tokiu vėlyvu metu Londono gatvėse šlaistosi visokių nepageidautinų tipų.

Išėjęs jis pastovėjo tarpduryje ir pagaliau apsisprendė pasivaikščioti. Naktis buvo šalta, bet rūkas ėmė sklaidytis, o Taileris neskubėjo grįžti į namus Kensingtone.

Vos spėjo paėjėti šimtą jardų gatve, kai kilo tikras pragaras – ore aidėjo riksmai: „Žmogžudys!" ir išgąstingi šauksmai, paskui naktį perskrodė aiškus konsteblio švilpukas, iš visų pusių sutrepsėjo bėgančiųjų žingsniai. Visi lėkė į klubą. Gatve bėgo du pareigūnai, Taileris prisiplojo prie sienos, kad neužlėktų tiesiai ant jo.

Sugrįžęs į klubą jis nustebo pamatęs pasirodžiusius keturis konsteblius. Pareigūnai laikė vyrą, kuris nuo jų geležinių gniaužtų buvo susirietęs dvilinkas. Taileris žiūrėjo į tą pareigūnų velkamą vyrą ir jį pagavo siaubas. Tai buvo Benas Vardas! Tą akimirką Benas pakėlė galvą ir pažvelgė tiesiai Taileriui į akis, kurios negalėjo patikėti tuo, ką matė.

– Padėk man, – pasakė. – Aš atsiskaičiau su juo... tuo išgama. Dėl Dievo, Taileri... padėk man! – Netrukus Beną įgrūdo į vežimą, kuris užėmė beveik visą šaligatvį.

Susijaudinusi minia netrukus ėmė sklaidytis. Liko tik Taileris. Bet greitai nuėjo ir jis. Atsitokėjęs nuo to, ką išvydo, vis girdėjo gatve aidintį Beno šauksmą: „Padėk man. Dėl Dievo, Taileri... padėk man!“

TRYLIKTAS SKYRIUS

Panelė Muliver netrukus grįžo namo. Rado Elizabetą per tą laiką visai sunykusią. Gydytojas su ja kalbėjo rimtai:

– Atleiskite, – tarė pašnabždomis, – jai liko šeši mėnesiai, daugiausia – kokie metai.

Laikas bėgo taip greitai... Ir kiekviena praeinanti diena tai patvirtino. Akys, kurios žibėjo kaip tamsūs angliukai, dabar buvo apsiblaususios, gražios grakščios rankos nenustygo, visąlaik nervingai judėjo, tarsi norėdamos nuraminti nuolat varginančias įkyrias mintis. Iš savo kėdės didžiojoje svetainėje, kur apsiuvinėjo Elizabetos naktinių marškinių kraštą, Tilė vis žvilgčiojo į brangiąją bičiulę.

– Kas yra, Elizabeta? – paklausė. – Ar tau nepatogu? – Sunerimusi jau stojosi nuo kėdės.

– Ne, Tile, – Elizabeta prieštaraudama kilstelėjo ranką. – Sėdėk. Man viskas gerai. Tikrai. – Tilei vėl atsisėdus, ji švelniai pridūrė: – Aš tiesiog mąsčiau, ir tiek.

– Apie ką mąstei?

– Apie daug ką. – Elizabetos žvilgsnis kažkur nutolo. – Apie daugybę dalykų, Tile.

– Tikrai? – Tilė apsidžiaugė, kad Elizabeta nori pasikalbėti, nes pastarosiomis dienomis ji pernelyg dažnai būdavo užsidariusi ir nenorėdavo šnekėtis.

– Ak, Tile! Kad tu jį būtum mačiusi jauną! – Rankos pakilo prie veido, Elizabeta pažvelgė aukštyn ir nusišypsojo, lyg būtų išvydusi kažką nuostabaus.

– Turi galvoje... Ričardą? – Tilė mylėjo tą vyrą ir taip pat jo ilgėjosi.

Elizabeta linktelėjo.

– Jis buvo toks aukštas ir gražus, – atsigręžusi į bičiulę pasakė ji. Žiūrėjo, bet nematė. – Pamilau jį iš pirmo žvilgsnio. – Jos akis aptemdė liūdesys. – Žinojau, kad vedęs, juk jo žmona, Estera, buvo mano sesuo. Bet jie niekada nebuvo laimingi, tu juk žinai...

– Žinau. – Tilė viską žinojo. Juk Elizabeta tiek kartų pasakojo jai visą istoriją: kaip Ričardas nesijautė laimingas su Estera, kaip žmona padarė jo gyvenimą apgailėtiną ir kaip vieną ypatingą naktį, kai Estera svečiavosi pas draugus, jis atėjo pas Elizabetą... Tą naktį buvo pradėta Beta, naktį, kai Ričardas ir Elizabeta buvo tokie lamingi ir vienas kito glėbyje patyrė didžiulį džiaugsmą. Supratusi, kad laukiasi, Elizabeta iš gėdos ir nerimo buvo nesava. Ji suprato, kad skandalas sužlugdytų Ričardą. Taip pat suvokė, kad negalės žiūrėti žmonėms į akis, kai visi sužinos, kad ji turės kūdikį netekėjusi. Dar blogiau, kad to kūdikio tėvas – jos sesers vyras! Išsigandusi Elizabeta nuėjo pas Esterą ir prisipažino savo gėdą. Įtūžusi Estera negailestingai žaidė sesers kalte. Tačiau visą laiką buvo labai susirūpinusi, kad Ričardas paliks ją dėl Elizabetos. Jis buvo labai įtakingas žmogus, gabus ir protingas, turėjo didelių užmojų, kurie, Esteros nuomone, turėjo padėti jiems iškilti. Ponia Vard nenorėjo visko aukoti. Todėl sumanė planą: Elizabeta privalėjo nieko nesakyti Ričardui apie savo padėtį ir daugiau jo niekada nebematyti. O Estera pasistengs, kad vaikas gimtų slaptoje vie-

toje, kaime, kur niekas nesužinos. Paskui reikės surasti jam gerus namus. Išsigandusi ir vieniša Elizabeta neturėjo kitos išeities. Teko sutikti.

Tą vakarą ji buvo išsiųsta iš namų, o Estera užsipuolė savo vyrą dėl nakties, praleistos su Elizabeta. Ričardas to neneigė. Bet Esterai pasakius, kaip viskam paaiškėjus žlugs jo karjera (žinoma, ji pati pasirūpins, kad visi apie tai sužinotų), jis sutiko su žmonos planu. Bet su viena sąlyga: vaikas nebus atiduotas svetimiesiems. Elizabetai sutikus, jis bus auginamas kaip jo paties. Dėl šios išlygos Estera ilgai ir sunkiai spyriojosi. Pagaliau, kaip ir sesuo, norom nenorom buvo priversta sutikti.

Pastarosiomis savaitėmis Elizabeta taip dažnai gyveno atgijusiais prisiminimais, kad jie tapo labai tikroviški. Dėl sumišimo ir graužaties ji prarado laiko nuovoką, ir praeitis ėmė painiotis su dabartimi.

– Aš pasiilgau jo, – dabar tarė Elizabeta. – O, Tile, kaip aš jo pasiilgau! Ir vaikelio, savo gražiosios mergaitės. – Moteris nusišypsojo. – Slaugė sakė, kad mažutė ji buvo panaši į mane... juk žinai... ta pati plaukų spalva... tos pačios tamsios akys. Iš tavo pasakojimų supratau, kad ji užaugo žavi jauna moteris.

Staiga ligonės dėmesį patraukė beldimas į duris. Įėjusi slaugė pasakė:

– Dabar laikas popiečio pogulio.

– Bet aš nesijaučiu pavargusi, – paprieštaravo Elizabeta tikėdamasi, kad draugė tai patvirtins.

– Verčiau daryk, kaip liepia slaugė, – švelniai tarė Tilė.

– Bet... aš noriu tau papasakoti...

– Suprantu, tačiau mes galėsime pasikalbėti vėliau, kai tu pailsėsi.

– Tu liksi čia su manimi?

Tilė linktelėjo.

– Aš liksiu čia, – pažadėjo.

Ji liko sėdėti, kol slaugė papurtė pagalves ant kušetės bei perklojo antklodę. Ir liko patenkinta, kad jos draugei bus patogu. Visą tą laiką slaugė plepėjo. Netrukus ji įtraukė abi moteris į paskalas, kurias per dieną buvo surankiojusi. Kai prabilo apie Ričardo Vardo sūnų, abi moterys iškart sukluso, ypač panelė Muliver, nes ji tyčia slėpė nuo Elizabetos žinią apie Beno areštą.

– Ką tu pasakei, mieloji? – dar kartą paklausė Elizabeta. Kai Tilė norėjo įsikišti, rankos mostu ją sustabdė ir vėl paklausė: – Slaugute, ką pasakei apie Ričardo Vardo sūnų?

– Tai, kad jo reikalai prasti. – Slaugė suprato per daug šnekanti ir sutriko. Pažvelgusi į panelę Muliver išvydo jos veido išraišką, perspėjančią daugiau nieko nesakyti. Suvokusi, kad kažkas negerai, slaugė greitai paguodė Elizabetą:

– Ak, bet jums geriau apie tai nežinoti.

– Palikite mane. – Elizabeta aiškiai susierzino. – Noriu pasikalbėti su panele Muliver, – tarė griežtu balsu, nustebinusiu net slaugę. Ši vėl pažvelgė į Tilę.

– Viskas gerai, – pasakė jai Tilė. – Duokite mums dešimt minučių.

– Labai gerai. Bet tik nepamirškite – dešimt minučių. – Paskutinįsyk žvilgtelėjusi į savo pacientę slaugė išėjo.

Stojusi tyla pranašavo nelaimę. Tuomet Elizabeta prašneko:

– Niekuomet nemaniau, kad tyčia ką nuo manęs slėptum.

Tilė priėjo ir atsisėdo ant kušetės krašto.

– Atleisk, – pasakė ji. Paėmusi išblyškusią ligonės ranką pajuto palengvėjimą, kad ši jos neištraukė. Dabar suprato, kad pasielgė neteisingai. Elizabeta turi teisę viską žinoti. – Reikėjo tau papasakoti, – tarė, – bet aš myliu tave ir noriu daryti tik tai, kas, mano manymu, tau geriausia.

– Aš noriu žinoti apie Ričardo sūnų. – Tamsios Elizabetos akys piktai sužaibavo, paskui vėl atgijo. – Papasakok man viską, Tile, – perspėjo ji.

Ir Tilė viską papasakojo. Ji paaiškino, kad Benas Vardas sėdi kalėjime, kad jį apkaltino žmogžudyste, kad sklinda gandai, jog jis bus pakartas už baisų nusikaltimą, kurį jau pats prisipažino. Nenuslėpė, kad Estera ir Ričardas viską pasidalijo ir atsiskyrė, kad smunka verslas. Net buvo priversta pasakyti, kaip Betą išvarė jos pačios tėvas, kai ši prisipažino, jog laukiasi Tailerio Blekloko vaiko. Būtent ši žinia labiausiai Elizabetą paveikė ir pravirkdė. Visą tą laiką Tilė sąmoningai slėpė nuo Elizabetos skaudžią tiesą. Dabar pati suprato, kad blogai padarė. Reikėjo pasakyti teisybę, tad Tilė papasakojo, kad Beta visai ne su Taileriu ir kad per klastingąją Esterą bei jos sūnų Beną Vardą Taileris niekuomet nesužinojo apie Betos padėtį. Iš tiesų niekas nežino, kur dabar Elizabetos dukra, nors Tilė guodė bičiulę, kad Dievui padedant tvirtas, tiesus Betos būdas padės jai viską ištverti.

Tai išgirdusi Elizabeta kiek pasėdėjo nuleista galva. Paskui prabilo. Jos žodžiai pribloškė:

– Tile, atvesk jį pas mane. – Moteris aiškiai ir ryžtingai žvelgė į draugę.

– Turi galvoje Ričardą? Nori, kad jį čia atvesčiau? – Tilė niekaip nepajėgė atsitokėti.

– Tu privalai. Ir privalai apversti aukštyn kojomis dangų su žeme, bet surasti Betą. – Elizabetos balsas virpėjo, tačiau ji buvo neįtikėtinai rami. – Man reikia juos abudu pamatyti, – pridūrė tyliai, su meile spausdama Tilei ranką. – Nejaugi nesupranti? Turiu su jais susitaikyti, kol dar ne per vėlu.

Tilė be žodžių linktelėjo.

– Žinoma, aš suprantu, – pagaliau atsakė ji, o įėjusiai slaugei tarstelėjo:

– Man reikia išeiti. – Atsigręžusi švelniai pabučiavo Elizabetą į kaktą. – Nesijaudink. Dabar pamiegok. Sugrįšiu, kai tik galėsiu.

Jos žvelgė viena į kitą. Tarp jų sruveno visas meilės ir atsidavimo kupinas gyvenimas.

Elizabetai prabilus balsas išdavė graužatį.

– Tile, gal aš visą tą laiką per daug iš tavęs reikalavau? – Jos balsą užgniaužė rauda. – Neturėjau teisės tavęs šitaip išnaudoti. Ar gali man atleisti?

Paėmusi baltą Elizabetos ranką Tilė jai priminė:

– Aš niekuomet nepamiršiu to gerumo ir meilės, kurią man parodei, kaip gražiai priėmei į savo namus, kai daugiau neturėjau kur eiti, į ką kreiptis. Aš tik džlaugiuosi, kad galiu suteikti tau bent kiek džiaugsmo ir padėti susitikti su Ričardu ir su dukra.

Tilė buvo apdairi ir neatskleidė kitos priežasties, dėl kurios taip ilgai iškentė tuose nelaiminguose namuose. Jos meilė Ričardui turi likti paslaptis.

Abi moterys apsikabino, kiekviena nugrimzdusi savo svajose. Netrukus Tilė išėjo atlikti, ko prašė Elizabeta. Ji atves Ričardą į šiuos namus ir, svarbiausia, vylėsi, kad sužinojęs tiesą, net ir tai, kad Tilė dalyvavo šioje apgavystėje, jis sugebės atleisti.

Ričardą sugniuždė Tilės atneštos naujienos. Moteris neskubėdama papasakojo, kaip jos su Elizabeta gyveno visai netoliese ir kaip ji, dirbdama Vardų namų ūkyje, buvo Elizabetos akys ir ausys.

– Suprantate, Ričardai, vargšelė neturėjo savo gyvenimo, – dabar aiškino Tilė. – Ji gyveno tik per jus ir Betą. Man ta padėtis nepatiko, bet negalėjau jai atsakyti.

– Nekaltinu jūsų, – tarė Ričardas. – Esate tokia gera moteris... Džiaugiuosi, kad Elizabeta turi jus, nes jūs ją mylite.

Ričardo kaltė, kad šitaip pasielgė su Elizabeta, niekuomet nebuvo išdilusi, o dabar jo gyvenimas galutinai sugriautas – mylima Beta dingusi, o sūnaus laukia kartuvių virvė. Ričardui širdis plyšte plyšo. Šįvakar, Tilei pasibeldus į duris, jis vylėsi, kad ji pasiliks. Vyriškis mylėjo tą moterį. Bet jos atneštos žinios jį neapsakomai sukrėtė. Net dabar, kai jie kalbėjosi apie Elizabetą taip, lyg visa būtų vykę tik vakar, Ričardas niekaip negalėjo atsitokėti nuo to, ką sužinojo.

– Ar eisite su manimi? – pasiteiravo Tilė. Ji viską apsakė kiek galėdama švelniau, bet buvo aišku, kad Ričardas jaučiasi išsekęs. Atsiliepė neseniai patirta trauma. Tai buvo matyti iš liūdnų rudų akių ir bespalvio veido. Tilės širdis palinko prie jo.

– Jūs žinote, kad myliu jus, Tile, – ramiai tarė Ričardas. Jis nė nemėgino prieiti arčiau.

– Žinau.

– Drįstu paklausti, ar jūs mylite mane?

Tilė kiek padelsė, bet paskui tyliai atsakė:

– Visuomet jus mylėjau. – Kai jis žengė artyn, moteris pridūrė: – Ne, nereikia Ričardai...

– Elizabeta? – sušnabždėjo Ričardas. Jam atsakė Tilės akys. Ji irgi galvojo apie Elizabetą. – Pasiimsiu paltą, – pasakė Ričardas. Kai ėjo pro šalį, Tilė nė nepažvelgė į jį. Nedrįso.

Netrukus jie išėjo iš namų. Abu prisiminė pastarąsias kartu praleistas minutes ir abu išgyveno skaudžią graužatį. Rakindamas savo namų duris Ričardas mąstė apie Elizabetą, jo dukros motiną, ir tie metai, prabėgę nuo jų paskutinio susitikimo, atrodė niekis...

KETVIRTA DALIS

1892

Mylimieji

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

– Kodėl tu nekalbi? Jeigu ir toliau tylėsi, tau teliks užsinerti kilpą ant kaklo, po galais! – Tailerio veidas buvo it akmeninis. Per ilgą nuzulintą stalą mažo bjauraus kambariūkščio viduryje jis kalbėjosi su Benu. Netoliese įtariomis akimis juos stebėjo kalėjimo prižiūrėtojas. Kiekvienas jo kūno raumenėlis buvo įsitempęs. Prižiūrėtojas privalo būti pasirengęs bet kokiam netikėtumui, nes šis kalinys įtariamas ypač bjauria žmogžudyste.

– Aš nužudžiau Tomą Reinoldsą. Niekas negali to pakeisti. Esu kaltas, ir bus teisinga, jei mane dėl to pakars.

Beno balsas buvo negyvas, akys žvelgė į Tailerį, rankos padėtos ant stalo, kaip reikalauja taisyklės. Jis perdūrė peiliu žmogui širdį. Žemiau nusmukti nebeįmanoma. Kartuvės bus gailestingas išlaisvinimas iš tokio nuosmukio.

– Dėl Dievo! – Taileris sugriebė stalo kraštą ir suspaudė taip, kad net krumpliai pabalo. – Jeigu tu negalvoji apie save, tuomet pagalvok apie tėvą... turbūt žinai, kaip tai drasko jam širdį? O mama? Ar pagalvojai, ką jai padarei? Ji tave dievina, Benai, o tu net neleidi jai tavęs aplankyti! Iš nerimo ji kone pamišo!

– Tu matei mano motiną? – Kad ir ką kalbėjo Taileris, Beno širdį palietė tik vienintelis dalykas – Esteros priminimas.

– Taip, – melavo Taileris. Jis jos nematė, nes Estera Vard nepanoro susitikti. Ji su niekuo nebendravo. Užsirakino tame didžiuliame name Bedfordo aikštėje, ir niekas neįstengė įkalbėti jos atidaryti durų – nei Taileris, nei jos vyras. Išsigandęs dėl žmonos Ričardas paragino policiją įeiti vidun. Po ilgų ir kankinančių derybų vienam pareigūnui šitai pavyko. Jo raporte buvo parašyta, kad ponia atrodė „visiškai atsakinga už save, taigi nėra ko jaudintis. Tai – tik šeimos reikalas". Policininkas nežinojo, kokia Estera gudri, kaip ji moka taip įtikinamai suvaidinti, kad net labiausiai įgudusi akis nieko nesupras. Londone sklido gandai, kad Benas Vardas suimtas. Ir kai jis atsisakė kalėjime susitikti su motina, Estera prarado norą gyventi. Kai kurie žmonės kalbėjo ją matę naktį klajojančią tamsiomis gatvėmis, slampinėjančią prie kalėjimo vartų, kur buvo uždarytas mylimas sūnus.

– Aš negaliu leisti jai čia ateiti. Nejau nesupranti? – paklausė Benas. Jo akys pritvinko ašarų, kumščiai susigniaužė ir atsigniaužė, jis tiriamai žvelgė į Tailerį. – Kaip galiu leisti jai mane tokį pamatyti! – Jaunuolis ėmė raudoti, jo galva nusviro, pečiai nevaldomai drebėjo.

– Manau, suprantu, kaip jautiesi, – tarė Taileris. Net jam buvo sunku regėti šį jaunuolį, atsidūrusį tokioje padėtyje. – Bet aš tikiu, kad tavo mama verčiau pamatytų tave „tokį", nei išvis nepamatytų. – Taileris ištiesė rankas ir uždėjo ant drebančių Beno rankų, bet kai prižiūrėtojas žingtelėjo artyn, iškart atsitraukė. – Tu esi jai viskas, – kalbėjo Taileris. – Tai gal bent pamėginsi sau padėti? Gal papasakosi policijai, ką galvojai tą naktį? Gal papasakosi *man?* Ar tavęs neišprovokavo? Kodėl, Benai? O dangau, *kodėl* tu taip padarei?

– Argi svarbu? Aš nužudžiau žmogų. Štai ir viskas.

– Ne! – Taileris buvo pastebėjęs, kad paminėjus motiną Benui atsirišo liežuvis. Dabar reikia jį spustelėti, nepraleisti

progos. – Juk turėjo būti kokia nors priežastis. Apie ką judu su Tomu Reinoldsu tą vakarą kalbėjotės? Nepamiršk, kad aš ten buvau, Benai. Mačiau tave! Kur važiavai tą naktį? Kodėl grįžai? Ir kodėl... kodėl nužudei Tomą Reinoldsą?

– Ar neperduotum mano mamai laiškelio? – Benas girdėjo kiekvieną Tailerio žodį, tačiau visą laiką galvojo tik apie savo motiną.

Taileris instinktyviai norėjo iškart patikinti Beną, kad taip, žinoma, jis perduos Esterai laiškelį, nors ir per pašto dėžutę. Bet paskui jam šovė mintis.

– Aš tai padarysiu, – tarė ramiai, nutaisęs dar rimtesnį balsą, – bet pirma noriu, kad atsakytum į mano klausimus.

– Iš to nieko gero nebus.

– Kodėl neleidi man apie tai spręsti? – Taileris prisiminė vardą, kurį Tomas Reinoldsas pasakė tą vakarą. Dabar jį ir ištarė: – Kas yra Metjus Armstrongas? – pabrėžtinai paklausė. – Kodėl Tomas Reinoldsas taip nekantravo ir spirgėjo apie jį kalbėdamas? – Paminėjus tą vardą Benas keistai ir liūdnai nusišypsojo, bet vis tiek nieko nepasakė. – Noriu žinoti, Benai, – neatlyžo Taileris. Jam rūpėjo ir daugiau dalykų, bet tai galėjo palaukti. – Ar papasakosi man viską, kas įvyko? – Vyriškis garsiai atsiduso, kai Benas linktelėjo. – Viską, Benai. Pasakyk man viską.

– Gerai. Turiu prisipažinti, kad tai man baisi našta, – sumurmėjo nudelbęs akis į stalą. – Gal ir gerai bus apsivalyti stojant prieš Aukščiausiojo teismą.

Tie žodžiai Tailerį pribloškė, nes jis nemanė, kad girtuoklis ir lengvabūdis Benas tiki Dievu.

– Pradėkime nuo Reinoldso, – pasiūlė Taileris. – Ką judu aptarėte tą naktį?

– Tu pasikalbėsi su mano mama... perduosi jai nuo manęs laiškelį? – Benas norėjo būti tikras. Taileris pažadėjo, ir

jaunuolis parašė laiškelį, meilės ir atsiprašymo žinutę motinai nuo sūnaus. Paskui nugrimzdo į ilgą tylą tyrinėdamas savo sielą. Tada pradėjo:

– Nesiruošiau susitikti su Reinoldsu. Tai jis mane surado. Atėjo į klubą labai keistai nusiteikęs, Taileri, tiesiog ištroškęs kraujo.

Benas papurtė galvą, lyg stengdamasis atsikratyti to prisiminimo.

– Kieno kraujo? – norėjo žinoti Taileris. – Jis troško Metjaus Armstrongo kraujo?

Atlošęs galvą Benas pakėlė akis į lubas ir suvaitojo, lyg jam skaudėtų.

– Jis tebuvo berniukas! – sušuko. – Reinoldsas norėjo mane įtikinti, kad aš turiu pašalinti žmogų, nevertą kvėpuoti šios žemės oru... Jis sakė: „pikčiausią sukčių". – Dabar Benas pažvelgė į Tailerį, jo veidu riedėjo ašaros. – O jis tebuvo berniukas, ne daugiau kaip septyniolikos ar aštuoniolikos! Beprotiškai išsigandęs. Jaučiau, kaip tas vargšelis dreba it lapas. Tik berniukas... o aš – dar kiek, ir būčiau atėmęs jam gyvybę!

Benas nutilo. Tiek daug buvo ką papasakoti, – kodėl jis įsiutęs atlėkė pas Reinoldsą, kodėl Reinoldsas gyrėsi, esą žmogžudystė – grynas juokas. Kas gali geriau žinoti už jį – argi ne jis nužudė savo tėvą? Be to, kaip jis paveldėjo turtą? Ir dar blogiau... daug blogiau... kaip aptiko Betą ir nusprendė pasiimti ją sau. Dabar Benas ketino visa tai atskleisti Taileriui. Ir palengvinti savo sąžinę dėl sesers.

Bet mintis, kad Taileris sužinos tiesą apie Betą, pažadino Benui Dievo baimę. Taileris sužinos, kad sesuo niekuomet nebuvo ištekėjusi už Vilsono Rajano. Jis turi teisę sužinoti tiesą: Beta buvo išvaryta iš namų paaiškėjus, kad ji laukiasi Tailerio kūdikio. Benas suprato, koks buvo žiaurus visą tą

laiką apgaudinėdamas Tailerį. Dabar buvo proga viską ištaisyti, tačiau jaunuolis bijojo, kad tada Taileriui kils pagunda nuimti jam galvą už tai, kad padėjo tą vakarą išvaryti Betą iš namų.

Dabar Benas pažvelgė į vyrą – vienišą vyrą, prislėgtą netekties. Žiūrint į tas žalias akis jo drąsa visai išgaravo. Liežuvis neapsivertė papasakoti, ką padaręs. Bet jei šitam nesiryš, turės grįžti į vienutę ir prisipažinti sau, koks buvo bailys. Tačiau kaip pasakyti Taileriui, kur ieškoti Betos, kai ir pats nežino? Visi žinojo, kad Tomas Reinoldsas gavęs nemažą palikimą šiaurinėje Anglijos dalyje, kad praleidęs ten daug laiko. Tačiau prakeiktas neūžauga nepasakė Benui, kur sutiko Betą, tik prasitarė, kad ji visiškai nuskurdusi ir kad nori ją pasiimti.

Štai kas nedavė ramybės Benui, kai jis ieškojo Tomo Reinoldso, norėdamas šį užmušti; ir dar tai, kad Reinoldsas pasiuntė jį nudurti berniuko. Būtent Taileris tada karietoje privertė jį susimąstyti priminęs, koks niekšas yra Reinoldsas. Būtent Taileris padėjo Benui sustoti ir atitraukti peilį. Todėl jis dabar atvėrė Taileriui širdį. Pasakojant ant širdies darėsi vis lengviau. Bet kai atėjo eilė pasakoti apie Betą, pamatė, kaip Taileris kenčia, ir suprato, kad niekuomet sau už tai neatleis.

Benui nutilus, Taileris sėdėjo nė nekrustelėdamas, užsidengęs veidą rankomis, tarsi negalėdamas pažvelgti į priešais sėdintį vyrą.

Benui Vardui ta tyla buvo nepakeliama. Verčiau Taileris stvertų jį už gerklės... Bet kai šis pakėlė akis, jos buvo ramios ramios, rodės, žvelgia tiesiai į širdį. Paskui, netaręs nė žodžio, Taileris išėjo. Vyriškio galva buvo aukštai pakelta, bet platūs pečiai sulinkę, tarsi juos būtų užgulęs sunkus svoris.

– Turiu tik minutę, panele Muliver. – Taileris viršuje krovėsi daiktus, kai išgirdęs atkaklų beldimą turėjo atidaryti duris.

Vienintelis žmogus name, be jo, buvo ponia Beits. Jo namų šeimininkė atrodė maloni moteris, bet kai įkeldavo koją į lovą, galėdavo kilti net žemės drebėjimas – būtų sėkmingai jį pramiegojusi.

– Užeikite, užeikite, – ragino Taileris. Naktis buvo žvarbi, ir koridorius ėmė vėsti. Pravėręs duris neiškart pažino panelę Muliver, nes buvo matęs ją tik kartą – tą naktį, kai turėjo tiek įžūlumo, kad atėjo pamatyti Betos.

– Atleiskite, kad jus trukdau, pone Bleklokai, – pradėjo Tilė, – bet suprantate... – Ji stabtelėjo, nervingai pažvelgė į vyriškį ir kalbėjo toliau: – Tiesiog aš... dėl Betos. Ar jūs žinote, kur ji? Privalau ją surasti.

Taileris nustojo šypsotis. Dabar jo veidas paniuro, akyse įsižiebė smalsumas.

– Užeikite į svetainę, – pakvietė jis. Rankos mostu parodęs kelią pats žingtelėjo į šalį, kad praleistų moterį.

Jaukiame ryškių tamsių spalvų kambaryje su rudomis odinėmis kėdėmis Taileris paprašė Tilę atsisėti.

– Šalta, – tarė jis. – Gal atnešti jums karšto gėrimo? O gal norėtumėte lašelio brendžio? – Kai moteris dėkingai priėmė ir viena, ir kita, Taileris atsisėdo kėdėje priešais ją. Jo gražus veidas buvo rimtas.

– Keista, kad jūs atėjote čia ieškoti Betos, – tarė, – nes kai pabeldėte į duris, aš kaip tik kroviausi daiktus. Nusprendžiau vykti į šiaurę jos ieškoti.

– Ar žinote, kur ji? – Panelė Muliver pasislinko ant kėdės krašto, jos akys sužibo iš lūkesčio.

– Ne. Tiksliai nežinau, – apgailestaudamas tarė Taileris. – Bet šiokios tokios informacijos turiu ir noriu ją surasti.

– Tuomet jūs žinote... kad Beta niekuomet nebuvo ištekėjusi už Vilsono Rajano?

Visą kelią eidama čionai Tilė rengėsi pasakyti Taileriui, kad jau seniai suprato, jog juodu su Beta buvo išduoti, jog Betą išvarė jos pačios šeima dėl to, kad laukėsi kūdikio... Tailerio kūdikio.

Vyriškio akys patamsėjo iš pykčio.

– Taip, aš žinau.

– Ar daug jūs žinote?

– Pakankamai, kad man plyštų širdis, – prisipažino Taileris.

Tilė trumpam nusisuko, paskui tarė:

– Nemanau, kad žinote viską.

– Ką turite galvoje?

– Ar žinote, kad Beta nėra Esteros Vard duktė?

Moters žodžiai padarė milžinišką įspūdį. Pašokęs nuo kėdės Taileris ilgai ir niūriai žvelgė į panelę Muliver negalėdamas patikėti. Jo žvilgsnis buvo plieninis.

– Ne Esteros duktė? – vyriškis papurtė galvą ir jam kilo siaubinga mintis. Jis prisiminė, kaip Beta dievino savo tėvą. – O Ričardas? – paklausė su viltimi. – Ričardas Vardas – jos tėvas?

– O taip, dėl to neabejokite. – Tilė nusišypsojo prisiminusi, kad ką tik paliko Ričardą su jo jaunystės meile; bet ta šypsena buvo su liūdesio atspalviu. Moteris nuogąstavo, kad dabar prarado savo gyvenimo meilę.

– Tuomet kaip?.. – Tailerio smegenys kaito. Jis tiek daug šiąnakt sužinojo, ir viskas susiję su jo brangiąja Beta! Norėjo greičiau bėgti iš čia, susirasti ją, apsaugoti visiems laikams. Tebūna Dievas jam teisėjas: jis negrįš, kol jos nesuras!

– Tikroji Betos motina yra Elizabeta Menes... Esteros sesuo. – Tilė nutilo išvydusi nuostabą Tailerio veide. – Tai ilga ir liūdna istorija, – pridūrė. – Dabar svarbu tai, kad Elizabe-

ta rimtai serga. Su ja šiuo metu yra Betos tėvas. – Panelė Muliver atsistojo, jos akys maldavo. – Suraskite Betą, – prašė ji. – Kuo greičiau! Ir tepadeda jums Dievas.

Uždėjęs rankas Tilei ant pečių Taileris pažadėjo:

– Aš surasiu ją, panele Muliver. Tai mano vienintelis gyvenimo tikslas. Kur jūsų ieškoti? – Jis greitai nuėjo prie stalo ir paėmė plunksnakotį. Tilė pasakė Elizabetos namų adresą, Taileris užsirašė ir įsidėjo popierėlį į kišenę. – Kai parvešiu jus namo, turėsiu perduoti laiškelį Esterai. Paskui vyksiu į dokus. Ten yra jaunuolis, su kuriuo man reikia pasikalbėti.

Vyriškis perbraukė ranka sau veidą. Ir mintimis grįžo prie to, ką buvo sakęs Benas... Tomas Reinoldsas iš savo tėvo paveldėjo turtą... ir jis norėjo nužudyti jaunuolį Armstrongą. Tai buvo idėja, tik idėja, tačiau Taileris svarstė, kas tas Metjus Armstrongas. Kodėl Reinoldsas norėjo jį nužudyti? Ar negalėjo būti taip, jog jaunuolis pakankamai daug žinojo apie Reinoldsą?

Jis paragino Tilę Muliver vėl atsisėsti, kol pasiims iš kambario lagaminą.

– Tuomet važiuosime. – Paskui akimirką padelsė. – Neseniai mačiau Betą... Liverpulyje. – Jis prisiminė ją... besišypsančią... ji atrodė laiminga su savo šeima... savo šeima! – Tuomet Beta buvo nėščia, – kalbėjo Taileris. – O su ja buvo vyriškis, bet negalėjau įžiūrėti jo veido. Kartu ėjo vaikai... mergaitė, kuri negalėtų būti Betos, ir berniukas. – Tarsi gavus karštu žarstekliu Tailerį nutvilkė suvokimas, suvirpinęs kiekvieną kūno nervą. – *Berniukas!* – Jis nusišypsojo nustebusiai moteriai. – Ak, Tile Muliver, manote, kad tai galėjo būti mano sūnus?

– Panašu, bet argi jūs nesakėte, kad Beta buvo nėščia, o su ja ėjo vyras? – Tilė nužvelgė Tailerį su užuojauta. – Pra-

bėgo daug metų, pone Bleklokai. Jūs turite būti pasirengęs tam, kad Beta galėjo ištekėti bei rasti laimę savo naujame gyvenime... gyvenime su kuo nors kitu. – Žiaurūs žodžiai, bet juos reikėjo ištarti.

Taileris tik linktelėjo. Nesinorėjo pripažinti to, ką kalbėjo panelė Muliver, bet ar jos žodžiai neišsakė jį patį kamavusių minčių? Jei Beta tikrai patenkinta savo naujuoju gyvenimu, Taileris jo negadins. Palinkės jai sėkmės ir pasitrauks. Gyvens vienišas, graužadamasis iki pat mirties.

– Sužinosime tik tuomet, kai ją surasime, – šyptelėjęs pasakė Taileris, – ir kuo greičiau pradėsiu, tuo greičiau rasiu, – jei tik tokia bus Dievo valia...

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Berniuko juokas pradžiugino Betos širdį. Priėjusi prie virtuvės lango ji pažvelgė į apsnigtą kiemą. Nusišypsojo prie vartų pamačiusi ką tik nulipdytą sniego senį. Kai tik prašvito, Sisi ir Ričardas ėmėsi sunkaus darbo – kantriai grandė sniegą nuo šaligatvio plytelių ir pylė į beformę krūvą, kurią Ričardas išdidžiai pavadino savo vardu.

– Sniego senis Ričardas, – iškilmingai tarė jis ir ant išgverusios galvos uždėjo seną plokščią Deivido kepurę. Sisi paklausė, iš kur Ričardas žino, ar ši sniego baidyklė berniukas, ar mergaitė, ir jis tiesiog atsakė: – Nes senis su plokščia kepure, kvailele!

Paskui užvirė nuožmus sniego mūšis. Vaikai taip svaidėsi gniūžtėmis, kad abu virto didžiuliais drėgnais sniego kamuoliais. Akys ir plaukai buvo aplipę sniegu, tad Beta sunkiai galėjo atskirti, kuris iš trijų yra tikrasis sniego senis.

– Ateikite abudu, – išėjusi į kiemą su pintine drėgnų skalbinių tarė ji. – Reikia ruoštis į bažnyčią.

Skalbiniai išskalbti dar vakar rytą, bet iki šiol nebuvo išsigiedriję. Reikalingiausius drabužius Beta išdžiovino priešais ugnį, bet svetainė buvo tokia maža ir drėgna, kad visi skalbiniai netilpo.

– Ak, Beta, ar būtina šiandien eiti? – Sisi buvo taip smagu, kad ji nenorėjo nutraukti žaidimo.

– Be to, labai šalta, – užprotestavo ir Ričardas.

– Liaukitės, – nusijuokė Beta. – Dabar šviečia saulė. Ir galite šiltai apsirengti, tuomet nebus šalta, tiesa? – Ji buvo pripratusi prie visokių vaikų gudrybių. – Mes einame į bažnyčią, ir viskas. – Beta rūpestingai apsisiautė ruda skara. Saulė tikrai ne ką šildė.

– Tuomet dar penkias minutes pažaisime, gerai? – paklausė Sisi.

Beta šyptelėjo. Ji nežinojo, kuris didesnis neklaužada – jos sūnus ar Sisi.

– Gerai, – nusileido moteris. – Penkias minutes. Bet nepamirškite – ne daugiau!

Meisė reikalaudavo, kad visa šeima eitų į bažnyčią bent kartą per mėnesį. Ir nuo to laiko, kai jie neteko tos brangios moters, Beta stengėsi taip elgtis.

Prisegdama skalbinius už nugaros ji girdėjo spygavimus ir juoką. Kartkartėmis pro ausis praskriedavo apvali sniego gniūžtė. Skubėdama Beta mąstė, kad Ričardas teisus. Buvo šalta! Per kelias minutes jai nušalo ausys ir sustiro nosis. Staiga Beta suprato, kad ją stebi. Sisi su berniuku stovėjo prie vartų, spoksojo į ją ir atrodė labai linksmi.

– Ko čia taip juokiatės? – paklausė Beta. – Nejau aš tokia juokinga? – Moteris žinojo, kad jos pilvas labai didelis, bet visa tai greitai baigsis.

– Liaukis, Ričardai. Negražu taip sakyti! – priekaištavo berniukui Sisi. Mergaitė staiga pasijuto kalta. – Ričardas sako, kad tu atrodai kaip Kalėdų Senelis, – paaiškino ji susigėdusi.

– Juk tikrai, mama, tikrai? – norėjo žinoti berniukas.

– Kodėl? – smalsiai paklausė Beta.

– Nes turi storą pilvą ir raudoną nosį, – nekaltai atsakė vaikas.

Beta pratrūko juoktis. Taip, ji kaip tik taip ir atrodė. Lengviau atsidusę, kad Beta sugebėjo įžvelgti juokingąją pusę, Sisi su berniuku pribėgo prie jos ir smarkiai apsikabino.

– Ei! – nusipurčiusi perspėjo vaikus Beta. – Mes juk nenorime, kad kūdikis gimtų dabar pat. Bent jau kol negrįšime iš bažnyčios. – Kaip ir tikėjosi, jos pastaba sukėlė protesto audrą. – Jūsų penkios minutės praėjo. Tikiuosi, kai baigsiu džiaustyti skalbinius, būsite pasirengę ir jau lauksite.

Beta žiūrėjo, kaip vaikai lekia į vidų. „Ką be jų daryčiau?" – svarstė. Juodu buvo jos gyvenimo šviesa.

Neprabėgo nė valanda, ir Beta su vaikais, paėjėję kelis šimtus jardų, įžengė į mažutę bažnytėlę, kurioje kadaise tuokėsi. Netoliese buvo palaidota Meisė. Jie sėdėjo klauptuose ir klausėsi pamokslo; šis buvo jaudinantis – apie meilę ir draugystę, bendrystę su artimu. Deja, persikėlę į Larkhilą Beta su vaikais to labai mažai patyrė. Kaimynai sukdavo iš kelio, rodydami panieką „tai, kurią vedė Deividas Mileris", ir Betai buvo skaudu. Bet ji stengėsi nenusiminti, nes nuo to būtų buvę tik blogiau. Moteris išliko ori, o tai dar labiau atitolino kaimynus.

Tie pastarieji mėnesiai surijo daug Betos santaupų, tad kai atėjo eilė pareikšti pagarbą išėjusiems, Sisi mamos kapui papuošti teturėjo mažutę puokštę baltų žieminių chrizantemų. Jas ir padėjo ant kietos šaltos žemės po kryžiumi, ant kurio buvo išraižytas Meisės vardas.

Paskui, sušalęs iki kaulų smegenų, trejetukas leidosi namo. Berniukas nubėgo į priekį, Sisi tyliai žingsniavo, be jokios abejonės, galvodama apie mamą, o Betos mintys sukosi apie Deividą. Molės Saton krautuvėje pigiai pirktą puokštę ji padalijo perpus. Vieną pusę nunešė ant Meisės kapo, kitą – dar vakar į didingas kapines per dvi mylias nuo bažny-

čios, kur buvo palaidotas Deividas su savo patėviu. Rodės, nuo tragedijos prabėgo visas gyvenimas, o iš tiesų – tik kelios savaitės. Jos su Sisi dažnai pasikalbėdavo apie tuos įvykius. Bet dabar Beta išmoko nusigręžti nuo praeities. Taip pavyko susitaikyti su viskuo, kas nutiko jos gyvenime. Už vieną dalyką moteris buvo dėkinga – Tomas Reinoldsas jų nepersekiojo; nors Beta sunkiai galėjo patikėti savo laime, nes jis ne toks žmogus, kuris lengvai pasiduoda. Moteris buvo įsitikinusi, kad jis slapčia siunta, kam tėvas dalį turto paliko Metjui.

– Kodėl žmonės su mumis nesisveikina? – paklausė Ričardas, kai viena pora greitai praėjo tyčia nusisukusi.

– Todėl, kad jie nemoka gražiai elgtis! – piktai atšovė Sisi. – Štai kodėl.

– Sisi, – papriekaištavo Beta, – žmonės turi teisę su mumis nekalbėti, jeigu nenori.

Ji pati apsimetė, kad tai nesvarbu, tačiau iš tikrųjų buvo svarbu. Labai svarbu. Ir negalėjai pasakyti, kad Beta nesistengė įgyti draugų. Ji stengėsi.

Jiems grįžus, namuose buvo labai šalta. Bet nėra ko stebėtis, kai trūksta dalies išorinės sienos, o pagrindinio miegamojo lubose žiojėja plyšys. Vis dėlto Beta ir vaikai sunkiai triūsė, kad įkurtų čia savo namus, ir jiems neblogai pavyko. Buvo išlikę dalis namo baldų, nors juos reikėjo sutaisyti ir išvėdinti, kad galėtum naudotis; Beta mokėjo puikiai siūti. Tad kai jie iškuopė šiukšles, išvalė namą ir užkūrė ugnį, mažutis namelis pasirodė visai jaukus. Apsiribodami geriau išsilaikiusia namo dalimi, jie užėmė ankštą virtuvę ir didžiąją svetainę. Susiradusi daugybę senų antklodžių, du lovos užtiesalus ir kelis kilimėlius Beta pasitelkė į pagalbą vaikus ir uždengė dalį kiauros sienos. Kol nesnigo, buvo visai gerai. Bet aną vakarą Beta su Sisi pastebėjo, jog su šluota

reikėtų išdulkinti banguojančias „sienas ir išpurtyti sniegą, prasiskverbusį pro plyšius ir skyles.

Mažas laikrodis ant židinio išmušė aštuonias. Palaimingai pavargęs po ilgos užimtos dienos ir „Sniego senio Ričardo" lipdymo Betos sūnus nesipriešino, kai jį paguldė į lovą: tik galva palietęs pagalvę, berniukas iškart užmigo.

– Labanakt, saldžių sapnų, – sušnabždėjo Beta ir pirštų galais išslinko iš kambario, kuris buvo skirtas sūnui. Sisi su Beta gyveno kitame kambaryje namo priekyje.

– Gal einu ir aš miegoti, – tarė Sisi, kai Beta nulipo laiptais. – Pavargau. – Saldžiai nusižiovavo, pasirąžė. – Noriu rytoj nueiti truputį padainuoti prie geležinkelio stoties.

– Nedaryk to, mano mergaite, – nepritarė jai Beta. – Mes dar nesame visiškos vargetos.

– Taip, bet juk pinigų liko labai mažai, tiesa, Beta? – priminė Sisi. – O argi blogai tie keli pensai, kuriuos parnešiau anomis savaitėmis? Keturis pensus geriausią savo dieną... ir tik nuvytusių gėlių puokštelę nesėkmingiausią! – Gyvos Sisi akys atrodė nuliūdusios. – Ką mes darysime, kai pinigai baigsis, Beta?

– Eisime per tą tiltą tuomet, kai jį prieisime.

Perėjusi per kambarį apkabinti mergaitės Beta pajuto ūmų veriantį skausmą ir suriko. Griebėsi už stalo krašto, pasilenkė, giliai įkvėpė, kaip ją mokė Meisė gimdant Ričardą.

– Ar kūdikis ateina, Beta? – pašokusi nuo kėdės sušuko Sisi. – Ar jau? Jau?

Išsitiesusi skaudamu kūnu Beta prisivertė kalbėti kaip įprastai:

– Viešpatie, Sisi... nepanikuok, – nusišypsojo, bet jautėsi taip, tarsi per ją važiuotų tramvajus. Širdyje Beta labai bijojo tos valandos. Kai visi kaimynai atsukę nugaras ir niekie-

no pagalbos, išskyrus Sisi, negalėjai tikėtis, Beta žinojo, kad nebus lengva. Bet moteris mažiausiai norėjo parodyti savo baimę mergaitei.

– Taip, Sisi, – prisipažino Beta, – manau, kad vaikelis jau ateina. – Moteris žvelgė į tas dideles mėlynas akis, išsiplėtusias iš baimės ir susijaudinimo, ir žinojo, kad turės ramiai bei tvarkingai viską paaiškinti mergaitei. Meldė, kad gimdymas būtų nesunkus. – Antras vaikas visuomet gimsta lengviau, taip man sakydavo tavo mama, – tarė Beta ir apsidžiaugė, kad Sisi irgi prisiminė Meisės žodžius.

– Gal tuomet jis gims iki ryto. – Sisi buvo labai susijaudinusi. – Gal tai bus mergaitė. – Be paliovos šnekėdama ji pagelbėjo Betai užlipti laiptais į viršų. – Nesijaudink, – ramino tokiu panašiu į Meisės balsu, kad privertė Betą nusišypsoti. – Viskas bus gerai. Vaikelis gims tau nespėjus nė susivokti.

– Taigi – ar aš ne laiminga, turėdama tokią patyrusią šeimininkę, kuri mane prižiūri? – pasakė Beta ir prisivertusi nusijuokė; bet juokas įstrigo gerklėje, kai moterį nutvilkė didžiulis skausmas.

* * *

Naktis, prasidėjusi tada, kai Beta pajuto pirmą gimdymo sąrėmį, buvo ilga ir sunki. Žiema įsismarkavo visu nuožmumu. Vis snigo, visas Larkhilas buvo nuklotas žėrinčiu sniego patalu. Net gaisro nuniokoti namai atrodė švarūs ir sveikutėliai po balta antklode. Buvo ketvirta ryto. Snieguolės vis dar švelniai krito, užklodamos visus žmogiško gyvenimo pėdsakus, paslėpdamos prabėgusios dienos įspaudus ir atnešdamos šaltį, kuris įsigaudavo vidun pro stogą bei

užsilikdavo visuose tarpduriuose. Nepaliaujamai krintantis sniegas viską nutildė, nebeliko jokio garso.

Langų eilėje abipus kelio žibėjo tik vienas žiburėlis, mažas mirksintis žiburėlis, sklindantis iš kažkokio miegamojo. Už užuolaidų judėjo vienišas šešėlis – lėtai, tada greičiau, paskui tiesiog pašėlusiai ir akimoju dingo. Staiga ryto tylumą sutrikdė atveriamų durų girgždesys. Per sniego kilimą gatve be garso nuskubėjo žmogus.

– Atsibuskite! – Sisi beldė kumščiais į duris, paklaikusiomis akimis žvelgdama aukštyn į miegamojo langą. – Gal galite man padėti? Prašau... Betai reikia kieno nors pagalbos!

Beveik iškart langas atsilapojo ir pasirodė nemalonaus veido žmogus. Išsilenkęs jis šaukė:

– Nešdinkis! Čia niekas tau nepadės! – Kaip ir dauguma Larkhilo žmonių, vyriškis nebuvo pamiršęs gandų, kad jei ne Meisės Armstrong nuomininkė, gaisro nebūtų buvę ir gatvės nebūtų nusiaubusi liepsna. Be to, daug kas piktinosi, kad Beta ištekėjo už šeimininko sūnaus. – Nešdinkis! – dabar rėkė vyriškis. – Keliauk iš kur atėjusi! Į savo pono namą! Pasakyk jam, kad mes priversti gyventi žiurkių apniktame urve. – Jis žinojo, kad senis Reinoldsas jau iškeliavęs į aną pasaulį ir kad kartu žuvo Deividas, bet jam nerūpėjo. Jam ir tokiems kaip jis vis tiek reikėjo mokėti lupikišką nuomą. Ar vienas šeimininkas, ar kitas – bene svarbu? Šiose apylinkėse žmonės vengė tokių, kurie būdavo įsimaišę į ponų sluoksnį. – Eik! – šaukė vyriškis, stumdamas sniegą nuo palangės ant smulkutės Sisi. – Sakau tau, dink iš čia!

Bejėgė ir nusivylusi mergaitė žiūrėjo, kaip vyras uždaro langą. Svarstydama, ką daryti toliau, nubėgo prie vartų. Pastovėjo ten galvodama, į kurį namą belstis. Žmonės įsitikinę, jog dėl gaisro kalta Beta. Jie juk turėjo kažkam suversti kaltę. Beta Vard – prisiplakėlė, ištekėjusi už savininko. Štai

tikroji priežastis, dėl kurios jie jos nepakentė: Beta išdavė darbininkų klasę ir susidėjo su tais, kurie ištiesę nagus lupo pinigus iš skurdžių, kruvinu prakaitu uždirbančių savo varganas algeles. Savininkai, žemvaldžiai ir jie, paprasti darbo žmonės; tarp jų nebuvo nieko bendra. Ir kiekvienas, palaikęs ne jų pusę, buvo toks pat blogas kaip ir anie.

Sisi suprato, kad Larkhile tėra vienas pagelbėti galintis žmogus. Prieš daugelį metų Meisė Armstrong draugavo su senąja Lu Bolton. Sisi prisiminė, kaip Lu mėgdavo ateiti į jų svetainę, pasėdėti ir pasišnekučiuoti su mama iki vėlumos. Kai į namus atsikraustė gyventi Beta, Lu taip dažnai nebeateidavo, o netrukus visai nustojo lankytis. Sisi visuomet buvo įdomu: nejau senoji Meisės draugė pavydėjo jos meilės Betai? Mergaitė paklausė mamos, ir Meisė pasakė: „Jei žmonės nori būti kaip maži vaikai, brangute, tavo mama ničnieko negali padaryti. Lu Bolton žino, kur aš gyvenu. Jeigu aš jai brangi, tereikia įžengti per šias duris". Bet Lu niekuomet to nepadarė. Tačiau, keista, ji vienintelė nuo to nelemto gaisro kalbasi su Beta, sutikusi šią gatvėje. Tai buvo jau kitą dieną, kai Beta grįžo iš turgaus namo. Lu pasivijo ją kelyje ir pasakė: „Labas rytas". Tik tiek, bet tai buvo pasisveikinimas, ir Beta labai nudžiugo. Deja, buvo dar keli kartai, kada jos sutiko Lu, bet ši ėjo arba su savo vyru, arba su kita kaimyne, tad praeidama pro Betą tylėjo kaip akmuo.

Sisi neturėjo kitos išeities. Beta gimdė, prie jos reikėjo žmogaus, kuris žinotų, ką daryti. Sisi suprato, kiek mažai ji pati apie tai teišmano, bet senoji Lu pagimdė ir užaugino dvylika savo atžalų! Jei kas ir turėtų žinoti, ką daryti, tai tik ji! Lu namas buvo pačiame Larkhilo gale. Atlėkusi, kiek įkabina, Sisi pabeldė į duris.

– Lu! – Jos balsas nuaidėjo per visą gatvę. – Lu Bolton... Čia Sisi Armstrong. Atidaryk duris... prašau.

Netrukus miegamojo lange šmėstelėjo žiburys; užuolaidos buvo atitrauktos, ir lange pasirodė užmiegotas veidas. Paskui užuolaidos vėl buvo užtrauktos. Išsigandusi, kad Lu Bolton ją pamačiusi nuėjo atgal į lovą, Sisi vėl suriko.

– Kas, po galais, atsitiko? – paklausė moteriškė.

– Betai reikia pagalbos. – Sisi dar nebuvo atgavusi kvapo nuo bėgimo. – Gimsta vaikelis, Betai labai skauda, ir aš nežinau, ką daryti. Ji prašė ką nors pakviesti, o aš negaliu niekoriprašyti...

– Bėda! Atgauk kvapą, merguče, kol nekritai prie mano durų nuo širdies smūgio, – pasakė Lu Bolton. Naktinio chalato skvernais siausdama savo apkūnią figūrą ji nervingai dirsčiojo į laiptų viršų. – Tavo laimė, kad mano senis miega, nepaisydamas jokio triukšmo, – sušnabždėjo ji. – Sakai, Beta gimdo?

Sisi linktelėjo.

– Prašau, Lu, – maldavo ji. – Aš padariau viską, ką Beta liepė, bet iš to nieko gero. Ji paprašė atsivesti pagalbą.

Moteriškė papurtė galvą.

– Aš negaliu tau padėti. Atleisk, – pridūrė ir nužvelgė gatvę norėdama įsitikinti, ar Sisi riksmas neišbudino kaimynų. – Paskui nebus man gyvenimo.

Nusivylusi Sisi nusisuko ir tarė:

– Maniau, kad tu gali mums padėti, nes viską žinai apie gimdymą. Pati turi tiek vaikų! Bet ir tu tokia pat kaip jie! Larkhilo žmonėms turėtų būti gėda. Jeigu mano mama būtų čia, ji tau ir visiems į akis tai pasakytų.

– Palauk, merguče, – tyliai pašaukė moteriškė. Sisi žodžiai pažadino jos sąžinę. Juk čia mažoji Meisės mergaitė! Kažkodėl apakę žmonės tai pamiršo. Kadaise Meisė buvo gera, švelni visiems gyventojams šioje gatvėje. – Neprisimenu nė vieno karto, kad tavo mama būtų pavariusi kokį

žmogų, – sumurmėjo Lu Bolton, ir Sisi nustebo, kad jos akyse sužibo ašaros. – Kartais mes būname patys sau didžiausi priešai. Luktelėk truputį, aš šilčiau apsivilksiu.

Tuo metu pasigirdo vyro balsas:

– Kas nutiko, Lu?

– Atėjo Meisės mergaitė... jos Beta gimdo.

– Tai ne tavo reikalas. Eikš atgal į lovą!

– Taigi! O aš nusprendžiau, kad tai mano reikalas, – spigiu balsu atkirto Lu, ir Sisi pralinksmėjo pamačiusi, kad visoje gatvėje žiebiasi žiburiai. – Drunyk sau, kvailas seni, – dar suburbėjo Lu. – Grįšiu, kai galėsiu, ir ne anksčiau. – Liepusi Sisi bėgti namo ir pasakyti Betai, kad pagalba ateina, senoji Lu grįžo į vidų apsirengti. – Aš bemat atbėgsiu iš paskos, – pridūrė ji.

– O, kaip gerai, Sisi, dievaži. – Beta pakėlė galvą nuo pagalvės. – Jos veidu sruvo prakaitas. Jis prilipdė plaukus prie išblyškusios kaktos, tekėjo į akis, moteris turėjo pamirksėti, kad lyg pro rūką matytų mergaitę.

– Palauk jos, Sisi, – ragino mergaitę. – Eik prie durų ir palauk jos. Tik atsargiai, nepažadink Ričardo.

Išvargusi Beta vėl krito į lovą. „Meisė klydo, – ironiškai pamanė, – su antruoju nė kiek ne lengviau!“ Jau kurį laiką moteris jautė, kad kūdikis desperatiškai stengiasi ateiti, bet kažkas buvo ne taip. Ji buvo tikra, kad kažkas blogai...

– Ne, mieloji, nieko blogo čia nėra, – paguodė ją Lu. Greitai apžiūrėjusi moteris išsitiesė, nusišypsojo Betai ir padrąsino: – Tai tik todėl, kad tavo smulkus sudėjimas, ir viskas. Vaikui sunku ateiti, bet viskas gerai, nesijaudink. Senoji Lu ir anksčiau yra mačiusi tokių atvejų. – Ji greitai davė nurodymus Sisi, ir ta pradėjo lakstyti pirmyn atgal su karštu

vandeniu, nešti švarius rankšluosčius bei paklodes, Betos pasiruoštus prieš gimdymą. – Mūsų laukia sunkus darbas, – tarė joms abiem Lu, – bet vaikutis gims sveikas, aš jums pažadu.

Lu buvo nuostabi – kaip ir jos pažadas. Po dviejų valandų per namą nuaidėjo kūdikio riksmas. Beta pagimdė mergytę – mažutę tobulą būtybę – beveik tikslią savo kopiją mažu širdutės formos veideliu ir tamsiomis, nepastebimai pereinančių spalvų akimis.

Riksmas pažadino Betos sūnų, ir jis jau kurį laiką tiesiog stovėjo prie lovos, sprogindamas žalias akis į tą mažą ryšulėlį mamos rankose. Susižavėjęs berniuko žvilgsnis lakstė nuo kūdikio prie mamos, prie Sisi, kuri stovėjo apsiašarojusi greta Betos.

– Štai... gavai mažą angeliuką, – plačiai šypsodamasi tarė Lu. – Viskas nuprausta, išplauta ir sutvarkyta, tad aš eisiu namo. – Ji žvilgtelėjo į mažą laikroduką prie lovos. – Temyli ir telaimina mus Dievas... jau penkiolika po devynių! – pasibaisėjusi sušuko. – Senis užkurs man pirtį.

Paskutinį kartą apsižvalgiusi ir tarusi Betai gerą žodį Lu nusiraitojo rankoves, nusirišo savo išteptą prijuostę, suvyniojusi įsibruko ją į sijono kišenę ir greitai išėjo iš kambario.

– Sisi Armstrong, – tarė lipdama laiptais. – Paglobok Betą ir mažylę. – Jei dėl ko nors nerimausi, tiesiog atbėk ir pakviesk mane.

Sisi paėjo kartu iki laiptų apačios.

– Manau, kad dabar susitvarkysiu. Ačiū, Lu, – plačiai šypsodamasi tarė ji. – O tas vaikutis toks mielas, ar ne?

– Visi vaikučiai mieli, – atsakė Lu. – Tik paaugę tie nenaudėliai gyva bėda! – Du moters vaikai suteikė jai daug skausmo, kol atėjo į protą. Bet, dėkui Dievui, dabar viskas gerai. Vis dėlto Lu Bolton pasigailėjo, kad prigesino mergaitės entuziazmą. – Taip, tu teisi, merguče, – pasakė juok-

damasi. – Tas ryšulėlis tikrai nuostabus. – Paskui atsiduso. – Visus tuos metus taip norėjau mažos mergaitės, o man visuomet gimdavo trikojai berniukai. – Lu Bolton nuėjo kvatodamasi, palikusi Sisi apgalvoti jos žodžius. Tik po kelių minučių ši susivokė, ką turėjo galvoje Lu, ir taip pat nusijuokė.

– Ak tu, Lu Bolton, – garsiai tarė Sisi. – Bet aš myliu tave už tai, ką padarei, dievaži...

Iš pradžių Sisi nekreipė dėmesio, kai kažkas pabeldė į laukujes duris. Pamanė, gal Lu grįžo ką pamiršusi. Bet kai antrą kartą pasigirdo atkaklesnis beldimas, ji instinktyviai prislinko prie virtuvės durų ir iš ten dirstelėjo į koridorių. Gaisras, nusinešęs jos mamą, ištirpdė ir visus langus, tad į kambarius, kuriais jie naudojosi, Betos pastangomis buvo įdėti nauji langai. Paradinėse duryse įdėjo pusmėnulio formos stiklą per du trečdalius durų į viršų; Sisi baiminosi, kad kas nors gali įsilaužti, tačiau Beta manė kitaip: „Patogu – dar neatidarius durų matyti, kas atėjo", – sakė ji. Sisi ginčijosi, esą tai grynas pinigų švaistymas, tačiau dabar pamanė, kad Beta sakė tiesą. Per tą pusmėnulį ji galėjo matyti vyriškio galvą. Kadangi jis buvo šonu pasisukęs, be to, Sisi girdėjo šnabždesį, ji suprato, kad už durų stovi du vyrai.

– Dieve Aukščiausiasis! Kas čia dabar pas mus atėjo? – murmėjo ji traukdamasi nuo durų.

Pabeldė trečią kartą, bet dabar per pašto dėžutę pašaukė balsas:

– Sisi... ar ten tu?

Iš pradžių mergaitė to balso nepažino, jis buvo suaugusio žmogaus. Bet paskui ji visa išraudo ir nepaprastai susijaudinusi nubėgo koridoriumi atidaryti durų.

– Metjau! – Puolė broliui į glėbį, ir jie ėmė šokti ant laiptelio, juoktis ir verkti. Tik paskui Metjus sustabdė seserį: ar ji mato kitą vyrą – aukštą, gražų, jauną vyrą tankiais an-

glies juodumo plaukais ir žaliomis šypsančiomis akimis? Uždususi ir suglumusi Sisi laukė, kol Metjus juos supažindins.

– Čia Taileris Bleklokas, – paaiškino Metjus. – Betos draugas.

Sisi neteko žado. Tik žiūrėjo... Tai buvo Taileris Bleklokas! Betos mylimasis, žmogus, apie kurį ji pasakojo su tokia meile ir ilgesiu! Ričardo tėtis! Viskas, ką pasakojo Beta, yra tiesa... Taileris Bleklokas buvo pats gražiausias vyras iš visų Sisi matytų. Bet kodėl jis čia? Mergaitė iškart pasidarė atsargi.

– Beta nenusiteikusi nieko matyti, – tarė ji. Kiek Sisi suprato, Taileris Bleklokas atėjo, kad suteiktų Betai dar daugiau skausmo.

– Sisi! – Metjus stumtelėjo seserį į vidų. Taileris neatsiliko. – Tu turėsi daug ką sužinoti. Taileris čia todėl, kad myli Betą. Mes jūsų ieškojome skersai išilgai. Nuėjome į senąjį Liuterio Reinoldso namą... Nežinojome, kur jūs. Niekas nežinojo. Tik nuojauta man pakuždėjo: gal grįžote čia... Ačiū Dievui, mes jus radome. – Metjus uždarė laukujes duris, prislopino balsą ir ėmė šnabždėti: – Kur Beta? – šypsodamasis paklausė. – Viskas bus gerai, Sisi. Viskas bus tiesiog nuostabu.

Sisi pažvelgė į Tailerį.

– Ar tai tiesa, pone? – norėjo sužinoti. – Jūs čia ne tam, kad įskaudintumėte Betą?

– Ne, – purtydamas galvą tyliai tarė jis. – Aš čia ne tam, kad ją įskaudinčiau. – Ką ši mergaitė galėjo žinoti apie jį ir Betą, jų meilę vienas kitam? Tačiau Sisi buvo Betos draugė, ir Taileris už tai jautė dėkingumą.

Viršuje Beta viena ranka laikė dukrelę. Sūnus užsikniaubęs ant lovos laimingas tauškėjo ir ką tik gimusiai sesutei rodė savo žaislinį traukinuką.

– Kuo ji vardu? – neatitraukdamas akių nuo mažyčio stebuklo paklausė jis.

– Reikės apie tai pagalvoti, mielasis, – atsakė Beta ir apkabino jį. Moteris žiūrėjo į duris, nes išgirdo, kad apačioje kažkas beldėsi ir Sisi nuėjo koridoriumi atidaryti. Paskui nebuvo girdėti jokio triukšmo, o Ričardui tauškant ji nežinojo, ką Sisi įleido vidun. Pamaniusi, kad tai turbūt Molė Saton, o gal sugrįžo Lu, Beta vėl atsisuko į berniuką. – Kaip, tavo manymu, mums ją pavadinti? – paklausė. Ji laukė, kad ateitų Sisi. Smalsavo, kas atėjo aplankyti. Kai į kambario duris tyliai pabeldė, Beta apsižiūrėjo, ar atrodo padoriai, ir šūktelėjo: – Galite įeiti. – Rankena pasisuko, durys atsivėrė ir... Betos širdis keliskart apsivertė, nes ten stovėjo jis... tas pats aukštas gražus vyras, kurio ji niekuomet nesiliovė mylėjusi. Švelniai šypsodamasis Taileris žvelgė į Betą, plaukų kuokštas buvo užkritęs ant tų gražių žalių akių, išsiilgusių regėti jos mielą veidą.

– Sveika, Beta, – paprastai, bet su meile pasakė Taileris. – Atvykau parsivežti tavęs namo... mano mieloji, – pasakė eidamas per kambarį prie jos.

Tokio sukrėtimo – matyti Taileri mažame savo namelyje – Betai buvo per daug. Užtvindyta įvairiausių jausmų ji negalėjo žodžio ištarti. Taileriui priėjus, jai iš akių pasruvo ašaros, gerklėje įstrigo rauda. Suspaudusi lūpas, kad ją sutramdytų, Beta lėtai purtė galvą į šalis, tarsi manydama, kad visa tai tik sapnas... viskas sapnas, kuris niekuomet netaps tikrove. Bet paskui Taileris ją apkabino, jo kūno šiluma užliejo Betą, švelni burna lietė veidą, o pažįstamas mielas balsas murmėjo į ausį tokius žodžius, kurių ji niekuomet nebesitikėjo išgirsti.

– Ak, Beta... Aš buvau toks tikras, kad praradau tave visam laikui. Aš taip tave myliu, – šnabždėjo Taileris.

Dabar ji verkė, šiltos ašaros tekėjo skruostais ir susiliejo su jo bučiniais. Moteris taip prisispaudė prie mylimojo, tarsi neketindama jo niekad paleisti. Pagaliau, taip ilgai laukus, visos jos maldos buvo išklausytos!

Nurijusi ašaras Beta pažvelgė į Tailerį.

– Tu... tu vedęs, – sušnabždėjo ji. – Tomas Reinoldsas sakė...

Vyriškis pridėjo pirštą jai prie lūpų.

– Ne, – pasakė. Galėjo papasakoti Betai, kad vienintelė moteris jo namuose yra ekonomė. Ankstesnė draugė melavo, kai sakė, kad laukiasi vaiko. Galiausiai ji suprato, kad jų santuoka būtų nelaiminga, kaip Taileris visuomet ir jautė. – Reikia tiek daug papasakoti, – pasakė jis. – Apie daug ką pasikalbėti. Bet dar bus pakankamai laiko... visas pasaulio laikas. O dabar mums reikia žinoti tik tiek, kad esame kartu, daugiau niekas mūsų nebeišskirs.

Taileris kalbėjo švelniai, bet buvo justi jo pyktis. Bjaurioji Estera Vard mėgino juos išskirti ir tai jai kuriam laikui pavyko. Bet dabar jis laiko Betą apkabinęs ir niekuomet nebepaleis. Vyriškis žvelgė į mylimąją su ilgesiu. Ji atrodė tokia pavargusi, sulysusi ir išsekusi! Vis dėlto Taileris pamanė, kad dar niekada Beta nebuvo tokia graži; ilgais kaštoniniais plaukais, krentančiais ant pečių, ir tomis didelėmis tamsiomis akimis, kuriose žvilgėjo ašaros... ji atrodė kaip vaikas – sutrikęs ir vienišas. Tačiau spinduliavo Tailerį stebinančią jėgą, nes tiek daug ištvėrė. Ji iškentė siaubingus dalykus, apie kuriuos sužinojęs Taileris suvokė, kad Beta – ypatinga moteris, ir jis dar labiau ją mylėjo. Taigi laikė ją arti ir kuždėjo apie ateities planus, o ji prisiglaudusi prie jo tyliai klausėsi. Nuo mylimojo artumo širdis kilo iki dangaus. Taileris buvo teisus. Apie daug ką reikia pasikalbėti, bet ne dabar. Ne dabar, kai kiekviena nervų

galūnė tvinkčioja iš susijaudinimo. Ne dabar, kai jis laiko ją prie širdies.

Beta nepamiršo kitų savo džiaugsmų – mergytės glėbyje ir sūnaus... Tailerio sūnaus... sėdinčio greta jos ir didelėmis žaliomis akimis žvelgiančio į vyrą, kuris, matyt, mylėjo jo mamą.

– Tai tavo sūnus, – prisitraukdama berniuką pasakė Beta. Taileris ilgai žiūrėjo į veiduką – tokį panašų į jo, paskui suvirpėjo.

– Sveikas, Ričardai, – tarė jis. – Sisi man viską apie tave papasakojo.

– Ar tu mano tėtis? – paprastai paklausė berniukas.

– Taip, – atsakė Taileris. – Mums bus smagu pažinti vienam kitą.

Jis pakedeno berniukui plaukus. Norėjo sugriebti jį ir stipriai suspausti, bet kažkodėl manė, kad Ričardas tam nepasirengęs.

– Ar tu mano *tikras* tėtis? – Vaikas buvo sužavėtas.

– Taip, mielasis, – Beta juokėsi pro ašaras. – Jis yra *tikras* tavo tėtis. – Ji jautė stipriai globiančias Tailerio rankas, ir jos pasaulis buvo pilnas.

– Ir tu gali padaryti tokių medinių traukinukų kaip šis? – iškėlęs traukinuką, kurį jam buvo davusi Molė Saton, paklausė berniukas.

Taileris meiliai nusišypsojo.

– Jei mano sūnus norės, kad padaryčiau jam traukinuką, tuomet pažadu – pasistengsiu kaip įmanydamas, – atsakė jis. Berniukas buvo patenkintas. Nulipęs nuo lovos jis išbėgo iš kambario ir sušuko:

– Sisi! Sisi! Aš turiu savo tikrą tėtį, jis man padarys traukinį!

Juokdamasis Taileris atsisuko į Betą. Pažvelgęs jai į akis aprimo. Suėmęs pirštais mylimosios smakrą kilstelėjo, atlo-

šė jos galvą ir pabučiavo į lūpas taip, kad Betos širdis apsivertė. Paskui ji padėjo galvą Taileriui ant peties ir pasakė, kaip smarkiai jo ilgėjosi, ir taip jiedu sėdėjo ramiai paskendę mintyse ir meilėje.

Paskui Taileris pažvelgė į naujagimę, švelniai praskleidė smulkius bruožus dengiančią skarelę.

– Ji graži, – sušnabždėjo jis. – Beta... visai kaip tu.

– Ar tu ją mylėsi?

Taileris paėmė mergytę ant rankų.

– Ji bus mūsų, – tyliai tarė jis. – Kaip galėčiau jos nemylėti?

Betos laimė liejosi per kraštus. Ji kilstelėjo galvą, prie durų stovėjo Sisi. Mergaitės skruostais sruvo ašaros, o veidas buvo taip surauktas, tarsi ji kentėtų didelį skausmą.

– Ak, Beta! – sušuko ji sugniaužusi rankas iš nepaprasto sielvarto – juk tiek iškentėta! Paskui užsikirsdama nusijuokė. – Ak, Beta... tai tarsi viena iš tų nuostabių pasakų, kurių, manai, gyvenime niekada nebūna. – Sisi pratrūko raudoti ir pribėgusi prie Betos apkabino ją. – Ak, tai nuostabu! – vėl juokėsi ji. – Tai tikrai nuostabu!

Tarpduryje pasirodė Metjus. Ir kai jis paklausė: „Ar gali man atleisti? – Beta ištiesė rankas. Metjus priėjo... Netrukus jie visi juokėsi ir šnekėjosi. Sisi to susijaudinimo buvo per daug, ji straksėjo aplink kambarį su Ričardu. Taileris su Beta juokėsi iš visos širdies, Metjus supo kūdikį – pagaliau jie buvo šeima, vienintelė šeima, kurios kada nors troško Beta.

Per kitas dvidešimt keturias valandas, kol Beta sustiprėjo pakankamai, kad galėtų išvykti, mažame namelyje viešpatavo laimė. Net kaimynai atėjo aplankyti.

– Buvome neteisūs, – tarė vienas.

– Tie nelemti barniai... – pridūrė kitas. Ir visa buvo atleista. Kai karieta nuvažiavo, išsiveždama Betą ir Tailerį, Sisi ir Metjų ir du vaikus, kaimynai jiems mojo.

– Telaimina jus Dievas, – sušuko Molė Saton, kai jie dingo iš akiračio. – Ir nepamiršk atsiųsti mums pakvietimų į vestuves, mergaičiuke.

Neprabėgus nė dviem mėnesiams, paskutinę gruodžio dieną, Beta su šeima patyrė didžiulį smūgį: Benas turėjo prisiimti visą bausmę už Tomo Reinoldso nužudymą. Jo motinos nebuvo įmanoma paguosti. Pamišusi iš sielvarto Estera Vard nubaudė pati save. Tą pačią valandą, kai jos sūnus buvo nuvestas į kartuves, ji nuėjo į miegamąjį, paprašė Viešpaties atleidimo ir užsinėrusi kilpą ant kaklo baigė savo apgailėtiną gyvenimą.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

1893 metų vasario 4 dieną Beta ištekėjo. Su paprasta, bet miela mėlynos ir baltos spalvų taftos suknele ji atrodė nepaprastai graži. Tyliais balsais jiedu su Taileriu prisiekė vienas kitam... jis stovėjo greta – aukštas ir tiesus, dievinantis ir išdidus, kartkartėmis pažvelgdamas žemyn į tamsias, besišypsančias Betos akis ir raminamai spustelėdamas jai ranką.

Kai ėjo tarp svečių eilių, jie atrodė tokia graži pora! Susirinko tiek daug žmonių! Išskyrus Rubi Denings, kuriai patiko būti nelaimingai, visos Larkhilo moterys sulėkė iš paskutiniųjų. Kai kurios laimingai porai praeinant šluostėsi akis nosinaitėmis, kitos plačiai šypsojosi, trečios pritariamai linksėjo galvomis. Atvyko ir Betos tėvai; jos tėvas – tas stambus švelnus vyras, kuris buvo atėjęs pas dukrą atvira ir atgailaujančia širdimi. Beta karštai jį priėmė. Tėvo ir dukters susitaikymas buvo švelnus bei jaudinantis. Išdidus ir kartu nuolankus Ričardas supažindino Betą su motina, ir jie abu papasakojo dukrai savo liūdną istoriją.

Beta buvo labai sukrėsta, bet iškart pajuto prieraišumą Elizabetai. Jos ištisas valandas tyliai šnekučiuodavosi, nes Beta norėjo tiek daug sužinoti! Elizabeta buvo maloni, švelni moteris, ir Beta džiaugėsi ją sutikusi, kol dar ne per vėlu. Ilgainiui Beta pajuto bundantį stipresnį jausmą, gilų vidinį instinktą, kuris visuomet sakė, jog tai žiauriai bei kerštingai

moteriai – Esterai Vard – ji nėra sava. Švelnioje Elizabetos draugijoje moteris pagaliau jautėsi mylima – kaip turėtų būti mylima duktė. Tas jausmas buvo ypatingas ir nuostabus. Pagaliau Beta turėjo namus.

Kai dabar susidūrė su išdidžiu Elizabetos žvilgsniu, kūnu nuvilnijo tas pats šiltas malonus jausmas. Motinos ir dukros šypsenos susiliejo ir kiekviena jų žinojo, ką manė kita. Trumpam stabtelėjusi Beta ištiesė ranką ir sugniaužė baltus laibus Elizabetos pirštus. Nustebusi ir apsidžiaugusi tokiu meiliu gestu Elizabeta pažvelgė aukštyn, jos akys sužibo džiaugsmo ašaromis. Beta pasilenkė ir pabučiavo motiną.

– Aš myliu tave, – sušnabždėjo. Ir nors Beta padėkojo Elizabetai, kad ši grįžo, ji niekuomet nesužinos, kiek daug tie žodžiai reiškė!

Šalia Elizabetos globėjiškai stovėjo Tilė Muliver, kaip visuomet ištikima savo šeimininkei, bet mylinti Ričardą Vardą, o jis – ją. Beta pajuto jų tarpusavio meilę, tačiau, kaip ir pati Tilė, suprato, kad šis brangus laikas yra abiejų tėvų.

Kai jie išėjo iš bažnyčios į gaivią ryto saulę, Taileris atsisuko į Betą, apkabino ir palenkė savo galvą prie josios.

– Ar tu laiminga, mylimoji? – paklausė.

– Labiau nei tu kada suprasi, – atsakė jam pašnabždomis. Tuomet jaunavedžius apsupo pulkas sveikintojų; tarp jų ir Metjus su savo jauna gražia drauge, kuri gyveno Larkhile. Jaunuoliai buvo kupini vilčių, kad gal ir jie susituoks bei gyvens viename tų naujų namų, kuriuos Metjus su vietos architektu ketino statyti Larkhile. Sveikino ir Sisi. Ji stovėjo šalia Betos prie altoriaus ir atrodė labai patraukli savo nepaprastai „prašmatniu" apdaru, kurį pati išsirinko. Tai buvo rausva, ekstravagantiška suknelė su didžiuliais kaspinais bei juostomis, palei sijono kraštą nusagstyta šviesiai gelsvomis šilkinėmis saulutėmis. Visos Betos pastangos

įtikinti ją rinktis ką nors kuklesnio buvo atremtos: „Aš niekuomet neturėjau progos būti nuotakos pamerge... ir gal niekuomet nebeturėsiu, tad išsirinksiu geriausią!"

Supratusi, kad tai Sisi tokia pat svarbi diena kaip ir jai, Beta nusileido. Ir, tiesą sakant, suknelė gulėjo kaip nulieta, tarsi būtų Sisi siūta. Visi taip sakė.

– Dėl vaikų nesijaudink, – tarė Betai Tilė Muliver. – Ričardas ir mažoji Meisė bus gerose rankose – mano ir senelių.

Ričardas Vardas priėjo pabučiuoti Betos į kaktą. Jo gerame veide švietė pasitenkinimas.

– Mažiams viskas bus gerai, – pasakė jis. – Elizabeta ir Tilė juos tiesiog lepins. Be to, su mumis lieka Sisi ir Metjus. Taigi niekam netrūks draugijos, mieloji.

Turėdama savų priežasčių Elizabeta atsisakė, kai Ričardas jai pasipiršo: galbūt manė, kad per vėlu, o gal suprato, ką jis su Tile jaučia vienas kitam. Elizabeta niekuomet apie tai nekalbėjo. Ji buvo patenkinta, kad Ričardas gyvena tame pačiame name, kad yra arti jos tol, kol įmanoma.

Pažvelgusi į savo tėvą Beta pamanė: ar jis kada atsigaus po sūnaus netekties? Nors buvo sakęs jai: „Aš netekau Beno prieš daugelį metų. Jis visuomet buvo mamos sūnelis". O Beta brolį jau apraudojo ir dabar turėjo žvelgti į ateitį.

Buvo laikas eiti.

– Paglobok sesutę, – pasilenkęs ir suėmęs mažus sūnaus petukus tarė Taileris. – Savaitė greitai prabėgs, ir mamytė vėl bus namie.

– Aš ją prižiūrėsiu, – pareiškė Ričardas. Apkabinęs rankutėmis Tailerio kaklą stipriai jį suspaudė. Paskui apkabino Betą ir pažadėjo: – Prižiūrėsiu ir Sisi, nes jai vis kas nors nutinka, mama. – Šyptelėjęs berniukas pažvelgė į Sisi ir nukūrė džiugiai spiegdamas, kai mergaitė jį nusivijo.

Paėmusi savo mažą dukrelę Beta prisiglaudė prie jos veiduko:

– Būk gera mergaitė, Meise, – sušnabždėjo. Negalėjo mergaitei duoti kito vardo. Paskui grąžino mažą ryšulį Tilei, pažvelgė į ramias tos brangios moters akis ir tyliai pasakė:

– Esi gera moteris, Tile. Žinau, tu nepavydėsi jiems šio laiko. Bet jis ateis ir tau.

Tilę nustebino Betos žodžiai, nes tikrai manė, kad niekas nežino apie jos meilę Ričardui. Švelniai nusišypsojusi sušnabždėjo:

– Dievaži, Beta... aš myliu juos abu.

– Žinau, – Beta nuėjo apkabinti motinos. – Laikykis, brangioji, – pasakė.

–Tebūna Dievas su tavimi, Beta. – Elizabeta įsikibo Ričardui į parankę. Vyriškis švelniai ją laikė, o rudomis akimis žvelgė į Tilę. Žinodamas, kad ši moteris jį myli, gali truputį palaukti. Kaip ir Beta, Ričardas suprato, kad ateis ir jų laikas.

Kai visi atsisveikino ir karieta nuvažiavo, Taileris su Beta ištempę kaklus tol mojo lydėtojams, kol iš jų teliko mažos dėmelės.

– Pagaliau, ponia Bleklok, – erzindamas nusišypsojo jis, – visa esi mano.

Beta apsivijo rankomis mylimojo kaklą, karštai jį pabučiavo ir paniro į vyrišką glėbį. Jos pojūčius persmelkė Tailerio kvapas. Jis buvo išnuomojęs vasarnamį Dorsete. „Tai bus rojus žemėje", – sakė. Beta sujudėjo Tailerio glėbyje ir pažvelgė į jo veidą – tokį gražų, kupiną stiprybės.

– Rojus žemėje, – sušnabždėjo jis. Beta taip ir jautėsi – tarsi būtų patekusi į dangų jau žemėje. Akies krašteliu ji žvilgčiojo pro karietos langą į giedrą dangų ir džiugia širdimi kalbėjo padėkos maldą.

Mintyse išvydo Meisę – ranka rankon su savo draugu, jos šelmiška šypsena buvo plati ir šilta kaip visuomet. Beta pati sau nusišypsojo. Kaip gera pagalvojus, kad ir Meisė rado savo mažą dangų...

TURINYS

Cox, Josephine
Co-297 Neverk viena: romanas / Josephine Cox; iš anglų kalbos vertė Nida Norkūnienė. – Vilnius: Alma littera, 2003. – 464 p.

ISBN 9955-08-264-X

Lietuvių skaitytojams jau pažįstamos („Gimusi tarnauti", 1996; „Velnio pinklėse", 1998; „Mūsų laikas", 2002) anglų rašytojos Josephine Cox naujas romanas, kuriame pasakojama skaudi dviejų įsimylėjėlių – stiprių asmenybių – meilės istorija.

UDK 820-3

Neverk viena
Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Nida Norkūnienė*
Redaktorė *Daiva Jašinskienė*
Korektorė *Ona Malinauskienė*
Viršelio dailininkas *Donatas Gendvila*
Kompiuteriu maketavo *Ligita Plešanova*

Užsakymas 3.212
Išleido leidykla „Alma littera", A. Juozapavičiaus g. 6/2, 2005 Vilnius
Interneto svetainė: http://www.almali.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys", Gedimino g. 10, 3000 Kaunas
Interneto svetainė: http://www.spindulys.lt

Motinos skriaudžiama turtingo verslininko dukra Beta Vard karštai ir beatodairiškai pamilsta, šeimos nuomone, savęs nevertą žavų jaunuolį Tailerį Blekloką. Tačiau įsimylėjėliams gresia begalė pavojų, iš kurių vienas, vos ne mirtinas juos ilgam išskiria. Šeimos ir aplinkos intrigos, pikta valia, nedori ketinimai atneša begalę kančių ir nusivylimų. Tačiau pagarba žmogui, tikėjimas juo, gera širdis ir kilni meilė triumfuoja, o piktadarybės sulaukia atpildo…

Lietuvių skaitytojams jau pažįstamos anglų rašytojos, daugelio bestselerių autorės, JOSEPHINE COX naujas romanas lietuvių kalba.

ISBN 9955-08-264-X
9 789955 082644